

В. Ульянов (Ленин)

Προλετάριοι όλων των χωρών, ενωθείτε!

ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΠΛΗΡΗΣ ΕΚΔΟΣΗ

48

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΡΩΣΙΚΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ
ΚΑΙ Η ΘΕΩΡΗΣΗ ΕΓΙΝΑΝ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΜΑΡΞΙΣΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Θ. ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΡΩΣΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΕΓΙΝΕ ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΗ
ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ИНСТИТУТ МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА при ЦК КПСС

В. И. ЛЕНИН

ПОЛНОЕ СОБРАНИЕ СОЧИНЕНИЙ

ИЗДАНИЕ ПЯТОЕ

ИЗДАТЕЛЬСТВО
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
МОСКВА · 1977

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΑΡΞΙΣΜΟΥ - ΛΕΝΙΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΣΕ

Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΤΟΜΟΣ

48

Γράμματα
Νοέμβρης 1910 — Ἰούλης 1914

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ»
ΑΘΗΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στόν τεσσαρακοστό ὄγδοο τόμο τῶν 'Απάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν περιέχονται τά γράμματα πού γράφτηκαν τό Νοέμβρη τοῦ 1910 μέ 'Ιούλη τοῦ 1914, στήν περίοδο τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου. Τά γράμματα σχετίζονται μέ τίς ἐργασίες τοῦ Β. Ι. Λένιν, πού ἔχουν περιληφθεῖ στούς τόμους 20-25 τῆς ἔκδοσης αὐτῆς.

Στήν ἀλληλογραφία βρίσκει τήν ἀντανάκλασή της ἡ τεράστια ἰδεολογική-πολιτική καί ὀργανωτική δουλιά τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν προετοιμασία τῆς VI Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἔπαιξε ἐξαιρετικό ρόλο στήν οἰκοδόμηση τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων, τοῦ Κόμματος νέου τύπου, καί πού χάραξε τήν πολιτική γραμμή καί τήν τακτική τοῦ Κόμματος στίς συνθῆκες τῆς ἀναπτυσσόμενης ἐπαναστατικῆς ἀνόδου.

Μιά ὁμάδα γραμμάτων πού ἀπευθύνονται πρός τούς Ν. Γκ. Πολετάγεφ, Γκ. Β. Πλεχάνοφ, Γκ. Λ. Σκλόβσκι, Α. Ι. Λιουμπίμοφ καί Μ. Κ. Βλαντίμιροφ, Α. Ι. Ρίκοφ εἶναι ἀφιερωμένα στά ζητήματα τῆς πάλης ἐνάντια στούς λικβινταριστές καί τῆς ἐφαρμογῆς τῆς γραμμῆς τοῦ συνασπισμοῦ τῶν μπολσεβίκων καί τῶν κομματικῶν μενσεβίκων, τῆς ἀνασυγκρότησης τῶν κεντρικῶν ὀργάνων τοῦ Κόμματος, τῆς σύγκλησης τῆς 'Ολομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στό ἐξωτερικό γιά τήν προετοιμασία τῆς γενικῆς κομματικῆς συνδιάσκεψης. 'Ο Β. Ι. Λένιν κάνει αὐστηρή κριτική στόν Ρίκοφ γιά συμφιλιωτισμό, γιά τό ὅτι εἶναι «λαλίστατος στά λόγια κατά τῶν λικβινταριστῶν καί *αἰχμάλωτος* τῶν λικβινταριστῶν στήν πράξη» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 16), δείχνει πόσο καταστρεπτική, ἐπιζήμια γιά τήν ὑπόθεση τοῦ Κόμματος εἶναι ἡ θέση τοῦ συμφιλιωτισμοῦ.

'Ο Β. Ι. Λένιν, προβλέποντας τίς μεγάλες δυσκολίες πού ἔπρεπε νά ξεπεραστοῦν κατά τήν προετοιμασία τῆς συνδιάσκεψης, ἀκόμη

τό Νοέμβρη τοῦ 1911 στήν ἀλληλογραφία του μέ τόν τσέχο σοσιαλδημοκράτη Α. Νέμετς συμφώνησε γιά τή σύγκληση τῆς συνδιάσκεψης στήν Πράγα καί γιά τήν παροχή ἀντίστοιχης βοήθειας στή διοργάνωσή της. «Τό πιό σπουδαῖο γιά μᾶς — ἔγραφε ὁ Β. Ι. Λένιν — εἶναι νά μπορέσουμε νά ὀργανώσουμε τή δουλιά *πάρα πολύ συνωμοτικά*» (σελ. 40). Οἱ τσέχοι σοσιαλδημοκράτες ἔδοσαν μεγάλη βοήθεια στήν ὀργάνωση τῆς συνδιάσκεψης, ἔδειξαν προλεταριακή διεθνιστική ἀλληλεγγύη καί ἀδελφική φροντίδα γιά τά μέλη της.

Ὁ Β. Ι. Λένιν καθοδηγοῦσε ὅλη τή δουλιά τῆς συνδιάσκεψης πού συνῆλθε τό Γενάρη τοῦ 1912. Ἡ πιό σοβαρή ἀπό τίς ἀποφάσεις της ἦταν ἡ διαγραφή ἀπό τίς γραμμές τοῦ ΣΔΕΚΡ τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν. Ὁ Β. Ι. Λένιν, κάνοντας ἐκτίμηση τῆς συνδιάσκεψης, ἔγραφε στόν Γκόρκι ἀμέσως μετά τή λήξη της: «Σύντομα θά Σᾶς στείλουμε τίς ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης. Ἐπιτέλους κατορθώθηκε — παρά τήν ἀντίδραση τῶν λικβινταριστικῶν καθαρμάτων — νά ἀναγεννηθεῖ τό Κόμμα καί ἡ Κεντρική του Ἐπιτροπή. Ἐλπίζω ὅτι θά χαρεῖτε γι' αὐτό μαζί μέ μᾶς» (σελ. 44). Μετά τό τέλος τῶν ἐργασιῶν τῆς συνδιάσκεψης ὅλη ἡ προσοχή τοῦ Κόμματος καί τῆς ΚΕ του στράφηκε στό νά σταθεροποιηθοῦν τά ἀποτελέσματα πού ἐπιτεύχθηκαν καί μέ βάση τίς ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης νά ἀναζωογονηθεῖ ἡ δράση τοῦ Κόμματος. Στά γράμματα πρός τούς Γκ. Κ. Ὀρτζονικίτζε, Σ. Σ. Σπανταριάν, Ε. Ντ. Στάσοβα τῆς 28 τοῦ Μάρτη καί πρός τό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στή Ρωσία τῆς 16 τοῦ Ἀπρίλη 1912 ὁ Β. Ι. Λένιν ζητᾶ νά τόν πληροφορήσουν γιά τήν ἐφαρμογή ἀπό τίς τοπικές ὀργανώσεις τῶν ἀποφάσεων τῆς συνδιάσκεψης, γιά τήν καταδίκη τῶν λικβινταριστῶν καί γιά τή ρήξη γενικά μ' αὐτούς, ὑπογραμμίζει τή σημασία τοῦ δυναμώματος τῆς σύνδεσης τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων μέ τήν ΚΕ.

Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐπέκρινε αὐστηρά τήν προσπάθεια τοῦ Τρότσκι, τῶν βπεριοντοφικῶν, τῶν μπουντιστῶν νά συγκαλέσουν μαζί μέ τούς λικβινταριστές «δική τους» συνδιάσκεψη καί νά σκαρώσουν ἀντικομματικό συνασπισμό. «Ἄς δοκιμάσουν! — ἔγραφε ὁ Β. Ι. Λένιν. — Χρειάζονται ἔργα, κύριοι, καί ὄχι λόγια!! Εἴσασταν ἀνίσχυροι ἐσεῖς (+ Τρότσκι + βπεριοντοφικοί) ἀπό τίς 26. XI. 1910, ὅταν ὁ Τρότσκι διακήρυξε τή σύγκληση συνδιάσκεψης, ἀνίσχυροι καί θά παραμείνετε.

Μέ τούς λικβινταριστές *ἐμεῖς* ξεκόψαμε, τό *Κόμμα* ξέκοψε. Ἄς δοκιμάσουν νά δημιουργήσουν ἄλλο ΣΔΕΚΡ *μέ* τούς λικβινταριστές! Εἶναι νά γελᾶς» (σελ. 50).

Ἡ ἀνειρήνευτη πάλη τοῦ Β. Ι. Λένιν, τῶν μπολσεβίκων ἐνάντια στίς ἀντικομματικές ὁμάδες καί ρεύματα, γιά τήν ἑνότητα τῶν γραμμῶν τοῦ Κόμματος ἀποτελεῖ παράδειγμα γιά τά κομμουνιστικά καί ἐργατικά κόμματα στόν ἀγώνα τους κατά τῶν ὀπορτουνιστῶν καί τῶν ἀναθεωρητῶν ὅλων τῶν ἀποχρώσεων.

Πολλά γράμματα πού ἔχουν συμπεριληφθεῖ στόν τόμο αὐτό χαρακτηρίζουν τήν τεράστια δουλιά τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν καθοδήγηση τῶν μπολσεβίκικων νόμιμων ἐφημερίδων — «Ζβεζντά», «Νιέβσκαγια Ζβεζντά», «Νάς Πούτ» καί τῶν περιοδικῶν «Μίσλ» καί «Προσβεστσένιγε». Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔδινε ἐξαιρετική προσοχή στήν ἔκδοση τῆς «Πράβντα», νόμιμης ἐργατικῆς ἐφημερίδας νέου τύπου. Τά ἄρθρα τοῦ Β. Ι. Λένιν στήν «Πράβντα», τά πολυάριθμα γράμματά του στή Συντακτική ἐπιτροπή καθόρισαν τήν κατεύθυνση καί τό χαρακτήρα τῆς ἐφημερίδας σάν μαχητικοῦ ὀργάνου τοῦ ἐπαναστατικοῦ Κόμματος τῆς ἐργατικῆς τάξης. Σέ γράμμα του πρός τόν Γκόρκι τῆς 1 τοῦ Αὐγούστου 1912 ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε: «Καί στή Ρωσία ἔχουμε *ἐπαναστατική* ἄνοδο, ὄχι μιά ὁποιαδήποτε ἄνοδο, ἀλλά ἀκριβῶς ἐπαναστατική. Καί πετύχαμε παρόλα αὐτά νά ἐκδόσουμε τήν καθημερινή «Πράβντα», κι' αὐτό ἄλλωστε χάρη ἀκριβῶς σ' αὐτή τή συνδιάσκεψη (τοῦ Γενάρη) πού οἱ ἀνόητοι τήν καθυβρίζουν» (σελ. 81).

Ὁ Β. Ι. Λένιν παρακολουθοῦσε προσεκτικά τή δράση τῆς «Πράβντα», χαιρόταν γιά τίς ἐπιτυχίες τῆς ἐφημερίδας, βοηθοῦσε στή διόρθωση τῶν λαθῶν. Στήν ἀρχή ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας ἀπρόθυμα ἔκανε πολεμική κατά τῶν λικβινταριστῶν. Αὐτό προκάλεσε τήν αὐστηρή κριτική τοῦ Β. Ι. Λένιν. Στήν περίοδο τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας γιά τήν IV Κρατική δούμα ὁ Β. Ι. Λένιν ἔστειλε στή Συντακτική ἐπιτροπή μερικά γράμματα, μέ τά ὁποῖα ζητοῦσε κατηγορηματικά νά ἀνεβεῖ τό μαχητικό πνεῦμα τῆς ἐφημερίδας, νά ἀναπτυχθεῖ ἡ προπαγάνδα τοῦ μπολσεβίκικου προγράμματος στήν πάλη ἐνάντια στούς καντέτους καί στούς λικβινταριστές. Τήν ἄνοιξη τοῦ 1913 πραγματοποιήθηκε ἀναδιοργάνωση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Πράβντα», δυνάμωσε ἡ καθοδήγηση τῆς ἐφημερίδας ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματος. Παρόλο πού τό Μάρτη ἤδη ἀνέβηκε σημαντικά τό τιράζ, ὁ Β. Ι. Λένιν ἐπιμένει νά δυναμώσει ἡ καμπάνια γιά τήν ἐγγραφή στήν «Πράβντα», ἀπαιτεῖ νά ξανακατακτήσει ἡ «Πράβντα» κάθε ἐργοστάσιο σέ βάρος τῆς μενσεβίκικης «Λούτς», νά ὀργανώσει ἅμιλλα ἀνάμεσα στά ἐργοστάσια γιά τόν ἀριθμό τῶν συνδρομητῶν τῆς «Πράβντα». Σύντομα ἡ δουλιά τῆς «Πράβντα» καλυτέρευσε σημαντικά: «... ἡ ἐφημερίδα *στάθηκε* τώρα στά πόδια της — ἔγραφε ὁ Β. Ι. Λένιν. —

Ἡ βελτίωση εἶναι τεράστια καί σοβαρή — πρέπει νά ἐλπίζουμε ὅτι θά εἶναι σταθερή καί όριστική» (σελ. 182). Μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν ἡ «Πράβντα» στεκόταν στό κέντρο τῆς πάλης γιά μιά πραγματική ἑνότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης, γιά τήν ἀναδημιουργία ἑνός μαζικοῦ προλεταριακοῦ κόμματος.

Ἡ ἀλληλογραφία δείχνει μέ τί προσοχή παρακολουθοῦσε ὁ Β. Ι. Λένιν τή δράση τῶν μπολσεβίκων-βουλευτῶν τῆς IV Κρατικῆς δούμας, τούς διόρθωνε, τούς διαπαιδαγωγοῦσε μέ τά ἴδια τά δικά τους λάθη καί ἐπιτυχίες. Στήν περίοδο τῆς πάλης τῶν ἕξι μπολσεβίκων βουλευτῶν τῆς IV Δούμας, πού ἐκπροσωποῦσαν τήν τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν τῆς Ρωσίας, ἐνάντια στούς ἑφτά μενσεβίκουςλικβινταριστές ὁ Β. Ι. Λένιν ἔδινε ὁδηγίες γιά τά ζητήματα τῆς κοινοβουλευτικῆς τακτικῆς, βοηθοῦσε στήν προετοιμασία τῶν σπουδαιότερων ὁμιλιῶν στή Δούμα. Μέ τήν πρωτοβουλία του οἱ ἐργάτες-βουλευτές τό Νοέμβρη τοῦ 1913 δημιούργησαν ἀνεξάρτητη μπολσεβίκικη ὁμάδα πού πῆρε τήν ὀνομασία «Ρωσική σοσιαλδημοκρατική ἐργατική ὁμάδα».

Σημαντική θέση στά γράμματα τοῦ 1913 κατέχουν τά ζητήματα τῆς προετοιμασίας καί τῆς διεξαγωγῆς τῶν συσκέψεων τῆς Κρακοβίας καί τοῦ Πορόνιν τῆς ΚΕ μέ τή συμμετοχή κομματικῶν στελεχῶν. Πολλά ντοκουμέντα τῆς σύσκεψης τῆς Κρακοβίας δημοσιεύονται γιά πρώτη φορά. Ὁ ἐρχομός τῶν κομματικῶν στελεχῶν ἀπό τή Ρωσία ἦταν μεγάλη γιορτή γιά τόν Β. Ι. Λένιν. «Ἡ βάση τῆς Κρακοβίας — ἔγραφε ὁ Λένιν — ἀποδείχτηκε ὠφέλιμη: «ξεπληρώθηκε» ἐντελῶς (ἀπό τήν ἄποψη τῆς ὑπόθεσης) τό πέρασμά μας στήν Κρακοβία» (σελ. 140). Χάρη στή γειτνίαση μέ τή Ρωσία, ἀποκαθίσταται ὅλο καί πιό στενή σύνδεση μέ τά κομματικά στελέχη τῆς πρακτικῆς δουλιᾶς. Ὁ Β. Ι. Λένιν, μεταδίδοντας τίς ἐντυπώσεις του γιά τή σύσκεψη τῆς Κρακοβίας, ἔγραφε στόν Λ. Μπ. Κάμενεφ: «Πάει θαυμάσια. Ἡ σημασία δέν θά εἶναι μικρότερη ἀπό τή συνδιάσκεψη τοῦ Γενάρη 1912. Ἀποφάσεις θά παρθοῦν γιά *ὅλα* τά σοβαρά ζητήματα, *μαζί καί* γιά τή συνένωση... *Ὅλες* οἱ ἀποφάσεις ψηφίζονται *ὁμόφωνα*... Τεράστια ἐπιτυχία!» (σελ. 144). Οἱ ἀποφάσεις τῶν συσκέψεων ἔπαιξαν μεγάλο ρόλο στή στερέωση τοῦ Κόμματος καί τῆς ἑνότητάς του, στήν κατάκτηση ἀπ' αὐτό τῆς πλειοψηφίας τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Ἐκτός ἀπό τήν πρακτική δουλιά τῆς καθοδήγησης τοῦ Κόμματος, ὁ Β. Ι. Λένιν συνέχιζε νά ἐργάζεται γιά τήν ὁλόπλευρη θεμελίωση

τῆς θεωρίας καί τῆς πολιτικῆς τοῦ Κόμματος σχετικά μέ τό ἐθνικό ζήτημα. Ὁρισμένες θέσεις πού ἀναπτύσσονται στήν ἀλληλογραφία ἀποτελοῦν πολύτιμη συμπλήρωση τῶν κλασικῶν του ἔργων καί ἄρθρων: «Κριτικά σημειώματα πάνω στό ἐθνικό ζήτημα», «Γιά τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν», «Γιά τήν «πολιτιστική-ἐθνική» αὐτονομία» κ.ἄ. Στά γράμματα πρός τούς Σ. Γκ. Σαουμιάν τοῦ 1913-1914 ὁ Β. Ι. Λένιν διασαφηνίζει τά προγραμματικά αἰτήματα τοῦ μπολσεβικισμοῦ γιά τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν, δηλ. γιά τό διαχωρισμό καί τή δημιουργία ἀνεξάρτητου κράτους, γιά τήν περιοχική αὐτονομία ἐκείνων τῶν ἐθνῶν πού θά θελήσουν νά μείνουν στό δοσμένο κράτος, γιά τήν πλήρη ἰσοτιμία ὅλων τῶν ἐθνῶν καί γλωσσῶν. Ἀντιτίθεται ἀποφασιστικά στό ἀστικοεθνικιστικό σύνθημα τῆς πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας πού προπαγανδιζόταν ἐνεργά ἀπό τούς ὀπορτουνιστές στή Ρωσία καί στό ἐξωτερικό. Τό κύριο στό ἐθνικό ζήτημα δίδασκε ὁ Λένιν — εἶναι ἡ ἕνωση τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν ἐθνῶν κάτω ἀπό τή σημαία τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ, ἡ ἑνότητα τῆς δράσης τους στήν ταξική πάλη, ἡ συγχώνευση στίς ἑνιαῖες προλεταριακές ὀργανώσεις.

Ὁ Β. Ι. Λένιν ἀγωνιζόταν γιά τήν ἑνότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης, γιά τήν πραγματική ἑνότητα τοῦ Κόμματός της, γι' αὐτό στά γράμματα, ὅπως καί στά ἄρθρα του καταπολεμᾶ μέ δριμύτητα τήν ὁμοσπονδιοποίηση τοῦ Κόμματος — εἴμαστε κατά τῆς ὁμοσπονδίας ἀπό θέσεις ἀρχῶν, ἔγραφε ὁ Β. Ι. Λένιν, «εἴμαστε ὑπέρ τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ» (σελ. 329).

Μεγάλη προσοχή ἔδινε ὁ Β. Ι. Λένιν στό ἐργατικό κίνημα τῆς Λεττονίας. Σέ τοῦτο τόν τόμο δημοσιεύονται 11 γράμματα πρός τούς λεττονούς σοσιαλδημοκράτες: Γ. Α. Μπέρζιν, Ι. Ε. Γκέρμαν καί Ι. Ρούντις-Γκίπσλις. Τά γράμματα αὐτά δείχνουν μέ τί προσοχή παρακολουθοῦσε τήν ἐξέλιξη τῆς ἐσωκομματικῆς πάλης στή Σοσιαλδημοκρατία τῆς περιοχῆς Λεττονίας (ΣΔΠΛ) καί πόσο βοηθοῦσε τούς λεττονούς μπολσεβίκους. Μέ παράκλησή τους ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τό Μάη τοῦ 1913 τό «Σχέδιο προγράμματος γιά τό IV συνέδριο τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας». Ἡ ἀλληλογραφία μέ τούς λεττονούς μπολσεβίκους ἀντικαθρεφτίζει τήν ἐνεργό συμμετοχή του στήν προετοιμασία καί διεξαγωγή τοῦ συνεδρίου τῆς ΣΔΠΛ.

Στήν περίοδο τῆς διαμονῆς του στήν Πολωνία (ἀπό τόν Ἰούνη τοῦ 1912 ὥς τόν Αὔγουστο τοῦ 1914) ὁ Β. Ι. Λένιν ἀποκατέστησε

ἀκόμη πιό σταθερή σύνδεση μέ τό πολωνικό ἐργατικό κίνημα, μέ τούς πολωνούς σοσιαλδημοκράτες, τούς ἔδινε σοβαρή βοήθεια. Ἡ Σοσιαλδημοκρατία τοῦ Βασιλείου Πολωνίας καί Λιθουανίας (ΣΔΒΠ καί Λ) περνοῦσε τότε περίοδο διάσπασης. Στήν πάλη ἐνάντια στά λάθη τῆς Κεντρικῆς διοίκησης τῆς ΣΔΒΠ καί Λ., πού καθοδηγοῦνταν ἀπό τήν Ρ. Λούξεμπουργκ, τόν Λ. Τίσκα κ.ἄ., διαμορφώθηκε μιά ἀντιπολίτευση πού ἐκπροσωποῦνταν ἀπό τούς «ροζλαμοφικούς», οἱ ὁποῖοι στηρίζονταν στήν ὀργάνωση τῆς Βαρσοβίας τῆς ΣΔΒΠ καί Λ. Σέ μιά σειρά ἄρθρα καί γράμματα αὐτῆς τῆς περιόδου ὁ Β. Ι. Λένιν δίνει χαρακτηρισμό τῆς κατάστασης τῆς πολωνικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί ἀποκαλύπτει τίς αἰτίες τῆς διάσπασης.

Ὁ Β. Ι. Λένιν στήν περίοδο πού ἦταν στήν Κρακοβία, συνέχισε νά ἀσχολεῖται μέ τό ἀγροτικό ζήτημα. Στά γράμματα πρός τόν Β. Α. Καρπίνσκι, τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα», τούς Ν. Ὀσίνσκι, Ι. Α. Γκούρβιτς, Ν. Ν. Νακοριάκοφ ὁ Β. Ι. Λένιν παρακαλεῖ νά τοῦ στείλουν βιβλία τῆς ἀγροτικῆς στατιστικῆς τῶν ΕΠΑ, στατιστικές ἐκδόσεις τῶν ζέμστβο, ἐκδόσεις γιά τή Ρωσία. Τό ὑλικό αὐτό τό χρησιμοποίησε ὁ Β. Ι. Λένιν ὅταν ἔγραφε τό βιβλίο γιά τήν ἀμερικανική γεωργία «Νέα στοιχεῖα γιά τούς νόμους ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ στή γεωργία. Τεῦχος 1», πού ἄρχισε ὁλοκληρωμένα νά τό γράφει στίς ἀρχές τοῦ 1915. Ὁ Β. Ι. Λένιν εἶχε τήν πρόθεση νά γράψει καί τά ἑπόμενα τεύχη τοῦ βιβλίου, ἀφιερωμένα στή Γερμανία καί στήν Αὐστρία· τά προπαρασκευαστικά ὑλικά γι' αὐτά, ὅπως φαίνεται ἀπό τήν ἀλληλογραφία, τά συγκέντρωσε στήν Κρακοβία.

Ἕνα σημαντικό μέρος τῆς ἀλληλογραφίας εἶναι ἀφιερωμένο στά ζητήματα τῆς πάλης τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν καθαρότητα τῶν φιλοσοφικῶν βάσεων τοῦ μαρξισμοῦ. Ὁ Β. Ι. Λένιν, ἀφοῦ ἀπόκρουσε ἀποφασιστικά τούς ἀντίπαλους τῆς μαρξιστικῆς κοσμοθεωρίας στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης, συνέχισε νά ἀποκρούει τίς ἐπιθέσεις τῶν ἀναθεωρητῶν κατά τῆς φιλοσοφίας τοῦ μαρξισμοῦ καί στά χρόνια τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου. Στά γράμματα πρός τούς Α. Μ. Γκόρκι, Λ. Μπ. Κάμενεφ, Β. Π. Μιλιούτιν, πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» καί τοῦ περιοδικοῦ «Προσβεστσένιγε» ὁ Β. Ι. Λένιν κατακρίνει τό μαχισμό καί τή «θεοαναζήτηση» τῶν Ἀλέξινσκι, Μπογκντάνοφ καί Λουνατσάρσκι, δείχνει ὅτι ἡ διάδοση στίς κομματικές γραμμές, στό ἐργατικό περιβάλλον φιλοσοφικῶν ἀντιλήψεων πού ἀπαρνοῦνται τόν ὑλισμό καί τή διαλεκτική, ἀποτελεῖ μεγάλο κίνδυνο καί μπορεῖ νά ἐπιφέρει ἀνεπανόρθωτη

ζημιά στήν πολιτική διαπαιδαγώγηση τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος. Ὁ Β. Ι. Λένιν ὑπογράμμιζε ὅτι ἡ φιλοσοφία τοῦ μαχισμοῦ, ἰδιαίτερα ἡ «θεοπλασία» ἑνώθηκε μέ τήν ἀντίδραση στήν πολιτική, ὅτι οἱ ἀντιλήψεις τῶν ἀναθεωρητῶν φιλόσοφων ὁδηγοῦν στό συμφιλιωτισμό μέ τήν ὑπάρχουσα στή Ρωσία καί στήν Εὐρώπη τάξη πραγμάτων, στήν ἀπάρνηση τῆς πάλης, στήν «ἐλπίδα στή θέληση τοῦ θεοῦ». «Ἡ ἰδέα τοῦ θεοῦ — ἔγραφε — *πάντα* ἀποκοίμιζε καί ἄμβλυνε τά «κοινωνικά αἰσθήματα», ὑποκαθιστώντας τό ζωντανό στοιχεῖο μέ τό νεκρό, ἦταν *πάντοτε* ἰδέα δουλείας (τῆς χειρότερης, τῆς ἀδιέξοδης δουλείας). Ποτέ ἡ ἰδέα τοῦ θεοῦ δέν «συνέδεσε τό ἄτομο μέ τήν κοινωνία», ἀλλά πάντοτε *συνέδεε* τίς καταπιεζόμενες *τάξεις* μέ τήν πίστη στή *θεϊκότητα* τῶν καταπιεστῶν» (σελ. 232).

Ὁ Β. Ι. Λένιν, καλώντας νά ξεσκεπάζονται οἱ ἐχθροί τοῦ μαρξισμοῦ στόν τομέα τῆς ἰδεολογίας, σέ γράμμα του πρός τόν Α. Μ. Γκόρκι (Φλεβάρης τοῦ 1913) τονίζει ὅτι πρέπει νά γράφει καί νά ὑποστηρίζει κανείς τή διδασκαλία γιά τή σύσταση τῆς ὕλης, ὅτι αὐτό θά εἶναι καλό μέσο πάλης κατά τοῦ ἰδεαλισμοῦ καί τοῦ ἀγνωστικισμοῦ. Ἡ ἀνειρήνευτη πάλη τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν καθαρότητα τῆς ἐπαναστατικῆς θεωρίας, γιά τή δημιουργική της ἀνάπτυξη εἶχε τεράστια σημασία γιά τήν ἰδεολογική διαπαιδαγώγηση τῶν ἐργατῶν στό πνεῦμα τοῦ μαρξισμοῦ.

Ἕνας ἀριθμός γραμμάτων πρός τήν Ι. Φ. Ἀρμάντ καί τόν Ι. Π. Ποπόφ, πού σημαντικό τους μέρος δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, συνδέεται μέ τήν «ἑνωτική» σύσκεψη τῶν Βρυξελλῶν, πού συγκλήθηκε ἀπό τήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου στίς 16-18 τοῦ Ἰούλη 1914. Μέ τό πρόσχημα τῆς ἀποκατάστασης τῆς ἑνότητας τοῦ ΣΔΕΚΡ οἱ ἡγέτες τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, οἱ ὁποῖοι ἦταν συγκαταβατικοί ἀπέναντι στούς ὀπορτουνιστές πού βρίσκονταν στίς γραμμές τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῆς Ρωσίας, προσπάθησαν νά πετύχουν τήν ἕνωση τῶν μπολσεβίκων μέ τούς λικβινταριστές. Ὁ Κάουτσκι, προπαγανδίζοντας μιά τέτια «ἕνωση», στή σύνοδο τοῦ Δεκέμβρη 1913 στό ΔΣΓ δήλωσε ὅτι στή Ρωσία «τό παλιό Κόμμα ἐξαφανίστηκε». Ὁ Β. Ι. Λένιν ἀγανάκτησε μέ τή δήλωση αὐτή τοῦ Κάουτσκι καί τήν ἀποκάλεσε *«ἀναίσχυντη, προκλητική, τερατώδη, ἀμαθή»* (σελ. 254).

Ἡ στάση τοῦ Β. Ι. Λένιν ἀπέναντι στή σύσκεψη τῶν Βρυξελλῶν, τήν ὁποία εἰρωνικά ἀποκαλοῦσε «κωμική παράσταση», ἦταν ἀρνητική. Ὡστόσο ἡ ἄρνηση συμμετοχῆς σ' αὐτή μποροῦσε νά ἑρμηνευτεῖ λαθεμένα ἀπό τούς ἐργάτες ἐκείνους πού δέν εἶχαν μπεῖ ἀρκετά στό νόημα τῆς πολιτικῆς πάλης. Γι' αὐτό οἱ μπολσεβίκοι ἀποφάσι-

σαν νά χρησιμοποιήσουν τή σύσκεψη μέ σκοπό τήν πολιτική διαπαιδαγώγηση τοῦ προλεταριάτου. «Θά ἦταν πιό ἔξυπνο νά ἀρνηθοῦμε ἐντελῶς νά πᾶμε — ἔγραφε ὁ Β. Ι. Λένιν — ὅμως οἱ ρῶσοι ἐργάτες δέν θά τό καταλάβαιναν αὐτό, ἀλλά τώρα ἄς *διδάσκονται* μέ τό ζωντανό παράδειγμα» (σελ. 323).

Ὁ Β. Ι. Λένιν ἑτοίμασε τήν ἔκθεση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ γιά τό διάβασμά της στή σύσκεψη, ἔγραψε καθοδηγητικές ὑποδείξεις γιά τήν ἀντιπροσωπεία. Στά γράμματα πρός τήν Ι. Φ. Ἀρμάντ, πού συμπληρώνουν τίς ὑποδείξεις αὐτές πρός τούς ἀντιπροσώπους, ὁ Β. Ι. Λένιν προβλέπει μέχρι τίς λεπτομέρειες τί δυσκολίες μπορεῖ νά συναντήσει ἡ ἀντιπροσωπεία, πῶς νά χρησιμοποιήσουν καλύτερα τίς ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης τοῦ ΣΔΕΚΡ, τῶν συσκέψεων τῆς ΚΕ μέ τά κομματικά στελέχη καί ἄλλα ὑλικά στήν πολεμική κατά τῶν λικβινταριστῶν καί ἰδιαίτερα κατά τῶν ἡγετῶν τοῦ ΔΣΓ στή σύσκεψη τῶν Βρυξελλῶν. «Ἡ οὐσία, κατά τή γνώμη μου — ἔγραφε ὁ Β. Ι. Λένιν στίς παραμονές τῆς σύσκεψης — εἶναι νά ἀποδείξουμε ὅτι μόνο ἐμεῖς ἀποτελοῦμε τό Κόμμα (ἐκεῖ ὑπάρχει εἰκονικός συνασπισμός, ἤ ὁμαδοῦλες), μόνο ἐμεῖς ἀποτελοῦμε ἐργατικό κόμμα (ἐκεῖ εἶναι ἀστική τάξη, πού δίνει τά χρήματα καί ἐπιδοκιμάζει), μόνο ἐμεῖς ἀποτελοῦμε *πλειοψηφία*, τά 4/5» (σελ. 308).

Παρά τίς διαμαρτυρίες τῶν μπολσεβίκων ἡ σύσκεψη ψήφισε τήν ἀπόφαση τοῦ Κάουτσκι γιά τή συνένωση τοῦ ΣΔΕΚΡ. Ἡ απόφαση αὐτή, στήν ὁποία ὑπῆρχε ὁ ἰσχυρισμός ὅτι στή σοσιαλδημοκρατία τῆς Ρωσίας δέν ὑπάρχουν οὐσιαστικές διαφωνίες πού νά ἐμποδίζουν τήν ἑνότητα, εἶχε σάν στόχο τή διάλυση τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξιστικοῦ Κόμματος στή Ρωσία. Οἱ μπολσεβίκοι ἀρνήθηκαν νά ὑποταχθοῦν στίς ἀποφάσεις τῆς σύσκεψης τῶν Βρυξελλῶν. Τό σχέδιο τῶν ὀπορτουνιστῶν ἡγετῶν τῆς ΙΙ Διεθνοῦς νά διαλύσουν τό ἀνεξάρτητο Μπολσεβίκικο κόμμα ξεσκεπάστηκε καί ἀπότυχε.

Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔδινε τεράστια σημασία στή σύγκληση τοῦ τακτικοῦ συνεδρίου τοῦ Κόμματος. Στά γράμματα πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Πούτ Πράβντι», τούς Ι. Ι. Σκβορτσόφ-Στεπάνοφ, Ι. Φ. Ἀρμάντ κ.ἄ. ὁ Β. Ι. Λένιν προτείνει νά ἐγκριθεῖ ἡ σύνθεση τῆς ἀντιπροσωπείας, νά προσκληθοῦν στό συνέδριο ἐκπρόσωποι τῶν ἐθνικῶν ὀργανώσεων, νά ἐξευρεθοῦν χρήματα γιά τή διεξαγωγή τοῦ συνεδρίου. Παρόλο πού τό συνέδριο δέν ἔγινε, ἡ προετοιμασία γιά τή σύγκλησή του ἔπαιξε μεγάλο ρόλο στό δυνάμωμα τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων.

Ὁ Β. Ι. Λένιν, ὄντας ἐκπρόσωπος τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο, ἀλληλογραφεῖ πλατιά μέ τόν γραμματέα τοῦ

Γραφείου Κ. Χούισμανς γιά ζητήματα ἐσωκομματικά, τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος, τῆς πρακτικῆς δράσης τοῦ ΔΣΓ. Τά γράμματα πρός τούς Ι. Φρίμ, Ι. Στράσσερ, τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Bremer Bürger-Zeitung», τούς Β. Πφάννκουχ, Μ. Γκρούνβαλντ, Γκ. Ντίτς, Ντ. Βάινκοπ, Γιάνσον ἤ Στίτς μαρτυροῦν γιά τίς πλατιές ἐπαφές τοῦ Β. Ι. Λένιν μέ τούς παράγοντες τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος.

Ὁ Β. Ι. Λένιν, οἱ μπολσεβίκοι πάλευαν ἀκούραστα ἐνάντια στήν ἀπειλή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1912, ὅταν ἄρχισε ὁ βαλκανικός πόλεμος, ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τήν ἔκκληση «Πρός ὅλους τούς πολίτες τῆς Ρωσίας» πού εἶναι μανιφέστο τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ κατά τοῦ πολέμου. Ὁ Β. Ι. Λένιν, στέλνοντας στό ΔΣΓ μετάφραση τῆς ἔκκλησης στά γερμανικά, παρακάλεσε τόν Χούισμανς νά ἀνακοινώσει στούς γραμματεῖς τῶν ἀντιπροσωπευόμενων κομμάτων στό Γραφεῖο καί στό σοσιαλιστικό Τύπο τό κείμενο τοῦ ντοκουμέντου αὐτοῦ. Ἡ ἔκκληση ἔγινε γνωστή στούς ἐργάτες πολλῶν χωρῶν. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἑτοίμασε προσεκτικά τή ρωσική ἀντιπροσωπεία γιά τό συνέδριο τῆς ΙΙ Διεθνοῦς στή Βασιλεία. Πρότεινε νά χρησιμοποιηθεῖ πλατιά ἡ διακήρυξη τῶν μπολσεβίκων βουλευτῶν τῆς IV Κρατικῆς δούμας ἐνάντια στόν πόλεμο.

Τό ὑλικό τῆς ἀλληλογραφίας χαρακτηρίζει τόν Β. Ι. Λένιν σάν ἄνθρωπο, τή στάση του ἀπέναντι στήν οἰκογένεια, στούς συντρόφους. Τά γράμματα ἀντανακλοῦν τή συγκινητική φροντίδα τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν ὑγεία τῆς Ν. Κ. Κρούπσκαγια. Στό διάστημα τῆς διαμονῆς της στό νοσοκομεῖο τῆς Βέρνης καθημερινά τήν ἐπισκεπτόταν, συμβουλευόταν τούς γιατρούς, διάβαζε ὁλόκληρη σειρά ἰατρικῶν βιβλίων. Μέ μεγάλη φροντίδα γιά τόν Σ. Σ. Σπανταριάν πού βρισκόταν τότε στή φυλακή καί γιά τόν ἄρωστο πατέρα του εἶναι διαποτισμένο τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τήν Β. Α. Τερ-Ἰοαννισιάν. Πολύ προσεκτικά παρακολουθοῦσε ὁ Β. Ι. Λένιν τόν ἄρωστο Φ. Ν. Σαμόηλοφ, ἔδινε συμβουλές γιά νά τόν βάλουν σέ σανατόριο, συνιστοῦσε γιατρούς, παρακάλεσε τόν Γκ. Λ. Σκλόβσκι νά τόν πληροφορεῖ συχνότερα γιά τήν κατάσταση τῆς ὑγείας του.

Ὑπόδειγμα λεπτῆς, συντροφικῆς σχέσης εἶναι τά γράμματα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τόν Α. Μ. Γκόρκι. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐκτιμοῦσε πολύ τό καλλιτεχνικό ταλέντο τοῦ Γκόρκι, χαιρέτισε τή συνεργασία του στή «Ζβεζντά», στήν «Πράβντα», στό «Προσβεστσένιγε». Ὁ Β. Ι. Λένιν, κάνοντας κριτική στόν Γκόρκι γιά σοβαρά

λάθη στόν τομέα τῆς φιλοσοφίας, τόν βοηθοῦσε συντροφικά νά τά ξεπεράσει. Ἀνησυχώντας γιά τήν ὑγεία τοῦ συγγραφέα, ἔδινε συμβουλές, ποῦ καί πῶς νά περάσει καλύτερα τήν ἄδειά του, ἐνδιαφερόταν γιά τίς συνθῆκες τῆς ζωῆς του.

* * *

Στόν τεσσαρακοστό ὄγδοο τόμο δημοσιεύονται 173 γράμματα πού δέν ἔχουν περιληφθεῖ στίς προηγούμενες ἐκδόσεις τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν· ἀπ' αὐτά 70 γράμματα δημοσιεύονται γιά πρώτη φορά καί 14 γράμματα γιά πρώτη φορά στή ρωσική γλώσσα.

Στά «Παραρτήματα» δημοσιεύεται τό γράμμα πρός τό Γραφεῖο Ἐξωτερικοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, τό πληρεξούσιο στήν Ι. Φ. Ἀρμάντ γιά τό δικαίωμα ἀντιπροσώπευσης στό Διεθνές Γραφεῖο γυναικῶν καί τό γράμμα πρός τόν Κ. Χούισμανς γιά τό διορισμό τοῦ Μ. Μ. Λιτβίνοφ σάν ἀντιπροσώπου τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο.

Τό Ἰνστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ
τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ

1910

1

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

14. XI. 10.

'Αγαπητέ Α. Μ.! Εἶναι πολύς καιρός πού δέν ἔχω κανένα νέο ἀπό Σᾶς καί ἀπό τήν Μ. Φ. Στενοχωροῦμαι χωρίς νέα ἀπό τό Κάπρι. Τί συμβαίνει; Δέν εἶναι δυνατό νά κρατᾶτε λογαριασμό στά γράμματα, ὅπως μερικοί, λένε, κρατοῦν λογαριασμό στίς ἐπισκέψεις.

Σέ μᾶς ἐδῶ καμιά ἀλλαγή. Ἕνα σωρό μικροασχολίες καί κάθε λογῆς μπελάδες, ἐξαιτίας τῆς πάλης ἀνάμεσα στά διάφορα «φέουδα» μέσα στό Κόμμα. Μπρρρ!... Καλά εἴσαστε ἐσεῖς, βέβαια, στό Κάπρι...

Γιά νά ξεκουραστοῦμε ἀπό τούς καυγάδες ἀσχοληθήκαμε μέ τό παλιό σχέδιο ἔκδοσης τῆς *«Ραμπότσαγια Γκαζέτα»*. Μαζέψαμε μέ δυσκολίες 400 frs. Τό πρῶτο φύλλο [1] ἐκδόθηκε ἐπιτέλους χτές. Σᾶς τό στέλνω μαζί μέ τήν προκήρυξη καί τό δελτίο συνδρομῆς. Τά μέλη τῆς παροικίας τοῦ Κάπρι-Νεάπολης, πού δείχνουν συμπάθεια γιά μιά τέτια ἐπιχείρηση (καί γιά τήν «προσέγγιση» τῶν μπολσεβίκων μέ τόν Πλεχάνοφ), καλοῦνται νά βοηθήσουν μέ ὅλους τούς τρόπους. Ἡ *«Ραμπότσαγια Γκαζέτα»* χρειάζεται, ἀλλά μέ τόν Τρότσκι, πού μηχανορραφεῖ πρός ὄφελος τῶν λικβινταριστῶν καί ὀτζοβιστῶν-βπεριοντοφικῶν, χωριό δέν γίνεται. Ἀκόμη ὅταν εἴμασταν στήν Κοπεγχάγη διαμαρτυρηθήκαμε ἔντονα μαζί μέ τόν Πλεχάνοφ γιά τό αἰσχρότατο ἄρθρο τοῦ Τρότσκι στή «Vorwärts». Καί τί βρωμιές δημοσίευσε καί στό *«Neue Zeit»* γιά τήν ἱστορική σημασία τῆς πάλης ἀνάμεσα στούς ρώσους σοσιαλδημοκράτες! [2] Καί ὁ Λουνατσάρσκι στή βελγική «Le Peuple» [3] — δέν τά εἴδατε;

Ὀργανώνουμε ἕνα μικρό νόμιμο περιοδικό γιά τόν ἀγώνα ἐνάντια στό *«Νάσα Ζαριά»* καί τό *«Ζίζν»* [4], μέ τή συμμετοχή ἐπίσης τοῦ Πλεχάνοφ. Ἐλπίζουμε σύντομα νά βγάλουμε τό 1ο τεῦχος [5].

Αὐτές εἶναι οἱ μικρές ἀσχολίες μας. Ἀπό λίγο-λίγο, σιγά-σιγά, μέ δυσκολίες, ξεμπλέκουμε ὡστόσο ἀπό τίς μηχανοραφίες καί μπαίνουμε σέ καλό δρόμο.

Ποιά εἶναι τά δικά Σας νέα; Γράψατε στόν Στρόγεφ καί τί σᾶς ἀπάντησε; Ἐμεῖς τοῦ γράψαμε ἕνα πρῶτο γράμμα «γιά σύνδεση», τό πῆρε κι' ἀπάντησε ὅτι δέν κατάλαβε ποιός τοῦ γράφει. Τοῦ ξαναγράψαμε, ἀλλά σωπαίνει. Φοβερή ἔλλειψη ἀνθρώπων καί οἱ παλιοί ἔχουν σκορπίσει.

Εἶχε σχεδόν ξεκινήσει ἡ ἔκδοση στήν Πετρούπολη μιᾶς ἑβδομαδιαίας ἐφημερίδας ἀπό κοινοῦ μέ τήν ὁμάδα τῆς Δούμας (οἱ ἐκεῖ μενσεβίκοι κλίνουν, εὐτυχῶς, πρός τόν Πλεχάνοφ καί ὄχι πρός τούς λικβινταριστές), ἀλλά ἡ ὑπόθεση σκόνταψε ξανά, ὁ διάβολος ξέρει γιατί [6].

Γράψτε πῶς ζεῖτε, πῶς περνᾶτε. Πῶς πάει ἡ δουλιά; Τί γίνεται μέ τό περιοδικό, γιά τό ὁποῖο μιλήσαμε τό καλοκαίρι; Τί γίνεται μέ τό «Ζνάνιγε»; [7]

Μέ τήν Μ. Φ. ἔχω τό δικαίωμα νά εἶμαι θυμωμένος. Εἶχε ὑποσχεθεῖ νά γράφει. Τίποτε. Εἶχε ὑποσχεθεῖ νά συγκεντρώσει πληροφορίες σχετικά μέ τήν Παρισινή βιβλιοθήκη γιά τήν ἱστορία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Τίποτε. Αὐτό δέν εἶναι καλό.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Ἡ ἔκθεση τοῦ Τρία εἶναι πιθανό νά δημοσιευτεῖ *παρόλα αὐτά*. Ἡ σύνταξη τοῦ ΚΟ [8] τό ἀποφάσισε. Ἄχ, καί τί ἀνυπόφορες φαγωμάρες ὑπάρχουν σ' αὐτή τή Συντακτική ἐπιτροπή...

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

2

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΠΛΕΧΑΝΟΦ

22/XI. 10.

Ἀγαπητέ Γκ. Β.! Ὁ σ. Γκριγκόρι τώρα μόλις μοῦ ἔδοσε τό γράμμα Σας. Ἀπό τό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο πῆρα μόνο ἕνα μικρό σημείωμα *ἀποκλειστικά* γιά τά χρήματα, δηλαδή τίς συνεισφορές τοῦ Κόμματός μας γιά τή συντήρηση τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου. Τό παράδοσα στόν ταμία τοῦ Γραφείου ἐξωτερικοῦ τῆς ΚΕ καί ἀπάντησα στόν Χούισμανς ὅτι πληροφόρησα τήν ΚΕ γιά τή συνεισφορά. Ἐννοεῖται, κάθε ντοκουμέντο ἀπό τό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο «πού δέν ἔχει σχέση μέ χρήματα» θά τό στέλνω σέ Σᾶς.

Πῶς βλέπετε τή «Ραμπότσαγια Γκαζέτα»;

Ἐδῶ λένε ὅτι ὁ Μάρτοφ καί Σία, ἐπανεκδίδοντας τή «Γκόλος» [9], καλοῦσαν τούς κομματικούς-μενσεβίκους νά «βγοῦν ἔξω» ἀπό τήν ὁμάδα *«τους»*.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι.

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στή Γενεύη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

3

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

22/XI. 10.

Ἀγαπητέ Α. Μ.! Σᾶς ἔγραψα πρίν μερικές μέρες, στέλνοντας τή *«Ραμπότσαγια Γκαζέτα»* καί Σᾶς ρωτοῦσα τί ἔγινε μέ τό περιοδικό, γιά τό ὁποῖο εἴχαμε μιλήσει τό καλοκαίρι * καί μοῦ εἴχατε ὑποσχεθεῖ νά γράψετε σχετικά **.

Σήμερα διαβάζω στή *«Ρέτς»* [10] τήν ἀγγελία γιά τό *«Σοβρεμένικ»* πού ἐκδίδεται «μέ τήν ἄμεση καί *ἐξαιρετική* (ἔτσι ἀκριβῶς εἶναι τυπωμένο! Λαθεμένη ἔκφραση, ἀλλά γι' αὐτό ἀκόμη περισσότερο πομπώδης καί πολυσήμαντη) συμμετοχή τοῦ Ἀμφιτεάτροφ» καί μέ τή μόνιμη δική Σας συνεργασία [11].

Τί εἶναι αὐτό; Πῶς γίνεται; «Μεγάλο μηνιαῖο» περιοδικό, μέ τμήματα «πολιτικῆς, ἐπιστήμης, ἱστορίας, κοινωνικῆς ζωῆς», — μά αὐτό δέν εἶναι καθόλου, μά καθόλου τό ἴδιο πράγμα μέ συλλογές, πού ἔχουν σκοπό νά συγκεντρώσουν τίς καλύτερες δυνάμεις τῆς λογοτεχνίας. Γιατί ἕνα τέτιο περιοδικό θά πρέπει νά ἔχει μιά ἐντελῶς ξεκαθαρισμένη, σοβαρή, σταθερή *τάση*, ἀλλιῶς θά ντροπιαστεῖ ἀναπόφευκτα καί θά ντροπιάσει καί τούς συνεργάτες του. Τό *«Βέστνικ Ἐβρόπι»* [12] ἔχει μιά τάση κακή, ἀσταθή, χωρίς ταλέντο, ἀλλά πάντως μιά τάση στήν ὑπηρεσία ἑνός ὁρισμένου στοιχείου μερικῶν στρωμάτων τῆς ἀστικῆς τάξης, πού συγκεντρώνουν ὁρισμένους κύκλους ἀνθρώπων: καθηγητές, ὑπαλλήλους καί αὐτούς πού ἀποκαλοῦν διανοούμενους ἀπό τούς «εὐπρεπεῖς» (πιό σωστά πού ἐπιθυμοῦν

* Τό καλοκαίρι τοῦ 1910 ὁ Β. Ι. Λένιν ζοῦσε στό νησί Κάπρι (Ἰταλία) στόν Α. Μ. Γκόρκι. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 1-2. *Ἡ Σύντ.*

νά φαίνονται εὐπρεπεῖς) φιλελεύθερους. Ὑπάρχει μιά τάση στό *«Ρούσκαγια Μίσλ»* [13], μιά τάση αἰσχρή, πάντως ὅμως μιά τάση πού προσφέρει μεγάλες ὑπηρεσίες στήν ἀντεπαναστατική φιλελεύθερη ἀστική τάξη. Τό *«Ρούσκογε Μπογκάτστβο»* [14] ἔχει μιά τάση ναρόντνικη, ναροντνικο-καντέτικη, μιά τάση ὅμως πού παραμένει ἡ ἴδια δεκάδες χρόνια, ὑπηρετώντας ὁρισμένα κοινωνικά στρώματα. Τό *«Σοβρεμένι Μίρ»* [15] ἔχει κι' αὐτό μιά τάση συχνά μενσεβικο-καντέτικη (προσανατολισμένη τώρα πρός τούς κομματικούς μενσεβίκους), πάντως ὅμως ἔχει μιά τάση. Ἕνα περιοδικό χωρίς καμιά τάση εἶναι κάτι τό παράξενο, τό ἀδιανόητο, τό σκανδαλῶδες καί τό ἐπιζήμιο. Ὅμως ποιά τάση μπορεῖ νά ἔχει ἕνα περιοδικό μέ τήν «ἐξαιρετική συμμετοχή» τοῦ Ἀμφιτεάτροφ; Ἀφοῦ ὁ Γκ. Λοπάτιν δέν εἶναι βέβαια ἱκανός νά προσδόσει στό περιοδικό μιά τάση, καί ἄν ἀληθεύουν ὅσα λέγονται (λένε ὅτι γράφτηκαν καί στίς ἐφημερίδες) γιά τή συμμετοχή τοῦ Κατσορόβσκι, τότε θά ὑπάρξει στό περιοδικό μιά «τάση», ἀλλά μιά τάση τῶν χοντροκέφαλων ἀνθρώπων, ἡ ἐσεροφική τάση.

Ὅταν συζητούσαμε τό καλοκαίρι, Σᾶς εἶχα διηγηθεῖ ὅτι παραλίγο θά Σᾶς ἔστελνα ἕνα στενοχωρημένο γράμμα μου γιά τήν *«Ἐξομολόγηση»*, ἀλλά δέν τό ἔστειλα λόγω τῆς διάσπασης μέ τούς μαχιστές, πού μόλις εἶχε ἀρχίσει καί εἴχατε τότε ἀπαντήσει: *«δέν κάνατε καλά* πού δέν μοῦ τό στείλατε». Στή συνέχεια Ἐσεῖς ὁ ἴδιος μέ κατηγορήσατε, γιατί δέν ἦλθα στή σχολή τοῦ Κάπρι [16] καί μοῦ εἴπατε ὅτι ἡ ἀποχώρηση τῶν μαχιστῶν-ὀτζοβιστῶν θά Σᾶς προκαλοῦσε μικρότερο ἐκνευρισμό καί σπατάλη δυνάμεων, ἄν τά πράγματα εἶχαν πάρει ἄλλη τροπή. Θυμήθηκα αὐτές τίς συνομιλίες μας καί ἀποφάσισα τώρα νά Σᾶς γράψω, τώρα χωρίς ἀναβολή κάτω ἀπό τίς πρῶτες ἐντυπώσεις καί χωρίς νά περιμένω ἐπιβεβαίωση τῆς εἴδησης.

Ἔχω τή γνώμη ὅτι ἕνα μεγάλο πολιτικό καί οἰκονομικό περιοδικό μέ τήν ἐξαιρετική συμμετοχή τοῦ Ἀμφιτεάτροφ εἶναι κάτι πολύ χειρότερο ἀπό μιά ἰδιαίτερη φράξια τῶν μαχιστῶν-ὀτζοβιστῶν. Τό κακό πού ἦταν καί εἶναι στή φράξια αὐτή εἶναι ὅτι ἡ *ἰδεολογική* τάση ἀπομακρυνόταν καί ἀπομακρύνεται ἀπό τό μαρξισμό, ἀπό τή σοσιαλδημοκρατία, χωρίς νά φτάσει ὅμως ὥς τή ρήξη μέ τό μαρξισμό, σκορπώντας πάντως σύγχυση.

Ἕνα περιοδικό τοῦ Ἀμφιτεάτροφ (ἔκανε καλά τό «Κράσνογε Ζνάμια» [17] πού πέθανε ἔγκαιρα!) εἶναι μιά πολιτική ἐκδήλωση, μιά πολιτική ἐπιχείρηση, πού δέν ἀντιλαμβάνεται κάν ὅτι ἕνας γενικός «ἀριστερισμός» εἶναι ἀνεπαρκής στήν πολιτική, ὅτι μετά τό 1905 δέν δικαιολογεῖται, εἶναι ἀδύνατο, εἶναι ἀδιανόητο νά μιλᾶ κανείς

σοβαρά γιά πολιτική χωρίς νά ξεκαθαρίζει τή στάση του άπέναντι στό μαρξισμό καί στή σοσιαλδημοκρατία.

Ἄσχημα τά πράγματα. Λυπᾶμαι πολύ.

Δικός Σας *Λένιν*

Στή Μ. Φ. — salut et fraternité! *

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

4

* ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥΣ — ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΣΤΗ ΒΟΛΩΝΙΑ [18]

Ἀξιότιμοι σύντροφοι!

Δέν μπορῶ νά συμφωνήσω μέ τήν πρότασή σας νά ἀναλάβω νά κάνω διαλέξεις στή Βολωνία γιά τούς ἑξῆς λόγους: πρῶτο, γιά λόγους ἀρχῆς καί, δεύτερο, γιατί μοῦ εἶναι ἀδύνατο νά ἔλθω στή Βολωνία.

Θεωρῶ καί τήν κατεύθυνση καί τίς μεθόδους δράσης τῆς ὁμάδας, πού ὀργάνωσε τή σχολή στό Κάπρι καί στή Βολωνία, ἐπιζήμιες γιά τό Κόμμα καί μή σοσιαλδημοκρατικές.

Ἡ «πλατφόρμα» πού δημοσίευσαν οἱ ὀργανωτές τῆς σχολῆς τοῦ Κάπρι καί ἕνα μέρος (ἀλήθεια, τό μικρότερο) τῶν μαθητῶν τους ὑπερασπίζεται τίς ἀποκλίσεις ἀπό τό μαρξισμό τόσο στή φιλοσοφία ὅσο καί στήν πολιτική καί στόν καθορισμό τῶν καθηκόντων τακτικῆς τοῦ Κόμματός μας. Ἐπιπλέον, ἡ ὀργάνωση τῆς σχολῆς στή Βολωνία ἔρχεται σέ ἀντίθεση καί μ' αὐτή τήν «πλατφόρμα» καί μέ τίς ἀπαιτήσεις τῆς κομματικότητας, γιατί οἱ ὀργανωτές δροῦν διασπαστικά, ὄχι μόνο γιατί δέν βοηθοῦν (οὔτε μέ τά χρήματα πού ἔχουν, οὔτε μέ τήν προσωπική δουλιά) τή σχολική ἐπιτροπή, πού τήν ὅρισε ἡ ΚΕ τό Γενάρη 1910 **, ἀλλά καί γιατί ματαιώνουν ἀνοιχτά ὅλες τίς πρωτοβουλίες τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς.

---

* Ἐδῶ καί παρακάτω μέ τέτιο ἀστερίσκο σημειώνονται οἱ ἐπικεφαλίδες πού δόθηκαν μέ βάση τήν πηγή. *Ἡ Σύντ.*

* — ἀδελφικό χαιρετισμό! *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. τήν ἀπόφαση τῆς Ὁλομέλειας τοῦ Γενάρη 1910 τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ «Γιά τήν κομματική σχολή» («Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν Ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρ. Ι, 1954, σελ. 240). *Ἡ Σύντ.*

Εἶναι συνεπῶς εὐνόητο ὅτι δέν μπορῶ νά συμμετέχω καθόλου στίς ἐνέργειες τῆς ἀντικομματικῆς αὐτῆς ὁμάδας πού ἔρχεται σέ ρήξη μέ τό σοσιαλδημοκρατισμό.

Ὅμως, ἐννοεῖται, εἶμαι πρόθυμος μέ τή μεγαλύτερη εὐχαρίστηση νά κάνω *στούς ἀκροατές* τῆς σχολῆς στή Βολωνία, ἀνεξάρτητα ἀπό τίς ἀντιλήψεις τους καί τίς συμπάθειές τους, μιά σειρά διαλέξεις καί γιά τό ζήτημα τῆς τακτικῆς καί γιά τήν κατάσταση τοῦ Κόμματος καί γιά τό ἀγροτικό ζήτημα. Γι' αὐτό θά μοῦ ἐπιτραπεῖ νά προσκαλέσω τούς συντρόφους ἀκροατές νά ἔλθουν στό Παρίσι κατά τό γυρισμό τους, ὅπου θά ἦταν δυνατό νά ὀργανώσω μιά σειρά διαλέξεις. Τά χρήματα γιά τό ταξίδι μποροῦν νά βρεθοῦν ὡς ἑξῆς: 1) Οἱ ὀργανωτές τῆς σχολῆς στό Κάπρι δανείστηκαν ἀπό τούς μπολσεβίκους 500 φράγκα. Τώρα ἔχουν χρήματα καί, πιθανόν, νά ἐπιστρέψουν τό χρέος στό Κόμμα, δηλ. στό Γραφεῖο Ἐξωτερικοῦ τῆς ΚΕ. Ἐγώ, ἀπομέρους μου, εἶμαι πρόθυμος νά προσπαθήσω νά χορηγηθοῦν αὐτά τά χρήματα γιά τό ταξίδι ἀπό τή Βολωνία στό Παρίσι καί νομίζω πώς ὁ μπολσεβίκος πού εἶναι ἀντιπρόσωπός μας στό Γραφεῖο Ἐξωτερικοῦ τῆς ΚΕ θά βοηθήσει μέ κάθε τρόπο γι' αὐτό. 2) Ἄν τά 500 φράγκα εἶναι λίγα (δέν ξέρω πόσοι εἶναι οἱ ἀκροατές στή Βολωνία καί πόσοι θά μποροῦσαν νά ἔλθουν), ὑπάρχουν ἀκόμη 1500 φράγκα πού χορηγήθηκαν ἀπό τήν Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ γιά τή σχολική ἐπιτροπή, μέ τήν ὁποία διέκοψαν σχέσεις οἱ ὀργανωτές τῆς σχολῆς στή Βολωνία. Νομίζω πώς θά μπορούσαμε νά πετύχουμε τή χορήγηση τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ γιά ἕναν κύκλο διαλέξεων στό Παρίσι γιά τούς ἀκροατές πού θά ἤθελαν νά ἔλθουν ἀπό τή Βολωνία.

Τό Παρίσι εἶναι ἀρκετά μεγάλο, ὥστε νά τακτοποιηθεῖτε ἐντελῶς συνωμοτικά (ὑπάρχουν τετράγωνα, ὅπου δέν εἶναι καθόλου ρῶσοι) καί ἐπιπλέον μπορεῖ νά τακτοποιηθεῖτε στά περίχωρα τοῦ Παρισιοῦ.

Τελειώνω, ἐκφράζοντας τίς εὐχαριστίες μου πρός τούς ἀκροατές τῆς σχολῆς στή Βολωνία γιά τή συντροφική τους πρόσκληση καί ἐλπίζοντας ὅτι θά γίνει δεκτή ἡ πρότασή μου γιά τόν ἐρχομό τους στό Παρίσι.

Μέ συντροφικό χαιρετισμό *Ν. Λένιν*

Γράφτηκε στίς 3 τοῦ Δεκέμβρη 1910
στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1911
στήν «Ἔκθεση τῆς δεύτερης ἀνώτατης σοσιαλδημοκρατικῆς προπαγανδιστικο-διαφωτιστικῆς σχολῆς γιά τούς ἐργάτες».
Ἔκδοση τῆς ὁμάδας «Βπεριόντ»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς «Ἔκθεσης», πού παραβλήθηκε μέ τό ἀντίγραφο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τή Ν. Κ. Κρούπσκαγια

5

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. ΓΚ. ΠΟΛΕΤΑΓΕΦ

Ἀγαπητέ συνάδελφε! Στείλαμε σήμερα μιά σειρά πραγματάκια: 1) ἐπισημείωση στό ἄρθρο γιά τόν Μούρομτσεφ (δέν μποροῦμε νά μήν ἀπαντήσουμε σ' αὐτό, ἀκόμη καί τώρα δέν μποροῦμε), 2) γιά τούς λόγους καί τή σημασία τῆς προσέγγισης τῶν μπολσεβίκων καί τῶν μενσεβίκων (μπορεῖ νά ἀλλάξει ὁ τίτλος), 3) γιά τίς πολιτικές διαφωνίες στό ἐργατικό κίνημα *, 4) γιά τούς ὀχτωβριστές, 5) τό συνέδριο τῶν βιοτεχνῶν καί οἱ ἐργάτες, 6) τό ἐπαγγελματικό ρεῦμα.

Προσπαθεῖστε, παρακαλῶ, νά τά δημοσιεύσετε καί ἀπαντεῖστε τό γρηγορότερο.

Διαβιβάστε το, παρακαλῶ, τό γρηγορότερο στόν διευθυντή μας ** ἐπειγόντως. Γράψτε σέ δυό γραμμές, ἄν ἐξαλείφθηκαν ὅλες οἱ προστριβές.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 4 τοῦ Δεκέμβρη 1910
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

6

ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΕΚΕ

5. XII. 10.

Ἀξιότιμοι σύντροφοι!

Σέ μᾶς ἀπευθύνεται ἕνα μέλος τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς Δούμας *** μέ τήν κατηγορηματική δήλωση ὅτι χωρίς μιά δεύτερη χιλιάδα χρημάτων ἡ ἐφημερίδα δέν μπορεῖ νά βγεῖ [19]. Γι' αὐτό προτείνουμε μέ τόν πιό ἐπίμονο τρόπο νά στείλετε *ἀμέσως* τή δεύτερη χιλιάδα.

Ν. Λένιν ****

Γράφτηκε στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Βλ. Β. Ι. Λένιν «Οἱ διαφωνίες στό ἐργατικό κίνημα τῆς Εὐρώπης» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 20ός, σελ. 65-72). *Ἡ Σύντ.*

** — Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς. *Ἡ Σύντ.*

*** Πρόκειται γιά τόν Ν. Γκ. Πολετάγεφ. *Ἡ Σύντ.*

**** Τό γράμμα εἶναι ὑπογραμμένο ἐπίσης ἀπό τόν Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ. *Ἡ Σύντ.*

7

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. ΓΚ. ΠΟΛΕΤΑΓΕΦ

Πῆρα τά δυό γράμματά Σας καί ἀπόρησα πολύ μ' αὐτά. Δέν ὑπάρχει, μοῦ φαίνεται, ἀπλούστερο πράγμα ἀπό τήν προσπάθεια νά μοῦ γράφετε ἁπλά καί καθαρά. Τί συμβαίνει; Δέν μποροῦμε μέχρι τώρα νά καταλάβουμε τί γίνεται. Δέν εἶναι δύσκολο νά βρεθεῖ ἕνας ἄνθρωπος πού νά γράφει ἔστω καί μιά φορά τήν ἑβδομάδα κατανοητά, καθαρά, συγκεκριμένα.

Ἡ προσπάθειά Σας νά ξεχωρίσετε τούς λικβινταριστές ἀπό τό λικβινταρισμό εἶναι πάρα πολύ ἀποτυχημένη. Ἐμεῖς ποτέ δέν ἐπιδοκιμάζουμε τόν ξεχωρισμό αὐτό. Μόνο οἱ σοφιστές τό κάνουν αὐτό. Παρακαλοῦμε μέ ἐπιμονή νά μή πιστεύετε στούς σοφιστές καί νά μή κάνετε τόν ξεχωρισμό αὐτό. Μέ ὁ,τιδήποτε ἄλλο μποροῦμε νά συμβιβαστοῦμε, μέ τούς λικβινταριστές ὅμως εἶναι ἀδύνατο καί, ἄν δέν θέλετε νά χαλάσετε τήν ὑπόθεση, κρατεῖστε τους μακριά ἀπ' αὐτή.

Ἐξοικονομήσαμε μέ μεγάλη δυσκολία ἀκόμη χίλια ρούβλια ἀπό ἕναν ντόπιο ἐκδότη καί Σᾶς τά στέλνουμε αὔριο. Ἄν ὁ ἐκδότης αὐτός Σᾶς ἐνοχλήσει καί πάλι μέ ἐρωτήματα, συμβουλές, ὅρους κτλ., — μή τοῦ ἀπαντᾶτε καθόλου ἤ ἀπαντεῖστε του ὅπως σᾶς συμβουλεύσαμε κάποτε.

Σχετικά μέ τό μικρό περιοδικό δέν πήραμε τίποτε ἀπό κανέναν.

Λοιπόν, ἐπαναλαμβάνουμε ἀκόμη μιά φορά τήν ἰδιαίτερη παράκληση: ἐξοικονομήσαμε γιά Σᾶς ὅ,τι χρειάζεται, μήν κάνετε ἄπρεπα πράγματα καί Σεῖς, κρατεῖστε μακριά τούς λικβινταριστές (λικβινταρισμός χωρίς λικβινταριστές δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει. Καί ποιός ἦταν αὐτός πού Σᾶς κορόιδεψε τόσο ἄσχημα, βεβαιώνοντας ὅτι ὑπάρχει διαφορά ἀνάμεσα στό λικβινταρισμό καί στούς λικβινταριστές;) καί στή συνέχεια προσπαθεῖστε νά μᾶς γράφετε κάθε ἑβδομάδα κατανοητά, καθαρά, συγκεκριμένα, λεπτομερειακά. Μά τήν ἀλήθεια, καί οἱ δυό αὐτές παρακλήσεις δέν εἶναι δύσκολες, δέν εἶναι μεγάλες. Δέν μποροῦμε νά κάνουμε χωρίς αὐτό.

Δικός Σας...

Γράφτηκε στίς 7 τοῦ Δεκέμβρη 1910
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

8

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. ΝΤ. ΜΠΟΝΤΣ-ΜΠΡΟΥΓΕΒΙΤΣ

Ἀγαπητέ Β. Ντ.! Πῆρα μιά φορά ἕνα γράμμα Σας, δυστυχῶς ὅμως δέν μπόρεσα νά σχηματίσω ἀπό αὐτό μιάν ἀντίληψη γιά τήν ὑπόθεση τῶν

ἐμβασμάτων πού μᾶς ἐνδιαφέρει. Ἄκουσα ὅτι εἶστε ἀπό κάτι πολύ δυσαρεστημένος. Ἀπό τί; Πῶς; Γιατί; Διευθετήσατε ἄραγε τό ζήτημα; Δέν γνωρίζω τίποτε. Αὐτό εἶναι πάρα πολύ, πάρα πολύ λυπηρό. Καί εἶναι *ἀ π ό λ υ τ η* ἀνάγκη νά βιαστοῦμε, γιατί τά ἐχθρικά στοιχεῖα μᾶς ὑπερφαλαγγίζουν ἀπό τά νῶτα. Ὅ,τι ἦταν δυνατό, τό κάναμε ἐδῶ γιά νά ἐξασφαλίσουμε αὐτό πού δέν φτάνει. Βρέθηκε ἕνας εὐεργέτης. Στέλνουμε. Ὀργανῶστε λοιπόν, Σᾶς παρακαλῶ, τή δουλιά ἔτσι πού νά μή μένουμε χωρίς πληροφορίες. Ἔστω καί μιά φορά τήν ἑβδομάδα πρέπει ὅμως νά μαθαίνουμε γιά τά ἐμβάσματα πού ἔρχονται κ.ἄ. κτλ. Γιατί ἀκούγονται μόνο κάτι φῆμες γιά δυσαρέσκεια καί τίποτε ἄλλο. Ὁρισμένοι ἐπινοοῦν, ὅπως φαίνεται, τή διαφορά ἀνάμεσα στό λικβινταρισμό καί στούς λικβινταριστές. Νά, ἀκριβῶς αὐτό εἶναι σοφιστεία! Οὔτε τό ἕνα οὔτε τό ἄλλο δέν χρειάζεται. Ἐξάλλου, ἀκριβῶς Ἐσεῖς ὁ ἴδιος θά τούς ἀποκρούσετε. Χαιρετισμούς στήν Β. Μ. Ἡ γυναίκα μου παρακαλεῖ πολύ νά σᾶς στείλω τούς χαιρετισμούς της.

Σταρίκ

Γράφτηκε στίς 9 τοῦ Δεκέμβρη 1910
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

9

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΣΟΤΣΙΑΛ-ΝΤΕΜΟΚΡΑΤ» [20]

Προτείνω:

1) νά δημοσιευτεῖ τώρα κιόλας στό ΚΟ ἡ μετάφραση τοῦ γράμματος αὐτοῦ (ἴσως μέ μικρές συντομεύσεις)·

2) νά ἀπευθυνθοῦμε ἐξονόματός μας πρός τά *συνδικάτα* (καθώς καί πρός τά *γραφεῖα τῶν συνδικάτων* διαφόρων πόλεων) τῶν ἐργατῶν μεταφορῶν, τῶν ἐργατῶν ναυπηγείων, τῶν ἐργατῶν ἐργοστασίων ὅπλων, φυσιγγίων, πυροβόλων, στρατιωτικῶν εἰδῶν κτλ. (κι' ἄν δέν ὑπάρχουν συνδικάτα πρός *ὁμάδες* τῶν ἐργατῶν) γιά νά στείλουν στό ΚΟ δικά τους ὑλικά, στοιχεῖα, *περιγραφές τῶν προγενέστερων ἀπεργιῶν* κτλ.·

3) καί *ἀμέσως* νά δημοσιευτεῖ σύντομα ἡ γνώμη σας, (α) ὅτι μπορεῖ νά γίνει λόγος ὄχι γιά μιά ἀπομονωμένη πράξη «γιά νά ἐμποδιστεῖ ὁ πόλεμος» (νά ἀποτραπεῖ), ἀλλά γιά ἐπαναστατική ἐπίθεση τῶν *μαζῶν* τοῦ προλεταριάτου γενικά καί (β) ὅτι μέ τή σημερινή κατάσταση στή Ρωσία ἐμεῖς δίνουμε τήν πιό μεγάλη προ-

σοχή στό νά διασαφηνίσουμε τήν πορεία καί τίς συνθῆκες τῶν ἀπεργιῶν *τοῦ 1905*.

Γράφτηκε στό Παρίσι στίς 17 τοῦ Δεκέμβρη 1910

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

10
ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΚΑΡΠΙΝΣΚΙ

Ἀγαπητέ σύντροφε! Ἔχω μιά παράκληση νά Σᾶς κάνω σχετικά μέ ἕνα δικό μου βιβλίο γιά τήν ἀμερικανική στατιστική (τήν ἀκριβή του ὀνομασία τήν ἐπισυνάπτω). Τό βιβλίο αὐτό μοῦ χρειάζεται ἀκριβῶς τώρα, καί ἀποδείχτηκε ὅτι δέν ὑπάρχει. Θυμήθηκα ὅτι τό καλοκαίρι ἤ τό φθινόπωρο τοῦ 1908 τό πῆρε ἀπό μένα (μέσω τοῦ Νικίτιτς) ὁ Ἀλέξινσκι. Μήπως ἔμεινε τό βιβλίο αὐτό στόν Ἀλέξινσκι; Θά μέ ὑποχρεώνατε πολύ, ἄν τό ἐξακριβώσετε αὐτό καί μέ βοηθήσετε νά βρῶ τό βιβλίο. Ὁ ἴδιος δέν μπορῶ νά γράψω στόν Ἀλέξινσκι (ἀλλά καί δέν ξέρω, ἄν εἶναι στή Γενεύη ἤ στό Κάπρι). Μπορεῖ στό διάστημα αὐτό νά τό ἔδοσαν καί σέ κάποιον ἄλλο. Ἴσως νά Σᾶς εἶναι βολικό νά συγκεντρώσετε πληροφορίες μέσω τῆς βιβλιοθήκης, ὅπου πηγαίνουν ὅλοι καί ὅπου μπορεῖ νά τοιχοκολλήσετε κάποια ἀνακοίνωση στή βιβλιοθήκη καί νά στείλετε ἀντίγραφό της στόν Ἀλέξινσκι ἤ στή γυναίκα του.

Σᾶς σφίγγω θερμά τό χέρι. Χαιρετισμούς στήν σ. Ὄλγα.

Δικός Σας *Λένιν*

Ὁ Λένιν ἀναζητεῖ τό βιβλίο του πού ἔμεινε σέ κάποιον ἀπό τούς συντρόφους τῆς Γενεύης:

Abstract of the twelfth Census of the United States. *1900*. Washington. 1902 *

(δεμένος τόμος τῆς ἀμερικανικῆς στατιστικῆς).

Παρακαλεῖ πολύ νά δοθεῖ στόν σ. Καρπίνσκι, 1. Rue Dizerens. 1. Bibliothèque russe.

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τό 1910
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στή Γενεύη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* — Ἀποσπάσματα ἀπό τή δωδέκατη ἀπογραφή τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν. *1900*. Οὐάσιγκτον. 1902. *Ἡ Σύντ.*

1911

11

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

3/I. 11.

Ἀγαπητέ Α. Μ.! Εἶναι καιρός πού θέλω νά ἀπαντήσω στό γράμμα Σας, ὅμως οἱ φαγωμάρες πού ὀξύνθηκαν ἐδῶ * (πού νά τίς ἔπαιρναν 100 000 διαβόλοι!) μέ ἐμπόδισαν.

Κι' ὡστόσο θά ἤθελα νά φλυαρήσουμε λιγάκι.

Καί πρῶτα-πρῶτα, γιά νά μή μοῦ διαφύγει: ὁ Τρία πιάστηκε μαζί μέ τόν Ζορντάνιγια καί τόν Ραμισβίλι. Τό λένε γιά σίγουρο. Κρίμα, εἶναι καλό παλικάρι. Ἐπαναστάτης.

Σχετικά μέ τό «Σοβρεμένικ». Διαβάζω σήμερα στή «Ρέτς» τά περιεχόμενα τοῦ 1ου τεύχους καί βλαστημῶ, βλαστημῶ. Ὁ Βοντοβόζοφ γιά τόν Μούρομτσεφ... Ὁ Κόλοσοφ γιά τόν Μιχαηλόβσκι, ὁ Λοπάτιν «Δέν εἶναι δικοί μας» κτλ. Πῶς νά μή βλαστημᾶ κανείς; Καί Σεῖς ἀκόμη σάν νά μέ προκαλεῖτε: «ὁ ρεαλισμός — ἡ δημοκρατία — ἡ δράση».

Νομίζετε ὅτι εἶναι καλές λέξεις αὐτές; Εἶναι λέξεις *ἄσχημες*, πού τίς χρησιμοποιοῦν σέ ὅλο τόν κόσμο οἱ πονηροί ἀστοί, ἀπό τούς δικούς μας τούς καντέτους καί τούς ἐσέρους, ὥς τούς Μπριάν ἤ τόν Μιλεράν ἐδῶ, τόν Λόυντ Τζώρτζ στήν Ἀγγλία κτλ. Εἶναι ἄσχημες λέξεις, πομπώδεις, πού προμηνοῦν ἕνα ἐσεροκαντέτικο περιεχόμενο τοῦ περιοδικοῦ. Ἄσχημα.

Ὅσο γιά τόν Τολστόι συμμερίζομαι ἐντελῶς τή γνώμη Σας ὅτι οἱ ὑποκριτές καί οἱ ἀπατεῶνες θά τόν ἁγιοποιήσουν. Ὁ Πλεχάνοφ εἶναι καί αὐτός ἔξαλλος ἀπό τίς ψευδολογίες καί τή δουλικότητα ἀπέναντι στόν Τολστόι, καί στό σημεῖο αὐτό εἴμαστε σύμφωνοι. Αὐτός βρίζει γι' αὐτό τό πράγμα τό «Νάσα Ζαριά» στό ΚΟ (στό ἑπόμενο φύλλο) [21], ἐγώ στό «Μίσλ» ** (σήμερα ἔγινε τό 1ο τεῦχος.

---

* Ὁ ἀπατεώνας Τρότσκι ἑνώνει τούς γκολοσοφικούς καί τούς βπεριοντοφικούς ἐνάντιά μας. Πόλεμος!

** Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Οἱ ἥρωες τῆς «ἐπιφύλαξης»» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 20ός, σελ. 93-98). *Ἡ Σύντ.*

Συγχαρεῖτε μας — περιοδικό *δικό μας* στή Μόσχα, μαρξιστικό. Μεγάλη χαρά εἴχαμε σήμερα). Στή «Ζβεζντά», ἀρ. φύλ. 1 (βγῆκε στήν Πετρούπολη στίς 16. XII) δημοσιεύτηκε ἐπίσης μιά καλή ἐπιφυλλίδα τοῦ Πλεχάνοφ μαζί μέ μιά *πλαδαρή* σημείωση γιά τήν ὁποία ἐπικρίναμε ἤδη τή *Συντακτική Ἐπιτροπή*. Ὁ βλάκας αὐτός ὁ Ἰορντάνσκι, ἴσως, μέ τόν Μπόντς θά τήν ἔγραψαν! Μά ποῦ μπορεῖ νά παλέψει τό «Σοβρεμέννικ» ἐνάντια στό «θρύλο γιά τόν Τολστόι καί τή θρησκεία του»; Ποιός θά τό κάνει αὐτό, ὁ Βοντοβόζοφ μέ τόν Λοπάτιν; Ἀστειεύεστε;

Ὅτι ἀρχίσανε νά χτυποῦν τούς φοιτητές εἶναι, κατά τή γνώμη μου, ἐνθαρυντικό, ὅμως οὔτε τήν «παθητικότητα», οὔτε τόν ἀναρχισμό, οὔτε τό λαϊκισμό, οὔτε τή θρησκοληψία τοῦ Τολστόι μπορεῖ κανείς νά ἀποδεχτεῖ.

Σχετικά μέ τό δονκιχωτισμό στή διεθνή πολιτική τῶν σοσιαλδημοκρατῶν, νομίζω ὅτι δέν ἔχετε δίκιο. Οἱ ρεβιζιονιστές τό λένε ἀπό καιρό, ἰσχυριζόμενοι ὅτι ἡ ἀποικιακή πολιτική εἶναι προοδευτική, προωθεῖ τόν καπιταλισμό καί γι' αὐτό εἶναι περιττό νά τόν «κατηγοροῦμε γιά τήν ἀπληστεία του καί τήν ἀγριότητά του», γιατί «χωρίς αὐτές τίς ἰδιότητες» τό κεφάλαιο εἶναι «σάν ἀφοπλισμένο».

Θά ἦταν δονκιχωτισμός καί εὐσεβεῖς πόθοι, ἄν οἱ σοσιαλδημοκράτες ἔλεγαν στούς ἐργάτες ὅτι μπορεῖ νά ὑπάρξει κάπου σωτηρία ξέχωρα ἀπό τήν ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ, χωρίς τή μεσολάβηση τῆς ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ. Ὅμως αὐτό ἐμεῖς δέν τό λέμε. Ἐμεῖς λέμε: τό κεφάλαιο σᾶς καταβροχθίζει, θά καταβροχθίσει τούς πέρσες, θά τούς καταβροχθίσει ὅλους καί θά ἐξακολουθεῖ νά καταβροχθίζει ὡσότου δέν ἀνατρέψετε τόν καπιταλισμό. Αὐτή εἶναι ἡ ἀλήθεια. Καί δέν ξεχνᾶμε νά προσθέσουμε: πώς ἡ μόνη ἐγγύηση γιά νά νικηθεῖ ὁ καπιταλισμός εἶναι ἡ ἴδια ἡ ἀνάπτυξή του.

Οἱ μαρξιστές δέν ὑποστηρίζουν κανένα ἀντιδραστικό *μέτρο,* ὅπως τῆς ἀπαγόρευσης τῶν τράστ, τοῦ περιορισμοῦ στό ἐμπόριο κτλ. Ὅμως, *ὁ καθένας τή δουλιά του:* ὅταν κατασκευάζουν σιδηροδρόμους οἱ Χομιακόφ καί Σία στήν Περσία, κι' ὅταν στέλνουν ἐκεῖ τούς Λιάχοφ, ἡ δουλιά τῶν μαρξιστῶν εἶναι νά τό *ξεσκεπάζουν* αὐτό στούς ἐργάτες καί νά τούς λένε: Καταβροχθίζουν καί θά καταβροχθίζουν, στραγγαλίζουν καί θά στραγγαλίζουν, ἀντισταθεῖτε.

Ἡ ἀντίσταση στήν ἀποικιακή πολιτική καί στή διεθνή καταλήστευση *μέσω* τῆς ὀργάνωσης τοῦ προλεταριάτου, *μέσω* τῆς ὑπεράσπισης τῆς ἐλευθερίας γιά τήν προλεταριακή πάλη, *δέν ἐπιβραδύνει* τήν ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ, ἀλλά τήν *ἐπιταχύνει,* τόν ἐξαναγκάζει νά καταφεύγει σέ πιό πολιτισμένους, σέ πιό ὑψηλούς ἀπό τεχνική ἄποψη τρόπους ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ. Ὑπάρχει καπιταλισμός καί καπιταλισμός. Ὑπάρχει

καπιταλισμός έκατονταρχίτικος-όχτωβρίστικος καί καπιταλισμός *ναρόντνικος* («ρεαλιστικός, δημοκρατικός», γεμάτος «δράση»). Όσο περισσότερο *ξεσκεπάζουμε* τόν καπιταλισμό στούς έργάτες γιά τήν «άπληστία καί τήν άγριότητά του», τόσο πιό δύσκολα θά εἶναι νά διατηρηθεῖ ὁ καπιταλισμός τοῦ πρώτου εἴδους, τόσο περισσότερο θά ἀναγκάζεται νά μετατρέπεται σέ καπιταλισμό τοῦ δεύτερου εἴδους. Κι' αὐτό μᾶς συμφέρει, συμφέρει στό προλεταριάτο.

Νομίζετε ὅτι ἀντιφάσκω; Στήν ἀρχή τοῦ γράμματος χαρακτήριζα ἄσχημες τίς λέξεις «ρεαλισμός, δημοκρατία, δράση», καί τώρα τίς βρίσκω καλές; Δέν ὑπάρχει ἀντίφαση: εἶναι ἄσχημες γιά τό προλεταριάτο, καλές γιά τόν ἀστό.

Οἱ γερμανοί ἔχουν ἕνα ὑποδειγματικό ὀπορτουνιστικό περιοδικό «Μηνιαία Σοσιαλιστική Ἐπιθεώρηση» («Sozialistische Monatshefte»)[22]. Εἶναι καιρός πού διάφοροι κύριοι τύπου Σίππελ καί Μπέρνσταϊν καταπολεμοῦν τή διεθνή πολιτική τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας μέ κραυγές ὅτι ἡ πολιτική αὐτή τείνει νά «γίνει μοιρολόγι πονετικῶν» ἀνθρώπων. Αὐτό, φίλε μου, εἶναι κόλπο τῶν παλιανθρώπων ὀπορτουνιστῶν. Ζητεῖστε νά Σᾶς βροῦν αὐτό τό περιοδικό στή Νεάπολη καί νά Σᾶς μεταφράσουν τά ἄρθρα του, ἄν ἐνδιαφέρεστε γιά τή διεθνή πολιτική. Ὑπάρχουν σίγουρα ἀπ' αὐτούς τούς ὀπορτουνιστές καί στήν Ἰταλία, μόνο μαρξιστές δέν ὑπάρχουν στήν Ἰταλία, καί γι' αὐτό ἔχει χάλια.

Τό διεθνές προλεταριάτο ἀσκεῖ μιά διπλή πίεση στό κεφάλαιο: μετατρέπει τόν καπιταλισμό ἀπό ὀχτωβρίστικο σέ δημοκρατικό καί ἐκτοπίζοντας *ἀπό μέσα του* τό ὀχτωβρίστικο κεφάλαιο, τό *μεταφέρει* στούς ἀγρίους. Αὐτό διευρύνει τή βάση τοῦ κεφαλαίου καί φέρνει πιό κοντά τό θάνατό του. Στή Δυτική Εὐρώπη σχεδόν δέν ὑπάρχει πιά ὀχτωβρίστικο κεφάλαιο· εἶναι σχεδόν ἐντελῶς δημοκρατικό. Τό ὀχτωβρίστικο κεφάλαιο ἔφυγε ἀπό τήν Ἀγγλία καί τή Γαλλία καί πῆγε στή Ρωσία καί στήν Ἀσία. Ἡ ἐπανάσταση στή Ρωσία καί οἱ ἐπαναστάσεις στήν Ἀσία = ἀγώνας γιά τήν ἐξάλειψη τοῦ ὀχτωβρίστικου κεφαλαίου καί τήν ἀντικατάστασή του μέ δημοκρατικό κεφάλαιο. Καί τό δημοκρατικό κεφάλαιο = τό τελευταῖο. Παραπέρα δέν ἔχει ποῦ νά πάει. Παραπέρα εἶναι τό τέλος του.

Πῶς βλέπετε τή *«Ζβεζντά»* καί τό *«Μίσλ»;* Ἡ πρώτη, κατά τή γνώμη μου, ἔχει συγχύσεις. Ὅμως τό δεύτερο εἶναι πέρα γιά πέρα δικό μας καί αὐτό μέ εὐχαριστεῖ ἀπέραντα! Μόνο πού θά μᾶς τό κλείσουν γρήγορα.

Δέν μπορεῖτε νά τακτοποιήσετε τήν ἔκδοση τοῦ βιβλίου μου γιά τό ἀγροτικό ζήτημα στό *«Ζνάνιγε»;* Μιλεῖστε μέ τόν Πιάτνιτσκι. Δέν βρίσκω ἐκδότη, νά πάρει ἡ ὀργή. Εἶναι γιά νά φωνάξει κανείς βοήθεια [23].

Διαβάζω τό ὑστερόγραφό Σας: «Τά χέρια μου τρέμουν καί παγώνουν» καί ἀγανακτῶ. Τί παλιόσπιτα εἶναι αὐτά στό Κάπρι! Μά αὐτό εἶναι αἶσχος! Ἀκόμη καί σέ μᾶς ὑπάρχει κεντρική θέρμανση, ζέστη πολλή καί σέ Σᾶς «τά χέρια παγώνουν». Πρέπει νά ἐξεγερθεῖτε.

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Πῆρα ἀπό τή Βολωνία πρόσκληση νά πάω στή σχολή (20 ἐργάτες). Ἀρνήθηκα *. Δέν θέλω νά ἔχω νά κάνω μέ τούς βπεριοντοφικούς. Μεταφέρουμε ξανά πρός τά δῶ τούς ἐργάτες.

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. Ι

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

12

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΠΛΕΧΑΝΟΦ

3. II. 11.

Ἀγαπητέ σύντροφε! Πῆρα σήμερα τό γράμμα Σας σχετικά μέ τόν Ζίγγερ καί τό παρέδοσα στό σύντροφο πού ὑποσχέθηκε νά στείλει τηλεγράφημα (ἐγώ ὁ ἴδιος εἶμαι ἄρωστος ἀπό ἐλαφριά γρίπη). Μέ τήν εὐκαιρία. Στίς 18 τοῦ Δεκέμβρη Σᾶς ἔστειλα τό γράμμα τοῦ Χούισμανς καί τό σχέδιο ἀπάντησής μου [24]. Πέρασε πολύς καιρός καί ἀπάντηση ἀπό Σᾶς δέν πῆρα!! Στεῖλτε τουλάχιστο τό γράμμα τοῦ Χούισμανς.

Ἀπό τήν ὁμάδα γράφουν ὅτι οἱ λικβινταριστές ἔκαναν καινούργια ἐπίθεση ὕστερα ἀπό τό σημείωμα τοῦ Ἰορντάνσκι στή «Ζβεζντά», ἀρ. φύλ. 4. Ὑπέρ τῶν λικβινταριστῶν ἦταν ὁ Σμιρνόφ, ὁ ἀδελφός τοῦ Μάρτοφ, ὁ Τσερεβάνιν κ.ἄ.

Κατά — ὁ Βεσελόβσκι, ὁ Τσερνισιόφ, ὁ Λοσίτσκι.

Ὁ Πολετάγεφ (πού μοῦ ἔγραφε γι' αὐτό) λέει ὅτι ἡ νίκη εἶναι σίγουρη, δηλαδή ἡ ἐπίθεση τῶν λικβινταριστῶν ἀποκρούστηκε.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Σάν - Ρέμο (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 5-6. *Ἡ Σύντ.*

13

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΡΙΚΟΦ

Πρός τόν σ. *Βλάσοφ* (κι' *ἄν αὐτός* θέλει, καί πρός τούς πολωνούς)

'Αγαπητοί φίλοι!

'Εμβαθύνοντας στό νόημα *ὁλόκληρης* τῆς συμφωνίας ἐκείνης (resp. * τῆς διατύπωσης ἐκείνης τῆς γενικῆς καί γιά ὅλους μας βάσης καί γραμμῆς δράσης) πού κλείστηκε στό Γραφεῖο ἀνάμεσα στήν P.S.D ** καί στίς δυό ἀποχρώσεις τῶν μπολσεβίκων, δέν μπορῶ νά μή τονίσω τήν *ἀδυναμία*, τίς *ἐλλείψεις* τῆς βάσης αὐτῆς [25].

'Η οὐσία τῆς συμφωνίας βρίσκεται (a) στόν ἀκριβή συγκεκριμένο καί σαφή καθορισμό θεμελιακῆς γραμμῆς: ἀντιγκολοσοφικῆς καί ἀντιβπεριοντοφικῆς, δηλ. στήν ἀπόλυτα συγκεκριμένη, πού ἀποκλείει τίς παρερμηνεῖες καί τίς περιστροφές (ἀπό τίς ὁποῖες τόσο ὑπόφερε τό Κόμμα), ἐπανάληψη καί ἐπιβεβαίωση τῆς πάλης καί κατά τοῦ λικβινταρισμοῦ καί κατά τοῦ ὀτζοβισμοῦ·

(b) στήν πρακτική «μεταρύθμιση», δηλ. τήν τέτια ἀλλαγή τῆς σύνθεσης (σωστότερα: τῶν ὁμάδων ἤ τῶν «ρευμάτων») *ὅλων τῶν κέντρων*, πού θά *ἐγγυοῦνταν* τήν ἐφαρμογή τῆς θεμελιακῆς αὐτῆς γραμμῆς.

'Αλλά τί προκύπτει; Καί ἡ θεωρητική «γραμμή» καί ἡ πρακτική δράση καθορίζονται ἀπό τήν Κεντρική 'Επιτροπή. Καί ἡ σύνθεσή της; Σέ περίπτωση ἁπλοῦ (καί φτηνοῦ, ὑπερφτηνοῦ) «τελεσιγράφου» τῶν πασίγνωστων φλύαρων, τῶν ἐλαφρόμυαλων, τῶν ἀπατεώνων καί τῶν χωρίς ἀρχές μικρεμπόρων (ὅπως ἡ Μπούντ) κτλ. τή σύνθεση αὐτή εἶστε *«ἕτοιμοι»* νά τήν καθορίσετε σέ **8.** Καί αὐτό τό 8 ἰσοῦται (τώρα εἶναι φανερό) *μέ δυό* τεσσάρια.

Συμπέρασμα: οὐδετεροποίηση, δηλ. *πλήρης* ἀποδυνάμωση τῆς ΚΕ!!

Αὐτό καί εἶναι ἐκεῖνο πού χρειάζονται οἱ λικβινταριστές.

Μέ μιά τέτια ὀχτάδα Σεῖς δέν *μπορεῖτε νά κάνετε* κανενός εἴδους μεταρυθμίσεις στό *δικό μας* πνεῦμα (δηλ. στό πνεῦμα πού συμφωνήθηκε *ἀπ' ὅλους* μας).

Προκύπτει ἕνας παραλογισμός: εἴμαστε *σύμφωνοι* νά προσφέρουμε στό Κόμμα καί τά χρήματα καί τή *«Ραμπότσαγια Γκαζέτα»* καί ὅλες τίς δικές μας δυνάμεις *μέ ὅρους*. — Σέ τί συνίστανται οἱ ὅροι; Στή θεμελιακή γραμμή καί στή μεταρύθμιση.— Ποιός βάζει σέ ἐφαρμογή καί τό πρῶτο καί τό δεύτερο; 'Η ΚΕ. — 'Αλλά ποιός ἐγγυᾶται τήν ἐφαρμογή τους στήν

---

* — respective — ἤ, ἀντίστοιχα. *'Η Σύντ.*

** — ΠΣΔ — Σοσιαλδημοκρατία τῆς Πολωνίας. *'Η Σύντ.*

ΚΕ; — Ένα τυχαῖο *τελεσίγραφο* τῶν ἐχθρῶν τῆς σοσιαλδημοκρατίας (σάν τούς λικβίνταριστές ἀπό τή διανόηση τῆς Μπούντ)!!

Συμφωνία γιά *νά κάνει* ἡ ΚΕ *ἐκεῖνο* πού δέν μπορεῖ νά κάνει στή σύνθεση τῆς ὀχτάδας.

Καί τό ἀποτέλεσμα.

Τό ἀποτέλεσμα αὐτό *ἐπαναλαμβάνει* τό λάθος τῆς Ὁλομέλειας[26]: ἀγαθές εὐχές, τρυφερά λόγια, καλές σκέψεις — καί ἀνικανότητα γιά νά ἐφαρμοστοῦν στή ζωή. Λαλίστατοι στά λόγια κατά τῶν λικβινταριστῶν καί *αἰχμάλωτοι* τῶν λικβινταριστῶν στήν πράξη.

Τήν ἐφαρμογή τῆς «συμφωνίας» θά τήν κάνετε σεῖς, οἱ ἄνθρωποι τῆς πράξης — ἐσεῖς μάλιστα πού προτείνατε τήν παράγραφο γιά τήν ὀχτάδα. Δικό μου χρέος εἶναι ὕστερα ἀπό τήν προσεκτική ἐξέταση τῆς συμφωνίας νά σᾶς *προειδοποιήσω:* σᾶς ἐξαπατοῦν καί πάλι οἱ λικβινταριστές!

«Τό νά ὀνομαστεῖ κανείς» πλεχανοφικός εἶναι πολύ εὔκολο (ὁ Ἀντριάνοφ ἤ οἱ ὁμοϊδεάτες του *στά σίγουρα* θά ὀνομαστοῦν σατανάς ἤ διάβολος γιά νά τούς γίνει μιά *ὑποχωρησούλα:* οἱ ὀνομασίες εἶναι λόγια, ἐνῶ ἡ ὑποχωρησούλα εἶναι ἔργο).

Στήν πράξη θά ἔχετε στό πρόσωπο τῆς ὀχτάδας ἕνα ἀνίκανο ὄργανο, αἰχμάλωτο τῶν λικβινταριστῶν. Νά ποῦ βρίσκεται ὁ κίνδυνος γιά τόν ὁποῖο θεωρῶ χρέος μου νά σᾶς προειδοποιήσω ἰδιαίτερα.

Ἄν ἐσεῖς, σάν ἄνθρωποι τῆς πράξης, ἀναλαμβάνετε νά φτιάξετε μιά τέτια ΚΕ (ἤ: μιά τέτια *ὀχτάδα),* πού θά εἶναι ἱκανή νά καταδικάσει καί τούς γκολοσοφικούς καί τούς βπεριοντοφικούς καί νά κάνει ἐπίσης τίς μεταρυθμίσεις, αὐτό εἶναι *δική Σας δουλιά.* Ἐπιθυμώντας ὁλόψυχα συμφωνία καί εἰρήνη μαζί Σας, εἶμαι ὑποχρεωμένος νά Σᾶς βοηθήσω στήν πραγματοποίηση τοῦ σχεδίου *Σας.*

Ὅμως βοήθεια δέν σημαίνει νά προκαλεῖ κανείς ἐφησύχαση «μέ τή γοητεία ὄμορφων μυθευμάτων». Βοήθεια σημαίνει νά ὑποδείχνει κανείς τούς *πραγματικούς* κινδύνους πού *πρέπει* νά τά καταφέρει νά τούς ἀποφύγει.

Ἡ Ὁλομέλεια τῆς Ι.10 *γιά ἕνα χρόνο* σταμάτησε τήν πρακτική δουλιά τῶν κέντρων, *αἰχμαλωτίζοντάς τα,* κάνοντάς τα *αἰχμάλωτα* τῶν λικβινταριστῶν. Τήν ἄνοιξη τοῦ 1910 ὁ Ἰνόκ *δέν κατόρθωσε* νά ἀπελευθερωθεῖ ἀπό τήν αἰχμαλωσία. Στίς ἀρχές τοῦ 1911 αὐτό *δέν θά τό κατορθώσετε* καί Σεῖς, ἄν δέν πάρετε ἔκτακτα μέτρα γιά τήν ἐφαρμογή τῆς συμφωνίας.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι καί Σᾶς χαιρετῶ!

Ν. Λένιν

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 11 τοῦ Φλεβάρη 1911
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

14

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΡΙΚΟΦ

'Αγαπητέ 'Αλ.!

Στέλνουμε νέο ὑλικό:

1) δήλωση (ἀντίγραφο) τοῦ Ἴγκορ, πού σήμερα τήν ὑπέβαλε στό ΓΕΚΕ * [27].

2) τήν ἀπόφαση τῆς «ὁμάδας» τοῦ Σάν-Ρέμο (δηλ. ὁ Πλεχάνοφ «μέ τούς σπιτικούς»).

Σήμερα ὁ Λίμπερ δήλωσε στό ΓΕΚΕ ὅτι ὁ 'Αντριάνοφ βρίσκεται κοντά στή Μόσχα καί ὅτι, σύμφωνα μέ τίς πληροφορίες του, τοῦ Λίμπερ, συζητιέται τό ζήτημα νά συνέλθει ἡ ΚΕ στή Ρωσία ἤ στό ἐξωτερικό.

Κατά τή γνώμη μας πρέπει νά σταλεῖ στούς Σαμοβάρι ** ὁ Μιχαήλ Μιρόνιτς (αὔριο θά προσπαθήσουμε νά τόν στείλουμε: δηλ. αὔριο κιόλας αὐτός νά φύγει γιά Σᾶς. Σήμερα μίλησα μαζί του καί εἶναι σύμφωνος). Τοῦ εἶναι δύσκολο νά φύγει τώρα γιά τή Ρωσία, ὅμως ἡ δυσκολία αὐτή *δέν εἶναι σοβαρή*, εἶναι σύμφωνος νά πάει καί στή Ρωσία. 'Ενεργεῖστε ὡς ἑξῆς: στεῖλτε τον *ἀμέσως* μέ δυό ἀποστολές: (1) νά *στείλει* ἀμέσως στό ἐξωτερικό τόν Λιούμπιτς· (2) νά συναντηθεῖ μέ τούς Σαμοβάρι, νά τούς πείσει γιά νά ὁριστεῖ ἀντιπρόσωπος στό ἐξωτερικό καί νά φύγουν.

Εἶναι παράλογο, ἀνόητο, ἀνήκουστο νά ριψοκινδυνεύουμε μέ ἀποτυχία, ὅταν ὁ Ἴγκορ στό *ἐ π ί σ η μ ο* ἔγγραφο πού στέλνει σέ Σᾶς μέ τό γράμμα αὐτό, ἐκφράζει τή συγκατάθεσή του γιά τό ἐξωτερικό καί μάλιστα ὑπόσχεται νά φέρει στό ἐξωτερικό *ὄχι* μόνο τόν 'Αντριάνοφ, ἀλλά «τά ἀναπληρωματικά μέλη τοῦ Λονδίνου» [28] (δηλ. τόν Ρομάν + τόν 'Αντριάνοφ, γενικά τούς δυό: ἀπό δῶ προκύπτει καθαρά **ἀπόλυτη** ἀνάγκη γιά τόν Λιούμπιτς, γιατί διαφορετικά ἡ τριάδα τῶν δικῶν μας δέν εἶναι πλειοψηφία).

Αὔριο στέλνουμε τίς θέσεις σχετικά μέ τή διακήρυξη γιά τούς λικβινταριστές καί τούς ὀτζοβιστές.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ Φλεβάρη 1911
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* ἐπιστρέψτε την *ἀφοῦ τή διαβάσετε* ἀμέσως πίσω (καί βγάλτε ἀντίγραφο).

** «Σαμοβάρι» — ὁ Β. Π. Νογκίν καί ὁ Γκ. Ντ. Λεϊτέιζεν (Λίντοφ), μέλη τοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στή Ρωσία, πού βρίσκονταν τότε στήν Τούλα. *Ἡ Σύντ.*

15

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΡΙΚΟΦ

Σάββατο, 25/ΙΙ. 11.

'Αγαπητέ Βλάσοφ! Πῆρα τώρα τό γράμμα Σας καί σπεύδω νά ἀπαντήσω ἀμέσως χωρίς νά περιμένω τόν Γκριγκόρι πού ἔστειλε σήμερα σέ Σᾶς τό γράμμα τοῦ Σαμοβάροφ.

Ἡ Νάντια γράφει σήμερα στόν Λιούμπιτς. Εἶναι πολύ δυσάρεστο πού ἀργά τό θυμηθήκατε. Τώρα πρέπει νά τοῦ γράψετε πιά ὄχι νά προετοιμαστεῖ γιά τήν ἀναχώρηση, ἀλλά νά φύγει ἀμέσως. Γράψτε του ἀκόμη πάρα πολύ ἐπίμονα νά ἀναχωρήσει ἀμέσως, διαφορετικά ὁ ἐχθρός θά ἔχει 4 (ἕνας μπουντοφικός + ἕνας λεττονός + 2 μενσεβίκοι) καί μεῖς δέν θά ἔχουμε περισσότερους ἀπό (3, ἀπό τούς ὁποίους 1 μέ ;, + 1 πολωνός).

Τό γράμμα Σας σχετικά μέ τή διακήρυξη μέ στενοχωρεῖ πολύ, γιατί ἀπ' αὐτό βλέπω ὅτι δέν συνεννοηθήκατε ἀκόμη ἀρκετά καλά καί ὅτι ἡ συμφωνία μας γι' αὐτό τό λόγο (πρός *μεγάλη μου λύπη)* εἶναι πολύ «ἀσταθής».

'Από τίς ἀλλαγές πού προτείνετε ὑπάρχουν μερικές πού γι' αὐτές δέν μπορεῖ κανείς νά ἔχει καμιά ἀντίρηση. Μέσα σ' αὐτές εἶναι οἱ προτάσεις νά ξεχωριστεῖ τό ζήτημα τοῦ ἐξωτερικοῦ σέ ἰδιαίτερη ἀπόφαση· νά συμπληρωθεῖ ἡ διακήρυξη μέ μιά ἰδιαίτερη § γιά τή σημασία τῆς Δούμας καί γιά τό ὅτι εἶναι προδότες ὅσοι δέν βοηθοῦν στίς ἐκλογές γιά τήν IV Δούμα· νά *ξεχωριστεῖ* τό ζήτημα τῆς ἀνανέωσης τῶν πυρήνων (ἄν καί δέν καταλαβαίνω γιατί νά τό ξεχωρίσουμε καί πρός τά ποῦ; Αὐτά πρέπει νά εἰπωθοῦν! Ποῦ ὅμως;).

Οἱ περισσότερες ὅμως ἀλλαγές πού προτείνετε εἶναι ἀπαράδεκτες καί ἐπιζήμιες.

(«Νά ἀναγνωρίσουμε τή συνδιάσκεψη ἐπείγουσα»;; Γιά ποιό λόγο νά κάνουμε πονηριές; Ἐσεῖς ὁ ἴδιος δέν πιστεύετε στή συνδιάσκεψη! Νά καλλιεργοῦμε ὑποκρισίες καί αὐταπάτες — δέν ὑπάρχει τίποτε πιό ἐπιζήμιο στή δοσμένη στιγμή!)

«Νά ἐκφράσουμε τήν ἱκανοποίηση, γιά τό ὅτι ὁ ὀτζοβισμός-οὐλτιματισμός στήν οὐσία ἐξαφανίστηκαν ἀπό τόν πολιτικό ὁρίζοντα»...

Αὐτό *δέν εἶναι ἀλήθεια.* Ἐγώ εἶδα βπεριοντοφικούς ἐργάτες, *ἀκόμη* καί ὁ Εὐγκένι μέ τούς λόγους του ἀνατρέπει τήν ἀνακρίβεια αὐτή.

«Νά χαιρετίσουμε τήν ἀπόφαση τῆς ὁμάδας «Βπεριόντ» νά πάρουμε μέρος στίς ἐκλογές»...

Τέτια ἀπόφαση *δέν ὑπάρχει* μέχρι σήμερα. Καί ἄν θά ὑπάρ-

ξει αὔριο νά «χαιρετίσουμε» τούς διασπαστές γιατί ἔκαναν τό *καθῆκον τους* καί νά σωπαίνουμε γιά τά ἀπαλλοτριωθέντα χρήματα, θά εἶναι σκάνδαλο [29].

Γράφετε: «Ἐγώ δέν ξέρω τίς ὀτζοβιστικές ἤ οὐλτιματιστικές δηλώσεις τῆς «Βπεριόντ» *ὕστερα* ἀπό τήν Ὁλομέλεια...»

Ἄδικα δέν ξέρετε. Βλέπε: 1) Τήν προκήρυξη τῆς ὁμάδας *«Βπεριόντ»* ὕστερα ἀπό τήν Ὁλομέλεια: ὅλο βρισιές ἐνάντια στά κέντρα κι' οὔτε λέξη γιά τήν ἀπάρνηση τῆς ὀτζοβιστικῆς-οὐλτιματιστικῆς πλατφόρμας. 2) Τή συλλογή, 1ο τεῦχος [30] — τά ἴδια. *Οὔτε ἕνα* καθοδηγητικό ἄρθρο σχετικά μέ τή *Δούμα* καί τή δουλιά τῆς Δούμας. 3) Ὁ Λουνατσάρσκι στή *«Le Peuple»* (ἀναφέρεται μέ τσιτάτο στό ΚΟ — ὁ Λουνατσάρσκι ἦταν ἐπίσημος ἀντιπρόσωπος τῆς *ὁ μ ά δ α ς* «Βπεριόντ» στό συνέδριο τῆς Κοπεγχάγης). 4) Τήν προκήρυξη τῆς ὁμάδας τῶν βπεριοντοφικῶν τῆς Γενεύης (ἕνα μέρος ἀναφέρεται στή *«Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα»)* πού τάσσεται ἀλληλέγγυος μέ τόν Λουνατσάρσκι.

Ἡ «Βπεριόντ» ἦταν *ὑποχρεωμένη* μετά τήν Ὁλομέλεια νά βγάλει *καινούργια* πλατφόρμα, γιατί ἡ *παλιά* (βγῆκε στίς 27. XII. 09., δηλ. στίς *παραμονές* τῆς plenum) ἦταν *ὀτζοβιστική-οὐλτιματιστική* πλατφόρμα. Ἡ «Βπεριόντ» *δ έ ν* τό ἔκανε αὐτό!

Τό βασικό Σας λάθος εἶναι ὅτι πιστεύετε *στά λόγια* καί κλείνετε τά μάτια μπροστά στά *ἔργα.* Σᾶς εἶπαν ἕνα σωρό «καλά λόγια» διάφοροι ἄνθρωποι σάν τόν Ντόμοφ ἤ τόν Ἀλέξινσκι, ἤ δέν ξέρω ποιός ἄλλος, καί Σεῖς τά πιστεύετε, καί γράφετε: Ἡ *«Βπεριόντ»* βρίσκεται στίς «παραμονές τῆς διάσπασης, εἴτε εἶναι ὁ πιθανός σύμμαχός μας», «ἀπαλλάσσεται ἀπό τήν ὀτζοβιστική-οὐλτιματιστική πλατφόρμα».

Αὐτό *δέν εἶναι ἀλήθεια.* Αὐτό εἶναι ψεύτικα λόγια ἀπατεώνων, πού εἶναι ἕτοιμοι νά ὑποσχεθοῦν ὅ,τι ἀγαπᾶτε, φτάνει νά *κρύψουν* ἐκεῖνο πού ὑπάρχει, τήν ἰδιαίτερη σχολή τους, τίς 85 000 ρούβλια τους ἀπό τίς ἀπαλλοτριώσεις τῶν χρημάτων.

Ὁ Ντόμοφ ἀποχωρεῖ ἀπό τήν «Βπεριόντ», μά ὁ Ντόμοφ εἶναι καθηγητής γυμνασίου, φιλισταῖος, γύναιο καί ὄχι πολιτικός. Κι' ἄν ὁ Ἀλέξινσκι «τσακωνόταν» μέ τόν Μπογκντάνοφ καί Σία, τώρα, *ἐπιστρέφοντας* ἀπό τή Βολωνία, συμβιβάστηκε πάλι κι' ἔκανε χθές διάλεξη *ἐξονόματος* τῆς ὁμάδας *«Βπεριόντ»!!*

Βασίζεστε στά *λόγια* καί ἀφήνετε *τόν ἑαυτό Σας* ἀνίσχυρο *στά ἔργα,* πράγμα πού σημαίνει ὅτι ἐπαναλαμβάνετε τό *μοιραῖο* λάθος τῆς Ὁλομέλειας, πού ἐξασθένισε τό Κόμμα minimum *γιά ἕνα χρόνο.* Ἐσεῖς τώρα, ἕνα χρόνο ὕστερα ἀπό τά ἠλίθια συμβιβαστικά λάθη τῆς Ὁλομέλειας, τά *ἐπαναλαμβάνετε·* θά χαντακώσετε *ὅλη* τήν «ἑνο-

ποίηση» οριστικά. Αὐτό τό λέω μέ ἀπόλυτη πεποίθηση, γιατί τό ξέρω πολύ καλά ἀπό πείρα. Ἀφῆστε τόν Σαμοβάροφ νά φωνάζει ὅτι ἐγώ τορπίλλισα τήν «ἑνοποίηση» (αὐτά εἶναι λογάκια τοῦ Τρότσκι καί τοῦ Ἰόνοφ!!). Ὁ Σαμοβάροφ *ἔχει ἀνάγκη* νά φωνάζει τήν ἀνοησία αὐτή (πού *δέν τολμάει* νά τή δημοσιεύσει στόν Τύπο καί πού ἐγώ τήν ἀνάλυσα καί τή διέψευσα *δημόσια* στό τεῦχος 2 τοῦ «Ντισκουσιόννι Λιστόκ» [31]), γιατί *ντρέπεται* νά ἀναγνωρίσει τό λάθος τῶν συμβιβαστῶν στήν Ὁλομέλεια. Τό λάθος τους ἦταν ὅτι αὐτοί σχεδόν χαντάκωσαν τό ἔργο τῆς ἕνωσης μέ τούς κομματικούς μενσεβίκους, γιατί πίστεψαν τά *λόγια* τῶν ἀντικομματικῶν — τῶν γκολοσοφικῶν καί τούς ἄφησαν νά *ἑδραιωθοῦν στήν πράξη*.

Προσοχή, μήν ἐπαναλαμβάνετε τό λάθος αὐτό!

Οἱ βπεριοντοφικοί εἶναι πολύ δυνατοί. Ἔχουν σχολή = συνδιάσκεψη = πράκτορες. Ἐμεῖς (καί ἡ ΚΕ) δέν ἔχουμε. Αὐτοί ἔχουν χρήματα — μέχρι 80 000 ρούβλια. Τί νομίζετε, θά σᾶς τά δόσουν;; Μά εἶστε τόσο ἀφελεῖς;;

Καί ἄν ὄχι, τότε *πῶς* μπορεῖτε νά θεωρεῖτε «συμμάχους» τούς *φραξιονιστές*, πού κρατοῦν τό φραξιονιστικό ταμεῖο τους γιά νά τό χρησιμοποιήσουν ἐνάντιά σας!;

Δέν ὑπάρχει μεγαλύτερη ἀφέλεια ἀπό τό νά γράφετε: «δέν θέλω νά δυσκολέψω στά συντρίμια τῆς «Βπεριόντ» τή δυνατότητα τῆς προσέγγισης».

Αὐτοί πλησίασαν τούς λικβινταριστές, ὀργάνωσαν ἐναντίον σας σχολή, αὐτοί σᾶς παίζουν τόν παπά, λέγοντας: δέν εἴμαστε τίποτε, δέν εἴμαστε ὀτζοβιστές, καί σεῖς πιστεύετε τά λόγια *καί δέν καταπολεμᾶτε τά ἔργα*. Ἕνας διάβολος ξέρει τί εἶναι αὐτό!

«Δέν θά ἤθελα (γράφετε) νά πετάξουμε ἀπό τήν παγκομματική (ὄχι τή φραξιονιστική) ὀργάνωση τοῦ ἐξωτερικοῦ τούς βπεριοντοφικούς».

Ἕνα ἀπό τά δυό: ἤ *ἐνθαρύνετε* τήν ξεχωριστή φράξια καί τήν *ἀφήνετε* νά κρατάει τά χρήματά της. Τότε θά δημοσιεύσουμε τή δήλωσή μας πρός τήν ΚΕ (μέ τήν ἀπαίτηση νά συγκροτηθεῖ ἀνακριτική ἐπιτροπή) καί θά ποῦμε, ἄς βοηθοῦν οἱ βπεριοντοφικοί μιά *τέτια* ΚΕ, *ἐμεῖς δέν πρόκειται νά τή βοηθήσουμε.*

Ἤ *καταδικάζετε* τό φραξιονισμό τῶν βπεριοντοφικῶν, ὅμως τότε πρέπει νά εἶστε συνεπής. *Καταδικάζοντας* μόνο στά λόγια, γίνεστε *γελοῖος*.

Τότε πρέπει νά πεῖτε: *ἐφόσον* οἱ βπεριοντοφικοί δέν (1) βγάλουν *καινούργια* πλατφόρμα, δέν (2) κάνουν κομματικές δηλώσεις, δέν (3) διαλύσουν τή *φραξιονιστική* σχολή τους, δέν (4) δόσουν

πίσω στό κόμμα τά *φραξιονιστικά* τους χρήματα, ἐφόσον δέν τά κάνουν αὐτά = ἀντικομματική φράξια.

Ἄν δέν τό πεῖτε *αὐτό,* χάνετε τή συνεργασία μας καί *δέν* ἀποκτᾶτε τή συνεργασία τῶν βπεριοντοφικῶν. Αὐτό εἶναι πολιτική;

Ὁσοναφορᾶ τά συντρίμια *(τά μελλοντικά!!),* μήν ἀνησυχεῖτε. Ἄν εἴμαστε ἐμεῖς *δυνατοί* — ὅλοι θά ἔλθουν σέ μᾶς. Ἄν εἴμαστε ἀδύνατοι, ἄν πιστεύουμε τά λόγια — θά μᾶς κοροϊδέψουν καί τίποτε ἄλλο. Δέν εἶναι δύσκολο νά βρεθεῖ ἡ μορφή: λογουχάρη, καταδικάζοντας τή *φράξια* τῆς ὁμάδας «Βπεριόντ», θά λέγατε ὅτι ἕνα *μέρος* τῶν βπεριοντοφικῶν *ἐργατῶν* εἶναι ὑπέρ τῶν ἐκλογῶν, ὑπέρ τῶν νόμιμων δυνατοτήτων, ὑπέρ τῆς κομματικότητας, ὅτι τούς ἐργάτες αὐτούς, τούς βπεριοντοφικούς αὐτούς τούς καλεῖτε νά φύγουν **ἀπό** τή φράξια καί νά ἔλθουν **στό** Κόμμα κτλ., κτλ.

Στήν ἀπόφαση γιά τή συσπείρωση τοῦ ἐξωτερικοῦ χρειάζεται συγκεκριμένα καί καθαρά νά πεῖτε: ποιοί εἶναι αὐτοί πού ἀποδιοργανώνουν· *οἱ γκολοσοφικοί καί οἱ βπεριοντοφικοί πρέπει* νά ἀναφερθοῦν καί πρέπει νά ἐξηγηθεῖ ποῦ ἐκδηλώνεται ἡ «ἀποδιοργανωτική» *τους* δράση καί ἡ «ἀντικομματικότητά» *τους: ὄχι* στίς ἰδέες (γιά τό πράγμα αὐτό διαφωνεῖτε καί γράφετε στό «Ντισκουσιόννι Λιστόκ» κτλ.), **ἀλλά** στήν ἰδιαίτερη σχολή, στό ἰδιαίτερο ταμεῖο τῆς σχολῆς, στό ἰδιαίτερο ὄργανο («Γκόλος»), στούς ἰδιαίτερους ἐράνους γιά τή *«Γκόλος»,* στίς ἰδιαίτερες φραξιονιστικές (πού συνδέονται μέ τή Ρωσία *ἐνάντια* στήν ΚΕ) ὁμάδες.

Ἄν δέν ἀναφέρετε συγκεκριμένα καί καθαρά τούς γκολοσοφικούς καί τούς βπεριοντοφικούς, τότε ὅλη ἡ ἀπόφαση = 0. Τότε θά μᾶς *ἐξαναγκάσετε* νά ταχθοῦμε ἐνάντια στό *παιχνίδι* αὐτό τῆς ἑνοποίησης.

Ἄν τούς ἀναφέρετε συγκεκριμένα καί πεῖτε *καθαρά* ποῦ βρίσκεται ὁ φραξιονισμός, θά *κατακτήσετε* ἀμέσως καί ἀσφαλῶς *τήν πλειοψηφία* στό ἐξωτερικό (οἱ μπολσεβίκοι + οἱ πλεχανοφικοί + οἱ κομματικοί ἐργάτες + ἡ μάζα *ὁμάδων* στήν «ἐπαρχία» καί στήν Ἀμερική, ὅπου δέν ὑπάρχουν *ἡγέτες* τοῦ ρεύματος τῶν γκολοσοφικῶν).

Ἄν ἡ «πάλη» τῆς ΚΕ ἐνάντια στίς *φράξιες* θά συνίσταται στό νά *ἐρωτοτροπεῖ* μέ τίς *ἀντικομματικές* φράξιες «Γκόλος» καί «Βπεριόντ», φρενάροντας τή *δική μας* δουλιά (ἀπό κομματική πλευρά) μέ ἄπειρες τυπικότητες (πολωνός, ἐπιτροπή, συμβούλιο πού δέν ξέρει τί κάνουν οἱ ἄνθρωποι, «πρόσκληση» τῶν βπεριοντοφικῶν, φαγωμάρες μέ τόν Ἀλέξινσκι κτλ., κτλ.), αὐτό ἐμεῖς *δέν τό ἐπιδοκιμάζουμε.*

Τώρα πήραμε γράμμα ἀπό τήν Πετρούπολη. Ὁ Σαμοβάροφ πρότεινε στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας νά βγάλει ἐκλογική πλατφόρμα!!!

Αὐτό — στήν πλειοψηφία τῶν μενσεβίκων!! (καί σέ μᾶς οὔτε λέξη). Ἄν ὁ Σαμοβάροφ θέλει *ἔτσι* νά κάνει τή δουλιά, σᾶς ὑπόσχομαι νά ἀρχίσω μιά σειρά προκηρύξεων *ἀνοιχτά* ἐνάντια στό Σαμοβάροφ.

Ἄν εἶναι δυνατό νά γίνει συμφωνία ἀνάμεσά μας, τότε οἱ *μπολσεβίκοι* πρέπει νά συσπειρωθοῦν σ' ἕνα *ρεῦμα* καί νά δουλέψουν **μονοιασμένα** (μέ βάση τή συμφωνία), καί ὄχι νά καραδοκοῦμε καί νά περνοῦμε μέ τό μέρος τῶν μενσεβίκων.

Γράψτε τή γνώμη Σας. Τό γρηγορότερο. Σᾶς σφίγγω τό χέρι.

Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Μήπως εἴδατε τόν Νικίτιτς; Δέν σᾶς κορόιδεψε ἀκόμη σχετικά μέ τήν εἰρηνοφιλία τῆς *«Βπεριόντ»*;; Εἶναι δεξιοτέχνης στό νά δίνει ὑποσχέσεις καί νά κοροϊδεύει.

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

16

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. ΓΚ. ΠΟΛΕΤΑΓΕΦ

Ἀγαπητέ συνάδελφε!

Πῆρα τό γράμμα Σας τῆς 10 τοῦ Φλεβάρη μέ τήν ἀφήγηση γιά τήν ἀποκάλυψη τοῦ ἀτόμου πού Ἐσεῖς τό ὀνομάζετε — Ε. —.

Παρακαλεῖτε «νά ἀνακοινωθεῖ αὐτό» στούς 58 μενσεβίκους [32]. Μέ συγχωρεῖτε πού ὀφείλω νά ἀπορίψω τήν παράκληση αὐτή. Δέν εἶμαι διατεθειμένος τίποτε νά ἀνακοινώσω, οὔτε νά δημιουργήσω ὁποιεσδήποτε σχέσεις μέ παρόμοια ὑποκείμενα. Ἄν δέν καταλαβαίνετε γιατί, τότε Σᾶς ἀνακοινώνω καί πάλι.

Τελειώνετε τό γράμμα μέ τά λόγια: «Μά εἶναι δυνατό νά μήν καταλαβαίνουν στό Παρίσι πῶς ἐπιδροῦν σ' ἐμᾶς οἱ φαγωμάρες σας;».

Στό Παρίσι οἱ λικβινταριστές πολύ καλά καταλαβαίνουν τί κάνουν. Δυστυχῶς, σέ σᾶς στήν Πετρούπολη ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού *δέν καταλαβαίνουν* τί κάνουν, τί διαβάζουν. Κρίμα! Ἡ τύχη τέτιων ἀνθρώπων εἶναι νά τούς τραβοῦν παντοτινά ἀπό τή μύτη. Οἱ ἐδῶ λικβινταριστές, δηλ. οἱ γκολοσοφικοί, εἰδικά γι' αὐτό καί βγάζουν φυλλάδια, ὅπως τό φυλλάδιο τῶν 58, γιά νά προκαλοῦν φαγωμάρες καί νά μπερδεύουν τήν ἀπό θέσεις ἀρχῶν πάλη. Δηλώναμε (σέ κάθε φύλλο τοῦ ΚΟ καί σέ κάθε φύλλο τῶν ἄλλων

ἐκδόσεων *, γνωστῶν σέ Σᾶς καί πού βρίσκονται — ἐδαφικά — πιό *κοντά* Σας) ὅτι μέ τήν ὁμάδα τοῦ κ. *Πότρεσοφ* καί Σία, μέ τίς ἰδέες τοῦ «Νάσα Ζαριά» κτλ. δέν θά συμφιλιωθοῦμε, δέν μποροῦμε νά συμφιλιωθοῦμε, ἀλλά διεξάγουμε καί θά διεξάγουμε ἀμείλικτη πάλη. Αὐτοί εἶναι μιά παρέα λικβινταριστῶν, ἐχθροί τῆς σοσιαλδημοκρατίας, οἱ ἰδέες τους εἶναι ἰδέες προδοτῶν.

Οἱ γκολοσοφικοί δέν μποροῦν νά παλέψουν ἐνάντια σ' αὐτό ἀπό θέσεις ἀρχῶν, καί γι' αὐτό οἱ διάφοροι κ.κ. *Μάρτοφ, Ντάν, Ἀξελρόντ, Μαρτίνοφ* ἀπαντοῦν μέ φασαρίες καί ἐκβιασμούς. Μήπως τό φυλλάδιο τῶν 58 δέν εἶναι ἐκβιασμός; Στό φυλλάδιο τῶν 58 προβάλλονται: *ψευδεῖς* κατηγορίες (ὑπαινιγμοί)... **, λογουχάρη, ἄν καί οἱ μπολσεβίκοι *ἀπόλυτα* νομιμόφρονα διάλυσαν μετά τήν Ὁλομέλεια τοῦ Γενάρη 1910... *τό καθετί* πού συνδεόταν μ' αὐτούς. Γιατί προβάλλονται μέ τή μορφή σκοτεινῶν ὑπαινιγμῶν οἱ κατηγορίες αὐτές; Ἡ ἀπάντηση εἶναι ἡ ἑξῆς: τό φυλλάδιο εἶναι ἐπίσης τυπωμένο, ἐπίσης τοῦ Παρισιοῦ, ἐπίσης γκολοσοφικό, μόνο πού εἶναι ὑπογραμμένο ὄχι ἀπό τούς 58, ἀλλά ἀπό τή «Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα»». Ποιό εἶναι τό περιεχόμενο τοῦ φυλλαδίου αὐτοῦ; Νά σέ τί συνίσταται τό περιεχόμενο αὐτό: ἰσότητα στή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ΚΟ, καί τότε θά ἔχουμε εἰρήνη [33].

Ἕνας σύντροφος γράφει: Μήπως αὐτό δέν εἶναι προστυχιά; — Σήμερα νά προβάλλονται ποινικές κατηγορίες κι' αὔριο νά γράφεται: «Ἄς μπεῖ ἀκόμη ἕνας στή Συντακτική ἐπιτροπή καί θά ἔχουμε εἰρήνη». Μά αὐτό εἶναι *ἐκβιασμός!*

Μά εἶναι δυνατό ἄνθρωποι μέ ἐλάχιστη πολιτική πείρα νά μή βλέπουν παντοῦ (ἰδιαίτερα στήν ΙΙΙ Δούμα) δεκάδες τέτια παραδείγματα; Μά εἶναι δυνατό ἡ ἱστορία τοῦ μενσεβικισμοῦ νά μήν ἔδειξε τέτιες ἀκριβῶς μεθόδους ἐκβιασμοῦ στίς μάζες; Πόσες φορές κατηγοροῦσαν γιά «ἐγκλήματα» καί τά ξεχνοῦσαν, ὅταν πετύχαιναν ἰσοψηφία ἤ *πλειοψηφία;*

Ἐγώ ὅμως ἀποκάλεσα δημόσια τούς ἐκβιαστές ἐκβιαστές τό Μάη τοῦ 1910 καί στό «Ντισκουσιόννι Λιστόκ» ***. Ἄν κάποιος δέν ἄκουσε τίς προειδοποιήσεις, *τόσο τό χειρότερο γι' αὐτόν.*

Ὁ — Ε. — ὀνόμασε τό φυλλαδιάκι αὐτό «αἰσχρό». Ὁ — Ε. — ἔχει δίκιο. Δέν τόν ξέρω τόν — Ε. —. Δέν ξέρω τί εἴδους διάψευση ἐπιδιώκει νά κάνει αὐτός στόν Τύπο, δέν ξέρω τίς ἀπόψεις του, τίς

* Ἡ ἐφημερίδα «Ζβεζντά» καί τό περιοδικό «Μίσλ». *Ἡ Σύντ.*

** Ἐδῶ καί παρακάτω ὑπάρχουν παραλείψεις στό κείμενο. *Ἡ Σύντ.*

*** Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Σημειώσεις δημοσιολόγου» (Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 243-311). *Ἡ Σύντ.*

ἀντιλήψεις του, τί κάνει. Συμπέρασμα: ὥσπου Ἐσεῖς δέν μάθετε νά παλεύετε ἐνάντια στούς ἐκβιαστές, αὐτοί πάντα θά τορπιλλίζουν τή δουλιά Σας μέ σκάνδαλα, θά Σᾶς φτύνουν κατά πρόσωπο. Ἄν αὐτό δέν Σᾶς ἀρέσει, μάθετε νά παλεύετε καί ὄχι νά κλαίγεστε.

Καί τίποτε δέν ἔχουμε νά προσθέσουμε ἀπό τό ὅτι ἀπαντήσαμε στούς ἐκβιαστές ὅπως πρέπει καί σέ κανενός εἴδους ἰσότητα δέν θά πᾶμε. Τή σπείρα τοῦ Πότρεσοφ τήν ξεσκεπάσαμε γιά τό *λικβινταρισμό* της ὁλοκληρωτικά. Δέν φτάνει αὐτό, ἡ σπείρα αὐτή ἐρωτοτροπεῖ τώρα μέ τήν ὁμάδα πού παραβίασε *μετά* τήν Ὁλομέλεια τοῦ Γενάρη 1910 τήν ἀπόφαση γιά... * Οἱ γκολοσοφικοί καλύπτουν..., πού εἶναι «ἐνάντια» στόν *Λένιν — Πλεχάνοφ*. Κι' αὐτό *ἐμεῖς θά τό ξεσκεπάσουμε,* μπορῶ νά Σᾶς τό διαβεβαιώσω.

Δέν μπορεῖ κανείς νά κάθεται ἀνάμεσα σέ δυό καρέκλες εἴτε μέ τούς λικβινταριστές, εἴτε ἐνάντιά τους. Κι' ἐγώ διατηρῶ γιά τόν ἑαυτό μου τό δικαίωμα νά δημοσιεύσω τό γράμμα μου αὐτό. Πῶς πᾶνε οἱ δουλιές μέ τή Συντακτική ἐπιτροπή; ** Πρέπει νά φροντίσετε νά ἀντιπροσωπευτοῦμε, ἄν ὄχι ἀπό κανέναν ἄλλο, τότε ἀπό Σᾶς. Πάντως Ἐσεῖς ἔχετε τήν ὑποχρέωση νά μᾶς βρεῖτε ἀντιπρόσωπο. Γιά ποιό λόγο δέν ἐπιστρέφετε τά ἄρθρα πού δέν ἐγκρίθηκαν; Ὁ Ραπποπόρτ ἔστειλε δυό ἄρθρα καί ἀπάντηση καμιά.

Ὕστερα ἀπό λίγο καιρό θά παρουσιαστεῖ σέ Σᾶς ἕνας νέος: μικροῦ ἀναστήματος, γεροδεμένος (ἑβραῖος), θά εἶναι συστημένος ἀπό μένα. Μέ ὅ,τι μπορεῖτε, βοηθεῖστε τον.

Σχετικά μέ τήν ἐφημερίδα: κατά τή γνώμη μου, πρέπει προσωπικά νά μπεῖτε Ἐσεῖς ὁ ἴδιος, γιά νά μή μείνει χωρίς ἀντιπρόσωπο τό δικό μας ρεῦμα, διαφορετικά θά γίνει σκάνδαλο. Γιατί, ἐλπίζουμε, δέν θά παραδόσουν τή δουλιά μέ τό πρῶτο στρίμωγμα καί θά συνεχίσουν τίς προσπάθειες, παρόλο τό κλείσιμο. Πολύ περισσότερο πού Ἐσεῖς πρέπει νά εἶστε ἐκεῖ. Στεῖλτε *ἀμέσως* τό κείμενο τῆς πλατφόρμας [34] πού ἐπεξεργάστηκε ἡ ὁμάδα γιά τίς ἐκλογές στή Μόσχα. Θά ἔρθετε ἐδῶ γιά νά ἰδωθοῦμε τό Πάσχα; Πολλά ἔχουμε νά ποῦμε. Μήπως ξέρετε τί συνέβη μέ τόν Ὀσ. Πετρ.;

Γράφτηκε στίς 7 ἤ 8 τοῦ Μάρτη 1911
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

---

* Πρόκειται, προφανῶς, γιά τήν ἀπόφαση τῆς Ὁλομέλειας «Γιά τά φραξιονιστικά κέντρα» (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν Ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος I, 1954, σελ. 241-243). *Ἡ Σύντ.*

** — μέ τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Ζβεζντά». *Ἡ Σύντ.*

17

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΡΙΚΟΦ

10/III. 11.

'Αγαπητέ Βλάσοφ! Σᾶς στέλνουμε (στέλνουμε μέ τόν Γκριγκόρι) ἀντίγραφο τοῦ γράμματος πού ἔγραψε σήμερα ὁ Σεμάσκο (μέλος τοῦ ΓΕΚΕ) πρός τόν Γκριγκόρι.

'Από τό γράμμα αὐτό, 'Εσεῖς φυσικά θά καταλάβετε ὅτι ἡ κρίση πλησιάζει ἤδη στή λύση της. Οἱ μπουντιστές ἄνοιξαν τά χαρτιά τους [35] (ἤ ὁ Μακάρ τούς ἀνάγκασε νά τά ἀνοίξουν; Ἤ οἱ συλλήψεις στήν Πετρούπολη φταῖνε ἐδῶ; [36] Ὁ 'Αλλάχ ξέρει).

Εἶναι ἐντελῶς καθαρό ὅτι οἱ μπουντιστές κατάλαβαν πολύ καλά τήν ἁπλή ἐκείνη ἀλήθεια, ὅτι τώρα *ὅλη ἡ ὑπόθεση* βρίσκεται στίς ψήφους: ἄν θά ἔχουν οἱ πολωνοί + τούς μπουντιστές μιά ψῆφο περισσότερο ἤ ὄχι.

Οἱ μπουντιστές κάνουν ἀγώνα ζωῆς ἤ θανάτου γιά νά ἔχουν στήν ΚΕ μιά παραπανίσια ψῆφο.

Αὐτό εἶναι καθαρό. Οἱ μπουντιστές κάνουν τό *πᾶν*, καταφεύγουν σέ ὅλες τίς ἀπάτες γιά νά ἔχουν στήν ΚΕ μιά παραπανίσια ψῆφο.

Ὑπάρχουν ἤδη οἱ δυό τοῦ Λονδίνου, ἀδιαφιλονίκητοι μενσεβίκοι-γκολοσοφικοί: ὁ Κοστρόφ καί ὁ *Πιότρ*, πού ἀφέθηκε ἐλεύθερος πρόσφατα (πράγμα γιά τό ὁποῖο ἔχουμε πληροφορίες).

Κι' ἔτσι οἱ ἐχθροί συσπειρώθηκαν ἐντελῶς. Μοναδική σωτηρία: ὁπωσδήποτε νά βοηθήσουμε νά βγοῦν στό ἐξωτερικό ὁ Μακάρ, ὁ Λίντοφ, ὁ **Λιούμπιτς** (κι' ἄν εἶναι δυνατό ὁ Βαντίμ) καί νά τούς βοηθήσουμε ἀμέσως.

Γι' αὐτό πρέπει νά στείλουμε ἄνθρωπο. Καταλάβετέ το, ἐπιτέλους, ὅτι καθυστερώντας τήν ἀποστολή αὐτή *κάθε μέρα* διακινδυνεύουμε νά χαντακωθεῖ ὁ Μακάρ, νά χαντακωθεῖ τό *πᾶν*. Ὁπωσδήποτε καί χωρίς καθυστέρηση στεῖλτε τόν Μιχάηλ Μιρόνιτς (ἄν ἀρνηθεῖ, τόν Τσασόβνικοφ ἀπό τή Λιέγη ἤ τή γυναίκα τοῦ Πιάτνιτσα, αὐτή εἶναι νόμιμη καί μιά φορά πῆγε) — στεῖλτε καί στόν Λιούμπιτς καί στόν Μακάρ.

Ἄν 'Εσεῖς δέν τό κάνετε αὐτό, διακινδυνεύετε νά σβήσετε τήν *τελευταία* ἐλπίδα γιά τή σύγκληση τῆς Ὁλομέλειας καί γιά τήν αναστήλωση τῆς ΚΕ γενικά.

Ἄν ὁ Γιούντιν τσακώνεται μέ τόν Μακάρ, τότε πιθανό καί ὁ Μακάρ νά κατάλαβε τούς ἑλιγμούς καί τίς ἀπάτες τῶν μπουντιστῶν, ὅμως δέν ἀρκεῖ νά τό καταλάβει αὐτό, χρειάζεται νά μπορεῖ νά παλεύει.

῞Αν ὁ Λίντοφ *δέν μπορεῖ* νά βγεῖ στό ἐξωτερικό, ἄς ἔρθει ὁ Μακάρ *μόνος του* (ἀφοῦ ἀρχικά ἐξουσιοδοτηθεῖ νά ἐνεργεῖ ἐξονόματος τοῦ Γραφείου): ὁπότε ἐμεῖς ἐδῶ θά βροῦμε μαζί μέ τόν Μακάρ διέξοδο.

᾿Απαντεῖστε ἀμέσως.

Δικός Σας Λένιν

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

18

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΡΙΚΟΦ

᾿Αγαπητέ Βλάσοφ! Προτείνετε παράξενα πράγματα! *Δέν πρέπει* νά σταλεῖ ἕνα *τέτιο* τηλεγράφημα, δέν μποροῦμε νά ἀναλάβουμε τέτια εὐθύνη. Στεῖλτε ᾿Εσεῖς ἀπό τή Λειψία, ἄν θέλετε νά ριψοκινδυνεύσετε, πράγμα πού δέν Σᾶς συμβουλεύουμε.

Μήπως καθυστέρησε ἡ ὑπόθεση γιά λόγους ἴσως χρημάτων; Μά εἶναι δυνατό νά μή μποροῦσαν νά δανειστοῦν γιά τό εἰσιτήριο ὥς τό Βερολίνο;;

Φαίνεται, ἡ καθυστέρηση δέν ὀφείλεται στά χρήματα.

῾Ο μπουντιστής, ὁ παλιάνθρωπος καί λικβινταριστής (Λίμπερ) φλυαρεῖ ἐδῶ ὅτι ξέρει γιά κάποια καθυστέρηση καί γιά κάποιο ταξίδι στόν Καύκασο (!!;) [37].

᾿Ακόμη ἕνα νέο: καί ὁ Κοστρόφ καί ὁ *Πιότρ* εἶναι ἐλεύθεροι. Καί οἱ δυό αὐτοαποκαλοῦνται πλεχανοφικοί.

Μά ἐμεῖς ξέρουμε μέ *ἀκρίβεια ἀπό τήν ᾿Ολομέλεια* ὅτι καί οἱ δυό εἶναι λικβινταριστές.

Κάνατε τεράστιο λάθος πού δέν πήρατε ἐξουσιοδότηση ἀπό τούς Σαμοβάρι καί τώρα τό χειροτερεύετε μή στέλνοντας κανέναν στούς Σαμοβάρι. Μά τί γίνεται, κοιτάξτε! ῾Ο καιρός περνάει (οἱ πραβντιστές κάνουν ἤδη ἐκλογές στή Μόσχα γιά τή συνδιάσκεψη [38], ἡ διάσπαση ἐπίκειται ἄμεσα). Χάνετε τήν ὑπομονή Σας. Κωμωδία καί τίποτε ἄλλο.

Εἶναι ξεκάθαρο ὅτι ἔπρεπε νά κάνετε αὐτό πού ἀπαιτούσαμε: *᾿Αμέσως* νά στέλνατε ἄνθρωπο στούς Σαμοβάρι. Κάνετέ το αὐτό ἀμέσως τώρα, διαφορετικά προκύπτει παραλογισμός.

Δέν μποροῦμε κι᾿ ἐμεῖς, ὕστερα ἀπ᾿ ὅσα συνέβηκαν, καί ὕστερα ἀπό τά λεγόμενά Σας νά ἔχουμε ἐμπιστοσύνη στούς Σαμοβάρι καί νά *περιμένουμε*, νά περιμένουμε μῆνες καί μῆνες. Θά μᾶς

ἀναγκάσουν μέ τίς χρονοτριβές αὐτές νά ξεκόψουμε μέ ὅλα, νά δηλώσουμε στούς γερμανούς ὅτι *δέν ὑπάρχει ΚΕ* καί νά ἀπαιτήσουμε *ἀμέσως* τά χρήματα.

Τίποτε περισσότερο δέν μᾶς ἀπομένει καί ἡ παθητικότητά Σας («ἴσως ὁ Σαμοβάρ θά κινηθεῖ») θά φταίει γιά ὅλα.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. *Λένιν*

Γράφτηκε τό πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Μάρτη 1911
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

19

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΡΙΚΟΦ

Πῆρα τό γράμμα Σας καί τήν εἴδηση γιά τήν πρόσκληση τοῦ Μ. Μ.

Κάνετε καλά πού στέλνετε. Ὡς τώρα στέλνατε «4» (ἄν ὄχι 6) *μή* συμφιλιωτιστές. Ἐδῶ ὑπάρχει οὐσιαστική διαφορά. Αὐτό πρῶτο. Καί, δεύτερο, εἶναι καιρός νά μπεῖ τό ζήτημα τελεσιγραφικά, ὅπως καί Σεῖς ὁ ἴδιος πειστήκατε, λέγοντας: «πρέπει νά ἔχει χαθεῖ κάθε ἐκτίμηση πρός τό Κόμμα, γιά νά ἐπαναλαμβάνεται ἀτέλειωτα ἡ ἀνιαρή αὐτή ἱστορία». Ὀρθό! Σωστό! Δίκαιο!

Ὅμως χρειάζεται νά ἀπειλοῦμε ὄχι μέ ἀποχώρηση ἀπό τήν ΚΕ, ὅπως θέλετε Σεῖς νά κάνετε. Αὐτό δέν εἶναι σωστό. Μή τό κάνετε αὐτό *. Ἀπειλεῖστε μέ δημόσια διαμαρτυρία ἐνάντια στό Γραφεῖο καί μέ τό ὅτι θά τό καταγγείλετε σάν ἕνα μηδενικό καί ἀκόμη χειρότερα, ἄν αὐτοί πού Σᾶς ἐμπιστεύονται καί πού Σᾶς πρότειναν ἐξουσιοδότηση δέν βγοῦν *ἀμέσως* στό ἐξωτερικό.

Ἄδικα δέν καλεῖτε τόν Λιούμπιτς. Αὐτό εἶναι λάθος. Εἶναι ἀστεῖο νά λυπᾶστε 200-300 ἐπιπρόσθετα ρούβλια, ὅταν πρόκειται γιά τό *τέλος* ὁλόκληρης τῆς ΚΕ. Καί ὁ Λιούμπιτς εἶναι ἀναγκαῖος *ἀκριβῶς* γιά νά μήν ἐξαρτιόμαστε ἀπό τόν «μικροαστό καί δειλό» [39]. Μόνο ἀπό τό γράμμα Σας ξεκαθάρισα πόσο παλιάνθρωπος εἶναι αὐτός «ὁ μικροαστός καί δειλός». Τέτιους ἀνθρώπους πρέπει νά τούς κολλᾶμε στόν τοῖχο καί ἄν δέν ὑποτάσσονται νά τούς ἐξευ-

* Ἄν Ἐσεῖς ἀποχωρήσετε ἀπό τήν ΚΕ, αὐτό θά εἶναι φυγή ἀπό τό πεδίο τῆς μάχης, προδοσία τοῦ μπολσεβικισμοῦ σέ μιά δύσκολη στιγμή. Πρέπει ὄχι νά ἀποχωρήσετε, ἀλλά νά στείλετε τελεσίγραφο στόν Μακάρ καί, ἄν αὐτός δέν παρουσιαστεῖ καί δέν ὑποχωρήσει, *νά παλέψετε σάν μέλος τῆς ΚΕ, γιά τήν ἐπιστροφή τῶν χρημάτων.*

τελίζουμε. Ἐγώ, ὅταν ἐξαντληθεῖ ἡ ὑπομονή μου, θά τό κάνω αὐτό δημόσια, δημοσιεύοντας τήν ἱστορία τῶν σχέσεων μέ τό Γραφεῖο.

Ἡ ὑπόθεση ξεκαθαρίστηκε ἐντελῶς. Μέτωπο μέ μέτωπο. Εἴτε ½ + ἕνας μέ μᾶς ἀπό τήν P. S. D. * [40], εἴτε νίκη τῶν μενσεβίκων στήν ΚΕ, ἀποχώρησή μας καί ἐπονείδιστη κατάρευση. Ἐνῶ, ἄν φέρουμε ἔστω καί μόνο τόν Μακάρ καί τόν Λιούμπιτς, μποροῦμε νά σώσουμε ἀκόμη τήν ὑπόθεση: ὁ Πλεχάνοφ καί ἡ ὁμάδα *θά εἶναι* ὑπέρ ἡμῶν καί τή διάσπαση τῶν μενσεβίκων θά τήν πνίξουμε *στή γέννησή της*. Δέν θά τολμήσουν τότε οἱ παλιάνθρωποι αὐτοί.

Ἐπισυνάπτω ἀντίγραφο τοῦ γράμματος ἑνός ἐργάτη ἀπό τή Βολωνία πρός ἐμένα. Ὁ ἐργάτης αὐτός κατάλαβε τήν «πλατφόρμα» τῶν βπεριοντοφικῶν!! Καί οἱ παλιάνθρωποι γκολοσοφικοί τί λογῆς εἶναι: ὁ *Βολοντιόρ*, πράκτορας τῆς «Γκόλος», μέλος τῆς κ ο μ μ α τ ι κ ῆ ς ἐπιτροπῆς τῆς σχολῆς, τάσσεται *ἐνάντια* στίς ἀποφάσεις *της* καί *κάνει ζύμωση* ἐνάντιά της *στούς ἀπαλλοτριωτές!!* [41] Τώρα, λοιπόν, θά τούς ξεσκεπάσω *στόν Τύπο*.

Στή Βολωνία στείλαμε τόν Σεμάσκο ἀπό τήν ἐπιτροπή τῆς σχολῆς. Τούς τσακώσαμε τούς παλιάνθρωπους, δέν θά μᾶς ξεφύγουν!

Τό ἀντίγραφο τοῦ γράμματος *ἐπιστρέψτε το*.

Ἐπισυνάπτω τό γράμμα τοῦ Φίνικοφ (μόλις τό διαβάσετε *ἀ μ έ σ ω ς* νά τό ἐπιστρέψετε). Πέστε μου, λοιπόν, δέν ἔχω μήπως δίκιο ὅτι ἕνας τέτιος μπολσεβίκος εἶναι *πιό γερός* ἀπό ἑκατό «συμφιλιωτιστές», γιατί αὐτός *κατάλαβε* τήν κατάσταση, ἐνῶ ἐκεῖνοι δέν θέλουν νά τήν καταλάβουν;

Καί μεῖς μέ τέτιες μονάδες θά νικήσουμε ἑκατοντάδες «συμφιλιωτιστές».

Χαιρετισμούς! *Ν. Λένιν*

Γράφτηκε τό Μάρτη τοῦ 1911
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

20

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΝ **

Ἀγαπητέ σύντροφε!

Σᾶς στέλνω δυό γράμματα ***. Τό πρῶτο ἀπό τόν Πολετάγεφ, τό δεύτερο ἀπό τόν Νιεγκόριεφ (Ἰορντάνσκι).

---

* Στήν ἑφτάδα δέν μπορεῖ νά νικήσουμε. Γι' αὐτό χρειάζεται νά γίνει Ὁλομέλεια στό ἐξωτερικό: νά κληθεῖ ὁ Μακάρ καί ὁ Λιούμπιτς καί νά τούς ἐξηγήσετε τήν ὑπόθεση.

** Τό γράμμα, προφανῶς, ἀπευθυνόταν στόν Α. Ι. Ρίκοφ. *Ἡ Σύντ.*

*** Τά γράμματα αὐτά φυλάξτε τα καί *ὁ π ω σ δ ή π ο τ ε* νά μοῦ τά ἐπιστρέψετε *ἀ μ έ σ ω ς*, ἀφοῦ τά χρησιμοποιήσετε.

Αὐτοί εἶναι οὐσιαστικά οἱ συντάκτες τῆς «Ζβεζντά».

Εἶναι ἀπαραίτητο νά τούς βοηθήσουμε.

Πηγή εἶναι μιά — οἱ γερμανοί. Ἀπευθυνθεῖτε στή Vorstand * μέσω τοῦ Pfannkuch. Ζητεῖστε 5 000 μάρκα (ὁπότε θά δόσουν 3 000). Ὁ Τίσκα πῆρε μιά φορά ἀπ' αὐτούς γιά τήν «Τριμπούνα» [42], τώρα ζητᾶ γιά *δεύτερη* φορά — συνεπῶς αὐτός ἴσως νά Σᾶς θεωρήσει «ἀνταγωνιστή». Πάρτε το αὐτό ὑπόψη Σας, προσπαθεῖστε νά βρεῖτε γιά Σᾶς ἕναν *ἀπόλυτα* σίγουρο διερμηνέα (ἐμεῖς ἔχουμε γνωστούς, ἀλλά αὐτοί εἶναι πιά «ἀποικιακοί» ἄνθρωποι) καί ὁπωσδήποτε θά ἐξασφαλίσετε χρήματα ἀπό τή Vorstand γιά τή *«Ζβεζντά»*.

Ὁ Τίσκα ἐνεργεῖ ἔτσι: ζητᾶ ἀπό τή Vorstand μέσω τοῦ Κάρσκι. Ἡ Vorstand ρωτάει τό ΓΕΚΕ καί δίνει, ἄν δέν ὑπάρχει ἀντίρηση. Εἶναι ἀπαραίτητο νά πάρετε μέτρα, ἄν δέν θέλετε νά μάθει τό ΓΕΚΕ ὅτι βρίσκεστε στό Βερολίνο.

Ἐπισυνάπτω γιά κάθε ἐνδεχόμενο τό «πιστοποιητικό» **.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. *Λένιν*

Πήρατε μήπως τό γράμμα μέ ἐσώκλειστο γράμμα τοῦ Ἀλεξάντροφ γιά τήν ἔκθεση τοῦ Λίμπερ στό ΓΕΚΕ; [43]

Ἀπαντεῖστε τό γρηγορότερο. Πρέπει ἐπιτέλους νά ξεκαθαριστεῖ τό ζήτημα.

Γράφτηκε τό Μάρτη τοῦ 1911
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

21

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΤΗΣ III ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΔΟΥΜΑΣ

Ὁ σύντρ. Πολετάγεφ μᾶς διαβίβασε μέσω τοῦ Λένιν τό σχέδιο τῆς ἔκδοσης τῆς ἔκθεσης τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας, πού συζητήθηκε ἀπό τήν ὁμάδα πρίν σταλεῖ ὁ Πολετάγεφ στό Βερολίνο.

* — Διοίκηση τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας. *Ἡ Σύντ.*

** γιά τούς γερμανούς: βεβαιώνω ὅτι Ἐσεῖς εἶστε μέλος τῆς ΚΕ.

Ἐμεῖς ἀπομέρους μας δεχτήκαμε τό σχέδιο τῆς ὁμάδας μέ πλήρη συμπάθεια καί τῆς προτείναμε νά καταλήξουμε στούς ἑξῆς τελικούς ὅρους.

Ἐμεῖς κάνουμε ἐδῶ μιά Συντακτική ἐπιτροπή γιά τήν ἔκδοση τῆς ἔκθεσης ἀπό τούς Στεκλόφ + Σεμάσκο + Ζηνόβιεφ (ἤ τόν Κάμενεφ).

Ἡ ἐπιτροπή ἀναλαμβάνει 1) νά κάνει τό σχέδιο τῆς ἔκθεσης καί νά ἔρθει σ' ἐπαφή μέ τήν ὁμάδα γιά τήν ἔγκριση τοῦ σχεδίου αὐτοῦ· 2) νά φροντίσει γιά νά παρθοῦν χρήματα ἀπό τό Κόμμα καί μάλιστα ἡ ὁμάδα δίνει *ὄχι λιγότερο* ἀπό 500 ρούβλια· 3) τήν τελική σύνταξη τῆς ἔκθεσης (20 φύλλα) μέ προθεσμία (τάδε).

Ἡ ἀπάντηση στήν πρόταση αὐτή πρέπει νά δοθεῖ ἀπό ὁλόκληρη τήν ὁμάδα.

(ὑπογραφές τοῦ Ποκρόβσκι + Γκεγκετσκόρι) [44].

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 19 τοῦ Ἀπρίλη 1911
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

22

ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Ἀξιότιμε σύντροφε!

Τό ἐπισυναπτόμενο γράμμα * εἶναι ἡ τυπική ὁλοκλήρωση τῶν συνομιλιῶν μέ τόν Πολετάγεφ, πού ἄρχισαν ἀπό μένα στό Βερολίνο μέ ἐντολή τῆς ὁμάδας τῆς Δούμας.

Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή γιά τήν ἔκδοση τῆς ἔκθεσης καταρτίστηκε ἀπό μένα, σέ συμφωνία μέ τήν ὁμάδα, ἀπό τούς σ.σ. Γκριγκόρι (ἀναπλ. ὁ Κάμενεφ), Στεκλόφ καί Ἀλεξάντροφ.

Ἐπειδή ἡ ὁμάδα ὑποχρεώθηκε νά δόσει γιά τά ἔξοδα *ὄχι λιγότερο ἀπό 500 ρούβλια,* ἐνῶ ὅλα τά ἔξοδα γιά τήν ἔκδοση τῆς ἔκθεσης ἀπό μᾶς ἔχουν καθοριστεῖ στίς 2 100 - 2 200 ρούβλια, γι' αὐτό τό ὑπόλοιπο ποσό, 1 600 ρούβλια, προτείνουμε νά δοθεῖ ἀπό τά κομμα-

* Βλ. τό προηγούμενο γράμμα. *Ἡ Σύντ.*

τικά (τά «μεσεγγυητικά») χρήματα (στή διάθεση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς), πράγμα γιά τό ὁποῖο συμφωνοῦν οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ μπολσεβίκικου ρεύματος.

Λένιν

30 τοῦ Ἀπρίλη 1911.

Γράφτηκε στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

23

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Ἀγαπητέ Α. Μ.! Πῶς εἶστε; Ἡ Μ. Φ. ἔγραψε ὅτι ἐπιστρέψατε μέ βήχα κτλ. Ἐλπίζω νά ἔχετε ἀναρώσει.

Εἴχαμε μιά ἀτυχία μέ τό «Μίσλ» *. Θά μάθατε, βέβαια, ἀπό τή *«Ρέτς»* καί τίς ἄλλες ἐφημερίδες περί τίνος πρόκειται. Πρέπει νά μεταφέρουμε τή δουλιά στήν Πετρούπολη καί νά ξαναρχίσουμε ἀπό τήν ἀρχή. Δέν ἔχουμε ὅμως σίγουρους νόμιμους ἀνθρώπους.

Δέν θά μπορούσατε νά μᾶς βοηθήσετε, ἄν συμπαθᾶτε τό «Μίσλ»; Ἤ ἴσως θά μποροῦσε νά μᾶς βοηθήσει ὁ Πιάτνιτσκι; Ἡ ὑπόθεση ἔχει ὡς ἑξῆς: γιά τήν ὥρα ἔχουμε ἀκόμη χρήματα γιά τήν ἔκδοση ἑνός τόσο μικροῦ περιοδικοῦ (μέ τόν ὅρο βέβαια ὅτι ὅλοι ἐμεῖς θά ἐργαζόμαστε χωρίς ἀμοιβή καί ὅτι θά πληρώνουμε 20 ρούβλια τό φύλλο στούς ξένους! Δέν εἶναι πολλά βλέπετε). Συνεπῶς, ἡ βοήθεια πού χρειαζόμαστε *τώρα* εἶναι ἀποκλειστικά *τεχνική*: νά βρεθεῖ ἕνας ἐκδότης, πού θά ἔβγαζε τό περιοδικό *χωρίς νά ξοδεύει οὔτε ἕνα καπίκι δικό του* (ἐπιπλέον δεχόμαστε τήν πιό *αὐστηρή* νομιμότητα τόσο, ὥστε νά δίνουμε τό δικαίωμα καί στόν ἐκδότη καί στόν γραμματέα τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς + στό νομικό σύμβουλο νά *σταματᾶνε* καθετί πού θά μποροῦσε νά δημιουργήσει τόν παραμικρό κίνδυνο: κυκλοφορήσαμε τέσσερα τεύχη χωρίς καμιά φασαρία μέ τά δικαστήρια. Τό 5ο τεῦχος κατασχέθηκε ἐξαιτίας τοῦ Κάουτσκι!! [45] Εἶναι φανερό ὅτι αὐτό εἶναι πρόσχημα. Τίποτε τό μή νόμιμο δέν ὑπῆρχε στό κείμενο τοῦ Κάουτσκι).

Γιατί νά μή μᾶς βοηθήσει ὁ Πιάτνιτσκι ἤ κανένας ἄλλος σέ μιά ὑπόθεση τόσο ἀκίνδυνη; Ἄν εἶναι ἀδύνατο νά βρεθεῖ ἕνας ἐκδότης,

* Πρόκειται γιά τό κλείσιμο τοῦ περιοδικοῦ «Μίσλ» τόν Ἀπρίλη τοῦ 1911. *Ἡ Σύντ.*

δέν θά μποροῦσε νά βρεθεῖ ἕνας *γραμματέας* — *νόμιμος* ἄνθρωπος, στόν ὁποῖο νά πληρώνουμε 50 ρούβλια τό μήνα γιά νά ἐπιβλέπει τήν ἔκδοση καί ἀποστολή; Χρειάζεται μόνο νά εἶναι τίμιος καί εὐσυνείδητος ἄνθρωπος. *Δέν ἔχουμε* ὅμως νόμιμους ἀνθρώπους ἔξω ἀπό ἐργάτες (πού δέν κάνουν γι' αὐτή τή δουλιά). Αὐτό εἶναι τό κακό.

Δεύτερο ζήτημα. Ἔχουμε μιά *πληρωμένη* κιόλας μετάφραση τῶν τελευταίων ἄρθρων τοῦ Κάουτσκι ἐνάντια στόν Μάσλοφ [46]. Εἶναι ἕνα κείμενο νόμιμο. Ἕνα κείμενο πού χρειάζεται, γιατί ὁ Μάσλοφ εἶπε ἕνα σωρό ψευτιές καί παραπλάνησε τούς ρώσους ἀναγνῶστες. Πρόκειται γιά 3-5 τυπογραφικά φύλλα. Μπορεῖ νά βρεθεῖ τρόπος νά ἐκδοθεῖ χωρίς ἀμοιβές (γιατί ἡ μετάφραση ἔχει ἤδη πληρωθεῖ), στό κόστος τους; Μπορεῖ ὁ Πιάτνιτσκι (ἤ κανένας ἄλλος) νά ἀναλάβει κάτι τέτιο;

Τρίτο ζήτημα: Ὁ Γ. Μ. Ναχάμκις *(Νιεβζόροφ,* ὁ ἴδιος καί *Στεκλόφ,* εἶναι συγγραφέας ἑνός καλοῦ βιβλίου γιά τόν Τσερνισέβσκι) ἐξορίστηκε ἐδῶ ἀπό τήν Πετρούπολη, γιατί εἶχε ἐπαφές μέ τή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα, ζητᾶ πολύ νά δουλέψει καί μέ παρακαλεῖ νά ρωτήσω, ἄν μπορεῖ νά ἐκδόσει τό βιβλίο τοῦ *Πήρυ: «Ἡ ἀνακάλυψη τοῦ Βόρειου πόλου».* Νομίζει ὅτι θά πουληθεῖ.

Τί νέα ἔχετε γιά τά «σχέδια»; Γράψτε μου.

Ἀπαντεῖστε στούς ἐργάτες τῆς σχολῆς μας. Εἶναι καλά παιδιά. Ἕνας εἶναι ποιητής, ὁ καημένος, γράφει συνέχεια στίχους, μά δέν ἔχει κανέναν νά τόν ποδηγετήσει, νά τόν βοηθήσει, δέν ἔχει δάσκαλο καί σύμβουλο.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Robert E. Peary:

«La découverte du pôle nord». Paris — ὑπέροχες εἰκονογραφίες. Μπορεῖ νά ἀγοράσει κανείς ἐδῶ φτηνά τά κλισέ! Περίπου 15 τυπογραφικά τῶν 40 000 στοιχείων. (Ἤμουν τώρα στόν Στεκλόφ καί μοῦ εἶπε αὐτές τίς λεπτομέρειες.)

Γράφτηκε στά τέλη τοῦ Ἀπρίλη 1911
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

24

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

27. V. 11.

Ἀγαπητέ Α. Μ.!

Πῆρα αὐτές τίς μέρες ἕνα γράμμα ἀπό τόν Πολετάγεφ. Γράφει ἀνάμεσα στ' ἄλλα: «Πήραμε ἕνα γράμμα ἀπό τόν Γκόρκι. Προτείνει στόν Ν. Ι. νά ἔρθει στό ἐξωτερικό γιά νά ἑτοιμάσει τό σχέδιο ἑνοποίησης γύρω ἀπό ἕνα ὁποιοδήποτε ὄργανο καί προσθέτει ὅτι μίλησε μέ Σᾶς σχετικά, καθώς καί μέ τόν μενσεβίκο Μ.» (μέ τόν Μάρτοφ, ὅπως καταλαβαίνω).

Ὁ Πολετάγεφ προσθέτει ὅτι δέν νομίζει πιθανό πώς ὁ Ν. Ι. θά ταίριαζε γι' αὐτό τό σχέδιο καί ὅτι, ἄν κάποιος χρειάζεται νά φύγει, αὐτός πρέπει νά εἶναι ἄλλος. Ὁ Ποκρόβσκι μάλλον δέν θά φύγει.

Ὅταν διάβασα τό γράμμα τοῦ Πολετάγεφ, ἔνιωσα, μά τήν ἀλήθεια, φόβο.

Μιά ἑνοποίησή μας μέ μενσεβίκους τοῦ εἴδους τοῦ Μάρτοφ εἶναι *ἐντελῶς* ἀπραγματοποίητη, ὅπως Σᾶς τό ἔχω ἤδη πεῖ. Ἄν στήναμε ἕνα «συνέδριο» γιά ἕνα σχέδιο τόσο ἀπραγματοποίητο θά γινόμασταν γελοῖοι (ἐγώ προσωπικά οὔτε σέ σύσκεψη μέ τόν Μάρτοφ δέν πάω).

Ἄν κρίνει κανείς ἀπό τό γράμμα τοῦ Πολετάγεφ, προβλέπεται ἡ συμμετοχή τῆς ὁμάδας τῆς Δούμας· εἶναι αὐτό ἀναγκαῖο; Ἄν πρόκειται γιά περιοδικό τότε ἡ ὁμάδα τῆς Δούμας δέν ἔχει θέση σ' αὐτό. Ἄν πρόκειται γιά ἐφημερίδα, τότε πρέπει νά ἔχει κανείς ὑπόψη του ὅτι μέ τή *«Ζβεζντά»* εἴχαμε καί ἔχουμε *ἀρκετές* διαφωνίες: αὐτοί δέν ἔχουν γραμμή, φοβοῦνται νά ἔρθουν μαζί μας, φοβοῦνται νά πᾶνε μέ τούς λικβινταριστές, διστάζουν, κάνουν τόν καμπόσο, ταλαντεύονται.

Μαζί μ' αὐτά, ἄν ἀντιμετωπίζεται ἡ ἑνοποίηση τῶν πλεχανοφικῶν + ἐμεῖς + ἡ ὁμάδα τῆς Δούμας, ὑπάρχει ὁ κίνδυνος νά δόσουμε τήν *ὑπεροχή* στόν Πλεχάνοφ, γιατί οἱ μενσεβίκοι ἐπικρατοῦν στήν ὁμάδα τῆς Δούμας. Εἶναι ἐπιθυμητό καί λογικό νά δόσουμε τήν ὑπεροχή στόν Πλεχάνοφ;

Φοβᾶμαι *πολύ* ὅτι ὁ Ἰορντάνσκι δέν εἶναι ὁ κατάλληλος γιά τέτια σχέδια (γιατί ἔχει τό *«δικό του»* περιοδικό καί συνεπῶς εἴτε θά φρενάρει τή δουλιά, ἤ θά τραβάει πρός τό «δικό του» περιοδικό, πού θά τό κρατήσει γιά *τόν ἑαυτό του* = μισοφιλελεύθερο).

Γιά νά ἀποφύγουμε ἀπογοητεύσεις καί μάταιες προστριβές, πρέπει, κατά τή γνώμη μου, νά εἴμαστε πολύ προσεκτικοί σχετικά

μέ τήν «ένοποίηση». Τώρα, μά τήν άλήθεια, δέν πρέπει νά πηγαίνουμε γιά ένοποίηση, άλλά γιά διαχωρισμό! Άν βρεθεῖ ἕνας ἐκδότης γιά τό περιοδικό ἤ γιά τήν ἐφημερίδα, πρέπει *Ἐσεῖς προσωπικά* νά κλείσετε μαζί του μιά συμφωνία (ἤ, ἄν εἶναι δυνατό, νά τοῦ πάρετε χρήματα δίχως συμφωνία), γιατί ἄν ὀργανωθεῖ ἕνα «συνέδριο» θά τά κάνουμε σαλάτα. Πραγματικός τραγέλαφος.

Σᾶς γράφω, γιατί δέν θά ἤθελα ἰδιαίτερα *Ἐσεῖς* νά χάσετε τόν καιρό σας, τά νεῦρα κτλ. γιά μπερδέματα καί συγχύσεις. Ἀπό τήν πικρή πείρα τοῦ 1908-1911 *ξέρω* ὅτι ἡ «ἑνοποίηση» *τώρα* εἶναι ἀδύνατη. Λογουχάρη ὁ Πλεχάνοφ ἔκανε πολλές φορές τά καπρίτσια του στό «Μίσλ», εἶχε δυσαρεστηθεῖ, λογουχάρη, ἀπό τό ἄρθρο μου γιά τίς ἀπεργίες καί γιά τόν Πότρεσοφ *, λέγοντας ὅτι «τόν» κακολογοῦσα τάχα. Τά συμβιβάσαμε καί *γιά τήν ὥρα* μποροῦμε καί πρέπει νά συνεργαστοῦμε μέ τόν Πλεχάνοφ, ἀλλά ἑνοποιήσεις καί *ἐπίσημα* συνέδρια εἶναι πρόωρα καί μποροῦν νά τά χαλάσουν ὅλα.

Μή βιαστεῖτε γιά τό συνέδριο!

Σέ μᾶς μιλᾶνε μέ βεβαιότητα ὅτι ὑπάρχει μιά ἐγκύκλιος τοῦ Στολίπιν νά κλείσουν *ὅλα* τά σοσιαλδημοκρατικά ὄργανα. Φαίνεται νά εἶναι ἀλήθεια. Στίς παραμονές τῆς IV Δούμας θά σφίξουν τά πράγματα, ἴσως δέκα φορές περισσότερο.

Οἱ νόμιμες δυνατότητες στό ἄμεσο μέλλον φαίνεται θά περιοριστοῦν. Πρέπει νά ἐπιμείνουμε στήν παράνομη δουλιά.

Ἡ Μ. Φ. ἔγραψε ὅτι ἐγκαταλείψατε ὁριστικά τό «Ζνάνιγε». Σημαίνει αὐτό ὅτι ὑπάρχει πλήρης ρήξη μέ τόν Πιάτνιτσκι καί ὅτι τό προηγούμενο γράμμα μου ἦρθε μέ καθυστέρηση; **

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Τό «Σοβρεμένναγια Ζίζν» [47] στό Μπακού ἐπίσης κατασχέθηκε καί φιμώθηκε.

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. Ι

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Γιά τή στατιστική τῶν ἀπεργιῶν στή Ρωσία» καί «Οἱ καταλυτές μας (γιά τόν κ. Πότρεσοφ καί Β. Μπαζάροφ)» (Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 19ος, σελ. 385-414 καί τόμ. 20ός, σελ. 117-137). *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 31-32. *Ἡ Σύντ.*

25

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΛΙΟΥΜΠΙΜΟΦ ΚΑΙ ΤΟΝ Μ. Κ. ΒΛΑΝΤΙΜΙΡΟΦ

Ἀξιότιμοι σύντροφοι! Οἱ λόγοι πού ἐκφωνήσατε στή ΙΙ ὁμάδα τήν 1. VII. 11, καί γιά τούς ὁποίους εἴπαμε ἤδη ὅτι εἶναι ἡ χειρότερη ἐπανάληψη τῶν χειρότερων λόγων τῶν «οἰκονομιστῶν» [48], καί ὁ «συνασπισμός» Σας μέ τούς πολωνούς (μέ τούς χειρότερους πολωνούς) μέ σκοπό ἕνα νέο *«παιχνίδι μηχανοραφιῶν»*, καί μέ τούς γκολοσοφικούς («ἀποχώρηση» τοῦ Λέντερ) [49], καί μέ τόν Τρότσκι («δέκα φορές νά προσκληθεῖ»), καί μέ τούς βπεριοντοφικούς, καί μέ τούς λικβινταριστές (ματαίωση τῆς συμφωνίας πού τήν ἀναγνώρισε ἀκόμη καί ὁ Ἰγκόριεφ), — ὅλα αὐτά μᾶς ἔδειξαν ἐντελῶς καθαρά καί ὁριστικά ὅτι ἀποκλείεται *ὁποιαδήποτε πολιτική καί ἠθική ἑνότητα* στή δράση μας. Ἐπειδή μέχρι τελευταῖα συσκεπτόμασταν μαζί Σας γιά ὅλες τίς σπουδαιότερες ἐνέργειες, θεωροῦμε χρέος μας νά Σᾶς πληροφορήσουμε σχετικά μ' αὐτό.

Ἦταν βολικό στόν Μάρκ στήν τελευταία σύσκεψη νά δηλώνει: «ἐμεῖς, οἱ «συμφιλιωτιστές» *θά φύγουμε* ἀπό τήν Τεχνική ἐπιτροπή καί τήν Ὀργανωτική ἐπιτροπή, ἄν ἐσεῖς οἱ μπολσεβίκοι, θά ἐφαρμόζετε τήν προηγούμενη «φραξιονιστική» πολιτική».

Δηλώνουμε ὅτι *θά φύγουμε ἐμεῖς* ἀπό τήν ΤΕ καί τήν ΟΕ, ἄν συνεχίσετε τήν πολιτική Σας, πού τή θεωροῦμε πάρα πολύ ἐπιζήμια γιά τό Κόμμα.

Ὥς τήν Τετάρτη, 5. VII. 11, στίς 11 ἡ ὥρα τό πρωί στόν Κάμενεφ περιμένουμε τήν ἀπάντησή Σας, ἄν αὐτή θά χρειαστεῖ καί, ὕστερα ἀπό τήν προθεσμία αὐτή, θά καταθέσουμε τή δήλωσή μας στήν ΤΕ καί στήν ΟΕ καί θά ταχθοῦμε ἐνάντιά σας μπροστά στό Κόμμα.

Μέ σοσιαλδημοκρατικούς χαιρετισμούς *Ν. Λένιν* *

Γράφτηκε στίς 3 τοῦ Ἰούλη 1911 στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Τό γράμμα ὑπογράφηκε ἐπίσης ἀπό τούς Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ, Λ. Μπ. Κάμενεφ, Ν. Ἀλεξάντροφ (Ν. Α. Σεμάσκο), Κάμσκι (Μ. Φ. Βλαντίμιρσκι). *Ἡ Σύντ.*

26

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

'Αγαπητέ Λ. Μπ.!

Στέλνω τό τυπογραφικό δοκίμιο [50].

Στήν § «Δυό κόμματα» (ἰδίως στό τέλος της, σελ. 86 in fine * — βλ. τό ξεχωριστό φύλλο) *εἶναι ἀπαραίτητο* νά γίνουν ἀλλαγές. (1) Δέν πρέπει νά καλοῦμε σέ διάσπαση μέ τούς *συμφιλιωτιστές*. Αὐτό εἶναι ἐντελῶς περιττό καί λαθεμένο. Πρέπει ἀπέναντί τους νά χρησιμοποιήσουμε ἕνα «διαφωτιστικό» τόνο καί κάθε ἄλλο παρά νά τούς παραμερίζουμε. (2) Χρειάζεται νά μιλοῦμε γιά τή διάσπαση *μέ μεγαλύτερη λεπτότητα*, νά διαλέγουμε *πάντα* τέτιες διατυπώσεις: ὅτι οἱ λικβινταριστές ξέκοψαν, δημιούργησαν καί κήρυξαν «τήν κατηγορηματική ρήξη», ἐνῶ τό Κόμμα μάταια τούς ἀνέχεται («καί οἱ συμφιλιωτιστές μάταια μπερδεύουν») κτλ.

Ἔτσι καί τό ἔχετε κατά τό μεγαλύτερο μέρος. Ὅμως ὄχι πάντα. Κοιτάξτε ξανά τήν § «Δυό κόμματα».

Νά κάνουμε πιό μαλακή τήν ἀπάντηση στούς γερμανούς. Ἔχετε δίκιο ὅτι αὐτή ἦταν ἀπότομη.

Στεῖλτε ὁπωσδήποτε τό τυπογραφικό δοκίμιο τῆς § γιά τούς συμφιλιωτιστές.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 2 τοῦ Αὐγούστου 1911 στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

27

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ [51]

5 τοῦ Σεπτέμβρη 1911.

'Αγαπητέ σύντροφε!

Μέ τό παρόν ἐπισυνάπτω πίνακα γιά τή σύνθεση τῆς Δούμας. Στόν πίνακα αὐτό ἔκανα διορθώσεις, χρησιμοποιώντας τήν ἐπίσημη ἐπετηρίδα (ὁδηγό) τῆς Δούμας (1910, τεῦχ. 2).

Μέ ἀδελφικούς χαιρετισμούς, ἀγαπητέ σύντροφε.

Β. Οὐλιάνοφ

---

* — στό τέλος. *Ἡ Σύντ.*

Σύνθεση τῆς Κρατικῆς δούμας (1910)

Δεξιοί		51
Ἐθνικιστές	99	*89
Ὀχτωβριστές		135
Ὁμάδα πολωνῶν, λιθουανῶν κ.ἄ.		7
Πολωνική ὁμάδα (Κόλο)	18	*11
Προοδευτικοί		39
Μωαμεθανοί		9
Συνταγματικοί δημοκράτες (οἱ λεγόμενοι καντέτοι)		52
Ὁμάδα τρουντοβίκων (τρουντοβίκοι)	15	*14
Σοσιαλδημοκράτες	14	*15
Ἐκτός κομμάτων		18
Σύνολο		440 μέλη

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στή γαλλική γλώσσα τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στή ρωσική γλώσσα δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

28

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

15/IX. 11.

Ἀγαπητέ Α. Μ.! Εἶναι, ἴσως δύο μῆνες πού Σᾶς ἔγραψα — στίς ἀρχές τῆς λειτουργίας τῆς σχολῆς (τώρα τελείωσε ἤδη καί οἱ ἀκροατές ἔφυγαν) [52]. Δέν εἶχα ἀπάντηση — ἀναρωτιόμουν μήπως παρατράβηξαν οἱ «διαπραγματεύσεις», ἤ μήπως μεσολάβησε καμιά ριζική ἀλλαγή. Ὁ Λέστσενκο αὐτές τίς μέρες ἦταν ἐδῶ, μᾶς εἶπε νέα ἀπό τό Κάπρι καί χάρηκα πολύ ὅταν ἔμαθα ὅτι ὅλα ὀφείλονταν στήν ἀναβολή τῶν προβλεπόμενων ἀπό Σᾶς συναντήσεων «μετά τό παζάρι» [53]. Τά σχέδια ὅμως — μᾶς εἶπε ὁ Λέστσενκο — γιά ὅ,τι ἀφορᾶ τό Κάπρι παραμένουν ἀμετάβλητα: ἕνα μεγάλο περιοδικό, καί μιά μεγάλη ἐφημερίδα καί ἐπιπλέον, ἴσως καί μιά ἐφημερίδα τοῦ ἑνός καπικιοῦ.

---

* Στό χειρόγραφο ὁ ἀριθμός εἶναι σβησμένος. *Ἡ Σύντ.*

Ναί, ναί, θά ἦταν τώρα πολύ ἐπίκαιρα. Οἱ λικβινταριστές ἀγοράζουν (ἔτσι λένε στήν Πετρούπολη, ἀπ' ὅπου πήραμε σήμερα γράμμα) τήν «Κίεβσκαγια Κοπέικα» [54] καί τή μεταφέρουν στήν Πετρούπολη. Θά ἦταν ἐξαιρετικά σημαντικό νά ὀργανώσουμε τήν ἀπάντηση.

Τό μόνο πού μπορέσαμε καί κάνουμε γιά τήν ὥρα ἦταν νά προμηθευτοῦμε χρήματα γιά τήν ἐπανέκδοση τῆς «Ζβεζντά». Ὑπολογίζουμε πολύ στή βοήθειά Σας: στεῖλτε μας ἕνα μικρό ἄρθρο. Εἶναι ἰδιαίτερα σημαντικό νά βοηθηθοῦμε στήν ἀρχή, γιατί δέν εἶναι εὔκολο νά ξεκινήσει κανείς μιά ἔκδοση πού εἶχε σταματήσει.

Πήρατε, διαβάσατε τήν μπροσούρα τοῦ Κάμενεφ; Ἐλπίζω ὅτι θά Σᾶς ἐπιτρέψει νά διαλύσετε μερικές ἐπιφυλάξεις πού εἴχατε, ὅπως φαίνεται, γιά τόν συγγραφέα της.

Στά ζητήματα τοῦ Κόμματος ἔχουμε ἕνα μεγάλο ἀνακάτωμα, ὅμως τό τέλος εἶναι κοντά. Ὁ Πλεχάνοφ ἑλίσσεται, πάντα αὐτό κάνει, ὅταν ἡ λύση πλησιάζει — εἶναι σ' αὐτόν ἕνα εἶδος ἀρώστιας. Ὁ Μάρτοφ ἔστειλε στόν Κάουτσκι καί τήν Τσέτκιν τή μετάφραση (δακτυλογραφημένη) τῆς μπροσούρας του καί μᾶς βοήθησε ἔτσι *πολύ:* καί ὁ Κάουτσκι καί ἡ Τσέτκιν κακολόγησαν φοβερά τήν μπροσούρα, ὁ πρῶτος τήν εἶπε «ἐλεεινή», ἡ δεύτερη — «βρωμερή» [55].

Σᾶς εὔχομαι ὅ,τι καλύτερο. Γράψτε γιά τή *«Ζβεζντά».*

Γράψτε δυό λόγια, ἄν δέν βαριέστε. Πολλούς χαιρετισμούς στή Μάρια Φιόντοροβνα.

Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

29

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Λ. ΣΚΛΟΒΣΚΙ

Ἀξιότιμε σύντροφε! Φεύγοντας ἀπό δῶ (ἐδῶ θά κάνω αὔριο διάλεξη μέ θέμα «Ὁ Στολίπιν καί ἡ ἐπανάσταση») γιά τή Γενεύη, θά σταματήσω στή Βέρνη καί θά ἤθελα νά συναντηθῶ μέ τούς ἐκεῖ μπολσεβίκους. Γράψτε ἀμέσως δυό λέξεις (ἡ διεύθυνση εἶναι στό πίσω μέρος * — *γιά* τόν Ν. Ν.), ἄν μπορῶ νά Σᾶς συναντήσω τήν Τετάρτη ἤ τήν Πέμπτη καί ἄν ὑπάρχουν ἀκόμη σέ Σᾶς μπολσεβίκοι.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. *Λένιν*

* Πρόκειται γιά τή διεύθυνση τοῦ Γκ. Ι. Σαφάροφ, πού σημειώθηκε στό πίσω μέρος τοῦ ἀνοιχτοῦ γράμματος σάν διεύθυνση τοῦ ἀποστολέα. *Ἡ Σύντ.*

P. S. Στή διεύθυνσή Σας μπορεῖ νά ἔλθουν γράμματα γιά μένα. Ἂν ἀλλάξατε διαμέρισμα, εἰδοποιεῖστε τό ταχυδρομεῖο.

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Σεπτέμβρη 1911
Στάλθηκε ἀπό τή Ζυρίχη στή Βέρνη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

30

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Λ. ΣΚΛΟΒΣΚΙ

Ἀξιότιμε σύντροφε! Πῆρα τό γράμμα Σας καί ἀπάντησα μέ τηλεγράφημα.

Γιά νά μή δημιουργηθοῦν παρεξηγήσεις, προσθέτω μερικές ἀκόμη λεπτομέρειες. Πρόκειται γιά τήν *ἀνοιχτή* διάλεξη («Ὁ Στολίπιν καί ἡ ἐπανάσταση») μέ πληρωμή ὑπέρ τῆς «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» (φυσικά, δέν ὑπάρχει λόγος ἤ πάντως δέν εἶναι ὑποχρεωτικό νά γράψετε στίς ἀγγελίες ὑπέρ τίνος γίνονται οἱ εἰσπράξεις) [56]. Τό προεδρεῖο τῆς συγκέντρωσης (εἴτε ὁ πρόεδρος) πρέπει νά εἶναι ὁπωσδήποτε ἀπό τούς ντόπιους *μπολσεβίκους*, δέν χρειάζεται καθόλου νά εἶναι «ἐκλεγμένος» (γιά νά ἀποφύγουμε τίς φαγωμάρες καί τά σκάνδαλα, πού ἀρέσουν τόσο στούς λικβινταριστές).

Εἶμαι σύμφωνος νά κάνω συζήτηση μέ τούς κομματικούς (πλεχανοφικούς), *ὄχι ὅμως καί μέ τούς γκολοσοφικούς*. Τό καλύτερο εἶναι ἡ συζήτηση νά περιοριστεῖ στούς μπολσεβίκους.

Ἐλπίζω νά φτάσω τήν Πέμπτη· ἄν προλάβω, θά τηλεγραφήσω τήν ὥρα τῆς ἄφιξης.

Σᾶς παρακαλῶ, ἄν ἔχετε τήν καλοσύνη, στεῖλτε *ἀμέσως* τό γράμμα αὐτό στόν Γκόριν [M. Gorine, Rue du Pont Neuf. 2. (Chez M-me Vire) Genève] γιά νά μπορέσει νά πάρει μέτρα σχετικά μέ τήν ὀργάνωση *παρόμοιας* διάλεξης τό *Σάββατο* στή Γενεύη καί νά μοῦ ἀπαντήσει τήν Πέμπτη μέσω Ἐσᾶς.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. *Λένιν*

Ἀπό τή βιβλιογραφία γιά τή διάλεξη παρακαλῶ νά προετοιμάσετε (α) *πλήρη σειρά* τοῦ ΚΟ, (β) Τά δυό κόμματα, (γ) τό Ντνιεβνίκ, (δ) τόν Ἀρκομέντ [57].

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 26 καί 28 τοῦ Σεπτέμβρη 1911
Στάλθηκε ἀπό τή Ζυρίχη στή Βέρνη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

31

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΝΕΜΕΤΣ

Παρίσι, 1 τοῦ Νοέμβρη 1911.

Ἀξιότιμε σύντροφε!

Θά μέ ὑποχρεώσετε πολύ, ἄν μπορέσετε νά μέ βοηθήσετε μέ συμβουλές καί μέ ἔργα πάνω στό ἀκόλουθο ζήτημα. Μιά σειρά ὀργανώσεις τοῦ Κόμματός μας σκέπτονται νά συγκαλέσουν συνδιάσκεψη (στό ἐξωτερικό — φυσικά). Ὁ ἀριθμός τῶν μελῶν τῆς συνδιάσκεψης θά εἶναι 20-25 περίπου. Θά μπορούσαμε νά ὀργανώσουμε τή συνδιάσκεψη αὐτή στήν Πράγα (θά κρατήσει μιά ἑβδομάδα περίπου); [58]

Τό πιό σπουδαῖο γιά μᾶς εἶναι νά μπορέσουμε νά ὀργανώσουμε τή δουλιά *πάρα πολύ συνωμοτικά*. Κανείς, καμιά ὀργάνωση δέν πρέπει νά ξέρουν γι' αὐτό. (Συνδιάσκεψη *σοσιαλδημοκρατική*, σημαίνει σύμφωνα μέ τούς νόμους τῆς Εὐρώπης, νόμιμη, ἡ πλειοψηφία ὅμως τῶν ἀντιπροσώπων *δέν ἔχουν διαβατήρια* καί δέν μποροῦν νά ποῦν τό πραγματικό τους ὄνομα.)

Πολύ Σᾶς παρακαλῶ, ἀξιότιμε σύντροφε, ἄν εἶναι δυνατό, νά μᾶς βοηθήσετε καί νά μοῦ ἀνακοινώσετε, ὅσο τό δυνατό γρηγορότερα, τή διεύθυνση τοῦ συντρόφου στήν Πράγα (σέ περίπτωση καταφατικῆς ἀπάντησης) πού θά μποροῦσε νά ὀργανώσει πρακτικά τή δουλιά αὐτή. Θά ἦταν καλύτερα ἄν ὁ σύντροφος αὐτός καταλάβαινε ρωσικά — ἄν αὐτό εἶναι ἀδύνατο, θά συνεννοηθοῦμε μαζί του καί στά γερμανικά.

Ἐλπίζω, ἀξιότιμε σύντροφε, ὅτι θά μέ συγχωρήσετε πού Σᾶς ἀνησυχῶ μέ τήν παράκληση αὐτή. Σᾶς εὐχαριστῶ ἐκ τῶν προτέρων.

Μέ κομματικό χαιρετισμό. *Ν. Λένιν*

Ἡ διεύθυνσή μου:
Vl. Oulianoff.
4. Rue Marie Rose. 4.
Paris XIV.

Στάλθηκε στήν Πράγα

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

32

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. ΦΡΙΜΟΥ

Ἀγαπητέ σύντροφε!

Δυό πολιτικοί πρόσφυγες, ὁ Νικήτα Πάσεφ καί ὁ Ἰβάν Ντεμιντόβσκι, δούλευαν στόν κ. Τσερκέζ στήν Κιτίλα στό ἀεροδρόμιο. Ὁ κ. Τσερκέζ ἀπόλυσε τούς ἐργάτες του χωρίς νά τούς πληρώσει τά χρήματα πού δικαιοῦνταν. Ὅμως μέ τόν Νικήτα Πάσεφ ἡ ὑπόθεση περιπλέκεται, γιατί αὐτός δούλευε μέ συμβόλαιο. Ὁ Τσερκέζ ἤθελε νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό τόν Ν. Πάσεφ, ξέροντας ὅτι ὁ Νικήτα καί ὁ Ἰβάν, σάν πολιτικοί πρόσφυγες, ἦταν ἀναγκασμένοι νά σιωποῦν. Ὁ κ. Τσερκέζ σκάρωσε ἐνάντια στόν Νικήτα Πάσεφ ψεύτικη κατηγορία, ἰσχυριζόμενος ὅτι ὁ Πάσεφ ἔβγαλε τά παξιμάδια ἀπό ἕνα ἀεροπλάνο. Τόν Νικήτα τόν ἔπιασαν καί, πιθανῶς, καί τόν Ἰβάν. Ξέρω καλά ὅτι καί οἱ δυό (ὁ Νικήτα Πάσεφ καί ὁ Ἰβάν Ντεμιντόβσκι) εἶναι πολιτικοί πρόσφυγες καί δέν εἶναι ἱκανοί γιά ἕνα τέτιο πράγμα. Γι' αὐτό, Σᾶς παρακαλῶ, ἀγαπητέ σύντροφε, νά ἐπέμβετε στήν ὑπόθεση αὐτή πού μπορεῖ νά ἔχει σάν συνέπεια τήν ἔκδοση τῶν συντρόφων μας. Παρακαλῶ, ἀγαπητέ σύντροφε, νά δεχτεῖτε τόν ἀδελφικό μου χαιρετισμό.

Ν. Λένιν (Βλ. Οὐλιάνοφ) —

ἀντιπρόσωπος τῆς Ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας
στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο

Γράφτηκε στίς 4 τοῦ Νοέμβρη 1911
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Βουκουρέστι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924
στό περιοδικό
«Κομμουνίστ» (Ὀδησσός), τεῦχ. 33

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο
ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

33

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Mr. Vl. Oulianoff. 6.
Oakley square. London. N. W.

Cher camarade! * Κάθομαι στό Βρεττανικό Μουσεῖο καί μέ ζῆλο διαβάζω τίς μπροσοῦρες τοῦ Σβάιτσερ τῆς δεκαετίας

* Ἀγαπητέ σύντροφε! *Ἡ Σύντ.*

1860-1870: θαῦμα, τό πῶς ἐπιβεβαιώνεται ἡ ἄποψη ὅτι εἶναι ὀπορτουνιστής στό ζήτημα τῶν δρόμων πρός τήν ἑνοποίηση!

Εἶναι φανερό ὅτι *δέν προφταίνω* νά κάνω ὅ,τι εἶναι ἀπαραίτητο γιά νά γράψω γι' αὐτό. Σᾶς παρακαλῶ λοιπόν, χωρίς νά ἀργοπορήσετε οὔτε μιά μέρα, νά πᾶτε (ἤ νά παρακαλέσετε ἕναν γνωστό ἄνθρωπο νά πάει) στή Bibliothéque Nationale καί νά μάθετε τί ὑπάρχει ἐκεῖ ἀπό τά ἔργα τῶν σοσιαλιστῶν τῆς περιόδου 1860-1870. Πρέπει νά τό μάθετε αὐτό ἔτσι: νά γράψετε *ὅλα* τά σπουδαιότερα στοιχεῖα (οἱ ἀκριβεῖς χρονολογίες καί οἱ τόποι ἔκδοσης εἶναι *σημαντικά στοιχεῖα)* καί νά πάρετε ἀπάντηση: τί δέν ὑπάρχει.

Συμπληρῶστε (γιά τόν Μπέμπελ καί τόν Μέρινγκ καί τόν Gust. Mayer) τόν ἐπισυναπτόμενο κατάλογο καί νά μοῦ ἀπαντήσετε τό **γρηγορότερο.**

Δικός Σας *Λένιν*

J. B. von Schweitzer: «Der Zeitgeist und das Christentum».
Leipzig. 1861.

Τοῦ ἴδιου: «Die österreichische Spitze».
Leipzig. 1863.

Τοῦ ἴδιου: «Der einzige Weg zur Einheit».
Frankfurt a/M. 1860.

Τοῦ ἴδιου: «Zur deutschen Frage».
Frkf. a/M. 1862.

Γράφτηκε στίς 10 τοῦ Νοέμβρη 1911
Στάλθηκε στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

34

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Φ. Α. ΡΟΤΣΤΕΪΝ

Werter Genosse! * Σᾶς στέλνω τό βιβλίο τοῦ Χάιντμαν. Εὐχαριστῶ πολύ. Χαιρετισμούς στή γυναίκα Σας καί στά χαριτωμένα παιδιά Σας.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 30 τοῦ Νοέμβρη 1911
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Λονδίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* — Ἀγαπητέ σύντροφε! *Ἡ Σύντ.*

35

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

7/XII. 11.

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Ἐπισυνάπτω τό τηλεγράφημα πού πῆρα σήμερα [59]. Θά δημοσιεύσουμε τήν εἴδηση αὐτή στό Κεντρικό μας Ὄργανο. Ἐλπίζω πώς θά κάνετε ὅ,τι εἶναι δυνατό γιά νά ἀνακοινωθεῖ τό περιεχόμενο τοῦ τηλεγραφήματος αὐτοῦ σέ ὅλα τά τμήματα πού ἀνήκουν στή Διεθνή.

Πάντα δικός Σας *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1961 στό περιοδικό «Βοπρόσι Ἰστόριι ΚΠΣΣ», τεῦχ. 5

Ὁλόκληρο δημοσιεύτηκε στή γαλλική γλώσσα τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4

Στή ρωσική γλώσσα δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

1912

36

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Σ. ΕΝΟΥΚΙΤΖΕ

25/II. 1912.

Ἀγαπητέ φίλε Ἄβελ!

Χάρηκα πάρα πολύ πού πῆρα ἀπό Σᾶς μιά εἰδησούλα. Σᾶς σφίγγω θερμά τό χέρι καί πιστεύω ὅτι δέν θά παραμείνετε γιά πολύ στόν τωρινό τόπο διαμονῆς Σας *. Ἐγώ ζῶ ὅπως καί πρίν, κουράστηκα λίγο τόν τελευταῖο καιρό, ὅμως γενικά αἰσθάνομαι καλά καί εἶμαι πολύ ἱκανοποιημένος. Ἄν ὑπάρχουν ἀκόμη ἐκεῖ κοινοί γνωστοί μας, θερμούς χαιρετισμούς ἀπό μένα καί τή γυναίκα μου. Εὔχομαι σέ Σᾶς καί σέ ὅλους τούς φίλους δύναμη καί ὑγεία.

Δικός Σας *Βλ. Ἰλίν*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό Μπακού

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 5 τοῦ Μάη 1927 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 99

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

37

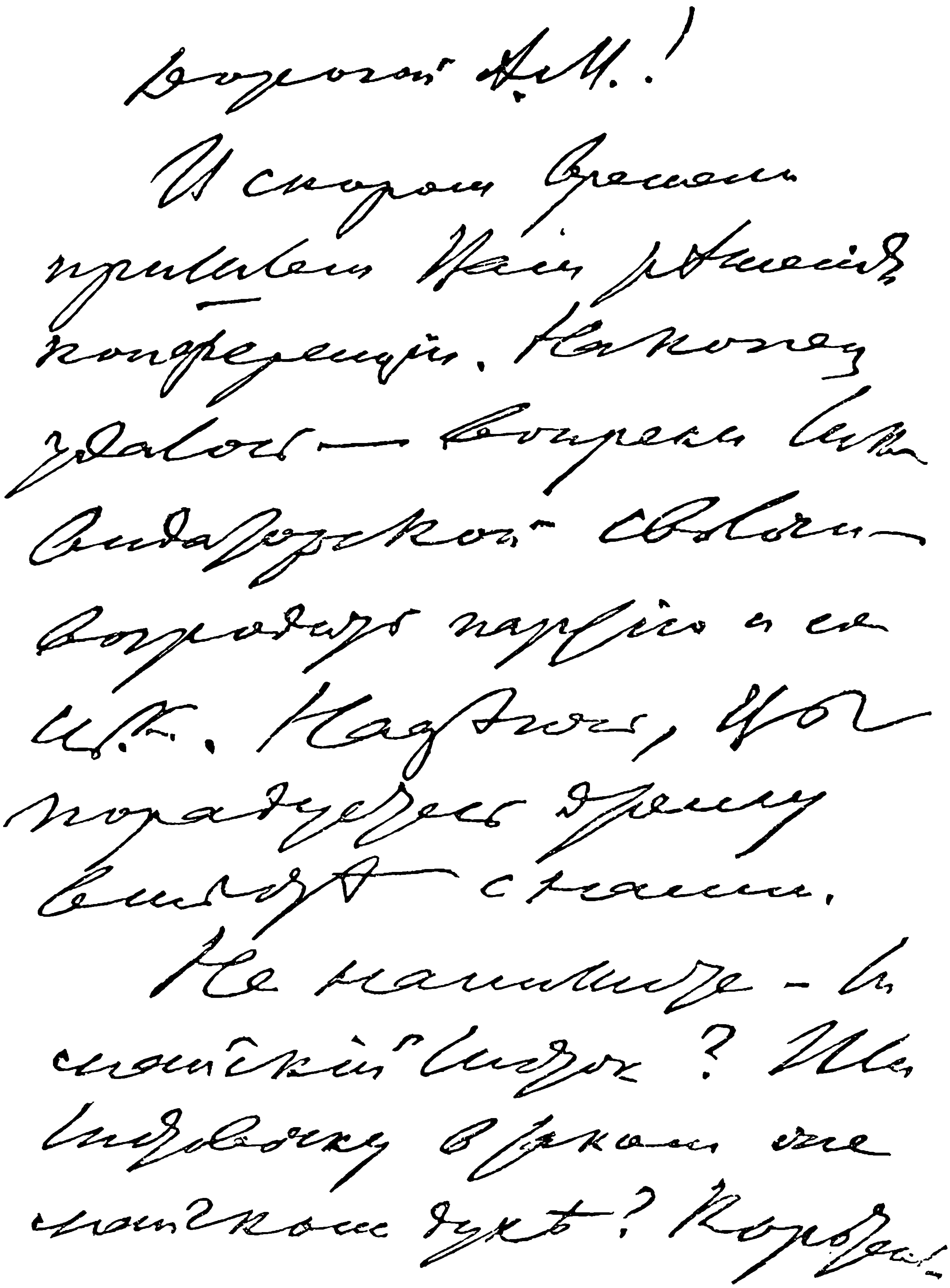
ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Ἀγαπητέ Α. Μ.!

Σύντομα θά Σᾶς στείλουμε τίς ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης [60]. Ἐπιτέλους κατορθώθηκε — παρά τήν ἀντίδραση τῶν λικβινταριστικῶν καθαρμάτων — νά ἀναγεννηθεῖ τό Κόμμα καί ἡ Κεντρική του Ἐπιτροπή. Ἐλπίζω ὅτι θά χαρεῖτε γι' αὐτό μαζί μέ μᾶς.

---

* Ὁ Α. Σ. Ἐνουκίτζε βρισκόταν στίς κεντρικές φυλακές τοῦ Μπακού. *Ἡ Σύντ.*

Дорогой А. М.!
В скором времени
пришлем Вам резолюции
конференции. Наконец
удалось — вопреки лик-
видаторской сволочи —
возродить партию и ее
ЦК. Надеюсь, что
порадуетесь этому
вместе с нами.
Не напишете ли
майский листок? Или
листовку в таком же
майском духе? Коротень-

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ γράμματος τοῦ Β.Ι. Λένιν πρός τόν Α. Μ. Γκόρκι. —
Φλεβάρης τοῦ 1912

Θά θέλατε νά γράψετε ἕνα πρωτομαγιάτικο φυλλάδιο; Ἤ μιά προκηρυξούλα στό ἴδιο τό πρωτομαγιάτικο πνεῦμα; Σύντομη, «συναρπαστική», ἔ; Ξαναθυμηθεῖτε τά παλιά — θυμηθεῖτε τό 1905 — καί γράψτε δυό λόγια, ἄν θά ἔχετε τή διάθεση νά γράψετε. Ὑπάρχουν 2-3 παράνομα τυπογραφεῖα στή Ρωσία καί ἡ ΚΕ θά τήν ἐπανεκδόσει, ἴσως σέ κάμποσες δεκάδες χιλιάδες. Καλά θά ἦταν νά εἴχαμε μιά *ἐπαναστατική* προκήρυξη,κάτι σάν τίς «Ἱστορίες ἀπό τήν Ἰταλία» τῆς «Ζβεζντά» [61]. Χαίρομαι πολύ, πάρα πολύ χαίρομαι πού βοηθᾶτε τή «Ζβεζντά». Μᾶς δημιουργεῖ σοβαρούς κόπους, ὑπάρχουν ἀμέτρητες δυσκολίες, καί ἐσωτερικές καί ἐξωτερικές καί οἰκονομικές, ἀλλά γιά τήν ὥρα κρατᾶμε γερά.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. *Λένιν*

P. S. Τό «Σοβρεμέννικ» εἶχε ἐπιτέλους τήν καλή ἰδέα νά αποβιώσει! Καλή αὐτή ἡ πράξη ἀπομέρους του.

Γράφτηκε τό Φλεβάρη τοῦ 1912
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

38

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Ἀγαπητέ Α. Μ.!

Χάρηκα πολύ πού συμφωνήσατε νά δοκιμάσετε νά γράψετε ἕνα πρωτομαγιάτικο φυλλάδιο.

Ἐπισυνάπτω τίς ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης.

Εἶδα τή «Ζιβόγε Ντιέλο»[62]. Ἕνα βρώμικο λικβινταριστικό ἔντυπο, πού «ἀλληθωρίζει». Κηρύσσει τό φιλελευθερισμό· χαίρονται πού ἡ ἀστυνομία ἐμποδίζει νά μπεῖ ἀνοιχτά τό ζήτημα τοῦ Κόμματος.

Ἡ *«Ζβεζντά»* θά ἐξακολουθήσει νά βγαίνει ἢ ἑβδομαδιαία, *ἤ σάν καθημερινή ἐφημερίδα τοῦ ἑνός καπικιοῦ.* Μέ τούς ὑπέροχους «Μύθους» Σας βοηθήσατε πολύ, πάρα πολύ τή «Ζβεζντά» κι' αὐτό μοῦ ἔδοσε πολύ μεγάλη χαρά, τόση πού γιά νά τό πῶ ἀνοιχτά, ἡ χαρά ξεπέρασε τή λύπη πού μοῦ προκάλεσε τό «φλέρτ» Σας μέ τούς

Τσερνόφ καί τούς Ἀμφιτεάτροφ... Μπρρ! Χαίρομαι, τό ὁμολογῶ, μέ τή χρεοκοπία τους.

Δέν εἶναι ὅμως εὐχάριστο τό ὅτι δέν ἔχετε μέ τί νά ζήσετε καί δέν σᾶς ἐκδίδει κανένας. Ἄχ, ἀπό καιρό ἔπρεπε νά εἴχατε διώξει αὐτή τή βδέλλα, τόν Πιάτνιτσκι καί νά βάζατε ἕναν τίμιο ὑπάλληλο, ἕναν ἁπλό ὑπάλληλο στό «Ζνάνιγε» (εἶναι ἴσως αὐτό πιά ἀργά, δέν τό ξέρω)!!! Μέ τά ἐάν καί μέ τά διότι... Μποροῦσε νά εἶναι ἕνα χρυσωρυχεῖο...

Πολύ σπάνια βλέπω τήν «Ἰρκούτσκογε Σλόβο»[63] τοῦ Ροζκόφ. Ἔγινε λικβινταριστής. Ὅσο γιά τόν Τσουζάκ εἶναι βλάκας πέρα γιά πέρα, μέ περικεφαλαία, μέ ἀξιώσεις.

Δικός Σας *Λένιν*

Τήν Μ. Φ. — νά τήν εὐχαριστήσω γιά τό γράμμα της πού ἔστειλε στή Μόσχα. Δόστε της πάρα πολλούς χαιρετισμούς!

Γράφτηκε τό Φλεβάρη—Μάρτη τοῦ 1912
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Γενάρη 1927 στήν ἐφημερίδα «Μπακίνσκι Ραμπότσι», ἀρ. φύλ. 17

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

39

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Ἐπισυνάπτω γράμμα σχετικά μέ τή συνδιάσκεψη τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας *.

Θά Σᾶς εἶμαι πολύ εὐγνώμων, ἄν δημοσιεύσετε τό γράμμα αὐτό στήν ἑπόμενη ἐγκύκλιό σας, γιά νά ἐνημερωθοῦν ὅλα τά κόμματα σχετικά μέ τή συνδιάσκεψή μας. Ἐλπίζω πώς τίποτε δέν θά ἐμποδίσει νά δημοσιεύσετε τό γράμμα αὐτό στήν ἐγκύκλιό σας, πολύ περισσότερο πού ἐδῶ καί πολύν καιρό στήν ἐγκύκλιο δέν ὑπῆρξε καμιά ἐπίσημη ἀνακοίνωση γιά τή Ρωσία. Θά Σᾶς εἶμαι πολύ εὐγνώμων, ἄν μέ πληροφορήσετε πότε πρέπει νά βγεῖ ἡ ἐγκύκλιος αὐτή.

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Ἔκθεση στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο σχετικά μέ τήν Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ» (Ἅπαντα, τόμ. 21ος, σελ. 183-185). *Ἡ Σύντ.*

Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας μέ ἐξέλεξε ἀντιπρόσωπο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο.

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Ἐπισυνάπτω ἔντυπο τῆς ἐπίσημης ἔκδοσης τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας *.

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 10 τοῦ Μάρτη 1912
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στή γαλλική γλώσσα τό 1963 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεύχ. 1-2

Στή ρωσική γλώσσα δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

40

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Λ. ΣΚΛΟΒΣΚΙ

Ἀγαπητέ σύντροφε.!

Σπεύδω νά ἀπαντήσω σέ μερικά ἐρωτήματά Σας. Ἡ διάλεξη γιά τή συνδιάσκεψη εἶναι ἕνα πράγμα ἀπαραίτητο καί σοβαρότατο. Ἐλπίζω ὅτι, μιά καί ἀναλάβατε, θά περιοδεύσετε *ὅλη* τήν Ἐλβετία καί ὄχι μόνο δυό πόλεις [64].

«Ἀπό τήν ἀνακοίνωση δέν μπορῶ νά συμπεράνω τί ἐνέργειες ἔκανε ἡ συνδιάσκεψη γιά νά προσελκυστοῦν τά διάφορα ρεύματα τοῦ ἐξωτερικοῦ καί οἱ ἐθνικές ὀργανώσεις». Ἔτσι γράφετε Ἐσεῖς.

Ὡστόσο *ἡ ἀνακοίνωση* λέει ἀνοιχτά καί συγκεκριμένα ὅτι εἶχαν προσκληθεῖ οἱ *βπεριοντοφικοί* + *Τρότσκι* + *Πλεχάνοφ*, ἐνῶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐθνικῶν ὀργανώσεων τρεῖς φορές; Τί ἄλλο θέλετε;

Ὁ Λουνατσάρσκι στή διάλεξη τοῦ Ζηνόβιεφ στό Παρίσι εἶχε τήν ξετσιπωσιά νά πεῖ ὅτι ἐδῶ ἐπρόκειτο γιά «Gaunerkniff» ** γιατί, βλέπεις, δέν τούς κάλεσε ἡ συνδιάσκεψη, ἀλλά οἱ ἀντιπρόσωποι πού *πῆραν μέρος* σ' αὐτή. Λοιπόν, δέν εἶναι παλιάνθρωπος αὐτός ὁ Λουνατσάρσκι; 23 συνεδριάσεις = 12 μέρες: ἄν δέν εἶχαν κληθεῖ ἀπό *νωρίτερα*, τότε ὅσοι κλήθηκαν θά ἔχαναν τίς μισές συνεδριάσεις

* Ἡ μπροσούρα «Ἡ Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας τοῦ 1912». Ἔκδ. τῆς ΚΕ. Paris. *Ἡ Σύντ.*

** — «ἀπατεωνίστικο τέχνασμα». *Ἡ Σύντ.*

(ὥσπου νά σταλεῖ τό γράμμα, νά δοθοῦν οἱ γιάφκες καί νά ἔρθουν — λογαριάστε!). Ἐνῶ ἀπό τό γράμμα τοῦ Τρότσκι φαίνεται ὅτι αὐτοί πού ἔκαναν τήν πρόσκληση ἦταν 7 *ἄνθρωποι* = τό ½ τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ 14.

Ἐγώ ἤμουν *κατά* τῆς πρόσκλησης, οἱ ἀντιπρόσωποι ὅμως *κάλεσαν* καί τούς βπεριοντοφικούς καί τόν Τρότσκι καί τόν Πλεχάνοφ.

Πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ἐλέγχου τῶν πληρεξουσίων ἦταν *ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Κιέβου* (μενσεβίκος). Ἀκόμη καί ὁ Τρότσκι ἀναγνώρισε (ὑποχρεώθηκε!) ὅτι αὐτό εἶναι ὀργάνωση ἀναμφισβήτητη.

Ποιόν λοιπόν θά πιστέψει ὁ ἐργάτης; Τήν *ὀργάνωση* τοῦ Κιέβου ἤ τούς φωνακλάδες τοῦ ἐξωτερικοῦ;

Μήν πιστεύετε τίς φῆμες. Οὔτε οἱ πλεχανοφικοί, οὔτε οἱ βπεριοντοφικοί, *κανένας* δέν ἔφυγε ἀπό τή συνδιάσκεψη. Ὑπῆρχαν συνολικά *δυό* μενσεβίκοι-κομματικοί: ἕνας ἀπό τό Κίεβο κράτησε πολύ καλή στάση καί γενικά ἦταν *μαζί μας*. Ὁ ἄλλος ἀπό τό *Αἰκατερινοσλάβ* κράτησε στάση πολύ στρεψόδικη, **ὅμως καί αὐτός δέν ἔφυγε** *ἀπό τή συνδιάσκεψη*, ὑπόβαλε μόνο «διαμαρτυρίες» στό πνεῦμα τοῦ Πλεχάνοφ.

Ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Αἰκατερινοσλάβ ὑπόβαλε *δικό του* σχέδιο ἀπόφασης γιά τή συγκρότηση τῆς συνδιάσκεψης, ὅπου *ἀναγνώρισε ἀπόλυτα* ὅτι *ὅλοι* εἶχαν ειδοποιηθεῖ καί διαμαρτυρήθηκε ἐνάντια σ' ἐκείνους πού δέν ἦλθαν. Ἤθελε ὅμως ἡ συνδιάσκεψη νά συγκροτηθεῖ σάν συνδιάσκεψη τῶν ρωσικῶν ὀργανώσεων. Μέ τήν πρόταση αὐτή ἔμεινε *μόνος* του.

Τώρα 12 ἀντιπρόσωποι βρίσκονται στή Ρωσία καί κάνουν εἰσηγήσεις παντοῦ. *Ἔχουμε ἤδη γράμματα* σχετικά μ' αὐτό ἀπό τήν Πετρούπολη, τή Μόσχα, τό Κίεβο, τή Σαμάρα, τό Νικολάγεφ καί τήν Τιφλίδα.

Ἡ δουλιά προχωρεῖ καί θά προχωρήσει.

Ἡ Μπούντ + οἱ λεττονοί πᾶνε νά σκαρώσουν συνδιάσκεψη μέ τούς λικβινταριστές. Ἄς δοκιμάσουν! Χρειάζονται ἔργα, κύριοι, καί ὄχι λόγια!! Εἴσασταν ἀνίσχυροι ἐσεῖς (+ Τρότσκι + βπεριοντοφικοί) ἀπό τίς 26.XI 1910 [65], ὅταν ὁ Τρότσκι διακήρυξε τή σύγκληση συνδιάσκεψης, ἀνίσχυροι καί θά παραμείνετε.

Μέ τούς λικβινταριστές *ἐμεῖς* ξεκόψαμε, *τό Κόμμα* ξέκοψε. Ἄς δοκιμάσουν νά δημιουργήσουν ἄλλο ΣΔΕΚΡ *μέ* τούς λικβινταριστές! Εἶναι νά γελᾶς.

Ἡ σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας *ἀνοιχτά* δέν εἶναι οὔτε μέ μᾶς, οὔτε μ' αὐτούς. Ὅμως (1) στή δική μας συνδιάσκεψη πῆραν μέρος *2* βουλευτές [66], (2) στή *«Ζβεζντά»* ἀνάμεσα στούς συνεργάτες συγκαταλέγονται καί *9* σοσιαλδημοκράτες βουλευτές, ἐνῶ στή λικβινταριστική *«Ζιβόγε Ντιέλο» 4*. Βλέπετε, αὐτά εἶναι τά γεγονότα!

Στίς γραμμές τῶν λεττονῶν οἱ μπολσεβίκοι κάνουν πόλεμο ἐνάντια στήν Κεντρική Ἐπιτροπή τους.

Λοιπόν, Σᾶς εὔχομαι ἐπιτυχία! Χαιρετισμούς σέ ὅλους τούς φίλους.

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Γράφτηκε στίς 12 τοῦ Μάρτη 1912
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στή Βέρνη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

41

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Λ. ΣΚΛΟΒΣΚΙ [67]

Ἀγαπητέ σύντροφε! Ἡ Νάντια Σᾶς ἔστειλε σήμερα τό γραμματάκι μου *. Γιά νά μή γίνει παρεξήγηση καί νά μήν πέσετε σέ κανένα λάθος στή διάλεξη, σπεύδω νά Σᾶς πληροφορήσω ὅτι ἔγινε *χθές* στό Παρίσι συνέλευση τῶν «σοσιαλδημοκρατῶν», τῶν ἐχθρῶν τῆς συνδιάσκεψης. *Ὅλοι* πῆραν ἀπόφαση διαμαρτυρίας ἐνάντια στή συνδιάσκεψη (καί οἱ πλεχανοφικοί καί οἱ γκολοσοφικοί καί οἱ βπεριοντοφικοί καί οἱ συμφιλιωτιστές καί οἱ tutti quanti **), ἀποφάσισαν ἀκόμη καί κάτι πού μοιάζει σάν ἀποκλεισμό δικό μου ἀπό τό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο (τά μεταδίνω, στηριζόμενος σέ διαδόσεις, γιατί οἱ μπολσεβίκοι καί οἱ ὀπαδοί τῆς συνδιάσκεψης *δέν* ἦταν φυσικά στή συνέλευση) [68].

Ὅλα αὐτά βέβαια εἶναι γιά γέλια. Ἄν οἱ κύριοι αὐτοί δέν μπόρεσαν νά κρατήσουν οὔτε τό Γραφεῖο Ἐξωτερικοῦ τῆς ΚΕ (κοροϊδέψτε τους στή διάλεξη, παίρνοντας ἀφορμή ἀπό τόν ἐπικήδειο λόγο τοῦ Πλεχάνοφ πού εἶναι δημοσιευμένος στό τεῦχ. 15 τοῦ «Ντνιεβνίκ», 2ο παράρτημα [69]), πολύ περισσότερο δέν μποροῦν σήμερα νά δημιουργήσουν τίποτε. Ὅμως, φίλτατοι, δέν χρειάζονται λόγια, ἀλλά ἔργα. Καυχιέστε ὅτι ἑνωθήκατε. Ὁρίστε, ἑνωθεῖτε στό *«Νάσα Ζαριά»* καί στή *«Ζιβόγε Ντιέλο»* καί κυρίως στή *«Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα»*.

Κωμικοί!

Σᾶς σφίγγω τό χέρι καί Σᾶς εὔχομαι ἐπιτυχία.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 13 τοῦ Μάρτη 1912
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στή Βέρνη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Βλ. προηγούμενο γράμμα. *Ἡ Σύντ.*

** — ὅμοιοί τους. *Ἡ Σύντ.*

42

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΖΒΕΖΝΤΑ» [70]

(1) Στεῖλτε ἐξάπαντος καί ὅσο μπορεῖτε πιό γρήγορα βιβλία σχετικά μέ τόν ἐκλογικό νόμο τῆς 3.VI. 07. Ἤ ἕνα ἀκόμη ἀντίτυπο τοῦ ὁδηγοῦ τοῦ 1910 [71]. Καί ἐπιπλέον στεῖλτε *τό νόμο* (ἐκλογικό) μέ σχόλια *νομικοῦ*. Ζητεῖστε τα ὅλα αὐτά ἀπό τούς «δικούς σας», καί στεῖλτε τα πιό γρήγορα. Χωρίς αὐτά τά ὑλικά δέν μπορεῖ νά συνταχθεῖ ὁ «Ὁδηγός τοῦ ἐκλογέα» [72]. (2) Πάλι δέν παίρνω τή «Ζβεζντά» τακτικά. Ἀπευθυνθεῖτε ξανά στή διεκπεραίωση. Δόστε τή διεύθυνσή μου (τήν παλιά). Δέν εἶναι σωστό νά στέλνεται τόσο ἀκανόνιστα ἡ ἐφημερίδα. (3) Τό ἄρθρο «Οἱ βάσεις τοῦ ἐκλογικοῦπρογράμματος» *δέν χρειάζεται* νά τό περάσετε ἀπό τήν ἐπιτροπή. Δημοσιεύσετέ το ἐνυπόγραφο καί μέ τόν ὑπότιτλο (σάν σχόλιο)· ἡ ἐπιτροπή *δέν* πρέπει «νά ἐγκρίνει» *κανένα* πρόγραμμα: ἔχετε ὑπόψη σας ὅτι στό σημεῖο αὐτό φτάνει μιά ἀδέξια ἐνέργεια γιά νά σᾶς βάλει σέ μπελάδες. Ἡ ἐπιτροπή ἄς ἀπόσχει καί ἄς σιωπήσει. Ἡ ἔγκριση τοῦ ἐκλογικοῦ προγράμματος εἶναι ὑπόθεση ἐντελῶς ἄλλου ὀργάνου. (4) Στέλνετέ μου ἐφημερίδες, περιοδικά, βιβλία. Χωρίς αὐτά μοῦ εἶναι πολύ δύσκολο. (5) Γράψτε συγκεκριμένα πότε θά βγεῖ ἡ καθημερινή ἐφημερίδα, τί σχῆμα θά ἔχει κτλ. [73] (6) Πολεμᾶτε τήν ἐφημερίδα *«Ζιβόγε Ντιέλο»* πιό ἀποφασιστικά, τότε ἡ νίκη θά εἶναι ἐξασφαλισμένη. Ἀλλιῶς δέν θά πᾶμε καλά. Μή φοβᾶστε τήν πολεμική. Γράφετε ὁπωσδήποτε 2-3 ἄρθρα πολεμικῆς τήν ἐβδομάδα.

Γράφτηκε στίς 25 ἤ 26 τοῦ Μάρτη 1912
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ.XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

43

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΖΒΕΖΝΤΑ»

(ΕΠΙΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΤΟ «ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ» *)

Τό πρόγραμμα αὐτό στέλνεται γιά νά **ἐνημερωθοῦν** *ὅλοι* καί ἰδιαίτερα ἐκεῖνοι *πού συντάσσουν* τό πρόγραμμα. Εἶναι καιρός νά

* Τήν ἐπισημείωση αὐτή ὁ Β. Ι. Λένιν τήν ἔκανε στό ἀντίγραφο τοῦ φυλλαδίου «Τό ἐκλογικό πρόγραμμα τοῦ ΣΔΕΚΡ» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ 21ος, σελ. 186-192), πού στάλθηκε στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Ζβεζντά». *Ἡ Σύντ.*

σταματήσει ἡ σύνταξη προγράμματος, τή στιγμή πού *ὑπάρχει* πρόγραμμα ἐγκριμένο καί δημοσιευμένο ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή (στή Ρωσία *ἐκδόθηκε ἤδη* σχετικό φυλλάδιο. Ἐμεῖς ὅμως ἔχουμε *μόνο ἕνα* ἀντίτυπο καί δέν μποροῦμε νά τό στείλουμε· γι' αὐτό καί στέλνουμε ἀντίγραφο). Θά ἦταν μεγάλη ἠλιθιότητα νά συντάσσουμε *νόμιμα* προγράμματα. *Ὅλα καί κάθε εἴδους* ἄρθρα σχετικά μέ τό πρόγραμμα καί τίς «βάσεις τοῦ προγράμματος» πρέπει νά δημοσιεύονται ὑποχρεωτικά μέ τήν ὑπογραφή τοῦ ἀρθρογράφου καί μέ *τή σημείωση:* σάν σχόλιο.

Ἰδιαίτερα θά συμβούλευα *πάρα πολύ* στή γνωστή σας ἐπιτροπή νά *μήν* ἐγκρίνει κανένα πρόγραμμα. Εἶναι λικβινταριστικό τέχνασμα νά ἐγκρίνει ὁποιοσδήποτε τό πρόγραμμα, ἐκτός ἀπό τήν ΚΕ. Ἐκτός ἀπ' αὐτό, ἡ ἔγκριση τοῦ προγράμματος ἀπό τήν Ἐπιτροπή δέν θά φέρει στήν οὐσία κανένα καλό. Ἡ Ἐπιτροπή ἄς τό ἐγκρίνει αὐτό ἤ ἄς σιωπήσει.

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ Μάρτη 1912
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1948 στήν
4η ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ
Β. Ι. Λένιν, τόμ. 17ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

44

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΚ. Κ. ΟΡΤΖΟΝΙΚΙΤΖΕ, Σ. Σ. ΣΠΑΝΤΑΡΙΑΝ, Ε. ΝΤ. ΣΤΑΣΟΒΑ

28/III. 1912.

Ἀγαπητοί φίλοι! Μέ λυπεῖ *φοβερά* καί μέ ἀνησυχεῖ ἡ *ὁλοκληρωτική* ἀποδιοργάνωση τῶν δικῶν μας (καί τῶν δικῶν σας) ἐπαφῶν καί συνδέσεων. Πραγματικά, ὑπάρχουν λόγοι νά φτάσει κανείς στήν ἀπόγνωση! Ἀντί νά στέλνετε γράμματα, γράφετε κάτι σύντομα τηλεγραφικά σημειώματα, ἀπό τά ὁποῖα τίποτε δέν μπορεῖς νά καταλάβεις.

1) Ἀπό τόν Ἰβάνοβιτς δέν ὑπάρχει τίποτε. Τί κάνει; Ποῦ εἶναι; Πῶς πάει; Εἶναι ἐξαιρετικά ἀναγκαῖος ἕνας ἄνθρωπος νόμιμος στήν Πετρούπολη ἤ κοντά στήν Πετρούπολη, γιατί ἐκεῖ οἱ δουλιές δέν πᾶνε καλά. Ἀγώνας λυσσαλέος καί δύσκολος. Καί μεῖς δέν

ἔχουμε οὔτε πληροφορίες, οὔτε καθοδήγηση, οὔτε καί ἔλεγχο πάνω στήν ἐφημερίδα.

2) Κανένας ἀπό τούς ἀντιπροσώπους τῆς συνδιάσκεψης δέν ἐξασφάλισε συνδέσεις. Κανένας, καμιά. Αὐτό εἶναι πιά τέλειο ξεχαρβάλωμα!

3) Ἀπό πουθενά δέν ἔχουμε ἀποφάσεις περιεκτικές, σαφεῖς πού νά δείχνουν ἀπό ποιά ὀργάνωση προέρχονται, πού νά ἀποδέχονται τίς ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης καί νά ἐπιβεβαιώνουν ὅτι εἶχαν στείλει ἀντιπρόσωπο, ὅτι γύρισε αὐτός, ὅτι ἔκανε ἀπολογισμό! Εἶναι ποτέ δυνατό νά μή φαίνεται ἡ διαφορά πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στίς ἐπίσημες ἀποφάσεις καί στά γράμματα φιλικοῦ χαρακτήρα: «θαυμάσια» — «γερά» — «νικήσαμε» κτλ.; Δέν ὑπάρχουν ἀποφάσεις ἀπό τό Κίεβο, ἀπό τήν πόλη τοῦ Σάβκα [74]. Ὁ Νικολάι ἔστειλε ἕνα γράμμα μέ μιά σειρά χαρούμενα ἐπιφωνήματα, χωρίς κανένα ἀπολύτως περιεχόμενο. Εἶναι τελείως ἀκατάλληλο καί γιά τόν Τύπο καί γιά μιά ἐπίσημη χρησιμοποίηση: διαβάστηκαν ὅλες οἱ ἀποφάσεις; Ἐγκρίθηκε τό περιεχόμενό τους; Ποιό εἶναι τό κείμενο τῶν ἀποφάσεων γιά τή συνδιάσκεψη; Ἑνώνονται μέ τούς ντόπιους λικβινταριστές; Σέ κανένα (σέ κανένα!) ἀπό τά βασικά στοιχειώδη αὐτά ζητήματα δέν δόθηκε ἔστω καί μιά ἀπάντηση. Οὔτε μιά σύνδεση μέ τήν πόλη αὐτή (πού εἶναι πρωταρχικῆς σημασίας!) δέν μᾶς ἔχει σταλεῖ. Αὐτό μήπως δέν εἶναι ξεχαρβάλωμα; Δέν εἶναι κοροϊδία τῆς δουλιᾶς;

4) Ἀπό πουθενά δέν ὑπάρχει ἔστω καί μιά ἀπόφαση πού νά ἀπαιτεῖ τά χρήματα! Εἶναι αἶσχος.

5) Οὔτε ἀπό τήν Τιφλίδα, οὔτε ἀπό τό Μπακού (κέντρα ἐξαιρετικῆς σημασίας) δέν ὑπάρχει οὔτε μιά εἴδηση, ἔγιναν εἰσηγήσεις; Ποῦ εἶναι οἱ ἀποφάσεις; Αἶσχος καί ντροπή!

6) Πουθενά δέν ἔγινε ἔστω καί μιά ἀνατύπωση τῆς «ἀνακοίνωσης» ἤ καί *μέρους* της, οὔτε ἔντυπη, οὔτε πολυγραφημένη. Αἶσχος!

7) Δέν ὑπάρχει συγκεκριμένη γραπτή ἀπάντηση καί γιά τό πρόγραμμα. Θά ἐκδοθεῖ; Πότε; Ἐγκρίθηκε ὁλόκληρο; Πρέπει νά τό δημοσιεύσουμε στό ΚΟ, ὅμως δέν ἔχουμε συγκεκριμένες πληροφορίες.

8) Εἶναι ἀπαραίτητο νά περιοδεύσετε ἀκόμη μιά φορά σέ ὅλες τίς ὀργανώσεις καί νά πάρετε παντοῦ ἀποφάσεις συγκεκριμένες, ἐπίσημες, λεπτομερειακές, περιεκτικές, σαφεῖς: α) καί γιά τήν ἀντιπροσώπευση στή συνδιάσκεψη καί ἐπί τῆς οὐσίας, β) καί γιά τήν προσχώρηση στήν ΚΕ, γ) καί ἐνάντια στούς λικβινταριστές καί ἐνάντια στούς ντόπιους συγκεκριμένα καί ἐνάντια σέ ὅλους γενικά καί δ) πού νά ἀπαιτεῖ τά χρήματα.

9) Μέ τά χρήματα πᾶμε ἄσχημα. Στεῖλτε μας ἀπόφαση, δίνοντάς μας τό δικαίωμα νά κάνουμε ἀγωγή. Οἱ γερμανοί ἀρνοῦνται. Χωρίς δίκη ὕστερα ἀπό 3-4 μῆνες θά χρεοκοπήσουμε τελείως.

10) Ἄν *δέν* ἔχετε χρηματικές πηγές, πρέπει ἀμέσως νά ἀναθεωρήσουμε ριζικά τόν προϋπολογισμό: ἐμεῖς ξεπεράσαμε κάθε ὅριο καί τραβᾶμε γιά χρεοκοπία.

11) Στή «Vorwärts» τῆς 26 τοῦ Μάρτη ἔκανε τήν ἐμφάνισή του ἕνα λυσσαλέο καί ποταπό ἄρθρο ἐνάντια στή συνδιάσκεψη, γραμμένο ἀπό τή Συντακτική Ἐπιτροπή [75]. Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι πρόκειται γιά τόν Τρότσκι. Ἐξαιτίας τῆς συνδιάσκεψης γίνεται μεγάλη μάχη καί ἡ Ρωσία σωπαίνει. Δέν ὑπάρχει λόγος νά δείχνουμε ψευτοπερηφάνεια καί κομπασμό: ὅλοι ξέρουν γιά τή «Vorwärts» καί γιά τίς διαμαρτυρίες καί ἀπό τή Ρωσία τίποτε.

Συμπέρασμα: αὐτό εἶναι ξεχαρβάλωμα καί ἀποδιοργάνωση. Χρειάζονται περιοδεῖες καί συνδέσεις. Ἀλληλογραφία ἀκριβής. Ἀνατύπωση τῆς ἀνακοίνωσης ἔστω καί μέ πολύγραφο. Διαφορετικά ὅλα εἶναι καυχησιολογία.

Λένιν

Δόστε τό γράμμα στόν Σ. γιά νά τό στείλει πιό πέρα. Χαιρετισμούς.

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στήν Τιφλίδα

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934
στό περιοδικό «Κράσνι Ἀρχίβ», τεῦχ 1

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό ἀντίγραφο
γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τήν Ε. Ντ. Στάσοβα

45

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Σᾶς εὐχαριστῶ γιά τήν ἀποστολή τῆς «ἀπόφασης» τοῦ Παρισιοῦ [76].

Ὅπως Σᾶς ἔχω γράψει ἤδη ἡ συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ καταδίκασε τούς λικβινταριστές καί τίς διάφορες ὁμάδες τοῦ ἐξωτερικοῦ [77], πού ἀποδιοργανώνουν τό Κόμμα μας καί δέν ἀντιπροσωπεύουν τίποτε στή Ρωσία. Ἀπό τή μιά μεριά, αὐτό τόν καιρό στό Παρίσι ψήφισαν ὑπέρ τῆς ἀπόφασης αὐτῆς παρόμοιες ἀκριβῶς ὁμάδες. Σύμφωνα μέ ἕνα παλιό ἔθιμο ὅλοι οἱ καταδικαζόμενοι

ἔχουν τό δικαίωμα νά βρίζουν τούς δικαστές τους στή διάρκεια ἑνός 24ωρου. Τά ἄτομα πού ὑπόγραψαν τήν ἀπόφαση ἔκαναν ἐξαιρετικά μεγάλη χρήση τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ, ἴσως μάλιστα καί κατάχρηση.

Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, ὑπάρχουν ὁμάδες πού *εἶχαν προσκληθεῖ* στή συνδιάσκεψη, ὅμως δέν θέλησαν νά πάρουν μέρος σ' αὐτή. Τώρα αὐτοί «διαμαρτύρονται», προσπαθοῦν νά συγκαλέσουν ἄλλη συνδιάσκεψη καί ἐπικαλοῦνται τό θεό γιά μάρτυρα, ὅτι εἶναι ὑπέρ τῆς ἑνότητας. Αὐτός εἶναι ἕνας πολύ πρωτότυπος τρόπος ἑνότητας! Θά δοῦμε, θά δημιουργήσουν τίποτε τό σοβαρό στή Ρωσία; Ὅσο εὔκολο εἶναι νά ψηφίζει κανένας ὑβριστικές ἀποφάσεις στό Παρίσι, τόσο δύσκολο εἶναι νά κάνει κάτι τό πραγματικό στή Ρωσία. Καί φυσικά οὔτε στό Παρίσι, οὔτε στή Βιέννη κτλ. ἀνήκει τό δικαίωμα νά μιλοῦν ἀπομέρους τῆς Ρωσίας.

Πάντως τά ἄτομα πού ὑπόγραψαν τήν ἀπόφαση τοῦ Παρισιοῦ βιάζονται λιγάκι, ὅταν ἀρχίζουν νά μιλοῦν γιά «διάσπαση». Γιά νά πεῖς ὅτι ὑπάρχει διάσπαση, πρέπει νά διαπιστώσεις ὅτι ὑπάρχουν δυό τουλάχιστον Κεντρικές Ἐπιτροπές *στή Ρωσία.* Γιά τήν ὥρα τέτιο πράγμα δέν ὑπάρχει.

Ὁσοναφορᾶ τόν πολίτη Πλεχάνοφ, ἡ ΚΕ πρίν ἀπό ἕνα καί πλέον μήνα τοῦ ἀνακοίνωσε τίς ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης. Αὐτός ἀπαξίωσε νά ἀπαντήσει. Γι' αὐτό, τή στιγμή αὐτή δέν ξέρω καθόλου, ἄν ἔχει ὁ πολίτης Πλεχάνοφ καί ἀπό ποιά ΚΕ ἐξουσιοδότηση τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου.

Ἀγαπητέ σύντροφε, ἄν φανεῖτε πιό τυχερός ἀπό μένα, ἄν δηλ. πάρετε ἀπάντηση ἀπό τόν πολίτη Πλεχάνοφ, ἐλπίζω ὅτι θά ἔχετε τήν καλοσύνη νά μέ ἐνημερώσετε γι' αὐτό.

Μέ ἀδελφικό χαιρετισμό.

Ὅλος δικός Σας. *Ν. Λένιν*

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 28 τοῦ Μάρτη 1912
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

46

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

5. 4. 12.

Ἀγαπητέ πολίτη!

Πῆρα τήν ἐγκύκλιό Σας ἀρ. 5. Ἐπισυνάπτω στό γράμμα αὐτό μιά ἐπίσημη ἀνακοίνωση [78], τήν ὁποία Σᾶς παρακαλῶ νά τή διαβιβάσετε στούς γραμματεῖς ὅλων τῶν κομμάτων πού μπῆκαν στή Διεθνή ἕνωση μέ τήν τήρηση ὅλων τῶν καθιερωμένων κανόνων.

Ἐκτός ἀπ' αὐτό, ἀγαπητέ πολίτη, ἀπευθύνομαι σέ Σᾶς μέ μιά παράκληση σχετικά μέ τόν πρόλογό Σας στήν ἐγκύκλιο ἀρ. 5: ἔχετε τήν καλοσύνη νά μοῦ δόσετε μερικές ἐξηγήσεις σχετικά μέ ἕνα σημεῖο πού δέν τό πολυκαταλαβαίνω. Πρόκειται γιά τό ἑξῆς: Στή δεύτερη φράση τοῦ προλόγου Σας διακηρύσσετε μιά ὑπέροχη, κατά τή γνώμη μου, ἀρχή: δηλώνετε ὅτι ἡ Γραμματεία ὑποχρεοῦται νά διαβιβάζει (σέ ὅλες τίς ὀργανώσεις) τά ντοκουμέντα *πού προέρχονται ἀπό τίς ὀργανώσεις, οἱ ὁποῖες ἀνήκουν στή Διεθνή ἕνωση μέ τήν τήρηση ὅλων τῶν καθιερωμένων κανόνων*, καί ἀπό τά μέλη τοῦ Γραφείου... Αὐτό εἶναι ἀπόλυτα σωστό. Ὅμως, ἀγαπητέ πολίτη, δέν νομίζετε ὅτι ἔρχεται ἔκδηλα σέ ἀντίθεση μέ τήν ἀρχή αὐτή ἡ πρώτη φράση τοῦ προλόγου Σας, ὅπου λέτε ὅτι Ἐσεῖς ἀνακοινώνετε στά Κόμματα πού ἀνήκουν στήν Ἕνωση τήν ἀπόφαση διαμαρτυρίας, τήν ὁποία ἔστειλε, ὅπως μέ τόση καλοσύνη μοῦ ἀνακοινώσατε, ὁ πολίτης Μπάμπιν; Μήπως ἀντιπροσωπεύει ὁ Μπάμπιν ὀργάνωση καί ποιά ὀργάνωση πού προσχώρησε στήν Ἕνωση μέ τήν τήρηση ὅλων τῶν καθιερωμένων κανόνων; Μήπως ὁ Μπάμπιν εἶναι μέλος τοῦ Γραφείου; Ἄν εἶναι μέλος τοῦ Γραφείου, τότε ποιά ὀργάνωση ἀντιπροσωπεύει; Κι' ἐπίσης ποιά ὀργάνωση πού ἀνήκει στήν Ἕνωση εἶναι ὑπεύθυνη ἀπέναντι στό Γραφεῖο γιά τήν ἀπόφαση τοῦ Παρισιοῦ; Θά Σᾶς εἶμαι ἐξαιρετικά εὐγνώμων, ἀγαπητέ πολίτη, ἄν μοῦ διαλύσετε τίς ἀμφιβολίες μου.

Μέ ἀδελφικό χαιρετισμό *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στή γαλλική γλώσσα τό 1963 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεύχ. 1-2

Στή ρωσική γλώσσα δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

47

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΚ. Κ. ΟΡΤΖΟΝΙΚΙΤΖΕ, Σ. Σ. ΣΠΑΝΤΑΡΙΑΝ, Ε. ΝΤ. ΣΤΑΣΟΒΑ *

Μή κρατᾶτε ἐπιπόλαιη στάση ἀπέναντι στήν ἐκστρατεία τῶν λικβινταριστῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ. Κάνουν μεγάλο λάθος ὅσοι ἀδιαφοροῦν καί «ἀπαντοῦν μέ βρισιές» τοῦ ἐξωτερικοῦ. Οἱ λικβινταριστές θά παραπλανήσουν πολλούς, ἄν συγκαλέσουν τή συνδιάσκεψή τους μέ τήν Μπούντ + τήν Ἐπιτροπή Περιοχῆς Καυκάσου + τούς λεττονούς + τούς διανοούμενους-λικβινταριστές. Καί αὐτοί θά τή συγκαλέσουν! Πρέπει νά παλέψουμε ἐπίμονα, σοβαρά, συστηματικά. Χρειάζεται νά περιοδεύσουμε καί νά ἐξηγοῦμε παντοῦ τήν ἀπάτη τῶν λικβινταριστῶν. Νά ἐκδόσετε ξανά μέ τή μορφή προκήρυξης τήν ἐπιφυλλίδα τοῦ τελευταίου φύλλου τῆς «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» **. Σᾶς συμβουλεύω νά ἐκδόσετε ἀμέσως μιά σειρά φυλλάδια (ὅλες τίς βασικές ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης ὁπωσδήποτε). Μέ τά φυλλάδια θά κατακτήσετε τό πᾶν. Ὅσοναφορᾶ τήν «Ἰζβέστιγια» *** νά ἐνεργήσετε μέ ἐξαιρετική προσοχή. Ἡ ἐφημερίδα θά εἶναι μιά μεγάλη λαβή γιά τήν ἀστυνομία. Τό σπουδαιότερο εἶναι νά κρατηθεῖτε ὥς τίς ἐκλογές. Νά θυμᾶστε ὅτι *δέν* ὑπάρχουν ἀντικαταστάτες.

Γράφτηκε στίς ἀρχές τοῦ Ἀπρίλη 1912
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στήν Τιφλίδα

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1950 στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἀπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 35ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό ἀντίγραφο γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τήν Ε. Ντ Στάσοβα

48

ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ ****

16/IV. 1912.

Ἀγαπητοί φίλοι! Δόστε μας ἐπιτέλους περισσότερες συνδέσεις. Συνδέσεις, συνδέσεις, συνδέσεις, νά τί μᾶς λείπει. Σκεφτεῖτε, δυό βγῆκαν ἤδη ἀπό τή σκηνή, ἀντικαταστάτες τους δέν ὑπάρχουν καί χωρίς συνδέσεις τό πᾶν θά καταρεύσει, ὅταν θά ἔχουμε μιά-δυό

* Τό γράμμα αὐτό ἀποτελεῖ ἐπισημείωση στό γράμμα τῆς Ν. Κ. Κρούπσκαγια. *Ἡ Σύντ.*

** Πρόκειται γιά τήν ἐπιφυλλίδα «Τί πρέπει νά ξέρει ὁ λαός γιά τήν ἐκλογική καμπάνια;», πού δημοσιεύτηκε στή «Ραμπότσαγια Γκαζέτα», ἀρ. φύλ. 8, τῆς 17 (30) τοῦ Μάρτη 1912. *Ἡ Σύντ.*

*** Ἡ ἔκδοση τῆς «Ἰζβέστιγια» δέν πραγματοποιήθηκε. *Ἡ Σύντ.*

**** Τό γράμμα στάλθηκε μέσω τῆς ἐπιτροπῆς Κιέβου τοῦ ΣΔΕΚΡ. *Ἡ Σύντ.*

καινούργιες ἀποτυχίες. Πρέπει ὁπωσδήποτε νά δημιουργήσετε ἐπιτροπές περιοχῶν (ἤ ἁπλῶς ὁμάδες ἔμπιστων *πρακτόρων μας), πού θά συνδέονται* μαζί μας γιά κάθε περιοχή. Χωρίς αὐτό τίποτε δέν εἶναι σταθερό. Στόν τομέα τῶν ἐκδόσεων πρέπει ἐντατικά νά ἀνατυπώνετε *ὅ λ η* τήν ἀπόφαση γιά τίς ἐκλογές [79], ὥστε νά πάει *παντοῦ ὁλόκληρη*, νά πάει καί στίς μάζες.

Ὅσοναφορᾶ τά οἰκονομικά εἶναι καιρός νά πάψουμε νά εἴμαστε ἀφελεῖς σχετικά μέ τούς γερμανούς. Ἐκεῖ τώρα βασιλεύει ὁ Τρότσκι πού διεξάγει *λυσσαλέα* πάλη. Ὁπωσδήποτε νά μᾶς στείλετε ἐξουσιοδότηση, γιά νά λύσουμε τήν ὑπόθεση στό δικαστήριο, γιατί διαφορετικά τίποτε δέν θά πάρουμε. Τό πρωτομαγιάτικο φυλλάδιο τό στείλαμε ἤδη παντοῦ. Σᾶς συμβουλεύω νά ἐκδόσετε σέ φυλλάδιο τήν ἔκκληση πρός τούς ἀγρότες γιά τίς ἐκλογές (ἀπό τή «Ραμπότσαγια Γκαζέτα»: ἡ ἀγροτιά καί οἱ ἐκλογές) *. Ὁπωσδήποτε νά ἐκδόσετε ξανά τήν ἐπιφυλλίδα τῆς «Ραμπότσαγια Γκαζέτα». Αὐτό ἀποτελεῖ ἀπαραίτητη συμπλήρωση τοῦ προγράμματος, ἀπό τό ὁποῖο παραλείφθηκε μιά πολύ σημαντική παράγραφος γιά τό σοσιαλισμό. Νά γράφετε! Συνδέσεις, συνδέσεις. Χαιρετισμούς.

P. S. Στή «Vorwärts» δημοσιεύεται τό πιό ξετσίπωτο ψέμα, ὅτι ὑπέρ τῆς συνδιάσκεψης τῆς Μπούντ - λεττονῶν τάχθηκε δῆθεν ὅλη ἡ Ρωσία. Γράφει ὁ Τρότσκι καί Σία καί οἱ γερμανοί τά πιστεύουν. Γενικά στή «Vorwärts» ὁ Τρότσκι εἶναι ἀφέντης. Τό τμῆμα τοῦ ἐξωτερικοῦ τό διευθύνει ὁ Χίλφερντινγκ — φίλος τοῦ Τρότσκι.

Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1950 στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι Λένιν, τόμ. 35ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό ἀντίγραφο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τήν Ν Κ. Κρούπσκαγια

49

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

Ἀγαπητέ πολίτη Χούισμανς!

Εἶμαι ἀπόλυτα σύμφωνος μαζί Σας καί νομίζω, ὅπως καί Σεῖς, ὅτι τό Γραφεῖο δέν μπορεῖ νά κάνει τόν ἐνδιάμεσο γιά μετάδοση τῆς

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Ἡ ἀγροτιά καί οἱ ἐκλογές γιά τήν IV Δούμα». (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 208-210). *Ἡ Σύντ.*

πολεμικῆς. Καί νομίζω ἐπίσης ὅτι τό καλύτερο καί τό μοναδικό μέσο γιά νά ἐμποδιστεῖ αὐτό εἶναι νά στέλνονται μόνο τά ντοκουμέντα ἐκεῖνα πού Σεῖς παίρνετε ἀπό τά ἀνώτερα ὄργανα τῶν Κομμάτων, τά ὁποῖα ἀντιπροσωπεύονται στό Γραφεῖο, καί πού ἀφοροῦν τά Κόμματα αὐτά. Δέν μποροῦσα νά μή Σᾶς ἀνακοινώσω γιά τίς ἀποφάσεις τῆς κομματικῆς μας Συνδιάσκεψης πού ἀναστήλωσε τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματος, ἡ ὁποία δέν ὑπῆρχε τή στιγμή ἐκείνη στό Κόμμα, κι' ἐγώ, βέβαια, δέν θά διαμαρτυρόμουν γιά τήν ἀνακοίνωση είδήσεων ἀπό τήν ἄλλη Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας, ὅμως θεώρησα χρέος μου νά διαμαρτυρηθῶ γιά τή μετάδοση τῆς πολεμικῆς τῶν ὁμάδων τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ζητᾶτε ἐπίσης τή γνώμη μου σχετικά μέ τό δικό Σας σχέδιο ἔκκλησης, ἀπαιτώντας τή σύγκληση γενικῆς συνδιάσκεψης. Ἐγώ νομίζω πώς στή δοσμένη στιγμή αὐτό δέν θά εἶναι σκόπιμο, καί ἐπειδή δέν ἔχω τήν ἀξίωση ἀμεροληψίας, γι' αὐτό θά μοῦ ἐπιτραπεῖ νά ἀναφερθῶ στή γνώμη τῶν πολωνῶν (βλέπε «Vorwärts»). Οἱ πολωνοί ἀρνήθηκαν νά πάρουν μέρος στή συνδιάσκεψή μας, ὅμως ἀρνήθηκαν νά πάρουν μέρος καί στή συνδιάσκεψη πού θέλει νά συγκαλέσει ἡ Μπούντ, δηλώνοντας ὅτι ἡ συνδιάσκεψη αὐτή εἶναι συνδιάσκεψη τῶν λικβινταριστῶν. Καλύτερα νά περιμένουμε: ἄς δοῦμε ἄν θά γίνει ἡ συνδιάσκεψη τῶν λικβινταριστῶν καί τί θά γίνει.

Τίς μέρες αὐτές Σᾶς στέλνω μερικά πολύ ἐνδιαφέροντα ντοκουμέντα ἀπό τά ὁποῖα θά γνωριστεῖτε καλύτερα μέ τήν κατάσταση στό ΣΔΕΚ τῆς Ρωσίας.

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 19 τοῦ Ἀπρίλη 1912
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στή γαλλική γλώσσα τό 1963 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεύχ. 1-2

Στή ρωσική γλώσσα δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

50

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΖΒΕΖΝΤΑ»

Ἀγαπητέ συνάδελφε! Στέλνω σήμερα καινούργιο ὑλικό γιά τόν «Ὁδηγό τοῦ ἐκλογέα». Ἐκεῖ ὑπάρχουν ὅλα σχεδόν καί σέ δυό μέρες

θά σταλοῦν ἀπό δῶ ἕνα-δυό ἀρθράκια ἀκόμη. Στή συνέχεια ἀπό τό Τβέρ νά πάρετε ἕνα ἄρθρο γιά τόν προϋπολογισμό.

1) Θά Σᾶς συνιστοῦσα πολύ νά ἀνατυπώσετε ἀπό τή «Ζβεζντά», ἀρ. φύλ. 34 (17. XII. 11) τό ἄρθρο τοῦ Φρέι «Ὁ ρόλος τῶν ἐργατῶν ἐκλεκτόρων στήν προεκλογική καμπάνια» (ἐπίσης καλό θά ἦταν νά ἀνατυπωθεῖ καί τό ἄρθρο τοῦ ἴδιου ἀπό τό φύλ. ἀρ. 36 (31. XII. 11) γιά τό ρόλο τῶν ἀγροτῶν ἐκλεκτόρων) *. Μήν κυνηγᾶτε καί τόσο πολύ τό μίκραιμα τοῦ μεγέθους. Καλύτερα νά βγεῖ μιά πλήρης μεγάλη ἔκδοση πού θά ὠφελήσει καί θά δόσει σοβαρή καθοδηγητική βοήθεια στήν προεκλογική δουλιά. Μήν ἐπιδιώκετε μιά φτηνή καί σύντομη ἔκδοση. Καλύτερα νά ἐκδόσετε ἕνα σημαντικό πράγμα.

Στήν ἀνάγκη, ἄν θά εἶναι τελείως ἀδύνατο νά δημοσιεύσετε ὅλα τά ἄρθρα, νά ἐπιστρέψετε ὁπωσδήποτε τά ἀδημοσίευτα.

2) Ἐδῶ εἶναι ἐπιτακτική ἀνάγκη νά ἐνδιαφερθεῖτε γιά μιά νοικοκυρεμένη ἀλληλογραφία. Ὁ γραμματέας Σας ἄς γράφει ἀπευθείας σέ μένα ἐδῶ καί ὄχι μέσω τοῦ Ἀρκασόν, γιά νά μήν ἔχουμε καθυστερήσεις. Στεῖλτε μιά καλύτερη διεύθυνση γιά νά Σᾶς στέλνουμε τά γράμματα.

3) Κακῶς κάνετε καί δέν ἀπαντᾶτε στούς λικβινταριστές. Αὐτό εἶναι μεγάλο λάθος. Μπορεῖ καί πρέπει νά ἀπαντᾶτε, χωρίς νά λέτε οὔτε μιά λέξη γιά τή συνδιάσκεψη, νά δημοσιεύετε σέ κάθε ψέμα τῆς «Ζιβόγε Ντιέλο» μιά σύντομη ἀπάντηση: ἡ «Ζιβόγε Ντιέλο» στό τάδε φύλλο λέει ψέματα, ὅπως λένε ψέματα καί ὅλοι οἱ λικβινταριστές. Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀπαντᾶτε, διαφορετικά Ἐσεῖς χάνετε.

4) Ἄν θά γράφει ὁ Πλεχάνοφ, τά δοκίμια τῶν ἄρθρων του πρέπει νά τά στέλνετε ἐδῶ. Ἀλλιῶς δημιουργεῖτε «προνόμιο», πού γιά μᾶς εἶναι ἀπαράδεκτο. Νά εἶστε προσεκτικοί. Θά μᾶς ἀναγκάσετε νά ἀποχωρήσουμε, ἄν δοθεῖ στόν Πλεχάνοφ τό προνόμιο νά γράφει ἐνάντια στή συνδιάσκεψη, ὅταν ἐμεῖς δέν μποροῦμε νά γράφουμε ὑπέρ. Αὐτό εἶναι πρόστυχο — νά ἐπιτρέπεις στόν ἕναν νά βρίζει, ὅταν ὁ ἄλλος δέν ἔχει τή δυνατότητα νά ἐπαινεῖ.

5) Στεῖλτε μας ὁπωσδήποτε σέ ἰδιαίτερο δεματάκι, τυλιγμένο στή «Νόβογε Βρέμια» [80], τά φύλλα τῆς «Ζβεζντά»: ἀρ. 24 καί 25 τοῦ καλοκαιριοῦ τοῦ 1911, τά φύλ. ἀρ. 18 (54), 19 (55), 22 (58) καί 23 (59) — γιατί μᾶς λείπουν. Καί τά φύλλα ἀρ. 11 καί 12 τῆς «Ζιβόγε Ντιέλο». Τά φύλλα πού κατάσχονται παρακαλῶ νά τά στέλνετε ξεχωριστά, τυλίγοντάς τα σέ δεξιές ἐφημερίδες.

---

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 44-56. *Ἡ Σύντ.*

6) Πληροφορεῖστε μας τό γρηγορότερο σχετικά μέ τήν καθημερινή ἐφημερίδα, τί σχῆμα θά ἔχει; Πόσο μεγάλα μποροῦν νά εἶναι τά ἄρθρα πού θά στέλνουμε;

7) Προσπαθεῖστε νά ἀγοράσετε σέ τιμή ὅσο τό δυνατό μικρότερη τά στενογραφημένα πρακτικά τῆς III Δούμας, ἰδιαίτερα τῆς συνόδου 1911-12. Γράφετε.

Γράφτηκε στίς 22 τοῦ 'Απρίλη 1912
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1923 στό βιβλίο: «'Από τήν ἐποχή τῆς «Ζβεζντά» καί τῆς «Πράβντα» (1911-1914)». 'Εκδ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῆς (μυστικῆς λογοκρισίας)

51

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Β. Α. ΤΕΡ-ΙΟΑΝΝΙΣΙΑΝ

5/V. 12.

Werte Genossin!

Δέν ξέρω, ἄν Σᾶς εἶναι γνωστή ἡ θλιβερή εἴδηση γιά τόν κοινό φίλο, τόν Σουρέν Σπανταριάν, πού μέ γνώρισε μέ Σᾶς στό Βερολίνο. Πιάστηκε στό Μπακού. 'Η γυναίκα του γράφει στόν πατέρα του ὅτι δέν ὑπάρχει κανείς νά φροντίσει γι' αὐτόν, δέν ἔχει οὔτε στρῶμα, οὔτε τίποτε. Δέν ἔχει κανέναν γιά νά τοῦ πάει γάλα κτλ. 'Ο πατέρας του μοῦ ἔλεγε ὅτι ἔχει πολλούς γνωστούς στό Μπακού καί ὅτι ἔγραψε *σ' ἕναν*. Γιατί μόνο σ' ἕναν, δέν ξέρω.

'Ο πατέρας τοῦ Σπανταριάν ζεῖ ἐδῶ (Hotel Nicole, 19. Rue Pierre Nicole, 19. Paris). Δείχνει πολύ ἄρωστος καί γέρος. 'Ο γιός τοῦ ὑποσχέθηκε νά κάνει τό πᾶν γιά νά τοῦ στείλει χρήματα ἀπό τό Μπακού, ὅμως λόγω τῆς σύλληψής του δέν μπόρεσε. 'Ο πατέρας εἶναι χωρίς χρήματα, τόν διώχνουν ἀπό τό διαμέρισμα. Βρίσκεται σέ θλιβερότατη, μάλιστα σέ ἀπελπιστική κατάσταση.

'Εμεῖς τόν βοηθήσαμε μ' ἕνα μικρό δάνειο. Ὅμως, παρ' ὅλα αὐτά, ἀποφάσισα νά Σᾶς γράψω. Ἴσως 'Εσεῖς ἔχετε γνωστούς καί φίλους τοῦ Σπανταριάν καί στό Μπακού καί στό Παρίσι. 'Ο πατέρας τοῦ Σπανταριάν ἐπανειλημμένα ἔστειλε γράμματα, ξεχνώντας νά βάλει τή διεύθυνση. Γι' αὐτό φοβᾶμαι πολύ πώς τά γράμματά του δέν θά φτάσουν στό Μπακού. Μήπως 'Εσεῖς γνωρίζετε κανέναν στό

Μπακού, στόν όποιο θά μπορούσατε νά γράψετε γιά τόν Σουρέν καί νά τόν παρακαλέσετε νά φροντίσει γι' αύτόν;

Έπειτα, άν έχετε κοινούς γνωστούς, θά είχε έξαιρετική σημασία νά φροντίσετε καί γιά τόν πατέρα. Λένε ότι έχει έναν πλούσιο γιό στό Αίκατερινοντάρ. Καλό θά ήταν άν γράφατε σ' αύτόν πιό *έντονα* νά στείλει περισσότερα χρήματα στόν πατέρα, ώστε νά μπορέσει ό πατέρας νά έξοφλήσει τά χρέη καί νά φύγει.

Ἐλπίζω ότι θά κάνετε ό,τι μπορεῖτε καί γιά τούς δυό Σπανταριάν καί θά μοῦ γράψετε δυό λόγια γι' αύτό.

Πῶς πᾶνε οί δουλιές Σας; Ὅλο καί περίμενα νά μοῦ στείλετε μιά όποιαδήποτε είδηση γιά Σᾶς. Καταφέρατε νά άσχοληθεῖτε μέ τή σοσιαλδημοκρατική φιλολογία; Γίνατε άραγε σοσιαλδημοκράτισσα καί μπολσεβίκα;

Εὔχομαι όλόψυχα ό,τι ποθεῖτε καί Σᾶς σφίγγω τό χέρι.

Δικός Σας *Λένιν*

Vl. Oulianoff.
4. Rue Marie Rose. *Paris.* XIV.

Στάλθηκε στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

52

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΠ. Ν. ΚΝΙΠΟΒΙΤΣ

6. VI. 12.

Ἀγαπητέ συνάδελφε! Λυπᾶμαι πάρα πολύ πού χάθηκε τό πρῶτο γράμμα μου πού Σᾶς έστειλα άπ' άφορμή τό βιβλίο (γιά τήν άποστολή τοῦ βιβλίου Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ). Εἶναι άπίστευτο, όμως, όπως φαίνεται, μπορεῖ σέ μᾶς νά χαθεῖ ένα γράμμα μέ καθαρά έπιστημονικό περιεχόμενο. Θά προσπαθήσω νά τό ξαναγράψω άπό μνήμης, γιατί άντίγραφο δέν είχα κρατήσει.

Διάβασα μέ μεγάλη εὐχαρίστηση τό βιβλίο Σας * καί χάρηκα πολύ πού καταπιαστήκατε μέ μιά πολύ σοβαρή δουλιά. Πάνω σέ μιά

* Πρόκειται γιά τό βιβλίο τοῦ Μπ. Ν. Κνιπόβιτς «Σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς διαφοροποίησης τῆς άγροτιᾶς τῆς Ρωσίας (Ἡ διαφοροποίηση στόν τομέα τῆς άγροτικῆς οίκονομίας)». Πετρούπολη. 1912. *Ἡ Σύντ.*

τέτια ἐργασία ἀσφαλῶς μπορεῖ κανείς νά ἐλέγξει, νά βαθύνει καί νά στερεώσει τίς μαρξιστικές ἀντιλήψεις.

Θά σημειώσω ὁρισμένες σκέψεις πού εἶχαν ἔλθει στό μυαλό μου ὅταν τό διάβαζα. Μοῦ φάνηκε ὅτι σέ μερικά σημεῖα κατά τόν ὑπολογισμό τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς «διαφοροποίησης» παραλείπεται ἡ φυγή τῶν ἀγροτῶν ἀπό τό χωριό. Θά ἐξηγήσω τή σκέψη μου μ' ἕνα παράδειγμα: α) πρώτη περίπτωση. Ἀπό τά 100 νοικοκυριά τά 25 δέν ἔχουν ἄλογα = 25% ἤ δέν σπέρνουν. β) Δεύτερη περίπτωση. Ἀπό τά 150 νοικοκυριά τά 36% δέν σπέρνουν = 24%. Φαίνεται σάν νά ἔχουμε ἐλάττωση τῆς διαφοροποίησης; Ὅμως, ἄν ἔφυγαν ἀπό τό χωριό στήν πόλη, ἄν ἄλλαξαν τόπο διαμονῆς κτλ. 30 νοικοκυριά εἴτε οἰκογένειες, τότε *στήν πραγματικότητα* ἔχουμε αὔξηση τῆς προλεταριοποίησης. Νομίζω ὅτι αὐτό ἀποτελεῖ τυπικό παράδειγμα. Ἡ στατιστική ὑπολογίζει πάντα τά νοικοκυριά πού ὑπάρχουν κι' ἔτσι παραμένει μιά «περιορισμένη στατιστική» καί, κάποτε, παραλείπει τό πιό βασικό.

Στή συνέχεια ὁ συγγραφέας ξεκάθαρα καί ἐπανειλημμένα περιορίζει τό ἀντικείμενο τῆς ἔρευνάς του στή *γεωργική* πλευρά τῆς οἰκονομίας. Στά συμπεράσματα ὅμως ἀπαραίτητα διευρύνει τό θέμα, μιλώντας γιά ὅλη τήν *ἀγροτική* οἰκονομία, κάποτε μάλιστα καί γιά ὅλη τήν οἰκονομία. Ἀπό δῶ προκύπτει λάθος, γιατί μιά σειρά ἀπό περιπτώσεις «διαφοροποίησης» δηλ. προλεταριοποίησης τῶν ἀγροτῶν καί ἐμφάνισης τοῦ κεφαλαίου ἐξαιτίας αὐτοῦ δέν φαίνονται (π.χ. ἡ ἐμπορική κτηνοτροφία στό κυβερνεῖο Γιαροσλάβλ καί ἄλλα εἴδη διείσδυσης τῆς ἀνταλλαγῆς στήν ἀγροτική οἰκονομία, ὅταν αὐτή χωρίζεται σέ διάφορους εἰδικούς κλάδους).

Παρακάτω: Πίσω ἀπό μιά σειρά ἀριθμούς μήπως παραλείπονται κάποτε οἱ *τύποι*, οἱ κοινωνικοοικονομικοί *τύποι* τῶν νοικοκυριῶν (μεγαλονοικοκύρης ἀστός· μεσαῖος νοικοκύρης· μισοπρολετάριος· προλετάριος); Ὁ κίνδυνος αὐτός εἶναι *πολύ* μεγάλος ἐξαιτίας *τῶν ἰδιοτήτων* τοῦ στατιστικοῦ ὑλικοῦ. Οἱ «σειρές τῶν ἀριθμῶν» παρασύρουν. Θά συμβούλευα τόν συγγραφέα νά πάρει ὑπόψη του αὐτό τόν κίνδυνο: οἱ ἀπό «καθέδρας σοσιαλιστές» μ' αὐτό τόν τρόπο μᾶς *πνίγουν* ὁπωσδήποτε τό ζωντανό, τό μαρξιστικό περιεχόμενο τῶν στοιχείων αὐτῶν. Πνίγουν τήν ταξική πάλη σέ ἀπανωτές σειρές ἀριθμῶν. Αὐτό *δέν* συμβαίνει στόν συγγραφέα, ἀλλά στή μεγάλη ἐργασία πού ἀνάλαβε πρέπει νά ὑπολογίσει πάρα πολύ τόν κίνδυνο αὐτό, αὐτή τή «γραμμή» τῶν ἀπό καθέδρας σοσιαλιστῶν, τῶν φιλελεύθερων καί τῶν ναρόντνικων. Φυσικά νά τόν ὑπολογίσει καί νά τόν *ἀποφύγει*.

Τελικά ἐμφανίστηκε σάν Deus ex machina * ὁ Μάσλοφ. Cur? Quomodo? Quibus auxiliis? ** Μά ἡ θεωρία του βρίσκεται πολύ μακριά ἀπό τό μαρξισμό. Σωστά οἱ ναρόντνικοι τόν ἀποκάλεσαν «κριτικό» (= ὀπορτουνιστή). Ἴσως ὁ συγγραφέας νά ἔδοσε ἐμπιστοσύνη σ' αὐτόν μάλλον τυχαῖα.

Αὐτές οἱ σκέψεις μοῦ γεννήθηκαν ὅταν διάβασα τό ἐνδιαφέρον καί σοβαρό αὐτό βιβλίο. Σᾶς σφίγγω τό χέρι καί Σᾶς εὔχομαι ἐπιτυχία στή δουλιά Σας. Μέ τήν εὐκαιρία αὐτή δόστε πολλούς χαιρετισμούς σέ ὁλόκληρη τήν οἰκογένεια καί εἰδικά στούς «σαραβαλιασμένους νεροκουβαλητές» [81]. Θυμᾶστε;

Δικός Σας *Β. Οὐλιάνοφ*

Γράφτηκε στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1928 στό περιοδικό «Μπολσεβίκ», τεῦχ 7

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

53

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.!

... *** Ἀπορῶ γιατί δέν ἔχουμε οὔτε ἕνα γράμμα ἀπό Σᾶς. Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἔχουμε πιό τακτικά ἐπαφή καί ἰδιαίτερα νά γράφετε πιό συχνά. «Τό Παρίσι παρακμάζει», ἔλεγαν ὅλοι. Τώρα ἡ εὐθύνη γι' αὐτό πέφτει σέ Σᾶς, δηλ. Ἐσεῖς ὀφείλετε νά μή τό ἐπιτρέψετε αὐτό. Συγκεντρώνετε τό κοινό ἔστω καί μιά φορά τήν ἑβδομάδα, νά συζητᾶτε, νά ὀργανώνετε, νά βλέπετε καθημερινά τόν Ἀλεξέι καί μέσω αὐτοῦ νά διαφωτίζετε ὅλη τήν ὁμάδα. Δέν πρέπει νά «πετᾶτε» τούς δικούς Σας στό ἔλεος τῆς τύχης. Δέν πρέπει νά ἀποδιοργανώνετε τό κύριο (ὥς τώρα) κέντρο. Νά θυμᾶστε ὅτι γι' αὐτό ἔχετε Ἐσεῖς τήν εὐθύνη!! Νά συγκεντρώνετε τήν ΕΟΕ, νά τή δραστηριοποιεῖτε: ἤμουν στή Λειψία καί ἄκουσα παράπονα γιά τήν ΕΟΕ, ὅτι τάχα (σέ διάκριση ἀπό τό ΚΓΟΕ ****) δέν κάνει τίποτε. Ὅμως ἀπό τήν

* — ἀπό μηχανῆς θεός. *Ἡ Σύντ.*

** — Γιατί; Μέ ποιό τρόπο; Μέ ποιά μέσα; *Ἡ Σύντ.*

*** Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου ἔχει καταστραφεῖ σέ ὁρισμένα σημεῖα. Ἀπό τό σημεῖο αὐτό καί παρακάτω μερικές λέξεις εἶναι δυσανάγνωστες. *Ἡ Σύντ.*

**** Κεντρικό Γραφεῖο τῶν ὁμάδων Ἐξωτερικοῦ. *Ἡ Σύντ.*

Ἐπιτροπή αὐτή περιμένουν φυλλάδια *(ὅλα* τοῦ Παρισιοῦ), δελτία, γράμματα... Τακτοποιεῖστε το αὐτό...

Σᾶς σφίγγω τό χέρι.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 28 τοῦ Ἰούνη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

54

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Ἀξιότιμε συνάδελφε!

Πῆρα τό δέμα Σας μέ τά σώματα τῆς «Πράβντα» καί τῆς «Νιέβσκαγια Ζβεζντά» * [82]. Παρακαλῶ πολύ νά τό συμπληρώσετε μέ τά φύλλα τῆς παλιᾶς *«Ζβεζντά»*, πού μοῦ λείπουν (κατάλογο τῶν φύλλων αὐτῶν πρέπει νά ἔχετε). Ἄν δέν ἔχετε κατάλογο τῶν φύλλων πού μᾶς λείπουν, τότε πληροφορεῖστε με κι' ἐγώ θά Σᾶς τόν στείλω ἀμέσως.

Πῆρα ἐπίσης τό διεξοδικό γράμμα Σας * σχετικά μέ τή συνεργασία. Θά προσπαθήσουμε νά ἐκπληρώσουμε ὅ,τι μποροῦμε ἀπό τό πολύ πλατύ πρόγραμμα. Εἶναι μόνο ἀπαραίτητο νά τονίσω καί πάλι ὅτι εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατο νά συνεχίσω τή δουλιά, ἄν δέν στείλετε:

(1) χρήματα. Γιά τά γραφεῖα ἤδη χρωστᾶμε 200 ρούβλια, πού πρέπει νά τά στείλετε: τά 100 ρούβλια τήν 1 τοῦ Ἰούνη, μέ τό παλιό ἡμερολόγιο καί 100 ρούβλια στίς 15 τοῦ Ἰούνη. Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐπισπευστεῖ ἡ πληρωμή τοῦ χρέους καί νά στέλνονται κανονικά στίς καθορισμένες ἡμερομηνίες, ὅπως ἔχει συμφωνηθεῖ.

(2) — εἶναι ἀπαραίτητο νά στέλνετε *βιβλία* νέα, πληροφοριακές ἐκδόσεις κτλ. Χωρίς τήν ἀποστολή νέων βιβλίων ἀκόμη καί τό ἕνα δέκατο τοῦ προγράμματός Σας συνεργασίας *δέν* εἶναι πραγματοποιήσιμο. Στό προηγούμενο γράμμα ἔστειλα ἤδη κατάλογο βιβλίων καί παρακαλῶ νά ἀπαντήσετε ἄν θά σταλοῦν ὅλα.

---

* Τό γράμμα Σας ἔχει σφραγίδα 18.VI. Ὅμως *ἀκόμη δέν* ἔχουμε τή *«Νιέβσκαγια Ζβεζντά»* τῆς *17.*VI!!! Παρακαλῶ φροντίστε γιά τήν **τακτική** ἀποστολή.

Στή συνέχεια ρωτᾶτε στό γράμμα Σας νά Σᾶς γνωρίσω «ποιές ἐφημερίδες ἀκόμη πρέπει νά στείλουμε». Σᾶς ἔστειλα κατάλογο στό προηγούμενο γράμμα καί μοῦ ἔμεινε μονάχα νά ἐπαναλάβω τήν παράκληση νά μέ είδοποιήσετε μέ τηλεγράφημα: «Οἱ ἐφημερίδες στάλθηκαν»· χωρίς αὐτό θά ἔχουμε διαλείψεις στήν ἀποστολή ἄρθρων.

Σχετικά μέ τό μυθιστόρημα τοῦ Σίνγκλερ ζητήσαμε πληροφορίες ἀπό τή Λειψία. Μά αὐτό εἶναι μετάφραση ἀπό τά ἀγγλικά. Ἤ θέλετε νά μεταφραστεῖ ἀπό τή γερμανική *μετάφραση*;

Πρόθυμος νά Σᾶς ἐξυπηρετήσω *Β. Οὐλιάνοφ*

P. S. Συγκεκριμένα γιά τό *ἀγροτικό ζήτημα* εἶναι ἰδιαίτερα ἀπαραίτητες οἱ *τρέχουσες* ἐκδόσεις, *κυβερνητικές* καί τῶν *ζέμστβο*. Δημοσιεύσετε ὁπωσδήποτε στό ἐρχόμενο φύλλο ὅτι ἡ ἐφημερίδα παρακαλεῖ πολύ νά τῆς σταλοῦν *ὅλες* οἱ παρεμφερεῖς ἐκδόσεις, *ἀναλαμβάνοντας τήν ὑποχρέωση* νά δημοσιεύσετε κατάλογό τους καί *κρίσεις* γιά τίς σπουδαιότερες ἀπ' αὐτές.

Vl. Ulijanow. Zwierzyniec. L. 218. Oesterreich. Krakau.

P. S. Εἶναι ἐπίσης ἐντελῶς ἀπαραίτητο νά ἔχουμε τήν ἐφημερίδα *«Νιέβσκι Γκόλος»* [83] (δέν ἔχουμε τό φύλ. *ἀρ. 4* καί τά *ἑπόμενα)* καί *ὅλες* τίς συνδικαλιστικές ἐκδόσεις. Χωρίς αὐτό *δέν μπορεῖ* νά μπεῖ ἡ στήλη πού θέλετε γιά τήν πάλη τῆς ἐργασίας ἐνάντια στό κεφάλαιο.

P. P. S. Δέν μπορῶ νά μήν ἐπιστήσω ἀκόμη τήν προσοχή στά ἐξαιρετικά δυσάρεστα τυπογραφικά λάθη πού γίνονται ἀκόμη στά ἄρθρα. Μόλις πῆρα (ὄχι ἀπό τά γραφεῖα τῆς ἐφημερίδας καί γενικά ὄχι ἀπό τήν Πετρούπολη) τό φύλ. ἀρ. 13 τῆς «Νιέβσκαγια Ζβεζντά». Στό ἄρθρο τοῦ «Μή φιλελεύθερου σκεπτικιστῆ» * ἀντί «νά χρησιμοποιηθοῦν», δημοσιεύτηκε «νά ἐξομολογηθοῦν»!!

Ὅμως ὁ γραφικός χαρακτήρας τοῦ συγγραφέα τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ δέν εἶναι καθόλου ἀπό τούς δυσανάγνωστους. Ἐκτός ἀπ' αὐτό καί οἱ στοιχειοθέτες καί ὁ διορθωτής δέν μπορεῖ νά μή γνωρίζουν καλά τό γραφικό αὐτό χαρακτήρα. Τέλος, καί ἐννοιακά ὁ διορθωτής θά ἔπρεπε εὔκολα νά δεῖ τό λάθος.

Καλό εἶναι νά δοθεῖ προσοχή, ὥστε *παρόμοια* τυπογραφικά λάθη νά εἶναι λιγότερα.

---

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Ὁ καπιταλισμός καί τό «κοινοβούλιο»» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 380-382. *Ἡ Σύντ.*

Τό φύλ. άρ. 43 τῆς «Πράβντα» μόλις τό πήραμε σέ 5 άντίτυπα, ὅπως εἶχε δοθεῖ ύπόσχεση. Ὅμως τά φύλ. άρ. *41* καί *42* δέν τά ἔχω. Παρακαλῶ νά στείλετε καί άπό 5 άντίτυπα αὐτῶν τῶν φύλλων.

Γράφτηκε όχι άργότερα άπό τίς 6 τοῦ Ἰούλη 1912
Στάλθηκε στήν Πετρούπολη
Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

55

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Ἀξιότιμε συνάδελφε!

Σᾶς στέλνω άκόμη ἕνα ἄρθρο τοῦ Ι. Γκίλκα. Ὁ άρθρογράφος μᾶς ύπενθυμίζει: *περιμένω προκαταβολή*.

Εἶναι έπιτακτική άνάγκη νά τοῦ άπαντήσετε άμέσως (μπορεῖτε καί μέσω έμένα, ὅμως όπωσδήποτε σέ *ξεχωριστό* φύλλο). Ὁ συγγραφέας ζεῖ στή Λεμβέργη. *Ἀσχολεῖται* είδικά μέ τή δουλιά του καί ἕναν τέτιο συνεργάτη πρέπει νά τόν προσελκύσουμε. Ἀκόμη μιά φορά Σᾶς συμβουλεύω νά τοῦ δόσετε προκαταβολή *καί όπωσδήποτε* νά τοῦ άπαντήσετε *άμέσως*.

Ν. Β. Ἄν τά ἄρθρα τοῦ Γκίλκα δέν κάνουν, γυρίστε τα άμέσως όπωσδήποτε!

Τό δέμα τό πήραμε καί εἶναι άδύνατο νά μήν παραπονεθοῦμε.

Ἀπό τά βιβλία — μονάχα *ἕνα!* Γράψτε τέλος πάντων γιατί. Τά ύπόλοιπα βιβλία πού ἔφτασαν στή Συντακτική Ἐπιτροπή μήπως τά πῆραν οί ἄλλοι συνεργάτες; Γιά πολύ καιρό ἤ γιά πάντα; Τότε θά ἔπρεπε νά στείλετε τό δέμα *γιά ἕνα όρισμένο χρονικό διάστημα.* Ἐπαναλαμβάνω, χωρίς βιβλία εἶναι *άδύνατο* νά δουλέψουμε.

Τό γραφεῖο πρέπει νά άντιμετωπίσει τό ζήτημα αὐτό μέ μεγαλύτερη προσοχή.

Τόν «Ὁδηγό τοῦ έκλογέα» τόν πήραμε *2 ½ έβδομάδες ὕστερα άπό τήν ἔκδοσή του!* Ἐνῶ ἡ άποστολή *άμέσως* θά στοίχιζε *5 καπίκια*...

Μέ τίς έφημερίδες πάλι ἔχουμε καθυστέρηση. Καθόμαστε χωρίς έφημερίδες καί θά καθόμαστε 2-3 μέρες άκόμη.

Πολύ θά σᾶς συνιστοῦσα νά στείλετε ἕναν ρεπόρτερ στό Δημαρχεῖο τῆς πόλης γιά νά μάθει *πόσες* αίτήσεις ύποβάλλονται * άπομέρους ένοικιαστῶν καί νά άρχίσει μιά *συστηματική* καμπάνια σχετικά

* άπό ποιές συνοικίες; δρόμους; κτλ. λεπτομερέστερα.

μ' αὐτό (ἐνθαρύνοντας τίς συνοικίες πού πᾶνε καλά καί παροτρύνοντας ἐκεῖνες πού καθυστεροῦν). Ἔμεινε πάρα πολύ λίγος καιρός καί ἡ ἐφημερίδα πρέπει νά ἀναλάβει *ὅλη* αὐτή τήν ὑπόθεση.

Πρέπει νά πάρετε ἀπό τό Δημαρχεῖο τῆς πόλης μέ τή βοήθεια γνωστῶν στατιστικολόγων (ἤ ἐπίσημα ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή καί τά μέλη τῆς Κρατικῆς δούμας) **ὅλο** τό στατιστικό ὑλικό (ἄν δέν ὑπάρχει, νά ἀγοράσετε τή *«Ρέτς»* ἐκείνων τῶν ἐτῶν ἤ μηνῶν, ἤ ἄλλη ἐφημερίδα) γιά τίς ἐκλογές στήν *1*, **2** καί 3 Κρατική δούμα + τή στατιστική τῆς Πετρούπολης (διαμερίσματα, πληθυσμός κτλ.). Μέ τό ὑλικό αὐτό στά χέρια καί μέ ἕναν ρεπόρτερ ἱκανό, πού θά πηγαίνει στό Δημαρχεῖο τῆς πόλης κάθε μέρα ἤ 2-3 φορές τήν ἑβδομάδα, μπορεῖτε νά ὀργανώσετε *καλά* ἕνα τμῆμα στήν ἐφημερίδα γιά τήν πορεία τῶν ἐκλογῶν.

Στέλνετε τήν «Πράβντα» στή Βιέννη στή Wiener «Arbeiter-Zeitung»? [84] Νά τήν στέλνετε. Καί σέ μᾶς **στεῖλτε την μέ μικροδέμα.**

Συνιστῶ νά ἀπαντήσετε στόν Τρότσκι στήν ταχυδρομική θυρίδα: «Πρός τόν Τρότσκι (Βιέννη). Σέ συκοφαντικά καί στρεψόδικα γράμματα δέν θά ἀπαντᾶμε». Ἡ σιχαμερή καμπάνια τοῦ Τρότσκι ἐνάντια στήν «Πράβντα» εἶναι ἕνα καθαρό ψέμα καί καθαρή συκοφαντία. Ὁ γνωστός μαρξιστής, ὁ πλεχανοφικός Ροτστέιν (Λονδίνο) μᾶς ἔγραψε ὅτι πῆρε ἕνα γράμμα ἀπό τόν Τρότσκι ὅλο μηχανοραφίες καί τοῦ ἀπάντησε: γιά τίποτε δέν μπορῶ νά κατηγορήσω τήν «Πράβντα» τῆς Πετρούπολης. Κι' αὐτός ὁ συκοφάντης καί λικβινταριστής ψεύδεται δεξιά καί ἀριστερά!

Πρόθυμος νά Σᾶς ἐξυπηρετήσω *Β. Οὐλιάνοφ*

P. S. Θά ἦταν ἀκόμη καλύτερα νά ἀπαντήσετε στόν Τρότσκι στήν ταχυδρομική θυρίδα ἔτσι: *«Πρός τόν Τρότσκι* (Βιέννη). Μάταια κουράζεστε νά στέλνετε στρεψόδικα καί συκοφαντικά γράμματα. Ἀπάντηση δέν θά πάρετε» [85].

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Ἰούλη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

56

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. ΣΤΡΑΣΣΕΡ

Ἀξιότιμε σύντροφε!

Θά μᾶς ὑποχρεώνατε πολύ, ἄν θά μπορούσατε νά στείλετε γιά τίς Συντακτικές ἐπιτροπές τῶν κομματικῶν μας ἐφημερίδων «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» καί «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» τήν ἐφημερί-

δα *«Vorwärts»* [68] πού βγαίνει στό Ράιχενμπεργκ καί τήν μπροσούρα Σας «Der Arbeiter und die Nation» *.

Μέ είλικρινή κομματικό χαιρετισμό

Ν. Λένιν (Βλ. Ούλιάνοφ)

Άντιπρόσωπος τοῦ Σοσιαλδημ. έργ. Κόμματος τῆς Ρωσίας στό Διεθνές Σοσ. Γραφεῖο.

Διεύθυνση:
Wl. Ulijanow.
Zwierzyniec. 218.
Oesterreich. *Krakau.*

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ Ἰούλη 1912
Στάλθηκε στό Ράιχενμπεργκ

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση άπό τά γερμανικά

57

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΝΙΕΒΣΚΑΓΙΑ ΖΒΕΖΝΤΑ»

Άξιότιμε συνάδελφε!

Πῆρα τό μεγάλο γράμμα Σας καί βλέπω ὅτι πρέπει νά έξηγηθοῦμε μιά φορά άκόμη.

Στήν άρχή — τά μερικότερα ζητήματα. Δέν θά βροῦμε άνταποκριτές μέ 2 καπίκια τήν άράδα. Ὅσο καιρό δέν θά ὑπάρχουν χρήματα, θά εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ίκανοποιούμαστε μέ τά δικά μας ἄρθρα γιά τό έξωτερικό.

Καί τώρα — τό βασικό. Παραπονεῖστε γιά τή μονοτονία. Αὐτό ὅμως θά συμβαίνει πάντα, έφόσον δέν δημοσιεύετε *πολεμική* — έφόσον πάρα πολύ περικόπτετε τά ἄρθρα τοῦ *Κάμενεφ* (αὐτός γράφει *σέ ἄλλο* τόνο) — έφόσον στριμώχνετε τά πάντα κάτω άπό τό «θετικό λικβινταρισμό». Καί έκτός άπ' αὐτό, τούς συνεργάτες γενικά θά τούς χάσετε, έφόσον δέν δημοσιεύετε τά ἄρθρα τους καί οὔτε τούς άπαντᾶτε καί οὔτε τούς τά στέλνετε πίσω, (παράδειγμα τά δικά μου: άπάντηση στόν Μπλάνκ — *σημαντικό!* «Έλπίδες πού δέν σβήνουν» [87] καί *μιά σειρά ἄλλα!!).*

Κοιτάξτε: Ἡ «Νιέβσκι Γκόλος» εἶναι πιό ζωντανή. Δέν φοβᾶται τήν πολεμική. Τσακώνεται. Αὐτή τά λέει ὅλα ὥς τό τέλος μέ θάρος.

Ἡ «Ζβεζντά» καί ἡ *«Πράβντα»,* παρακάμπτοντας τά «έπίμαχα ζητήματα», *γίνονται* ὄργανα άνιαρά, μονότονα, χωρίς ένδιαφέρον, χω-

* —«Ὁ έργάτης καί τό ἔθνος». *Ἡ Σύντ.*

ρίς μαχητικότητα. Τό σοσιαλιστικό ὄργανο *πρέπει* νά κάνει πολεμική. Ἡ ἐποχή μας εἶναι ἐποχή πολύ μεγάλων διαφωνιῶν καί χωρίς πολεμική δέν γίνεται, τό ζήτημα εἶναι: θά τήν κάνεις ζωντανά, κάνοντας ἐπίθεση, προωθώντας τά προβλήματα αὐτοτελῶς, ἤ θά τήν κάνεις μόνο ἀμυνόμενος, ξερά, ἀνιαρά.

«Ὁ ὀπαδός τῆς «Ζβεζντά»», λογουχάρη, στό φύλ. ἀρ. 16 ἀπάντησε καλά. Φαίνεται πώς εἶναι ἄνθρωπος ἀρχῶν. Ὅμως, παρ' ὅλα αὐτά, δέν κατάφερε νά διαλύσει *τούς μεγάλους* φόβους πού ἔχει προκαλέσει *παντοῦ* (ἔχω *ἕνα σωρό* γράμματα) τό φύλ. ἀρ. 6 τῆς «Νιέβσκι Γκόλος» [88]. Τί τέλος πάντως ἔχει συμβεῖ; *Ἔγινε* ἡ σύσκεψη; Ποιός τήν ἔκανε; Γιά ποιό σκοπό; Ὅλα αὐτά δέν ξεκαθαρίζονται! Καί ἄν δέν ξεκαθαριστοῦν, *κανένας* δέν θέλει νά δουλέψει. Ὁ καθένας λέει: ἔχω δικαίωμα νά μάθω *γιά ποιόν* δουλεύω, *ποιόν* βοηθάω νά περάσει στή Δούμα; Μήπως κανέναν λικβινταριστή; Μήπως κανέναν συμφιλιωτιστή-τροτσκιστή, πού ἔχει πάθει σύγχυση; Μήπως παίρνω μέρος στήν κατάρτιση (ἔμμεσα) μιᾶς «κοινῆς πλατφόρμας»;;

Τά ἐρωτήματα αὐτά παραλύουν τή δραστηριότητα, προκαλοῦν ἀποσύνθεση.

Καί ἡ «Νιέβσκι Γκόλος» ἐπιτίθεται μέ ἐπιδεξιότητα, γράφεται μέ πολλή ζωντάνια. Δέν κάνει, εἶναι ἐπιζήμιο, ὀλέθριο, γελοῖο νά κρύβουμε ἀπό τούς ἐργάτες τίς διαφωνίες (ὅπως κάνει ἡ «Πράβντα»). Δέν πρέπει νά δίνουμε τή δυνατότητα στόν *ἐχθρό*, στή «Νιέβσκι Γκόλος» *νά ἀρχίζει* τή συζήτηση γιά τίς διαφωνίες. Εἶναι ἀναμφίβολο ὅτι ἡ «Πράβντα» *θά σβήσει* μόλις ἐμφανιστεῖ ἕνα «λαϊκό», «θετικό» ὄργανο.

Θά νικοῦσε στά σίγουρα, ἄν δέν φοβόταν τήν πολεμική, ἄν μιλοῦσε ἀνοιχτά γιά τούς λικβινταριστές, θά ζωντάνευε μέ τή διαμάχη, μέ τίς ἐπιφυλλίδες ἐνάντια στόν Ἀξελρόντ κτλ. Τέτια ἄρθρα σάν τοῦ Ἀξελρόντ προσελκύουν· *ὅλοι* οἱ ἐργάτες ἀκοῦνε σχετικά μέ τίς διαφωνίες καί *τούς ἑλκύουν* οἱ ἀνοιχτές ἐξηγήσεις τοῦ Ἀξελρόντ, *πού λέει* τά πράγματα ἑκατό φορές πιό θαραλέα ἀπό μᾶς. *Ὅλοι* οἱ ἐργάτες ἀκοῦνε φῆμες γιά ἑνιαία πλατφόρμα, ὅλοι οἱ ἐργατικοί ἡγέτες ξέρουν τήν ἐπιφυλλίδα τοῦ Ἀξελρόντ [89] — ἄν ἐσεῖς σωπάσετε, μείνατε πίσω! Καί ἡ ἐφημερίδα πού μένει πίσω, *χάθηκε*. Ἡ ἐφημερίδα πρέπει νά πηγαίνει *μπροστά ἀπ' ὅλους* καί ἡ *«Νιέβσκαγια Ζβεζντά»* καί ἡ *«Πράβντα»*. Ἡ «Πράβντα», δίπλα σέ 2 θετικά ἀρθράκια πρέπει νά κάνει *πολεμική* — φιλολογικό σημείωμα τοῦ Κάμενεφ — ἐπιφυλλίδα μέ εἰρωνεῖες κατά τοῦ λικβινταριστῆ — κτλ. Ἡ μονοτονία καί ἡ καθυστέρηση δέν συμβιβάζονται μέ τή δουλιά τῆς ἐφημερίδας. Καί ἡ

«Πράβντα» ἔχει καί μιά ἰδιαίτερη, πάρα πολύ σημαντική ὑποχρέωση: «ποιόν θά *ὁδηγήσει»* — νά γιά ποιό πράγμα ρωτοῦν *ὅλοι, ὅλοι* προσπαθοῦν νά τό μαντεύσουν, διαβάζοντας κάθε γραμμή. Ἐδῶ θά ἦταν βασικό (μιά φορά στά τέσσερα χρόνια, πρίν τίς ἐκλογές) νά γίνεται συνάντηση — ἡ ἐφημερίδα πρέπει ἔστω καί σπάνια νά ὀργανώνει συναντήσεις μέ τούς μόνιμους συνεργάτες της. *Σκεφτεῖτε* γι' αὐτό καλά καί *σύντομα,* γιατί ὁ καιρός δέν μᾶς παίρνει.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. *Οὐλιάνοφ*

Γράφτηκε στίς 24 τοῦ Ἰούλη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1923
στό βιβλίο: «Ἀπό τήν ἐποχή
τῆς «Ζβεζντά» καί τῆς «Πράβντα»
(1911-1914)». Ἐκδ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

58

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.!

Χθές Σᾶς στείλαμε τό φύλ. ἀρ. 16 τῆς «Νιέβσκαγια Ζβεζντά».

Τό φύλ. ἀρ. 6 τῆς «Νιέβσκι Γκόλος» ἐπίσης μᾶς ἐξόργισε ἐξαιρετικά, καί στείλαμε ἤδη ἕνα ὀργισμένο γράμμα στήν «Πράβντα». Σήμερα γράφουμε καί πάλι γιά τό φύλ. ἀρ. 17 τῆς «Νιέβσκαγια Ζβεζντά»... *

Γιά τούς «ὑποψήφιους τοῦ Κόμματος» *δέν κάνει* νά μιλᾶμε ἀνοιχτά, μποροῦμε νά τό κάνουμε αὐτό σέ φυλλάδιο τῆς ΚΕ καί στή *«Ραμπότσαγια Γκαζέτα».*

Ἡ μετοίκηση μᾶς ἔδοσε *γιά τήν ὥρα:* 1) μιάν ἡμέρα πιό κοντά· 2) τόν ἐρχομό τοῦ Ἀμπράμτσικ (αὐτό εἶναι μυστικό). Αὐτός εἶναι ἤδη ἐδῶ. Προφανῶς, θά βοηθήσει στά σύνορα. Ἴσως (κι' αὐτό ἀκόμη;) *καί* στίς ἐκλογές στήν Πετρούπολη· 3) τήν ἐλπίδα νά ὀργανωθοῦν ἀκόμη *μιά σειρά* συναντήσεις. Γι' αὐτό κινήθηκαν ἤδη δυό **. Ἄν δέν πάθουν ζημιά, θά ἔχουμε ὄφελος. Ὅμως ὅλη ἡ δουλιά γίνεται ἀργοκίνητα καί μέ μιά σειρά ἀποτυχίες.

Ὅσο γιά τήν ἐφημερίδα πρέπει νά ἐνεργήσετε ὡς ἑξῆς: ἐγγραφεῖτε στή *«Ρούσκιγε Βέντομοστι»* [90] («Ρ. Β.» ἀφοῦ καί Σεῖς οἱ ἴδιοι διαλέγετε) (καί ὕστερα ἀπό 4-5 μέρες μετά τήν παραλαβή στέλνετέ την σέ μᾶς δυό φορές τήν ἑβδομάδα). Ἐμεῖς θά πληρώσουμε. Ἀπό τήν *«Πράβντα»* περισσότερα δέν θά πετύχουμε: τό τιράζ ἔπεσε στίς 30.000, οἱ δουλιές, λέει, εἶναι δύσκολες...

* Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου ἔχει καταστραφεῖ σέ ὁρισμένα σημεῖα. Ἀπό τό σημεῖο αὐτό καί παρακάτω ὁρισμένες λέξεις εἶναι δυσανάγνωστες. Οἱ λέξεις πού μπῆκαν σέ ἀγκύλες ἀποκαταστάθηκαν ἐννοιακά. *Ἡ Σύντ.*

** Πρόκειται προφανῶς γιά τήν Ι. Φ. Ἀρμάντ καί τόν Γκ. Ι. Σαφάροφ. *Ἡ Σύντ.*

Στεῖλτε ταχυδρομικά... [τό φυλλάδιο] τῆς *«Βπεριόντ»* (ἐγώ δέν τό ἔχω) καί ὅλα τοῦ Παρισιοῦ. Ὁπωσδήποτε πρέπει νά τακτοποιήσετε τό δελτίο [τῆς ΕΟΕ] (γιά τήν ὥρα μικρότερο) μέ κατάλογο [τῶν φυλλαδίων] τοῦ Παρισιοῦ καί μέ σύντομη κριτική τους.

Σεῖς ὅμως ὑποσχεθήκατε νά πάρετε ἀπό τόν Γιούρι τήν κομματική διάλεξη τοῦ Πλεχάνοφ! Δέν ὑπάρχει ὥς τώρα. Στεῖλτε την!!

Καί τί ἔλεγε ὁ Πλεχάνοφ γιά τόν Τ. καί Γκέρ—ν;..

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 24 τοῦ Ἰούλη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

59

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Ἀξιότιμε συνάδελφε!

Σᾶς στέλνω τό ἄρθρο «Τά ἀποτελέσματα μισοῦ χρόνου δουλιᾶς» *. Ἀπό τό περιεχόμενο θά δεῖτε *γιατί* ἔστειλα στήν *«Πράβντα»* τό τεράστιο αὐτό ἄρθρο. Θά μποροῦσε νά μπεῖ σέ τέσσερις μέρες σάν ἐπιφυλλίδα, στοιχειοθετημένης μέ μικρά στοιχεῖα. Θά μποροῦσε νά μπεῖ χωριστός τίτλος στό καθένα ἀπό τά 4 ἄρθρα (λογουχάρη: I. Οἱ ἔρανοι τῶν ἐργατῶν γιά τήν ἐφημερίδα κατά μῆνες τοῦ 1912. — II. Οἱ ἔρανοι τῶν ἐργατῶν γιά τήν ἐφημερίδα κατά περιοχές.— III. Οἱ ἔρανοι τῶν ἐργατῶν γιά τίς λικβινταριστικές καί γιά τίς *μή* λικβινταριστικές ἐφημερίδες.— IV. Τό ἐργατικό καπίκι γιά τήν ἐργατική ἐφημερίδα).

Θά ἤθελα πάρα πολύ τά ἄρθρα αὐτά πού προορίζονται ὁλοκληρωτικά γιά τήν «Πράβντα» καί **ἀπευθύνονται στούς ἀναγνῶστες** τῆς «Πράβντα», νά δημοσιευτοῦν σ' αὐτή. Νομίζω πώς ἐμπόδια τῆς λογοκρισίας δέν θά ὑπάρξουν. Ἐγώ βέβαια εἶμαι σύμφωνος νά γίνουν διορθώσεις γιά τή λογοκρισία, *ὅμως γιά τήν ἀφαίρεση τοῦ μέρους III δέν συμφωνῶ.*

Ἄν Ἐσεῖς ἀπροσδόκητα ἀπορίψετε τό ἄρθρο αὐτό γιά τήν *«Πράβντα»*, καί ἄν οἱ συνάδελφοί Σας τό ἀπορίψουν γιά τήν *«Νιέβσκαγια Ζβεζντά»* (γιά τήν ὁποία πολύ λιγότερο ταιριάζει), τότε θά τό

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Τά ἀποτελέσματα μισοῦ χρόνου δουλιᾶς» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 441-455). *Ἡ Σύντ.*

δημοσιεύσω σέ ἕνα ἀπό τά περιοδικά, ὅση πικρία κι' ἄν αὐτό μοῦ προκαλέσει. Πάντως παρακαλῶ ὅσο τό δυνατό γρηγορότερα νά ἀπαντήσετε, ἤ νά μοῦ ἐπιστρέψετε ἐδῶ τό ἄρθρο αὐτό.

Ὁ Γκίλκα μοῦ ἔστειλε αὐτές τίς μέρες γράμμα, μέ τό ὁποῖο *ἀρνεῖται* νά συνεργαστεῖ στή *«Ζβεζντά»* καί στήν *«Πράβντα»*, ἀπ' ἀφορμή τίς «ἐπιζήμιες», βλέπετε, τάσεις πού αὐτός διαπίστωσε, διαβάζοντας τό φύλ. ἀρ. 6, τῆς «Νιέβσκι Γκόλος» καί τήν «ἀποχώρηση» τοῦ Πλεχάνοφ. Αὐτός ὁ Γκίλκα δέν εἶναι ἡ πρώτη φορά πού μεταπηδᾶ. Ἄν σκέπτεται νά προκαλέσει φαγωμάρα γιά τή δημοσίευση τοῦ ἄρθρου του (ἄν καί γώ δέν μπόρεσα νά τοῦ στείλω τηλεγραφικά τήν ἄρνηση!!), τότε μή τοῦ ἀπαντᾶτε, δέν ἀξίζει.

Γιά τήν ἀποστολή ὁρισμένων φύλλων «δεξιῶν» ἐφημερίδων εὐχαριστῶ πολύ. Ἔχουν ἐξαιρετική σημασία γιά μᾶς ὁρισμένες τέτιες ἀποστολές δεμάτων μέ ἐνδιαφέρουσες ἐφημερίδες, τίς ὁποῖες δέν θά μπορούσαμε καθόλου νά τίς προμηθευτοῦμε μέ ἄλλο τρόπο, παρά μόνο μέσω Ἐσᾶς.

Μέ μεγάλη μου χαρά εἶδα στήν «Πράβντα» τό σημείωμα τοῦ Γ. Κ. γιά τό «Σοβρεμέννικ». Ἐσεῖς ζητᾶτε νά εἶναι τά θέματα ποικίλα. Νά, γι' αὐτό εἶναι πολύτιμος ὁ Γ. Κ. Στήν ἐφημερίδα δέν ὑπάρχουν φιλολογικοκριτικές ἐπισκοπήσεις, μικρά ἄρθρα, σημειώματα. Χρειάζεται, κατά τή γνώμη μου, ὁ κάθε συνεργάτης νά ἐκτιμᾶται γιά τά είδικά θέματά του. Ὁ Γ. Κ. θά μποροῦσε ἀσφαλῶς, ὅταν ἡ στάση Σας ἀπέναντι στόν συνεργάτη αὐτό ἦταν λίγο πιό προσεκτική, νά δίνει σημειώματα γιά τά πιό ποικίλα θέματα, πού θά ζωντάνευαν σημαντικά τήν ἐργατική ἐφημερίδα.

Γιατί ἔκοψαν τό ἄρθρο μου γιά τό Ἰταλικό συνέδριο; * Γενικά δέν θά ἦταν ἄσχημο νά είδοποιεῖτε γιά τά ἄρθρα πού δέν ἐγκρίθηκαν. Ἡ παράκληση αὐτή δέν εἶναι καθόλου ὑπερβολική. Τό νά γράφει κανείς «γιά τόν κάλαθο τῶν ἀχρήστων», δηλ. ἄρθρα πού πετιοῦνται, δέν εἶναι καθόλου εὐχάριστο. Τά ἄρθρα πού δέν δημοσιεύονται πρέπει νά ἐπιστρέφονται. Κάθε συνεργάτης, ἀκόμη καί σέ ἀστική ἐφημερίδα, θά τό ἀπαιτήσει αὐτό.

Μέ συντροφικούς χαιρετισμούς *Β. Οὐλιάνοφ*

Γράψτε, παρακαλῶ, στή *Wiener «Arbeiter-Zeitung»* νά στείλουν *σέ μένα* τό ἀνταλλάξιμο ἀντίτυπο (δόστε τή διεύθυνσή μου).

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Τό συνέδριο τῶν ἰταλῶν σοσιαλιστῶν» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 421-423). *Ἡ Σύντ.*

Σέ Σᾶς όπωσδήποτε δέν θά τήν ἐπιτρέψουν. Μήν ξεχάσετε νά γράψετε!!

Γράφτηκε στίς 28 ἤ 29 τοῦ Ἰούλη 1912
Στάλθηκε ἀπό τό Σαλβατόρ (κοντά στήν Κρακοβία) στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1930 στή 2-3 ἔκδοση τῶν Ἀπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

60

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.! Πρῶτα ἀπ' ὅλα θερμό χαιρετισμό σέ ὅλους τούς φίλους. Εὐχαριστῶ γιά τό τηλεγράφημα καί στέλνω τίς καλύτερες εὐχές! (Ὁ Κλιάξα δέν μπαίνει στό λογαριασμό.) Salut, salut à vous... *
Ἄχ! Νά ἄκουγα τώρα τόν Montégus.

Ἔ, ξέφυγα ἀπό τό «σοβαρό» τόνο.

Καί ὑπάρχουν «ζητήματα».

(1) Ἐπισυνάπτω τήν ἀπάντησή μας στή γερμανική Vorstand **. Δεῖξτε την σέ στενό κύκλο + ΕΟΕ καί ἐπιστρέψτε την.

(2) Τό γράμμα τοῦ Ζάξ *γιά Σᾶς*. Διαβάστε το, *ἐμβαθύνετε*, ἀπαντεῖστε καί *ἐπιστρέψτε* το...

Σᾶς σφίγγω θερμά τό χέρι.

Δικός Σας *Λένιν*

Καί ὁ Μορόζοφ λέει ἀνοησίες... *** Ἐγκαταλειμένος νέος πού δέν ἀξίζει γιά τίποτε.

Ὁ Ριαζάνοφ στή Βιέννη γκρινιάζει καί θυμώνει: τήν ἔπαθε ὕστερα ἀπό τό ἄρθρο τοῦ Πλεχάνοφ στήν «Πράβντα». (Ἔγραψα ἕνα μεγάλο γράμμα στόν *Κισελιόφ*, «συναισθηματικό». Νομίζω τίποτε δέν θά βγεῖ.)

Ὁ Λουνατσάρσκι γράφει στήν *«Κίεβσκαγια Μίσλ»* [91] γιά τόν «ἐπιστημονικό μυστικισμό». Προμηθευτεῖτε την καί νά τοῦ τίς βρέξετε δημόσια πατρικά.

Γιατί δέν γράφετε τίποτε γιά τό *«Προσβεστσένιγε»;* [92]

Γράφτηκε στίς 30 τοῦ Ἰούλη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* —Χαιρετισμούς, χαιρετισμούς σέ Σᾶς... *Ἡ Σύντ.*

** Ἀπάντηση πρός τή Διοίκηση τοῦ Γερμανικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 460. *Ἡ Σύντ.*

*** Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου ἔχει καταστραφεῖ μερικά. Ὁρισμένες λέξεις εἶναι δυσανάγνωστες. *Ἡ Σύντ.*

61

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

'Αξιότιμε συνάδελφε!

Πῆρα τό γράμμα Σας σχετικά μέ τήν «ἐπείγουσα ὑπόθεση» καί ὁμολογῶ ὅτι τό διάβασα μέ ἕνα αἴσθημα πικρίας. 'Απ' αὐτό φαίνεται καθαρά ὅτι δέν ὑπάρχει ἀνάμεσά μας ἀρκετή ἀλληλοκατανόηση σχετικά μέ τήν «ἐπείγουσα ὑπόθεση», πού εἶναι πάρα πολύ ἀπαραίτητη, ὅπως καί σέ κάθε σοβαρή ὑπόθεση.

Καί ἡ ὑπόθεση εἶναι πραγματικά σοβαρή καί — εἶμαι σύμφωνος μαζί Σας — ἐπείγουσα (φυσικά, ὄχι μέ τήν ἔννοια λίγων ἡμερῶν). Γιά νά δημιουργηθεῖ στήν περίπτωση αὐτή ἀλληλοκατανόηση θά ἔπρεπε νά εἰδωθοῦμε. Θά χρειάζονταν γι' αὐτό 4-5 μέρες καί 11 + 11 + 15 + 10 = 47 ρούβλια ὅλο-ὅλο...

Καθετί πού μπορῶ νά κάνω τώρα γιά τήν ἐκπλήρωση τῆς παράκλησής Σας θά τό κάνω. Στέλνω ἕνα ἄρθρο γιά τό «ἐκλογικό πρόγραμμα» [93]. 'Από τό ἄρθρο αὐτό θά δεῖτε, ἐλπίζω, καθαρά τίς ἀπόψεις μου.

Σχετικά μέ τίς ἀλλαγές τοῦ ἄρθρου εἶμαι ὑποχρεωμένος νά βάλω *εἰδικούς* ὅρους (συνήθως, ὅπως ξέρετε, τέτιους ὅρους δέν βάζω, βασιζόμενος πέρα γιά πέρα στίς συντροφικές, συναδελφικές καί ὄχι στρεψόδικες σχέσεις). Στήν περίπτωση αὐτή εἶναι ἀπαραίτητοι γιά μένα οἱ εἰδικοί αὐτοί ὅροι, γιατί τό ζήτημα εἶναι τεράστιας σημασίας, βασικό ζήτημα ἀρχῶν.

Μπορῶ νά συμφωνήσω **μόνο** (1) στήν ἀφαίρεση ὑπότιτλου καί (2) σέ ἐλάχιστες (μόνο!!) διορθώσεις *γιά τή λογοκρισία,* σέ τρία-τέσσερα σημεῖα, διορθώσεις *μεμονωμένων λέξεων* καί *τίποτε περισσότερο.* "Αν *καί τότε* δέν μπορεῖ νά δημοσιευτεῖ οὔτε στήν *«Πράβντα»,* οὔτε στή *«Νιέβσκαγια Ζβεζντά»,* *ἐ π ι σ τ ρ έ ψ τ ε* τό ἄρθρο, μοῦ χρειάζεται. *Δέν μπορῶ* νά συμφωνήσω νά ἀφαιρεθοῦν ὅσα λέγονται γιά τούς λικβινταριστές.

'Εδῶ βρίσκεται ὅλη ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος, οἱ λικβινταριστές στήνουν παγίδα: «παρουσιάστε ἕνα ἀνοιχτό πρόγραμμα» (καί μέσα του σκέπτεται ὁ λικβινταριστής: ἐγώ *ὅλα* θά τά ὑπογράψω στό ἀνοιχτό πρόγραμμα). Καί πραγματικά, ὁ λικβινταριστής *ὅλα* θά τά ὑπογράψει στό ἀνοιχτό πρόγραμμα!! Καί αὐτό δέν θά εἶναι πρόγραμμα, δέν θά εἶναι σοβαρό πράγμα, ἀλλά μιά πρόστυχη φλυαρία, μιά ἀπαρίθμηση «μεταρυθμίσεων», ἕνας συναγωνισμός μέ τούς φιλελεύθερους πάνω στή δική *τ ο υ ς* βάση, γιατί ὁ κάθε φιλελεύθερος (μέχρι καί τόν Τρουμπετσκόι)

τώρα, 6-8 ἑβδομάδες πρίν τίς ἐκλογές, *ὅ λ α* θά τά ὑπογράψει!! Ὅλα θά τά ὑπογράψουν καί οἱ φιλελεύθεροι καί οἱ λικβινταριστές, φτάνει νά τούς ἐκλέξουν γιά τήν IV Δούμα.

Ἐδῶ πρέπει νά καταλάβουμε τήν οὐσία τοῦ ζητήματος ἀπό ἄποψη ἀρχῶν καί νά μήν ἀγανακτοῦμε, γιατί ὑπάρχουν λίγες «ἀσυνήθιστες», «ἀταίριαστες» (γιά τήν «Πράβντα») ἐκφράσεις, πολεμική κτλ. Οἱ ἐργάτες στήν πλειοψηφία τους θά καταλάβουν καλά τό *π ν ε ῦ μ α* («μή θρυμματίζεις») καί σ' αὐτό ἀκριβῶς βρίσκεται ὅλη ἡ οὐσία. *Ὅλοι* θά καταλάβουν γιατί εἶναι γελοῖο, κουτό, πρόστυχο, τυχαῖο νά συντάσσει κανένας ἀνοιχτά προγράμματα στή Ρωσία στίς 3 τοῦ Ἰούνη, 6-8 ἑβδομάδες πρίν τίς ἐκλογές. Καί σ' αὐτό βρίσκεται ἡ οὐσία.

Ἄν δημοσιευτεῖ στήν «Πράβντα» σάν ἐπιφυλλίδα ἕνα τέτιο ἄρθρο, ἔστω καί μέ μικρά στοιχεῖα, ἀμέσως αὐτό θά βάλει θέση καί θά χτυπήσει τόν τυχοδιωκτισμό ἐκείνων πού καταρτίζουν ἀνοιχτά προγράμματα, θά χτυπήσει τή δημαγωγία τους: «λέγε ἀνοιχτά, σέ τί πιστεύεις». Ἔτσι δέν ρωτοῦσε ὁ Κατκόφ: «λέγε ἀνοιχτά ὅτι ἀναγνωρίζεις τήν ἀπολυταρχία»;

Ἡ «Πράβντα» ἐπωμίζεται πολλά γιά τίς ἐκλογές καί ἀπ' αὐτή πολλά θά ζητηθοῦν. Θά ἦταν σκάνδαλο ἄν εἰρωνεύονταν τήν «Πράβντα» *ἀπό τά ἀριστερά* γιά τό ὅτι καταρτίζει ἀνοιχτά προγράμματα. Ἡ «Πράβντα» στήν *πραγματικότητα* ἔχει καθοδηγητική θέση. Πρέπει νά τήν ὑπερασπίζει μέ τιμή. Πρέπει καθαρά, ἤρεμα καί σταθερά νά ποῦμε: εἴμαστε ἐνάντια στούς λικβινταριστές. Κι' ἀμέσως ὁ συρφετός τῶν φιλελευθερίσκων αὐτῶν θά συντριβεῖ. Ἄς κατεβοῦν μέ τό δικό *τους* ψηφοδέλτιο: δέν θά τολμήσουν, γιατί θά πάθουν μεγάλο ρεζιλίκι!! Περιμένω *σύντομα* ἀπάντηση.

Σᾶς χαιρετῶ. Δικός Σας *Β. Οὐλιάνοφ*

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τήν 1 τοῦ Αὐγούστου 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1950
στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἀπάντων
τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 35ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

62

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Ἀγαπητέ συνάδελφε!

Πῆρα τό γράμμα Σας καί τό γράμμα τοῦ Βιτίμσκι. Χάρηκα πολύ πού ἔμαθα νέα του. Τό περιεχόμενο ὅμως τοῦ γράμματός του μέ ἀνησύχησε πολύ.

Ἐσεῖς γράφετε, καί μέ τήν ἰδιότητα τοῦ γραμματέα *, ἀπό μέρους προφανῶς τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς — ὅτι ἡ «Συντακτική Ἐπιτροπή καταρχήν θεωρεῖ τό ἄρθρο μου ἐντελῶς ἀποδεκτό, *συμπεριλαμβανομένης καί τῆς στάσης ἀπέναντι στούς λικβινταριστές»*. Ἄν εἶναι ἔτσι, τότε γιατί ἡ *«Πράβντα»* σβήνει ἐπίμονα, συστηματικά ἀπό τά ἄρθρα μου καί ἀπό τά ἄρθρα τῶν ἄλλων συναδέλφων ὅσα ἀναφέρονται στούς λικβινταριστές;; Μήπως δέν ξέρετε ὅτι οἱ λικβινταριστές *ἔχουν* ἤδη δικούς τους ὑποψήφιους; Ἐμεῖς τό ξέρουμε αὐτό *καλά*. Πήραμε σχετικά μ' αὐτό ἐπίσημες πληροφορίες ἀπό μιά πόλη τοῦ Νότου, ὅπου ὑπάρχει βουλευτής τῆς ἐργατικῆς κουρίας **. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία, πώς τό ἴδιο συμβαίνει κι' ἀλλοῦ.

Ἡ σιωπή τῆς «Πράβντα» εἶναι περισσότερο ἀπό παράξενη. Γράφετε: «ἡ Συντακτική Ἐπιτροπή θεωρεῖ *καθαρή* παρεξήγηση» τήν «ὑποψία ὅτι αὐτή προσπαθεῖ νά νομιμοποιήσει τίς διεκδικήσεις τοῦ προγράμματος». Πρέπει ὅμως νά παραδεχθεῖτε, ὅτι τό ζήτημα αὐτό εἶναι βασικό, εἶναι ζήτημα πού καθορίζει ὅλο τό πνεῦμα τῆς ἔκδοσης, καί μάλιστα, ζήτημα πού συνδέεται ἀναπόσπαστα μέ τό ζήτημα τῶν λικβινταριστῶν. Δέν εἶμαι καθόλου «καχύποπτος»· ξέρετε *ἐκ πείρας* ὅτι καί ἀπέναντι στίς διορθώσεις πού κάνετε ἐξαιτίας τῆς λογοκρισίας εἶμαι πάρα πολύ ἀνεκτικός. Τό βασικό ὅμως ζήτημα ἀπαιτεῖ *ἀνοιχτή ἀπάντηση*. Δέν πρέπει νά ἀφήνετε τόν συνεργάτη Σας ἀκατατόπιστο στό ζήτημα, ἄν ἡ Συντακτική Ἐπιτροπή προτίθεται νά ἀφιερώσει *ἤ ὄχι* μιά ἐκλογική στήλη τῆς ἐφημερίδας *ἐνάντια* στούς λικβινταριστές, ἀναφέροντάς τους ἀνοιχτά καί καθαρά. Μέσος ὅρος δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει.

Ἄν τό ἄρθρο «εἶναι ἀνάγκη ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς νά δημοσιευτεῖ» (ὅπως γράφει ὁ γραμματέας τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς), τότε πῶς ἐξηγεῖται ἡ ἄποψη τοῦ Βιτίμσκι «ὁ ὀργισμένος τόνος ζημιώνει»; Ἀπό πότε ὁ *ὀργισμένος* τόνος ἐνάντια σέ ὅ,τι εἶναι ἄσχημο, ἐπιζήμιο, λαθεμένο (κι' ἐδῶ ἡ Συντακτική Ἐπιτροπή «καταρχήν» συμφωνεῖ!), ζημιώνει τήν καθημερινή ἐφημερίδα;; Τό ἀντίθετο συμβαίνει, συνάδελφοι, μά τήν ἀλήθεια, τό ἀντίθετο. Ὅταν γράφεις χωρίς «ὀργή» ἐνάντια στό ἐπιζήμιο, θά πεῖ ὅτι γράφεις πληκτικά. Ἐνῶ Ἐσεῖς ὁ ἴδιος λέτε — καί σωστά — ὅτι ὑπάρχει μονοτονία!

Ἔπειτα, γιά τό ἄρθρο σχετικά μέ τίς 9.XI (ἀπάντηση ἀνταποκριτῇ) πέρασε τόσος καιρός καί ἀπάντηση δέν παίρνω [94]. Ἐπαναλαμβάνω

* Πρόκειται γιά τόν Β. Μ. Μόλοτοφ. *Ἡ Σύντ.*
** Πρόκειται γιά τήν πόλη Χάρκοβο. *Ἡ Σύντ.*

τήν παράκληση: νά ἐπιστρέφετε τά ἄρθρα πού δέν θά περάσουν ἀπό τή λογοκρισία, ἤ ἀπορίπτονται κατηγορηματικά ἀπό Σᾶς.

Τήν *«Πράβντα»* δέν τήν παίρνουμε *κανονικά* (χθές δέν πήραμε *καθόλου!!*). Δέν εἴδαμε *καθόλου* οὔτε τό 14ο, οὔτε τό 17ο φύλλο τῆς «Ζβεζντά». Εἶναι σκάνδαλο! Δέν μπορεῖ ἄραγε νά στέλνονται σέ δέμα τά *τυπογραφικά δοκίμια*, ἀντί νά πηγαίνουν χαμένα; Ἡ ὑπόθεση στοιχίζει 2 καπίκια. Θά κερδίζαμε χρόνο. Εἶναι πολύ σωστό νά στέλνονται στόν συνεργάτη τά τυπογραφικά δοκίμια. Ὁ διεκπεραιωτής, φεύγοντας τή νύχτα, θά ἔριχνε τό δέμα στό ταχυδρομικό κιβώτιο καί αὐτό θά ἦταν ὅλο. (Μόνο πού τά δέματα συχνά κόβονται, πρέπει νά γίνονται μεγαλύτερα, νά ἔχουν τίς διαστάσεις τῆς ἐφημερίδας. Θά ἦταν πιό καλά νά χρησιμοποιοῦνται φάκελλοι· σέ τέτιους φακέλλους τά ἔντυπα — οἱ φάκελλοι *δέν* σφραγίζονται — ἔρχονται ἀσφαλέστερα καί οἱ φάκελλοι αὐτοί δέν στοιχίζουν πολύ). Τό φύλ. ἀρ. 17 τῆς «Ζβεζντά» τό χρειαζόμαστε ἰδιαίτερα. Σήμερα εἶναι Πέμπτη: *δυό μέρες* καθυστέρηση!!

Τέλος, Σᾶς παρακαλῶ νά μέ πληροφορήσετε, ἄν μπορεῖ νά δημοσιευτεῖ κατά τόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο τρόπο (ὅπως ἔκανε ἡ «Νιέβσκι Γκόλος», πού δημοσίευσε πολλές φορές εἰδήσεις γιά τούς σοσιαλδημοκράτες τοῦ ἐξωτερικοῦ) ἡ παρακάτω εἴδηση. Ἡ γερμανική Vorstand ἀπηύθυνε σέ 11 (sic! *) σοσιαλδημοκρατικές ὁμάδες, φράξιες καί κέντρα τήν πρόταση νά ὀργανωθεῖ κοινή σύσκεψη, πού θά ἀσχοληθεῖ μέ τήν «ἑνότητα». Τό λεγόμενο «λενινιστικό ρεῦμα» ἀπάντησε μέ τήν πιό κατηγορηματική ἄρνηση: τί μπορεῖ νά εἶναι πιό γελοῖο καί ἀνάξιο πράγμα ἀπό τό παιχνίδι αὐτό τῆς συμφωνίας στό ἐξωτερικό μέ «κέντρα καί φράξιες», πού ἀπόδειξαν ὅτι δέν ἔχουν καμιά ἀπολύτως δύναμη στή Ρωσία; Καμιά διαπραγμάτευση μαζί τους, καμιά συμφωνία μέ τούς λικβινταριστές — αὐτή ἦταν ἡ ἀπάντηση τοῦ λεγόμενου «λενινιστικοῦ ρεύματος». Δέν εἶναι γνωστό ἄν βγῆκε ἤ θά βγεῖ τίποτε ἀπ' αὐτή τή βλακωδέστατη ἐνέργεια τοῦ Τρότσκι.

Κι ἔτσι, Σᾶς παρακαλῶ, νά ἀπαντήσετε: μπορεῖ κατά τόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο τρόπο νά δημοσιευτεῖ στήν ἐφημερίδα πού διευθύνετε Ἐσεῖς μιά ἀνταπόκριση πού νά ἐκθέτει αὐτά τά «νέα τοῦ Παρισιοῦ» καί νά τά χαρακτηρίζει; Εἶναι δυνατό νά τό ἐπιτρέψει ἡ λογοκρισία, ἤ εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατο; [95] (Ρωτάω μόνο ἀπό τήν πλευρά τοῦ ζητήματος τῆς λογοκρισίας, γιατί ἀπό ἄποψη ἀρχῶν — τολμῶ νά τό πιστεύω ἀπό τό

---

* — ἔτσι! *Ἡ Σύντ.*

προηγούμενο γράμμα — ἡ Συντακτική ἐπιτροπή *δέν* εἶναι ὑπέρ τῆς ἑνότητας μέ τούς λικβινταριστές, δέν εἶναι ἔτσι;)

Μέ συντροφικό χαιρετισμό *Β. Οὐλιάνοφ*

Γράφτηκε τήν 1η τοῦ Αὐγούστου 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή 2η-3η ἔκδοση τῶν 'Απάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

63

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Κρακοβία. 1 τοῦ Αὐγούστου 1912.

Krakau. Oesterreich.
Zwierzyniec. 218.
Wl. Ulijanow.

'Αγαπητέ Α. Μ.!

Πῆρα τό γράμμα Σας καί τό γράμμα τῶν Σιβηριανῶν. Ἡ διεύθυνσή μου πιά δέν εἶναι Παρίσι, ἀλλά Κρακοβία — βλ. πιό πάνω.

Δέν κατάλαβα καλά, ἀπό ποιό κόμμα σκέπτεστε νά μέ διώξετε, μήπως ἀπό τό Κόμμα τῶν ἐσέρων;

Ὅμως, ἄς ἀφήσω τ' ἀστεῖα, διαλέξατε ἕναν κακό, φιλισταϊκό, ἀστικό τρόπο, νά ὑποχωρήσετε: «εἶστε ὅλοι σας καυγατζῆδες». Μά γιά ρίξτε μιά ματιά στά καινούργια ἔντυπα τῶν ἐσέρων: «Ποτσίν» [96], «'Ιζβέστιγια τῆς ὀργάνωσης περιοχῆς στό ἐξωτερικό» [97], — συγκρίνετέ τα μέ τή «Ρεβολιουτσιόνναγια Μίσλ [98], μέ τή «Ρεβολιουτσιόνναγια Ροσίγια» [99], — καί ἀκόμη μέ τόν Ρόψιν [100] etc. Θυμηθεῖτε τή «Βέχι» [101] καί τήν πολεμική (quasi * — πολεμική) μαζί τους τοῦ Μιλιουκόφ, Γκρεντεσκούλ (πού τώρα ἀνακάλυψε ὅτι δέν χρειάζεται μιά δεύτερη ἐπανάσταση στή Ρωσία) κτλ., κτλ.

Συγκρίνετέ τα *ὅλα* αὐτά στό σύνολό τους, *ὁλόκληρο* τό ἄθροισμα τῶν ἰδεολογικῶν τάσεων τοῦ 1908-1912, ἀνάμεσα στούς ἐσέρους, τούς τρουντοβίκους, τούς μπεζζαγκλάβτσι, τούς καντέτους μ' αὐτό πού ὑπῆρχε καί ὑπάρχει στούς σοσιαλδημοκράτες (μιά μέρα κάποιος ἱστορικός θά κάνει σίγουρα αὐτή τή δουλιά). Θά δεῖτε ὅτι *ὅλοι*, ὅλοι στήν κυριολεξία, μέ ἐξαίρεση τούς σοσιαλδημοκράτες, προσπαθοῦν νά λύσουν *τ ά ἴ δ ι α*, ἀκριβῶς

* — δῆθεν. *Ἡ Σύντ.*

τά ἴδια προβλήματα, πού σέ μᾶς στάθηκαν ἡ αἰτία γιά νά φύγουν μικρές ὁμάδες ἀπό τό Κόμμα γιά τούς λικβινταριστές καί τούς ὀτζοβιστές.

Οἱ ἀστοί, οἱ φιλελεύθεροι, οἱ ἐσέροι, πού τούς ἀρέσει νά φωνασκοῦν γιά τήν «ἔλλειψη κατανόησης» ἀνάμεσα στούς σοσιαλδημοκράτες, ἀντιμετωπίζουν τά «καυτά ζητήματα» μέ *ἐλάχιστα σοβαρό τρόπο,* ρυμουλκοῦνται ἀπό ἄλλους, παριστάνουν τούς διπλωμάτες, ἱκανοποιοῦνται μέ τόν ἐκλεκτικισμό. Οἱ σοσιαλδημοκράτες ξεχωρίζουν ἀπ' αὐτούς τούς ἀνθρώπους μέ τό ὅτι οἱ ἀνάμεσά τους διχόνοιες συνδέονται μέ τήν πάλη ὁμάδων μέ *βαθιές* καί ξεκάθαρες ἰδεολογικές ρίζες, ἐνῶ *στούς ἄλλους* ἐπιφανειακά, ἡ σύγκρουση φαίνεται νά διεξάγεται καλά, ἀλλά στήν οὐσία εἶναι ἄδεια, μικροπρεπής καί γελοία. Ποτέ καί γιά τίποτε δέν θά ἄλλαζα τήν ὀξεία πάλη τῶν τάσεων πού διεξάγουν οἱ σοσιαλδημοκράτες μέ τό ὄμορφα στολισμένο κενό καί τή φτώχια τῶν ἐσέρων καί Σία.

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι.

Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Χαιρετισμούς στήν Μ. Φ.!

P. S. Καί στή Ρωσία ἔχουμε *ἐπαναστατική* ἄνοδο, ὄχι μιά ὁποιαδήποτε ἄνοδο, ἀλλά μιά ἀκριβῶς ἐπαναστατική. Καί πετύχαμε παρόλα αὐτά νά ἐκδόσουμε τήν καθημερινή «Πράβντα», κι' αὐτό ἄλλωστε χάρη σ' αὐτή τή συνδιάσκεψη * (τοῦ Γενάρη), πού οἱ ἀνόητοι τήν καθυβρίζουν.

Στάλθηκε στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

64

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Ἀξιότιμε συνάδελφε!

Μᾶς γράφει σήμερα ὁ Κάμενεφ πώς τοῦ ἀνακοινώσατε ὅτι, μετά τήν ἄρση τῶν «παρεξηγήσεων», ἀποκαταστήσατε τάχα εἰρηνικές σχέσεις μέ τόν Πλεχάνοφ.

* Ἡ VI Πανρωσική συνδιάσκεψη (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ. *Ἡ Σύντ.*

Θά Σᾶς παρακαλοῦσα πολύ νά μέ πληροφορήσετε τί πάει νά πεῖ αὐτό. Εἴχαμε κάθε λόγο νά πιστεύουμε ὅτι ἡ ἀπόριψη τῶν ἄρθρων τοῦ Ντιεβνίτσκι καί τοῦ Πλεχάνοφ σχετικά μέ τίς ὑποχωρήσεις ἀπέναντι στούς λικβινταριστές (γιατί γι' αὐτό *ἀκριβῶς* ἔγραφαν κάτω ἀπό τή σημαία τῆς «ἑνότητας») ἔγινε ἀπολύτως συνειδητά καί κατηγορηματικά. Τί «παρεξηγήσεις» μποροῦσαν νά ὑπάρχουν στήν περίπτωση αὐτή;

Μήπως ὑπάρχουν νέες παρεξηγήσεις στήν τελευταία ἀνακοίνωση;

Τό τελευταῖο, δηλαδή συγκεκριμένα τό χθεσινό κύριο ἄρθρο τῆς «Ρέτς», τῆς 19 τοῦ Ἰούλη, ἔχει τεράστια σημασία. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι οἱ καντέτοι ἔκαναν ὅ,τι ἦταν δυνατό (καί ἀδύνατο) *«νά μή μιλήσουν»* γιά τή «Ζβεζντά» καί τήν «Πράβντα». Καί τώρα ἔσπασε ἡ σιωπή! *Εἶναι φανερό* ὅτι μόνοι τους παραδέχτηκαν ἔτσι τόν *κίνδυνο*. Δέν μποροῦσαν νά ἀποσιωπήσουν καί νά μή μιλήσουν. Βγῆκαν ἀπό τή θέση τῆς σιωπῆς. Καί ὁ Προκοπόβιτς καί ὁ Μπλάνκ στό «Ζαπρόσι Ζίζνι» [102] σιγοντάρουν μ' ἕναν τρόπο αὐθάδη, κουτό καί ἀξιοθρήνητο.

Κατά τή γνώμη μου, τώρα ἀκριβῶς εἶναι ἀνάγκη νά στριμώξουμε γερά τή «Ρέτς», νά δημοσιεύσουμε μιά *σειρά* ἄρθρα ἐνάντιά της καί νά ἐντείνουμε πιό πολύ τήν πάλη. Αὐτό χρειάζεται καί ἀπό τήν ἄποψη ἀρχῶν (γιατί *μόνο* ἡ «Ζβεζντά» καί ἡ «Πράβντα» κάνουν καμπάνια ἀπομέρους τῆς σοσιαλδημοκρατίας· τούς λικβινταριστές καί ἡ «Ρέτς» καί οἱ «Προκοπόβιτς» τούς χτυποῦν ἐπιδοκιμαστικά στήν πλάτη) — καί ἀπό τήν πρακτική ἄποψη (γιατί αὐτή ἀκριβῶς ἡ ἀναζωογόνηση τῆς πάλης πρέπει νά ἀναζωογονήσει καί τίς συζητήσεις καί τίς συνομιλίες μέ τούς ἐκλογεῖς καί τήν ἐγγραφή τους στούς ἐκλογικούς καταλόγους).

Δέν μπορεῖτε νά μάθετε πόσοι ἐγγράφονται κατά συνοικίες, — δρόμους, — ἐπαγγέλματα; Θά εἶχε ἐξαιρετική σημασία νά τό *ἐνθαρρύνουμε* αὐτό μέ συγκεκριμένα παραδείγματα, ὥστε νά δημιουργηθεῖ ἅμιλλα ἀνάμεσα στίς συνοικίες, τούς δρόμους, τά ἐπαγγέλματα.

Ἐλπίζω πώς δέν θά ἔχετε ἀντίρηση νά διαβιβάσετε στή «Νιέβσκαγια Ζβεζντά» ὅτι ἀπαιτῶ νά μοῦ ἐπιστρέψει ὁπωσδήποτε τό ἄρθρο μου, μέ τό ὁποῖο ἀπαντοῦσα στόν Μπλάνκ («Μικροπονηριές»), ἄν δέν δημοσιευτεῖ στό φύλ. της ἀρ. 18. Τότε θά τό δημοσιεύσω ὁπωσδήποτε στό περιοδικό. Τώρα πού *ὅλοι* οἱ φιλελεύθεροι + λικβινταριστές + ἀκομμάτιστοι & * Σία μᾶς ρίχτηκαν, θά ἦταν ἐγκληματικό νά σωπαίνουμε.

* — καί. *Ἡ Σύντ.*

Ἡ ἐκλογική καμπάνια στήν Πετρούπολη ἄρχισε μέ ἐπιτυχία — τόν ἡγετικό ρόλο τόν κέρδισαν ἡ «Ζβεζντά» καί ἡ «Πράβντα» — πρέπει νά μή μᾶς φύγει ἀπό τά χέρια καί νά φέρουμε σέ πέρας τήν ὑπόθεση. Ἐκτός ἀπ' ὅλα τά ἄλλα, γιά τά ὁποῖα φυσικά δέν κάνω λόγο, τό ζήτημα αὐτό παρουσιάζει ἐνδιαφέρον καί ἀπό καθαρά *δημοσιογραφική* πλευρά.

Περιμένω εἰδήσεις σχετικά μέ μιά «θετική λύση» τοῦ ζητήματος.

Μέ χαιρετισμούς *Β. Οὐλιάνοφ*

P. S. *Περιμένω* ἀπάντηση σχετικά μέ τά ἄρθρα: «Τά ἀποτελέσματα μισοῦ χρόνου» *.

P. P. S. Δέν μπορεῖ νά μοῦ στείλετε τουλάχιστο τό ἀπόκομμα ἀπό τήν ἐφημερίδα «Νιέβσκαγια Ζβεζντά», ἀρ. φύλ. 17, μέ τό ἀρθράκι «Ἑνότητα ἤ διάσπαση»;

Γράφτηκε στίς 2 τοῦ Αὐγούστου 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1950
στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἀπάντων
τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 35ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

65

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Ἀγαπητέ Α. Μ.!

Ἄν παραδέχεστε ὅτι οἱ «διχόνοιές μας προκαλοῦνται ἀπό τήν ἀσυμβίβαστη ἀντίθεση τῶν ἰδεολογικῶν ριζῶν» — καί ὅτι αὐτό ἰσχύει καί γιά τούς ἐσέρους — (καθώς καί γιά τούς καντέτους — «Βέχι» — αὐτό δέν τό προσθέσατε Σεῖς, ἀλλά γι' αὐτό δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία) — καί ὅτι διαμορφώνεται ἕνα *ρεφορμιστικό* (πετυχημένη λέξη!) κόμμα — τότε **δέν μπορεῖ** κανείς νά πεῖ καί στόν λικβινταριστή καί στόν ἀντίπαλό του: «εἶστε καί οἱ δυό σας καυγατζῆδες».

Σέ μιά τέτια περίπτωση, τό καθῆκον αὐτῶν πού κατανοοῦν τίς ἰδεολογικές ρίζες τῶν «καυγάδων», χωρίς νά παίρνουν μέρος σ' αὐτούς, εἶναι νά βοηθήσουν τίς μάζες *νά βροῦν τίς ρίζες* καί ὄχι νά τίς δίνουν δίκιο, ὅταν θεωροῦν τίς συζητήσεις σάν «προσωπική ὑπόθεση τῶν στρατηγῶν».

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Τά ἀποτελέσματα μισοῦ χρόνου δουλιᾶς» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 441-455). *Ἡ Σύντ.*

Ἐμεῖς οἱ «ἡγέτες δέν γράψαμε κανένα βιβλίο σαφές, καμιά μπροσούρα μυαλωμένη»... Αὐτό δέν εἶναι ἀλήθεια. Γράψαμε ὅπως μπορούσαμε νά γράψουμε. Ὄχι μέ λιγότερη σαφήνεια, ὄχι λιγότερο μυαλωμένα ἀπό πρίν. Καί γράψαμε πολλά. Ὑπῆρξαν περιπτώσεις πού ἐπιτεθήκαμε ἐνάντια σέ ὁρισμένους ἀνθρώπους χωρίς ὅμως τήν *παραμικρή* «μοχθηρία» (ἐνάντια στή «Βέχι» *, στόν Τσερνόφ [103], στόν Ροζκόφ ** κτλ.) [Κοιτάξτε ὅλα τά φύλλα τῆς «Νιέβσκαγια Ζβεζντά»;]

...«Τό ἀποτέλεσμα εἶναι νά ὑπάρχουν σήμερα στή Ρωσία ἀνάμεσα στούς ἐργάτες πάρα πολλοί... καλοί νέοι, πού εἶναι ὅμως στό ἔπακρο ἐξοργισμένοι μέ τό ἐξωτερικό»... Αὐτό εἶναι σωστό πραγματικά, ἀλλά αὐτό δέν εἶναι λάθος τῶν «ἡγετῶν», εἶναι γιατί τά κέντρα τῆς ἐμιγκράτσιας ἔχουν ἀπομακρυνθεῖ, ἤ μάλλον *ἀποκοπεῖ* ἀπό τή Ρωσία. Χρειάζεται νά ξανασυνδέσουμε αὐτό πού *ἀποκόπηκε*· ὅσο γιά τούς ἡγέτες δέν εἶναι δύσκολο νά τούς κατηγορεῖ κανείς, αὐτό ἀρέσει, ὅμως λίγο ὠφελεῖ... «αὐτό ἀπομακρύνει τούς ἐργάτες ἀπό τή συμμετοχή στή συνδιάσκεψη»...

Γιά ποιά συνδιάσκεψη; Γι' αὐτή πού ἔχουν συγκαλέσει τώρα οἱ λικβινταριστές; Μά καί μεῖς τούς ἀποφεύγουμε! Μήπως εἶστε ἐδῶ θύμα κάποιας παρανόησης; [104]

Διάβασα ὅτι σέ μιά ἐφημερίδα τῆς Βαρσοβίας [105] ὁ Ἀμφιτεάτροφ πῆρε θέση ὑπέρ τοῦ μποϋκοταρίσματος τῆς IV Δούμας; Μήπως ἔχετε τό ἄρθρο αὐτό; Στεῖλτε μου το, καί θά Σᾶς τό ἐπιστρέψω.

Ὁ στόλος τῆς Βαλτικῆς βρίσκεται σέ ἀναβρασμό! Στό Παρίσι μέ ἐπισκέφτηκε (αὐτό μεταξύ μας) ἕνας εἰδικός ἀπεσταλμένος, ἐκλεγμένος ἀπό μιά συνέλευση ναυτῶν καί σοσιαλδημοκρατῶν. Καμιά ὀργάνωση ὅμως, εἶναι νά κλαίει κανείς!! Ἄν ἔχετε κάποια σύνδεση μέ ἀξιωματικούς, πρέπει νά κάνετε τό πᾶν γιά νά δημιουργήσετε κάτι. Οἱ ναῦτες ἔχουν μαχητική διάθεση, ἀλλά μπορεῖ νά χαθοῦν ξανά μάταια.

Τά ἄρθρα Σας στό «Ζαπρόσι Ζίζνι» δέν εἶναι πετυχημένα. Πρόκειται ἄλλωστε γιά ἕνα παρδαλό περιοδικό λικβινταριστικό-τρουντοβίστικο-βεχιστικό. Πάντως, αὐτό ἀκριβῶς εἶναι ἕνα κόμμα «ρεφορμιστικό, χωρίς κοινωνικές κατηγορίες»...

Μέ ρωτᾶτε γιατί βρίσκομαι στήν Αὐστρία. Ἡ ΚΕ ἐγκατέστησε ἐδῶ ἕνα γραφεῖο (αὐτό μεταξύ μας): τά σύνορα εἶναι κοντά, τά χρησιμοποιοῦμε, εἴμαστε πιό κοντά στήν Πετρούπολη, ἔχουμε σέ

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Γιά τή «Βέχι»» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 168-179). *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Τό μανιφέστο τοῦ Φιλελεύθερου Ἐργατικοῦ κόμματος» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 20ός, σελ. 407-420). *Ἡ Σύντ.*

τρεῖς μέρες ἐφημερίδες, εἶναι πιό εὔκολα τώρα νά γράφει κανείς γιά τίς ἐκεῖ ἐφημερίδες, ἡ συνεργασία καλυτερεύει. Ἐδῶ ὑπάρχουν λιγότερες φαγωμάρες, αὐτό εἶναι θετικό. Δέν ὑπάρχει καλή βιβλιοθήκη, αὐτό εἶναι ἀρνητικό. Πολύ δύσκολο χωρίς βιβλία.

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Χαιρετισμούς στήν Μ. Φ.

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 25 τοῦ Αὐγούστου 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

66

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.!

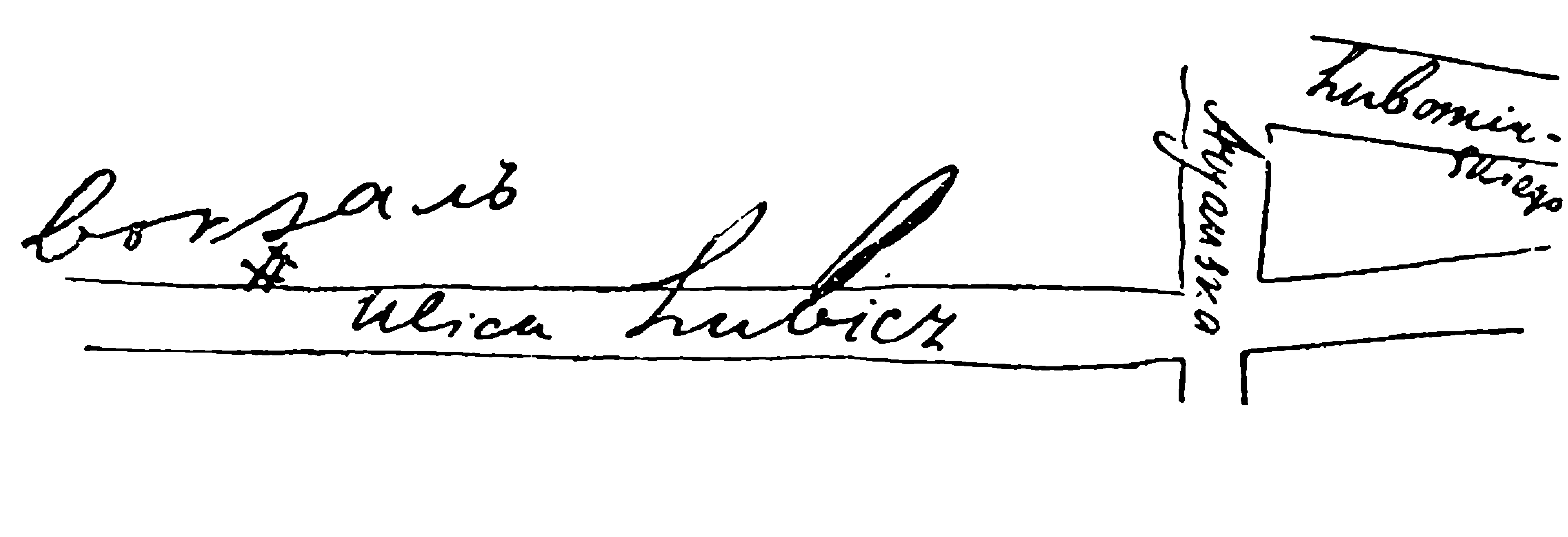
Σᾶς στέλνω τό γράμμα τῆς Βέρας. Ἀπό τό γράμμα αὐτό θά δεῖτε γιατί ἀποφασίσαμε νά *δημοσιεύσουμε* τήν ἀπάντηση στούς γερμανούς γιά τό Χέμνιτς καί νά τήν τυπώσουμε στή Λειψία [106]. Τή δουλιά στό Παρίσι πρέπει βέβαια νά τήν ἀναβάλουμε. Ἐλπίζω πώς ἡ δουλιά ἀκόμη δέν ἄρχισε καί δέν θά προκύψουν μεγάλες δυσχέρειες γιά τήν ἀναβολή της.

Χρειάζεται νά εἶστε *ὁπωσδήποτε* μιά-*δυό* μέρες νωρίτερα στό Χέμνιτς. Ἀπό τή *«Ραμπότσαγια Γκαζέτα»* θά δόσουμε πληρεξούσιο στόν ἐδῶ μπολσεβίκο πού πηγαίνει ἀπό τό Ζακοπάνε. Μιλάει τά γερμανικά.

Σᾶς περιμένει σοβαρή μάχη στό Χέμνιτς.

\# Βλ. τό σχεδιάγραμμα

Ἀπό τίς 2 τοῦ Σεπτέμβρη ἀλλάζουμε διαμέρισμα. Ἡ νέα διεύθυνση: Ulica Lubomirskiego. 47, au premier, à gauche. (Ὁ Γκριγκόρι Νο 35, ἡ ἴδια ὁδός.)

Γράψτε, ἄν θά εἶστε *σίγουρα* στό Χέμνιτς στίς 12 ἤ στίς 13. IX. Θά χρειαστεῖ νά στείλουμε σέ Σᾶς τήν ἀπάντηση στούς γερμανούς postlagernd * στό Χέμνιτς στό δικό Σας ὄνομα.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Στήν *«Peuple»* (τῶν Βρυξελλῶν) δημοσιεύτηκε ἀπό τή *«Ρούσκογε Σλόβο»* [107] ὅτι στή *Βιέννη* (sic!) θά γίνει γρήγορα συνδιάσκεψη τῶν σοσιαλδημοκρατικῶν ὀργανώσεων + Μπούντ + Λεττονοί + Πολωνοί, etc!!!

[Στήν ὁμάδα τοῦ Παρισιοῦ νά πᾶτε δυό φορές καί νά τούς κάνετε διάλεξη. Γιατί αὐτοί *λένε ὅ,τι τούς κατέβει*..]

P. S. Ἄν βγεῖ ἀνακοίνωση γιά τή συνδιάσκεψη τῶν λικβινταριστῶν, στεῖλτε την *μέ ἐπεῖγον*.

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 25 τοῦ Αὐγούστου 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

67

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.!

Σήμερα πῆρα πρόσκληση ἀπό τόν Τρότσκι γιά τή συνδιάσκεψή «τους» (γιά τίς 25. VIII).

Ὥστε παρόλα αὐτά τήν ὀργάνωσαν!

Βέβαια, ἐμεῖς δέν πᾶμε.

Θέλουμε τό ΚΟ νά εἶναι ἕτοιμο στά ⅔, νά δημοσιεύσει ἀπάντηση... ** *ἀμέσως* μόλις βγεῖ ἡ ἀνακοίνωσή τους.

Αὔριο θά ἀρχίσουμε νά στέλνουμε τά χειρόγραφα στό ΚΟ.

Φροντίστε γιά τή γρήγορη ἐκτέλεση τῆς δουλιᾶς καί γιά τήν καλή διόρθωση τῶν τυπογραφικῶν δοκιμίων.

Γιατί ὁ Ἀντόνοφ (Μπρίτμαν) δέν μοῦ ἀπαντᾶ; Εἶναι ἄραγε στό Παρίσι; Εἶναι γερός;

Γράψτε πότε σκέπτεστε νά ξεκινήσετε γιά τό Χέμνιτς. Θά χρειαστεῖ νά ἑτοιμαστεῖ ἀπό τά πρίν ἔγγραφο γιά τούς γερμανούς.

---

* — πόστ ρεστάντ. *Ἡ Σύντ.*

** Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου ἔχει φθαρεῖ μερικά. Ἀπό τό σημεῖο αὐτό καί παρακάτω μερικές λέξεις εἶναι δυσανάγνωστες. *Ἡ Σύντ.*

Γιατί ἐπιστρέφετε τά γράμματα... καί δέν ἀπαντᾶτε σχετικά μέ τό ἄρθρο τοῦ Πάννεκουκ...

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 25 τοῦ Αὐγούστου 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

68

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.!

Μπορεῖτε νά προμηθευτεῖτε τή *«Neue Zeit»*, τά τελευταῖα φύλλα μέ τά ἄρθρα τοῦ Πάννεκουκ καί τοῦ Κάουτσκι; Ἄν ὄχι, γράψτε καί θά τά στείλουμε. Εἶναι ἀπαραίτητο νά ξέρετε πρίν ἀπό τό Χέμνιτς καί κεῖ νά βρεῖτε τόν Πάννεκουκ καί νά τόν πλησιάσετε: ὁ Κάουτσκι τοῦ ἀπάντησε ὑπερ*οπορτουνιστικά* στά σπουδαιότερα ζητήματα. Θά ἦταν πάρα πολύ καλό νά πλησιάσουμε τούς ἀριστερούς (ἰδιαίτερα τόν Πάννεκουκ, ὁ ὁποῖος τώρα βοηθάει στό πρόστυχο «παιχνίδι» τοῦ Τίσκα) καί νά κάνουμε ζύμωση ἀνάμεσά τους γιά τήν ἀπόκρουση *ἀπό θέσεις ἀρχῶν* τοῦ Κάουτσκι. Θά εἶναι σκάνδαλο, ἄν αὐτοί δέν ἐξεγερθοῦν ἐνάντια σ' ἕναν τέτιο ὀπορτουνισμό! Δυστυχῶς, δέν ἔχουν ἀνθρώπους: Ὁ Radek σ' αὐτούς κοντεύει νά εἶναι προσωπικότητα... *

Θά ἔπρεπε νά γράφετε γιά τήν «Πράβντα» *ἐκλαϊκευτικά* ἄρθρα (στό ὕφος τῆς «Ραμπότσαγια Γκαζέτα»), φιλολογικο-κριτικά ἄρθρα. Ἄν θά γράφετε στό ὕφος τῆς «Ραμπότσαγια Γκαζέτα»... θά ἀρχίσουν νά τά δημοσιεύουν. Διαφορετικά... σκάνδαλο: ἔφυγε ὁ Ντνιεβνίτσκι καί ἐξαφανίστηκε ἡ στήλη μας τῆς φιλολογικῆς κριτικῆς ἀπό τή *«Ζβεζντά»*!! καί στήν *«Πράβντα»* αὐτός εἶναι ἐπίσης ἀναγκαῖος.

Μήπως ἔχετε τό «Ζαβέτι»; [108] Μήπως θά μπορούσατε νά μοῦ στείλετε τόν Ρόπσιν προσωρινά; Θά ἤθελα νά γράψω σχετικά μ' αὐτόν γιά τό ΚΟ.

Γράφετε γιά τό «Προσβεστσένιγε»; Βιαστεῖτε!

(Εἶδα σέ γερμανική ἐφημερίδα ὅτι στό Χέμνιτς εἶναι λίγα τά διαμερίσματα καί πρέπει ἔγκαιρα νά ἀπευθυνθεῖτε στό Wohnungsausschuß ** — (Faites attention! ***).)

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

---

* Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου ἔχει καταστραφεῖ μερικά. Ἀπό τό σημεῖο αὐτό καί παρακάτω μερικές λέξεις εἶναι δυσανάγνωστες. *Ἡ Σύντ.*

** — γραφεῖο διαμερισμάτων. *Ἡ Σύντ.*

*** — Δόστε προσοχή! *Ἡ Σύντ.*

P. S. Κι' ἔτσι, ὕστερα ἀπό τό Χέμνιτς νά ἔλθετε σέ μᾶς. C' est entendu *, *ἄν*... ἰδιαίτερα περιστατικά δέν μᾶς κάνουν νά Σᾶς καλέσουμε ἐδῶ πρίν ἀπό τό Χέμνιτς. Προειδοποιεῖστε ἔγκαιρα ἄν θά πᾶτε στήν Ἑλβετία, πότε, ποῦ καί ἄν θά πᾶτε γιά πολύ καιρό.

P. P. S. Στέλνω τό γράμμα τοῦ Γκόρκι, πού ἕνα μέρος του ἔχει γενικό ἐνδιαφέρον. *Ἐπιστρέψτε το.*

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 6 τοῦ Σεπτέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

69

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΚΟ

Αὐτό γιά ἐνημέρωση. Ἔκθεση ἑνός λεττονοῦ ἀντιπροσώπου, πού τήν ἔδοσε ἕνας λεττονός, ἀκροατής στήν ὁμάδα τῶν λεττονῶν. Ἡ γενική ἐντύπωση *ἀκόμη* καί ὅλων τῶν συμφιλιωτιστῶν εἶναι: ὁλοκληρωτικό *φιάσκο* τῶν λικβινταριστῶν.

Γράψτε ἄν πήρατε τήν μπροσούρα καί ποιά *ἡ ἀρχή* στό συνέδριο.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 6 τοῦ Σεπτέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

70

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Ἀξιότιμε συνάδελφε! Μοῦ ὑπενθυμίζετε ξανά τό ζήτημα τῆς διεύθυνσης τοῦ γνωστοῦ προσώπου. Τή διεύθυνση αὐτή μοῦ τή ζητήσατε μιά φορά καί Σᾶς τήν ἔστειλα. Τήν ἔγραψα — τό θυμᾶμαι καλά — στό τέλος μιᾶς μακροσκελοῦς ἐπιστολῆς. Ἐξακριβῶστε, ἄν εἶναι δυνατό, τί ἔγινε. Πάντως εἶναι πιό ἁπλό νά ἐπαναλάβω τή διεύθυνση. Ὁρίστε: Herrn Kurt Lauschner, Beuthen (Ober-Schlesien). Piekarerstr. 19/III, Γερμανία. Μέσα εἶναι ἀνάγκη νά προσθέσετε: γιά τόν κ. Hörsing: Für Herrn Hörsing (στή Γερμανία ὑπάρχουν δυό πόλεις Μπάιτεν, γι' αὐτό χρειάζεται προσθήκη:

* —Αὐτό ἀποφασίστηκε. *Ἡ Σύντ.*

«Ober-Schlesien»)... * πῆρα. Εὐχαριστῶ πολύ. Τό χειρόγραφο τοῦ Ντάνσκι ἐπίσης τό πῆρα. Μοῦ ἔκανε μεγάλη ἔκπληξη τό γεγονός ὅτι ἐνῶ πῆρα σήμερα ἀπό Σᾶς καί τήν «Πράβντα» καί ἕνα σωρό ἀντιδραστικές ἐφημερίδες, δέν πῆρα τή «Νιέβσκι Γκόλος» τῆς Πέμπτης. Καί γιά μένα, γιά πολλούς σοβαρούς λόγους, εἶναι ἐξαιρετική ἀνάγκη νά ἔχω ἀμέσως τό τελευταῖο φύλλο τῆς «Νιέβσκι Γκόλος». Ἄν δέν βγῆκε, μή βαρεθεῖτε παρακαλῶ νά γράψετε γι' αὐτό δυό λέξεις ἀμέσως. Ἔχει ἐξαιρετική σημασία γιά μένα νά ξέρω, ὅσο τό δυνατό γρηγορότερα, ἄν βγῆκε τό φύλλο τῆς 23 τοῦ Αὐγούστου, τήν Πέμπτη (ὅπως ὑποσχέθηκε ἡ «Νιέβσκι Γκόλος» στίς 17 τοῦ Αὐγούστου) καί, ἄν βγῆκε, νά πάρετε ἕνα ἀντίτυπο. Μέ τήν εὐκαιρία: σᾶς ἔστειλα ἀπό καιρό κατάσταση γιά τά φύλλα πού μοῦ λείπουν ἀπό τή σειρά τῶν ἐφημερίδων «Ζβεζντά», «Νιέβσκαγια Ζβεζντά», «Πράβντα» καί «Ζιβόγε Ντιέλο». Δέν μοῦ ἀπαντήσατε ἀκόμη, ἄν μπορεῖτε νά μοῦ τά στείλετε. Στό μεταξύ ἕνας γνωστός μας μέ πληροφόρησε τίς μέρες αὐτές ὅτι ἔχετε ὅλη τή σειρά τῆς «Ζβεζντά» καί τῆς «Νιέβσκαγια Ζβεζντά». Γράψτε μου παρακαλῶ, ἄν ἔχετε τήν κατάσταση πού σᾶς ἔστειλα, καί ἄν θά μπορούσατε νά μοῦ στείλετε τά φύλλα πού μοῦ λείπουν. Ἐπωφελοῦμαι τῆς εὐκαιρίας νά συγχαρῶ τόν σ. Βιτίμσκι (ἐλπίζω πώς δέν θά σᾶς εἶναι δύσκολο νά τοῦ δόσετε τό γράμμα αὐτό) γιά τό ἐξαιρετικά πετυχημένο ἄρθρο του στήν «Πράβντα» (ἀρ. φύλ. 98) [109] πού πῆρα σήμερα. Τό θέμα πού διάλεξε εἶναι ἐξαιρετικά ἐπίκαιρο καί τό ἐπεξεργάστηκε θαυμάσια μ' ἕναν τρόπο σύντομο, ἀλλά σαφή. Γενικά, καλό θά ἦταν ἀπό καιρό σέ καιρό νά θυμᾶστε νά ἀναφέρετε περικοπές καί νά ἑρμηνεύετε στήν «Πράβντα» τόν Στσεντρίν καί τούς ἄλλους συγγραφεῖς τῆς «παλιᾶς» ναρόντνικης δημοκρατίας. Γιά τούς ἀναγνῶστες τῆς «Πράβντα» — γιά τούς 25 000 ἀναγνῶστες — αὐτό θά ἦταν ἐπίκαιρο, ἐνδιαφέρον καί ταυτόχρονα θά φώτιζε τά σημερινά ζητήματα τῆς ἐργατικῆς δημοκρατίας ἀπό μιάν ἄλλη πλευρά, ἀπό μιάν ἄλλη σκοπιά.

Πόσο εἶναι τό τιράζ τῆς «Πράβντα»; Δέν νομίζετε πώς θά ἦταν ὠφέλιμη μιά μηνιαία στατιστική, ἔστω καί σύντομη (τιράζ, ὄνομα πόλης καί περιφέρειας). Ποιοί λόγοι μπορεῖ νά ὑπάρχουν γιά τή μή δημοσίευσή της; Ἄν δέν ὑπάρχουν ἰδιαίτεροι λόγοι, θά ἔπρεπε νομίζω νά δημοσιευτεῖ.

Παρά λίγο νά τό ξεχάσω. Πήραμε μιά σειρά παράπονα ἀπό διάφορα μέρη τοῦ ἐξωτερικοῦ ὅτι καί συνδρομητές, καί ὅσοι στέλνουν χρήματα γιά ὁρισμένα φύλλα δέν παίρνουν «Πράβντα». Οὔτε κι' ἐγώ τώρα τήν

---

* Παράλειψη στό κείμενο. *Ἡ Σύντ*

παίρνω κανονικά. Αὐτό σημαίνει ἀναμφίβολα πώς κάτι δέν πάει καλά στή διεκπεραίωση. Σᾶς παρακαλῶ, πάρτε αὐστηρότερα μέτρα. Κοιτάξτε μόνοι σας τά γράμματα τοῦ ἐξωτερικοῦ γιά τήν ἐγγραφή καί τακτοποιεῖστε τό ζήτημα. Στέλνετε ἕνα ἀντίτυπο τῆς «Πράβντα» καί ἕνα τῆς «Νιέβσκαγια Ζβεζντά» στή διεύθυνση: Frl. Slutzky: Katherinenstr. 8 g. H. II (bei Worte), Halensee, Βερολίνο.

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Σεπτέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1923 στό βιβλίο:
«'Από τήν ἐποχή τῆς «Ζβεζντά» καί τῆς «Πράβντα» (1911-1914)». Τεῦχ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

71

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

'Αγαπητέ Λ. Μπ.!

Στέλνω ἀντίγραφο τῆς ἀπάντησής σας στόν Müller (τήν ἀπάντηση θά τή στείλει ὁ Ἄλμπερτ ἀπό τή Λειψία αὔριο).

Ὁ Ἄλμπερτ ἐπίσης θά σᾶς στείλει τήν ἀπάντησή μας σέ τυπωμένο φυλλάδιο. (Postskriptum στήν μπροσούρα «Zur gegenwärtigen Sachlage» etc. *). *Κυκλοφορεῖστε* τό φυλλάδιο αὐτό πιό πλατιά, καθώς καί τήν μπροσούρα. Μέ τούς γερμανούς πρέπει νά ἐπιμένουμε, καί *πρίν* τή δημοσίευση στόν Τύπο (τῆς συνδιάσκεψης τῶν λικβινταριστῶν) καί *τόν ἔλεγχο μέ ἀνοιχτή* συζήτηση στόν Τύπο δέν πρέπει νά πιστεύει κανείς οὔτε *καί σέ μιά λέξη*.

Ἔχουμε πληροφορίες ἀπό τό Βερολίνο ὅτι οἱ λικβινταριστές ἔπαθαν *φιάσκο*. Πάντως ὁ 'Αλέξινσκι *ἔφυγε* ἀπό τή συνδιάσκεψή τους καί ἀπειλεῖ μέ *ἀποκαλύψεις*.

Γράψτε τό γρηγορότερο πῶς πᾶνε οἱ δουλιές.

Δικός Σας *Λένιν*

Postskriptum zu der Schrift
«Zur gegenwärtigen Sachlage» etc.

Vertraulich... ** *an die Delegierte des... zum Chemnitzer Parteitag* ***.

---

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Ὑστερόγραφο στήν μπροσούρα: «Σχετικά μέ τή σημερινή κατάσταση τοῦ ΣΔΕΚΡ»» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 478-480). *Ἡ Σύντ.*

** Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου ἔχει καταστραφεῖ μερικά. 'Από τό σημεῖο αὐτό καί παρακάτω ὁρισμένες λέξεις εἶναι δυσανάγνωστες. *Ἡ Σύντ.*

*** 'Εμπιστευτικό... γιά τούς ἀντιπροσώπους τοῦ... συνεδρίου τοῦ Κόμματος στό Χέμνιτς. *Ἡ Σύντ.*

Σήμερα, 15 τοῦ Σεπτέμβρη, πήραμε μέσω Παρισιοῦ τό παρακάτω γράμμα τῆς Vorstand, πού δείχνει πολύ παραστατικά στούς γερμανούς συντρόφους πόσο εἴχαμε δίκιο, ὅταν διαμαρτυρόμασταν ἐνάντια στούς ἰδιῶτες, ἀνεύθυνους «πληροφοριοδότες» *πού φοβοῦνται νά μιλήσουν δημόσια*. Ἡ Vorstand γράφει στίς 10. IX:

. . . .

Ἐμεῖς ἀπαντήσαμε στή Vorstand.

Εἶναι αὐτονόητο ὅτι αὐτό πού ἀνακοινώθηκε στή Vorstand εἶναι ψέμα, ὅτι εἶναι καθαρή ἐπινόηση τῶν λικβινταριστῶν.

Μποροῦμε μέ βεβαιότητα νά ποῦμε ὅτι τό μύθο αὐτό τόν ἀνακοίνωσαν στή Vorstant οἱ λεττονοί, οἱ μπουντιστές ἤ οἱ Trotzky-Leute *, πού τέλειωσαν πρόσφατα τή συνδιάσκεψή «τους», τήν ὁποία αὐτοί τήν ὀνομάζουν κομματική καί πού στήν πραγματικότητα εἶναι συνδιάσκεψη τῶν λικβινταριστῶν.

Γιά νά μήν παρουσιάσουμε ἀστήριχτες δηλώσεις, γιά νά μήν παραθέσουμε ἀποσπάσματα ἀπό τήν ἀλληλογραφία τῶν ὀργανώσεών μας, περιοριζόμαστε στό νά ἀναφερθοῦμε ἔστω σ' ἕνα ἔντυπο ντοκουμέντο πού δημοσιεύτηκε ἀνοιχτά στήν Πετρούπολη. (Ἡ Vorstand δέν θά ἔκανε ἄσχημα, ἄν μιά γιά πάντα ἔπαυε νά πιστεύει στά λόγια).

Ἡ καθημερινή μαρξιστική ἐφημερίδα τῆς Πετρούπολης «Πράβντα», στό φύλ. ἀρ. 102 τῆς 28 τοῦ Αὐγούστου (10.IX μέ τό ν.ἡ.), δημοσίευσε γράμμα ἀπό ἕνα ἀπό τά μεγαλύτερα ἐργοστάσια τοῦ Χαρκόβου σχετικά μέ τίς ἐκλογές. Στό γράμμα αὐτό ἀνοιχτά καί μέ ἀκρίβεια ἀναφέρεται ὅτι «ὑποψήφιοι γιά τούς λικβινταριστές» «δέν ἀνακοινώθηκαν» καί ὅτι αὐτοί, οἱ λικβινταριστές, *«ἀρνοῦνται τήν ἀνάγκη ὕπαρξης ἐργατικοῦ κόμματος»* («Πράβντα», ἀρ. φύλ. 102, σελ. 4, στήλη 1η).

Καί μόνο ἀπ' αὐτό οἱ γερμανοί σύντροφοι μποροῦν νά δοῦν μέ πόση ἀσυνειδησία τούς ἐξαπατοῦν οἱ λεττονοί, ἡ Μπούντ καί ὁ Τρότσκι καί οἱ κάθε λογῆς ἰδιῶτες «πληροφοριοδότες».

Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι ἡ ὑπόθεση καταλήγει στό νά πάρουν καί ὁ ἴδιος ὁ Τρότσκι, ἡ Μπούντ, οἱ λεττονοί, ἤ οἱ καυκάσιοι χρήματα ἐξονόματος τῶν angeblichen ** «ὀργανώσεων»,

* — οἱ ὀπαδοί τοῦ Τρότσκι. *Ἡ Σύντ.*
** — ἀνύπαρκτων. *Ἡ Σύντ.*

τήν ὕπαρξη τῶν ὁποίων οὔτε ἡ Vorstand, οὔτε κανείς ἄλλος μπορεῖ γενικά νά ἀποδείξει καί νά ἐλέγξει.

Δέν μπορεῖ ἀλήθεια τό γερμανικό Κόμμα, μέ τίς 90 σοσιαλδημοκρατικές ἐφημερίδες του — ἄν δέν θέλει νά βάλει τόν ἑαυτό του σέ παράξενη θέση μέ τά λάθη του σέ σοβαρές ὑποθέσεις — νά ἀνοίξει συζήτηση γιά τό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα στή Ρωσία καί νά προτρέψει ὅλους... τούς πληροφοριοδότες νά μιλήσουν ἀνοιχτά, μέ τήν ὑπογραφή τους, μέ ντοκουμέντα; Ἡ Ρωσία ἄλλωστε δέν εἶναι Κεντρική Ἀφρική, καί οἱ σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες τῆς Γερμανίας χωρίς ἰδιαίτερο κόπο θά εὕρισκαν τότε τήν ἀλήθεια καί ταυτόχρονα θά ἀπάλλασσαν ὁρισμένα μέλη τῆς Vorstand ἀπό τό νά ἀκοῦν ἀπό ἰδιῶτες παραμύθια *πού δέν μποροῦν νά ἐλεγχθοῦν.*

Im Auftrage des Zentralkomitees *

Λένιν

Γράφτηκε στίς 15 τοῦ Σεπτέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Χέμνιτς

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

72

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.!

Σᾶς συγχαίρω γιά τήν ὁμιλία **.

Ὁ διάβολος ξέρει τί κακοήθεια εἶναι αὐτή: ἡ Vorstand θά δόσει *ἄδεια* γιά «κυκλοφορία»... ***

Στέλνω τό ἄρθρο πού τό ἔγραψα γιά τή «Bremer Bürger-Zeitung», καί τή μετάφρασή του ἀπό τόν Μαλέτσκι [110]. Ἀποφάσισα νά Σᾶς τό στείλω, ὅταν διάβασα ὅτι γνωριστήκατε μέ τόν Πάννεκουκ. Καλύτερο θά εἶναι Ἐσεῖς *προσωπικά* νά τοῦ δόσετε τό ἄρθρο καί νά μιλήσετε γι' αὐτό. Σᾶς δίνω τό δικαίωμα νά κάνετε συντομεύσεις καί ἀλλαγές, ὅμως ἔχετε ὑπόψη ὅτι *ἐγώ δέν συμφωνῶ νά εἶναι ἁπλῶς «ὑπέρ τοῦ Ράντεκ»* [111]. Ἄν αὐτοί δέν θέ-

* —Μέ ἐντολή τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς. *Ἡ Σύντ.*

** Πρόκειται γιά τήν ὁμιλία τοῦ Λ. Μπ. Κάμενεφ στό συνέδριο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας στό Χέμνιτς στίς 16 τοῦ Σεπτέμβρη 1912. *Ἡ Σύντ.*

*** Τό χειρόγραφο τοῦ κειμένου ἔχει καταστραφεῖ μερικά. Ὁρισμένες λέξεις εἶναι δυσανάγνωστες. *Ἡ Σύντ.*

λουν νά ἀκούσουν ὅλη τή δήλωσή μου (κατά τῆς Ρόζας καί *ὑπέρ τοῦ Κόμματός μας)*, τότε ἄς πᾶνε στό διάβολο.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Γράψτε λεπτομέρειες γιά τόν Ἀξελρόντ καί τά λοιπά. (Ἐκδόσαμε στή Λειψία σέ φυλλάδιο τήν ἀπάντησή μας στή Vorstand. Τηλεγραφεῖστε ἤ τηλεφωνεῖστε στόν Ἄλμπερτ γιά νά Σᾶς τό προμηθεύσει ὅλο αὐτό ἀμέσως, ἄν ἀκόμη δέν τό πήρατε.)

Ἡ Vorstand φυσικά θά τό ἀπαγορεύσει. Ὀργανῶστε το αὐτό ἀνεπίσημα καί μοιράστε το ὁπωσδήποτε.

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 17 τοῦ Σεπτέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

73

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Εὐχαριστῶ πολύ γιά τό ἀντίγραφο τοῦ τόσο ἐνδιαφέροντος γράμματος τοῦ Γιάκομπ ντέ Χάαν.

Ὅσοναφορᾶ τήν ἡμερομηνία τοῦ συνεδρίου στή Βιέννη, ἡ γνώμη μου εἶναι νά γίνει τήν περίοδο ἀπό 31 τοῦ Αὐγούστου μέ 7 τοῦ Σεπτέμβρη.

Ὅλος δικός Σας *Λένιν*

P. S. Ἡ διεύθυνσή μου τώρα εἶναι Ulica Lubomirskiego. 47, καί ὄχι Zwierzyniec.

Wl. Ulijanow.
47. Ulica Lubomirskiego. 47.
Krakau.
Autriche-Cracovie.

Γράφτηκε τό Σεπτέμβρη τοῦ 1912
Στάλθηκε στίς Βρυξέλλες
Πρωτοδημοσιεύτηκε στή γαλλική γλώσσα τό 1963 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεύχ. 1-2

Στή ρωσική γλώσσα δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ περιοδικοῦ
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

74

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Ἀγαπητέ φίλε! Δέν τό βρίσκετε παράξενο τό ὅτι εἴχαμε ζωντανή καί ἐξαιρετικά ζωηρή ἀλληλογραφία πάνω σέ κάποιο θεωρητικό ζήτημα, σχετικά μέ κάποιο βιβλίο, γιά μιά θεωρία καί δέν εἴχαμε ποτέ ἀλληλογραφία πάνω στά φλέγοντα ζητήματα τῆς ρωσικῆς δημοσιογραφίας, στήν ὁποία τόν τελευταῖο καιρό εἴμαστε ὑποχρεωμένοι καί οἱ δυό μας νά συμμετέχουμε δραστήρια;

Ὅσοναφορᾶ ἐμένα, τό βρίσκω παράξενο. Νομίζω ὅτι δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει κανένας ἀπολύτως λόγος, πού θά μποροῦσε στά σοβαρά κάπως νά δικαιολογήσει τήν ἔλλειψη μιᾶς τέτιας ἀλληλογραφίας, γιατί Ἐσεῖς ὁ ἴδιος τονίζατε κάποτε — καί πολύ σωστά — ὅτι ὑπάρχει μιά βλαβερή ἀπόσπαση, ἀπομόνωση, ἕνα ὁρισμένο ξέκομα κτλ., πράγμα πού τό αἰσθανόμαστε ὅλοι μας.

Γι' αὐτό ἐλπίζω ὅτι θά βρῶ ὑποστήριξη, ἄν ἀρχίσω ἄμεσα τήν ἀλληλογραφία ὑπ' ἀρ. 2 (ἡ ὑπ. ἀρ. 1, γιά βιβλίο, γιά θεωρία, προχωρεῖ μόνη της καί θά προχωρεῖ).

Μοῦ φαίνεται ὅτι εἴχατε γνωριμία, ἔστω καί ἀπό μακριά, μέ τόν Ποκρόβσκι τόν 2-ο; Τί γνώμη ἔχετε γιά τήν τελευταία διευκρίνιση τῆς Γερουσίας; Καί συγκεκριμένα γιά τή διευκρίνιση, σύμφωνα μέ τήν ὁποία τό ὅριο ἐνοικίασης διαμερίσματος ἀπαιτεῖ καί πραγματική ἐγκατάσταση στό διαμέρισμα; Φαίνεται ὅτι ἡ διευκρίνιση αὐτή, πού ἔγινε ἀκριβῶς πρίν ἀπό τίς ἐκλογές στή 2η κουρία, ἔχει σάν ειδικό στόχο τόν Ποκρόβσκι τόν 2-ο, τόν Πρεντκάλν κτλ! Μποροῦν αὐτοί νά ἔχουν στόν τόπο τους ἄλλο ὅριο, ἐκτός ἀπό τό ὅριο τῆς ἐνοικίασης διαμερίσματος; Καί μποροῦσαν αὐτοί, ὄντας μέλη τῆς Δούμας, νά «ἦταν ἐγκατεστημένοι οὐσιαστικά» στόν τόπο τους, στά διαμερίσματά τους στή διάρκεια, ἄς ποῦμε, ἑνός χρόνου; Καί ἐφόσον προβαίνουν σέ διευκρινίσεις δέν πρέπει νά προταθεῖ στόν Ποκρόβσκι τόν 2-ο, νά βάλει ὑποψηφιότητα στήν Πετρούπολη, ὅπου ἔχει ἴσως πιό σταθερό ὅριο, δηλ. τέτιο πού νά ὑπόκειται λιγότερο σέ «διευκρίνιση»; Ἐγώ προσωπικά θά ἐπιδοκίμαζα πολύ μιά τέτια ὑποψηφιότητα στήν Πετρούπολη (πλάι στούς δυό, ὅπως φαίνεται, ἀναμφισβήτητους ὑποψήφιους πού προκάλεσαν τήν ἀνόητη καί τή θρασύδειλη διάψευση τῆς ἀνόητης καί θρασύδειλης «Λούτς»). Θά εἶμαι πάρα πολύ εὐγνώμων, ἄν θά ἔχετε τήν

καλοσύνη νά γράψετε δυό σειρές (ἀπαντώντας στίς 200 δικές μου) σχετικά μέ τήν ἄποψή σας πάνω στό ζήτημα αὐτό.

Στή συνέχεια θά ἤθελα νά συζητήσουμε γιά τίς δυό ἐργατικές ἐφημερίδες τῆς Πετρούπολης. Ἡ «Λούτς» δέν ἔχει ἀρχές, εἶναι πρόστυχη, δέν εἶναι ἐφημερίδα, ἀλλά «φυλλάδα γιά τό τορπίλλισμα» τοῦ ὑποψηφίου τῆς σοσιαλδημοκρατίας. Αὐτοί ὅμως ξέρουν νά πολεμοῦν, εἶναι δραστήριοι, καπάτσοι. Ἐνῶ ἡ «Πράβντα» σήμερα, στίς ἐκλογές, παρουσιάζεται σάν μιά κοιμισμένη γεροντοκόρη. Ἡ «Πράβντα» δέν ξέρει νά πολεμάει. Δέν ἐπιτίθεται, δέν κυνηγάει οὔτε τόν καντέτο, οὔτε τόν λικβινταριστή. Μήπως μπορεῖ τό ὄργανο τῆς πρωτοπόρας δημοκρατίας *νά μήν* εἶναι μαχητικό ὄργανο σέ ἐποχή φούριας; Ἄς πάρουμε τήν καλύτερη περίπτωση: ἄς παραδεχτοῦμε ὅτι ἡ *«Πράβντα»* εἶναι σίγουρη γιά τή νίκη τῶν ἀντιλικβινταριστῶν. *Ὡστόσο,* πρέπει νά πολεμάει, γιά νά μάθει ἡ *χώρα* πῶς ἔχει ἡ ὑπόθεση, *ποιός* τορπιλλίζει τίς ἐκλογές, γιά *ποιές ἰδέες* διεξάγεται ἡ πάλη. Ἡ «Λούτς» πολεμάει μέ λύσσα, μέ ὑστερία, μέ τήν πιό ξεδιάντροπη ἀπάρνηση τῶν ἀρχῶν της. Ἡ *«Πράβντα»* — γιά γινάτι — «κάνει τή στραβή», κάνει νάζια καί συνήθως δέν πολεμάει!! Μήπως αὐτό μοιάζει μέ μαρξισμό; Μήπως ὁ Μάρξ δέν ἤξερε νά συνδυάζει τόν πιό φοβερό, τόν πιό ἀνεπιφύλακτο καί τόν πιό ἀμείλικτο πόλεμο μέ τόν πλήρη σεβασμό τῶν ἀρχῶν;;

Καί νά μήν πολεμᾶς στήν περίοδο τῶν ἐκλογῶν, σημαίνει ὅτι θάβεις τήν ὑπόθεση. Κοιτάξτε τί ἀποτελέσματα εἶχε ἡ «Λούτς» μέ τήν «καντετοφαγία» *της!* Καί στήν «Πράβντα» φοβοῦνταν μήπως τρῶμε πάρα πολλούς καντέτους!!

Σᾶς σφίγγω τό χέρι.

Δικός Σας *Β. Ἰλίν*

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 3 τοῦ Ὀχτώβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1956 στό περιοδικό «Κομμουνίστ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

75

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΚΑΡΠΙΝΣΚΙ

Ἀγαπητέ Κ.! Τά τελευταῖα συνέδρια τῆς εἰρήνης δέν τά παρακολούθησα. Ἄκουσα, ἀλλά μόνο *ἄκουσα* [112] γιά τή συμμετοχή τῶν σοσιαλιστῶν καί τόν ὀπορτουνιστικό χαρακτήρα της.

Δέν μπορῶ νά ἐκφραστῶ κατηγορηματικά πάνω σ' αὐτό τό ζήτημα, ἄν δέν διαβάσω τά πρακτικά ἔστω καί ἑνός συνεδρίου. Τό ζήτημα εἶναι πολύπλοκο. Δέν χωράει ἀμφιβολία ὅτι ἡ γενική ἄνοδος τοῦ ὀπορτουνισμοῦ καί ἡ «ἐξισορόπηση» τῶν δυνάμεών του μέ τήν ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῶν μεγάλων χωρῶν (Γερμανία) πρέπει νά ἐκδηλωθοῦν κι' ἐδῶ. Ἄς κάνει ὁ Μπέμπελ τόν διπλωμάτη μέ τούς ὀπορτουνιστές — *ἄν* αὐτό χρειάζεται (;;;) — σέ μᾶς αὐτό δέν ταιριάζει. Αὐτό εἶναι ὅλο πού μπορῶ νά πῶ πρός τό παρόν.

Χαιρετισμούς στήν σ. Ὄλγα καί σέ ὅλους τούς φίλους — μαζί καί στόν Γκόριν. Πῶς τά περνάει; Τί νέα ἔχετε; Πῶς πᾶνε οἱ σχέσεις Σας μέ τόν Πλεχάνοφ; Συζητᾶτε;

Τό φθινόπωρο ὁ Κάμενεφ, περνώντας γιά τό Παρίσι, θά κάνει διάλεξη στήν Ἐλβετία, (τώρα εἶναι ἐδῶ). Τό χειμώνα ἴσως πάω κι' ἐγώ.

Χαιρετισμούς! Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Ὀχτώβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στή Γενεύη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

76

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Στέλνω συνημμένα τό μικρό ἄρθρο στήν «Leipziger Volkszeitung» [113], ἀρ. φύλ. 235 (9. X. 1912) σχετικά μέ τή συνδιάσκεψη τῶν *λικβινταριστῶν*.

Τό μικρό αὐτό ἄρθρο πού γράφτηκε ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματός μας θά Σᾶς δόσει μιά εἰκόνα γιά τήν ψευτοσοσιαλιστική αὐτή συνδιάσκεψη.

Μέ ἀδελφικό χαιρετισμό.

Β. Οὐλιάνοφ

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 9 τοῦ Ὀχτώβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Ἀπρίλη 1963
στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 111

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

77

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Ἀγαπητέ Α. Μ.! Πῶς πάει ἡ ὑγεία Σας; Τήν τελευταία φορά τά νέα Σας δέν ἦταν καλά — ἀνεβάζετε πυρετό κτλ. Ἀναρώσατε ἐντελῶς; Γράψτε μου δυό λόγια — θά Σᾶς εἶμαι πολύ εὐγνώμων.

Δέν Σᾶς διαβάσαμε ἀκόμη στήν «Πράβντα». Κρίμα. Κι' ὅμως θά ἔπρεπε νά ὑποστηρίξουμε τήν ἐφημερίδα.

Εἴμαστε τώρα «βουτηγμένοι ὥς τό λαιμό» στή δουλιά μέ τίς ἐκλογές. Ἡ τάση γιά ἀποχή εἶναι πάρα πολύ μεγάλη. Ἀκόμη καί στούς ἐργάτες ἐκλογεῖς. Παρόλα αὐτά παντοῦ ἐκλέχτηκαν σοσιαλδημοκράτες. Ἀπό τά ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν ἐξαρτᾶται κατά πολύ ἡ ἀνάπτυξη τοῦ Κόμματος [114].

Μάθατε τίποτε γιά τή συνδιάσκεψη τῶν λικβινταριστῶν;

Ποιό περιοδικό θά Σᾶς δημοσιεύσει; Τί γίνεται μέ τό «Ζνάνιγε»;

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι καί Σᾶς εὔχομαι νά γίνετε σύντομα καλά. Χαιρετισμούς στήν Μ. Φ.

Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Ἡ διεύθυνσή μου δέν εἶναι πιά στό Παρίσι, ἀλλά στήν Κρακοβία, Ulica Lubomirskiego. 47. Krakau.

P. S. Εἴδατε τή «Λούτς»; [115] Μήπως ἀκούσατε τί εἴδους εἶναι αὐτή ἡ ἐπιχείρηση «Ντιέν»; [116] Ὑπάρχουν φῆμες ὅτι εἶναι ὄργανο τοῦ ***Βίττε***..

Γράφτηκε στίς ἀρχές τοῦ Ὀχτώβρη 1912
Στάλθηκε στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Γενάρη 1927 στήν ἐφημερίδα «Μπακίνσκι Ραμπότσι», ἀρ. φύλ. 17

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

78

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Γράμμα πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή

Ὁ ὑπογεγραμμένος, μέ τήν ἰδιότητα ἤδη τοῦ μόνιμου πολιτικοῦ συνεργάτη τῆς *«Πράβντα»* καί τῆς *«Νιέβσκαγια Ζβεζντά»* θεωρῶ χρέος μου νά διαμαρτυρηθῶ ἐνάντια στή στάση τῶν συναδέλφων

μου, πού καθοδηγοῦν στήν κρίσιμη αὐτή περίοδο τίς ἐφημερίδες αὐτές.

Οἱ ἐκλογές τῆς Πετρούπολης καί στήν ἐργατική κουρία καί στή 2η κουρία τῆς πόλης ἀποτελοῦν κρίσιμη στιγμή, στιγμή ὑλοποίησης τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς δουλιᾶς πέντε χρόνων, στιγμή καθορισμοῦ, ἀπό πολλές ἀπόψεις, τῆς κατεύθυνσης τῆς μελλοντικῆς πεντάχρονης δουλιᾶς.

Σέ μιά τέτια στιγμή τό καθοδηγητικό ὄργανο τῆς ἐργατικῆς δημοκρατίας πρέπει νά ἐφαρμόζει σαφή, σταθερή, μέ ἀκρίβεια καθορισμένη πολιτική. Ἡ «Πράβντα» ὅμως δέν εἶναι ἀπό πολλές ἀπόψεις τό καθοδηγητικό οὐσιαστικό ὄργανο, *δέν* ἐφαρμόζει μιά τέτια πολιτική.

Ἡ «Λούτς» καί τό «Μεταλλίστ» [117] φωνάζουν πάρα πολύ γιά «ἑνότητα», ἐφαρμόζοντας κάτω ἀπό τή «δημοφιλή» αὐτή σημαία τή *χειρότερη* πολιτική τῶν λικβινταριστῶν καί συγκεκριμένα: τή μή ὑποταγή μιᾶς ἀσήμαντης μειοψηφίας στήν τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν μαρξιστῶν τῆς Πετρούπολης, τήν ἐπιβολή πάνω σέ *ἑκατοντάδες* ἐργατικές ὁμάδες τῆς συνεποῦς ἐργατικῆς δημοκρατίας, τοῦ ὑποψηφίου τριῶν, πέντε ἤ καί δέκα μικρῶν ὁμάδων τῆς διανόησης καί μιᾶς χούφτας ἐργατῶν.

Στίς λίγες αὐτές μέρες πού μένουν ὥς τήν ἐκλογή τῶν ἐκλεκτόρων ἀπομέρους τῶν ἐργατῶν, στίς λίγες αὐτές ἑβδομάδες πού μένουν ὥς τίς ἐκλογές στή 2η κουρία τῆς Πετρούπολης, ἡ «Πράβντα» ὁπωσδήποτε θά ἔπρεπε ὑποχρεωτικά νά κάνει *ἀμείλικτη* πάλη ἐνάντια σ' αὐτή τήν *ἐξαπάτηση* τῆς ἐργατικῆς μάζας, ἐξαπάτηση πού σκεπάζεται μέ ὄμορφες καί δημοφιλεῖς φράσεις. Ὑποχρεωτικά νά ἐξηγήσει λεπτομερειακά, νά ἀποδείξει, νά δόσει σέ ὅλους νά καταλάβουν, 1-ο, ὅτι ὁ λικβινταρισμός εἶναι ρεῦμα ὄχι μαρξιστικό, ἀλλά φιλελεύθερο·

2-ο, ὅτι ἡ ἑνότητα ἀπαιτεῖ τήν ὑποταγή τῆς μειοψηφίας στήν πλειοψηφία καί οἱ λικβινταριστές, ὅπως ἔδειξε ἡ πείρα ὀχτάμηνης δουλιᾶς, ἀποτελοῦν ἀσφαλῶς μιά ἀσήμαντη μειοψηφία·

3-ο, ὅτι ὅσοι θέλουν νά ὑποστηρίζουν τήν *ἐργατική* δημοκρατία, πρέπει νά ξέρουν *ποῦ* βρίσκεται ἡ ἐργατική μάζα καί *ποῦ* ἡ μικροαστική διανόηση, ἡ ὁποία παίζει μέ τό μαρξισμό·

4-ο, ὅτι ἡ συνδιάσκεψη, μέ τήν ὁποία τόσο ἀσχολοῦνται οἱ λικβινταριστές καί ἡ «Λούτς», ἀποδοκιμάστηκε καί ξεσκεπάστηκε **καί** ἀπό τόν οὐδέτερο Πλεχάνοφ (πού εἶπε ἀνοιχτά ὅτι στή συνδιάσκεψή τους πῆραν μέρος *«μή κομματικά* καί *ἀντι-*

κομματικά στοιχεῖα»), ἀκόμη **καί** ἀπό τόν Ἀλέξινσκι πού ἔχει ἐχθρικές διαθέσεις ἀπέναντι στούς ἀντιλικβινταριστές.

Κτλ., κτλ.

Ἄν ἡ *«Πράβντα»* δέν ἐξηγήσει ὅλα αὐτά ἔγκαιρα, τότε *αὐτή* ἀκριβῶς θά φταίει γιά τή σύγχυση καί τή διάσπαση, γιατί ἡ *«Πράβντα»*, ἔχοντας μέ τό μέρος της τήν τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν καί ἐφόσον θά ἐξηγοῦσε ἔγκαιρα πῶς ἔχει ἡ ὑπόθεση, θά ἐξασφάλιζε στά **σίγουρα** τήν ἑνότητα, γιατί οἱ λικβινταριστές εἶναι δεξιοτέχνες σέ κομπασμούς καί ἀπειλές, στήν πράξη ὅμως ποτέ δέν θά τολμοῦσαν νά πᾶνε ἐνάντια στήν *«Πράβντα»*.

Ἡ *«Πράβντα»* ὁμολόγησε μονάχη της ὅτι ἔχουν διαμορφωθεῖ δυό γραμμές, δυό πλατφόρμες, δυό συλλογικές θελήσεις (αὐτή τοῦ Αὐγούστου τῶν λικβινταριστῶν καί ἡ ἄλλη τοῦ Γενάρη). Ταυτόχρονα ἡ *«Πράβντα»* ἀφήνει νά σχηματιστεῖ ἡ ἀντίληψη ὅτι ἀκολουθεῖ κάποια «δική της», τρίτη γραμμή, πού μόλις χθές τήν ἐπινόησε κάποιος καί συνίσταται (ὅπως μᾶς γράφουν κάποιοι οὐδέτεροι ἀπό τήν Πετρούπολη, γιατί ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς *«Πράβντα»* δέν καταδέχεται ἐπίμονα νά μᾶς ἀπαντήσει) ἤ σέ μιά μικρή παραχώρηση, δίνοντας στούς λικβινταριστές τόν ἕναν ἀπό τούς τρεῖς ὑποψήφιους, ἤ στήν παράδοση σ' αὐτούς ὅλης τῆς δεύτερης κουρίας, παίρνοντας «σέ ἀντάλλαγμα τήν ἐργατική». Ἄν οἱ φῆμες αὐτές δέν εἶναι σωστές, τότε γι' αὐτό *φταίει* ὁλοκληρωτικά ἡ *«Πράβντα»*, γιατί δέν ἐπιτρέπεται νά καλλιεργεῖται μέσα στούς μαρξιστές μιά τέτια ἀβεβαιότητα, ὅτι πασίγνωστοι *φίλοι*-μαρξιστές πιστεύουν καί διαδίδουν τίς φῆμες αὐτές.

Ἡ *«Νιέβσκαγια Ζβεζντά»* κλείνει σέ μιά ἐποχή φούριας, χωρίς ἕνα γράμμα, χωρίς μιά ἐξήγηση, ἡ συλλογική ἀνταλλαγή γνωμῶν σταματάει *ἐντελῶς*, καί οἱ πολιτικοί συνεργάτες μένουν στό *σκοτάδι*, χωρίς νά ξέρουν *ποιόν* βοηθοῦν νά ψηφιστεῖ, μήπως τόν λικβινταριστή; Εἶμαι ἀναγκασμένος νά διαμαρτυρηθῶ ἐνάντια σ' αὐτό καί νά δηλώσω ὅτι ἀπαλλάσσομαι τῆς εὐθύνης γιά τήν ἀνώμαλη αὐτή κατάσταση, πού ἐγκυμονεῖ μακρόχρονες μελλοντικές διενέξεις.

Σᾶς παρακαλῶ, νά ἀνακοινώσετε τό γράμμα αὐτό καί στό «ἀφεντικό» τῆς *«Πράβντα»* καί τῆς *«Νιέβσκαγια Ζβεζντά»* καί σέ ὅλη τή Συντακτική ἐπιτροπή καί τῶν δυό ἐφημερίδων καί σέ ὅλους τούς συνεργάτες, τούς συνεπεῖς ἐργάτες δημοκράτες.

Μέ χαιρετισμούς *Β. Ἰλίν*

Γράφτηκε τό πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Ὀχτώβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1956 στό περιοδικό «Κομμουνίστ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

79

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Ἀγαπητέ Α. Μ.! Πῆρα αὐτές τίς μέρες ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα» τῆς Πετρούπολης ἕνα γράμμα μέ τό ὁποῖο παρακαλοῦν νἄ Σᾶς διαβιβάσω ὅτι θά χαίρονταν πάρα πολύ ἄν ἐξασφάλιζαν μιά τακτική συνεργασία Σας. «Θά θέλαμε, μοῦ γράφουν, νά προτείνουμε στόν Γκόρκι 25 καπίκια τή σειρά, φοβόμαστε ὅμως μήπως τόν θίξουμε».

Κατά τή γνώμη μου, δέν ὑπάρχει κανένας λόγος νά θιγεῖτε. Οὔτε νά σκεφτεῖ κανείς ὅτι τό θέμα ἀμοιβή μπορεῖ νά ἐπηρεάσει τή συνεργασία Σας. Γνωστό εἶναι ἐπίσης ὅτι ἡ ἐργατική «Πράβντα», πού πληρώνει συνήθως 2 καπίκια τή σειρά, καί τίς περισσότερες φορές δέν πληρώνει τίποτε, δέν εἶναι γενικά ἐφημερίδα πού μπορεῖ νά τραβήξει συνεργάτες μέ βάση τήν ἀμοιβή.

Τό νά παίρνουν οἱ συνεργάτες μιᾶς ἐργατικῆς ἐφημερίδας ἔστω μιά κάποια, ὅμως τακτική ἀμοιβή, δέν ἔχει τίποτε τό κακό, «χώρια ἀπό τό καλό πού ἔχει». Σήμερα τό τιράζ εἶναι 20-25 χιλιάδες φύλλα. Εἶναι καιρός νά τακτοποιήσουμε μιά καθορισμένη σταθερή μισθοδοσία τῶν συνεργατῶν. Ποιό τό κακό στό γεγονός, ἄν σιγά-σιγά *ὅλοι* ὅσοι ἐργάζονται στήν ἐργατική ἐφημερίδα ἀρχίσουν νά ἀμείβονται; Καί γιατί μπορεῖ κανείς νά θιγεῖ ἀπό κάτι τέτιο;

Εἶμαι βέβαιος ὅτι οἱ φόβοι τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Πράβντα» τῆς Πετρούπολης, εἶναι ἐντελῶς ἀβάσιμοι καί ὅτι τήν πρότασή της θά τή δεῖτε μέ συντροφικό πνεῦμα. Γράψτε δυό λόγια ἤ σέ μένα, ἤ ἀπευθείας στή Συντακτική ἐπιτροπή.

Αὔριο θά γίνουν οἱ ἐκλογές τῶν ἐκλεκτόρων (στήν ἐργατική κουρία) στήν Πετρούπολη. Ἡ πάλη ἐνάντια στούς λικβινταριστές ὀξύνεται. Στή Μόσχα καί στό Χάρκοβο νίκησαν οἱ κομματικοί.

Εἴδατε τή «Λούτς» καί γενικά τήν παίρνετε; Ὁρίστε τό ἔριξαν στήν καλπιά καί προσπαθοῦν νά παραστήσουν τούς «καλούς»!

Εἶδα τήν εἴδηση γιά τήν ἔκδοση τοῦ «Κρουγκοζόρ» [118]. Εἶναι δική Σας ἐπιχείρηση, ἤ εἶστε καλεσμένος;

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι καί Σᾶς εὔχομαι πρίν ἀπόλα ὑγεία. Χαιρετισμούς στήν Μ. Φ.

Δικός Σας *Λένιν*

47. Ulica Lubomirskiego. Krakau.

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ Ὀχτώβρη 1912
Στάλθηκε στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

80

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Ἐπισυνάπτω σέ γερμανική μετάφραση τή διακήρυξη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κόμματός μας (Σοσιαλδημοκρατικό Ἐργατικό κόμμα τῆς Ρωσίας) ἐνάντια στόν πόλεμο *. Εὐαρεστηθεῖτε νά ἀνακοινώσετε τό κείμενο τῆς διακήρυξης αὐτῆς στούς γραμματεῖς τῶν Κομμάτων πού ἀντιπροσωπεύονται στό Γραφεῖο καί στό σοσιαλιστικό Τύπο.

Δεχτεῖτε, ἀγαπητέ σύντροφε, τόν ἀδελφικό χαιρετισμό μου.

Ν. Λένιν

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 23 τοῦ Ὀχτώβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στή γαλλική γλώσσα τό 1963 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεύχ. 1-2

Στή ρωσική γλώσσα δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

81

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Στέλνω συνημμένα τήν ἀνακοίνωση τῆς Ἐπιτροπῆς Βαρσοβίας τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Πολωνίας. Ἡ Ἐπιτροπή αὐτή μέ παρακαλεῖ νά Σᾶς στείλω τήν ἀνακοίνωση αὐτή, πού ἀποδείχνει ὁριστικά ὅτι οἱ κατηγορίες ἐνάντια στήν Ἐπιτροπή Βαρσοβίας [119], πού ὑποβλήθηκαν στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Πολωνίας, εἶναι ἐντελῶς ψευδεῖς.

---

* Πρόκειται γιά τήν ἔκκληση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ «Σέ ὅλους τούς πολίτες τῆς Ρωσίας» (Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 140-144). Ἡ γερμανική μετάφραση τοῦ ντοκουμέντου δέν ὑπάρχει. *Ἡ Σύντ.*

Θά Σᾶς εἶμαι πολύ εὐγνώμων, ἀγαπητέ σύντροφε, ἄν θά ἀνακοινώσετε τό σοβαρό αὐτό ντοκουμέντο στούς γραμματεῖς ὅλων τῶν Κομμάτων πού ἀντιπροσωπεύονται στό Γραφεῖο.

Μέ ἀδελφικό χαιρετισμό.

Ν. Λένιν

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 24 τοῦ 'Οχτώβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στή γαλλική γλώσσα τό 1963 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεύχ. 1-2

Στή ρωσική γλώσσα δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

82

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. ΓΚ. ΠΟΛΕΤΑΓΕΦ

'Αγαπητέ συνάδελφε! Χάρηκα πολύ πού πῆρα ἀπό Σᾶς μιά σπάνια εἰδησούλα. Εὐχαριστῶ πάρα πολύ πού μέ γράψατε συνδρομητή στό περιοδικό. Τό βιβλίο τοῦ Λιτβίνοφ μπορῶ νά τό στείλω ἀμέσως μόλις ζητηθεῖ. Τό βιβλίο τοῦ Τσιστιακόφ δέν τό θυμᾶμαι. Τί ἔγραφε, τί βιβλίο ἦταν; [120] 'Η ἐλπίδα Σας ὅτι εἶμαι ἀρκετά ἐνημερωμένος, δυστυχῶς, εἶναι ἐντελῶς ἀβάσιμη. Τή θεωρῶ μάλιστα σχεδόν σάν εἰρωνεία... Βέβαια Σᾶς καταλαβαίνω πολύ καλά, ὅταν ἀναφέρεστε στήν «ἔξαψη», ὅμως ξέρετε ὅτι ἡ πολιτική ἔξαψη σπάνια ἐκφράζεται... μέ τή σιωπή ἤ μέ τήν ἐπιφυλακτικότητα. Σάν συνεργάτης τῆς «Πράβντα» γιά τά πολιτικά ζητήματα ἐγώ ἐπίσης βρίσκομαι σέ «ἔξαψη», καί γι' αὐτό δέν μπορῶ νά σιωπῶ, μάλιστα καί στίς συνθῆκες πού δέν δίνουν τή δυνατότητα γιά συνομιλίες (λόγω τῆς σιωπῆς τοῦ συνομιλητῆ). Πρίν ἀπό τίς ἐκλογές τῆς 17 τοῦ 'Οχτώβρη [121] θά ἦταν, κατά τή γνώμη μου, ἐξαιρετικά σπουδαῖο ἀκόμη πιό ἀνοιχτά καί ἀποφασιστικά νά ἀναπτύξουμε τήν ἀπό θέσεις ἀρχῶν ἀντιλικβινταριστική πλατφόρμα, νά δημοσιεύσουμε τό δικό μας ψηφοδέλτιο πάλι ὁλόκληρο, νά προφυλαχτοῦμε ἀπό τίς ταλαντεύσεις à la Σουντακόφ [122] (περίεργο, ἄχ πόσο περίεργο πού σεῖς στό σημεῖο αὐτό σιωπᾶτε). Στέλνω πάλι ἄρθρα γι' αὐτό. Κρούετε καί ἀνοιγήσεται... Μπορεῖ ἄραγε νά ἐφαρμοστεῖ αὐτό στήν ἐφημερίδα σας; Θά ἔπρεπε νά βγάλετε τήν Τετάρτη πρόσθετο φύλλο ἀφιερωμένο στά ζητήματα αὐτά. Αὐτό θά στοιχίσει περί τά 100 ἤ 200 ρούβλια, ἀλλά καί ἕνα τέτιο ποσό θά καλυφθεῖ στό δεκαπλάσιο μέ τήν ἐπιτυχία ὅλης τῆς ὑπόθεσης τῶν ἐκλογῶν, γιατί πραγματικά μᾶς

χρειάζονται σταθεροί φίλοι γιά μεγάλη περίοδο, νά μή τό ξεχνᾶτε αὐτό. Νά μή λυπᾶστε 100-200 ρούβλια στήν ἀποφασιστική στιγμή, θά ἐξοικονομήσετε ἔτσι πολύ περισσότερα μετέπειτα... Ἀπό τεχνική πλευρά εἶναι ἀκόμη σπουδαῖο νά στρέψετε τήν προσοχή στή χαλιναγώγηση τοῦ προέδρου τοῦ συνεδρίου τῶν πληρεξουσίων. Συνιστῶ νά ἀπευθυνθεῖτε τηλεφωνικά στούς νομικούς καί νά γράψετε ἄρθρο γιά τά δικαιώματα τῶν μελῶν τῶν πληρεξουσίων τοῦ συνεδρίου ἐνάντια στόν πρόεδρο. Δέν ἔχω τό νόμο (Κώδικας νόμων, τόμ. II, ἔκδ. 1892, ἄρθρα 179-191 γιά τά κοινωνικά ἱδρύματα κυβερνείων), οἱ νομικοί μάλιστα ὀφείλουν νά ξέρουν καλύτερα καί νά δόσουν συγκεκριμένες καί σαφεῖς συμβουλές, πῶς νά γίνονται παράπονα γιά τόν πρόεδρο καί νά ἐξασφαλίζονται τά δικαιώματά τους. Νά μήν τσιγγουνευτεῖτε νά τηλεγραφήσετε γιά τά ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν.

Ν. Λ.

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Ὀχτώβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

83

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ [123]

Μόλις εἶχα στείλει τό προηγούμενο γράμμα μου, ὅταν πῆρα τό δικό Σας σχετικά μέ τή βιβλιοθήκη. Τό σχέδιο συγκέντρωσης τοῦ ὑλικοῦ γιά τήν ἱστορία τῆς ἐπανάστασης εἶναι θαυμάσιο. Τό χαιρετίζω ὁλόψυχα καί εὔχομαι ἐπιτυχία.

Σχετικά μέ τόν Μπέμπουτοφ, μοῦ εἶχε πεῖ ὅταν γνωρίστηκα τό Μάη στό Βερολίνο, ὅτι εἶχε δόσει τή βιβλιοθήκη του, στή Vorstand (ΚΕ τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας) *μέ τέτιο τρόπο, ὥστε νά μή μπορεῖ νά τήν πάρει πίσω.* Ἔχω ἕνα γράμμα του πού λέει ὅτι ἡ βιβλιοθήκη αὐτή προσφέρεται στό κόμμα τῆς σοσιαλδημοκρατίας, ὅταν θά εἶναι ἑνιαῖο κτλ. Κατά συνέπεια δέν φαίνεται πώς μπορεῖ νά γίνει τίποτε σ' αὐτό τό ζήτημα. Ὅμως, παρόλα αὐτά, δοκιμάστε νά ἔλθετε σ' ἐπαφή μέ τόν Μπέμπουτοφ.

Βλ. Ἰλίν

Γράφτηκε τό δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Ὀχτώβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Ἀπρίλη 1960 στήν ἐφημερίδα «Κομσομόλσκαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 95

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο, ἐπικυρωμένο ἀπό τόν Α. Μ. Γκόρκι

84

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Ἀξιότιμε συνάδελφε! Σήμερα διάβασα στήν «Πράβντα» καί στή «Λούτς» είδήσεις σχετικά μέ τά ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν στήν ἐργατική κουρία τῆς Πετρούπολης. Δέν μπορῶ παρά νά Σᾶς συγχαρῶ γιά τό κύριο ἄρθρο πού δημοσιεύτηκε στό φύλλο ἀρ. 146: σέ μιά στιγμή ἥττας πού δέν τήν προκάλεσαν οἱ σοσιαλδημοκράτες (ἀπό τήν ἀνάλυση τῶν ἀριθμῶν βγαίνει καθαρά ὅτι οἱ λικβινταριστές δέν ἐκλέχτηκαν ἀπό τούς σοσιαλδημοκράτες), ἡ Συντακτική ἐπιτροπή ὑπόδειξε ἀμέσως μ'έναν τόνο σωστό, σταθερό, ἀξιοπρεπή τή σημασία πού ἔχει ἀπό ἄποψη ἀρχῶν ἡ θέση διαμαρτυρίας ἐνάντια στή «μείωση». Δέν πρέπει νά καταλάβετε λαθεμένα τίς γραμμές αὐτές. Μή νομίζετε ὅτι ὀφείλονται σέ κάποια ἄλλα ἐλατήρια, ἐκτός ἀπό τήν ἐπιθυμία ἀνταλλαγῆς σκέψεων, πράγμα τόσο φυσικό γιά ἕναν μόνιμο συνεργάτη. Ἡ κατάσταση ἦταν δύσκολη. Ἡ πάλη σκληρή. Ἔγινε σχεδόν ὅ,τι μποροῦσε, ἡ διάσπαση ὅμως ἐπῆλθε καί οἱ ἐξωκομματικοί ἔδοσαν τίς ψήφους στούς ὀπορτουνιστές. Γι' αὐτό ἐπιβάλλεται πιό ἐπιτακτικά μιά αὐστηρή ἀπό ἄποψη ἀρχῶν, ἐπίμονη καί πεισματική δουλιά ἑνός συσπειρωμένου συνόλου (μιᾶς συσπειρωμένης Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς λογουχάρη ἤ ἑνός συμβουλίου συνεργατῶν κτλ.) γιά νά ἀντιπαλέψουμε τή διάσπαση.

Ἔχει μεγάλη σημασία νά μή διακόψετε τή δουλιά τῆς μελέτης τῶν ἐκλογῶν, πού ἄρχισε ἡ «Πράβντα», ἀλλά νά τή συνεχίσετε. Νά συγκεντρώσετε καί νά δημοσιεύσετε τίς ψήφους ὅλων τῶν ὑποψηφίων (ἔχετε μόνο γιά τούς 9 ἀπό τούς 13). Νά συγκεντρώσετε καί νά δημοσιεύσετε στοιχεῖα πού νά δείχνουν πῶς ψήφισαν οἱ ἐξωκομματικοί, πῶς ψήφισαν οἱ ἐργάτες τοῦ ἐργοστασίου Πουτίλοφ (7 καί 2 λικβινταριστές), τοῦ Σεμιάννικοφ (2 καί 1 λικβινταριστής) κτλ. κατά ἐργοστάσια.

Μόνο ἡ «Πράβντα» μπορεῖ νά ἐκπληρώσει μέ ἐπιτυχία τό σοβαρό αὐτό ἔργο.

Χαιρετισμούς καί τίς καλύτερες εὐχές.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 2 τοῦ Νοέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1923 στό βιβλίο: «Ἀπό τήν ἐποχή τῆς «Ζβεζντά» καί τῆς «Πράβντα» (1911-1914)». Τεῦχ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

85

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Ἀγαπητέ φίλε! Μόλις σήμερα μάθαμε τή νίκη τῶν λικβινταριστῶν στήν Πετρούπολη. Ἀπό τήν ἀνάλυση τῶν ἀριθμῶν φαίνεται καθαρά ὅτι *δέν* τούς ψήφισαν *οἱ σοσιαλδημοκράτες,* ἀλλά ἀκριβῶς οἱ 11 ἐκεῖνοι «ἐξωκομματικοί», πού ψήφισαν τόν ἐξωκομματικό Στεπάνοφ. Οἱ ἀριθμοί ὅμως δέν εἶναι πλήρεις. Ἔχει μεγάλη, πολύ μεγάλη σημασία νά πάρουμε πλήρεις ἀριθμούς, δηλαδή: 1) τόν ἀριθμό τῶν ψήφων καί ὑπέρ καί *κατά* **ὅλων** τῶν 13 ὑποψηφίων· στίς ἐφημερίδες ὑπάρχουν στοιχεῖα μόνο γιά τούς 9 ὑποψήφιους (τούς 3 λικβινταριστές καί τούς 6 δικούς μας)· λείπουν τά στοιχεῖα γιά τούς 3 λικβινταριστές καί τόν 1 ἐξωκομματικό. Καταβάλετε *ὅλες* τίς προσπάθειες γιά νά συγκεντρώσετε τά στοιχεῖα αὐτά. Μερικοί πληρεξούσιοι ἄς ἐξακριβώσουν τό γεγονός αὐτό μέ γράμματα πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τῶν διαφόρων ἐφημερίδων, ἄν εἶναι ἀδύνατο νά βρεθοῦν τά πρακτικά. Ἡ σημασία τῶν ἀριθμῶν αὐτῶν εἶναι ἐξαιρετικά μεγάλη. Μή λυπᾶστε κόπους γιά νά τούς συγκεντρώσετε. 2) Πρέπει νά γίνει ἔρευνα ἀνάμεσα στούς πληρεξουσίους πῶς ψήφισε ὁ καθένας. Αὐτό ἔχει ἰδιαίτερη σημασία ὁσοναφορᾶ τούς 7 «δικούς μας» τοῦ ἐργοστασίου Πουτίλοφ + τούς 2 δικούς μας τοῦ ἐργοστασίου Σεμιάννικοφ. Συγκεντρῶστε τίς πληροφορίες γρηγορότερα, πληρέστερα, ἀκριβέστερα. Ἐξαιρετική σημασία ἔχει νά ξέρουμε ἀπό τούς πληρεξούσιους πῶς ψήφισαν οἱ 11 ἐξωκομματικοί (ὅπως φαίνεται, ὅλοι τους ἀκολούθησαν σταθερά τούς λικβινταριστές, θά ἦταν ὅμως ὠφέλιμο νά συγκεντρωθοῦν ἄμεσες ἀποδείξεις).

Γράφτηκε στίς 2 τοῦ Νοέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1956
στό περιοδικό «Κομμουνίστ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

86

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Ἀξιότιμε συνάδελφε!

Ἔγραψα, σύμφωνα μέ τήν παράκλησή Σας, στόν Γκόρκι καί σήμερα πῆρα ἀπό αὐτόν ἀπάντηση. Γράφει:

«Στεῖλτε τό συνημμένο σημείωμα στήν «Πράβντα». Γιά ἀμοιβή δέν μπορεῖ νά γίνει λόγος — εἶναι ἀνοησία. Θά δουλεύω στήν

ἐφημερίδα καί σύντομα θά ἀρχίσω νά στέλνω σ' αὐτήν χειρόγραφα. Μέχρι τώρα δέν μποροῦσα νά τό κάνω αὐτό, γιατί εἶμαι φοβερά ἀπασχολημένος, δουλεύω 12 περίπου ὧρες, πιάστηκαν οἱ πλάτες μου».

Ὅπως βλέπετε, οἱ διαθέσεις τοῦ Γκόρκι εἶναι πολύ φιλικές *. Ἐλπίζω ὅτι θά τοῦ ἀπαντήσετε κατά τόν ἴδιο τρόπο καί θά *φροντίσετε* νά τοῦ στέλνεται *τακτικά* ἡ *«Πράβντα»*. Ἡ διεκπεραίωση κουτσαίνει πότε-πότε, ἔτσι πού εἶναι ἀπαραίτητο νά γίνεται ἔλεγχος καί ἀπό καιρό σέ καιρό νά ἐλέγχετε Ἐσεῖς ὁ ἴδιος.

Ἐπίσης νά στέλνετε νέες ἐκδόσεις, πού θά μποροῦσαν νά ἔχουν ἐνδιαφέρον γι' αὐτόν, ἀκόμη καί κάτι ἀπό τά χειρόγραφα (σέ μένα γιά νά τίς στέλνω σ' αὐτόν), ἄν θέλετε νά διατηρηθοῦν οἱ φιλικές διαθέσεις.

Θά Σᾶς παρακαλοῦσα πολύ νά μοῦ στείλετε τά φύλλα τῆς *«Πράβντα»* ἀρ. 146, 147 καί 148 καί τῆς *«Νιέβσκαγια Ζβεζντά»* ἀρ. 26 καί 27, ἔστω ἀπό δυό ἀντίτυπα τοῦ κάθε φύλλου.

Σκέπτεστε νά ἀπαντήσετε στά κακοήθη-πρόστυχα δημοσιεύματα τῆς «Λούτς»; Αὐτά τά καθάρματα ἀποσπάστηκαν μονάχοι τους καί φωνάζουν γιά διάσπαση!! Ὅμως τό *ψηφοδέλτιό* τους συγκέντρωσε *λιγότερους* ψήφους (τό σύνολο τῶν ψήφων γιά ὅλο τό ψηφοδέλτιο, γιά ὅλους καί τούς 6 ὑποψήφιους) καί στίς 17. X καί στίς 18. X !! Νά πάρετε ὁπωσδήποτε ἀπό τόν Ζάιτσεφ ἤ ἀπό κανέναν ἄλλον ἀπό τούς ἐκλέκτορες τούς ἀκριβεῖς ἀριθμούς τῶν ψήφων *ὅλων* τῶν ὑποψηφίων λικβινταριστῶν. Αὐτό ἔχει πάρα *πολύ μεγάλη* σημασία! Καί πόσο παρακαλοῦσα νά μοῦ ἀγοράσουν τόν *ἔντυπο* κατάλογο τῶν πληρεξουσίων ἀπό τό γραφεῖο τῆς διοίκησης τῆς Πετρούπολης! *Κάντε* το αὐτό ὁπωσδήποτε. Μέ τίς καλύτερες εὐχές.

Δικός Σας...

Στέλνω τά πιό θερμά συγχαρητήρια καί τίς καλύτερες εὐχές σέ ὅλους τούς συνεργάτες, συντάκτες καί φίλους τῆς «Πράβντα» μέ τήν εὐκαιρία τῆς νίκης τῶν ὀπαδῶν της στήν Πετρούπολη, στό Χάρκοβο κτλ.!!

P. S. Γράψτε μου γιά τό τιράζ τῆς «Πράβντα» καί τῆς «Λούτς» τώρα! Φτάνουν τά ὑλικά;

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 2 τοῦ Νοέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1956
στό περιοδικό «Κομμουνίστ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Ἐπισυνάπτω τό γράμμα τοῦ Γκόρκι πρός τό «Σοβρεμέννι Μίρ» γιά νά σᾶς στείλουν τίς «Ἱστορίες ἀπό τήν Ἰταλία». *Πάρτε τις τό γρηγορότερο*.

87

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Πρός τόν Κάμενεφ

Παρασκευή.

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.! Παρακαλῶ, ἐκδόστε *τό γρηγορότερο* τό ΚΟ.

Σᾶς κατσαδιάζουμε πού σιωπᾶτε. Ἀπό τή Βιέννη δέν ἔγραψαν. Στό αὐστριακό συνέδριο [124] δέν διάβασαν χαιρετιστήριο. Κακῶς. Ἀπό τή Ζυρίχη δέν ἔγραψαν!!

Στή Βαρσοβία πέρασε ὁ Γιαγγέλο [125]. Γιά τή Μόσχα ἀκόμη δέν ξέρουμε.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν* *

. . . .

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Νοέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

88

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

10. XI.

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.! Τώρα ἔμαθα ὅτι τό συνέδριο στή Βασιλεία θά γίνει, *πιθανῶς*, στίς 24 τοῦ *Νοέμβρη* [126]. Στήν ἐπιτροπή γιά τήν προετοιμασία τῆς ἀπόφασης ὁρίζουμε ἕναν ἀντιπρόσωπο (+ ἀπό 1 τῆς Γαλλίας, Γερμανίας, Αὐστρίας καί Ἀγγλίας + ὁ πρόεδρος Vandervelde, 4. Rue... * XIV. Bruxelles). Φυλάξτε τή διεύθυνση.

Πιθανό ἐγώ νά μή πάω καί **θά ὁρίσουμε Ἐσᾶς.** Γι' αὐτό ἑτοιμαστεῖτε *ἀμέσως*: συγκεντρῶστε *ὅλες* τίς διακηρύξεις κατά τοῦ πολέμου, προμηθευτεῖτε τή «Neue Zeit», τό τελευταῖο φύλλο (ἀρ. 6, τῆς 8. XI) [127], ὅπου ὁ Κάουτσκι κρίνει ἐντελῶς ὁπορτουνιστικά κτλ...

Νά φύγετε *μόλις πάρετε τό τηλεγράφημα* (στή Βασιλεία 2-1 μέρες πρίν τό συνέδριο, δηλ. στίς 22 ἤ 23.XI).

Ἐκδόστε τό ΚΟ (8 σελίδες) **ἀμέσως.**

---

* Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου ἔχει καταστραφεῖ μερικά. Μερικές λέξεις εἶναι δυσανάγνωστες. *Ἡ Σύντ.*

Γράψτε τί καί πόσο θά μείνει γιά τό επόμενο φύλλο πού (μέ 4 σελίδες) θά τό βγάλουμε *γρήγορα*. Ὁ Μαλινόβσκι βγῆκε βουλευτής στό κυβερνεῖο Μόσχας.

Saluts et félicitations!

Bien à vous * *Βλ. Λένιν*

. . . .

Γράφτηκε στίς 10 τοῦ Νοέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

89

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

10. XI.

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς!

Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ γιά τήν ἀνακοίνωσή Σας [128]. Θά προσπαθήσουμε νά πάρουμε μέτρα σχετικά μέ τό διορισμό ἀντιπροσώπων γιά τό συνέδριο τῆς Βασιλείας.

Ὁ ἐξουσιοδοτημένος ἀντιπρόσωπος τοῦ Κόμματός μας στήν ἐπιτροπή γιά τή σύνταξη τοῦ σχεδίου ἀπόφασης θά γνωστοποιηθεῖ μόλις αὐτό γίνει δυνατό.

Μέ ἀδελφικό χαιρετισμό. *Ν. Λένιν*

P. S. Εἶμαι ὑποχρεωμένος νά ὑποβάλλω στήν ΚΕ τοῦ Κόμματός μας ἔκθεση γιά τήν τελευταία συνεδρίαση τοῦ Γραφείου. Γιά νά κάνω τήν ἔκθεση μοῦ εἶναι ἀπαραίτητα ὁρισμένα στοιχεῖα. Ξέρω καλά ὅτι εἶστε πολύ ἀπασχολημένος, ἀγαπητέ σύντροφε, καί ζητῶ τή συγκατάθεσή Σας νά δεχτεῖτε σέ ἀκρόαση γιά 5-10 λεπτά τόν σύντροφο Ποπόφ, πού θά παρουσιαστεῖ σέ Σᾶς. Οἱ γαλλικές καί γερμανικές ἐφημερίδες («Le Peuple», Wiener «Arbeiter-Zeitung», «Bremer Bürger-Zeitung», «Leipziger Volkszeitung» καί «Vorwärts») δημοσίευσαν πολύ ἀντιφατικά στοιχεῖα γιά τήν τελευταία συνεδρίαση τοῦ ΔΣΓ [129].

P. P. S. Μόλις σήμερα πῆρα τήν πληροφορία γιά τίς ἐκλογές τῶν βουλευτῶν τῆς IV Δούμας στό κυβερνεῖο Μόσχας. Τώρα μπορῶ νά Σᾶς πῶ ὅτι ὅλοι οἱ βουλευτές ἀπό τίς ἐργατικές κουρίες

* —Χαιρετισμούς καί συγχαρητήρια! Ὅλος δικός Σας. *Ἡ Σύντ.*

(Arbeiterkurie) εἶναι *σοσιαλδημοκράτες!* Ἤδη ἐκλέχτηκαν 12 σοσιαλδημοκράτες, παρόλη τήν ἐξαιρετικά πρωτάκουστη νοθεία τῶν ἐκλογῶν.

Μέ ἀδελφικό χαιρετισμό.

Ν. Λένιν

Γράφτηκε στίς 10 τοῦ Νοέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στή γαλλική γλώσσα τό 1963 στό περιοδικό «Cahier du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 1-2

Στή ρωσική γλώσσα δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τοῦ περιοδικοῦ
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

90

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΠΛΕΧΑΝΟΦ

17. IX. 12.

Ἀγαπητέ σύντροφε! Πρίν λίγο Σᾶς ἔστειλα τηλεγράφημα ὅτι δεχόμαστε τό συνδυασμό πού συμφωνήσατε μέ τόν Ρουμπανόβιτς.

Σᾶς παρακαλοῦμε νά ὑποβάλετε στήν ἐπιτροπή γιά ἐνημέρωσή της καί τή δική μας *ἀπόχρωση*, ἐφόσον διαφωνοῦμε μαζί Σας στό παρακάτω σημεῖο.

Τό ἄρθρο τοῦ Κάουτσκι στό «Neue Zeit», τεῦχ. 6, πού κυκλοφόρησε ὕστερα ἀπό τή συνεδρίαση τόν Ὀχτώβρη τοῦ ΔΣΓ, διατυπώνει καθαρά τήν ἐπίσημη γνώμη τῶν γερμανῶν, τῶν αὐστριακῶν κ. ἄ. Ἐμεῖς διαφωνοῦμε ριζικά μέ τό κεντρικό σημεῖο τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ (S. S. 191-192, *καί ἰδιαίτερα* ἀπό τίς λέξεις Dabei müssen * ὥς τίς λέξεις heischenden Massen **).

Στόν Κάουτσκι βγαίνει μιά *ὁλοκληρωτική* ἀκριβῶς *ἀπάρνηση τῆς ἐπαναστατικῆς* μαζικῆς ἀπεργίας. Αὐτό εἶναι ἀπαράδεκτο καί ἀπό τή ρωσική ἄποψη (100 000 πολιτικοί ἀπεργοί *σήμερα* στήν Πετρούπολη μέ ἐπαναστατικές συγκεντρώσεις καί συμπάθειες ἀπέναντι στήν *ἐξέγερση* τῶν ναυτῶν!) καί ἀπό τήν πανευρωπαϊκή. Ἐξάλλου Ἐσεῖς γνωρίζετε τήν ἄποψή μας ἀπό τόν Τύπο καί ἐλπίζω ὅτι δέν θά ἀρνηθεῖτε νά συζητήσετε μέ τόν σ. Κάμενεφ.

Ἀντιπρόσωπός μας στό ΔΣΓ εἶναι ὁ σ. Κάμενεφ (M.Rosenfeld. 11. Rue Roli. 11. Paris. XIV).

---

* —Στήν περίπτωση αὐτή πρέπει. *Ἡ Σύντ.*

** —τῶν μαζῶν πού ἀπαιτοῦν. *Ἡ Σύντ.*

Σᾶς παρακαλῶ νά τοῦ τηλεγραφήσετε, ἄν δέν πᾶτε Ἐσεῖς καί ἄν πᾶτε, νά τόν συναντήσετε *προτοῦ* συνέλθει ἡ ἐπιτροπή στή Βασιλεία. (M. Rosenfeld. Poste Restante. *Bâle).*

Ἄν, παρά τίς προσδοκίες, δέν πᾶτε, νά τοῦ στείλετε, Σᾶς παρακαλῶ, γραπτά τήν ψῆφο Σας γιά τήν ἐκλογή στήν ἐπιτροπή (τοῦ Ρουμπανόβιτς ἤ τοῦ Κάμενεφ).

Πάντα πρόθυμος *Ν. Λένιν*

Wl. Uljanow. 47. Lubomirskiego. Autriche. Krakau.

Στάλθηκε στό Σάν-Ρέμο (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

91

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΕΚΚ (ΜΟΥΧΙΝ)

Ἀξιότιμε σύντροφε!

Εὐχαριστῶ πάρα πολύ γιά τίς συμβουλές.

Τή διεύθυνσή μας ὁπωσδήποτε θά Σᾶς τήν ἀνακοινώσουμε μόλις τακτοποιηθοῦμε.

Ἄν ἡ ὑπόθεση δέν τακτοποιηθεῖ μέ τούς μενσεβίκους καί τό P. S. D., τότε γιά τήν ὑπόθεσή Σας πρέπει νά ἀπευθυνθεῖτε στήν *ΕΟΕ* [130]. Τή διεύθυνση τήν ξέρει ἡ Ρόζα καί θά δημοσιευτεῖ στή «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» πού βγαίνει αὔριο.

Γιά τήν πρόταση βοήθειας (σέ μεταφράσεις καί σέ ἄλλη δουλιά) εὐχαριστῶ πολύ. Ὁπωσδήποτε θά Σᾶς πληροφορήσουμε γι' αὐτό.

Μέ συντροφικούς χαιρετισμούς *Ν. Λένιν*

Γράφτηκε στίς 7 τοῦ Νοέμβρη 1912 στήν Κρακοβία

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

92

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἡ ἐπιτροπή ὁρίστηκε γιά τό Σάββατο 26.XI στίς 10 ἡ ὥρα τό πρωί στό Burgvogteihalle. Νά εἶστε στίς 9¾ γιά νά δεῖτε τόν *Χούισμανς* καί τόν *Πλεχάνοφ* (καί στούς δυό *ἔγραψα* γιά Σᾶς *). Ὄχι ἀργότερα! Καλύτερα νωρίτερα, γιά νά τά τακτοποιήσετε ὅλα.

---

* Τό γράμμα πρός τόν Γκ. Β. Πλεχάνοφ βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 109-110. *Ἡ Σύντ.*

Ἐσεῖς εἶστε ἐθνικός γραμματέας. Τά δελτία εἰσόδου *δέν δικαιοῦται* νά τά πάρει κανείς, *ἐκτός ἀπό Σᾶς καί τόν Πλεχάνοφ.*

Ἐπειδή ἐγώ ἔγραψα γιά Σᾶς (*Kameneff* — τό ἐπίσημο ὄνομα, τοῦ ἔδοσα καί τή διεύθυνσή Σας καί τό πραγματικό ὄνομα) στόν Χούισμανς, γι' αὐτό τό πληρεξούσιο δέν χρειάζεται χωρίς λόγο καί νά τό δείχνετε.

Καλέστε suppléant * ἔστω καί τόν Μαλέτσκι, ἔτσι πού νά τηρεῖ σιγή *κοντά Σας* καί νά ζητήσει τό λόγο *μόνο* γιά τά ζητήματα τῶν πολωνῶν. Χρειάζεται νά πεῖτε γι' αὐτό μόνο στόν Χούισμανς.

Γιά τήν ἀντιπροσωπεία στέλνω δυό πληρεξούσια — διαλέξτε ὁποιοδήποτε.

Διεξοδικό γράμμα γιά τά καθήκοντα τῆς ἀντιπροσωπείας, γιά τίς ψήφους καί γιά τά ἄλλα στάλθηκε στόν Τρογιανόβσκι γιά νά τό στείλει στόν Γιούρι (Bekzadian-Bolleystraße. 4. Zurich).

Σᾶς μαλώσαμε τρομερά γιά τή σιωπή, τώρα ὅμως εἰρήνη!

Ρωτεῖστε τόν Ρουμπανόβιτς εὐκαιριακά, ἄν μίλησε ὁ Πλεχάνοφ γιά τήν ἕνωση μέ τούς ἐσέρους.

Δικός Σας *Λένιν*

Γιά τό ταξίδι: 40 frs. ἀπό τή διάλεξη + 50. Ἡ ΕΟΕ τά στέλνει γιά λογαριασμό της.

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 17 καί 23 τοῦ Νοέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

93

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΣΟΤΣΙΑΛ-ΝΤΕΜΟΚΡΑΤ»

ΕΠΙΣΗΜΕΙΩΣΗ ΣΤΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΤΗΣ «ΕΝΤΟΛΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΡΓΑΤΗ ΒΟΥΛΕΥΤΗ ΤΟΥΣ» [131].

N B Νά *ἐπιστραφεῖ* ὁπωσδήποτε!! Νά μή λερωθεῖ. *Ἔχει ἐξαιρετική σημασία* νά διαφυλαχτεῖ τό ντοκουμέντο αὐτό! *Νά στοιχειοθετηθεῖ.*

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 18 τοῦ Νοέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 5 τοῦ Μάη 1932 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 123

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* — βοηθό. *Ἡ Σύντ.*

94

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.!

... * Στό ὄνομά Σας πρέπει νά σταλοῦν στή Βασιλεία ἀπό τίς Βρυξέλλες (ἀπό τόν Ποπόφ) [καί ἀπό τή Λειψία] (ἀπό τόν Ζαγκόρσκι) τά δυό τελευταῖα ντοκουμέντα μας: ἡ δική μου Rapport [στό ΔΣΓ] γιά τίς ἐκλογές στήν IV Δούμα καί τό «Οἱ ρῶσοι ἐργάτες ἐνάντια στόν πόλεμο» **... τῶν ἀπεργιῶν καί ἡ ἀπόφαση τῶν ἀντιπροσώπων. Αὐτό πρέπει νά *μοιραστεῖ* στό [ΔΣΓ. Εἶναι] σπουδαῖο...

Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Ἑτοιμᾶστε μέ *πρακτικό πνεῦμα*. Αὐτό σ' αὐτούς ὅλους δημιουργεῖ... *Σέ ὅλο τόν κόσμο* μετροῦν τή δύναμη τῆς σοσιαλδημοκρατίας μέ τρία γνωρίσματα: 1) ἀριθμός... votants *** (σέ μᾶς *δέν κάνει:* δυό λόγια κατά τῶν λεγκαλιστῶν)· 2) ὁ σοσ. Τύπος· 3) οἱ σοσ. βουλευτές. [Πρέπει νά παρθεῖ γιά τόν τέτιο] ὑπολογισμό ὁ νόμιμος Τύπος;

Πόσες φορές γιά *ὅλο τό 1912* (γιά 10 μῆνες, I-X) ἐμεῖς («Πράβντα») εἴμαστε πιό δυνατοί ἀπό τή «Λούτς»; (*A d. 3.* Νά ἀρχίσουμε ἀπό τήν III Δούμα) «Der anonymus aus dem «Vorwärts»» u.s.w. **** ἡ IV Δούμα **ἐργατική κουρία** (δυό λόγια γι' αὐτή) δική μας.

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 20 τοῦ Νοέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου ἔχει καταστραφεῖ σέ πολύ μεγάλο βαθμό. Οἱ λέξεις πού εἶναι σέ ἀγκύλες ἔχουν μπεῖ ἐννοιακά. *Ἡ Σύντ.*

** Ἡ εἰσήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο «Οἱ ἐκλογές γιά τήν IV Δούμα», πού πρίν θεωροῦνταν ὅτι δέν βρέθηκε, δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Le Peuple», ἀρ. φύλ. 325, τῆς 20 τοῦ Νοέμβρη 1912. Τό 1963 ἀναδημοσιεύτηκε στό βιβλίο «Correspondance entre Lénine et Camille Huysmans. 1905-1914». Paris.

«Οἱ ρῶσοι ἐργάτες ἐνάντια στόν πόλεμο» εἶναι, προφανῶς, ἡ ἔκκληση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ «Σέ ὅλους τούς πολίτες τῆς Ρωσίας» (Βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 140-144). *Ἡ Σύντ.*

*** —ψηφοφόρων. *Ἡ Σύντ.*

**** Πρόκειται γιά τήν ἐργασία τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ὁ ἀνώνυμος τῆς «Vorwärts» καί ἡ κατάσταση στό ΣΔΕΚΡ» (Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 211-224). *Ἡ Σύντ.*

95

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Γ. Α. ΜΠΕΡΖΙΝ

Μπέρζιν
Tervueren

Ἡ πολωνική ἀντιπολίτευση δέν πῆρε ὥς τώρα προσκλήσεις. Παρακαλῶ, ζητεῖστε ἀπό τόν Χούισμανς [132].

Λένιν

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 24 τοῦ Νοέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Βέλγιο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1960 στό περιοδικό «Νόβαγια ἰ Νοβέϊσαγια Ἱστόρια», τεῦχ. 3

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό ἀντίγραφο, γραμμένο ἀπό ἄγνωστο
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

96

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Ἀγαπητέ συνάδελφε! Σᾶς στέλνω τήν ἐντολή τῆς Πετρούπολης, πού ἔφτασε πολύ γρήγορα στά χέρια μου τυχαῖα, χάρη σέ μιά ἔκτακτη ἀποστολή ἀπό τήν Πετρούπολη. Ἡ ἐντολή αὐτή πρός τόν βουλευτή τῆς Πετρούπολης νά δημοσιευτεῖ ὁπωσδήποτε σέ περίοπτη θέση καί μέ μεγάλα στοιχεῖα. Εἶναι ἐντελῶς ἀπαράδεκτο νά διαστρεβλώνει ἡ «Λούτς» τήν ἐντολή, νά μιλάει ἤδη καί νά δημοσιεύει σημειώματα γι' αὐτή καί νά σωπαίνει ἡ «Πράβντα» πού οἱ ὀπαδοί της σύνταξαν αὐτή τήν ἐντολή, φρόντισαν νά ψηφιστεῖ καί νά κυκλοφορήσει... Τί σημαίνει αὐτό; Μπορεῖ μήπως μιά ἐργατική ἐφημερίδα νά ὑπάρχει, ὅταν δείχνει τόση περιφρόνηση γι' αὐτό πού ἐνδιαφέρει τούς ἐργάτες; (Εἶναι αὐτονόητο ὅτι, ἐφόσον ὁρισμένες ἐκφράσεις καί φράσεις δέν μποροῦν νά δημοσιευτοῦν ἐξαιτίας τῆς λογοκρισίας, μποροῦν νά γίνουν ἐπιμέρους τροποποιήσεις, ὅπως συνήθως γίνεται σέ παρόμοιες περιπτώσεις.) Τό νά μή δημοσιεύουμε ὅμως ἕνα τέτιο πράγμα δέν σημαίνει μόνο ὅτι παρέχουμε ἔδαφος σέ ἑκατοντάδες προστριβές, γιά τίς ὁποῖες θά φταίει ἡ «Πράβντα», ἀλλά καί ζημιώνουμε πάρα πολύ τό καθαυτό ἔργο τῆς ἐφημερίδας, τό ἔργο τῆς διάδοσης καί τῆς ὀργάνωσης τῆς ἐφημερίδας σάν ἐπιχείρησης. Ἡ ἐφημερίδα δέν εἶναι ἕνα πράγμα πού ὁ ἀναγνώστης τό διαβάζει καί ὁ συγγραφέας τό γράφει. Ἡ ἐφημερίδα πρέπει νά ψάχνει ἡ ἴδια, νά βρίσκει ἔγκαιρα ἡ ἴδια καί ἔγκαιρα νά δημοσιεύει

ἕνα ὁρισμένο ὑλικό. Ἡ ἐφημερίδα πρέπει νά ψάχνει κα' νά βρίσκει τίς ἐπαφές πού τῆς χρειάζονται. Καί νά ἔξαφνα μιά ἐντολή πρός τόν βουλευτή τῆς Πετρούπολης, πού προέρχεται ἀπό ὀπαδούς τῆς «Πράβντα», χωρίς νά δημοσιεύεται τίποτε στήν «Πράβντα»... Σᾶς παρακαλῶ νά μοῦ ἀπαντήσετε ἀμέσως μόλις πάρετε τό γράμμα αὐτό.

Γράφτηκε στίς 24 τοῦ Νοέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1923 στό βιβλίο: «Ἀπό τήν ἐποχή τῆς «Ζβεζντά» καί τῆς «Πράβντα» (1911-1914)». Τεῦχ. ΙΙΙ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

97

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.! Γιά τήν ἀμέλειά Σας εἶμαι φοβερά ἐξοργισμένος: δέν ὀργανώσατε τήν ἀποστολή γραμμάτων ἀπό τό συνέδριο!! Ἀλλά γι' αὐτό σέ ἄλλο μέρος. Ἐσεῖς ἀναγκάσατε τόν Κόμπα νά χάσει *ἐξαιρετικά* πολύτιμο χρόνο.

Στήν οὐσία τῆς ὑπόθεσης. Κατά τή γνώμη μου, στή Βασιλεία χειριστήκατε τήν ὑπόθεση — στίς δοσμένες συνθῆκες — ὑπέροχα. *Καλύτερα* δέν μποροῦσε. Δέν μποροῦσε νά ὑπάρξει καλύτερη ἀφορμή γιά νά γίνει ρήξη μέ τούς λικβινταριστές. (Σᾶς κατάλαβα — γιατί ἀκόμη δέν «τελειώσατε» τά γράμματα! — μιά πού τό ΔΣΓ *δέν* ἐξέτασε *καθόλου* τό ζήτημα γιά τό μοίρασμα τῶν ψήφων.) Προέκυψε ἰσοψηφία, καί αὐτό ἦταν καλύτερο μέ τό δοσμένο συσχετισμό δυνάμεων... * Τό ζήτημα γιά τούς ἐθνικούς **, κατά τή γνώμη μου, *σχετικά μέ αὐτό* ὅπως καί ὅλα τά τρία ζητήματα. Μέ μιά κουβέντα, πάνω στήν οὐσία τῆς ὑπόθεσης — félicitations les plus chaleureuses ***.

Γιατί δέν ἦταν ἡ ὑπογραφή τοῦ Μουράνοφ; Ἀφοῦ τό τηλεγράφημα ἦταν **τήν Κυριακή!!..** [133]

Εἴδαμε ἀπό τούς ἕξι ὥς τώρα τούς δυό: τόν Μαλινόβσκι καί τόν Μουράνοφ. Ἡ ἐντύπωση ὑπέροχη... Τό ἔδαφος εἶναι πλούσιο, ὅμως χρειάζεται *πολλή* δουλιά...

P. S. Κατά τή γνώμη μου, μπορεῖ νά συμφωνήσετε μέ τήν ἰσοτιμία, ὅμως νά βάλετε ἕναν ὅρο: *ἐξαίρεση* τοῦ Χάαζε γιά μεροληψία καί προσβολή τοῦ Γραφείου.

---

* Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου ἔχει καταστραφεῖ μερικά. Ἀπό το σημεῖο αὐτό καί παρακάτω μερικές λέξεις εἶναι δυσανάγνωστες. *Ἡ Σύντ.*

** ἀντιπρόσωποι τῶν ὀργανώσεων τῶν ἐθνικῶν μειονοτήτων. *Σημ. μετ.*

*** — τά πιό θερμά συγχαρητήρια! *Ἡ Σύντ.*

Ἡ ἐξαίρεση αὐτή εἶναι νόμιμο δικαίωμά μας καί ἠθική ὑποχρέωση. Καί πολιτικά εἶναι φανερό... μᾶς ἑτοιμάζει κακή φαγωμάρα...

Γράφτηκε άργότερα άπό τίς 25 τοῦ Νοέμβρη 1912
Στάλθηκε άπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

98

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Ἀγαπητοί συνάδελφοι! Μοῦ εἶναι ἐξαιρετικά ἀπαραίτητο τό φύλλο ἀρ. 8 τῆς «Πράβντα». Γράψατε ὅτι δέν τό ἔχετε. Δημοσιεύσετε, Σᾶς παρακαλῶ, τήν παρακάτω ἀγγελία στήν «Πράβντα» — γιά λόγους προφύλαξης δέν γράφω ἀρ. 8, ἀλλά ἀρ. φύλλων 5-10.

Ἔτσι γίνονται αὐτά τά πράγματα. Σᾶς παρακαλῶ πολύ γι' αὐτό.

Δικός Σας *Β. Ἰλίν*

Πῶς πάει ὁ Ὀλμίνσκι; Ἀληθεύει ὅτι εἶναι ἄρωστος;

> Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή καί ἡ διεύθυνση τῆς «Πράβντα» παρακαλεῖ θερμά τούς ἀναγνῶστες νά στείλουν τά φύλλα 5-10 (τό νούμερο 5-10) τῆς «Πράβντα» σέ 1 ἀντίτυπο. Εἶναι ἀπαραίτητο γιά νά συμπληρωθεῖ ἡ σειρά.

Γράφτηκε νωρίτερα άπό τίς 26 τοῦ Νοέμβρη 1912
Στάλθηκε άπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1956 στό περιοδικό «Κομμουνίστ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

99

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Ἀγαπητέ συνάδελφε! Μέ μεγάλη λύπη εἴδαμε στήν «Πράβντα» τῆς Κυριακῆς δυό παραλείψεις: πρῶτο, δέν ὑπάρχει ἕνα ἀρθράκι γιά τό συνέδριο τῆς Βασιλείας, δεύτερο, δέν δημοσιεύτηκε τό χαιρετιστήριο τοῦ Μπαντάγεφ καί τῶν ἄλλων [134] πρός τό συνέδριο. Γιά τό πρῶτο σημεῖο ἔχουμε κι' ἐμεῖς εὐθύνη, γιατί δέν στείλαμε ἄρθρο. Εἴμασταν

ἀπασχολημένοι μέ ἐξαιρετικά σοβαρές καί ἐπείγουσες ὑποθέσεις. Δέν ἦταν καθόλου δύσκολο νά γράψετε ἕνα τέτιο ἄρθρο καί ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα» ἤξερε ὅτι τήν Κυριακή ἀρχίζει τό συνέδριο. Γιά τή δεύτερη παράλειψη εὐθύνεται ὁλοκληρωτικά ὁ Μπαντάγεφ. Εἶναι τελείως ἀσυγχώρητο νά μή φροντίζει γιά τήν ἐφημερίδα του· νά ὑπογράφει κάτι χωρίς νά τό στείλει τήν ἴδια στιγμή στήν ἐφημερίδα του. Εἶναι ἀκατανόητο νά μή συνεργάζεται μέ μιά ἐργατική ἐφημερίδα τῆς Πετρούπολης ἕνας ἐργάτης βουλευτής τῆς Πετρούπολης (καί μάλιστα ὀπαδός τῆς «Πράβντα»). Εἶναι μεγάλη ἀνάγκη νά προσεχτεῖ ἡ σοβαρή αὐτή ἔλλειψη ὅσο μπορεῖ περισσότερο, τόσο ἀπομέρους ὅλης τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς καί τοῦ Μπατούριν (στόν ὁποῖο μέ τήν εὐκαιρία αὐτή παρακαλῶ νά διαβιβαστεῖ τό γράμμα αὐτό καί ἀπό τόν ὁποῖο θά χαιρόμουν πολύ ἄν εἶχα δυό γραμμές), ὅσο καί ἀπό μέρους τοῦ βουλευτῆ.

Ζητήσατε τή διεύθυνση τοῦ Γκόρκι. Ὁρίστε: Signor Massimo Gorki. Villa Spinola. *Capri* (Napoli). Italie. Ἰταλία, Νεάπολη.

Ὁρίστε καί ἡ διεύθυνση τοῦ ἀνταποκριτῆ στή Ρώμη, γράψτε του, θά γράφει στήν «Πράβντα»: Μπ. Ἀντόνοφ. B. Antonoff. Via le Giulio Cesare, 47. Roma. Ρώμη, Ἰταλία.

Γιατί δέν στέλνετε τά χρήματα πού πρέπει; Ἡ καθυστέρηση πολύ μᾶς δυσκολεύει. Μήν τά καθυστερεῖτε, παρακαλῶ. Γιατί δέν ἀπαντήσατε στήν παράκληση νά δημοσιευτεῖ στήν ἐφημερίδα ἡ ἀγγελία ὅτι ἡ Συντακτική ἐπιτροπή ζητάει νά βρεῖ τά φύλλα 5-10 τῆς «Πράβντα»;

Μέ τίς καλύτερες εὐχές μου.

Δικός Σας *Β.*

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ Νοέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1923 στό βιβλίο:
«Ἀπό τήν ἐποχή τῆς «Ζβεζντά» καί τῆς «Πράβντα» (1911-1914)». Τεῦχ. ΙΙΙ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

100

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.! Ντροπή — ντροπή — ντροπή!

Οὔτε λέξη στήν *«Πράβντα»* γιά τή Βασιλεία!! Τί κατάσταση λοιπόν εἶναι αὐτή;;

Εἴχαμε πέντε ἀντιπροσώπους καί οὔτε ἕνα γράμμα *ἀπό* τή Βασιλεία σέ μᾶς!! οὔτε μιά ἀνταπόκριση στήν «Πράβντα»!!

Καί γιατί δέν δόσατε στά «κορίτσια» (σέ ὅλους πού ἦταν στή Βασιλεία) *πληρεξούσια*, μιά πού εἴχατε τό δικό μου ἔντυπο πληρεξούσιο;

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 3 τοῦ Δεκέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

101

* ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΤΕΜΙΑΝ ΜΠΕΝΤΝΙ

Ἀξιότιμε σύντροφε! Σπεύδω νά Σᾶς πληροφορήσω ὅτι τό γράμμα Σας τῆς 15 τοῦ Νοέμβρη 1912 τό πῆρα [135]. Στή διεύθυνση τή δική μου, προφανῶς, ἔρχονται καλά τά γράμματα, μπορεῖτε νά γράφετε καί στό ἑξῆς ἔτσι. Εἴχαμε λυπηθεῖ πολύ γιά τήν προσωρινή ἀποχώρησή Σας ἀπό τήν «Πράβντα» καί χαρήκαμε πολύ γιά τήν ἐπιστροφή. Ἡ ἀλληλογραφία μέ τούς συνεργάτες τῆς «Πράβντα» μᾶς ἔγινε τόν τελευταῖο καιρό πολύ δύσκολη, ἰδιαίτερα μετά τά λυπηρά γεγονότα τῶν τελευταίων ἡμερῶν [136]. Αὐτό εἶναι βαρύ. Θά μᾶς προξενοῦσε μεγάλη χαρά, ἄν τώρα Ἐσεῖς, ἀφοῦ ἐλέγξατε τή διεύθυνση, δηλ. ἀφοῦ πειστήκατε ὅτι τό γράμμα Σας ἔφτασε, θά γράφετε διεξοδικά καί γιά Σᾶς καί γιά τήν τωρινή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα» καί γιά τό πῶς δουλεύει ἡ ἴδια ἡ «Πράβντα» καί γιά τούς ἀντιπάλους της καί γιά τή «Λούτς» κτλ.

Γιατί ἐπιπλέον ἐπιβεβαίωση μέσω τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Πράβντα»; Δέν καταλαβαίνω.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι καί στέλνω χαιρετισμό καί προσωπικά καί ἀπό τόν συνάδελφο.

Β. Ἰλίν

Γράφτηκε στίς 5 τοῦ Δεκέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1960 στό περιοδικό «Ἰστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

102

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ

Γιά τόν Βασίλιεφ

6/XII

Ἀγαπητέ φίλε, σχετικά μέ τίς 9 τοῦ Γενάρη εἶναι μεγάλη ἀνάγκη νά μελετηθεῖ καί νά προετοιμαστεῖ ἡ ὑπόθεση ἀπό νωρίτερα. Ἀπό πρίν πρέπει νά εἶναι ἕτοιμο τό φυλλάδιο μέ ἔκκληση νά γίνουν συγκεντρώ-

σεις, εἰκοσιτετράωρη ἀπεργία καί διαδηλώσεις (αὐτά πρέπει ἐπιτόπου νά ἀποφασιστοῦν, ἐπιτόπου φαίνεται καλύτερα τί πρέπει νά γίνει) [137]. Χρειάζεται νά «διορθωθεῖ» τό λάθος τῆς 15 τοῦ Νοέμβρη, νά διορθωθεῖ σέ βάρος τῶν ὀπορτουνιστῶν βέβαια [138]. Συνθήματα τοῦ φυλλαδίου πρέπει νά εἶναι τά τρία βασικά ἐπαναστατικά (δημοκρατία, ὀχτάωρη ἐργάσιμη μέρα καί δήμευση τῆς γῆς τῶν τσιφλικάδων) καί ἰδιαίτερα νά ὑπογραμμίζεται τό «αἶσχος» τῆς 300ετοῦς δυναστείας τῶν Ρομάνοφ. Ἐφόσον δέν ὑπάρχει πλήρης καί ἀπόλυτη σιγουριά γιά τή δυνατότητα νά βγεῖ τό φυλλάδιο στήν Πετρούπολη, πρέπει ἔγκαιρα ἀπό τά πρίν νά ἑτοιμαστεῖ ἐδῶ καί νά μεταφερθεῖ. Ἡ θρασύτητα τῶν λικβινταριστῶν σχετικά μέ τό ζήτημα τοῦ Γιαγγέλο εἶναι χωρίς προηγούμενο. Ἄν ὅλοι οἱ ἕξι τῆς ἐργατικῆς κουρίας εἶναι δικοί μας, δέν πρέπει σιωπηρά νά ὑποτάσσονται σέ κάτι σιβηριανούς. Ὁπωσδήποτε ἡ ἑξάδα νά διαμαρτυρηθεῖ κατά τόν πιό κατηγορηματικό τρόπο, ἄν δέν τήν ὑπολογίσουν, νά δημοσιεύσει τή διαμαρτυρία στήν «Ντιέν» καί νά δηλώσει ὅτι θά ἀπευθυνθοῦν στίς μάζες, στίς ὀργανώσεις τῶν ἐργατῶν. Οἱ λικβινταριστές θέλουν νά παραφουσκώσουν τήν πλειοψηφία τους καί νά περάσουν τή διάσπαση μέ τήν πολωνική σοσιαλδημοκρατία. Εἶναι πραγματικά δυνατό οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργατῶν τῶν ἕξι ἐργατικῶν κυβερνείων νά ὑποταχτοῦν στούς Σκόμπελιεφ καί Σία, ἤ στόν τυχόντα σιβηριανό; [139] Γράφετε πιό συχνά καί περισσότερα, λεπτομερέστερα.

Τά ἄρθρα τῆς «Λούτς» ἐνάντια στίς ἀπεργίες εἶναι κάτι παραπάνω ἀπό ποταπότητα. Πρέπει δριμύτατα νά ἀντιμετωπιστεῖ παράνομα. Γράψτε πιό γρήγορα σέ ποιό ἀπό τά πλάνα πού ἔχετε χαράξει θά σταθεῖτε.

Χαιρετισμούς.

P. S. Ἐπιστρέψτε τό ντοκουμέντο — νά ζεῖς μ' αὐτό δέν εἶναι βολικό, μπορεῖ ὁ κάτοχος νά εἶναι στήν Πετρούπολη.

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Δεκέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1923 στό βιβλίο: «Ἀπό τήν ἐποχή τῆς «Ζβεζντά» καί τῆς «Πράβντα» (1911-1914)». Τεῦχ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό ἀντίγραφο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τήν Ν. Κ. Κρούπσκαγια

103

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.!

Ἀπαντῶ στό κάθε σημεῖο.

1) Ἀναφορικά μέ τό γράμμα τοῦ Χάαζε πρός τόν Ριαζάνοφ. Τό «ντοκουμέντο» αὐτό εἶναι ἀνεπίσημο. Ἐμεῖς δέν τό ἔχουμε. Νά

ἀναφερθοῦμε σ' αὐτό *δέν μποροῦμε*. Δέν ταιριάζει καθόλου, δέν ταιριάζει νά ἀπευθυνθοῦμε ἐμεῖς στόν Χάαζε (ἔστω καί μέσω τοῦ ΔΣΓ) μήπως μπορεῖ νά «δόσει ἐξηγήσεις».

Τό ἐρώτημά Σας, «ἄν ἔδοσαν (ποιοί;) σ' αὐτόν (τόν Χάαζε) τή δυνατότητα «νά δόσει ἐξηγήσεις»;», ἐκπίπτει.

Αὐτός εἶχε πάντα τή δυνατότητα *καί τήν ἔχει. Εἰδοποιήθηκε* μάλιστα ἀπό τόν Ριαζάνοφ. Ergo *, δέν θέλει. Ἄς πάει στό διάβολο. Ἐμεῖς θά στριμώξουμε κι' αὐτόν καί *ὅλους τούς γερμανούς*, γιατί τώρα ἔχουμε ντοκουμέντο ὅτι ἡ Vorstand ἔδοσε χρήματα στούς λεττονούς + Μπούντ + στήν περιοχή Καυκάσου.

2) Τό ἐρώτημά Σας «ἄν ἔχουμε ὑπόψη μας καλύτερο» εἶναι, μέ συγχωρεῖτε, πολύ παράξενο. Καί ἀκόμη πιό παράξενο: «αὐτός (ὁ Χάαζε) ξέρει ἔστω καί κάτι» (;;) (le préjugé est plus éloigné de la vérité que l' ignorance! **) καί «μπορεῖ (;) νά καταλάβει (;;) τή σημασία (;;;) τῶν ἰδεολογικῶν (;;;;) διαφωνιῶν»... Μά τήν πίστη μου, αὐτό εἶναι παράξενο. Δέν *μπορεῖ* νά καταλάβει ὅποιος δέν *θέλει*. Καί ἡ γερμανική Vorstand (μέ τόν Χάαζε ἐπικεφαλῆς της) *ἀπόδειξε* ὅτι δέν θέλει.

«Καλύτερο» δέν ψάχνουμε νά βροῦμε, δέν μποροῦμε καί δέν εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ψάξουμε. Δέν πρόκειται λοιπόν γι' αὐτό. Χρειάζεται νά ἀποτρέψουμε τήν ὁλοφάνερη «μεροληψία» καί μόνο. Κατά τά ἄλλα μᾶς εἶναι ἀδιάφορο.

3) Τί εἶναι ἡ «ἐπικύρωση τῶν πληρεξουσίων τῆς ἀντιπολίτευσης» στή Βασιλεία; Δέν εἶναι ἄραγε ντροπή Σας, πού *ὥς τώρα* δέν γράψατε γι' αὐτό οὔτε μιά λέξη;

Ποιός «ἔκανε τήν ἐπικύρωση»; Οἱ ρῶσοι; σοσιαλδημ. + σοσιαλεπαν.;; Ποιός τούς ἐπέτρεψε νά ἀνακατευτοῦν σ' αὐτό. Πῶς μποροῦσαν οἱ ρῶσοι νά ἀνακατευτοῦν, *χωρίς* νά πετύχουν νά γίνει ὑποχρεωτική, σύμφωνα μέ τό καταστατικό τῆς Διεθνοῦς, ψηφοφορία *ἀπ' ὅλη* τήν πολωνική ἀντιπροσωπεία; Ἄν ἔγινε, μᾶς *χρειάζεται* γιά κάθε ἐνδεχόμενο (ἐκτός ἀπό τήν ἀφήγησή Σας) *ντοκουμέντο* γιά τό ζήτημα αὐτό μέ τήν ὑπογραφή *ὅλων* τῶν ἀντιπροσώπων πού «ἔκαναν τήν ἐπικύρωση». Μά εἶναι δυνατό Ἐσεῖς, πού ἤσασταν ἐδῶ καί ξέρετε ὅλη τήν ὀξύτητα τοῦ ζητήματος σχετικά μέ τήν ἀντιπολίτευση, νά μή προσέξατε τή σπουδαιότητα τοῦ ντοκουμέντου γιά μιά τέτια ὑπόθεση γενικά; Καί ὅτι γιά μᾶς αὐτό εἶναι στήν Κρακοβία δυό φορές σπουδαῖο;

4) Ἄν ὑπῆρξε ἡ ὑπογραφή τοῦ Μουράνοφ, γράψτε [παρακαλῶ] ***

* — Συνεπῶς. *Ἡ Σύντ.*

** — ἡ πρόληψη εἶναι πιό μακριά ἀπό τήν ἀλήθεια ἀπ' ὅ,τι ἡ ἀμάθεια. *Ἡ Σύντ.*

*** Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου ἔχει καταστραφεῖ μερικά. Ἡ λέξη, κλεισμένη μέσα στίς ἀγκύλες, ἔχει ἀποκατασταθεῖ έννοιακά. *Ἡ Σύντ.*

στόν Χούισμανς ὅτι στίς ἐκθέσεις ἔγινε κάποια παραδρομή ἤ παράλειψη, παρακαλῶ θερμά νά συμπληρωθεῖ τό κενό στήν ἐπίσημη ἔκθεση, νά μπεῖ ὁ Μουράνοφ, ἀναφέρομαι στό ντοκουμέντο, ὑπενθυμίζω κτλ.

5) Μά στό ΚΟ γράφετε γιά τίς ἐκλογές καί γιά τή Βασιλεία, δέν εἶναι μήπως ἔτσι; Ὅσο γιά τίς ἐκλογές διαβάστε τό πρόστυχο ἄρθρο τοῦ Στεκλόφ στή *«Neue Zeit»* καί ἔχετέ το ὑπόψη χωρίς βέβαια νά τοῦ ἀπαντήσετε.

Γιά τή Βασιλεία δόστε το γιά στοιχειοθέτηση τό γρηγορότερο καί ὅσο τό δυνατό συντομότερα στεῖλτε μας τό τυπογραφικό δοκίμιο, γιατί *πρέπει νά σκεφτοῦμε:* ἐδῶ ὑπάρχουν πολλά σοβαρά ζητήματα (πῶς θά ποῦμε γιά τόν Πλεχάνοφ; καί γιά τήν πολωνική ἀντιπολίτευση;). Μιλεῖστε πιό ἔντονα, κατά τή γνώμη μου. Ὅμως συλλογική ἀπόφαση ἐδῶ ἀκόμη δέν ὑπάρχει, καί χωρίς τό ἄρθρο μας δέν μπορεῖ νά γίνει.

6) Ἔπαυσα, μά τήν ἀλήθεια, νά Σᾶς καταλαβαίνω, Λ. Μπ., ἄν καί μεῖς, σχεδόν φάγαμε ἤδη μαζί πάρα πολύ ψωμί καί ἀλάτι, ἀπό τότε πού ἀρχίσατε νά δημιουργεῖτε «σκηνές στήν οἰκογενειακή ἑστία» ἀπ' ἀφορμή (α) τοῦ ταξιδιοῦ στή Βασιλεία, (β) τῆς (ὑποτιθέμενης) ἀποστολῆς Σας σάν ἀντιπροσώπου στή σύσκεψη.

Τί ὕφος εἶναι αὐτό!; Τί τοποθέτηση ζητημάτων εἶναι αὐτή; Δέν εἶναι ντροπή νά βάζετε ζητήματα;

Λοιπόν, τί κακό ἔκανε στήν *ὑ π ό θ ε σ η* ὁ πηγαιμός Σας στή Βασιλεία. Ἐξηγεῖστε, γιά ὄνομα τῆς ἀλήθειας!

Πῶς μπορεῖτε *Ἐσεῖς* νά ἐπαναλαμβάνετε τήν ἄσκοπη γκρίνια τοῦ Γιούρι καί τῶν ἀνθρώπων τοῦ Κιέβου, ἀ-κα-τα-νό-η-το!

Τί τό κακό ὑπῆρξε *γ ι ά Σ ᾶ ς ;* Ἐξηγεῖστε!

Καί τώρα ἡ σύσκεψη. Ἐγώ πρέπει (α) νά ἐγκαταλείψω τήν *καθημερινή δουλιά* στήν «Πράβντα»· (β) νά ξοδέψω δυό καί τρεῖς φορές περισσότερο χρόνο ἀπ' ὅ,τι Ἐσεῖς· (γ) νά ξοδέψω δυό καί τρεῖς φορές περισσότερα χρήματα, *ἐνῶ χρήματα δέν ὑπάρχουν*· (δ) νά πέσω στήν παγίδα τῶν ἐχθρῶν πού θέλουν νά ἐκμεταλλευτοῦν *τόν πολύ μεγάλο* (δέν μποροῦσε νά εἶναι διαφορετικά μέσα στήν ὅλη πορεία τῆς πάλης) *ἐκνευρισμό μου*;;

Ἐξηγεῖστε, ἐπιτέλους, τί συμβαίνει μέ Σᾶς; Γιατί ἔγινε ἔτσι ὥστε, ἐνῶ τήν μπροσούρα τή γράψατε *Ἐσεῖς*, ὅμως ἔπρεπε νά πάω *ἐγώ;;*

...«Ἀμέσως θά προσδόσει παράλογη μορφή σέ ὅλη τήν ἱστορία»!; Τί σημαίνει αὐτό; Γιατί ὁ Μαρτίνοφ πού ἦταν μαζί Σας στή Βασιλεία δέν προσέδοσε *«παράλογη* μορφή»;; Γιατί ἀφήνεστε νά Σᾶς μπλέξουν στά κουτσομπολιά τους οἱ παρισινές κουμπαροῦλες;;

... «Ἀμέσως θά κλίνει τήν πλάστιγγα πρός τήν πλευρά τῆς ΟΕ»... Μά τήν πίστη μου, ὑπέρμετρη ἀφέλεια. *Μιά πού* οἱ γερμανοί εἶναι ἐνάντιά μας (καί αὐτό εἶναι γεγονός), «ἡ πλάστιγγα» *ἤδη* ἔκλινε πρός τήν ΟΕ. Μά στ'

ἀλήθεια δέν τό βλέπετε αὐτό;; Ἡ προσωπική μου παρουσία ἁπλῶς θά *δεκαπλασίαζε* τήν *τ έ τ ι α* τάση, γιατί ἐγώ *δέν μπορῶ* νά συνομιλῶ ἤρεμα (ὅπως Ἐσεῖς) οὔτε μέ τόν Χάαζε, οὔτε γιά τόν Χάαζε. Τό ξέρετε αὐτό πολύ καλά!

Ὅμως τό ζήτημα ἔγκειται ὁλοκληρωτικά στό ὅτι «ἡ πλάστιγγα» **στά σοβαρά** *δέν* ἀποφασίζει γενικά αὐτή, *οὔτε* στό Γραφεῖο, *οὔτε* στή σύσκεψη, ἀλλά *στόν πραγματικό* συσχετισμό τῶν δυνάμεων. **Ἔχουμε** 6 ἐργάτες τῆς κουρίας στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα γιά τό ζήτημα τοῦ Γιαγγέλο — 6 καί 6· σήμερα ὁ Μαλινόβσκι γράφει: «ἔχουμε 6 τῆς κουρίας + 4 λικβινταριστές + 2 ταλαντευόμενους. Οἱ σιβηριανοί *ἀ κ ό μ η δ έ ν* ἦλθαν».

Κινητοποιοῦμε τήν ἑξάδα αὐτή πού ἀντιπροσωπεύει τό *προλεταριάτο τῆς Π ε τ ρ ο ύ π ο λ η ς, τῆς Μ ό σ χ α ς* καί *τοῦ Ν ό τ ο υ* καί θά *κ α τ α π ο λ ε μ ή σ ο υ μ ε* τά κουτσομπολιά καί τίς μηχανοραφίες τοῦ Τίσκα + τῆς Ρόζας + τοῦ Ριαζάνοφ καί ἄλλων... Νά ποῦ εἶναι ἡ *σοβαρή* «πλάστιγγα»! Μά Ἐσεῖς τό ξέρετε αὐτό! Πρός τί λοιπόν οἱ «οἰκογενειακές σκηνές», ὅταν καί χωρίς αὐτό ἡ πάλη δέν εἶναι καθόλου καί τόσο εὔκολη;;

«Οἱ γερμανοί θά παρεξηγηθοῦν... θά ἐξοργιστοῦν»... Αὐτό εἶναι *ἤδη* γεγονός. Καί θά *στείλουμε* διαμαρτυρία ὅτι οἱ γερμανοί ἔδοσαν χρήματα στήν ΟΕ. Ἄς ἐξοργιστοῦν. Αὐτοί τώρα εἶναι *ἀντίθετοί* μας. Ἀναπόφευκτα *πρέπει* νά παλέψουμε ἐνάντια στούς γερμανούς καί αὐτό τό *ἀ ρ χ ί σ α μ ε* (α) «μέ τόν Ἀνώνυμο» + (β) μέ τό Χέμνιτς. *Ὁ Χάαζε* «ἀπαντοῦσε» στό Χέμνιτς. Ἡ πάλη *γίνεται*, ἐνῶ Ἐσεῖς δείχνετε ἀφέλεια: θά ἐξοργιστοῦν, θά παρεξηγηθοῦν. Δέν Σᾶς καταλαβαίνω!

Νομίζω στήν πρόταση τοῦ Γραφείου νά ἀπαντήσουμε: (α) τούς γερμανούς ὅλους τούς *ἀποκλείουμε*, γιατί ἔδοσαν χρήματα στήν Μπούντ καί στόν Καύκασο· (β) στή σύσκεψη *θά πᾶμε* μονάχα ἄν ἀποκλειστεῖ ἡ ὁμάδα τῶν λικβινταριστῶν *χωρίς* τούς ἐθνικούς, (γ) προκαταρκτικός ὅρος εἶναι ἡ ἐπίσημη καταδίκη ἀπό αὐτούς τῆς ἄτιμης συκοφαντίας στή «Λούτς» γιά τήν πρόκληση στή Βαρσοβία. Οἱ λόγοι εἶναι ξεκάθαροι. Ἡ γνώμη Σας;

Ἀπαντεῖστε μέ περισσότερη ἀκρίβεια, πιό ἀνοιχτά, πιό ἀποφασιστικά. Ἐγώ *δ έ ν* πάω *π ο υ θ ε ν ά*, ἄν Ἐσεῖς φτάσετε τίς «σκηνές» ὥς τό ἔπακρο, θά στείλω τόν Σεμάσκο ἤ... * *Αὐτό* θέλετε μήπως νά πετύχετε; Καί πάλι: μήπως δικαιωθήκατε μέ τό «φόβο» γιά τή Βασιλεία; Ἤ ἐγώ, γιατί ἡ *ὑπόθεση* δέν ζημίωσε, ἀλλά προέκυψε ὄφελος καί *γ ι ά τ ή ν ὑ π ό θ ε σ η* καί γιά τήν τσέπη;

7) Ἡ χρηματική κρίση εἶναι *σοβαρή*. Μέ τόν Κόμπα κάναμε συνεδρίαση τῆς ΚΕ [140]. Ἀποφασίσαμε νά Σᾶς προειδοποιήσουμε *ἐ π ε ι γ ό ν τ ω ς:*

---

* Ἡ λέξη εἶναι δυσανάγνωστη. *Ἡ Σύντ.*

ψάξτε γιά μεροκάματο! Γιά 3 μῆνες νά ὑπολογίζετε ἀπό 100 frs. + ἀπό τήν «Πράβντα» ἀνάλογα μέ τίς σειρές, καί μετά τίποτε.

Σκεφτεῖτε καί γράψτε ἀπάντηση τό γρηγορότερο.

Δικός Σας *Λένιν*

P. S. 'Από τήν «Πράβντα» μᾶς γράφουν: Ὁ 'Αλέξινσκι καί Σία (sic!) ἀπευθύνθηκαν σ' αὐτούς, προτείνοντάς τους ἄρθρα, βάζοντας σάν ὅρο τή δημοσίευση τῶν ἄρθρων τους, μέ τά ὁποῖα ἡ Συντακτική ἐπιτροπή δέν συμφωνεῖ.

Αὐτοί ἀπάντησαν: Χαιρόμαστε πολύ γιά τή συνεργασία, ὅμως τέτιον ὅρο δέν μποροῦμε νά τόν δεχτοῦμε, γιατί τό καθῆκον μας τώρα εἶναι νά συγκεντρώσουμε τίς δυνάμεις τῶν ἀντιλικβινταριστῶν στήν πάλη ἐνάντια στούς λικβινταριστές.

'Απάντηση θαυμάσια καί ἐντελῶς σωστή, κατά τή γνώμη μου.

Ἔχετέ το ὑπόψη Σας αὐτό. Τί θέλει ὁ 'Αλέξινσκι καί Σία; (Ποιά Σία; Ἕνας Λουνατσάρσκι; ἤ ἀκόμη *ποιός;* ποιός;). *Μόνο* ζιζάνια, ὅπως νομίζω ἐγώ (ὅτι νά, τάχα, ἡ *«Λούτς»* εἶναι πιό καλή, ἐνῶ ἡ *«Πράβντα»* μέ ἀπόριψε κτλ.) ἤ προσέγγιση, ὅπως νομίζει ὁ Γκριγκόρι; Συναντηθεῖτε μέ... ἤ συναντεῖστε... ἐλέγξετε, μάθετε ὅ,τι εἶναι δυνατό, καί γράψτε.

'Ακόμη γιά τήν ὁμάδα: ὑπάρχει γράμμα (ὄχι πρός ἐμᾶς, ὅμως ἀξιόπιστο γράμμα), ὅτι *ἀπόριψαν* τήν πολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία, ἀντικρούοντας τούς λικβινταριστές + Τσχεΐτζε. Αὐτό εἶναι τό μοναδικό γνωστό σέ μᾶς *γεγονός* τῆς διαμόρφωσης μέσα στούς 12 τῆς δικῆς μας πλειοψηφίας. Περισσότερα *ὥς τήν ὥρα* δέν ξέρουμε τίποτε. Μόλις θά μάθουμε, θά γράψουμε.

Γράφ' κε στίς 8 τοῦ Δεκέμβρη 1912
Στάλθηκ ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά,
σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

104

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ [141]

'Αγαπητέ φίλε! Στίς τοπικές πολωνικές ἐφημερίδες δημοσιεύτηκε ὅτι ὁ Γιαγγέλο ἔγινε δεκτός στήν ὁμάδα, ὅμως μέ συμβουλευτική ψῆφο. 'Εάν εἶναι ἀλήθεια, τότε αὐτό εἶναι ἀποφασιστική νίκη τῆς κομματικότητας. Λόγω τῆς ζύμωσης τῆς «Λούτς» εἶναι ἀνάγκη: 1) Νά δημοσιευτεῖ ἄρθρο στήν «Ντιέν» [142] (σχέδιο στέλνω σήμερα)...

στό συμβούλιο * (πρέπει ὁπωσδήποτε νά τούς μάθουμε, νά μάθουν νά ἀπαντοῦν σέ κάθε σοβαρό γεγονός μέ ψηφίσματα καί νά μᾶς στέλνουν ἀμέσως ἀντίγραφο ἐδῶ). Ἕνα περίπου σχέδιο τέτιου ψηφίσματος: «Ἐξετάζοντας ὅλα τά περιστατικά τῆς ὑπόθεσης γιά τήν εἰσδοχή τοῦ Γιαγγέλο στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα, ἀφοῦ γνωριστήκαμε μέ τά σχετικά ἄρθρα στό μαρξιστικό ὄργανο «Πράβντα» καί στήν ἐφημερίδα τῶν λικβινταριστῶν «Λούτς», παίρνοντας ὑπόψη τήν εἰσήγηση τοῦ τάδε γιά τή συζήτηση σχετικά μ' αὐτό στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας καί γιά τίς ἀπόψεις διαφόρων σοσιαλδημοκρατικῶν ὀργανώσεων τῆς Ρωσίας, τό συμβούλιο ἀποφάσισε: νά θεωρηθεῖ ὅτι ἡ ἄρνηση νά γίνει δεκτός ὁ Γιαγγέλο μέ θετική ψῆφο ἦταν ἡ μόνη σωστή διέξοδος ἀπό ἄποψη κομματικότητας, γιατί ὁ Γιαγγέλο δέν εἶναι μέλος τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος καί μπῆκε στήν IV Δούμα ἐνάντια στή θέληση τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐκλεκτόρων ἀπό τήν ἐργατική κουρία τῆς πόλης Βαρσοβίας. Καταδικάζοντας τήν ἀντικομματική ζύμωση τῆς Μπούντ καί τῶν λικβινταριστῶν γιά τήν πρόσληψη τοῦ Γιαγγέλο στήν ὁμάδα, τό συμβούλιο ἐκφράζει τήν ἐλπίδα ὅτι ἡ παροχή στόν βουλευτή Γιαγγέλο συμβουλευτικῆς ψήφου θά βοηθήσει στήν προσέγγιση ὅλων τῶν πολωνῶν συνειδητῶν ἐργατῶν γύρω ἀπό τήν πολωνική σοσιαλδημοκρατία καί τήν πλήρη συνένωσή τους μέ τούς ἐργάτες ὅλων τῶν ἐθνικοτήτων σέ μιά ἑνιαία ὀργάνωση τοῦ ΣΔΕΚΡ».

Ἐάν ἀνέλπιστα νικήσουν οἱ λικβινταριστές καί ὁ Γιαγγέλο γίνει δεκτός, καί πάλι χρειάζεται καί μάλιστα εἶναι δυό φορές πιό ἀναγκαῖο ἕνα παρόμοιο ὡς πρός τό περιεχόμενο ψήφισμα πού νά περιέχει ἔκφραση λύπης καί νά κάνει ἔκκληση πρός τό Κόμμα γενικά.

Στή συνέχεια, εἶναι μεγάλη ἀνάγκη νά «διορθωθεῖ» τό συμβούλιο σύμφωνα μέ τή γνωστή ἀπόφαση τῆς 13 τοῦ Νοέμβρη καί νά πάρει καινούργια. Περίπου: «Ἐξετάζοντας ὅλες τίς συνθῆκες τῆς ὑπόθεσης σχετικά μέ τήν ἀπεργία τῆς 15 τοῦ Νοέμβρη, τό συμβούλιο θεωρεῖ ὅτι οἱ προειδοποιήσεις ἐνάντια στήν ἀπεργία ὑπῆρξαν καί ἀπό τήν πλευρά τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας καί ἀπό τήν πλευρά τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης καί ἔγιναν ἀποκλειστικά γιά τό λόγο ὅτι ἕνα μέρος τῆς ὀργάνωσης δέν εἶχε προετοιμαστεῖ γιά τήν ἐκδήλωση τήν ἡμέρα ἐκείνη. Ὅμως ἡ πείρα ἀπόδειξε ὅτι τό κίνημα τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου ἔπιασε ὡστόσο πλατιά καί περνοῦσε σέ ἐκδηλώσεις στούς δρόμους γιά τή δημοκρατία, τήν 8ωρη ἐργάσιμη μέρα καί τή δήμευση τῆς γῆς τῶν τσιφλικάδων, πράγμα πού ἀνέβασε σέ ἀνώτερη

* *Συμβούλιο* — τό μπολσεβίκικο τμῆμα τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς IV Κρατικῆς δούμας. *Ἡ Σύντ.*

βαθμίδα ὅλο τό ἐργατικό κίνημα τῆς Ρωσίας. Γι' αὐτό, καταδικάζοντας ἀποφασιστικά τήν προπαγάνδα ἐνάντια στίς ἐπαναστατικές ἀπεργίες, πού διεξάγουν οἱ λικβινταριστές, ...ἡ ὁμάδα τους καί ἡ «Λούτς», τό συμβούλιο συνιστᾶ στούς ἐργάτες νά κατευθύνουν ὅλες τίς δυνάμεις τους γιά πιό πλατιά καί σοβαρή, σύσσωμη προετοιμασία τῶν διαδηλώσεων στούς δρόμους καί τῶν πολιτικῶν ἀπεργιῶν διαμαρτυρίας, κάνοντας τίς τελευταῖες ὅσο τό δυνατό πιό σύντομες (εἰκοσιτετράωρες) καί σύσσωμες. Τό συμβούλιο θά φροντίσει νά ἀναπτύξει τή ζύμωση γιά τήν ἀπεργία καί τή διαδήλωση στίς 9 τοῦ Γενάρη 1913, μέ ἰδιαίτερη διαμαρτυρία ἐνάντια στά 300-χρονα τοῦ οἴκου Ρομάνοφ, πού ὑποδουλώνει τή Ρωσία καί τήν πνίγει στό αἷμα».

Ἐπίσης ἔχει μεγάλη σημασία καί εἶναι ἀπαραίτητο οἱ πέντε βουλευτές (τῆς κουρίας) νά συντάξουν μιά αἰτιολογημένη ἀπόφαση γιά τήν ὑπόθεση Μπαντάγεφ. Περίπου: «Πέντε βουλευτές τῆς ἐργατικῆς κουρίας, παίρνοντας ὑπόψη τίς συκοφαντίες τῶν λικβινταριστῶν στή «Λούτς» καί ἀνάμεσα στούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης κατά τοῦ συντ. Μπαντάγεφ ἀποφάσισαν: 1) νά μή βάλουν τό ζήτημα αὐτό στήν ὁμάδα τῆς Δούμας, γιατί αὐτή ἡ ἴδια προσέλαβε τόν Μπαντάγεφ καί οὔτε μιά διαμαρτυρία μέσα ἀπό τήν ὁμάδα δέν ὑπῆρξε ἐνάντια στήν πρόσληψη τοῦ Μπαντάγεφ· 2) νά ἐξεταστοῦν οἱ συνθῆκες ἐκλογῆς τοῦ Μπαντάγεφ μέ τόν ὅρο νά κρατήσει ἀποχή ὁ Μπαντάγεφ κατά τήν ψηφοφορία γιά τό ζήτημα αὐτό· 3) εἶναι διαπιστωμένο καί ἐλεγμένο ἀπό τούς 5 βουλευτές τό γεγονός ὅτι — α) ἡ ἐντολή ἀντιλικβινταριστικοῦ περιεχομένου εἶχε δημοσιευτεῖ νωρίτερα καί ἐγκρίθηκε ὁμόφωνα στή συγκέντρωση τῶν πληρεξουσίων, ὅλοι οἱ ἐκλέκτορες καί οἱ πληρεξούσιοι πού ἦταν ὑπέρ τοῦ Μπαντάγεφ ἐνεργοῦσαν ὁμόφωνα, συσπειρωμένα καί σάν πεπεισμένοι ὁμοϊδεάτες, ὕστερα ἀπό παράκληση τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ, — β) ὅτι στή συνέλευση τῶν σοσιαλδημοκρατῶν πληρεξουσίων ἦταν 15 ὑπέρ τοῦ ψηφοδελτίου τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης καί 9 ὑπέρ τῶν λικβινταριστῶν καί ὅτι ἀνάμεσα στούς πληρεξούσιους καί ἐκλέκτορες τῆς «Λούτς» δέν ἐνεργοῦσαν ὅλοι σάν ὁμοϊδεάτες τῶν λικβινταριστῶν, ἀλλά ἕνα μέρος ἦταν ταλαντευόμενοι (Σουντακόφ κτλ.), — γ) ὅτι ὅταν ἐκλέχτηκαν 3 καί 3 ἐκλέκτορες, οἱ ὀπαδοί τοῦ Μπαντάγεφ ἐκπλήρωσαν τήν ὑποχρέωσή τους, προτείνοντας νά λυθεῖ τό ζήτημα μέ κλῆρο γιά νά μή βγεῖ ἡ διαφορά αὐτή μπροστά στήν ἀστική τάξη, δ) ὅτι τό γεγονός πού ἔκαναν τέτια πρόταση οἱ ὀπαδοί τοῦ Μπαντάγεφ καί τό γεγονός τῆς ἄρνησης τῶν λικβινταριστῶν ἐπί... * μέ τό ζήτημα τοῦ Π. καί Μ. (λικβινταριστῆ) — γιά ὅλα αὐτά ἀποφασίζουμε: νά θεωρηθεῖ ὅτι ὁ

* Στό γράμμα παραλείπονται μερικές λέξεις. «Π.» — Ν. Γκ. Πολετάγεφ· «Μ.» — πιθανόν ὁ Ε. Μαγέβσκι. *Ἡ Σύντ.*

Μπαντάγεφ εἶναι ἀναμφίβολα ἐκλεγμένος ἀπό τήν πλειοψηφία τῶν σοσιαλδημοκρατῶν βουλευτῶν τῆς Πετρούπολης καί ὑποψήφιος πραγματικά μέ παράκληση τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης, ὅτι ὅλη ἡ εὐθύνη γιά τήν ἀποδιοργάνωση τῶν σοσιαλδημοκρατικῶν κομματικῶν ἐκλογῶν γιά τήν ἐργατική κουρία τῆς Πετρούπολης πέφτει στούς λικβινταριστές, οἱ ὁποῖοι ξέροντας ὅτι εἶναι μειοψηφία παρεμπόδιζαν τή θέληση τῆς πλειοψηφίας. Ὅτι ἡ ἄρνηση τῶν λικβινταριστῶν νά πάρουν μέρος στήν κλήρωση εἶναι ἀφόρητη καί πρωτάκουστη στό ἐργατικό κίνημα παραβίαση τῆς ὑποχρέωσης τοῦ κάθε σοσιαλδημοκράτη [143]. Ἀποφασίσαμε νά δημοσιευτεῖ ἡ ἀπόφαση αὐτή στόν Τύπο καί νά ταχθοῦμε ὁμόφωνα ἀνάμεσα στούς ἐργάτες ὑπέρ τοῦ Μπαντάγεφ καί ἐνάντια στή λικβινταριστική ζύμωση».

Ἡ ἀπόφαση αὐτή εἶναι ἀπαραίτητη. Τό ζήτημα σχετικά μέ τόν Μπαντάγεφ παρουσιάστηκε ἤδη στό διεθνή Τύπο. Ὁ Στεκλόφ στήν «Neue Zeit» ἔγραψε μέ διφορούμενες, ὅμως ποταπές φράσεις. Στή γερμανική μπροσούρα πού ἔβγαλαν οἱ λικβινταριστές γιά τό παγκόσμιο συνέδριο στή γερμανική γλώσσα ἕνας διάβολος ξέρει τί ἔχει δημοσιευτεῖ. Νά σιωπήσουμε δέν μποροῦμε. Οἱ βουλευτές τῆς κουρίας ἀκριβῶς πρέπει νά ἐξετάσουν τά στοιχεῖα καί νά δικαιολογήσουν τόν Μπαντάγεφ, χωρίς βέβαια ὁ ἴδιος νά ψηφίσει.

Γράφτηκε στίς 11 τοῦ Δεκέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1948 στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 18ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

105

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Ι. ΝΙΕΒΣΚΙ

Ἀγαπητέ Β. Ι.! Σήμερα πῆρα τό ἀφήγημα γιά τίς ἐκλογές. Εὐχαριστῶ. Προμηθευτεῖτε, ἄν μπορεῖτε, τόν πίνακα καί στεῖλτε τον τό γρηγορότερο.

Στήν Πετρούπολη, ἄν δέν πήγατε, δέν χάλασε ὁ κόσμος. Τώρα ἐκεῖ, μοῦ φαίνεται, ἔγινε μιά μικρή καλυτέρευση. Ὅμως ἐδῶ Σᾶς περιμένουμε *ὁπωσδήποτε* στήν προθεσμία πού ὁρίσατε. Προσέξτε, λοιπόν, νά ἔρθετε *ὁπωσδήποτε.* Γράψτε μου στή διεύθυνση: Κρακοβία, ὁδός Λιουμπομίρσκι, 35. Ὅταν ἀναχωρήσετε, τηλεγραφεῖστε μου ἀπό τά σύνορα σ' αὐτή τή διεύθυνση, θά Σᾶς προϋπαντήσω.

Γράφτηκε στίς 13 τοῦ Δεκέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Χάρκοβο

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

106

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ

Πρός τόν Βασίλιεφ

14/XII.

Ἀγαπητέ φίλε, μάθαμε σήμερα ὅτι ἡ διοίκηση τῆς κοοπερατίβας [144] θά καταργηθεῖ ὕστερα ἀπό μιά ἑβδομάδα. Ἑπομένως, πολύ λίγος χρόνος μένει. Παρακαλοῦμε θερμά νά πάρετε ὅλα τά μέτρα: 1) Γιά νά προλάβετε νά μεταβιβάσετε τή «Ντιέν» στό ὄνομα ἀρ. 5 [145] ἤ τουλάχιστο νά ἐξασφαλίσετε σίγουρα καί πραγματικά μέ τίς μεγαλύτερες ἐγγυήσεις, ὥστε τό ταμεῖο νά βρίσκεται στά χέρια του. Ἡ οἰκονομική κρίση ὀξύνθηκε τρομερά. Τό πᾶν τώρα εἶναι οἱ συνδρομές ἀπό τόν Τύπο. Θά εἶναι ἐγκληματικό νά τίς ἀφήσουμε σέ μή σίγουρα χέρια! 2) Πρέπει ἀμέσως νά ἑτοιμαστοῦν (ἤ νά πάρετε τά ἑτοιμασμένα ἀπό μᾶς καί σταλμένα προπολλοῦ) ἄρθρα καί δηλώσεις τῶν ἕξι μελῶν τῆς κοοπερατίβας στή «Ντιέν» καί νά δημοσιευτοῦν χωρίς καθυστέρηση. Πραγματικά, ἄν δέν ἀρχίσουμε μιά ἐντατική ζύμωση γιά τήν ἐγγραφή, γιά ἐράνους, γιά ὑποστήριξη, ἡ ὑπόθεση θά χαθεῖ. 3) Νά ἐγκριθεῖ ἀπό τό συμβούλιο τοῦ Μίσα [146] ἡ ἀπόφαση ἐνάντια στόν ἀρ. 16 *, γιά νά ἀποκρουστοῦν οἱ ἀποφάσεις τῶν λικβινταριστῶν. 4) Νά ἐξασφαλιστεῖ ὁριστικά ἡ συνάντηση πού ὁρίστηκε ὅλων (χωρίς ἐξαίρεση) — τώρα αὐτό εἶναι τρεῖς φορές πιό σπουδαῖο. Νά κουβαλήσουμε καί τόν Σπίτσα. 5) Τόν Βασίλιεφ ὅσο τό δυνατό πιό γρήγορα διῶξτε τον ἔξω, γιατί διαφορετικά δέν θά τή γλυτώσει, ἐνῶ μᾶς χρειάζεται, καί τό πιό βασικό τό ἔχει ἤδη κάνει.

Ἀπαντεῖστε παρακαλῶ, τό γρηγορότερο στό γράμμα αὐτό καί ἰδιαίτερα σχετικά μέ τήν «Πράβντα» **. Ἐσεῖς ἤδη γράψατε ὅτι «μυρίζει ποινικό ἔγκλημα» [147]. Θά χαντακωθοῦμε ὁριστικά, ἄν δέν θά μεταβιβάσουμε ὁλοκληρωτικά τίς ὑποθέσεις (δηλ. δέν θά μεταβιβάσουμε τά ἐκδοτικά καί τά ταμεῖα) στό ὄνομα τοῦ ἀρ. 5.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας ***

P. S. Ὁ ἐρχομός εἶναι ἐφικτός μόνο ἄν γίνει αὐτό ἀμέσως, νά πάρουν ὅλοι ἀμέσως διαβατήρια χωρίς καμιά καθυστέρηση καί ὅλο αὐτό θά τό ἀναλάβετε Ἐσεῖς, γιά νά μήν ὑπάρξουν ὑποσχέσεις,

---

* ἀρ. 16 — ὁ Ε. Ι. Γιαγγέλο. *Ἡ Σύντ.*

** Στό χειρόγραφο ἡ λέξη εἶναι διαγραμμένη καί γράφτηκε «Λούτς» (γιά συνωμοτικούς λόγους). *Ἡ Σύντ.*

*** Ἡ ὑπογραφή δυσανάγνωστη. *Ἡ Σύντ.*

ἀλλά ἔργα. Ἄν ἀναβληθεῖ, τότε θά φύγουν καί τίποτε δέν θά γίνει. Εἶναι ἐξαιρετικά σοβαρό νά πάρουν μέρος ταυτόχρονα ὅλοι, γιατί διαφορετικά δέν θά ὑπάρξουν πάλι οὔτε ἀποφάσεις, οὔτε ὀργανωτικότητα, ἀλλά μόνο ὑποσχέσεις, μόνο κουβέντες.

P. P. S. Τό ζήτημα γιά τόν ἀρ. 16 πρέπει νά προσπαθήσετε μέ ὅλες Σας τίς δυνάμεις νά ἀναβληθεῖ ὥς τό 1913, γιατί πολλοί δέν γνωρίζουν τά *κομματικά* ντοκουμέντα, χωρίς ὅμως αὐτά εἶναι ντροπή γιά τούς ἀνθρώπους νά λύνουν ἕνα τέτιο ζήτημα.

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Δεκέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1960 στό περιοδικό «Ἱστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό ἀντίγραφο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τήν Ν. Κ. Κρούπσκαγια

107

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ [148]

Γιά τόν Βασίλιεφ

16/XII.

Ἀγαπητέ φίλε, πήραμε ὅλα τά γράμματά Σας (τό τελευταῖο γιά τήν «ὑποχωρητικότητα» τοῦ κομμουνιστῆ πατριώτη Σας * σχετικά μέ τόν ἀρ. 16... Ἀμφίβολο ὅμως!) καί ἀπαντοῦμε. Μά στ' ἀλήθεια τά γράμματά μας χάνονται;

1) Μά τήν ἀλήθεια, πάρτε τά πιό δραστήρια μέτρα γιά νά παρθεῖ ἡ W. ** ἀπό τόν Κράς καί νά μεταβιβαστεῖ τυπικά στό ὄνομα τοῦ Μουράνοφ, ἀρ. 5, καί ἰδιαίτερα νά πάρετε τό ταμεῖο καί τά χρήματα ἀπό τίς συνδρομές. Χωρίς αὐτό, χαθήκαμε. Θά ἦταν ἐγκληματικό νά ἀφήσουμε νά μεγαλώσει ὁ «παναμάς» ***.

2) Ὀργανῶστε σέ Σᾶς συνάντηση καί τῶν ἕξι, μήν ἀφήνοντάς τους νά σκορπίσουν. Χρόνος τώρα εἶναι πάρα πολύς· προλαβαίνουν νά τά κάνουν ὅλα καί μετά τή συνάντηση.

3) Προσπαθεῖστε νά πετύχετε ὁπωσδήποτε ἀρθρογραφία τῶν ἕξι στήν W. (τουλάχιστο ἔστω καί μόνο τῶν πέντε, δέν πρέπει νά ἀναβάλουμε περισσότερο καί νά περιμένουμε).

4) Νά μάθετε στά σοβαρά, ἐπιτέλους, τόν Σιμπάγεφ **** καί ὅλους τούς συνεργάτες του νά γράφουν ἐδῶ δυό φορές τήν ἑβδομάδα

* Πρόκειται γιά τόν Ν. Σ. Τσχεΐτζε. *Ἡ Σύντ.*
** Πρόκειται γιά τήν ἐφημερίδα «Πράβντα». *Ἡ Σύντ.*
*** — μεγάλη ἀπάτη. *Σημ. μετ.*
**** Πρόκειται, προφανῶς, γιά τόν Α. Ε. Μπαντάγεφ. *Ἡ Σύντ.*

καί νά στέλνουν ἀνταποκρίσεις εὐσυνείδητα. Χωρίς αὐτό *δέν μπορεῖ* νά δουλεύουμε μαζί.

5) Τό ἴδιο καί γιά τόν Βέτροφ. Οὔτε μιά φορά δέν ἔγραψε, ἐνῶ θά μποροῦσε κάλλιστα ἀκόμη καί τό κείμενο τῆς διακήρυξης τῶν λικβινταριστῶν νά στείλει. Αὐτό εἶναι ἀσυγχώρητο.

6) Πήρατε μήπως τά σχέδια ἀποφάσεων γιά τό συμβούλιο τοῦ Μίσιν; Νά πετύχετε τήν ἔγκρισή τους, κάνοντας τό πᾶν.

Τά γράμματα στέλνονταν κυρίως στήν Τράπεζα. Τό σχέδιο φυλλαδίου στάλθηκε σέ ἄλλη διεύθυνση τοῦ Σιμπάγεφ. Ἀπαντεῖστε ἀμέσως, ἔστω καί μέ δυό λέξεις, ἄν πήρατε τό γράμμα αὐτό.

Χαιρετισμούς.

P. S. Τώρα μάθαμε γιά τήν ἥττα.

Πρέπει νά ἐγκριθεῖ στό συμβούλιο τοῦ Μίσα ἡ ἀπόφαση *κατά* (ἐκείνη, πού ἦταν στόν ἀρ. 3) μέ τήν προσθήκη ὅτι ἡ ἀπόφαση τῆς ὁμάδας εἶναι ἀπόφαση τῶν ἑφτά μισοκομματικῶν ἀνθρώπων καί νά τή βάλετε κατά ἀχτίδες. Κι' ἄν ἀκόμη ἡ πρόστυχη ἀπόφαση τῶν ἑφτά μενσεβίκων ὑπέρ τοῦ Γιαγγέλλο (καί ὑπέρ τῆς Μπούντ) δέν θά σπρώξει σέ μᾶς ὁριστικά τόν ἀρ. 6, τότε πρέπει οἱ πέντε μαζί νά ἀρθρογραφήσουν στήν W. καί μάλιστα μέ *μεγάλη δριμύτητα*.

Ἄν ἡ ἀπόφαση ὑπέρ τοῦ Γιαγγέλλο ψηφίστηκε σέ τέτιες συνθῆκες πού ὁ Ρουσάνοφ ἀκόμη δέν εἶχε ἔρθει, ἤ γιά τή μή σοσιαλδημοκρατική του θέση δέν ὑπάρχουν ἀκριβῆ στοιχεῖα, τότε οἱ 7 ἁπλῶς ἐξαπάτησαν τούς 6, τούς ἔκλεψαν τό μαντήλι ἀπό τήν τσέπη. Ἐγώ, ἄν ἤμουν στή θέση τοῦ Ρουσάνοφ, πού ἦρθε μετά, δέν θά ἔμπαινα στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα καί θά προκαλοῦσα μεγάλο σκάνδαλο.

Κι' ἄν εἶναι γνωστό ὅτι ὁ Ρουσάνοφ δέν εἶναι σοσιαλδημοκράτης, τότε δέν πρέπει νά ἀντικρύσουμε καλοπροαίρετα μιά πρόστυχη ἀπόφαση.

Σέ *κάθε* περίπτωση, ἐγώ θά συνιστοῦσα στήν Ἐπιτροπή Πετρούπολης νά ψηφίσει μιάν ἀπόφαση περίπου τέτια: (νά ἐπαναληφθεῖ ἡ ἀπόφαση πού εἶναι στόν ἀρ. 3).

Ἡ Ἐπιτροπή Πετρούπολης καταδικάζει κατηγορηματικά τήν ἀπόφαση τῶν 7 μελῶν τῆς ὁμάδας τῆς Δούμας, πού: α) δέν συγκέντρωσαν ἀκριβῆ στοιχεῖα γιά τούς σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες στή Βαρσοβία· β) δέν ἀνάφεραν τήν ἀπόφαση γιά *τή διαμαρτυρία* ὅλων τῶν πολωνῶν σοσιαλδημοκρατῶν καί τοῦ Γιαγγέλο· γ) δέν ἀνάφεραν γιά τούς δυό (ἀπό τούς τρεῖς) ἐκλέκτορες ἀπό τούς ἐργάτες τῆς Βαρσοβίας· δ) παρουσίασαν τήν ψηφοφορία τῶν ἀστῶν ὑπέρ τοῦ ΠΠΣ σάν «ἀνέβασμα τῆς συνείδησης στό ἀστικό περιβάλλον», ἐνῶ μποροῦσε νά

γίνεται λόγος γιά τό κέρδισμα ἑνός τίμιου ἀνθρώπου στόν καυγά δυό κλεφτῶν· ε) ἔβγαλαν συμπέρασμα γιά τό σοσιαλδημοκρατισμό τοῦ Γιαγγέλο ἀπό τή «δήλωσή» του καί ἀπό τό συνασπισμό μιᾶς μερίδας σοσιαλδημοκρατῶν μέ ἕνα *μή* σοσιαλδημοκρατικό κόμμα *ἐνάντια* στούς πολωνούς σοσιαλδημοκράτες· στ) καί τό κύριο, ἔκαναν ἕνα *πρωτάκουστο ξεχωρισμό* «τῶν ζητημάτων τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς τῶν σοσιαλδημοκρατῶν» καί «τῶν ζητημάτων τῆς πολιτικῆς δράσης στή Δούμα, *ἐνθαρύνοντας* μ' αὐτό τήν *ἀπομόνωση* τῶν δεύτερων ἀπό τούς πρώτους».

Ἡ Ἐπιτροπή Πετρούπολης καταδικάζει τούς ἀνθρώπους πού τόλμησαν νά κάνουν ἕνα τέτιο ἀντικομματικό βῆμα καί πού ἔτσι ἀποχωρίζονται ἀπό τήν «ἐσωτερική ζωή τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Ρωσίας».

Γράφτηκε στίς 16 τοῦ Δεκέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1960 στό περιοδικό «Ἰστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 2

Σάν γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τήν Ν. Κ. Κρούπσκαγια

108

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΟΥΣ-ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΤΗΣ IV ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΔΟΥΜΑΣ *

17/XII.

Ἀγαπητοί φίλοι! Δέν μᾶς λυπεῖ τόσο ἡ ἧττα σχετικά μέ τόν ἀρ. 16, ὅσο ἡ ἀσυγχώρητη σιωπή τῶν φίλων (τῶν 6 ἤ ἔστω καί τῶν 5) γιά τίς δουλιές καί ἡ ἔλλειψη φροντίδας γι' αὐτές. Μά αὐτό σημαίνει χαντάκωμα τῆς ὑπόθεσης, χάσιμο τῶν πάντων. Ὥς τώρα δέν ὑπάρχει ἔκκληση τῶν ἕξι, ἤ τῶν πέντε, γιατί αὐτοί ἀκόμη ὥς τώρα δέν ξέφυγαν ἀπό τά χέρια ἀναξιόπιστων ἀνθρώπων (ὁ ἀρ. 3 λέει ὁ ἴδιος: μυρίζει ποινικό ἔγκλημα!). Νά θυμᾶστε, σᾶς παρακαλῶ, ὅτι ὅλοι μας θά εἴμαστε ὑπόλογοι, ἄν ἡ φοβερή αὐτή εἰκασία ἐπαληθευτεῖ. Ὅμως, μέ κάθε θυσία, πρέπει νά μεταβιβάσετε τό τσέκ στό ὄνομα τοῦ ἀρ. 3 ἤ τοῦ ἀρ. 5, νά βάλετε ἀμέσως στό ταμεῖο μας ἄνθρωπο ** ἤ ὁ ἀρ. 5 νά καταπιαστεῖ μέ τόν ἔλεγχο **. Νά ἀρχίσει χωρίς καθυστέρηση ἀπό παντοῦ ἡ καμπάνια γιά τήν ἐγγραφή συνδρομητῶν καί νά δημοσιεύονται καθημερινά γράμματα τῶν μελῶν τῆς κοοπερατίβας σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό.

* Τό γράμμα στάλθηκε στή διεύθυνση τοῦ Ν. Ι. Ποντβόισκι. *Ἡ Σύντ.*

** Στό ἀντίγραφο τῆς μυστικῆς λογοκρισίας, ὕστερα ἀπό τή λέξη αὐτή, ὑπάρχει παράλειψη καί στό κάτω μέρος τῆς σελίδας ἡ σημείωση: «Οἱ λέξεις εἶναι δυσανάγνωστες». *Ἡ Σύντ.*

Ἀκόμη δέν ἔχουμε τά ὑλικά τῆς Δούμας οὔτε τίς στατιστικές ἐκθέσεις (1), οὔτε (2) τά φυλλάδια τῆς Δούμας, οὔτε (3) τήν ἐπερώτηση τῶν καντέτων, (4) οὔτε τό ἐπεξηγηματικό σημείωμα τοῦ Κοκόβτσοφ, (5) οὔτε τό νομοσχέδιο τῶν καντέτων καί ὅλα τά ἄλλα. Καταβάλετε κάθε προσπάθεια, ὥστε νά τά προμηθευτεῖτε ὅλα αὐτά ὥς τή διάλυση τῆς Δούμας καί νά μᾶς τά στείλετε τό γρηγορότερο.

Ἀπαντεῖστε ἔστω μέ δυό λόγια, ὅμως χωρίς καθυστέρηση.

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ Δεκέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1960 στό περιοδικό «Ἰστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

109

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Ι. ΝΙΕΒΣΚΙ

Ἀγαπητέ Β. Ι.! Ἴσως νά μήν ἔχετε ἀντίρηση, ὅταν βρεῖτε εὐκαιρία, νά διαβιβάσετε στόν φίλο μου κ. Σπίτσα (μοῦ φαίνεται συναντιέστε μαζί του πότε-πότε στό πανεπιστήμιο) τά παρακάτω: Οἱ ἐδῶ φίλοι του τόν παρακαλοῦν 1) νά εἶναι καί πάλι ἐδῶ ὁπωσδήποτε στήν προθεσμία πού ὑποσχέθηκε (ἤ νωρίτερα) καί 2) νά γράψει στήν Πετρούπολη στόν φίλο του *, πού εἶχε ἔλθει ἐδῶ, νά ἔλθει καί αὐτός ξανά ὁπωσδήποτε ἐδῶ τά Χριστούγεννα, (δηλ. στίς 12 τοῦ μήνα μέ τό ρωσικό ἡμερολόγιο) καί νά *κουβαλήσει* καί τούς ἄλλους *συναδέλφους του*. Ἀσφαλῶς, θά περάσει πολύ ὠφέλιμα τόν καιρό του. Χωρίς τή συμβουλή τῶν συναδέλφων τῆς Πετρούπολης, νά τό δεῖτε, δέν θά πάει.

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ Δεκέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Χάρκοβο

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

110

ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ

19/XII.

Ἀγαπητοί φίλοι! Ἡ εἴδηση γιά τήν προσθήκη ἀπό τούς λικβινταριστές «τῆς πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας» μᾶς ἐξόργισε οριστικά. Ὄχι, ὑπάρχουν ἐπιτέλους ὅρια γιά τό καθετί! Οἱ ἄνθρωποι πού κατάστρεψαν τό Κόμμα θέλουν τώρα νά καταστρέψουν τελειω-

* Πρόκειται γιά τόν Ι. Β. Στάλιν. *Ἡ Σύντ.*

τικά καί τό πρόγραμμα. 'Ακόμη κι' ἐκεῖ πού σταματᾶ ὁ ἀρχισυμφιλιωτιστής Πλεχάνοφ, αὐτοί δέν σταματοῦν. Δέν κάνει κι' ἔτσι. Δέν κάνει νά ἀνεχόμαστε καί... * Πρέπει μέ κάθε θυσία νά ὀργανώσουμε τήν ἀπόκρουση καί τή διαμαρτυρία. Νά μπεῖ ὁπωσδήποτε τό ζήτημα τελεσιγραφικά: ἄς ἐκφωνήσουν λόγους, [ἄς] διαβάζουν *αὐτοί* τή σιχαμάρα αὐτή, τήν πολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία κτλ.! Νά καταβάλετε κάθε προσπάθεια γιά νά τό κάνουν αὐτό ἔστω καί οἱ πέντε (καλύτερα πέντε μέ τήν πολιτική τοῦ Κόμματος, παρά ἕξι μέ ταλάντευση ἀνάμεσα στό Κόμμα καί στούς λικβινταριστές του).

Καί ἡ ἐπαίσχυντη ἀπόφαση γιά τόν ἀρ. 16, καί ἡ αἰσχρή προσθήκη τῆς πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας, καί οἱ ἀξιώσεις «νά χωθοῦν» στό ζήτημα τῶν ἐφημερίδων δείχνουν καθαρά ὅτι δέν μπορεῖ νά ἔχουν θέση [149] οἱ αὐταπάτες γιά «εἰρήνη» μέ τέτιους ἀνθρώπους. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί *ἄρχισαν* μέ τίς ἐνέργειές τους αὐτές τόν πόλεμο. Εἶναι ἀπαραίτητο νά σκεφτοῦμε συστηματικά τόν πόλεμο καί νά τόν κάνουμε δραστήρια. Γι' αὐτό, ἐκτός ἀπό τά παραπάνω, εἶναι ἀπαραίτητα δυό βήματα: (1) νά ὑποβάλλονται ἔγγραφες διαμαρτυρίες, ὑπογραμμένες ἀπό τούς πέντε, μέ τήν ἀπειλή προσφυγῆς στίς κομματικές ὀργανώσεις γιά ὅλα τά παραπάνω καί ἄλλα παρόμοια ζητήματα· (2) νά συγκεντρωθοῦμε ἐδῶ πέντε-ἕξι (αὐτό πρέπει νά τό πετύχουμε) καί νά ἀποφασίσουμε πῶς νά ἐνεργήσουμε.

Τό κείμενο περίπου...: «'Εμεῖς, οἱ παρακάτω ὑπογραμμένοι, δηλώνουμε ὅτι ἡ ἀπόφαση τῆς ὁμάδας γιά τόν Γιαγγέλλο, τό ψήφισμα γι' αὐτόν, ἡ ἀπόφαση γιά τήν προσθήκη τῆς πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς [αὐτονομίας] ἔρχονται σέ τόση ἀντίθεση μέ *ὅλες* τίς ἀποφάσεις τῶν συνεδρίων τοῦ Κόμματος, ὥστε ἐμεῖς διαχωρίζουμε τήν εὐθύνη μας γιά τίς ἀποφάσεις αὐτές, τίς κηρύσσουμε ἀντικομματικές, διατηροῦμε τό δικαίωμα προσφυγῆς στίς ὀργανώσεις τοῦ Κόμματος καί προειδοποιοῦμε ὅτι μέ τέτιες ἀποφάσεις ἡ ὁμάδα ἐγκαταλείπει ὁλοκληρωτικά τό δρόμο τῆς κομματικότητας».

Εἶναι φανερό ὅτι ἡ ἑφτάδα θά τραβήξει *πιό πέρα* στό λικβινταριστικό δρόμο.

Χρειάζεται νά βιαστοῦμε γιά τήν ὀργάνωση, γράψτε πιό διεξοδικά γιά τή «Ντιέν». Πῶς πᾶνε τά οἰκονομικά; Πῶς πάει τό λογοτεχνικό μέρος; Στείλαμε εἰδικά γράμματα γιά νά μᾶς φέρει ὁ ἀρ. 1 ἤ ὁ ἀρ. 3 (καί τό καλύτερο θά εἶναι καί οἱ δυό μαζί) τά βιβλία πού ἀπαριθμήσαμε.

---

* Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου ἔχει καταστραφεῖ μερικά. 'Από τό σημεῖο αὐτό καί παρακάτω δέν ἔγινε δυνατό νά διαβαστοῦν μερικές λέξεις. Οἱ λέξεις πού εἶναι μέσα σέ ἀγκύλες, ἔχουν ἀποδοθεῖ ἐννοιακά. *'Η Σύντ.*

Παρακαλοῦμε θερμά νά γίνει αὐτό. Τά ἔξοδα θά τά καλύψουμε... νά στείλετε τό βιβλίο τοῦ Φαλίνσκι, γιατί μᾶς μαλώνουν.

2. Μήπως πῆρε ὁ ἀρ. 3 χρήματα ἀπό τή Βιέννη, εἶναι γιά τόν Βέτροφ.

3. Θά μποροῦσε μήπως μέ κάποιον τρόπο νά μάθουμε, ἄν ὁ Βέτροφ πῆρε τά γράμματά μας; Τοῦ γράψαμε πολλές φορές στή Συντακτική ἐπιτροπή καί ἀπάντηση καμιά. Μά στ' ἀλήθεια εἶναι ἀδύνατο νά πάρουμε τίς διευθύνσεις γιά τά γράμματα;

P. S. Παρακαλοῦν ἀκόμη νά προσθέσω: εἶναι δικαίωμά σας νά παίρνετε βιβλία ἀπό τή βιβλιοθήκη... Γιά δυό ἑβδομάδες.

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Δεκέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1960 στό περιοδικό «Ἰστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 2

Σάν γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό ἰδιόχειρο ἀντίγραφο τῆς Ν. Κ. Κρούπσκαγια

111

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Λ. ΣΚΛΟΒΣΚΙ

Τό γράμμα Σας εἶναι, νομίζω, τό πρῶτο πού προτείνει νά γίνει «ἀπολογισμός» γιά τή Βασιλεία!! [150]. Σάν νά εἶναι κάπως ἀργά... ὅπως φαίνεται, κάτι ἔλειπε (ἤ κάτι περίσσευε;) στή Βασιλεία... Νομίζω ὅτι ἔλειπε ἀπό τούς ἀντιπροσώπους τό ὀργανωτικό πνεῦμα. Κι' αὐτό εἶναι πάρα πολύ λυπηρό. Φυσικά, ὁ Κάμενεφ ἦταν παραφορτωμένος, ὅμως οἱ ἄλλοι πέντε;; Μήπως δέν ἦταν καθαρό ὅτι ἔπρεπε νά γράφουν στήν «Πράβντα» *καθημερινά;* Μήπως ἦταν δύσκολο νά κατανεμηθοῦν οἱ ρόλοι; Οὔτε ἕνα γράμμα δέν στάλθηκε ἀπό τή Βασιλεία στήν «Πράβντα», ἐνῶ οἱ λικβινταριστές δημοσίευσαν ἀρκετά στή «Λούτς».

Δέν εἶναι ντροπή; Φυσικά, ἐφόσον ἐμεῖς θά κοιμόμαστε καί οἱ λικβινταριστές θά δουλεύουν, οἱ δουλιές τους θά πηγαίνουν καλύτερα. Γίνεται καμιά δουλιά γιά τούς ἐράνους ὑπέρ τῆς «Πράβντα»; Δέν φαίνεται τίποτε, ἐνῶ οἱ λικβινταριστές δημοσιεύουν στή «Λούτς» ἀπολογισμούς γιά *ἐράνους* στό ἐξωτερικό. Καί ἡ «Πράβντα» ἔχει μεγάλες, πολύ μεγάλες *ἀνάγκες*.

Κανένας ἀπό τούς ἀντιπροσώπους δέν ἔγραψε σέ μᾶς γιά τή Βασιλεία (ἐκτός ἀπό τόν Κάμενεφ). Ἔπρεπε ὁπωσδήποτε νά κάνετε κατανομή τῶν δυνάμεων καί νά γράφετε δυό φορές τήν ἡμέρα. Ὅλοι ὅμως σιωπούσατε. Ὅπως φαίνεται, κάτι Σᾶς δυσαρέστησε. Τί; Ὁ Ἀλλάχ ξέρει! Εἶμαι *ἐξαιρετικά* εὐχαριστημένος ἀπό τά *ἀποτελέσματα* τῆς Βασιλείας, γιατί οἱ ἠλίθιοι λικβινταριστές ἄφησαν νά πιαστοῦν στό ζήτημα τῆς ὁμάδας πρωτοβουλίας!! [151] Καλύτερα δέν θά

μποροῦσαν νά πιαστοῦν στή φάκα αὐτά τά καθάρματα. Ὅμως μέ πικραίνει ἡ ἀδράνεια τῶν ἀντιπροσώπων μας καί κάποιο ἀκατανόητο γιά μένα «σφίξιμο τῶν χειλιῶν» τους. Μιλήσατε μέ τούς γερμανούς ἀντιπροσώπους; (4-5 *ξέρουν* γερμανικά!). Ποιός μίλησε; Μέ ποιόν; Πῶς; Γιά ποιό ζήτημα; Τίποτε δέν ἀκούγεται, ἐκτός ἀπ' αὐτά πού μᾶς πληροφορεῖ ὁ Κάμενεφ. Ἡ ζύμωση ἀνάμεσα στούς γερμανούς ἔχει **μεγάλη** σημασία.

Γράφετε ὅτι «οἱ δουλιές μας στόν Τύπο καί στήν ὁμάδα δέν πᾶνε καλά». Δέν πᾶνε καλά καί ὁσοναφορᾶ τό «Προσβεστσένιγε». Χρήματα δέν ἔχουμε. Ἡ κρίση εἶναι σοβαρή. Ἔχουμε ἀνάγκη ἀπό βοήθεια γιά νά βγοῦμε ἀπό τό ἀδιέξοδο.

Τό τιράζ τῆς «Πράβντα» φτάνει τίς 23 περίπου χιλιάδες, τῆς «Λούτς» στίς 8-9. Στήν περίπτωση αὐτή εἶναι ἁμαρτία νά παραπονούμαστε. Ἡ «Πράβντα» ὅμως εἶχε τόν Ἀπρίλη-Μάη 60 000 φύλλα τιράζ καί τό καλοκαίρι ἔπεσε στίς 20 χιλιάδες. Ἀνεβαίνει *πολύ* ἀργά. *Χωρίς βοήθεια δέν θά τά καταφέρει.* Στήν ὁμάδα οἱ δουλιές μας πᾶνε καλύτερα ἀπό κάθε ἄλλη φορά. Καί οἱ ἕξι ἐργάτες τῶν κουριῶν εἶναι δικοί μας [152]. *Ποτέ* δέν ἔχει συμβεῖ κάτι παρόμοιο. Γιά πρώτη φορά κερδίσαμε τό Νότο. Ἀπό τούς 12 βγῆκαν 6 καί 6. Ὁ Μανκόφ εἶναι μενσεβίκος. Ὁ Ρουσάνοφ — ἄγνωστο. Μπορεῖ κανείς νά πολεμάει. Νά τά ἀκριβῆ στοιχεῖα τῆς προόδου μας. Βουλευτές ἀπό τήν ἐργατική κουρία:

Στή	II	Δούμα	12	μενσεβίκοι	11	μπολσεβίκοι	(=47%)	(«Πρακτικά
»	III	»	4	»	4	»	(=50%)	τοῦ συνεδρίου τοῦ Λονδίνου»,
»	IV	»	3	»	6	»	(=67%)	σελ. 451) [153].

Ἄν ἔχετε κάπου κάποιον ἀπογοητευμένο, ἄς σκεφτεῖ πάνω στούς ἀριθμούς αὐτούς καί ἄς κοκκινίσει γιά τήν ἀπογοήτευσή του. *Γιά πρώτη φορά* ἔχουμε ἀνάμεσα στούς δικούς μας τῆς Δούμας ἕναν *ἐπιφανή* ἐργάτη-*ἡγέτη* (τόν Μαλινόβσκι). Αὐτός θά διαβάσει τή διακήρυξη. Δέν εἶναι σάν τόν Ἀλέξινσκι. Καί τά ἀποτελέσματα — ἴσως δέν θά ἔλθουν ἀμέσως — θά εἶναι *μεγάλα*. Στήν III Δούμα ἀρχίσαμε ἀπό τό μηδέν!!

Στόν τομέα τῆς παράνομης δουλιᾶς, χάρη στή μετακίνηση τοῦ Γραφείου ἐδῶ, ἔγιναν περισσότερα ἀπό πρίν. Προχωροῦμε ἀργά, ὅμως προχωροῦμε. Ἐκδίδουμε περισσότερο παράνομο Τύπο ἀπό τούς ἄλλους. Δέν ἔχουμε χρήματα. Ἄν πάρουμε ἐνίσχυση, θά ἐκδόσουμε καί τή «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» κ.ἄ.

Ἀπό τό ἐξωτερικό ἡ παράνομη δουλιά μπορεῖ νά βοηθηθεῖ μόνο μέ ταξίδια. Στή συνέχεια ἔχει *πολύ* μεγάλη σημασία ἡ βοήθεια μέ καινούργιες συνδέσεις: 1) μέ γράμματα, 2) μέ εὐκαιριακές ἀποστολές, 3) μέ **διαβατήρια,** 4) κτλ. κοκ. *Ὅλα αὐτά εἶναι λίγα.* Ἐδῶ στό ἐξωτερικό γίνονται 100

φορές λιγότερα ἀπ' ὅ,τι θά μποροῦσε νά γίνουν. Καί τό πιό σπουδαῖο σήμερα εἶναι νά βοηθήσουμε τήν «Πράβντα» *«νά μεγαλώσει τήν κυκλοφορία της»*. Μά τή βοηθᾶνε ἄσχημα. Μόνο ἕνας βιεννέζος (ὁ Μπουχάριν) φροντίζει. Ὅσο γιά τίς ἄλλες πόλεις, *τίποτε!* Κανείς δέν γράφει τακτικές ἀνταποκρίσεις. Κανείς δέν κάνει *ἐράνους*. Κανείς δέν συγκεντρώνει ἐνδιαφέροντα τοπικά βιβλία καί μπροσοῦρες γιά νά τά στείλει ἐδῶ... * γιά νά γράφονται ἐνδιαφέροντα ἄρθρα. Πρέπει, σύντροφοι, νά σκέπτεστε γι' αὐτά περισσότερο! Λογουχάρη, οἱ σοσιαλδημοκράτες στό Neuenburg τῆς Ἑλβετίας... ποιός φρόντισε;; Τί βγῆκε ἀπ' αὐτό;;

Σᾶς σφίγγω τό χέρι...

P. S. Στεῖλτε, Σᾶς παρακαλῶ, τό γράμμα αὐτό στόν Γιούρι νά τό στείλει στόν Ἀντόνοφ στό Παρίσι καί ἀπό κεῖ στή Βιέννη. Ὥς τώρα ἀκόμη δέν μάθαμε ἄν ὁ Πλεχάνοφ στή συνεδρίαση τοῦ Γραφείου, τόν Ὀχτώβρη, μίλησε γιά συνένωση μέ τούς ἐσέρους (σύγκρινε: Μάρτοφ στή «Λούτς», ἀρ. φύλ. 37 [154]); Πῶς δέν ρωτήσατε γι' αὐτό οὔτε τόν Ρουμπανόβιτς, οὔτε τόν Νιέμετς, οὔτε τόν Χούισμανς, οὔτε καί κάποιον ἄλλο;;

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 20 τοῦ Δεκέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στή Βέρνη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό ἀντίγραφο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τόν Γκ. Λ. Σκλόβσκι

112

ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ

Γιά τόν Βασίλιεφ καί τόν ἀρ. 3. Ἀγαπητοί φίλοι! Σήμερα πήραμε τήν εἴδησή Σας ὅτι ἡ πλειοψηφία τῆς κοοπερατίβας ἐπέβαλε καί πάλι τήν ἐθνική-πολιτιστική αὐτονομία γιά χατήρι τῶν ἑβραίων ἐθνικιστῶν καί τῆς ἄλλης παρέας. Τί εἶναι αὐτό, ἐμπαιγμός τῶν 6; Μά εἶναι δυνατό οἱ κύριοι αὐτοί νά μή καταλαβαίνουν ὅτι, ἐξηγώντας τό πρόγραμμα πρός τό συμφέρον τῆς παρέας αὐτῆς,

* Στό ἀντίγραφο τονίζεται ὅτι παρακάτω οἱ λέξεις δέν διαβάστηκαν· μπορεῖ νά ὑποτεθεῖ ὅτι ἦταν γραμμένη ἡ λέξη «μέ σκοπό». *Ἡ Σύντ.*

ἀπαλλάσσουν ἔτσι τή μειοψηφία ἀπό τήν ὑποταγή; Μά αὐτό λοιπόν εἶναι δημόσια καταισχύνη πού αὐτοί τήν ξεπερνοῦν, χρησιμοποιώντας τή μιά ψῆφο τοῦ τυχαῖα μπερδεμένου-μενσεβίκου ἤ καί στηριζόμενοι, ἴσως, γιά τό ζήτημα αὐτό στόν ἀρ. 16. Δέν ξέρουμε τί ἔκανε σχετικά μ' αὐτό ἡ ἑξάδα.

Ὅμως, πῶς εἶναι δυνατό ἐδῶ νά ὑποτάσσεται κανείς χωρίς νά βγάζει λέξη, πῶς εἶναι δυνατό ὁ ἀρ. 3 νά συμφωνήσει νά διαβάσει δημόσια μιά τέτια ἀηδία (καί ἔτσι νά ἀναλάβει τήν εὐθύνη), πῶς μπόρεσε ἡ ἑξάδα (ἤ ἔστω καί μόνο ὁ ἀρ. 3) νά μή πάρει θέση ἀμέσως στή «Ντιέν» μέ μιά δήλωση ὅτι οἱ κύριοι αὐτοί χλευάζουν τό πρόγραμμα καί ὁδηγοῦν στή διάσπαση, μᾶς εἶναι ἐντελῶς ἀκατανόητο. Μά ἄν θά σιωπᾶμε, τότε οἱ ἑβραῖοι μαρξιστές * αὔριο θά μᾶς εἶναι καβάλα. Σέ ὅλα ὑπάρχουν ὅρια. Καί ἄν οἱ κύριοι αὐτοί νομίζουν ὅτι ἡ μειοψηφία εἶναι ὑποχρεωμένη νά ὑποτάσσεται καί τότε ἀκόμη πού κουρελιάζουν τό πρόγραμμα, γελιοῦνται οἰκτρά.

Στείλαμε ἕνα γενικό ἄρθρο γιά τήν πολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία πρίν τό δικό Σας γράμμα (ἐκεῖ ἀναφέρεται ἀπόσπασμα τοῦ Πλεχ.: οἱ καυκάσιοι καί ἡ Μπούντ προσαρμόζουν τό σοσιαλισμό στόν ἐθνικισμό). Σήμερα στέλνουμε ἄρθρα κατευθείαν πιά ἐνάντια στήν κοοπερατίβα. Σᾶς παρακαλοῦμε νά βοηθήσετε νά δημοσιευτοῦν ὅσο μπορεῖ πιό γρήγορα καί νομίζουμε ὅτι, ἄν ἀκόμη δέν εἶναι ἀργά, πρέπει νά προσπαθήσετε μέ ἀποφασιστικά μέτρα νά ἀποφευχθοῦν ἀλλαγές τοῦ προγράμματος. Εἶναι ἀπαραίτητο νά δόσουμε τή μάχη, ἐφόσον ἐκεῖνοι τραβοῦν τέτιο δρόμο. Σχετικά μέ τή συγχώνευση τῆς «Βετσέρναγια Πότστα» [155] μέ τήν «Ντιέν», πιθανῶς, θά ἀποφασίσετε ὅλοι, ἐκτός ἀπό τούς λικβινταρίζοντες. Εἶναι περιττό νά ποῦμε ὅτι ἀπομέρους τους αὐτό ἦταν ἀπάτη καί ὅτι δέν θά πᾶμε σέ τίποτε ἀπολύτως μαζί τους. Γιατί μόνο τέσσερις ἔρχονται; Παρακαλοῦμε πάρα πολύ νά πετύχετε νά ἔλθει ὅλη ἡ ἑξάδα. Αὐτό εἶναι ἐξαιρετικά σπουδαῖο.

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ Δεκέμβρη 1912
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1923 στό βιβλίο: «Ἀπό τήν ἐποχή τῆς «Ζβεζντά» καί τῆς «Πράβντα» (1911-1914)». Τεῦχος III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

* — οἱ μπουντιστές. *Ἡ Σύντ.*

113

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

Κρακοβία, 22 τοῦ Δεκέμβρη 1912.

Ἀγαπητέ πολίτη!

Δέν κατάλαβα τό γράμμα Σας τῆς 5. XII. 12 [156]. Ἤ ἐδῶ ὑπάρχει παρανόηση, ἤ ὑπάρχει ἀπόφαση τοῦ Γραφείου πού δέν μοῦ εἶναι γνωστή.

Ἡ «Le Peuple» (τῶν Βρυξελλῶν) ἔγραφε: «Ἀναφορικά μέ τήν ἀντιπροσώπευση στό Γραφεῖο τῶν σοσιαλιστικῶν κομμάτων τῆς Ρωσίας, ἡ κατάσταση παραμένει ὅπως πρίν» («Le Peuple», 30. XI. 12). Ὑπάρχει ὅμως ἄλλη ἀπόφαση τοῦ Γραφείου; Ἄν ναί, τότε ἐλπίζω ὅτι θά ἔχετε τήν καλοσύνη νά μοῦ τήν ἀνακοινώσετε.

Ἄν ὄχι, τότε ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματός μας ἔχει τό δικαίωμα νά ὁρίσει τόν δικό της ἀντιπρόσωπο.

Γιατί αὐτό τό «μόνο προσωρινά»; Βέβαια, μιά *νέα* ἀπόφαση τοῦ Γραφείου εἶναι πάντα ἐνδεχόμενη, ὅμως μέ τήν ἔννοια αὐτή ἡ *κάθε* ἀντιπροσώπευση εἶναι «προσωρινή».

Ὑπάρχει μήπως ἀπόφαση τοῦ Γραφείου πού νά προτείνει καί στίς δυό σοσιαλδημοκρατικές «ὁμάδες» (;) τῆς Ρωσίας (συνδιασκέψεις τοῦ Γενάρη καί τοῦ Αὐγούστου 1912;) νά καταλήξουν σέ συμφωνία *πάνω στό ζήτημα τῆς ἀντιπροσώπευσης στό Γραφεῖο;*

Θά μέ ὑποχρεώσετε ἐξαιρετικά, ἄν μοῦ ἀνακοινώσετε τήν ἀπόφαση αὐτή καί τά ντοκουμέντα (ἄν ὑπάρχουν τέτια) πού πήρατε ἀπό τήν «Ὀργανωτική Ἐπιτροπή» τῶν λικβινταριστῶν.

Μέ ἀδελφικό χαιρετισμό.

Ν. Λένιν *

Στάλθηκε στίς Βρυξέλλες

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

* Στό χειρόγραφο ὑπάρχει τό παρακάτω διαγραμμένο κείμενο πού γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν ἰδιόχειρα καί ἀπευθυνόταν, προφανῶς, στόν Ι. Φ. Ποπόφ:

«Ἐπιστρέψτε το, ἀφοῦ τό διαβάσετε (καί ἀνακοινῶστε τή γνώμη Σας· ταυτόχρονα, ὁ γάλλος Μ. Μπ., θά διορθώσει τή γλώσσα) τό *γρηγορότερο* καί ἐπιστρέψτε ὁπωσδήποτε τό γράμμα τοῦ Χούισμανς.

Ὁ Χ—ς *δέν* θέλει νά κανονίζει τίς δουλιές μέ ὅλους τούς τύπους. Δέν θά τοῦ τό ἐπιτρέψουμε αὐτό». *Ἡ Σύντ.*

114

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Ἀγαπητέ Α. Μ.! Εἶναι πολύς καιρός πού δέν ἔχω κανένα νέο Σας. Πῶς εἶστε; Πῶς πάει ἡ ὑγεία;

Πῆρα σήμερα τό φύλ. ἀρ. 187 τῆς «Πράβντα» μέ τίς συνδρομές γιά τό 1913. Οἱ δουλιές τῆς ἐφημερίδας δέν πᾶνε καλά: ὕστερα ἀπό τήν καλοκαιρινή πτώση τοῦ τιράζ ἡ ἄνοδος εἶναι *πολύ* ἀργή καί τό ἔλλειμμα παραμένει. Σταμάτησε προσωρινά καί ἡ πληρωμή ἀμοιβῆς σέ δυό μόνιμους συνεργάτες, πράγμα πού ἔκανε τήν κατάστασή μας ἐξαιρετικά δύσκολη.

Σκεπτόμαστε νά ἀρχίσουμε ἀνάμεσα στούς ἐργάτες μιά ἔντονη ζύμωση γιά τήν ἐγγραφή *συνδρομητῶν,* ὥστε μέ τά χρήματα πού θά συγκεντρωθοῦν νά δυναμώσουμε καί νά μεγαλώσουμε τήν ἐφημερίδα. Διαφορετικά, ὅταν ἀρχίσει ἡ σύνοδος τῆς Δούμας, δέν θά μείνει καθόλου χῶρος γιά ἄρθρα.

Ἐλπίζω ὅτι θά πάρετε μέρος στή ζύμωση γιά τήν ἐγγραφή συνδρομητῶν, βοηθώντας ἔτσι τήν ἐφημερίδα «νά τά φέρει βόλτα». Μέ ποιό τρόπο; Ἄν ἔχετε κανένα διήγημα ἤ κάτι ἄλλο κατάλληλο, τότε ἡ ἀναγγελία τῆς δημοσίευσής του θά ἦταν μιά θαυμάσια ζύμωση. Ἄν δέν ἔχετε, ὑποσχεθεῖτε νά μᾶς τό δόσετε στό σύντομο μέλλον, καί συγκεκριμένα μέσα στό 1913. Τέλος, ἔστω καί λίγες σειρές ἀπό τό *γράμμα* Σας *πρός τούς ἐργάτες* γιά τή σημασία πού ἔχει *ἡ δραστήρια* ὑποστήριξη ἀπό τήν πλευρά τους τῆς ἐργατικῆς ἐφημερίδας (μέ τήν ἐγγραφή συνδρομητῶν, μέ τή διάδοση, μέ τή συγκέντρωση εἰσφορῶν) θά ἦταν ἐπίσης θαυμάσια προπαγάνδα.

Γράψτε δυό λόγια, παρακαλῶ, γιά τή μιά ἤ τήν ἄλλη πρότασή μου ἤ ἀπευθείας στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα» (Γιάμσκαγια 2, Πετρούπολη), ἤ ἐδῶ σέ μένα. Ulijanow. (47. Lubomirskiego. Krakau.)

Δέν θά γίνει πιθανό πόλεμος καί θά μείνουμε γιά τήν ὥρα ἐδῶ, «ἐπωφελούμενοι» ἀπό τό ἄσπονδο μίσος τῶν πολωνῶν πρός τόν τσαρισμό.

Οἱ λικβινταριστές κάνουν τώρα ἐπίθεση *ἐνάντια* στίς ἐπαναστατικές ἀπεργίες! Ὥς αὐτοῦ ἔφτασαν. Γίνεται λόγος γιά μιά ἀπεργία καί γιά διαδήλωση στίς 9 τοῦ Γενάρη.

Ἀπό τούς ἐργάτες βουλευτές γιά πρώτη φορά ἀπό τίς τρεῖς Δοῦμες (2, 3, 4) καί οἱ ἕξι βουλευτές τῶν κυριότερων κυβερνείων εἶναι μέ τό μέρος τοῦ Κόμματος. Οἱ δυσκολίες πολλές, ὅμως ἡ δουλιά ὡστόσο προχωρεῖ.

Διαβάσατε τήν «ὑπεράσπιση» τοῦ Ρόπσιν στό «Ζαβέτι» ὅπου

ἐπικαλεῖται τήν «ἐλευθερία σκέψης καί κριτικῆς»; (σέ ἀπάντηση στό γράμμα τοῦ Νατανσόν καί Σία πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή). Αὐτό εἶναι χειρότερο ἀπό κάθε λικβινταρισμό, εἶναι ἀποκήρυξη μπερδεμένη, δειλή, πονηρή, ἀλλά ὄχι λιγότερο συστηματική!

Κολυμπᾶμε «ἐνάντια στό ρεῦμα»... *Γιά* τήν ἐπαναστατική ζύμωση μέσα στίς μάζες εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά παλεύουμε τώρα ἐνάντια σέ πάρα πολλούς «ἐπίσης ἐπαναστάτες»... Στίς ἐργατικές μάζες, χωρίς συζήτηση, ὑπάρχει ἐπαναστατική διάθεση, ἀλλά οἱ καινούργιοι δημοκράτες διανοούμενοι (καθώς καί οἱ ἐργάτες) πού ἐμπνέονται ἀπό ἐπαναστατική ἰδεολογία ἀναπτύσσονται ἀργά, μένουν πίσω, δέν βρίσκονται ἀκόμη στό ἀπαιτούμενο ὕψος.

Πολλούς χαιρετισμούς!

Γράψτε δυό λέξεις. Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Χαιρετισμούς στήν Μ. Φ.! Δέν ἀκούγεται καθόλου, μά καθόλου...

Γράφτηκε στίς 22 ἤ στίς 23 τοῦ Δεκέμβρη 1912
Στάλθηκε στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

1913

115

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Ἀγαπητέ Α. Μ.! Σᾶς στέλνω κι' ἐγώ ἐπίσης τίς εὐχές μου γιά τόν καινούργιο χρόνο, Σᾶς εὔχομαι κάθε καλό καί πάνω ἀπ' ὅλα ὑγεία. Κοντά μας τώρα ἔχουμε τόν Μαλινόβσκι, τόν Πετρόβσκι καί τόν Μπαντάγεφ. Πῆρα χτές τό γράμμα Σας, τούς τό διάβασα καί ὅλοι χάρηκαν πάρα πολύ. Ὁ Μαλινόβσκι θά ἤθελε νά Σᾶς ἐπισκεφθεῖ, ἀλλά ἡ ἀπόσταση θά τόν ἐμποδίσει. Ἄχ, καί νά μπορούσατε νά εἶστε πιό κοντά... Ἄν Σᾶς τό ἐπέτρεπε ἡ ὑγεία Σας καί ἐρχόσασταν στά θέρετρα ἐδῶ τῆς Γαλικίας, ὅπως εἶναι τό Ζακοπάνε, θά βρεῖτε στά βουνά κανένα ὑγιεινό μέρος. Θά εἴσαστε δυό μέρες πιό κοντά στή Ρωσία, οἱ ἐργάτες θά μποροῦσαν νά ἔρχονται πιό συχνά, θά ξαναστήναμε μιά ἐργατική σχολή [157], τό πέρασμα τῶν συνόρων δέν εἶναι δύσκολο, τά ἔξοδα τοῦ ταξιδιοῦ ἀπό τήν Πετρούπολη εἶναι 12 ρούβ. Οἱ σχέσεις μέ τούς ἐργάτες τῆς Μόσχας καί τοῦ Νότου εἶναι ἐπίσης ἐφικτές!... Νά πού ἀρχίζω νά ὀνειροπολῶ ἐξαιτίας τοῦ ταξιδιοῦ τῆς Μ. Φ. ...Ἡ ἰδέα της ἦταν, πραγματικά, θαυμάσια. Γράψτε μου ὁπωσδήποτε δυό λόγια, ἄν Σᾶς δοθεῖ εὐκαιρία, ἄν μπόρεσε νά περάσει στή νομιμότητα (σίγουρα θά τά καταφέρει). Γράψτε ἐπίσης δυό λόγια μέ ποιό τρόπο μπορεῖ νά τή συναντήσει ὁ Μαλινόβσκι στήν Πετρούπολη ἤ στή Μόσχα. Μέσω τοῦ Τίχονοφ; Ἄν δέν βροῦμε χρήματα γιά νά μεγαλώσουμε καί νά ἐνισχύσουμε τήν «Πράβντα» — θά ἐξαφανιστεῖ. Τό ἔλλειμμά της εἶναι σήμερα 50-60 ρούβλια τήν ἡμέρα. Πρέπει νά αὐξηθεῖ τό τιράζ της, νά ἐλαττωθοῦν τά ἔξοδα, νά διευρυνθεῖ ἡ ἐφημερίδα. Καταφέραμε νά βγάλουμε τό διακοσιοστό φύλλο — αὐτό εἶναι ρεκόρ. Παρόλες τίς δυσκολίες ἀσκοῦμε μιά συνεχή ἐπιροή πάνω σέ 20-30 000 ἀναγνῶστες ἐργάτες, σέ πνεῦμα μαρξιστικό, αὐτό εἶναι μεγάλη ὑπόθεση, καί θά ἦταν πολύ κρίμα νά χαθεῖ. Μαζί μέ τούς βουλευτές ἐξετάζουμε ἀπό κάθε ἄποψη καί μέ ὅλους τούς τρόπους πῶς θά μποροῦσε νά ξεπεράσει ἡ «Πράβντα» τή σημερινή δύσκολή της κατάσταση, ἀλλά

φοβόμαστε ὅτι αὐτό δέν θά εἶναι δυνατό χωρίς τήν οἰκονομική ὑποστήριξη ἀπ' ἔξω.

Οἱ Μαλινόβσκι, Πετρόβσκι καί Μπαντάγεφ Σᾶς στέλνουν θερμούς χαιρετισμούς καί τίς καλύτερες εὐχές τους. Εἶναι καλά παιδιά, ἰδιαίτερα ὁ πρῶτος. Μέ τέτιους ἀνθρώπους μπορεῖ, ἀλήθεια, νά οἰκοδομηθεῖ τό ἐργατικό κόμμα, παρά τίς ἀπίστευτες δυσκολίες. Ἡ βάση τῆς Κρακοβίας ἀποδείχτηκε ὠφέλιμη: «ξεπληρώθηκε» ἐντελῶς (ἀπό τήν ἄποψη τῆς ὑπόθεσης) τό πέρασμά μας στήν Κρακοβία. Οἱ βουλευτές ἐπιβεβαιώνουν ὅτι ἡ ἐπαναστατική διάθεση ἀνάμεσα στίς ἐργατικές μάζες μεγαλώνει ἀναμφισβήτητα. Ἄν δημιουργούσαμε τώρα μιά καλή προλεταριακή ὀργάνωση, χωρίς τά ἐμπόδια πού μᾶς βάζουν οἱ προδότες-λικβινταριστές, ποιός ξέρει τί νίκες θά μπορούσαμε νά σημειώσουμε μέ τήν ἀνάπτυξη τοῦ κινήματος ἀπό τά κάτω...

Αὐτό πού λέτε σχετικά μέ τό γράμμα ἀπό τή Ρωσία εἶναι πολύ ἐνδιαφέρον καί χαρακτηριστικό. Οἱ μενσεβίκοι-ἐργάτες λένε, ὅτι ἡ Ρωσία ξεπέρασε τόν Μάρξ!! Κι' αὐτό δέν εἶναι ἕνα μεμονωμένο φαινόμενο. Οἱ λικβινταριστές μπάζουν τή διαφθορά, ἕνα πνεῦμα προδοσίας καί ἀποκήρυξης σέ βαθμό πού δύσκολα μπορεῖ κανείς νά τό φανταστεῖ. Κι' ἀπό πάνω νά καί οἱ χίλιες δυό μηχανοραφίες γιά τήν «ἑνότητα» μαζί τους: ὁ μόνος τρόπος γιά νά χαντακωθεῖ *ὅλη* ἡ ὑπόθεση, νά καταστραφεῖ ἡ οἰκοδόμηση τοῦ Κόμματος, πού ἀρχίσαμε μέ τόσες δυσκολίες, εἶναι νά ξαναρχίσουν οἱ μηχανοραφίες = «ἑνότητα» μέ τούς λικβινταριστές. Θά χρειαστεῖ, λοιπόν, νά δόσουμε ξανά μάχη...

Θά ἤμουν ἕτοιμος νά συμμεριστῶ ὁλόψυχα τή χαρά Σας γιά τήν ἐπιστροφή τῶν βπεριοντοφικῶν, *ἄν*... *ἄν* ἀποδειχτεῖ σωστό αὐτό πού ὑποθέσατε, σύμφωνα μέ τήν ἔκφρασή Σας, ὅτι ὁ «μαχισμός, ἡ θεοπλασία καί ὅλα αὐτά τά κατασκευάσματα βούλιαξαν ὁριστικά». Ἄν αὐτό εἶναι ἀλήθεια, ἄν οἱ βπεριοντοφικοί τό κατάλαβαν ἤ θά τό καταλάβουν τώρα, συμμερίζομαι θερμά τή χαρά πού νιώθετε γιά τήν ἐπιστροφή τους. Ὑπογραμμίζω ὅμως τό *«ἄν»*, γιατί γιά τήν ὥρα πρόκειται μάλλον γιά εὐχή παρά γιά γεγονός. Θυμᾶστε τήν «τελευταία συνάντησή» μας μέ τόν Μπογκντάνοφ, τόν Μπαζάροφ καί τόν Λουνατσάρσκι τήν ἄνοιξη τοῦ 1908 στό Κάπρι; Θυμᾶστε πώς εἶχα πεῖ ὅτι θά ἔπρεπε νά χωρίσουμε γιά 2-3 χρονάκια καί τότε ἡ Μ. Φ. πού προέδρευε διαμαρτυρήθηκε ἔντονα, μέ ἀνακάλεσε στήν τάξη κτλ.! [158]

Ἀπό τότε πέρασαν 4½, σχεδόν 5 χρόνια. Κι' ἀκόμη εἶναι λίγα γιά μιά τέτια περίοδο τόσο πλήρους κατάρευσης ὅπως στά 1908-1911. Δέν ξέρω ἄν ὁ Μπογκντάνοφ, ὁ Μπαζάροφ, ὁ Βόλσκι

(μισοαναρχικός), ὁ Λουνατσάρσκι, ὁ 'Αλέξινσκι εἶναι *ἱκανοί νά βγάλουν διδάγματα* ἀπό τή σκληρή ἐμπειρία τοῦ 1908-1911. Κατάλαβαν ἄραγε ὅτι ὁ *μαρξισμός* εἶναι κάτι πιό σοβαρό, πιό βαθύ ἀπ' ὅ,τι εἶχαν πιστέψει, ὅτι δέν μπορεῖ νά τόν εἰρωνεύονται, ὅπως τό ἔκανε ὁ 'Αλέξινσκι, ἤ νά τόν θεωροῦν νεκρό γράμμα, ὅπως τό ἔκαναν οἱ ἄλλοι; *Ἄν* τό κατάλαβαν, μπράβο τους καί ὅλη ἡ προσωπική πλευρά τοῦ ζητήματος (ἀναπόφευκτη ὅταν γίνεται τόσο σκληρή πάλη) θά ἐκμηδενιστεῖ ἀμέσως. Ἄν ὅμως δέν τό κατάλαβαν, ἄν τίποτε δέν διδάχτηκαν, τότε μή θυμώσετε μαζί μου: ἡ φιλία-φιλία καί ἡ δουλιά-δουλιά. Θά καταπολεμήσουμε χωρίς νά λυπηθοῦμε δυνάμεις κάθε ἀπόπειρα συκοφάντησης τοῦ μαρξισμοῦ, ἤ παραποίηση τῆς πολιτικῆς τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος.

Χάρηκα *πολύ* πού βρέθηκε *ὁ δρόμος* γιά νά ἐπιστρέψουν βαθμιαῖα οἱ βπεριοντοφικοί καί αὐτό ἀκριβῶς μέσω τῆς «Πράβντα», πού δέν τούς εἶχε χτυπήσει ἄμεσα. Χάρηκα πολύ. 'Αλλά γιά νά εἶναι *σταθερή* ἡ προσέγγιση πρέπει τώρα νά προχωρήσουμε χωρίς βιασύνες, μέ *περίσκεψη*. Αὐτό τό ἔγραψα καί στήν «Πράβντα». Οἱ φίλοι τῆς ἐπανένωσης τῶν βπεριοντοφικῶν μαζί μας πρέπει ἐπίσης νά καταβάλουν προσπάθειες: μιά *ἐπιστροφή*, προσεκτική πού νά μπορεῖ νά ἐλέγχεται στή ζωή, τῶν βπεριοντοφικῶν *ἀπό* τό μαχισμό, τόν ὀτζοβισμό, τή θεοπλασία μπορεῖ νά ἀποδόσει πάρα πολλά. Ἡ παραμικρότερη ἀπερισκεψία μπορεῖ νά προκαλέσει μιά «ὑποτροπή τῆς μαχιστικῆς, ὀτζοβιστικῆς ἀρώστιας κτλ.» — καί τότε θά ἔχουμε ἀγώνα κι' ἀκόμη περισσότερο παθιασμένο... Δέν διάβασα τή νέα «Φιλοσοφία τῆς ζωντανῆς ἐμπειρίας» τοῦ Μπογκντάνοφ: θά εἶναι ἀσφαλῶς ὁ ἴδιος μαχισμός μέ ἄλλη φορεσιά...

Μέ τόν Σεργκέι Μοῦσέγεφ πού μένει στό Παρίσι ἔχουμε πολύ καλούς δεσμούς, τόν γνωρίζουμε ἀπό καιρό καί δουλεύουμε μαζί. Εἶναι μέλος τοῦ Κόμματος καί πραγματικός μπολσεβίκος. Μέ ἀνθρώπους σάν κι' αὐτόν οἰκοδομοῦμε τό Κόμμα, ἀλλά ἔχουν μείνει τρομερά λίγοι.

Σᾶς σφίγγω ἀκόμη μιά φορά τό χέρι, πρέπει νά τελειώσω τό γράμμα, πού τό παραμάκρυνα ἄτοπα. Εὔχομαι νά εἶστε καλά!

Δικός Σας *Λένιν*

Ἡ Ν. Κ. σᾶς στέλνει θερμούς χαιρετισμούς!

(Μᾶς ἦρθαν ἀπό τή Ρωσία ἀκόμη μερικά καλά στελέχη. 'Οργανώνουμε σύσκεψη [159]. 'Αλίμονο, λείπουν τά χρήματα, ἀλλιῶς θά μπορούσαμε μέ μιά τέτια βάση νά πετύχουμε θαύματα!)

Γράφω σήμερα στήν «Πράβντα» γιά νά άναγγείλουν, άφοΰ ρωτήσουν τόν Τίχονοφ, ότι ό Τίχονοφ καί Σεΐς θά διευθύνετε τή φιλολογική στήλη τής «Πράβντα». Δέν είναι έτσι; Γράψτε τους καί Σεΐς άν δέν κάνουν τήν άνακοίνωση.

Γράφτηκε νωρίτερα άπό τίς 8 τοΰ Γενάρη 1913
Στάλθηκε άπό τήν Κρακοβία στό νησί Κάπρι
('Ιταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στή
Λενινιστική Συλλογή, τόμ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

116

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

'Αγαπητέ Λ. Μπ.! Πήρα τό γράμμα Σας καί *θά προσπαθήσω* νά έκπληρώσω αυτά πού ζητάτε, άν καί δέν μπορώ γιά τήν ώρα νά ύποσχεθώ έπιτυχία.

Τό κοινό είναι έδώ ήδη σχεδόν όλο... *

Ή πρώτη έντύπωση (sous toutes rèserves **) είναι άπό τίς *πιό* εύνοϊκές. Δέν ύπάρχει ούτε ίχνος άπό «καμώματα». 'Αρχίζουμε σήμερα τή σύσκεψη καί έλπίζουμε νά έχουμε μεγάλες έπιτυχίες. "Οταν τελειώσουμε θά ξαναγράψω.

"Εφεραν τό γράμμα τοΰ 'Αλέξινσκι. Τό έπισυνάπτω· άφοΰ τό διαβάσετε (καί βγάλετε άντίγραφο γιά σάς) νά τό *έπιστρέψετε όπωσδήποτε* καί χωρίς άναβολή.

Χτές ήρθε ένα έξαιρετικά φιλικό γράμμα τοΰ Γκόρκι, πού ή προσχώρηση τών βπεριοντοφικών στήν *«Πράβντα»* όριστικά, όπως φαίνεται, τόν «γοήτευσε».

Γράφει ότι αύτός καί ό Τίχονοφ θά άναλάβουν τή λογοτεχνική στήλη τής «Πράβντα»... ότι «ό μαχισμός καί ή θεοπλασία καί όλα αύτά τά κατασκευάσματα βούλιαξαν γιά πάντα». Θαυμάσια!

"Ασκοπα όμως άναλάβατε νά γράψετε τήν κρίση γιά τόν Στεκλόφ: θά βγεΐ φάλτσο...

Τό «Προσβεστσένιγε» ύπόσχονται νά τό βγάλουν στά μέσα τοΰ Γενάρη.

Ό Πλεχάνοφ έγραψε (μέσω τοΰ Ντιεβνίτσκι) στήν «Πράβντα» καί προτείνει νά άπαντήσει στόν Μαγέβσκι, «άν δέν ύπάρξει διπλή

---

* Τό χειρόγραφο τοΰ ντοκουμέντου έχει καταστραφεί μερικά. 'Από τό σημείο αύτό καί παρακάτω μερικές λέξεις είναι δυσανάγνωστες. *Ή Σύντ.*

** — χωρίς νά έγγυώμαι γιά παραπέρα. *Ή Σύντ.*

λογοκρισία». Τοῦ ἀπάντησαν ὅτι συμφωνοῦν. Περιμένουν τά ἄρθρα. Ὁ Μπουριάνοφ εἶναι στόν Πλεχάνοφ. Ὁ Πλεχάνοφ τοῦ ἔγραψε κατά τῆς πρόσληψης τοῦ Γιαγγέλλο.

Ἀπό τή Vorstand ἦρθε πρόσκληση γιά τήν ἑνωτική συνδιάσκεψη: ΚΕ + ΟΕ + Πλεχάνοφ + ἡ ὁμάδα τῆς Δούμας + P. S. D. Στό διάβολο νά πᾶνε. Entre nous! *

Βιάζομαι. Πρέπει νά τελειώσω. Ὅλοι Σᾶς στέλνουν πάρα πολλούς χαιρετισμούς, ἰδιαίτερα ὁ Μαλινόβσκι καί ὁ Κόμπα, ὅλοι λυπόμαστε κατάβαθα, γιατί ἀπουσιάζετε. Γενικά οἱ δουλιές μας, φαίνεται πώς *προχωροῦν*. Τά οἰκονομικά τῆς «Πράβντα» πολύ ἄσχημα, ὅμως τώρα ἐλπίζουμε στόν Γκόρκι.

Γειά Σας! Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Γενάρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

117

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.! Ἐπωφελοῦμαι ἑνός ἐλεύθερου λεπτοῦ γιά νά ἀπαντήσω στό γράμμα Σας. Βρισκόμαστε στό ἀποκορύφωμα τῆς σύσκεψης: παίρνουν μέρος 11 ἄτομα. Ἡ δουλιά στρώνει. Ἄν προλάβω, θά ἐπισυνάψω τήν πρώτη ἀπόφαση πού ψηφίστηκε σήμερα. Βέβαια, γιά τήν ὥρα αὐτό σέ **κανέναν...** **. Ἀπό κομματικά στελέχη ὄχι ἄσχημα: 3 ἡ Πετρούπολη, 2 ἡ Μόσχα, 2 ὁ Νότος, ἕνας ἀριθμός ἐπιφανῶν νόμιμων στελεχῶν κτλ. Πᾶμε καλά. Ἡ ἑξάδα εἶχε συμφιλιωτιστικές ταλαντεύσεις, ὅμως μέ τόν κύριο «συμφιλιωτιστή» ἀπ' αὐτούς, τόν Ποκρόβσκι, τά ταιριάζουμε *γιά τήν ὥρα* ὅλο καί καλύτερα. Τό κύριο ζήτημα θά εἶναι γιά «τήν ἕνωση». *Πιθανῶς* θά τό λύσουμε ἔτσι: ἀπό τά κάτω στούς ἐργάτες — καλῶς ὁρίσατε· στήν ὁμάδα τῶν λικβινταριστῶν στή «Λούτς» — πόλεμο. Πάντως, σχετικά μέ τίς ἐπαναστατικές ἀπεργίες ψηφίστηκε (ὁμόφωνα) μιά *τέτια* ἀπόφαση.

* — Μεταξύ μας! *Ἡ Σύντ.*

** Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου ἔχει καταστραφεῖ μερικά. Ἀπό τό σημεῖο αὐτό καί παρακάτω μερικές λέξεις εἶναι δυσανάγνωστες. *Ἡ Σύντ.*

Οἱ γερμανοί τῆς Vorstand ἔστειλαν ἕνα ἔγγραφο...

Νά ἡ θέση: αὐτοί κάνουν *δοκιμή* πάνω στό *νόμιμο* στίβο. Χαιρόμαστε. Ὅμως εἴμαστε στό *ἔπακρο* ἐπιφυλακτικοί. *Κανενός εἴδους* ἕνωση μέ τήν ὁμάδα: **μπεῖτε** στήν ὀργάνωση καί *κάνουμε δοκιμή*. Σᾶς θερμοπαρακαλῶ, συγκρατεῖστε τό ἐξωτερικό ἀπό *κάθε εἴδους* ἐνέργειες. Διαβάστε τό γράμμα (καλύτερα πέστε αὐτό τό μέρος τοῦ γράμματος) σέ 2-3 *σιωπηλούς* καί *σοβαρούς:* στούς Κάμσκι, Νικ. Βασ., ὅμως *ὄχι σέ ὅλους* καί *ὄχι πλατιά*. Βιαστεῖτε, ἐπιτέλους, μέ τό ΚΟ καί στεῖλτε ἀμέσως ἐδῶ τό δοκίμιο!

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 10 τοῦ Γενάρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

118

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.! Γράφω στή σύσκεψη. Πάει θαυμάσια. Ἡ σημασία της δέν θά εἶναι μικρότερη ἀπό τή συνδιάσκεψη τοῦ Γενάρη 1912. Ἀποφάσεις θά παρθοῦν γιά ὅλα τά σοβαρά ζητήματα μαζί καί γιά τή συνένωση.

Ὅλοι λυπόμαστε πάρα πολύ πού δέν εἴσαστε ἐδῶ καί δέν κατορθώθηκε νά ἔρθετε.

Στέλνω τήν 1η ἀπόφαση: *Γιά τήν ὥρα* κρατεῖστε την μυστική· ἐμψυχωθεῖτε μόνο... * ἕνα μέρος ἀπό τούς μπολσεβίκους, τούς *μή φλύαρους*.

Καλή χρονιά. Δικός Σας *Λένιν*

Ὅλες οἱ ἀποφάσεις ψηφίζονται *ὁμόφωνα*...
Τεράστια ἐπιτυχία!
Θά τελειώσουμε ὕστερα ἀπό 2-3 μέρες.

Γράφτηκε στίς 12 τοῦ Γενάρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου ἔχει καταστραφεῖ μερικά. Ἀπό τό σημεῖο αὐτό καί παρακάτω μερικές λέξεις εἶναι δυσανάγνωστες. *Ἡ Σύντ.*

119

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.!

Στέλνω τίς ὑπόλοιπες ἀποφάσεις...

Πάρθηκε αὐστηρή ἀπόφαση: *ἀπόρητες* ὡς τή δημοσίευση στόν Τύπο... *

Τό γράμμα Σας πρός τόν Μαλινόβσκι διαβιβάστηκε.

Στείλατε ὑπέροχη ἀπάντηση στόν Χούισμανς.

Ἡ γενική ἐντύπωση πού ἔχουμε ἀπό τή σύσκεψη εἶναι ἐξαιρετική. Ἐλπίζω ὅτι καί Σεῖς θά ἔχετε τήν ἴδια. Ἐνημερῶστε τούς *στενούς φίλους,*·γιά τήν ὥρα *ἐμπιστευτικά* (τόν Κάμσκι, Ἄλμπερτ...).

Ὁ Πετρόβσκι τώρα εἶναι ὁλοκληρωτικά δικός μας, ἡ ἐξάδα ἐπίσης, στή Ρωσία γύρισε μιά δυάδα καλῶν παράνομων. Ἕνα «συννεφάκι» *(σύννεφο):* χρήματα δέν ὑπάρχουν *καθόλου.* Ὁλοκληρωτική χρεοκοπία.

Ἄπειρους χαιρετισμούς.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 14 τοῦ Γενάρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

120

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Α. ΠΙΑΤΝΙΤΣΚΙ

Ἀγαπητέ σύντρ. Ἄλμπερτ!

Θέλω νά μιλήσω μαζί Σας σχετικά μέ τήν ἀπόφαση τῆς σύσκεψης γιά τούς ἐθνικούς**. Ἐσεῖς βλέπετε σ' αὐτή τήν ἀπόφαση «διπλωματία»· αὐτό εἶναι μεγάλη πλάνη.

Ποῦ τή βλέπετε Σεῖς τή διπλωματία;

---

* Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου ἔχει καταστραφεῖ μερικά. Ἀπό τό σημεῖο αὐτό καί παρακάτω μερικές λέξεις εἶναι δυσανάγνωστες. *Ἡ Σύντ.*

** Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τῆς σύσκεψης τῆς Κρακοβίας «Γιά τίς «ἐθνικές» σοσιαλδημοκρατικές ὀργανώσεις» (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 277-279). *Ἡ Σύντ.*

Πρῶτο, στό ὅτι ἐμεῖς ἐξαπολύουμε μύδρους κατά τῆς Κεντρικῆς Διοίκησης τοῦ P. S. D., «ἐνῶ ὅλα τά στοιχεῖα προέρχονται ἀπό τά μέλη τῆς ἀντιπολίτευσης».

Αὐτό εἶναι ὁλοφάνερα λαθεμένο!

Τό ὅτι ὁ *Τίσκα* στήν Κεντρική Διοίκηση προκαλεῖ ἀντιπολίτευση καί δυσαρέσκεια μέσα στό P. S. D., τό ξέρουμε *ἀπό χρόνια.* Αὐτό τό ξέρουν *ὅλοι* ὅσοι δούλεψαν μέ τήν Κεντρική Διοίκηση.

Ἡ ἐξέλιξη τῆς ἀντιπολίτευσης αὐτῆς ἀπό τό 1910 εἶναι φανερή σέ ὅλους.

Τήν ἄνοιξη τοῦ 1912 ὁ Τίσκα καί Σία διαλύουν τήν Ἐπιτροπή Βαρσοβίας, καταγγέλλοντάς την ὅτι ἐξαρτιέται ἀπό τήν ἀσφάλεια καί δημιουργοῦν «δική» τους.

Τό φθινόπωρο γίνονται ἐκλογές. Καί τί γίνεται; *Ὅλοι* οἱ ἐργάτες ἐκλέκτορες τῆς Βαρσοβίας πού ἀνήκουν στή σοσιαλδημοκρατία βρίσκονται μέ τό μέρος τῆς *ἀντιπολίτευσης!*

Τό γεγονός αὐτό ἐγώ τό ἔλεγξα.

Τά ἐπώνυμα τῶν ἐκλεκτόρων — Ζαλέβσκι καί Μπρονόβσκι. Τούς εἶδε ὁ Μαλινόβσκι καί ὁ ἴδιος ἔλεγξε τό γεγονός.

Τί, λοιπόν, αὐτό δέν εἶναι ἀπόδειξη;;

Καί στή συνέχεια μέ τό μέρος τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι καί τό *ἐξωτερικό* καί τό *Λότζ.*

Ἡ χρεοκοπία τῆς διπλωματίας τοῦ Τίσκα πρό πολλοῦ ἄρχισε νά μεγαλώνει. Εἶναι ἀναπόφευκτη: Κι' ἀκόμη ἡ συνδιάσκεψη τοῦ *Γενάρη* 1912 (πού δέν ἔθιξε καθόλου τό ζήτημα τῆς διάσπασης τοῦ Τίσκα (= ἡ Κεντρική Διοίκηση) μέ τήν ἀντιπολίτευση) ἐκτίμησε ἀπό *θέσεις ἀρχῶν* τήν πορεία αὐτή τῶν γεγονότων.

Καταρέει *ἡ ὁμοσπονδία τοῦ χειρότερου τύπου* [160].

Ἡ ἐπιστροφή στό παλιό (1907-1911) *εἶναι ἀδύνατο νά γίνει.*

Αὐτό πρέπει νά τό καταλάβουμε.

Καί στήν Αὐστρία ὑπῆρξε μιά παρόμοια περίοδος: χωριστή ΚΕ τῶν ἐθνικῶν· δέν ὑπάρχει χωριστή ΚΕ στούς γερμανούς. Στήν Αὐστρία αὐτό δέν κρατήθηκε: ἀπό δῶ ὁ δρόμος ὁδηγεῖ *εἴτε* στήν πλήρη ὁμοσπονδία, *εἴτε* στήν πλήρη ἑνότητα.

Καί σέ μᾶς ἡ ἡμιομοσπονδία (1907-1911) εἶναι *ἀσταμάτητη:* πρέπει νά καταβάλουμε κάθε προσπάθεια γιά νά τό καταλάβουν αὐτό ὁλοκληρωτικά τά κομματικά στελέχη.

Ἐμεῖς θέλουμε νά τραβήξουμε γιά μιά *πλήρη* ἑνότητα, *ἀπό τά κάτω* καί στό ἐθνικό ζήτημα.

Αὐτό εἶναι ἐφικτό. Αὐτό ὑπῆρξε καί ὑπάρχει στόν Καύκασο (4 ἔθνη). Αὐτό ὑπῆρξε τό 1907 καί στή Ρίγα (λεττονοί, λιθουανοί, ρῶσοι) καί στή Βίλνα (λιθουανοί, λεττονοί, πολωνοί, [ρῶσοι] *, ἑβραῖοι) καί στίς δυό *αὐτές* πόλεις *ἐνάντια* στό ξεχωριστό κίνημα τῆς Μπούντ.

Στήν Αὐστρία ἡ ὁμοσπονδία κατάληξε στό χωριστό κίνημα καί στή χρεοκοπία τοῦ ἑνιαίου κόμματος [161]. Καί σέ μᾶς *θά ἦταν ἐγκληματικό* νά δείξουμε συγκαταβατικότητα *στό χωριστό κίνημα* τῆς Μπούντ καί νά τό καλύψουμε.

Βλέπετε «διπλωματία» (2ο) στό ὅτι καταδικάζουμε τήν Μπούντ καί «δίνουμε σχεδόν ἀμνηστεία στήν ΚΕ τῆς Λεττονίας πού ἀκολουθεῖ τήν Μπούντ».

Ὄχι. Κάνετε λάθος. Αὐτό δέν εἶναι διπλωματία. Οἱ λεττονοί σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες *πάντα* τάσσονταν ὑπέρ τῆς ἑνότητας ἀπό τά κάτω, *πάντα* ἦταν ὑπέρ τῆς *ἐδαφικῆς* αὐτονομίας, δηλ. στέκονταν πάνω σέ ἄποψη ἀντιχωριστική, ἀντιεθνικιστική.

Αὐτό εἶναι γεγονός.

Ἐσεῖς δέν θά μπορέσετε νά τό διαψεύσετε αὐτό.

Καί ἀπό δῶ βγαίνει τό ἀναπόφευκτο συμπέρασμα: ἡ ΚΕ τῆς Λεττονίας ἀποτελεῖ *παρέκκλιση* μιᾶς ἀπό τίς ἱεραρχικές βαθμίδες τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου τῶν λεττονῶν σοσιαλδημοκρατῶν ἀπό τό *σωστό* δρόμο.

Καί στήν Μπούντ δέν ὑπάρχει ὁ σωστός αὐτός δρόμος, δέν ὑπάρχει προλεταριάτο, δέν ὑπάρχουν μαζικές ὀργανώσεις, δέν ὑπάρχει τίποτε, ἐκτός ἀπό ἕναν κύκλο διανοουμένων (Λίμπερ + Μόβιτς + Βινίτσκι, πού εἶναι ὁλοκληρωμένοι ὁπορτουνιστές καί οἱ *παλιοί* «ἀφέντες» τῆς Μπούντ) καί ἀπό κύκλους βιοτεχνῶν.

Θά ἦταν ὁλοφάνερη ἀναλήθεια τό νά μπερδεύουμε τήν Μπούντ καί τούς λεττονούς.

«Τό ἐθνικό» ζήτημα στό ΣΔΕΚΡ *μπῆκε στήν πρώτη γραμμή*. [Αὐτό δέν θά τό ἀποφύγουμε.] Ἡ ἀποσύνθεση τῶν «ἐθνικῶν» *δέν εἶναι* τυχαῖο γεγονός. Καί πρέπει νά κατευθύνουμε *ὅλες* τίς προσπάθειες στό νά ἐξηγηθεῖ καλά τό ζήτημα, στό νά ἐπαναληφθεῖ ἡ πάλη τῆς παλιᾶς «Ἴσκρα» [162].

Εἴμαστε καταρχήν ἐνάντια στήν ὁμοσπονδία. Εἴμαστε ὑπέρ τῆς ἀξιοποίησης τῆς θλιβερῆς πείρας τῆς ἡμιομοσπονδίας (1907-1911). Εἴμαστε ὑπέρ τῆς καμπάνιας πρός ὄφελος τῆς ἑνότητας *ἀπό τά κάτω*.

Πρέπει οἱ σύντροφοι πού δουλεύουν ἀνάμεσα στούς ἑβραίους

* Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου ἔχει καταστραφεῖ μερικά. Οἱ λέξεις πού εἶναι κλεισμένες σέ ἀγκύλες ἔχουν ἀποδοθεῖ έννοιακά. *Ἡ Σύντ.*

σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες τῆς Ρωσίας, ἤ πού γενικά εἶναι γνῶστες τῶν ἀνάλογων συνθηκῶν νά συγκεντρώσουν [τά στοιχεῖα πού δείχνουν] τή ζημιά τοῦ χωριστοῦ κινήματος τῆς Μπούντ. Ἡ Μπούντ *ματαίωσε* (τήν ἀπόφαση) τῆς Στοκχόλμης (1906) [163]. Ἡ ἴδια *πουθενά* δέν ἑνώθηκε τοπικά (τίποτε τό παρόμοιο δέν ἔκαναν οἱ λεττονοί).

Μά εἶναι δυνατό νά νομίζει κάποιος ὅτι ἐμεῖς θά τό ξεχάσουμε αὐτό καί θά ἀφήσουμε νά μᾶς χορτάσουν ξανά μέ κούφιες ὑποσχέσεις;;

Ποτέ! Ἑνωθεῖτε στή Βαρσοβία, στό Λότζ, στή Βίλνα κτλ., κύριοι μπουντιστές «ἑνωτικοί»!

[Θά μοῦ προκαλοῦσε χαρά], ἄν θά δείχνατε τό γράμμα αὐτό στούς μπολσεβίκους πού τούς ἐνδιαφέρει [τό ἐθνικό ζήτημα] [καί ἄν] θά κατορθωνόταν νά ἀρχίσει παντοῦ ἡ *δουλιά* τῆς σοβαρῆς μελέτης τοῦ ζητήματος καί τῆς συλλογῆς ὑλικῶν (τῆς πείρας τῆς *Ρωσίας)* ἐνάντια στούς μπουντιστές — «ὀπαδούς τοῦ χωριστικοῦ κινήματος».

Beste Grüße *. Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 14 τοῦ Γενάρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

121

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «BREMER BÜRGER-ZEITUNG»

Ἀξιότιμε σύντροφε!

Θά μέ ὑποχρεώσετε πολύ, ἄν μοῦ στείλετε καί τά δυό φύλλα τῆς «Bremer Bürger-Zeitung», ὅπου δημοσιεύετε βιβλιοκρισία γιά τό βιβλίο τῆς Ρ. Λούξεμπουργκ. Ἐπισυνάπτεται διεθνής ἀπόδειξη πληρωμῆς = 20 πφέννιγκ γιά τήν ἀπάντηση.

Μέ χαροποιεῖ πολύ ὅτι στό κύριο σημεῖο καταλήγετε στό ἴδιο ἐπίσης συμπέρασμα, πού κατέληξα κι' ἐγώ στήν πολεμική κατά τοῦ Τουγκάν-Μπαρανόβσκι καί τῆς «Volkstümler» 14 χρόνια πρίν, συγκεκριμένα, ὅτι ἡ πραγματοποίηση τῆς ὑπεραξίας εἶναι δυνατή καί στήν *«καθαρά* καπιταλιστική» κοινωνία **. Ἀκόμη δέν εἶδα τό βιβλίο τῆς Ρ. Λούξεμπουργκ, ὅμως *θεωρητικά* στό σημεῖο αὐτό ἔχετε ἀπολύτως

* — Τούς καλύτερους χαιρετισμούς. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. Β. Ι. Λένιν «Σημείωμα σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς θεωρίας τῶν ἀγορῶν (Ἀπ' ἀφορμή τήν πολεμική ἀνάμεσα στούς κ.κ. Τουγκάν-Μπαρανόβσκι καί Μπουλγκάκοφ)» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 4ος, σελ. 46-56). *Ἡ Σύντ.*

δίκιο. Μοῦ φαίνεται μόνο ὅτι πολύ λειψά ὑπογραμμίσατε τήν ἐξαιρετικά σπουδαία θέση τοῦ Μάρξ («Τό Κεφάλαιο», ρωσ. ἔκδ., τόμος ΙΙ, σελ. 442) [164] καί συγκεκριμένα ἐκεῖ πού ὁ Μάρξ μιλάει ὅτι κατά τήν ἀνάλυση τῶν παραγόμενων κάθε χρόνο ὑλικῶν ἀξιῶν *δέν χρειάζεται* καθόλου νά ἀνακατευτεῖ τό ἐξωτερικό ἐμπόριο (παραθέτω καί ἀπόσπασμα σύμφωνα μέ τή ρωσική μετάφραση). Μοῦ φαίνεται ὅτι ἡ «Διαλεκτική» τῆς Λούξεμπουργκ (καθώς ἐπίσης καί ἀπό τό ἄρθρο στή «Leipziger Volkszeitung») εἶναι *ἐκλεκτική*. Μήπως καί κανένα ἄλλο ὄργανο ἔκανε βιβλιοκρισία στό βιβλίο τῆς Ρ. Λούξεμπουργκ; Ἡ «Hamburger Echo»; [165] Τά ἀστικά ὄργανα;

Ἔχω ἀκόμη ἕνα ζήτημα. Ἡ «Bremer Bürger-Zeitung» (1912, ἀρ. φύλ. 256) ἔδοσε λαθεμένη ἔκθεση γιά τή συνεδρίαση τοῦ Ὀχτώβρη τοῦ Διεθνοῦς Σοσ. Γραφείου. Ἤ ἡ κλίκα τῆς Λούξεμπουργκ ἤ κάποιος λικβινταριστής, ἤ κανένας παλιάνθρωπος πού συμπαθεῖ τούς λικβινταριστές, παραπλάνησε τή Συντακτική ἐπιτροπή καί ἀπόδοσε στόν Χάαζε τά λόγια: «Ὁ Λένιν ἁπλῶς παραπλάνησε τή Διεθνή».

Οἱ λικβινταριστές, ἐννοεῖται, ἐπανέλαβαν στήν ἐφημερίδα τους τό ψέμα αὐτό (ἡ «Λούτς» στήν Πετρούπολη) καί ἔγραψαν κακόβουλα σημειώματα. Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματός μας (Σοσιαλδημ. Ἐργατ. κόμματος τῆς Ρωσίας) ἔγραψε στόν Χάαζε. Ὁ Χάαζε ἀπάντησε ὅτι μετάδοσαν λαθεμένα αὐτά πού εἶπε. Τώρα τό γράμμα τοῦ Χάαζε δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα μας («Πράβντα» στήν Πετρούπολη) [166].

Ἤθελα τώρα νά μάθω, ἄν σκοπεύει ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Bremer Bürger-Zeitung» τό μή σωστό ἰσχυρισμό πού δημοσίευσε νά τόν ἀνακαλέσει ἤ νά τόν ἐκθέσει σωστά. Στήν περίπτωση αὐτή θά μποροῦσα νά στείλω στή Συντακτική ἐπιτροπή ἀντίγραφο τοῦ γράμματος τοῦ *Χάαζε*.

Μέ κομματικούς χαιρετισμούς.

Ν. Λένιν

Ἡ διεύθυνσή μου: Wl. Ulijanow. *47. Lubomirskiego.* Krakau.

Γράφτηκε τό πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Γενάρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τή Βρέμη (Γερμανία)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

122

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

21/Ι. 13.

Ἀγαπητέ Α. Μ.! Ὁ σύντροφος πού θά Σᾶς διαβιβάσει τό γράμμα αὐτό εἶναι ὁ Τρογιανόβσκι πού ζεῖ τώρα στή Βιέννη. Αὐτός καί ἡ γυναίκα του καταπιάστηκαν μέ πολλή ζέση μέ τό «Προσβεστσένιγε», βρῆκαν λίγα χρήματα κι' ἐλπίζουμε ὅτι χάρη στήν ἐνεργητικότητα καί τή βοήθειά τους θά κατορθώσουμε νά στήσουμε ἕνα μικρό μαρξιστικό περιοδικό ἐνάντια στούς ἀποστάτες λικβινταριστές. Νομίζω ὅτι δέν θά ἀρνηθεῖτε νά βοηθήσετε τό «Προσβεστσένιγε».

Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Ἐλπίζω, νά πήρατε, τό μεγάλο μου γράμμα σχετικά μέ τούς βπεριοντοφικούς; * Πῶς λοιπόν καταλήξατε στή «Λούτς»;;; Μήπως ἀκολουθώντας τούς βουλευτές; Μά αὐτοί ἁπλούστατα ἔπεσαν σέ μιά παγίδα καί πιθανότατα θά φύγουν γρήγορα.

Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

123

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΒΙΑΖΜΕΝΣΚΙ

Ἀξιότιμε σύντροφε! Θά προσπαθήσω νά ἱκανοποιήσω τήν παράκλησή Σας καί νά Σᾶς ἐφοδιάσω μέ τά ρωσικά φυλλάδια [167]. Μόνο πού τώρα αὐτό δέν εἶναι εὔκολο καί μάλλον δέν πρέπει νά ὑπολογίζετε γιά πολλά πράγματα: πολύ ἀδύνατο εἶναι τό ἐκδοτικό στή Ρωσία καί μέ *μεγάλη ἀπροθυμία* στέλνουν ἐδῶ ὅ,τι ἐκδίδεται ἐκεῖ, ἄν καί μεῖς πάντα παρακαλοῦμε γι' αὐτό. Στήν Πετρούπολη ὑπῆρχαν 2-3 φυλλάδια πρίν τίς 9. Ι. 1913.

Ὅσο γιά τά πολωνικά ἔντυπα κάνετε λάθος, νομίζοντας ὅτι ἐγώ εἶμαι καλά ἐξασφαλισμένος μέ αὐτά. Μέ τό ΠΠΣ δέν ἔχω σχέσεις, προμηθευτεῖτε τα μέσω τῆς ΟΕ καί τῶν λικβινταριστῶν. Μέ τούς σοσιαλδημοκράτες «ζαζοντοβιστές» ** (τή Ρόζα καί τόν Τίσκα) ἐπίσης δέν ἔχω σχέση.

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 139-142. *Ἡ Σύντ.*

** — ὀπαδούς τῆς Κεντρικῆς Διοίκησης τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τοῦ Βασιλείου τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας. *Ἡ Σύντ.*

Στεῖλτε, Σᾶς παρακαλῶ, γιά μιά ἑβδομάδα τήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ» τοῦ 1907 καί τά δυό φύλλα, πού μοῦ εἶναι πολύ ἀναγκαῖα [168]. Θά τά ἐπιστρέψω σέ καλή κατάσταση.

Ἐπισυνάπτω τό γράμμα πρός τόν σ. Κουζνετσόφ, πού μοῦ ζητήσατε [169].

Μέ συντροφικούς χαιρετισμούς

Ν. Λένιν

Γράφτηκε άργότερα άπό τίς 22 τοῦ Γενάρη 1913
Στάλθηκε άπό τήν Κρακοβία στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο άντίγραφο

124

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Α. ΡΟΥΜΠΑΚΙΝ

25/I. 1913.

Ἀξιότιμε σύντροφε!

Ἐκπληρώνοντας τήν παράκλησή Σας, Σᾶς στέλνω μιά «ἐξποζέ» ὅσο μποροῦσα πιό σύντομη [170]. Ἄν δέν προσθέτατε ὅτι *«ἡ ἱστορία τῆς πολεμικῆς»* δέν ἀποκλείεται στό βιβλίο Σας, θά μοῦ ἦταν *τελείως* ἀδύνατο νά κάνω μιά περιγραφή τοῦ μπολσεβικισμοῦ.

Ἐκτός ἀπ' αὐτό, μοῦ δημιούργησε ἀμφιβολία ἡ φράση Σας: «Θά *προσπαθήσω* στούς χαρακτηρισμούς πού δίνετε νά μήν κάνω καμιά ἀλλαγή». Γιά τήν ἐκτύπωση πρέπει νά βάλω τόν ὅρο *ὅτι δέν θά γίνει καμιά* ἀλλαγή (φυσικά, γιά τίς ἀλλαγές πού θά γίνουν ἀποκλειστικά γιά λόγους λογοκρισίας θά μπορούσαμε νά συνεννοηθοῦμε ἰδιαίτερα).

Ἄν δέν κάνει, ἐπιστρέψτε, παρακαλῶ, τό φυλλάδιο.

Μέ συντροφικούς χαιρετισμούς

Ν. Λένιν

Ἡ διεύθυνσή μου: Wl. Uljanow. 47. Lubomirskiego. *Krakau.* Autriche.

Στάλθηκε στό Κλαράν (Ἑλβετία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

125

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΟΥΣ-ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΤΗΣ IV ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΔΟΥΜΑΣ *

Πήραμε ἕνα ἀνόητο καί θρασύ γράμμα ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή. Δέν ἀπαντοῦμε. Πρέπει νά τούς διώξουμε.

Τή «Λούτς» ἀρ. φύλ. 4 δ έ ν τήν πήραμε. Παρακαλοῦμε πολύ νά τή στείλετε!! [171]

Μᾶς ἀνησυχεῖ ἐξαιρετικά ἡ ἔλλειψη εἰδήσεων γιά τό σχέδιο ἀναδιοργάνωσης τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς. Τί ἔγινε λοιπόν μέ τήν ἀναδιοργάνωση αὐτή; [172] Γιατί δέν γράφουν οὔτε μιά λέξη οὔτε ἡ Βέρα, οὔτε ὁ 'Αντρέι, οὔτε ὁ 'Αλεξέι. Τούς παρακαλοῦμε θερμά νά γράψουν τό γρηγορότερο. Ἡ ἀναδιοργάνωση καί ἀκόμη καλύτερα τό ὁλοκληρωτικό διώξιμο ὅλων τῶν παλιῶν εἶναι στό ἔπακρο ἀπαραίτητη. Γίνεται ἀνόητα. 'Εγκωμιάζουν τήν Μπούντ καί τήν «Τσάιτ»: αὐτό εἶναι πραγματικά παλιανθρωπιά. Δέν ξέρουν νά ἐφαρμόσουν τή γραμμή ἐνάντια στή «Λούτς». Ἡ στάση τους ἀπέναντι στά ἄρθρα εἶναι ἐπαίσχυντη. Ξεπερνάει τή βλακεία ἡ στάση τους ἀπέναντι στή «Ραμπότσι Γκόλος» [173]. Πραγματικά, ἐξαντλήθηκε ἡ ὑπομονή... Περιμένουμε ἀνυπόμονα εἰδήσεις γιά ὅλα αὐτά...

Τί ἔγινε σχετικά μέ τόν ἔλεγχο καί τά χρήματα; Ποιός πῆρε τά ποσά ἀπό τίς συνδρομές; Σέ ποιά χέρια βρίσκονται; Πόσα εἶναι;

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Γενάρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό περιοδικό «Κράσναγια Λέτοπις», τεῦχ. 1

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

126

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

'Αγαπητέ Α. Μ.! Δέν ἔχω, φυσικά, καμιά ἀντίρηση νά στείλετε τό γράμμα μου στόν Τίχονοφ.

Τό δημοσίευμα τοῦ Λουνατσάρσκι «'Ανάμεσα στό φόβο καί τήν ἐλπίδα» μέ ἐνδιαφέρει, ὕστερα ἀπ' ὅσα μοῦ γράψατε γι' αὐτό.

---

* Τό γράμμα αὐτό εἶναι ὑστερόγραφο στό γράμμα πρός τόν Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ· στάλθηκε στό ὄνομα τοῦ Ν. Ι. Ποντβόισκι. *Ἡ Σύντ.*

Ἄν εἶναι διαθέσιμο, δέν θά μπορούσατε νά μοῦ τό στείλετε; Μόλις τό ζητήσετε θά Σᾶς τό ἐπιστρέψω ἀμέσως.

Οἱ ἔρανοι γιά τήν ἐφημερίδα τῆς Μόσχας μᾶς ἔδοσαν πολλή χαρά. Οἱ τρεῖς βουλευτές *μας* τῆς περιοχῆς Μόσχας θά ἀναλάβουν τή δουλιά αὐτή: ὁ Μαλινόβσκι, ὁ Σάγκοφ καί ὁ Σαμόιλοφ. Αὐτό ἔχει συμφωνηθεῖ ἤδη. Πρέπει ὅμως νά εἴμαστε προσεκτικοί: ἄν δέν δυναμώσουμε προηγούμενα τήν «Πράβντα», δέν μποροῦμε νά καταπιαστοῦμε μέ μιά ἐφημερίδα στή Μόσχα. Ἔχουμε ἑτοιμάσει τό σχέδιο γιά τό ξεκίνημα τῆς «Μοσκόβσκαγια Πράβντα» [174].

Γράψτε, Σᾶς παρακαλῶ, στόν Τίχονοφ νά μιλήσει *μόνο* μέ τόν Μπαντάγεφ καί τόν *Μαλινόβσκι*, ἀλλά ὁπωσδήποτε νά μιλήσει μ' αὐτούς.

Αὐτό πού μέ εὐχαρίστησε πολύ στό γράμμα Σας ἦταν ἡ παρατήρηση: «Ἀπ' ὅλα τά σχέδια καί τίς ὑποθέσεις πού κάνουν οἱ ρῶσοι διανοούμενοι μπορεῖ κανείς νά συμπεράνει μέ πλήρη βεβαιότητα ὅτι ἡ σοσιαλιστική σκέψη συμπεριλαμβάνει διάφορα ρεύματα πού τῆς εἶναι *στό βάθος* ἐχθρικά: θά βρεῖ κανείς σ' αὐτά καί μυστικισμό, καί μεταφυσική, καί ὀπορτουνισμό, καί ρεφορμισμό, καί ἀπόπνοια ναροντνικισμοῦ. Ὅλα αὐτά τά ρεύματα εἶναι *ἀκόμη περισσότερο* ἐχθρικά, γιατί *εἶναι ἐξαιρετικά ἀσαφῆ* καί γιατί, μή διαθέτοντας δικά τους ὄργανα, δέν μποροῦν νά ἐκφραστοῦν μέ ἀρκετή σαφήνεια» *.

Ὑπογραμμίζω τίς λέξεις πού μέ γοήτευσαν ἰδιαίτερα. Ἀκριβῶς: «στό βάθος ἐχθρικά» καί ἀκόμη περισσότερο, γιατί εἶναι ἀσαφῆ. Ζητᾶτε, λοιπόν, νά πληροφορηθεῖτε γιά τόν Στεπάνοφ (Ι. Ι.). Τί ἔγινε μ' αὐτόν (κι' ὅμως τί καλό παιδί, δουλευτάρης, ἱκανός κτλ.) στήν ἐποχή τῆς κατάρευσης καί τῶν ταλαντεύσεων; (1908-1911). Ἤθελε νά μᾶς συμφιλιώσει μέ τούς βπεριοντοφικούς. Αὐτό ὅμως δείχνει ὅτι ὁ ἴδιος ταλαντευόταν.

Μοῦ ἔγραφε στά γράμματά του ὅτι πρέπει νά βάλουμε σταυρό στή δημοκρατική ἐπανάσταση στή Ρωσία, ὅτι θά γίνουν ὅλα σέ μᾶς χωρίς ἐπανάσταση, μέ τόν αὐστριακό δρόμο. Γι' αὐτές τίς χυδαιότητές του ** τόν σκυλόβρισα, τόν εἶπα λικβινταριστή. Πειράχτηκε. Κι' ὕστερα ὁ *Λάριν* ξεφούρνισε τίς σκέψεις του στόν Τύπο.

Τώρα ὁ Στεπάνοφ γράφει *ἐπιδεικτικά* ὄχι πιά σέ μᾶς, ἀλλά στήν ἐφημερίδα τοῦ Ροζκόφ «Νόβαγια Σιμπίρ» τοῦ Ἰρκούτσκ [175]. Καί ὁ Ροζκόφ ξέρετε ποιό «ρεῦμα» ἀνακάλυψε; Διαβάσατε τό ἄρθρο του στό

* Βλ. Β. Ι. Λένιν καί Α. Μ. Γκόρκι. Γράμματα, ἀναμνήσεις, ντοκουμέντα. 2η ρωσ. ἔκδ., 1961, σελ. 92-93. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 47ος, σελ. 223-225. *Ἡ Σύντ.*

«Νάσα Ζαριά» τοῦ 1911 καί τήν ἀπάντησή μου στή «Ζβεζντά» *; Καί ὁ Ροζκόφ *γαντζώνεται* στόν ἀρχιοπορτουνισμό του. Ὅσο γιά τόν Στεπάνοφ; Ἕνας ἀλλάχ μόνο τόν καταλαβαίνει. Παίρνει μιά θέση «ἐξαιρετικά ἀκαθόριστη» καί μπερδεμένη. Δέν θά ἐμπιστευόμουν τώρα *ποτέ* στόν Στεπάνοφ μιά στήλη κάπως ἀνεξάρτητη στήν ἐφημερίδα: θά ἔκανε κανένα σάλτο χωρίς νά ξέρει κι' ὁ ἴδιος πρός τά ποῦ. Μποροῦσε ὅμως, πιθανό, νά εἶναι ἕνας χρήσιμος συνεργάτης. Εἶναι ἀπό ἐκείνους πού «δέν ξαναβρῆκαν τόν ἑαυτό τους». Νά τοῦ ἀναθέσεις νά «ὀργανώσει» μιά στήλη θά σήμαινε νά ὁδηγήσει στό χαμό καί *τόν ἴδιο* καί τή στήλη τῆς ἐφημερίδας.

Γράφετε: «Εἶναι καιρός νά ἔχουμε τό δικό μας περιοδικό, ὅμως δέν διαθέτουμε γι' αὐτό ἕναν ἀρκετό ἀριθμό ἀνθρώπων, ἁρμονικά συνδεμένων».

Δέν δέχομαι τό δεύτερο μέρος αὐτῆς τῆς φράσης. Τό περιοδικό θά *ὑποχρέωνε* ἕναν ἀρκετό ἀριθμό ἀνθρώπων νά *συνδεθοῦν ἁρμονικά,* ἄν ὑπῆρχε περιοδικό, ἄν ὑπῆρχε ἕνας *πυρήνας*.

Ὁ πυρήνας ὑπάρχει, ὅμως περιοδικό (μεγάλο) δέν ὑπάρχει γιά ἐξωτερικές αἰτίες: ἔλλειψη χρημάτων. Ἄν ὑπῆρχαν χρήματα, εἶμαι βέβαιος ὅτι θά τά καταφέρναμε ἀκόμη καί τώρα νά ἐκδίδουμε ἕνα μεγάλο περιοδικό, γιατί ἀμείβοντας μπορεῖ κανείς νά τραβήξει *στόν πυρήνα πολλούς* συνεργάτες, μοιράζοντάς τους τά θέματα καί κατανέμοντας τά πόστα.

Ὅσο ὅμως δέν ἔχουμε χρήματα, θά πρέπει νομίζω ὄχι μόνο νά ὀνειροπολοῦμε, ἀλλά νά χτίζουμε μέ τό ὑλικό πού ἔχουμε, δηλαδή μέ τό «Προσβεστσένιγε». Αὐτό, βέβαια, εἶναι ἕνα μικρό ψαράκι, ἀλλά πρῶτο, καθετί τό μεγάλο καί γενικά τό καθετί προέρχεται ἀπό κάτι τό μικρό. Καί δεύτερο, καλύτερα ἕνα μικρό ψαράκι ἀπό μιά μεγάλη κατσαρίδα.

Εἶναι καιρός, πρό πολλοῦ εἶναι καιρός *νά ἀρχίσουμε* νά συνεννοούμαστε, ἄν θέλουμε νά ἔχουμε ἕνα μεγάλο ἀριθμό ἀνθρώπων «ἁρμονικά συνδεμένων».

«Εἶναι καιρός νά ἔχουμε τό δικό μας περιοδικό». Ὁ φιλολογικός πυρήνας ὑπάρχει. Ἡ ὀρθότητα τῆς γραμμῆς ἔχει ἐπιβεβαιωθεῖ ἀπό τήν πείρα 12 χρόνων (ἤ μάλιστα 20) καί ἰδιαίτερα ἀπό τήν πείρα τῶν 6 τελευταίων χρόνων. Νά συγκεντρώνουμε ἀνθρώπους γύρω ἀπ' αὐτό τόν πυρήνα καί νά τόν διαπλάθουμε πιό λεπτομερειακά, νά τόν μεγαλώνουμε καί νά τόν πλαταίνουμε. Ἀρχίσαμε *κατανάγκη* μέ τόν παράνομο Τύπο καί τήν «Πράβντα». Ὅμως δέν θέλουμε νά *μείνουμε* ἐκεῖ. Καί γι' αὐτό, καί μιά πού εἴπατε ὅτι «εἶναι καιρός πιά νά ἔχουμε τό δικό μας

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Τό Μανιφέστο τοῦ Φιλελεύθερου Ἐργατικοῦ κόμματος» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 20ός, σελ. 407-420). *Ἡ Σύντ.*

περιοδικό», ἐπιτρέψτε μου νά ἀφήσω σέ Σᾶς τήν εὐθύνη τῆς ἀπάντησης: *ἤ* νά καταστρώσετε ἀπό τώρα ἕνα σχέδιο ἀνεύρεσης χρημάτων γιά ἕνα μεγάλο περιοδικό πού θά ἔχει τό ἄλφα πρόγραμμα, τήν ἄλφα Συντακτική ἐπιτροπή, τήν ἄλφα σύνθεση συνεργατῶν, *ἤ* νά ἀρχίσετε ἀπό τώρα μέ τό ἴδιο σχέδιο νά διευρύνετε τό *«Προσβεστσένιγε»*.

Ἤ μᾶλλον: ὄχι *ἤ — ἤ*, ἀλλά *καί — καί*.

Περιμένω τήν ἀπάντηση. Πιθανό νά ἔχετε ἀπό τή Βιέννη ἕνα γράμμα σχετικά μέ τό *«Προσβεστσένιγε»* [176]. Ὑπάρχει σίγουρη ἐλπίδα νά τό σταθεροποιήσουμε σέ μικρό σχῆμα γιά τό 1913. Ἄν θέλετε νά «ἔχουμε δικό μας περιοδικό», τότε ἐλᾶτε νά τό προωθήσουμε μαζί.

Δέν ἄκουσα τίποτε σχετικά μέ τούς ντασνάκι. Μοῦ φαίνονται ὅμως ἀσύστατες αὐτές οἱ φῆμες. Τίς λανσάρει ἡ κυβέρνηση γιά νά καταβροχθίσει τήν τουρκική Ἀρμενία [177].

Οἱ P. P. S. *, ὁπωσδήποτε εἶναι *ὑπέρ* τῆς Αὐστρίας καί θά πολεμήσουν γι' αὐτή. Ἕνας πόλεμος ἀνάμεσα στήν Αὐστρία καί στή Ρωσία θά ἦταν πολύ ὠφέλιμος γιά τήν ἐπανάσταση (σέ ὅλη τήν Ἀνατολική Εὐρώπη), ἀλλά λίγο εἶναι πιθανό ὅτι ὁ Φραγκίσκος Ἰωσήφ καί ὁ Νικολάκης θά μᾶς δόσουν αὐτή τήν εὐχαρίστηση.

Ζητᾶτε νά Σᾶς ἐνημερώνουμε πιό συχνά. Εὐχαρίστως, ἀλλά θά ἤθελα καί Σεῖς νά ἀπαντᾶτε. Σᾶς στέλνω (γιά τήν ὥρα ὑπό ἐχεμύθεια) τίς ἀποφάσεις τῆς τελευταίας σύσκεψής μας (πού εἶχε, κατά τή γνώμη μου, μεγάλη ἐπιτυχία καί θά παίξει τό ρόλο της) **.

Λένε πώς οἱ ἀποφάσεις εἶναι ἀπ' ὅλα τά φιλολογικά εἴδη τό πιό ἀνιαρό. Ἔχω χωθεῖ πολύ βαθιά στίς ἀποφάσεις. Γράψτε μου τή γνώμη σας, σέ ποιό βαθμό τίς θεωρεῖτε ἀναγνώσιμες (ἰδιαίτερα σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τό μέρος γιά τίς ἐπαναστατικές ἀπεργίες καί τούς λικβινταριστές).

Τί κακό προκάλεσαν στή Ρωσία οἱ φῆμες γιά ἀμνηστία; Δέν ξέρω. Γράψτε μου δυό λόγια.

Ἡ Ν. Κ. Σᾶς χαιρετᾶ.

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 25 τοῦ Γενάρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό νησί
Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή
Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* — μέλη τοῦ ΠΠΣ (πεπέσοβτσι) — μέλη τοῦ Πολωνικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος. *Ἡ Σύντ.*

** Πρόκειται γιά τίς ἀποφάσεις τῆς σύσκεψης τῆς Κρακοβίας τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ τή συμμετοχή κομματικῶν στελεχῶν (8-14 τοῦ Γενάρη 1913). *Ἡ Σύντ.*

127

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

'Αγαπητέ Λ. Μπ.! 'Επιστρέφω τό τυπογραφικό δοκίμιο. Ἔπειτα, δηλ. τό δοκίμιο τῶν ἀποφάσεων δέν χρειάζεται νά τό στείλετε. 'Εκδόστε τα *ἀμέσως*, ὁπωσδήποτε μέ τόν πιό φτηνό τρόπο (δέν ὑπάρχουν χρήματα), δηλ. *σέ τρεῖς στῆλες*, σάν σελιδούδα ἐφημερίδας (½ ἤ ¾ τῆς σελίδας) *καί ἀπό τίς δυό μεριές*, χωρίς περιθώρια.

Τίτλος: «Ἡ σύσκεψη τῆς ΚΕ [μέ] ... * κομματικά [στελέχη]»... *γιά νά μήν ἔχουμε οὔτε μιά μέρα καθυστέρηση.*

Νά τυπωθοῦν *3000* ἀντίτυπα. Παρακαλέστε τόν Μίρον νά ἐπιβλέψει προσωπικά γιά *νά διορθώσουν* τό τυπογραφικό δοκίμιο *οὐσιαστικά* (συνήθως δέν τό κάνουν αὐτό, τά ἀφήνουν ἀδιόρθωτα!) καί γενικά γιά νά βγεῖ τό γρηγορότερο.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς ἀρχές τοῦ Φλεβάρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά,
σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

128

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Γ. Μ. ΣΒΕΡΝΤΛΟΦ

Γιά τόν σύντροφο 'Αντρέι, κι' ἄν αὐτός δέν εἶναι στήν Πετρούπολη, γιά τόν ἀρ. 3, τόν ἀρ. 6 κ. ἄ. — 'Αγαπητέ φίλε! Εἶναι πολύ λυπηρό νά ἀκούει κανείς πώς ἔχετε τή γνώμη ὅτι ὁ Βασίλι ὑπερβάλλει τή σημασία τῆς «Ντιέν». Στήν πραγματικότητα ἡ «Ντιέν» ἀκριβῶς καί ἡ ὀργάνωσή της ἀποτελοῦν σήμερα *τό κλειδί* τῆς κατάστασης. Ἄν δέν πετύχουμε ἐδῶ μιά ἀλλαγή καί μιά σωστή ὀργάνωση θά χρεοκοπήσουμε καί οἰκονομικά καί πολιτικά. Ἡ «Ντιέν» εἶναι τό ἀπαραίτητο ὀργανωτικό μέσο γιά τή συσπείρωση καί τήν ἄνοδο τοῦ κινήματος. Μόνο *μέ τή βοήθεια* τοῦ μέσου αὐτοῦ μπορεῖ τώρα νά

* Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου ἔχει καταστραφεῖ μερικά. Οἱ λέξεις πού εἶναι σέ ἀγκύλες ἀποδόθηκαν ἐννοιακά. Μερικές λέξεις εἶναι δυσανάγνωστες. *Ἡ Σύντ.*

ἐξασφαλιστεῖ ἡ ἀναγκαία εἰσροή ἀνθρώπων καί πόρων γι' αὐτό πού ἀναφέρετε. Τά πράγματα στήν Πετρούπολη δέν πᾶνε καλά, πιό πολύ γιά τό λόγο ὅτι δέν πάει καλά ἡ «Ντιέν» κι' ἐμεῖς δέν μποροῦμε εἴτε ἡ τοπική ὁμάδα τῶν «συντακτῶν» μᾶς ἐμποδίζει νά τήν ἀξιοποιήσουμε.

Ἄν 25 000 ἄνθρωποι δόσουν ἀπό ἕνα καπίκι τό μήνα θά ἔχουμε 250 ρούβλια. Νά θυμᾶστε καλά ὅτι δέν ἔχουμε γενικά ἄλλους πόρους. Ὅλη ἡ κατάσταση θά ἐξαρτηθεῖ τώρα ἀπό τήν ἔκβαση τῆς πάλης ἐνάντια στούς λικβινταριστές, πού γίνεται στήν Πετρούπολη: αὐτό εἶναι καθαρό. Καί ἡ πάλη αὐτή θά κριθεῖ μόνο ἀπό τή σωστή ὀργάνωση τῆς «Ντιέν». Εἶναι πολύ λυπηρό ἄν εἶναι σωστό ὅτι ὁ ἀρ. 1 καί 3, ἤ ὁ ἀρ. 3 καί 6 ὑποστηρίζουν πώς χρειάζεται νά δείξουμε σύνεση σχετικά μέ τίς ἀλλαγές στή «Ντιέν», δηλαδή νά ἐπιβραδύνουμε τό διώξιμο τῶν σημερινῶν συντακτῶν καί τῆς σημερινῆς διεύθυνσης. Τό ξαναλέμε: αὐτό μυρίζει χρεοκοπία. Πρέπει νά συντονίσετε σοβαρά τή δουλιά καί νά καταπιαστεῖτε μέ τίς ἀλλαγές τῆς «Ντιέν». 1) Πρέπει νά τηροῦνται λογιστικά βιβλία ὥς τό καπίκι, 2) ὁ ἀρ. 1 πῆρε γράμμα γι' αὐτό; 3) τό διαβάσατε τό γράμμα αὐτό; 4) Πρέπει νά πάρετε τά χρήματα (εἰσφορές καί συνδρομές) στά χέρια Σας, 5) θά τό κάνουν αὐτό καί πότε θά τό ἔχουν κάνει; 6) Εἶναι ἀνάγκη νά βάλετε δική Σας Συντακτική ἐπιτροπή στή «Ντιέν» καί νά διώξετε τή σημερινή. Ἡ ὑπόθεση τώρα πάει πολύ ἄσχημα· εἶναι αἶσχος νά διαφημίζει τούς μπουντικούς λικβινταριστές («Τσάιτ») καί τόν μή σοσιαλδημοκράτη Γιαγγέλλο. Εἶναι ἀνόητο καί πρόστυχο νά μή γίνεται καμπάνια γιά ἑνότητα ἀπό τά κάτω. Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή σωπαίνει γιά τήν ἑνότητα στό Βασίλιεβσκι Ὄστροβ, γιά τήν ἄρνηση τῶν λικβινταριστῶν, δέν ξέρει νά ἀπαντήσει στή «Λούτς», ἀρ. φύλ. 101 [178], στήν ἀπάντησή τους — εἶναι μήπως ἄνθρωποι οἱ συντάκτες αὐτοί; Δέν εἶναι ἄνθρωποι, ἀλλά ἄθλια κουρέλια πού χαντακώνουν τήν ὑπόθεση.

Ὁ τρόπος χρησιμοποίησης τῆς «Ντιέν» γιά τήν ἐνημέρωση τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν καί τήν ἐκλαΐκευση τῆς δουλιᾶς τους (ἰδιαίτερα τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης) δέν ἀντέχει σέ καμιά κριτική. Πρέπει νά μπεῖ τέρμα στή λεγόμενη «αὐτονομία» αὐτῶν τῶν συντακτῶν τῆς κακῆς ὥρας. Πρέπει πρῶτ' ἀπόλα νά καταπιαστεῖτε μέ τήν ὑπόθεση αὐτή. Νά βρεῖτε «ἄσυλο» στόν 1. Νά βάλετε τηλέφωνο. Νά πάρετε τή Συντακτική ἐπιτροπή στά χέρια Σας. Νά βρεῖτε βοηθούς. Μόνος σας — ἕνα μέρος ἀπό τίς δυνάμεις αὐτές εἶναι ἁπλοί ἐκτελεστές — μέ τή δική μας συνεργασία ἀπό δῶ, θά μπορέσετε νά ὀργανώσετε πέρα γιά πέρα τή δουλιά. Μέ τή σωστή ὀργάνωση τῆς ὑπόθεσης αὐτῆς θά ἀναπτυχθεῖ καί ἡ δουλιά τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης πού εἶναι ἀνίσχυρη σέ βαθμό 'ελοῖο, δέν ξέρει νά πεῖ ἕνα λόγο, ἀφήνει νά τῆς ξεφεύγουν ὅλες οἱ ὑκαιρίες ἐμφάνισής της. Κι' ὅμως πρέπει νά ἐμφανίζεται σχεδόν κάθε

μέρα νόμιμα (ἐξονόματος «σημαινόντων ἐργατῶν» κτλ.) καί τουλάχιστο μιά μέ δυό φορές τό μήνα παράνομα. Τό ξανατονίζω γιά ἄλλη μιά φορά: τό κλειδί *ὅλης* τῆς κατάστασης βρίσκεται στή «Ντιέν». Ἐδῶ μπορεῖ νά νικήσουμε καί τότε (μόνο τότε) μποροῦμε νά ὀργανώσουμε καί τήν τοπική δουλιά. Διαφορετικά πᾶνε ὅλα χαμένα.

Πρέπει νά περιμένετε γιά τήν ἐφημερίδα τῆς Μόσχας. Ὅμως ὁ 3 καί οἱ δυό συνάδελφοί του πρέπει νά δημοσιεύσουν ἀμέσως ἕνα γράμμα. Ἡ καθυστέρησή τους εἶναι ἀσυγχώρητη. Νά κινηθοῦν ἀμέσως, νά πάρουν θέση, νά δηλώσουν ὅτι αὐτό εἶναι ὑπόθεση *δική μας*, δηλαδή αὐτῶν τῶν τριῶν, ὅτι αὐτοί εἶναι οἱ ἐκδότες (ἀλλιῶς θά τούς φᾶνε οἱ λικβινταριστές), χάθηκαν ὥς τώρα πολλές εὐκαιρίες, βιαστεῖτε.

Ἔτσι, ἡ ἐμφάνιση εἶναι ὑποχρεωτική. Γιά ποιό λόγο καί γιατί ὁ 3 νά μήν εἶναι ὁ ἐκδότης; Γενικά ποιά εἶναι ἡ κατανομή τῆς δουλιᾶς ἀνάμεσα στούς 1, 3, 6 καί στούς κοντινούς φίλους τους; Ἔγινε ἔκθεση; Ὑπάρχει πλήρης ὁμοφωνία;

Γράφτηκε στίς 9 τοῦ Φλεβάρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1923 στό βιβλίο: «Ἀπό τήν ἐποχή τῆς «Ζβεζντά» καί τῆς «Πράβντα» (1911-1914)». Τεῦχ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

129

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Α. ΡΟΥΜΠΑΚΙΝ

13/II. 1913.

Ἀξιότιμε σύντροφε! Μέ τίς ἀλλαγές Σας δέν μπορῶ νά συμφωνήσω. Τό βιβλίο «Μέσα σέ 12 χρόνια» [179] ἔχει κατασχεθεῖ καί εἶναι ζήτημα ἄν μπορεῖ νά βρεθεῖ. Πάντως ἐγώ θά προσπαθήσω νά ρωτήσω ἐδῶ καί σέ περίπτωση πού βρεθεῖ θά Σᾶς τό στείλω.

Ἡ Ν. Κ. παρακαλεῖ νά Σᾶς διαβιβάσω χαιρετισμούς.

Absender *: Wl. Uljanow. 47. Lubomirskiego. Krakau.

Μέ ἐκτίμηση *Λένιν*

Στάλθηκε στό Κλαράν (Ἑλβετία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* — Ἀποστολέας. *Ἡ Σύντ.*

130

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. ΟΣΙΝΣΚΙ *

Ἀξιότιμε σύντροφε! Χάρηκα πολύ γιά τό γράμμα Σας τῆς 21/I. Εἶναι τέτιοι οἱ καιροί σήμερα, πού ἡ σύγχυση καί ἡ ἀποσύνθεση «δέν ἔχουν ἄκρη». Γι' αὐτό τό νά συνδεθεῖς μ' ἕναν ὁμοϊδεάτη εἶναι ἐξαιρετικά εὐχάριστο. Παρακαλῶ μήν ἐγκαταλείπετε τήν πρόθεσή Σας νά στείλετε τό ἄρθρο τό Φλεβάρη καί γενικά νά γράφετε ὁπωσδήποτε πότε-πότε. Ἐλπίζω πώς ἀπό τίς ἐφημερίδες καί τά περιοδικά μας βλέπετε τή γενική γραμμή πού πρέπει τώρα νά τήν ἐφαρμόσουμε ἔντονα ἐνάντια στόν ἐχθρό καί (μάλιστα ἀκόμη πιό πολύ) ἐνάντια στούς ταλαντευόμενους. Ἡ συνεργασία Σας, μιά καί εἴμαστε ὁμοϊδεάτες, εἶναι δυό φορές πολύτιμη, γιατί βρίσκεστε κοντά στίς πρωτεύουσες. Προσπαθεῖστε νά προμηθευτεῖτε τοπική στατιστική τῶν ζέμστβο καί τῶν ἐργοστασίων καί ἄλλες ἐκδόσεις. Στόν τομέα αὐτό εἴμαστε ἐφοδιασμένοι πενιχρότατα.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι...

Γράφτηκε στίς 13 τοῦ Φλεβάρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στή Μόσχα

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1960 στό περιοδικό «Ἱστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

131

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Ἀξιότιμοι συνάδελφοι! Δέν μπορῶ νά μήν ἐκφράσω τήν ἀγανάκτησή μου γιά τό γεγονός ὅτι ἡ Συντακτική ἐπιτροπή δημοσίευσε στό φύλ. ἀρ. 24 ἕνα ἀνόητο καί θρασύτατο γράμμα τοῦ Μπογκντάνοφ, καθώς καί μιά δική της ἀνόητη ὑποσημείωση [180]. Εἶχε διατυπωθεῖ καθαρά καί ξάστερα ὁ ὅρος: νά μή δημοσιεύονται τέτια πράγματα χωρίς συνεννόηση.

Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή παραβιάζει τόν ὅρο, λές καί κοροϊδεύει. Δέν εἶναι παράξενο ὅτι γιά *τίς ἴδιες* αἰτίες δέν ἐμπνέει *καμιά ἀπολύτως* ἐμπιστοσύνη τό γράμμα τοῦ Μιχάλτσι, ὅπου χτυπάει ἑκατό φορές τόν ἑαυτό του.

---

* Τό γράμμα αὐτό εἶναι ὑστερόγραφο στό γράμμα τῆς Ν. Κ. Κρούπσκαγια. *Ἡ Σύντ.*

Ἡ ἐρώτηση τῶν ἐργατῶν τῆς Ρίγας (ἀρ. φύλ. 24) εἶχε ἡμερομηνία *1 9* τοῦ Γενάρη. Ὑπῆρχε ἀπόλυτα ἡ δυνατότητα νά τή συνδυάσετε μέ τό ἄρθρο γιά τό ναροντνικισμό, πού δημοσιεύτηκε στό φύλ. ἀρ. 17 (τῆς 22 τοῦ Γενάρη) καί νά τό στείλετε ἔγκαιρα ἐδῶ. Τό ξαναλέω, ἡ Συντακτική ἐπιτροπή κοροϊδεύει μέ τούς ὅρους. Ζητῶ ἐπίμονα, τό γράμμα αὐτό, ἀφοῦ τό διαβάσουν οἱ ἁρμόδιοι, νά μεταβιβαστεῖ *ἀμέσως* στόν ἐκδότη τῆς ἐφημερίδας, τόν βουλευτή Μπαντάγεφ.

Εἶμαι στή διάθεσή Σας *Β. Ἰλίν*

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Φλεβάρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1950 στήν 4η ἔκδοση τῶν 'Απάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 35ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

132

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Ἀγαπητέ Α. Μ.!

Πῶς γίνεται παλιέ μου φίλε νά συμπεριφέρεστε τόσο ἄσχημα; Παραδουλέψατε, κουραστήκατε, τά νεῦρα Σας εἶναι ἄρωστα. Αὐτό λέγεται πλήρης ἀποδιοργάνωση. Σ' ἕνα μέρος σάν τό Κάπρι καί μάλιστα τό χειμώνα, ὅταν οἱ «εἰσβολεῖς» λιγοστεύουν, βέβαια, θά ἔπρεπε νά ζεῖτε μιά πιό ὁμαλή ζωή. Ἀφεθήκατε, γιατί δέν Σᾶς πρόσεχαν; Ἀλήθεια, δέν κάνετε καλά. Πρέπει νά συνέλθετε καί νά ἐπιβάλετε στόν ἑαυτό Σας ἕνα τρόπο ζωῆς (ἕνα σύστημα) πραγματικά πιό αὐστηρό! Εἶναι ἐντελῶς ἀπαράδεκτο τέτιο καιρό νά ἀρωσταίνει κανείς. Μήπως ἀρχίσατε νά δουλεύετε καί τίς νύχτες; Κι' ὅμως, ὅταν ἤμουν στό Κάπρι, λέγατε ὅτι ἡ ἀταξία στή ζωή Σας προέρχεται ἀπό ἐμένα, ὅτι πρίν ἔρθω ἐγώ πλαγιάζατε στήν ὥρα Σας. Πρέπει νά ἀναπαυθεῖτε καί νά ἐπιβάλετε στόν ἑαυτό Σας μιά πειθαρχία.

Θά γράψω στόν Τρογιανόβσκι καί τή γυναίκα του ὅτι θέλετε νά τούς ἐπισκεφθεῖτε. Αὐτό θά ἦταν πολύ καλό. Εἶναι καλοί ἄνθρωποι. Δέν τούς εἴδαμε ἀκόμη ἀρκετά στή δουλιά, ἀλλά ὅ,τι ξέρουμε γι' αὐτούς ὥς τώρα εἶναι πρός ὄφελός τους. Ἔχουν καί ὑλικά μέσα. Θά μποροῦσαν νά ξοδέψουν καί νά κάνουν πολλά γιά τό περιοδικό. Ἡ Τρογιανόβσκαγια θά πάει σύντομα στή Ρωσία.

Χάρηκα ἐξαιρετικά, καθώς καί ὅλοι ἐδῶ, μαθαίνοντας ὅτι θά *ἀσχοληθεῖτε* μέ τό «Προσβεστσένιγε». Κι' ἐγώ, τό ἐξομολογοῦμαι,

ἔλεγα πότε-πότε μέσα μου: ἀρκεῖ νά τοῦ γράψω γιά τό μικρό περιοδικό μας ἤ γιά τό περιοδικάκι μας γιά νά τοῦ φύγει ἡ ὄρεξη τοῦ Α. Μ. Ὁμολογῶ τίμια ὅτι ἔσφαλα, κάνοντας τέτιες σκέψεις.

Θά ἦταν πραγματικά ὑπέροχο, ἄν κατορθώναμε νά συγκεντρώσουμε σιγά-σιγά ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων καί νά προωθήσουμε τό «Προσβεστσένιγε»! Θαυμάσια! Ἀναγνώστης καινούργιος, προλεταριακός — θά κάνουμε τό περιοδικό φτηνό — καί Σεῖς θά δημοσιεύετε μόνο δημοκρατική λογοτεχνία, χωρίς κλαψουρίσματα καί χωρίς ἀποστασίες. Θά ἀτσαλώνουμε τούς ἐργάτες. Καί οἱ σημερινοί ἐργάτες ἀξίζουν. Ἡ ὁμάδα μας τῶν ἔξι βουλευτῶν τοῦ ἐργατικοῦ τμήματος τῆς Δούμας ἄρχισε τόσο ζεστά τήν *ἐξωκοινοβουλευτική* δουλιά πού προκαλεῖ θαυμασμό. Καί αὐτοῦ θά στηρίζει ὁ κόσμος τό ἐργατικό κόμμα, τό ἀληθινό ἐργατικό κόμμα. Ποτέ δέν μπορέσαμε νά τό πετύχουμε αὐτό στήν τρίτη Δούμα. Εἴδατε στή «Λούτς» (ἀρ. φύλ. 24) τό γράμμα παραίτησης τῶν τεσσάρων βουλευτῶν; [182] Καλό δέν εἶναι τό γράμμα;

Καί στήν «Πράβντα» τό εἴδατε; Ὁ Ἀλέξινσκι γράφει πολύ καλά καί γιά τήν ὥρα δέν κάνει φασαρίες! Εἶναι καταπληκτικό! Ἔστειλε ἕνα «μανιφέστο» (ἐξηγεῖ γιατί μπῆκε στήν «Πράβντα»). Δέν τοῦ τό δημοσίευσαν. Καί ὅμως *γιά τήν ὥρα* δέν κάνει φασαρία. Εἶναι κα-τα-πλη-κτι-κό! Ὅσο γιά τόν Μπογκντάνοφ αὐτός κάνει φασαρίες: στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 24 ἔχει μιά μνημειώδη βλακεία! Ὄχι, δέν κάνουμε μαζί του χωριό! Διάβασα τό βιβλίο του «Ὁ μηχανικός Μέννι». Ὁ ἴδιος πάντα μαχισμός = ἰδεαλισμός, ὅμως τόσο καλά καμουφλαρισμένος πού οὔτε οἱ ἐργάτες, οὔτε οἱ ἀνόητοι συντάκτες τῆς «Πράβντα», δέν τόν πῆραν χαμπάρι. Ὄχι, αὐτός ὁ μαχιστής δέν ἀφήνει καμιά ἐλπίδα, ὅπως καί ὁ Λουνατσάρσκι (εὐχαριστῶ γιά τό ἄρθρο του). Ἄν ἀποσποῦσαν τόν Λουνατσάρσκι ἀπό τόν Μπογκντάνοφ στήν αἰσθητική, ὅπως ἄρχισε ὁ Ἀλέξινσκι νά ξεκόβει ἀπ' αὐτόν στήν πολιτική... ἐάν καί ἐάν...

Σχετικά μέ τή θεωρία γιά τήν ὕλη καί τή δομή της εἶμαι ἐντελῶς σύμφωνος μαζί Σας, ὅτι πρέπει νά γράψουμε γι' αὐτό τό θέμα καί θά ἦταν ἕνα καλό ἀντιφάρμακο γιά τό «δηλητήριο πού ἀπομυζᾶ ἡ ἄμορφη ρωσική ψυχή». Μόνο πού ἔχετε ἄδικο, ὀνομάζοντας τό δηλητήριο αὐτό «μεταφυσική». Πρέπει νά τό λέμε *ἰδεαλισμό* καί ἀγνωστικισμό.

Εἶναι γνωστό ὅτι οἱ μαχιστές δίνουν στόν ὑλισμό τό ὄνομα τῆς μεταφυσικῆς! Καί ἀκριβῶς *ἕνα σωρό* ἀπό τούς πιό διακεκριμένους σύγχρονους φυσικούς μέ τήν *εὐκαιρία* τῶν «θαυμάτων» τοῦ ραδίου, τῶν ἠλεκτρονίων κτλ. πασάρουν λαθρεμπορικά τήν πιό χοντροκομμένη ὅπως καί τήν πιό λεπτεπίλεπτη ἰδέα τοῦ *καλοῦ θεοῦ* μέ τή μορφή τοῦ φιλοσοφικοῦ ἰδεαλισμοῦ.

Σχετικά μέ τόν ἐθνικισμό εἶμαι ἐντελῶς σύμφωνος μαζί Σας ὅτι πρέπει νά ἀσχοληθοῦμε μ' αὐτόν κάπως πιό σοβαρά. Ἔχουμε ἐδῶ ἕναν θαυμάσιο γεωργιανό πού, ἀφοῦ συγκέντρωσε *ὅλα* τά αὐστριακά καί ἄλλα ὑλικά, καταπιάστηκε νά γράψει γιά τό «Προσβεστσένιγε» ἕνα μεγάλο ἄρθρο *. Θά ἐντείνουμε τίς προσπάθειές μας στό θέμα αὐτό. Ὅμως δέν ἔχετε δίκιο, ὅταν κατηγορεῖτε τίς ἀποφάσεις μας (σᾶς τίς στέλνω τυπωμένες) γιά «ὑπεκφυγές καί χαρτοπόλεμο». Ὄχι δέν πρόκειται γιά ὑπεκφυγές. Σέ μᾶς, ἀκόμη καί στόν Καύκασο οἱ γεωργιανοί + ἀρμένιοι + τάταροι + ρῶσοι σοσιαλδημοκράτες δούλεψαν *μαζί* σέ μιά *ἑ ν ι α ί α* σοσιαλδημοκρατική ὀργάνωση *πάνω ἀπό δέκα χρόνια.* Αὐτά δέν εἶναι λόγια, ἀλλά ἡ προλεταριακή λύση τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος. Ἡ μοναδική λύση. Κι' αὐτό ἔγινε καί στή Ρίγα: ρῶσοι + λεττονοί + λιθουανοί. *Μόνο* οἱ *σ ε π α ρ α τ ι σ τ έ ς,* ἡ Μπούντ, ἔμειναν ἀπ' ἔξω. Καί στή Βίλνα τό ἴδιο ἔγινε.

Ὑπάρχουν δυό καλές σοσιαλδημοκρατικές μπροσοῦρες γιά τό ἐθνικό ζήτημα: τοῦ Στράσσερ καί τοῦ Πάννεκουκ. Θέλετε νά Σᾶς τίς στείλω; Ἔχετε κανέναν νά Σᾶς τίς μεταφράσει ἀπό τά γερμανικά;

Ὄχι, *δέν θά γίνουν* σέ μᾶς οἱ ἴδιες ἀθλιότητες πού ἔγιναν στήν Αὐστρία. Δέν θά τό ἐπιτρέψουμε! Καί ἔπειτα ἐμεῖς, οἱ μεγαλορῶσοι, εἴμαστε ἐδῶ οἱ περισσότεροι. Μαζί μέ τούς ἐργάτες δέν θά ἐπιτρέψουμε νά ἐπιβληθεῖ τό «αὐστριακό πνεῦμα».

Σχετικά μέ τόν Πιάτνιτσκι [183] εἶμαι *ὑπέρ* τῆς δίκης. Τυπικότητες δέν χρειάζονται. Θά ἦταν ἀσυγχώρητο νά ἐπικρατήσουν αἰσθηματικότητες. Οἱ σοσιαλιστές δέν εἶναι καθόλου ἀντίθετοι στή χρησιμοποίηση τοῦ δικαστηρίου τοῦ στέμματος. Εἴμαστε *ὑπέρ* τῆς χρησιμοποίησης τῆς νομιμότητας. Ὁ Μάρξ καί ὁ Μπέμπελ προσέφυγαν στό δικαστήριο τοῦ στέμματος *ἀκόμη* καί ἐνάντια σέ σοσιαλιστές ἀντιπάλους τους. Πρέπει νά ξέρουμε *πῶς* θά τό κάνουμε, ἀλλά πρέπει νά τό κάνουμε.

Πρέπει νά καταδικαστεῖ ὁ Πιάτνιτσκι, τελεία καί παύλα. Ἄν Σᾶς κριτικάρουν γι' αὐτό νά τούς φτύσετε κατάμουτρα. Θά Σᾶς κριτικάρουν οἱ ὑποκριτές. Θά ἦταν *ἀσυγχώρητο* νά κάνουμε πίσω, νά παραβλέψουμε τά ὅσα ἔκανε ὁ Πιάτνιτσκι ἀπό τό φόβο μήπως προσφύγουμε στό δικαστήριο.

Λοιπόν, φτάνει, ἀρκετά φλυάρησα. Γράψτε μου πῶς εἶστε.

Δικός Σας *Λένιν*

---

* Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν. «Τό ἐθνικό ζήτημα καί ἡ σοσιαλδημοκρατία». *Ἡ Σύντ.*

P. S. Ξέρουμε ἕναν *Φομά* ἀπό τήν Πετρούπολη. Τώρα βρίσκεται στό Ναρίμ. Ὁ Φομά εἶναι ἀπό τά Οὐράλια; Δέν θυμόμαστε κάτι τέτιο. Στό συνέδριο τοῦ 1907 ἦταν ὁ Φομά τῆς Πετρούπολης.

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 15 καί 25 τοῦ Φλεβάρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

133

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Σήμερα μάθαμε ὅτι ἄρχισαν οἱ ἀλλαγές στή «Ντιέν». Σᾶς στέλνουμε ἄπειρους χαιρετισμούς, συγχαρητήρια καί εὐχές γιά καλή ἐπιτυχία. Ἐπιτέλους καταφέρατε νά ἀρχίσετε τίς ἀλλαγές. Δέν μπορεῖτε νά φανταστεῖτε πόσο κατακουραστήκαμε, δουλεύοντας μέ μιά ἀδιάφορη ἐχθρική Συντακτική ἐπιτροπή. Μιά προσθήκη γιά τόν 1 καί τόν 3: μᾶς ἔκανε κατάπληξη τό γεγονός ὅτι θιχτήκατε ἤ δυσαρεστηθήκατε μέ τό δριμύ ὕφος τοῦ γράμματος σχετικά μέ τά τρία ρούβλια. Μά ὅλη ἡ δριμύτητα στρεφόταν ἐνάντια σ' ἐκείνους ἀκριβῶς τούς συντάκτες πού ἀρχίσατε, εὐτυχῶς, νά τούς διώχνετε. Τί τό ἄσχημο ὑπάρχει στό ἀπότομο ὕφος ἐνάντια σ' ἐκείνους πού ἔπρεπε νά διωχτοῦν; Σᾶς συγχαίρουμε ἀκόμη μιά φορά γιά τήν ἔναρξη τῶν ἀλλαγῶν. Τό γράμμα τοῦ 3 στή «Ντιέν» εἶναι ὑπέροχο, τό ἴδιο καί τῶν ἄλλων. Ἀπαντεῖστε, πήρατε τό προσχέδιο τοῦ λόγου σχετικά μέ τόν προϋπολογισμό; [184] Στεῖλτε στοιχεῖα, ὅσο τό δυνατό περισσότερα στοιχεῖα. Δέν μποροῦμε νά δουλέψουμε χωρίς αὐτά. Τό λόγο γιά τόν προϋπολογισμό θά ἔπρεπε νά τόν κάνουμε δυό φορές πιό μεγάλο, ἄν εἴχαμε στοιχεῖα. Ὑπέροχα τά ἄρθρα τῶν ἀριθμῶν [185]. Σᾶς συγχαίρω ἀπό καρδιᾶς. Ξαναγράψτε μου, παρακαλῶ, τή δεύτερη διεύθυνση ὅπου θά σταλοῦν τά γράμματα γιά τίς σχολές — ἔχουμε ἀμφιβολίες γιά τά ἐπώνυμα. Στεῖλτε μας, παρακαλῶ, τό γρηγορότερο τή διεύθυνση γιά τά βιβλία.

Τί γίνεται ὁ 10; * Μά αὐτός εἶναι μαθητής τοῦ Α. καί μπορεῖ νά περάσει στούς ἀριθμούς. Τί τιράζ ἔχει ἡ «Βετσέρναγια Πότστα»; Οἱ σύντροφοι τοῦ Γιάν πῆραν τό γράμμα πού τούς στάλθηκε; Ρωτεῖστε τόν 3. Θερμούς χαιρετισμούς.

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Φλεβάρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1923 στό βιβλίο «Ἀπό τήν ἐποχή τῆς «Ζβεζντά» καί τῆς «Πράβντα» (1911-1914)». Τεῦχ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

---

* Πρόκειται γιά τόν Β. Ι. Χάουστοφ. *Ἡ Σύντ.*

134

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Ἀξιότιμοι συνάδελφοι! Πρίν ἀπόλα ἐπιτρέψτε μου νά Σᾶς συγχαρῶ γιά τήν τεράστια βελτίωση πού παρουσιάζει τίς τελευταῖες μέρες ἡ ὅλη δουλιά τῆς διεύθυνσης τῆς ἐφημερίδας, νά Σᾶς συγχαρῶ καί νά Σᾶς εὐχηθῶ νέες ἐπιτυχίες στήν κατεύθυνση αὐτή. Προχτές Σᾶς ἔστειλα τά δυό πρῶτα ἀρθράκια «Αὐξανόμενη ἀναντιστοιχία» *. Ἀπό τό φύλ. ἀρ. 234 τῆς «Πράβντα» βλέπω καθαρά ὅτι τά ἄρθρα αὐτά δέν κάνουν γιά δημοσίευση. Γι' αὐτό, Σᾶς παρακαλῶ νά τά δόσετε χωρίς καθυστέρηση στό «Προσβεστσένιγε», ὅπου στέλνω καί τό τέλος. Στό ἴδιο δόστε Σᾶς παρακαλῶ καί τά ἄλλα ἄρθρα πού δέν δημοσιεύτηκαν (ἀπάντηση στόν Μαγέβσκι· γιά τήν ἠθική· ὁ Μπουλγκάκοφ γιά τούς ἀγρότες [186] — τά ἄρθρα τοῦ Μπουλγκάκοφ ἀπό τό «Ρούσκαγια Μίσλ» κτλ.). Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά μοῦ ἀπαντήσετε τό γρηγορότερο, ἄν τά κάνατε ὅλα αὐτά. Στεῖλτε μου τά φύλλα τῆς «Λούτς», ἀρ. 7, 8, 21 καί 24 καί τῆς «Πράβντα» ἀρ. 25. Παλιότερα ἔπαιρνα τήν «Πράβντα» πάντα τό πρωί, ὅπως παίρνω καί τώρα τή «Ρέτς» καί τή «Νόβογε Βρέμια». Τήν τελευταία ὅμως ἑβδομάδα ἡ «Πράβντα» ἄρχισε νά καθυστερεῖ κι' ἔρχεται μόλις τό βράδυ. Εἶναι φανερό ὅτι ἡ διεκπεραίωση δέν τή στέλνει κανονικά. Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά πάρετε μέτρα καί νά ἐξασφαλίσετε κανονικότερη καθημερινή ἀποστολή.

Καινούργια βιβλία δέν παίρνω καθόλου. Εἶναι ἀπαραίτητο νά πάρετε μέτρα: α) γιά νά προμηθεύεστε βιβλία ἀπό τά ἐκδοτικά, δίνοντας μιά προκαταβολή, β) νά προμηθεύεστε μέσω τῶν βουλευτῶν τίς ἐκδόσεις τῆς Δούμας, καί τίς ἐπίσημες ἐκδόσεις. Χωρίς βιβλία εἶναι τελείως ἀδύνατο νά δουλεύουμε... Δέν ἔχω οὔτε τό «Ζαβέτι», οὔτε τή «Ρούσκαγια Μολβά». Δέν μποροῦμε νά κάνουμε χωρίς αὐτά. Μᾶς χρειάζεται ἰδιαίτερα ἐκεῖνο τό φύλλο τῆς «Ρούσκαγια Μολβά», ὅπου ἔγραφαν γιά τή «Λούτς» καί ἐξηγοῦσαν ὅτι οἱ μενσεβίκοι εἶναι κατά τῆς παρανομίας [187].

Τήν 1 (14) τοῦ Μάρτη κλείνουν 30 χρόνια ἀπό τήν ἡμέρα τοῦ θανάτου τοῦ Μάρξ. Πρέπει νά ἐκδόσετε ἕνα παράρτημα μέ τέσσερις σελίδες στό σχῆμα τῆς «Πράβντα» πού θά στοιχίζει 3-4 καπίκια. Σ' αὐτό νά δημοσιεύσετε τό πορτραῖτο τοῦ Μάρξ, μεγάλο, καί μερικά ἀρθράκια [188]. Νά δημοσιεύσετε σ' αὐτό καί ἀγγελίες (λεπτομερειακές) καί γιά τήν «Πράβντα» καί γιά τό «Προσβεστσένιγε». Μέ ἕνα τιράζ 25-30 χιλιάδες, ἴσως νά ἔβγαζε τά ἔξοδα καί νά ἔδινε καί κέρδος. Ἄν

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 387-406. *Ἡ Σύντ.*

συμφωνεῖτε τηλεγραφεῖστε: «Γράψτε» (ἐμεῖς τότε θά καθήσουμε νά γράψουμε) καί, ἐκτός ἀπ' αὐτό, γράψτε μιά ἀπάντηση πιό λεπτομερειακή. Σᾶς παρακαλοῦμε νά ἀπαντᾶτε δυό-τρεῖς φορές τήν ἑβδομάδα μέ μερικές γραμμές τί ἄρθρα πήρατε καί ποιά εἶναι δημοσιεύσιμα.

Κατά τή γνώμη μου, κάνατε πολύ καλά πού δημοσιεύσατε τό ἄρθρο τοῦ Ντιεβνίτσκι — σάν ἀρχή [189]. Στό μέλλον ὅμως ἄρθρα τόσο μεγάλα (καί τόσο ἄσχημα) καλύτερα εἶναι νά τά κρατᾶτε καί νά ἀρχίζετε ἀλληλογραφία γιά νά δοθοῦν στό «Προσβεστσένιγε».

Δικός Σας *I.*

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ Φλεβάρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1923 στό βιβλίο «'Από τήν ἐποχή τῆς «Ζβεζντά» καί τῆς «Πράβντα» (1911-1914)». Τεῦχ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

135

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Α. ΣΑΒΕΛΙΕΦ

Γιά τόν Βετρόφ
'Επεῖγον

'Αγαπητέ συνάδελφε! Εἶναι πάρα πολύ λυπηρό, πού δέν κατορθώσαμε ἀκόμη νά ἀποκαταστήσουμε τακτική ἀλληλογραφία, πού δέν ἔχουμε ἰδιαίτερη διεύθυνση δική Σας προσωπικά, πού ἀργεῖτε πάρα πολύ νά ἀπαντᾶτε στά διάφορα ζητήματα. 1) Σᾶς ἔχω γράψει προπολλοῦ ὅτι στή «Ζβεζντά», ἐκτός ἀπό τό ἄρθρο «Οἱ ἀγγλικές διαμάχες γιά τή φιλελεύθερη ἐργατική πολιτική», ἔχουν μείνει καί τά ἄρθρα «Δυό οὐτοπίες» * καί ἡ κριτική τῆς τακτικῆς τοῦ μποϋκοτάζ (ἐνάντια στόν 'Αμφιτεάτροφ, τόν τίτλο δέν τόν θυμᾶμαι) [190]. 'Επαναλαμβάνω τήν παράκληση: νά τά βρεῖτε καί νά μοῦ τά στείλετε. 'Ελπίζω νά τά χρησιμοποιήσω. 2) Καί στήν «Πράβντα» ὑπάρχουν ἀρκετά ἄρθρα πού δέν ἔχουν ἀξιοποιηθεῖ. Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά τά βρεῖτε καί νά φτιάξετε σημειώματα ἑνός δημοσιολόγου μέ τήν ὑπογραφή, ἄς ποῦμε, Τ... Τά σημειώματα νά εἶναι περίπου τά ἑξῆς: I. 'Απάντηση στόν Μαγέβσκι (στή «Λούτς» γιά τό λικβινταρισμό). — (Τό θέμα αὐτό σήμερα εἶναι πολύ πιό ἀναγκαῖο γιά τό λόγο ὅτι δέν εἶναι καλά τά σχόλια πού ἔγραψαν ὁ Ντιεβνίτσκι καί ὁ Πλεχάνοφ στό φύλ. ἀρ. 234 τῆς «Πράβντα».) II. 'Ο Μπουλγκάκοφ γιά τούς ἀγρότες στό «Ρούσκαγια Μίσλ» (δέν θυμᾶμαι τόν τίτλο). III. Γιά τήν ἠθική

* Βλ. Β. I. Λένιν. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 127-133, 122-126. *'Η Σύντ.*

(δυό ἀρθράκια). IV. «Αὐξανόμενη ἀναντιστοιχία» (ἀπ' ἀφορμή τή σύσκεψη τῶν καντέτων, πού ἔγινε τό Φλεβάρη τοῦ 1913. Πρέπει νά ἀπαντήσουμε σέ ὅλα αὐτά. Προχτές ἔστειλα δυό ἀρθράκια στήν «Πράβντα», τά ἄλλα τέσσερα μικρά τά στέλνω σήμερα). Οἱ τίτλοι τῶν παραγράφων δέν πρέπει νά στοιχειοθετοῦνται μέ χοντρά στοιχεῖα (ὅπως ἔγινε στό «Προσβεστσένιγε», τεῦχ. 1, μέ τό ἄρθρο «Τά ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν» *), ἀλλά μέ μικρά.

Στό «Προσβεστσένιγε», τεῦχ. 1, ὑπάρχουν πάρα πολλά τυπογραφικά λάθη... Στέλνω τίς διορθώσεις τοῦ ἄρθρου «Οἱ ἀγγλικές διαμάχες γιά τή φιλελεύθερη ἐργατική πολιτική». Τό ἄρθρο πρέπει νά δημοσιευτεῖ. Δέν ἀπαλλαχτήκαμε λοιπόν ἀκόμη ἀπό τόν Μιχάλτσι... Εἶναι ἀπαραίτητο, πολύ ἀπαραίτητο. Βλέπω ἕνα παρόραμα στό «Προσβεστσένιγε», τεῦχ. 1, (σελ. 26). Πρέπει νά δημοσιεύσετε ὁπωσδήποτε διόρθωση. Ἐπισυνάπτω τή διόρθωση.

Β. Ἰλ.

Παρόραμα

Στό «Προσβεστσένιγε» τοῦ Γενάρη (1913, τεῦχ. 1) ἔγιναν πολλά παροράματα. Διορθώνουμε ἕνα πού διαστρεβλώνει τό νόημα: στή σελ. 26, σειρά 23 ἀπό πάνω γράφει «25% στό Ἐργατικό κόμμα», πρέπει νά διαβαστεῖ: 52%.

Γράφτηκε στίς 22 τοῦ Φλεβάρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1923 στό βιβλίο: «Ἀπό τήν ἐποχή τῆς «Ζβεζντά» καί τῆς «Πράβντα» (1911-1914)». Τεῦχ. ΙΙΙ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

136

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. ΠΦΑΝΝΚΟΥΧ

Κρακοβία. 25. ΙΙ. 1913.

Ἀξιότιμοι σύντροφοι! Τό γράμμα Σας τῆς 28. XII. 1912 τό πῆρα, ἄν καί μέ καθυστέρηση πού ὀφείλεται στό γεγονός ὅτι στέλνετε τά γράμματα στήν παλιά διεύθυνσή μου στό Παρίσι. Τό γράμμα Σας,

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 22ος, σελ. 334-361. *Ἡ Σύντ.*

ἐννοεῖται, τό διαβίβασα στήν Κεντρική Ἐπιτροπή. Ἐλπίζω πώς ἡ ἀπάντηση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς στό γράμμα Σας τώρα δέν θά καθυστερήσει πολύ *.

Ἐπωφελοῦμαι τῆς εὐκαιρίας γιά νά ἐπισύρω καί πάλι τήν προσοχή Σας στήν τωρινή διεύθυνσή μου· αὐτή εἶναι: Herrn Wl. Uljanow. 49. Ulica Lubomirskiego. 49. *Krakau.* Österreich.

Μέ κομματικό χαιρετισμό.

Βλ. Οὐλιάνοφ

Στάλθηκε στό Βερολίνο

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

137

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. ΓΚ. ΠΟΛΕΤΑΓΕΦ

Γιά τόν Κράς

Ἀγαπητέ φίλε! Χάρηκα πολύ γιά τό γράμμα Σας τῆς 2 τοῦ Φλεβάρη καί λυπᾶμαι ἐξαιρετικά, γιατί ὥς τώρα δέν καταφέραμε νά ἔχουμε κανονική ἀλληλογραφία, παρά τίς ἐπανειλημμένες προσπάθειες ἀπομέρους μου. Ἡ ἔλλειψη μιᾶς τέτιας ἀλληλογραφίας γεννᾶ παρεξηγήσεις. Χάρηκα γιά τήν κριτική Σας σχετικά μέ τήν ἀποχώρηση ἀπό τή «Λούτς», γιατί κάθε κριτική ἀπό τή Ρωσία τή χαιρετίζω: χωρίς κριτική ὑπάρχει νέκρα. Ὅμως τή φορά αὐτή ἡ κριτική Σας δέν εἶναι σωστή, μόνο δέν ξέρω ἀπό ποιά πλευρά νά ξεκινήσω γιά τήν ἀπόριψή της [191]. Θά περιμένω ὥς τό ἑπόμενο γράμμα. Σχετικά μέ τίς «ἀλλαγές» στή γνωστή ἐφημερίδα ἔχω νά πῶ ὅτι ἡ ἀπουσία Σας εἶναι γεγονός πάρα πολύ λυπηρό. Δέν Σᾶς κρύβω ὅτι τήν ὀργάνωση τῆς ὑπόθεσης αὐτῆς ἀπό Σᾶς τή θεωρῶ ἱστορική ὑπηρεσία, ἐνῶ τό κλείσιμο ἀπό Σᾶς «τῆς μεγάλης ἀδελφῆς» ** καί τή δική Σας «ἡμιαπουσία» τό καλοκαίρι τά θεωρῶ μεγάλο λάθος [192]. Ὅμως τά περασμένα δέν ξαναγυρίζουν. Πρέπει νά ἀξιοποιήσουμε τά διδάγματά τους γιά τό μέλλον. Τό σχέδιο τῆς μεγάλης ἐφημερίδας εἶναι ὑπέροχο. Ἡ δική μου γνώμη: χρειάζονται δυό ἐφημερίδες, μιά μεγάλη — 5 καπ. καί μιά μικρή — 1 καπ., καί τήν τωρινή πρέπει νά τή μετατρέψουμε «σέ μικρή». Σωστή εἶναι ἐπίσης ἡ σκέψη δημιουργίας ἐκδοτικοῦ γιά μπροσοῦρες καί βιβλία μέ 5-10 τυπογραφικά φύλλα. Θά καταπιαστοῦ-

---

* Βλ. Β. Ι. Λένιν «Γράμμα πρός τή Διοίκηση τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 5-9). *Ἡ Σύντ.*

** «Νιέβσκαγια Ζβεζντά». *Ἡ Σύντ.*

με έπίσης δραστήρια μέ τό θέμα αύτό. Θά χαιρόμασταν πάρα πολύ ὅλοι, ἄν καταπιανόσασταν δραστήρια μ' αὐτό καί μεῖς πετυχαίναμε νά όργανώσουμε τήν ἀπό κοινοῦ δουλιά πιό συστηματικά, πιό ὁμόθυμα καί πιό πετυχημένα ἀπ' ὅ,τι τήν ἄνοιξη καί τό καλοκαίρι τοῦ 1912. Ένας ἀπό τούς ἀπαραίτητους ὅρους γι' αὐτό εἶναι: ἡ συνάντηση καί ἡ τακτική ἀλληλογραφία. Τώρα ὁ Γκόρκι καταπιάστηκε πολύ σοβαρά νά βοηθήσει τό «Προσβεστσένιγε» καί νά τό μετατρέψει σέ μεγάλο περιοδικό. Ένα ἐκδοτικό μεγάλης ἐφημερίδας καί βιβλίων ἔχει κάθε πιθανότητα νά γίνει ἕνα τεράστιο ἔργο μεγάλης σπουδαιότητας καί ὠφέλειας. Καί τό πιό σπουδαῖο εἶναι νά ὀργανωθεῖ ἀπό τήν ἀρχή σωστά. Ἡ πείρα μᾶς ἔπεισε ὁλοκληρωτικά ὅτι τό νά συμφωνήσουμε (πράγμα γιά τό ὁποῖο γράφετε) μέ τούς Πλεχάνοφ, Ροζκόφ κτλ. εἶναι ματαιοπονία. Ἐμεῖς δέν ἀρχίζουμε ἀπ' αὐτό τό σημεῖο. Καί φτάνουμε στό καλύτερο. Ξέρετε, βέβαια, ὅτι ὁ Ἀλέξινσκι καί ὁ Ντνιεβνίτσκι ἦλθαν μέ μᾶς χωρίς νά προηγηθεῖ συμφωνία. Ὅταν εἶναι σωστή καί σταθερή ἡ τακτική, αὐτό δικαιώνεται ἀκόμη πιό πολύ γιά μιά μεγάλη ἐφημερίδα καί γιά τήν ἔκδοση βιβλίων. Εἴμαστε ἐντελῶς σίγουροι γι' αὐτό. Ἡ σταθερή τακτική, δηλ. νά διατηρήσει ἡ προηγούμενη ὁμάδα τήν καθοδήγηση, τήν προσέλκυση ἀτόμων ὄχι μέ βάση κάποια συμφωνία, ἀλλά σάν συνεργατῶν, αὐτοί ὅλοι οἱ ὅροι εἶναι γιά μᾶς τελεσιγραφικοί. Εἴμαστε σίγουροι ὅτι θά βροῦμε ἀρκετούς συνεργάτες γιά τή μεγάλη ἐφημερίδα καί γιά τά βιβλία, καί γιά τό μεγάλο περιοδικό. Μέ τόν Μπογκντάνοφ, λογουχάρη, δέν εἶναι δυνατή οὔτε ἡ συνεργασία: αὐτό εἶναι φανερό ἀπό τά νέα ἔργα του [193]. Μέ τόν Ἀλέξινσκι καί τόν Ντνιεβνίτσκι (Πλεχάνοφ) εἶναι δυνατή, καί ἡ πληρωμή τῆς δουλιᾶς θά πλαταίνει τόν κύκλο αὐτό τῶν συνεργατῶν στό πενταπλάσιο. Περιμένω ἀμέσως ἀπάντηση: 1) ἄν εἶστε σύμφωνοι μέ ὅσα ἀναφέρθηκαν παραπάνω ἤ ὄχι; 2) ἄν ὄχι, ποιό τό δικό Σας σχέδιο; 3) πόσα χρήματα χρειάζονται; 4) πόσα θά βρεῖτε Σεῖς; 5) πῶς καθορίζετε ἤ σχεδιάζετε τή συμμετοχή Σας στό ἔργο αὐτό μέ τήν ἔννοια τῶν ὁρίων τῆς ἁρμοδιότητας κτλ. Ἀπαντεῖστε μέ μεγάλη ἀκρίβεια. Πρέπει νά δράσουμε γρήγορα. Τά γεγονότα δέν μᾶς περιμένουν. Τήν ἐφημερίδα τῆς Μόσχας ἐπίσης πρέπει... * Θά περάσει ἀπό Σᾶς ἕνας καλός γνώριμός μου πού καί Σεῖς τόν ξέρετε, μιλεῖστε μαζί του μέ πρακτικό τρόπο καί μέ μεγάλη ἀκρίβεια.

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Φλεβάρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

* Πρόκειται γιά τήν ἐφημερίδα «Νάς Πούτ». *Ἡ Σύντ.*

138

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.! Σᾶς στέλνω γράμμα τοῦ Πολετάγεφ *(νά τό ἐπιστρέψετε ἀμέσως)* καί ἕνα σημείωμα (ἐπίσης νά τό ἐπιστρέψετε)... *

Διάβασα τά «Θέματα τῆς ἡμέρας». Μά τί παλιάνθρωποι! Μόνο δέν ξέρουμε: νά τούς βρίσουμε *ἤ νά μή ποῦμε κουβέντα* γιά τά γουρουνάκια αὐτά. Ἀξίζει ἄραγε τόν κόπο νά τούς βρίσουμε τώρα; Ποιά ἡ γνώμη Σας;

Κατά τή γνώμη μου, παρόλα αὐτά πρέπει νά τούς κοπανήσουμε, ὄχι ὅμως ὑπερβολικά, στό ἐρχόμενο φύλλο τοῦ ΚΟ.

Φαίνεται, τά καταφέρατε θαυμάσια μέ τή διάλεξη...

Χίλια χαιρετίσματα! Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Ἀπό τήν Πετρούπολη, ἀπό τήν περιοχή Μόσχας καί τό Νότο ἔχουμε *καλές* εἰδήσεις. Μεγαλώνει καί διαμορφώνεται ἐργατική παράνομη ὀργάνωση. Στήν «Πράβντα» *ἄρχισε* ἡ ἀλλαγή.

Ὁ Τρογιανόβσκι ἀρχίζει κάτι σάν κουτσομπολιό ἀπ' ἀφορμή τό ἄρθρο τοῦ Κόμπα γιά τό «Προσβεστσένιγε»: «Τό ἐθνικό ζήτημα καί ἡ σοσιαλδημοκρατία». Πέστε ὅτι εἶναι γιά συζήτηση, γιατί ἡ Γκαλίνα εἶναι ὑπέρ τῆς πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας!!

Βέβαια, ἐμεῖς εἴμαστε ἀπολύτως κατά. Τό ἄρθρο *εἶναι πολύ καλό.* Τό ζήτημα εἶναι μαχητικό καί δέν θά ὑποχωρήσουμε οὔτε κατά ἕνα γιῶτα ἀπό τή θέση ἀρχῶν ἐνάντια στό συρφετό τῆς Μπούντ.

Πιθανό, νά «περάσει», ὅμως... tenez vous pour averti! **

Ἀποφασίσαμε νά περιλούσουμε τούς βπεριοντοφικούς. Ἄς γράψει ὁ Μιρόν, ὑπάρχουν χρήματα γιά 4 σελίδες στό ΚΟ;

Διαβάσατε τό «Μετέωρο» στό «Ρούσκογε Μπογκάτστβο»; Τί εἶναι αὐτό; Λίβελλος;

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Φλεβάρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1950 στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἀπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 35ος

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου εἶναι μερικά κατεστραμένο. Ἀπό τό σημεῖο αὐτό καί παρακάτω μερικές λέξεις εἶναι δυσανάγνωστες. *Ἡ Σύντ.*

** — βάλτε το καλά στό μυαλό σας! *Ἡ Σύντ.*

139

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΒΙΑΖΜΕΝΣΚΙ

Ἀγαπητέ σύντροφε!

Ἐπιστρέφω τά φυλλάδια. Μήπως ἔχετε τό φυλλάδιο τοῦ ἴδιου χρόνου 1907 (πού *ἐπίσης* ἔχει τυπωθεῖ σέ φιλλανδικό τυπογραφεῖο χωρίς νά φαίνεται ὁ τόπος) *μέ* τίς *ἀποφάσεις* τῆς συνδιάσκεψης τοῦ Ἰούλη 1907 τοῦ ΣΔΕΚΡ; [194]

Ἄν τό ἔχετε, θά παρακαλοῦσα πολύ νά μοῦ τό στείλετε γιά λίγο.

Beste Grüße.

Δικός Σας *Λένιν*

49. Lubomirskiego. Krakau.

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τό Φλεβάρη τοῦ 1913
Στάλθηκε στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

140

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Ἀγαπητέ Α. Μ.! Σήμερα διάβασα τό «μανιφέστο» [195]...

Ἡ λογοτεχνική ἀμνηστία εἶναι φαίνεται ὁλοκληρωτική. Θά ἔπρεπε νά δοκιμάσετε νά ἐπιστρέψετε — *ἀφοῦ μάθετε, φυσικά, ἀπό πρίν ὅτι δέν θά Σᾶς σκαρώσουν καμιά βρωμιά γιά τή «σχολή»* *. Ὅπως φαίνεται, δέν θά μπορέσουν νά στηρίξουν γι' αὐτό καμιά κατηγορία.

Ἐλπίζω ὅτι δέν θά ἔχετε τή γνώμη πώς δέν θά πρέπει νά «δεχτεῖ» κανείς τήν ἀμνηστία; Μιά τέτια ἄποψη θά ἦταν λαθεμένη: στίς σημερινές συνθῆκες ἕνας ἐπαναστάτης θά κάνει *περισσότερα* στό ἐσωτερικό τῆς Ρωσίας καί οἱ βουλευτές μας ὑπογράφουν, μάλιστα, τήν «πανηγυρική ὑπόσχεση».

Γιά Σᾶς δέν μπαίνει ζήτημα νά ὑπογράψετε, ἀλλά νά χρησιμοποιήσετε τήν ἀμνηστία. Γράψτε λίγα λόγια γιά νά μᾶς πεῖτε τί σκέπτεστε καί τί ἀντιμετωπίζετε. Ὑποθέτω ὅτι, ἄν φύγετε, θά περάσετε ἀπό δῶ, εἶναι στό δρόμο Σας!

Καί γιά ἕναν ἐπαναστάτη συγγραφέα ἡ δυνατότητα νά περιφέρεται μέσα στή Ρωσία (τή νέα Ρωσία) σημαίνει δυνατότητα νά χτυπήσει ὕστερα ἑκατό φορές πιό δυνατά τούς Ρομάνοφ καί Σία...

* Πρόκειται γιά τή σχολή τοῦ Κάπρι (1909). *Ἡ Σύντ.*

Πήρατε τό προηγούμενο γράμμα μου; Εἶναι πολύς καιρός πού δέν ἔχουμε νέα Σας. Εἶστε καλά ἀπό ὑγεία;

Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Πήρατε τό γράμμα τῆς Ν. Κ. μέ τά *ὑλικά;*

Γράφτηκε ὕστερα ἀπό τίς 6 τοῦ Μάρτη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό νησί Κάπρι
('Ιταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή
Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

141

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

'Αγαπητέ Λ. Μπ.! 'Ο Γκανέτσκι βρίσκεται σέ μένα. Τακτοποιεῖ τήν κοινή διαμαρτυρία σχετικά μέ τήν ἀντιπροσωπεία στή Βασιλεία [196].

'Υπογράψτε καί στεῖλτε την (Σεῖς καί **ὅλοι** οἱ *ἀντιπρόσωποι* στή Βασιλεία).

1) στόν Σκλόβσκι — Schklowsky. Falkenweg. 9. *Bern.*

2) στόν Γιούρι — Bekzadian. Bolleystr. 4. Zürich.

3) στούς Τρογιανόβσκι, γιά νά τά ἐπιστρέψει ὁ τελευταῖος (ἀφοῦ τά ὑπογράψει ὅλα) ὅλα ἐδῶ.

Δικός Σας *Λένιν*

Πρέπει *ὅλοι* οἱ ἀντιπρόσωποι νά ὑπογράψουν.

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Μάρτη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε όχι ὁλόκληρο τό
1960 στό περιοδικό «Νόβαγια
ί Νοβέισαγια 'Ιστόρια», τεῦχ. 3

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη
φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

142

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

'Αγαπητέ Λ. Μπ.! Πῆρα σήμερα τό γράμμα Σας καί... * ἀπό τήν ἔκθεση γιά τήν ὁμάδα τῆς III Δούμας. Εὐχαριστῶ. Τό ἔδοσα σήμερα ἤδη στόν Μαλινόβσκι πού εἶναι ἐδῶ. Σήμερα κιόλας ἀναχωρεῖ...

---

* Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου εἶναι μερικά καταστραμένο. 'Από τό σημεῖο αὐτό καί παρακάτω ὁρισμένες λέξεις εἶναι δυσανάγνωστες. *'Η Σύντ.*

Παράξενη, πάρα πολύ παράξενη ἱστορία μέ τόν Ντάν! Ζεῖ ἐλεύθερα, πηγαίνει στήν ὁμάδα, εἶναι διευθυντής τῆς «Λούτς» κτλ.!! Κάποιο *μεγάλο* παιχνίδι παίζει ἐδῶ ἡ Ὀχράνα!

Ἔχουμε συλλήψεις πολύ σοβαρές. Ὁ Κόμπα πιάστηκε. Μέ τόν Μαλινόβσκι μιλήσαμε γιά τά ἀπαιτούμενα μέτρα. Τό τιράζ τῆς «Πράβντα» τίς καθημερινές εἶναι 30-32 χιλ. καί 40-42 χιλ. τίς γιορτές. Παντοῦ βάζουν τίς φωνές — ἄνθρωποι δέν ὑπάρχουν. Οἱ λικβινταριστές ἔχουν ἕνα σωρό διανοούμενους, ἐνῶ τούς δικούς μας ὅλους τούς πιάνουν.

Ἀποφασίσαμε «καταρχήν» νά καταργήσουμε τά πρόσθετα φύλλα καί νά ἐκδίδουμε ἑβδομαδιαῖα παραρτήματα στήν «Πράβντα» μέ 4-8-12 σελίδες (σέ ἀντικατάσταση τῆς «Ζβεζντά») καί μέ ἰδιαίτερη τιμή· καλό θά ἦταν ἄν τό πετυχαίναμε — ἀλλά δέν ὑπάρχουν ἄνθρωποι. Ἡ ἐξάδα ζεῖ πολύ ἁρμονικά — ὅμως παραπονεῖται ὅτι εἶναι δύσκολα...

Ὅλη ἡ «διανόηση» εἶναι μέ τούς λικβινταριστές. Οἱ ἐργατικές μάζες εἶναι μέ μᾶς (40 χιλ. φύλλα ἡ «Πράβντα» contra * 12 χιλ. τῆς «Λούτς»), ὅμως τή *δική τους* διανόηση πολύ δύσκολα τή δημιουργοῦν οἱ ἐργάτες. Ἀργά καί δύσκολα.

Οἱ κομματικές ὑποθέσεις στή Ρωσία γενικά εἶναι φανερό ὅτι βελτιώνονται. Οἱ ἐργατικοί ὅμιλοι, ὁμάδες καί ὀργανώσεις παντοῦ ἔκδηλα μεγαλώνουν καί ἑδραιώνονται. Διευρύνονται. Καί στά Οὐράλια καί στό Νότο καί στήν περιοχή τῆς Μόσχας (ἰδιαίτερα). Στόν Καύκασο ἔχουμε βελτίωση (τά τελευταῖα νέα — ξανά συλλήψεις)...

Ἀναμφισβήτητη ἀναζωογόνηση στή σοσιαλδημοκρατία. Ἄρχισαν πάλι νά δίνουν (λίγα-λίγα) λεφτά. Ἕνα νέο! Ὑπάρχουν σημάδια ἀναζωογόνησης τῶν ἐπαναστατικῶν ὀργανώσεων στό στρατό. Ὅμως οἱ ρυθμοί τοῦ κινήματος εἶναι κάπως διαφορετικοί, καινούργιοι.

Θά προσέξατε, φυσικά, τόν Πλεχάνοφ στήν «Πράβντα»; Ἔκανε τό καπρίτσιο του καί... ξαναγύρισε. Ἄχ, τί καπριτσόζος εἶναι! Βοήθησε τόν Μαγέβσκι (ὕστερα ἀπό τό Γενάρη 1912) — μετά τόν ἐγκατέλειψε (τόν Αὔγουστο τοῦ 1912). Ὁ Μαγέβσκι τόν ἔβρισε φοβερά — τώρα πάλι τόν βρίζει!! Ὁ Κισελιόφ μοῦ ἔστειλε μιά μακροσκελή ἐπιστολή, ὅπου μέ κατηγορεῖ ὅτι πιέζω τούς κομματικούς μενσεβίκους, ἀπό τούς ὁποίους, λέει, μάταια ζητάω νά γίνουν «λενινιστές». Παράξενος ἄνθρωπος! Καί ὁ Γκρ—ι πιστεύει ὅτι πρόκειται γιά «ἐνέργεια» τοῦ Πλεχάνοφ...

Νέο στήν ἱστορία τοῦ κουτσομπολιοῦ: ὁ Κ. Radek ἔβγαλε τή μπροσούρα: «Meine Abrechnung» ** ἐνάντια στόν Τίσκα, βρίζοντάς τον ἀλύπητα. Ὑποσχέθηκαν νά τή στείλουν καί σέ Σᾶς.

---

* — ἔναντι. *Ἡ Σύντ.*

** — «Ἡ ἔκθεσή μου». *Ἡ Σύντ.*

Διάβασα τό καινούργιο βιβλίο τῆς Ρόζας «Die Akkumulation des Kapitals» *. Ἔκανε φοβερά λάθη. Διαστρέβλωσε τόν Μάρξ. Χαίρομαι πολύ πού καί ὁ Πάννεκουκ καί ὁ Ἐκστέιν καί ὁ Ο. Μπάουερ ὁμόφωνα τήν κατέκριναν καί εἶπαν ἐνάντιά της ἐκεῖνο πού ἔλεγα ἐγώ τό 1899 ἐνάντια στούς ναρόντνικους. Σχεδιάζω νά γράψω γιά τήν Ρόζα στό «Προσβεστσένιγε» γιά τό τεῦχος 4 [197].

Ὁ Κόμπα πρόλαβε νά γράψει (γιά τρία τεύχη τοῦ «Προσβεστσένιγε») ἕνα μεγάλο ἄρθρο πάνω στό ἐθνικό ζήτημα. Καλό! Πρέπει νά πολεμήσουμε γιά τήν ἀλήθεια ἐνάντια στούς ὀπαδούς τοῦ χωρισμοῦ καί στούς ὀπορτουνιστές πού προέρχονται ἀπό τήν Μπούντ καί ἀπό τούς λικβινταριστές.

Στή Ρωσία κινήθηκαν κάπως τά νερά: ἀπό τό ἐξωτερικό ἐπιστρέφουν περισσότεροι ἀπό πρίν καί πᾶνε νά δουλέψουν στό σπίτι.

Ὁ Τρότσκι, λένε, κάνει μοῦτρα στή «Λούτς».

Λοιπόν, πρέπει ἐπιτέλους νά τελειώσω. Χαιρετισμούς ἀπό τόν Μαλινόβσκι πολλούς καί ἀπό ὅλους. Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 29 τοῦ Μάρτη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1950
στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἀπάντων
τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 35ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

143

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Γιά τόν Ἰβ. Ἰβ.

Ἀγαπητοί σύντροφοι! Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ γιά τό λεπτομερειακό γράμμα μέ τίς ἐξαιρετικά πολύτιμες πληροφορίες. Γράψτε μας περισσότερα καί δόστε μας σύνδεση μέ τίς περιοχές.

Ἔχει ἐξαιρετική σημασία ὅτι οἱ λικβινταριστές δέχονται μέ «ἐχθρότητα» τήν προσέγγιση τῶν κομματικῶν μενσεβίκων πρός τό Κόμμα. Πρέπει νά πάρετε κατά περιοχές ἀπόφαση πάνω σ' αὐτό. Τό γεγονός αὐτό ἀποδείχνει γιά χιλιοστή φορά ὅτι οἱ λικβινταριστές ἀποτελοῦν ἕνα στοιχεῖο ὁριστικά ἐξωκομματικό καί ἀντικομματικό, ὅτι ἡ ἕνωση μπορεῖ νά γίνει μόνο ἐνάντια σ' αὐτούς (ἐνάντια στή «Λούτς») καί σέ καμιά περίπτωση μ' αὐτούς. Κατά τή γνώμη μου, ἔχετε ἀπόλυτο δίκιο νά δίνετε μεγάλη σημασία στό γεγονός αὐτό. Γιά

* — «Ἡ συσσώρευση τοῦ κεφαλαίου». *Ἡ Σύντ.*

ἑνότητα μέ τούς λικβινταριστές δέν ἐπιτρέπεται νά μιλᾶμε καθόλου: δέν ἐπιτρέπεται νά ἑνώσουμε τό Κόμμα μέ τούς διαλυτές τοῦ Κόμματος. Τήν ἀπόφαση τῆς σύσκεψης τοῦ Φλεβάρη 1913 γιά τήν ἑνότητα ἀπό τά κάτω, μοῦ φαίνεται, θά ἔπρεπε νά τήν πολυγραφήσετε (ἄν ὑπάρχουν λίγα ἀντίτυπα) καί νά προσθέσετε τήν ἀπόφαση ἐνάντια στή «Λούτς», παραθέτοντας μέ ἀκρίβεια τά 5 σημεῖα *.

Ἔπειτα, συμφωνῶ ἀπόλυτα μέ τή γνώμη Σας ὅτι ἔχει σπουδαία σημασία ἡ καμπάνια ἐνάντια στούς 7, καθώς καί ἡ ἐργατική πρωτοβουλία στήν περίπτωση αὐτή. Ἡ ἑφτάδα [198] εἶναι ἄνθρωποι πού ταλαντεύονται, πού βρίσκονται κοντά στό Κόμμα, μά ἔχουν λίγη κομματικότητα. Μ' αὐτούς μποροῦμε νά κλείνουμε συμφωνίες μέσα στή Δούμα, γιά νά τούς κατευθύνουμε καί νά τούς τραβᾶμε μαζί μας, θά ἦταν ὅμως ἔγκλημα νά σκεπάζουμε τό λικβινταρισμό τους, τήν ἔλλειψη χαρακτήρα καί τήν ἔλλειψη ἀρχῶν. Πρέπει νά ὑποστηρίξουμε καί νά ἀναπτύξουμε τήν καμπάνια ἐνάντια στούς 7. Τώρα πού μεγαλώνει ἡ λικβινταριστική «Λούτς» (προφανῶς μέ χρήματα τῶν φιλελευθέρων, γιατί ἡ ἔκδοσή της ἀφήνει ἔλλειμμα 1000 ρούβλια τό μήνα καί ἔχει τιράζ μόνο 12 000), πρέπει νά ἐντείνουμε δέκα φορές περισσότερο τήν καμπάνια γιά νά βοηθήσουμε τούς ἕξι ἐργάτες βουλευτές, γιά νά γράψουμε συνδρομητές στήν «Πράβντα», γιά νά μεγαλώσουμε τήν «Πράβντα». Πρέπει νά κάνουμε πάλη ὑπέρ τῆς «Πράβντα» ἀπευθείας στά ἐργοστάσια, ζητώντας νά γράφουν περισσότερους συνδρομητές, νά ἀποσποῦν τό κάθε ἐργοστάσιο ἀπό τή «Λούτς», νά γίνεται ἅμιλλα ἀνάμεσα στά ἐργοστάσια γιά τόν ἀριθμό τῶν συνδρομητῶν τῆς «Πράβντα». Νίκη τῆς κομματικότητας σημαίνει νίκη τῆς «Πράβντα» καί ἀντίστροφα. Πρέπει νά ξεσηκώσουμε μιά τέτια καμπάνια: νά ἀνεβάσουμε τήν «Πράβντα» ἀπό τίς 30 000 στίς 50 000-60 000, καί τόν ἀριθμό τῶν συνδρομητῶν ἀπό 5 000 σέ 20 000 καί νά ἀκολουθήσουμε τήν κατεύθυνση αὐτή σταθερά. Τότε θά μεγαλώσουμε καί θά βελτιώσουμε τήν «Πράβντα».

Ἡ ὑπόδειξή Σας ὅτι δέν ὑπάρχουν διανοούμενοι εἶναι πολύ σωστή. Καί δέν θά ὑπάρχουν. Θά τούς ἀντικαταστήσει ἡ «Πράβντα» καί ὁ παράνομος Τύπος. Πρέπει νά βγάλετε ἀποφάσεις καί φυλλάδια ἔστω καί μέ πολύγραφο, ἐφόσον δέν φτάνουν τά τεχνικά μέσα. Χρειάζεται νά βγάλετε μέ πολύγραφο τίς ἀποφάσεις τῆς ΕΠ σέ 30-60 ἀντίτυπα τήν ἑβδομάδα σάν ὁδηγίες. Γιά τίς ἀποφάσεις θά μπορούσαμε πάντοτε νά συνεννοούμαστε. Σκεφτεῖτε το. Αὐτό θά ἑδραιώσει τήν παράνομη δουλιά, θά μειώσει τόν ἀριθμό τῶν θυμάτων, θά γενικεύσει τήν προπαγάνδα κτλ.

* Βλ. Β. Ι. Λένιν «Γιά τή στάση ἀπέναντι στό λικβινταρισμό καί γιά τήν ἑνότητα» καί «Πρωταρχικό πρόχειρο σχέδιο ἀπόφασης «Γιά τή στάση ἀπέναντι στό λικβινταρισμό καί γιά τήν ἑνότητα»» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 275-277 καί 412-413). *Ἡ Σύντ.*

Ἡ ἀπόφαση τῆς ΕΠ ὑπέρ τῶν 6 καί κατά τῶν 7 εἶναι ὑπέροχη [199]. Πῶς δέν τήν πολυγραφήσατε; Αὐτό εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖο. Τέτιες ἀκριβῶς καμπάνιες μᾶς χρειάζονται. Θά προσπαθήσουμε νά Σᾶς στείλουμε ἄρθρα γιά τήν «Ἰζβέστιγια [200]. Πληροφορεῖστε μας γιά τίς προθεσμίες. Ἐνημερῶστε μας τί διαστάσεις θά ἔχει ἡ «Ἰζβέστιγια» καί πόσο μεγάλα πρέπει νά εἶναι τά ἄρθρα.

Λ.

Γράφτηκε στίς 5 τοῦ Ἀπρίλη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1923 στό βιβλίο: «Ἀπό τήν ἐποχή τῆς «Ζβεζντά καί τῆς «Πράβντα» (1911-1914)». Τεῦχ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

144

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.! Στέλνω τό τυπογραφικό δοκίμιο. Ἐρωτηματικά εἶναι *ἄπειρο πλῆθος:* ξέχασα (ὕστερα ἀπό δέκα καί πάνω χρόνια δέν εἶναι παράξενο) πάρα πολλά. Δόστε σ' αὐτό προσοχή καί κάνετε ἕνα *π ο λ ύ π ρ ο σ ε κ τ ι κ ό* καί μέ μεγάλο τάκτ σημείωμα τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ζητούσατε *μ ά τ α ι α* τή συγκατάθεση τοῦ Πλεχάνοφ καί τοῦ Μάρτοφ γιά τό ξεσκέπασμα τῶν ἀνωνύμων. Ἂν ἀρνηθοῦν (αὐτοί μάλλον θά ἀρνηθοῦν) θά πέσετε σέ γκάφα, ὅμως *ἐ μ ε ῖ ς ἔ χ ο υ μ ε τ ό δ ι κ α ί ω μ α* καί τήν **ὑποχρέωση** νά δημοσιεύσουμε τούς ἀνώνυμους πού ἦταν στήν παλιά «Ἴσκρα»: αὐτό πρέπει νά τό κάνουμε ὁπωσδήποτε. Αὐτό *ἔπρεπε* νά τό κάναμε, χωρίς νά ρωτήσουμε.

Οἱ ἀνώνυμοι στήν *«Προλετάρι»* καί στή *«Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»* ἐμεῖς μέ τόν Γκριγκόρι εἴμαστε σύμφωνοι νά ἀποκαλυφθοῦν [201].

Στέλνω τό φύλλο τῶν παρατηρήσεων.

Λοιπόν, τό καλοκαίρι θά ἰδωθοῦμε. Καλῶς νά ἔρθετε. Νοικιάσαμε μιά ἔπαυλη κοντά στό Ζακοπάνε (4-6 ὧρες ἀπό τήν Κρακοβία, σταθμός Πορόνιν) ἀπό τήν 1. V. ὥς τήν 1. X., θά ὑπάρχει ἕνα δωμάτιο γιά Σᾶς. Οἱ Ζηνόβιεφ δέν εἶναι μακριά.

Νά *φ έ ρ ε τ ε* πιό πολλά βιβλία, ἰδιαίτερα περιοδικά πού δέν ἔχουμε. Ἐπισυνάπτω *κατάλογο τῶν ἀπαραίτητων.* Θά ἀλληλογραφήσουμε ξανά γιά νά πάρετε ἀπό Παρίσι (ἀπό τό Παρίσι νά πάρετε) *ὅ,τι* εἶναι δυνατό.

Au revoir *.

Δικός Σας *Λ.*

* — Καλή ἀντάμωση. *Ἡ Σύντ.*

P. S.... Διαλέξτε ὅλη τήν πολεμική τοῦ 'Αλέξινσκι καί τοῦ Λουνατσάρσκι... * καί φέρτε την. Τί γνώμη ἔχετε γιά τή δυνατότητα νά κληθεῖ ὁ 'Αλέξινσκι στή «σχολή»; ** 'Ο Γκρ. — ὑπέρ, ἐγώ κατά. Σκεφτεῖτε. 'Υπάρχει μήπως σέ Σᾶς δυνατότητα νά ὀργανώσετε μέ *τάκτ* tête-á-tête μέ τόν 'Αλέξινσκι μιά *γενική* συνομιλία, *χωρίς ὅμως γιά τήν ὥρα νά τοῦ μιλήσετε γιά τή σχολή*. Γράψτε, τί ἔστειλε ὁ Λοζόβσκι γιά τίς ἀπεργίες;

«Σοβρεμέννι Μίρ»
μέ τά ἄρθρα τοῦ Πλεχάνοφ γιά τό μυθιστόρημα τοῦ Ρόπσιν.
» » » » » γιά τόν Μπογκουτσάρσκι (βιβλ. [γιά] τήν ἱστ. τῆς Ν. Βόλια)
» τή βιβλιοκρισία τῆς Λ. Ι. 'Αξελρόντ...
γιά τό βιβλίο τοῦ Β. 'Ιλίν «'Υλισμός καί ἐμπειριοκριτικισμός» καί ἄλλα ἐνδιαφέροντα ἄρθρα...

Τά ἄρθρα γιά τή γεωρύθμιση καί γιά τήν ἀγροτική πολιτική τοῦ Στολίπιν.
στό *«Ρούσκογε Μπογκάτστβο»* τοῦ 1910—**1911**—19*12*

καί στό *«Σοβρεμέννι Μίρ»*
καί *«Ζαβέτι»*
«Σέβερνι Ζαπίσκι» 202. } Γιά τά ἴδια ἐπίσης χρόνια.

Γράφτηκε στίς 7 τοῦ 'Απρίλη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

145

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

'Αγαπητέ Λ. Μπ.! Στέλνω τή *συλλογή* μέ τά φύλ. ἀρ. 1-20 τῆς *«Προλετάρι»*, πού ζητήσατε.

"Ενα μέρος τό διάβασα. Νά μή ξεχάσετε γιά τή νόμιμη μπροσούρα Σας (ἀπό τά «Δυό κόμματα») 203 νά προσθέσετε ὁπωσδήποτε ἕνα

* Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου ἔχει καταστραφεῖ μερικά. 'Από τό σημεῖο αὐτό καί παρακάτω μερικές λέξεις εἶναι δυσανάγνωστες. 'Η λέξη πού εἶναι κλεισμένη σέ ἀγκύλες ἀποδόθηκε ἐννοιακά. *'Η Σύντ.*

** Πρόκειται γιά τήν κομματική σχολή πού ἡ ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ ὑπολόγιζε νά ὀργανώσει στό Πορόνιν. *'Η Σύντ.*

ὁλόκληρο κεφάλαιο γιά τούς λικβινταριστές ἐνέσους. (*Πεσεχόνοφ*, τεύχη 7 καί 8 τοῦ «Ρούσκογε Μπογκάτστβο», 1906 — σύγκρ. τήν «Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 4: «Ἐσέροι-μενσεβίκοι» *).

Τό κοινό τώρα τά ξέχασε *ὅλα*. Οἱ νεότεροι δέν ξέρουν *τίποτε*. Διηγηθεῖτε ἀπό τό *ἄλφα* γιά τό λικβινταρισμό (καί «**γιά τό ἀνοιχτό κόμμα**») τῶν ἐνέσων.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ Ἀπρίλη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

146

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.! Στέλνω ἕνα τσέκ. Μιά πού εἶναι μέ ἐπιστροφή, δέν κάνει νά μή δόσουμε, ὅσο κι' ἄν οἱ δουλιές πᾶνε ἄσχημα. Ὀργανῶστε, φίλε μου, *ἀμέσως κιόλας* διαλέξεις στό δρόμο πρός τά δῶ. Σήμερα ἐπέστρεψα ἀπό τή Λειψία [204]: *64 μάρκα*, λεφτά εἶναι κι' αὐτά! Κι' ἄν ἀκόμη γίνει σέ μερικές πόλεις, τότε θά ἔχουμε πολύ περισσότερα.

Σήμερα θά Σᾶς στείλω τά ὑλικά τῆς Δούμας. Χρειάζεται νά βοηθήσετε τούς βουλευτές (τούς 6) *νά γράφετε τούς λόγους*. Ὁπωσδήποτε. Ἀσχοληθεῖτε ὁ ἴδιος (στίς 24. IV. μέ τό *π. ἡ.* ἀρχίζει τίς ἐργασίες της ἡ Δούμα, πρέπει νά *βιαστεῖτε)* καί βάλτε καί τόν *Ἀλέξινσκι*. Κατάλληλη γιά Σᾶς ἀφορμή: γράψτε του μέ pneu ** σάν συνεργάτη τῆς «Πράβντα» καί ὀργανῶστε συνάντηση. Καλά θά ἦταν (ὅμως *ὄχι καί ὑποχρεωτικά)* νά στείλετε τούς λόγους μέσω τῆς Κρακοβίας.

Τά θέματα τά στέλνω.

Ὁλοκληρῶστε τή δουλιά αὐτή *τό γρηγορότερο* καί πιό δραστήρια. «Συνδεθεῖτε» μέ τόν Ἀλέξινσκι...

Ἄπειρους χαιρετισμούς.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 26 τοῦ Ἀπρίλη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 13ος, σελ. 400-410. *Ἡ Σύντ.*
** — μέ τό πνευστό ταχυδρομεῖο. *Ἡ Σύντ.*

147

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Ε. ΓΚΕΡΜΑΝ

Ἀγαπητέ σύντροφε! Φεύγουμε ὥς τήν 1 τοῦ Ὀχτώβρη στό *Poronin* (Galizien, διεύθυνση: Herrn Ulianow), 4-6 ὧρες ἀπό τήν Κρακοβία στή γραμμή «Ζακοπάνε». Γράφετε στή νέα διεύθυνση.

Εὐχαριστῶ γιά τό φυλλάδιο τῆς ΚΕ Σας πού μοῦ στείλατε [205]. Συζητεῖστε τό γρηγορότερο καί, ἀφοῦ πάρετε ἀπόφαση, ἀνακοινῶστε μου, ἄν θέλετε *γιά τή γενίκευση τῆς ζύμωσης πρίν* ἀπό τό συνέδριο νά βγάλετε *τό πρόγραμμα δράσης* τῶν μπολσεβίκων (ἤ *τῶν κομματικῶν, ἤ τῶν ἀντιλικβινταριστῶν)* λεττονῶν.

Κατά τή γνώμη μου, θά ἔπρεπε. Ἄν δέν ὑπάρχουν χρήματα, μπορεῖ νά βγεῖ πολυγραφημένο.

Στό πρόγραμμα δράσης, κατά τή γνώμη μου, χρειάζεται νά συγκεντρώσετε ἰδιαίτερα τήν προσοχή σέ τρία σημεῖα:

(1) ἡ ἀπάρνηση *τῆς ἐπαναστατικῆς* τακτικῆς ἀπό τούς λικβινταριστές. Ἡ ἐκτίμηση τῆς κατάστασης πού κάνουν εἶναι (καλυμμένα) φιλελεύθερη. Νά ἐξηγηθεῖ αὐτό.

(2) Γιά τούς λικβινταριστές· νά ἀναδημοσιευτεῖ (ἤ νά παρατεθοῦν ἀποσπάσματα ἐκτενῆ ἀπό τό κύριο ἄρθρο τοῦ φύλ. ἀρ. 101 τῆς «Λούτς») καί νά πεῖτε στούς λεττονούς ἐργάτες τήν ἀλήθεια.

(3) Τό ἐθνικό ζήτημα. Τό χωριστικό κίνημα καί ὁ φεντεραλισμός τῶν μπουντιστῶν, πού «ἀγόρασαν» τούς λικβινταριστές. Ἡ ζημιά τῆς πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας.

Δέν θά ἦταν καλύτερα γιά τήν ὁμάδα Σας νά προβάλει καί *σχέδια ἀποφάσεων* γιά τά ζητήματα αὐτά; Ἤ καλύτερα νά γράψει ἕνα *πρόγραμμα δράσης;* Πῶς θά εἶναι πιό κατάλληλα γιά τή ζύμωση πρίν τό συνέδριο καί κατά τήν ψηφοφορία τῶν ὑποψηφίων ἀντιπροσώπων τοῦ συνεδρίου;

Γράψτε τή γνώμη τή δική Σας (καί τῶν φίλων). Ἄν θά εἶναι ἀπαραίτητη ἀπόφαση ἤ πρόγραμμα δράσης, ἐμεῖς θά Σᾶς βοηθήσουμε νά τά γράψετε. Σέ ποιά προθεσμία; Πότε θά γίνει τό συνέδριο; [206]

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 6 τοῦ Μάη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1935 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

148

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Λ. ΣΚΛΟΒΣΚΙ

Ἀγαπητέ Σ.! Προσέξτε τήν ἀλλαγή τῆς διεύθυνσής μου. Ἤλθαμε ἐδῶ σ' ἕνα χωριό κοντά στό Ζακοπάνε γιά νά κάνει θεραπεία μέ βουνίσιο ἀέρα ἡ Ναντ. Κονστ. πού πάσχει ἀπό τή νόσο Μπαζεντόφ (ἐδῶ εἶναι περίπου 700 μέτρα ὕψος). Μέ τρομάζουν: ἄν παραμελήσετε, θά γίνει, λέει, ἀθεράπευτη, πηγαίνετέ την *ἀμέσως* στόν Κόχερ στή Βέρνη, αὐτός εἶναι διασημότητα πρώτης γραμμῆς... Ἀπό τό ἕνα μέρος, ὁ Κόχερ εἶναι χειροῦργος. Οἱ χειροῦργοι ἀγαποῦν νά κόβουν, ἀλλά ἡ ἐγχείρηση ἐδῶ, ὅπως φαίνεται, εἶναι ἐξαιρετικά ἐπικίνδυνη καί πάρα πολύ ἀμφίβολη... Ἀπό τό ἄλλο μέρος, τή θεραπεύουν μέ βουνίσιο ἀέρα καί *ἡσυχία*. Ὅμως σέ μᾶς ἡ «ἡσυχία» εἶναι δύσκολο νά πραγματοποιηθεῖ, ὅταν κάνεις νευρική ζωή. Καί ἡ ἀρώστια προέρχεται ἀπό νευρικά αἴτια. Ἔκανε θεραπεία 3 ἑβδομάδες μέ ἠλεκτρισμό. Ἐπιτυχία = 0. Δέν ἄλλαξε τίποτε: καί τό πρήξιμο τῶν ματιῶν, καί τό πρήξιμο τοῦ λαιμοῦ, καί ἡ ταχυπαλμία, ὅλα τά συμπτώματα τῆς νόσου Μπαζεντόφ.

Θά μπορούσατε μήπως νά μᾶς πληροφορήσετε σχετικά μέ τόν Κόχερ; Δέν ξέρω *πῶς* νά τό κάνω αὐτό, καί θέλω νά Σᾶς συμβουλευτῶ. Δέν θά μπορούσατε μέ κάποιον, φοιτητή ἤ γιατρό, νά πᾶτε στόν Κόχερ νά μιλήσετε; Ἤ αὐτός δέν θά θελήσει νά μιλήσει χωρίς τόν ἄρωστο; Ἤ δέν θά μπορούσατε νά μιλήσετε μ' αὐτόν, ἀφοῦ πάρουμε γράμμα ἀπό τόν ἐδῶ, δηλ. στήν Κρακοβία, θεράποντα γιατρό; Ἄν εἶναι γενικά δυνατό νά πάρετε πληροφορίες σοβαροῦ χαρακτήρα στή Βέρνη *γιά* τόν Κόχερ ἤ *ἀπό τόν* Κόχερ (τό τελευταῖο θά ἦταν, βέβαια, καλύτερο), θά μέ ὑποχρεώνατε πολύ. Ἄν οἱ πληροφορίες εἶναι *ὑπέρ* τοῦ ἐρχομοῦ στή Βέρνη, γράψτε, πότε δέχεται ὁ Κόχερ, πότε θά φύγει γιά παραθέριση καί πῶς πρέπει νά τακτοποιηθοῦμε στή Βέρνη, στήν κλινική (καί ἄν εἶναι πολύ ἀκριβά), ἤ κάπως ἀλλιῶς.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι καί εὐχαριστῶ ἐκ τῶν προτέρων γιά τίς ἐνέργειές Σας.

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Absender: Wl. Ulianow. *Poronin* (Galizien).

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Μάη 1913
Στάλθηκε στή Βέρνη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 8

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

149

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

'Αγαπητέ Α. Μ.!

Ποῦ βρισκόμαστε σχετικά μέ τό ἀρθράκι ἤ τό διήγημα γιά τό τεῦχος *τοῦ Μάη* τοῦ «Προσβεστσένιγε»; Μοῦ γράφουν ἀπό κεῖ ὅτι θά μποροῦσαν νά ἐκδόσουν *10-15 χιλιάδες* (βλέπετε πῶς προχωροῦμε!) ἀντίτυπα, ἄν ὑπῆρχε κάτι Δικό Σας. Γράψτε μου δυό λόγια ἄν θά ὑπάρξει [207]. Θά τό ἀναδημοσιεύσει ὕστερα καί ἡ «Πράβντα» καί θά ἔχουμε 40 000 ἀναγνῶστες. Ναί... οἱ δουλιές τοῦ «Προσβεστσένιγε» θά μποροῦσαν νά πᾶνε καλά, γιατί ἄλλωστε *δέν* ὑπάρχει, πού νά πάρει ὁ διάβολος, ἔστω καί ἕνα περιοδικό μέ ξεκάθαρη φυσιογνωμία γιά τούς ἐργάτες, γιά τούς *σοσιαλδημοκράτες*, γιά τήν ἐπαναστατική δημοκρατία. Ὅλα εἶναι ἀπαίσια καί πλαδαρά.

Πῶς πᾶτε ἀπό ὑγεία; 'Αναπαυτήκατε ἤ θά ἀναπαυτεῖτε τό καλοκαίρι; Χρειάζεται ἀλήθεια ὁπωσδήποτε νά ἀναπαυτεῖτε *καλά!*

Ἐγώ ἔχω ἀναποδιές. Ἡ γυναίκα μου πάσχει ἀπό τή νόσο Μπαζεντόφ. Τά νεῦρα! Καί τά δικά μου νεῦρα χάλασαν κάπως. Ἤρθαμε νά περάσουμε τό καλοκαίρι στό χωριό Πορόνιν, κοντά στό Ζακοπάνε. (Ἡ διεύθυνσή μου εἶναι: Herrn Wl. Ulianow. *Poronin. Galizien.* Austria.) Ὄμορφα μέρη. Ὑγιεινά. Ὑψόμετρο 700 περίπου μέτρα. Δέν σκέπτεστε νά κάνετε καμιά βόλτα πρός τά ἐδῶ; Θά βρεῖτε ἐνδιαφέροντες ἐργάτες ἀπό τή Ρωσία. Τό Ζακοπάνε (βρίσκεται 7 βέρστια ἀπό μᾶς) εἶναι φημισμένο κλιματικό θεραπευτικό κέντρο.

Διαβάσατε τούς «Μύθους» τοῦ Ντεμιάν Μπέντνι; Θά Σᾶς τούς στείλω, ἄν δέν τούς διαβάσατε. Ἄν τούς διαβάσατε, γράψτε μου δυό λόγια, μέ τή γνώμη Σας γι' αὐτά.

Παίρνετε τακτικά τήν «Πράβντα» καί τή «Λούτς»; Ἡ ὑπόθεσή μας — παρόλες τίς δυσκολίες — προοδεύει, οἰκοδομοῦμε ἕνα *ἐπαναστατικό* ἐργατικό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα ἐνάντια στούς φιλελεύθερους ἀποστάτες, τούς λικβινταριστές. Θά ἔχουμε καί στή γειτονιά μας πανηγύρι. Ἔχουμε τώρα γιορτή ὕστερα ἀπό τή νίκη τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης πάνω στούς λικβινταριστές στίς ἐκλογές γιά τή διοίκηση τοῦ νέου συνδικάτου τῶν μεταλλουργῶν [208].

Καλός εἶναι ὁ Λουνατσάρσκι «σας»!! Καλός εἶναι! Γι' αὐτόν ὁ Μέτερλινκ εἶναι, λέει, «ἐπιστημονικός μυστικισμός» *... Ἤ μήπως ὁ Λουνατσάρσκι καί ὁ Μπογκντάνοφ δέν εἶναι πιά δικοί σας;

---

* Πρόκειται γιά τήν ἐπιφυλλίδα τοῦ Α. Β. Λουνατσάρσκι «'Αγάπη καί θάνατος». *Ἡ Σύντ.*

Ἀλλά φτάνουν τά ἀστεῖα. *Σᾶς εὔχομαι ὑγεία.* Γράψτε μου δυό λόγια. *Ἀναπαυτεῖτε* καλύτερα.

Δικός Σας *Λένιν*

Ulianow. Austria. *Poronin* (Galizien).

Πῶς Σᾶς φάνηκε τό ἐπετειακό φύλλο τῆς «Πράβντα»; [209]

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 9-10 τοῦ Μάη 1913
Στάλθηκε στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

150

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.! Σᾶς στέλνω τό γράμμα τοῦ Τρογιανόβσκι [210]. Κατά τή γνώμη μου, ἀξίζει νά ἀπαντήσει κανείς στόν παλιάνθρωπο Σεμκόβσκι (τό «Kampf» Σᾶς στέλνει ὁ Γκριγκόρι) *μόνο* σέ δριμύ τόνο, ὄχι ὅπως στή «Neue Zeit» στόν Στεκλόφ.

Γράψτε σύντομα, ὅμως ἀποφασιστικά καί σθεναρά γιά τούς προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τῆς δημοκρατίας, γιά τήν ἀπεργοσπαστική ἐφημερίδα «Λούτς», γιά τήν πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν πού ἀκολουθοῦν τήν «Πράβντα». Ἂν τό δημοσιεύσουν οἱ ὀπορτουνιστές αὐστριακοί, τότε θά τό ἐκδόσουμε στήν ἔκθεση πρός τό συνέδριο τῆς Βιέννης τό 1914 [211]. Εἶμαι κατηγορηματικά ἐνάντια στά γραφόμενα «σχετικά μέ τήν ποταπότητα» τῶν ὀπορτουνιστῶν ἀπό τή «Neue Zeit» ἤ ἀπό τό «Kampf».

Ποιά ἡ γνώμη Σας;

Δικός Σας *Λένιν*

Συμφωνῶ νά ἀπευθυνθοῦμε στό «Kampf» χωρίς τόν Ριαζάνοφ. Αὐτός ὁ «τίμιος μεσίτης» θά χαλάσει τή δουλιά, θά τή δυσκολέψει ἀπ' ἔξω μέ φιλονικίες, ἀπό μέσα μέ δολιότητα. Καλύτερα νά πᾶμε ἀπευθείας καί νά ἔχουμε εὐθεία ἀπάντηση. Ἂν θέλει ὁ Ριαζάνοφ, ἄς «βοηθάει» ἀπ' ἔξω (χμ, χμ)... *

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 30 τοῦ Μάη 1913
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Τό χειρόγραφο τοῦ ντοκουμέντου εἶναι κατεστραμένο μερικά. Μερικές λέξεις εἶναι δυσανάγνωστες. *Ἡ Σύντ.*

151

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Ἀξιότιμοι συνάδελφοι!

Σήμερα πῆρα, ἐπιτέλους, τή σειρά τῆς «Πράβντα» τῶν τελευταίων ἡμερῶν, γιά τήν ἀκρίβεια τῆς τελευταίας ἑβδομάδας. Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ καί Σᾶς συγχαίρω θερμά γιά τήν ἐπιτυχία: γιά μένα εἶναι ἀναμφίβολο ὅτι ἡ ἐφημερίδα *στάθηκε* τώρα στά πόδια της. Ἡ βελτίωση εἶναι τεράστια καί σοβαρή, πρέπει νά ἐλπίζουμε ὅτι θά εἶναι σταθερή καί ὁριστική. Τό ὅτι τά ἄρθρα τοῦ Πλεχάνοφ εἶναι μεγάλα καί ὅτι ὑπάρχει πολύς ἀντιλικβινταρισμός (ὅπως γράφει ἕνας ἐργάτης βουλευτής) εἶναι πιά ἐπιμέρους ζητήματα· στήν περίπτωση αὐτή δέν εἶναι δύσκολο νά γίνει διόρθωση, μιά καί ἡ ἐφημερίδα στέκει σταθερά καί πιστεύω ὅτι τά ντόπια στελέχη θά δοῦν ἀμέσως μέ τί τρόπο πρέπει νά κάνουν τή διόρθωση. Πήραμε καί τό λεπτομερειακό γράμμα ἑνός συνεργάτη (πού δέν ἔχει, δυστυχῶς, τήν ἑλκυστική ἰδιότητα τοῦ «βουλευτῆ») καί χαρήκαμε πολύ, συγχαίροντάς τον γιά κάθε ἐπιτυχία. Φαίνεται ὅτι τώρα (καί μόνο τώρα, ὕστερα ἀπό τόν τυχοδιωκτισμό τοῦ Στ—φ *) τέλειωσε ἡ περίοδος τῶν ταλαντεύσεων... μόνο νά μή βασκαθοῦμε!...

Δέν Σᾶς συμβουλεύω νά στείλετε τελεσίγραφο στόν Πλεχάνοφ: εἶναι νωρίς, μπορεῖ νά φέρει ζημιά!! Ἄν πρόκειται νά τοῦ γράψετε, γράψτε του μέ εὐγένεια καί ἠπιότητα. Σήμερα εἶναι πολύτιμος, γιατί πολεμάει ἐνάντια στούς ἐχθρούς τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος.

Σχετικά μέ τόν Ντεμιάν Μπέντνι ἐξακολουθῶ *νά εἶμαι ὑπέρ*. Μήν ἁρπάζεστε φίλοι μου ἀπό τίς ἀνθρώπινες ἀδυναμίες! Τά ταλέντα εἶναι σπάνια. Πρέπει συστηματικά καί προσεκτικά νά τόν ὑποστηρίζετε. Ἁμαρτία, μεγάλη ἁμαρτία θά βαραίνει τήν ψυχή σας (ἑκατό φορές πιό πολύ ἀπό τίς διάφορες προσωπικές «ἁμαρτίες», ἄν ὑπάρχουν τέτιες...) ἀπέναντι στήν ἐργατική δημοκρατία ἄν δέν τραβήξετε, ἄν *δέν βοηθήσετε* ἕναν συνεργάτη μέ ταλέντο. Οἱ συγκρούσεις ἦταν μικρές, ἐνῶ ἡ ὑπόθεση εἶναι σοβαρή. Σκεφτεῖτε το αὐτό.

Σχετικά μέ τό μεγάλωμα, ἔγραψα πρίν λίγο καιρό λεπτομερειακά σ' ἕναν τοῦ «Προσβεστσένιγε». Πιστεύω ὅτι διαβάσατε τό γράμμα ἐκεῖνο. Κι' ἐγώ εἶμαι ὑπέρ τῆς σύνεσης στόν οἰκονομικό τομέα: ἐκεῖνες τίς ἕξι σελίδες (τῶν σημερινῶν πρόσθετων φύλλων) νά τίς *δόσετε μέ ἄλλον τρόπο*, μέ ἄλλο καρύκευμα, ἄλλο τίτλο καί περιεχόμενο: 4

* Γιά ποιόν γίνεται λόγος δέν ἐξακριβώθηκε. *Ἡ Σύντ.*

σελίδες τοῦ παραρτήματος τῆς Κυριακῆς γιά τούς πρωτοπόρους + 2 σελίδες τῆς «Ραμπότσαγια κοπέικα» τοῦ 1 καπικιοῦ, γιά τή *μάζα*, γιά τήν κατάκτηση έκατό χιλιάδων ἀναγνωστῶν, ἐκλαϊκεύοντας τό περιεχόμενο. Δέν πρέπει νά ἀντιγράφετε τή «Λούτς», ἀλλά νά ἀκολουθεῖτε *τό δικό σας* δρόμο, τόν προλεταριακό δρόμο: φτάνουν 4 σελίδες γιά τούς πρωτοπόρους *ἐργάτες* καί 2 σελίδες (*ἀργότερα* καί 4) γιά τή *μάζα*, γιά ἕναν μακρόχρονο καί ἐπίμονο πόλεμο μέ σκοπό νά κατακτήσουμε 100 000 ἀναγνῶστες. Νά εἰσχωρεῖτε στίς μάζες σέ πλάτος καί σέ βάθος καί νά μήν ἀκολουθεῖτε τά διανοουμενίστικα τερτίπια, σάν αὐτά τῆς «Λούτς».

Ἀκόμη μιά φορά: σᾶς στέλνω χαιρετισμούς, συγχαρητήρια καί τίς καλύτερες εὐχές.

Δικός Σας *Β. Ι.*

Ἕναν ἰδιαίτερο χαιρετισμό στόν Βιτίμσκι: εἶναι **πάρα πολύ** *πετυχημένο* τό ἄρθρο του γιά τόν ἐργατικό Τύπο καί τήν ἐργατική δημοκρατία ἐνάντια στούς φιλελεύθερους!! [212] Ὅσο γιά τήν «Ἰδεολογία» τοῦ Μπογκντάνοφ *ἀσφαλῶς* πρόκειται γιά αἵρεση: ὑπόσχομαι νά σᾶς τό ἀποδείξω μέ ἀκρίβεια!! [213]

Οἱ μαρξιστές χαίρονται γιά τό μεγάλωμα τοῦ τιράζ, ὅταν αὐτό γίνεται χάρη στά *μαρξιστικά* ἄρθρα καί ὄχι χάρη στά ἄρθρα πού στρέφονται *ἐνάντια στό μαρξισμό*. Θέλουμε ἐφημερίδα μέ μαρξιστικό καί ὄχι μαχιστικό ἰδεολογικό περιεχόμενο — ὅλοι οἱ συνεργάτες καί οἱ ἀναγνῶστες τῆς «Πράβντα» αὐτό θέλουν. Δέν εἶναι ἔτσι;

P. S. Ἡ διεύθυνση δέν εἶναι Paronen, ἀλλά *Poronin* (Galizien) καί ἀπαραίτητα νά *προσθέσετε* στό δέμα: *δρομολόγιο: Βαρσοβία — Σύνορα — Ζακοπάνε.*

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 25 τοῦ Μάη 1913
Στάλθηκε στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

152

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

Ἀγαπητέ σύντροφε Χούισμανς! Ἐδῶ καί ἀρκετό ἤδη καιρό ταμίας τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς IV Δούμας εἶναι ὁ Μουράνοφ. Ὁ Μουράνοφ δημοσιεύει στίς σοσιαλδημοκρατικές ἐφημερίδες τῆς Πετρούπολης τούς ἀπολογισμούς γιά τά ποσά πού πῆρε ἡ ὁμάδα. Σύμφωνα μέ τίς ἐφημερίδες, οἱ ρῶσοι ἐργάτες κάνουν ἐράνους ἀπό τήν ἀρχή τῆς γενικῆς ἀπεργίας στό Βέλγιο «γιά τούς βέλγους ἐργάτες» [214]. Λογουχάρη, στά φύλ.

άρ. 101, 102, 109, 116 τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» ὑπάρχουν ἀπολογισμοί μέ τήν ὑπογραφή τοῦ Μουράνοφ, ὁ ὁποῖος πῆρε γιά τούς βέλγους ἐργάτες περίπου 500 ρούβλια, πού συγκεντρώθηκαν ἀπό τούς ρώσους ἐργάτες σέ ὅλες τίς γωνιές τῆς Ρωσίας. Δέν ἀμφιβάλλω ὅτι τά 800 + 700 φράγκα πού πήρατε ἔχουν συγκεντρωθεῖ ἀπό τούς ρώσους ἐργάτες γιά τούς βέλγους ἐργάτες. Θά γράψω στόν Μουράνοφ, κι' ἄν ὁ προορισμός τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ εἶναι ἄλλος (πράγμα πάρα πολύ ἀπίθανο), τότε θά Σᾶς ἐνημερώσω.

[Παραλλαγή τοῦ γράμματος *]

Πολύ πιθανό ὅτι τά 1500 φράγκα, γιά τά ὁποῖα γίνεται λόγος, ἔχουν συγκεντρωθεῖ ἀπό τούς ρώσους ἐργάτες *γιά τούς βέλγους ἐργάτες*. Παρόμοιοι ἔρανοι γίνονταν ἀπό τήν ἀρχή τῆς γενικῆς ἀπεργίας στό Βέλγιο. Οἱ κατάλογοι δημοσιεύονται στίς σοσιαλδημοκρατικές ἐφημερίδες μας μέ τήν ὑπογραφή *τοῦ Μουράνοφ*, ὁ ὁποῖος τώρα εἶναι ταμίας τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς IV Δούμας. Θά γράψω στόν Μουράνοφ καί θά τόν παρακαλέσω νά διευκρινίσει τό ζήτημα.

*[Σημείωση σχετικά μέ τό χρηματικό ἔρανο γιά τούς βέλγους ἐργάτες **]*

Ἔρανοι γιά τούς βέλγους.

1500 frs. = περίπου **600** ρούβλια.

«Πράβντα»,	άρ. φύλ. 116	36.30	42.10
		5.80	
	άρ. φύλ. 109	24.60	
		18.	
		1.60	
		16.45	
		53.24	136.99
		1.40	
		7.25	
		6.30	
		8.15	
	άρ. φύλ. 102	132.16	
(Σάβ. 4. V. 1913)	άρ. φύλ. 101	159.83	291.99
			471.08

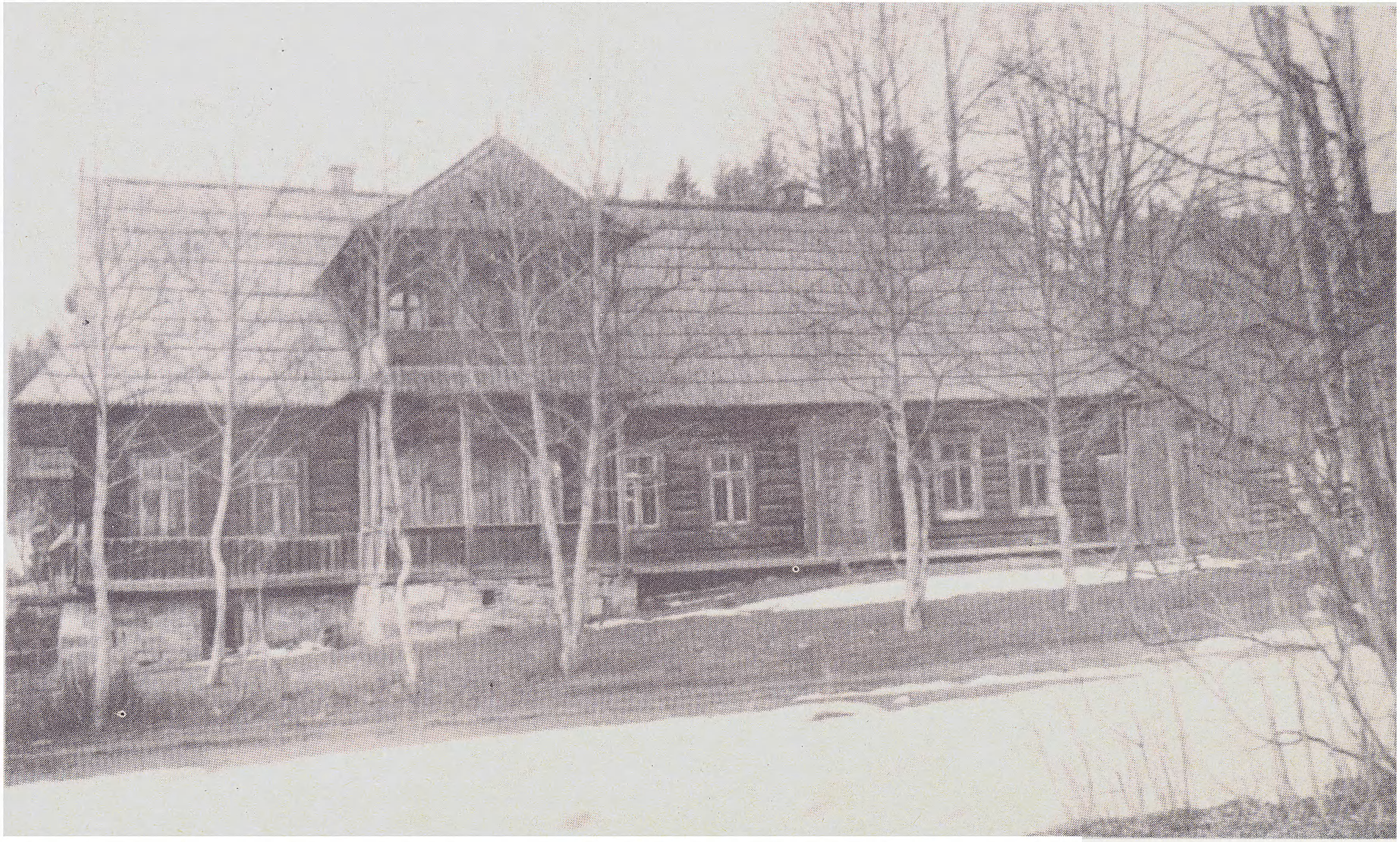
Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 4 τοῦ Ἰούνη 1913
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1960 στό περιοδικό «Βοπρόσι Ἰστόρι ΚΠΣΣ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

* Παρακάτω δημοσιεύεται τό κείμενο πού γράφτηκε στό περιθώριο τοῦ προηγούμενου γράμματος. *Ἡ Σύντ.*

** Ἡ σημείωση γράφτηκε στήν πίσω σελίδα τοῦ γράμματος, στή ρωσική γλώσσα. *Ἡ Σύντ.*

Τό σπίτι στό Παρόνιν, ὅπου ζοῦσε ὁ Β. Ι. Λένιν τό 1913 καί 1914.

153

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. ΡΟΥΝΤΙΣ-ΓΚΙΠΣΑΙΣ

Ἀγαπητέ σύντροφε! Τό σχέδιο τῆς πλατφόρμας τό ἔστειλα χθές στό Βερολίνο στόν Γκέρμαν *.

Τό ἀπόσπασμα ἀπό τό ἄρθρο τοῦ «Μπέρζιν» [215] πού μοῦ στείλατε δείχνει ὅτι ὁ Μπέρζιν εἶναι ὁ πιό ἀνόητος συμφιλιωτιστής. Πρέπει νά συσπειρώσετε γύρω σας ἀνθρώπους σταθερούς καί πού καταλαβαίνουν τήν ὑπόθεση, ἐνῶ ἄνθρωποι σάν τόν Μπέρζιν βοηθοῦν στήν πράξη τούς *λικβινταριστές*. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί εἶναι ὑπηρέτες τῶν λικβινταριστῶν.

Στεῖλτε μετάφραση (στά ρωσικά ἤ στά γερμανικά, ὅ,τι Σᾶς εἶναι εὐκολότερο) *ὅλου* τοῦ ἄρθρου τοῦ Μπέρζιν.

Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀπαντήσετε *διεξοδικά* καί μέ *δριμύτητα*.

Χαιρετισμούς! Δικός Σας *Λένιν*

Γιά τήν ὥρα, ἔχοντας μόνο ἕνα μικρό ἀπόσπασμα ἀπό Σᾶς, μπορῶ νά πῶ ἐνάντια στόν Μπέρζιν μονάχα τά παρακάτω:

Ὁ Μπέρζιν προσπαθεῖ νά παρουσιάσει τήν ὑπόθεση ἔτσι, πού νά φανεῖ ὅτι τάχα οἱ «μπολσεβίκοι», δηλ. πιό σωστά ἡ συνδιάσκεψη τοῦ Γενάρη 1912 τοῦ ΣΔΕΚΡ, πραγματοποιεῖ τή διάσπαση μέ τό ὅτι παραβιάζει τήν ἀπόφαση τῆς Στοκχόλμης. Ὁ Μπέρζιν ἀποκαλύπτει μ' αὐτό ὅτι εἶναι ἁπλῶς ἕνας ἀγράμματος. *Δέν ξέρει* ποιά εἶναι ἡ ἀπόφαση τῆς Στοκχόλμης.

Τό συνέδριο τῆς Στοκχόλμης *δέν* ψήφισε τήν ὁμοσπονδία. Ψήφισε τή *συμφωνία* μέ τούς ἐθνικούς (δηλ. μέ τούς πολωνούς, τούς λεττονούς καί τήν Μπούντ) [216].

Ἡ συμφωνία αὐτή ἀπαιτοῦσε τή συνένωση τῶν ἐθνικῶν κατά τόπους. Γιατί ὁ Μπέρζιν τό παρακάμπτει αὐτό; Ἀπό ἀγραμματοσύνη ἤ γιά νά καλύψει τούς λικβινταριστές;

Ἀπόδειξη εἶναι ἡ ἀπόφαση τοῦ *Κόμματος* στή συνδιάσκεψη τοῦ Δεκέμβρη *1908* (δηλ. δυόμισι χρόνια μετά τή Στοκχόλμη).

Ἡ ἀπόφαση αὐτή ἀναφέρει (βλ. σελ. 46 τῆς μπροσούρας: «Ἡ πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ τό Δεκέμβρη 1908») —

---

* Βλ. Β. Ι. Λένιν «Σχέδιο πλατφόρμας γιά τό IV συνέδριο τῆς Σοσιαλδημοκρατίας περιοχῆς Λεττονίας» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 204-212). *Ἡ Σύντ.*

(παρ. 1) «Ἡ συνδιάσκεψη προτείνει στήν ΚΕ νά πάρει μέτρα γιά νά γίνει ἡ συνένωση τῶν *τοπικῶν* ὀργανώσεων... ὅπου μέχρι τώρα, *παρά τήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τῆς Στοκχόλμης* δέν ἔγινε»,

(παρ. 2) «ἡ συνένωση πρέπει νά ξεκινᾶ ἀπό τήν ἀρχή τῆς *ἑνότητας»*. Ἡ συνδιάσκεψη *«κατηγορηματικά* ἐκφράζεται | *ἐνάντια* στό νά μπεῖ στή βάση τῆς συνένωσης ἡ ἀρχή τοῦ *φεντεραλισμοῦ»* [217].

Τί λοιπόν μπορεῖ νά πεῖ κανείς ὕστερα ἀπ' αὐτό γιά τήν ἀναισχυντία τοῦ Μπέρζιν πού βεβαιώνει ὅτι τάχα τό συνέδριο τῆς Στοκχόλμης ψήφισε τήν ὁμοσπονδία;;

Ὁ Μπέρζιν διαστρεβλώνει τήν ὑπόθεση!

Οἱ μπουνιστές δέν ἐκπλήρωσαν τήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου καί τοῦ Κόμματος *μή πραγματοποιώντας τήν ἑνότητα*, ἐφαρμόζοντας τήν ὁμοσπονδία, τασσόμενοι *ἐνάντια στήν ἀπόφαση τοῦ Κόμματος*.

Ἡ συνδιάσκεψη τοῦ Γενάρη καταδικάζει τούς μπουντιστές καί καταδικάζει τήν ὁμοσπονδία [218]. Ἄν στή συνδιάσκεψη τοῦ Γενάρη δέν παρουσιάστηκε ἡ ΚΕ τῆς Λεττονίας (ἐνάντια στή θέληση τῆς συνδιάσκεψης *πού τήν προσκάλεσε)*, αὐτό εἶναι *δικό της* φταίξιμο.

Ὁ Μπέρζιν ὑπερασπίζει τούς διασπαστές-λικβινταριστές καί τούς μπουντιστές, ὑπερασπίζει τήν *ὁμοσπονδία* **ἐνάντια στό Κόμμα.**

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 7 τοῦ Ἰούνη 1913
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1935 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

154

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. ΡΟΥΝΤΙΣ-ΓΚΙΠΣΛΙΣ

7/VI. 1913.

Ἀγαπητέ σύντροφε! Πῆρα καί διάβασα τή μετάφραση *ὅλου* τοῦ ἄρθρου τοῦ Μπέρζιν.

Καλό ἄρθρο. Ἄσχημο στό ἄρθρο αὐτό εἶναι μόνο ἐκεῖνο τό μέρος πού μοῦ προκάλεσε μεγάλη ὀργή. Ὅμως *ἀμέσως* κιόλας ζήτησα ἀπό Σᾶς νά μοῦ στείλετε *ὅλο* τό ἄρθρο κι' ἔτσι ἔδειξα ὅτι θεωρῶ ἀπαραίτητο νά γνωριστῶ μέ *ὁλόκληρο* τό κείμενο. Καυτηριάζοντας τόν Μπέρζιν γιά ἕνα μέρος τοῦ ἄρθρου του, Σᾶς παρακάλεσα

νά μοῦ στείλετε *ὅλο* τό ἄρθρο. Ἀπό δῶ προκύπτει ὅτι *βιαστήκατε*, στέλνοντας στόν Μπέρζιν τό ὀργισμένο σημείωμά μου γιά ἕνα μέρος τοῦ ἄρθρου του.

Ὁ Μπέρζιν μοῦ ἔγραψε γράμμα ὅπου λέει ὅτι ἐγώ, φαίνεται, δέν εἶμαι καλά πληροφορημένος. (Βέβαια, ἀπό ἕνα μέρος τοῦ ἄρθρου *δέν μπορεῖ* νά εἶναι κανείς καλά πληροφορημένος γιά *ὅλο* τό ἄρθρο!)

Ἀπ' ὅλο τό ἄρθρο τοῦ Μπέρζιν πείθομαι ὅτι *δέν πρέπει νά τόν βάλουμε στήν ἴδια μοίρα μέ τόν Μπράουν*. Ἐπαναλαμβάνω, τό ἄρθρο τοῦ Μπέρζιν εἶναι *καλό* ἄρθρο· μέ βάση τό ἄρθρο αὐτό πρέπει νά σκεφτοῦμε ὅτι ἡ διαφωνία μας μ' αὐτόν (γιά τήν ἐκτίμηση τῆς ἀπόφασης τῆς Στοκχόλμης κτλ.) ἔχει ἀρκετά μερικό χαρακτήρα. Δέν ἀξίζει νά ἀρχίσουμε ἀμέσως νά συζητᾶμε στόν Τύπο τή διαφωνία αὐτή. Φαίνεται ὅτι ὁ Μπέρζιν ἔρχεται καί θά ἔρθει μαζί μας.

Ἄν ἤδη στείλατε τήν ἀπάντηση (γιά δημοσίευση) στόν Μπέρζιν, συμβουλεύω νά τήν *πάρετε πίσω* καί νά μοῦ τή στείλετε: θά συνεννοηθοῦμε.

Γράψτε τό γρηγορότερο τί κάνατε μέ τό δικό μου προσχέδιο τοῦ προγράμματος δράσης.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1935 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

155

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.! Ξέχασα νά προσθέσω ὅτι στό «Προσβεστσένιγε» ἐγώ δέν ἔγραψα καί δέν θά γράψω γιά τή σύσκεψη μέ τούς φιλελευθέρους.

Γράψτε γιά τό θέμα αὐτό. Πρέπει νά τό ἀναλύσετε καλά, μέ ντοκουμέντα, νά τό ἀναπτύξετε, νά διατυπώσετε συνθήματα. Προσπαθεῖστε!

Δικός Σας *Β. Οὐ.*

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Ἰούνη 1913
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

156

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ ΤΩΝ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΩΝ — ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΙΚΑΤΟΥ ΕΡΓΑΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΟΥ

Ἀγαπητοί φίλοι! Παραλήφθηκαν καί τά δυό γράμματα. Εὐχαριστῶ. Εὐχαρίστως νά βοηθήσουμε μέ ὅ,τι μποροῦμε. Δέν ἀξίζει νά γραφτοῦν εἰδικές ὁδηγίες. Θά δημοσιεύσουμε τίς μέρες αὐτές μιά σειρά ἄρθρα τοῦ Γκρ. γιά τό θέμα αὐτό. Προσπαθεῖστε νά ἀναδημοσιευτοῦν στή «Μεταλλίστ». Στήν ἴδια τή «Μεταλλίστ» θά γράφουμε ἐπίσης ὅσο μποροῦμε. Πρέπει αὐτοί νά πληρώνουν ἀμοιβή, ὁπότε θά μεγαλώσουμε ἀμέσως τόν κύκλο τῶν συνεργατῶν. Προφανῶς, τίς μέρες αὐτές θά γίνει νέα ἀποφασιστική συνέλευση. Οἱ δικοί μας γράφουν ὅτι οἱ λικβινταριστές ἐντείνουν ὅλες τους τίς δυνάμεις γιά νά δόσουν τήν ἀποφασιστική μάχη· βέβαια οἱ δικοί μας δέν κοιμοῦνται καί δέν ἐπαναπαύονται. Πρόκειται γιά ὑπόθεση ἐξαιρετικά σπουδαία καί σοβαρή. Εἶναι ἀπαραίτητο μέ κάθε θυσία νά ὑπερασπιστοῦμε τό κατακτημένο [219]. Εἴμαστε ὁλόψυχα μαζί σας στήν πάλη αὐτή. Ὅμως γιατί ἀφήσατε νά περάσει στούς γραμματεῖς ὁ λικβινταριστής; [220] Καί τί ἱστορία εἶναι αὐτή μέ τήν ἐπιτροπή ἀσφάλισης; Περιμένουμε γράμματα. Νά μᾶς ἐνημερώνετε πάντα γιά τό τί νά γράφουμε πρός τά ἐκεῖ. Κρατᾶτε μας ἐνήμερους. Σᾶς εὐχόμαστε ὁλόψυχα ἐπιτυχία.

Γράφτηκε στίς 16 τοῦ Ἰούνη 1913
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1960 στό περιοδικό «Ἰστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

157

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Ἀγαπητοί συνάδελφοι! Μόλις πῆρα σήμερα, 16. VI. 1913 τά φύλλα τῆς *«Πράβντα»* σέ μεγάλο σχῆμα καί σπεύδω νά συγχαρῶ τή Συντακτική ἐπιτροπή καί τούς συνεργάτες [221]. Εὔχομαι κάθε ἐπιτυχία. Τό κύριο τώρα, κατά τή γνώμη μου, εἶναι νά μήν ξεχνᾶμε ὅτι πρέπει *νά παλέψουμε γιά 100 000* ἀναγνῶστες. Γι' αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο (1) μικρά, πολύ ἐκλαϊκευτικά κυριακάτικα παραρτήματα τοῦ 1 καπικιοῦ. Γράψτε ὁπωσδήποτε τή γνώμη σας γι' αὐτό, καθώς ἐπίσης

καί *τά στοιχεῖα* γιά τόν προϋπολογισμό: πόσα χρήματα *πάρθηκαν* γιά τό μεγάλωμα τοῦ σχήματος; Καί πόσα τά ἔξοδα τό μήνα *τώρα, κατά πόσο* περισσότερα ἀπό πρίν; *Ὁ μεγάλος* (καί ὁ μοναδικός) κίνδυνος γιά τήν «Πράβντα» τώρα εἶναι τό χάσιμο τοῦ *πλατιοῦ* ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ, τό χάσιμο τῆς θέσης στήν πάλη γιά τήν κατάκτησή του.

Αὐτό εἶναι τό πρῶτο πρακτικό σημεῖο, καί θά παρακαλοῦσα πολύ νά γνωρίσετε τόν ἐκδότη μέ *ὅλα* τά πρακτικά σημεῖα, καί νά μήν ἀρνηθεῖτε νά μοῦ στείλετε ἀπάντηση.

(2) Στό ζήτημα τῆς 7ωρης ἐργάσιμης ἡμέρας γιά τούς ταχυδρομικούς ὑπαλλήλους κτλ. ἡ Συντακτική ἐπιτροπή ἔκανε ἐξόφθαλμο λάθος. Ὅλοι κάνουν λάθη, καί δέν ὑπάρχει ἀκόμη τίποτε τό ἐξαιρετικά ἄσχημο. Ὅμως, *ἐπιμένοντας* στό λάθος, ἡ Συντακτική ἐπιτροπή γιά *πολύ καιρό,* ἄν ὄχι γιά πάντα, «ἀφήνει μιά ἀγκίδα», διασύρει τό ὄνομα καί τή θέση της καί στή Ρωσία καί στήν Εὐρώπη. Χάρηκα πολύ πού εἶδα στό γράμμα τοῦ γραμματέα ὅτι ὑπέρ τοῦ λάθους πῆραν θέση στή Συντακτική ἐπιτροπή *ὄχι* ὅλοι. Συνιστῶ θερμά νά ἐπανεξεταστεῖ τό ζήτημα καί νά παρθεῖ *στόν Τύπο* ἄλλη θέση (δημοσιεύοντας τό ἄρθρο τοῦ Γκ. Ζ. χωρίς ὑπογραφή, *ἐξονόματος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς).* Ἀρκοῦν δυό σειρές: «ἡ Συντακτική ἐπιτροπή, ἀφοῦ ἐπανεξέτασε τό ζήτημα, κατάληξε στό ἑξῆς συμπέρασμα» — τό ἄρθρο τοῦ Γκ. Ζ. Ἤ: «ἀφοῦ ἐπανεξετάσαμε τό ζήτημα σέ μιά πιό πλήρη σύνθεση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς καί τῶν συνεργατῶν». Αὐτό εἶναι χειρότερο, *παρά ἁπλῶς* **«ἀφοῦ ἐπανεξετάσαμε»** [222].

Οἱ ψεῦτες ἀπό τή «Λούτς» ἄς χορέψουν *μιά φορά* κανκάν γιά τή διόρθωση αὐτή, μόνο μιά *κακῶς ἐννοούμενη* ντροπή μπορεῖ νά ἐμποδίσει νά γίνει ἡ διόρθωση αὐτή. 1000 φορές χειρότερα ἄν ἡ «Λούτς» θά μπορεῖ *πάντα* νά ἀναφέρεται στό λάθος αὐτό. Τό διορθωμένο λάθος ἐξαφανίζεται. Τό μή διορθωμένο γίνεται πυοροούσα πληγή. Στίς τέτιες περιπτώσεις χρειάζεται γενναιότητα γιά νά κάνεις τήν ἐγχείρηση ἀμέσως. Γιατί διαφορετικά δέν θά εἶναι καθόλου εὐχάριστο σέ μιά σειρά φίλους τῆς «Πράβντα», καί συγγραφεῖς καί *ὄργανα τοῦ Τύπου,* νά ἀποκηρύξουν τή θέση τῆς «Πράβντα».

Παρακαλῶ πολύ νά τά συζητήσετε ὅλα αὐτά καί νά γράψετε δυό λέξεις χωρίς καθυστέρηση.

(3) Σχετικά μέ τόν Γ. Κ. ἤδη ἔγραψα μιά φορά. Τό ἄρθρο του γιά τόν Ἀλεξέγενκο εἶναι ὑπέροχο. Καί βέβαια, ὁ συγγραφέας μπορεῖ νά δίνει μόνιμα τέτια ἄρθρα. Ὅμως ἐσεῖς δέν τόν πληρώνετε, αὐτό εἶναι αἶσχος!! Μοῦ ἀνακοίνωσε ὅτι παύει νά γράφει. Ἐλπίζω πώς δέν μπορούσατε νά σκεφτεῖτε ὅτι τό μεγάλωμα τοῦ σχήματος ἀπαιτεῖ *νέα* ἔξοδα *μόνο* γιά χαρτί καί γιά ἐκτύπωση. Βέβαια, ὑπολογίζατε καί τήν

ἀναπόφευκτη αὔξηση τῶν ἐξόδων καί στό *συγγραφικό τομέα.* Ὁ Γ. Κ. πρέπει νά μπεῖ στήν πρώτη σειρά. Τώρα αὐτός δέν ἔχει μέ τί νά ζεῖ. *Δέν εἶναι δυνατό* καί ἡ «Πράβντα» καί τό «Προσβεστσένιγε» νά χάσουν ἕναν συνεργάτη. Γι' αὐτό συνιστῶ μέ τόν πιό ἐπίμονο τρόπο νά ψηφίσετε ἀμέσως τώρα ἀπόφαση γιά πληρωμή τοῦ Γ. Κ—φ μέ 75 (ἑβδομήντα πέντε) ρούβλια τό μήνα. Αὐτό εἶναι minimum γιά ἕνα μόνιμο συνεργάτη καί τῆς ἐφημερίδας καί τοῦ περιοδικοῦ· νά θυμᾶστε καί τή στήλη φιλολογικῆς κριτικῆς, πού γενικά σέ μᾶς κουτσαίνει καί χωρίς αὐτή τή στήλη δέν μπορεῖ νά λέγεται μιά ἐφημερίδα «μεγάλη».

Παρακαλῶ πολύ νά ἀπαντήσετε γιά τό ζήτημα αὐτό ἀμέσως. Ἔχω γράμμα ἀπό τόν Γ. Κ. σέ τελεσιγραφικό τόνο, καί θεωρῶ καθῆκον μου νά προειδοποιήσω τή Συντακτική ἐπιτροπή καί τόν ἐκδότη τῆς *«Πράβντα»* ὅτι κι' ἐγώ δέν ξέρω ποιός θά νομίσει ὅτι εἶναι δυνατό νά διευθύνει μιά πλατιά ἐφημερίδα, ὅταν ὑπάρχει ἄρνηση ἀπό ἕναν τέτιο συνεργάτη.

(4) Τό ἄρθρο τοῦ Βιτίμσκι στό φύλ. ἀρ. 123 ἦταν πολύ πετυχημένο, κατά τή γνώμη μου. Συγχαίρω τόν συγγραφέα. Καί τῆς *Στάλ,* κατά τή γνώμη μου, νά τό ἀναδημοσιεύσετε: ὡραῖα! [223]

[Ἐπισυνάπτω τήν ἀπάντηση στόν Βιτίμσκι *, τήν ὁποία (ἀπάντηση), μοῦ φαίνεται, πρέπει νά τή διαβάσετε καί σεῖς (δέν κατάλαβα, ἄν εἶναι *προσωπικό* τό γράμμα τοῦ Βιτίμσκι· κατά τή γνώμη μου, ὄχι).]

(5) Στή Συντακτική ἐπιτροπή *ἕνα μήνα* τώρα, ὅπως μᾶς πληροφοροῦν, βρίσκεται τό γράμμα τοῦ Ἀλέξινσκι σχετικά μέ τά «Ἐπίμαχα ζητήματα» **. Δέν τήν καταλαβαίνω μιά τέτια στάση!! Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή, προφανῶς, *δέν ξέρει* τήν κατάσταση, *δέν ξέρει* τήν ἱστορία τῆς ὁμάδας «Βπεριόντ» κι' ἔπεσε *σέ λάθος* μαζί μέ τόν κύριο *Μπογκντάνοφ* (σχετικά μ' αὐτό ἄλλη φορά). Γιατί λοιπόν συνέβη νά μή στείλετε ἐδῶ τό γράμμα τοῦ Ἀλέξινσκι;; Αὐτό ἦταν ἀπαραίτητο γιά νά συσκεφτοῦμε γιά τόν *μοναδικό* «βπεριοντοφικό» πού εἶχε τόσο μυαλό, ὥστε νά ἐξεγερθεῖ ἐνάντια στόν ἀποκρουστικό ἐμπειριομονισμό καί σέ ἄλλες παρόμοιες ἀηδίες, πού καταισχύνουν τό προλεταριακό Κόμμα. Καί ἡ Συντακτική ἐπιτροπή, δημοσιεύοντας τά ψευδολόγα γράμματα τοῦ Μπογκντάνοφ [224] *δυσκολεύει* τήν ὑπόθεση τῆς κοινῆς σύσκεψης, σχετικά μέ τόν Ἀλέξινσκι: ἴσως καί τό γράμμα του δέν εἶναι κατάλληλο, ὅμως πρέπει νά *συσκεφθοῦμε.* Γι' αὐτό παρακαλοῦμε πολύ νά στείλετε ἐδῶ τό γράμμα του καί νά στέλνετε τακτικά τέτια πράγματα.

(6) Γιά τό ἐπεισόδιο μέ τόν κ. Μπογκντάνοφ στέλνω ἰδιαίτερα ἔκκληση πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή καί πρός τόν ἐκδότη τῆς

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 191-193. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 65-88. *Ἡ Σύντ.*

«Πράβντα» *. Τό ζήτημα αὐτό εἶναι πάρα πολύ σοβαρό. Ἐγώ δέν θά ἤθελα καθόλου νά ἐκδηλωθῶ στόν Τύπο ἐνάντια στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα», πολύ καιρό δουλέψαμε μαζί, ὅμως ἡ ὑποστήριξη τοῦ ὀτζοβισμοῦ γιά μένα εἶναι ἁμάρτημα *100* φορές χειρότερο ἀπό τήν ὑποστήριξη τοῦ λικβινταρισμοῦ, κι' ὄχι μόνο χειρότερο, ἀλλά καί πιό ἀνέντιμο. Κι' ἐγώ, ἀπό εὐσυνειδησία, δέν θά μπορέσω νά μήν ἐκδηλωθῶ καί στόν Τύπο ἐνάντια στήν ὑποστήριξη αὐτή, πού ἔγινε φανερή μέ τή δημοσίευση τοῦ γράμματος τοῦ κ. Μπογκντάνοφ. Ἄν αὐτό εἶναι λάθος, διορθῶστε το. Ἄν ὄχι, θά πολεμήσουμε.

Νά στείλετε τό γράμμα τοῦ Ἀλέξινσκι. Εἶναι πολύ σοβαρό ζήτημα. Ὁ Ἀλέξινσκι συνομιλεῖ μέ φιλικό πνεῦμα, ἐνῶ ἐσεῖς μ' αὐτόν... τόν Μπογκντάνοφ!!

(7) Τά χρήματα γιά τόν Ἀπρίλη τά πῆρα. Εἶναι ἀπαραίτητο νά στείλετε γιά τό *Μάη*. Παρακαλῶ νά μήν ἀργήσετε. (Τά χρήματα μοῦ εἶναι πάρα πολύ ἀναγκαῖα γιά τή θεραπεία τῆς συζύγου, γιά τήν ἐγχείρηση.)

Πάντα στή διάθεσή σας *Β. Ι.*

Φοβᾶμαι πάρα πολύ μήπως ἀναγκάσατε τόν Πλεχάνοφ σέ ἀφάνεια!! Ὁ Πότρεσοφ ψεύδεται καί ἐκτοξεύει βρωμιές. Καί νά ἀναγκάσουμε τόν Πλεχάνοφ νά σιωπᾶ;; Αὐτό θά εἶναι ἀνεπανόρθωτο λάθος [225].

Εὐχαριστῶ πολύ γιά τήν ὑπόσχεση νά στείλετε τά φύλλα τῆς *«Πράβντα»* καί τῆς «Λούτς» πού μοῦ λείπουν. Μόνο πού ἀναφέρετε λαθεμένα κάπου ἕνα φύλλο ἀντί τοῦ φύλ. *άρ. 8* (τό ὄγδοο φύλλο) τοῦ 1912 (δώδεκα). Τό φύλ. ἀρ. 8 (τοῦ 1912) Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά τό στείλετε. Εἶχε ἐπιστραφεῖ στή Συντακτική ἐπιτροπή σέ 180 ἀντίτυπα ἀπό τήν κατάσχεση.

Γράφτηκε στίς 16 τοῦ Ἰούνη 1913
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

158

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Σ. ΟΛΜΙΝΣΚΙ

Πρός τόν σ. Βιτίμσκι

Ἀγαπητέ συνάδελφε! Πρῶτα-πρῶτα πρέπει νά Σᾶς συγχαρῶ γιά τήν *ἰδιαίτερη* ἐπιτυχία πού εἶχαν, κατά τή γνώμη μου, τά δυό ἄρθρα Σας γιά

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Σχετικά μέ τό ζήτημα τοῦ κ. Μπογκντάνοφ καί τῆς ὁμάδας «Βπεριόντ» (Γιά τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα»)». Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 247-249. *Ἡ Σύντ.*

τούς φιλελεύθερους καί τή σύσκεψη τῆς «Πράβντα» καί τῆς «Λούτς» μέ τούς φιλελεύθερους συντάκτες, καί γιά τήν «Πράβντα» στό φύλ. άρ. 123.

Δέν μπορῶ νά συμφωνήσω μαζί Σας πάνω στό ζήτημα πού άνακινήσατε σχετικά μέ τόν Ἂν καί τόν Βλάσοφ. Κατά τή γνώμη μου, πήρατε τό ἐπιφανειακό, αὐτό πού στέκει πάνω-πάνω, πού φαίνεται ἀμέσως καί εἶστε ἕτοιμος νά ξεχάσετε τό πιό σημαντικό, τό βασικό. Αὐτό εἶναι ἐξαιρετικά ἐπικίνδυνο.

Ὁ Ἂν καί ὁ Βλάσοφ «χτυποῦν τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Λούτς»», γράφετε, καί βρίσκετε πώς «αὐτό δέν ἔχει χρησιμοποιηθεῖ».

Δέν ἔχετε δίκιο. Ὁ Ἂν καί ὁ Βλάσοφ *παραδέχονται τό βασικό* ἀπό τίς ἀπόψεις τῆς «Λούτς», δηλ. τό σύνθημα τῆς «πάλης γιά νόμιμο κόμμα» ἤ τό σύνθημα τῆς εἰρήνης (ἤ τῆς ἑνότητας) μέ τούς λικβινταριστές. *Αὐτό εἶναι τό βασικό.* Αὐτό ἀκριβῶς χρειάζεται στή «Λούτς». Ἡ «Λούτς» θέλει ἀκριβῶς νά παρουσιάσει τόν ἑαυτό της ὅτι *δέν εἶναι* ὄργανο τῶν λικβινταριστῶν, ἀλλά εἶναι *καί* τῶν λικβινταριστῶν *καί* τῶν κομματικῶν. Τήν ἀπάτη αὐτή δέν πρέπει νά τήν ἐπιτρέψουμε. Ἡ ἀπάτη αὐτή εἶναι τό πιό ἐπικίνδυνο ἀπ' ὅλα. Πάνω σ' αὐτή στηρίζεται ὅλος ὁ τυχοδιωκτισμός τοῦ Τρότσκι καί τοῦ Σεμκόβσκι.

Δέν εἶναι ἐντελῶς σωστό ἐπίσης, πώς «αὐτό δέν ἔχει χρησιμοποιηθεῖ». *Πῶς* νά χρησιμοποιηθεῖ; Μήπως μέ τήν ἔννοια ὅτι ὁ Ἂν καί ὁ Βλάσοφ «χτυποῦν τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Λούτς» καί δικαιώνουν τή γραμμή τῆς «Πράβντα»»;; Αὐτό δέν θά ἦταν σωστό. Ὁ Ἂν καί ὁ Βλάσοφ δέν δικαιώνουν ἀκριβῶς τό *βασικό* στή θέση τῆς «Πράβντα», καί εἴτε τό ἀπορίπτουν (Ἂν), εἴτε δέν τό ἔχουν καταλάβει (Βλάσοφ).

Ἤ νά χρησιμοποιηθεῖ μέ τήν ἔννοια ὅτι, ὅπως λένε, τό *γεγονός* ὅτι ὁ Σεντόφ εἶναι λικβινταριστής τό ἀναγνώρισαν *ὄχι μόνο οἱ ἐχθροί,* μά καί οἱ ὀπαδοί τῆς «Λούτς»; Αὐτό θά ἦταν σωστό. Αὐτό ὅμως ἔγινε, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, καί στό ἄρθρο μου («Ἐπίμαχα ζητήματα», μέρος 3ο, «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 110) *.

«Τούς ἀντιπάλους πρέπει νά τούς διαιρεῖς καί ὄχι νά τούς ἑνώνεις» — γράφετε, ἐπικρίνοντας τόν χωρίς τάκτ Β. Ι. πού τάχα τούς «ἑνώνει».

Ἐπιτρέψτε μου νά πῶ μερικά λόγια πρός ὑπεράσπισή μου.

Τούς ἀντιπάλους πρέπει νά τούς διαιρεῖς καί ὄχι νά τούς ἑνώνεις· αὐτό εἶναι ἀδιαφιλονίκητο. Ἂν ὅμως οἱ ἀντίπαλοι ἔχουν *συμφέρον* **νά προσποιοῦνται** πώς εἶναι «διαιρεμένοι», πώς δέν ἀποτελοῦνται μόνο ἀπό λικβινταριστές, ἀλλά μαζί τους εἶναι «καί» οἱ λεττονοί «καί» ὁ Τρότσκι «καί» ἡ Μπούντ «καί» ὁ Ἂν;; Αὐτή λοιπόν τήν *οὐσία* τῆς τακτικῆς τῶν λικβινταριστῶν δέν τήν ἀντιληφθήκατε — ἴσως γιατί δέν διαβάσατε καί δέν

* Βλ. Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 74-77. *Ἡ Σύντ.*

ἀκούσατε ὅλα γιά τή συνδιάσκεψη τοῦ Αὐγούστου. Ἐδῶ ὅμως βρίσκεται τό *ζουμί* καί ἡ *ο ὐ σ ί α* ὅλης τῆς τακτικῆς γιά τή «σωτηρία» τῶν λικβινταριστῶν, δηλ. γιά τή σωτηρία τῆς ἐλεύθερης λικβινταριστικῆς ψευτιᾶς καί τοῦ φιλελευθερισμοῦ γιά νά κερδίσουν ἐπιροή στό Κόμμα *ἀπό τά μέσα*.

Μόνο ἔτσι μπορεῖ ἀκόμη νά προσπαθήσει κανείς νά σώσει τούς λικβινταριστές. Καί ὁ ἐπιδέξιος διπλωμάτης Ἄν (πού πίσω του σύρθηκε καί τό νιάνιαρο ὁ Βλάσοφ) παίζει ἕνα *λεπτεπίλεπτο* παιχνίδι. Ἐγώ ὅμως μελέτησα τή διπλωματία του χρόνια ὁλόκληρα καί ξέρω πῶς ἐξαπατᾶ μ' αὐτήν *ὁ λ ό κ λ η ρ ο τ ό ν Κ α ύ κ α σ ο!!* Ὁ Ἄν εἶναι πραγματικά διπλωματικό ταλέντο (ἐγώ τόν ξέρω ἀπό τό 1903) — μόνο πού αὐτό ἔχει, δυστυχῶς, ἄσχημη κατεύθυνση. Ὁ Ἄν θέλει νά φαίνεται πώς εἶναι τάχα ἐνάντια στή «Λούτς», **καί ἔτσι νά σώσει** τή «Λούτς»!! Αὐτό εἶναι ὁλοφάνερο γιά ὅσους ξέρουν καλά τήν ἱστορία τοῦ Κόμματος, ἰδιαίτερα τοῦ *Γ ε ν ά ρ η* 1910 καί τοῦ *Α ὐ γ ο ύ σ τ ο υ* 1912!! Ὁ Ἄν κατέκρινε τόν Ντάν γιά μικροπράγματα καί κάνει παραχώρηση στόν Ντάν στό κυριότερο (στό *σύνθημα* τῆς πάλης γιά τό νόμιμο κόμμα), θέλοντας νά δείξει στούς «δικούς του» πώς νά, κι' *ἐ μ ε ῖ ς*, βλέπετε, εἴμαστε ἐνάντια στούς λικβινταριστές. *Δέν ὑπάρχει* πιό ὀλέθριο λάθος ἀπό τό νά πέσεις σ' αὐτή τήν παγίδα τοῦ Ἄν. Ἐσεῖς *δέν ξέρετε* (κι' αὐτό εἶναι εὐνόητο) τήν ἀληθινή βάση τῶν σχέσεων τοῦ Τρότσκι, τοῦ Ἄν, τῆς Μπούντ, τοῦ Μπράουν κτλ. μέ τή «Λούτς» — ἐγώ ὅμως τήν ξέρω. Τίποτε δέν μπορεῖ νά *β ο η θ ή σ ε ι* τόσο πολύ τούς λικβινταριστές ὅσο ἡ ἀναγνώριση πώς ὁ *Ἄν* εἶναι ἀντιλικβινταριστής. Αὐτό εἶναι γεγονός. Καί γι' αὐτούς ὁ Ἄν εἶναι τό μοναδικό «σοβαρό» *σ τ ή ρ ι γ μ α*. Αὐτό ἐπίσης εἶναι γεγονός. Σᾶς σφίγγω θερμά τό χέρι καί Σᾶς εὔχομαι ὑγεία καί θαλερότητα. Γράψτε μου — εἶμαι πάντα πολύ πρόθυμος γιά συζήτηση.

Δικός Σας *Β. Ι.*

P. S. Λένε ὅτι στήν Πετρούπολη κυκλοφοροῦν πολλές φῆμες πώς ὁ Ἄν «προσπαθοῦσε νά ἀποσπάσει» (μαζί μέ τόν Τσχεΐτζε) τή «Λούτς» ἀπό τόν Ντάν... μά δέν τήν ἀπόσπασε. Ἡ γνώμη ἡ δική μου εἶναι ὅτι προσπαθοῦσε νά τήν ἀποσπάσει *γιά τά μάτια* καί τελείωσε *δῆθεν μέ συμβιβασμό*, μά στήν πραγματικότητα μέ τήν ὑποταγή τους στόν Ντάν!! Ὁ Ντάν εἶναι πυροβολαρχία τοῦ ἀντίπαλου, ἄσχημα καμουφλαρισμένη. Ὁ Ἄν εἶναι ἡ ἴδια πυροβολαρχία τοῦ ἴδιου ἀντίπαλου, μά ἐπιτήδεια καμουφλαρισμένη. Σᾶς διαβεβαιώνω ὅτι τό ξέρω αὐτό ἀπό τήν πείρα τῆς δουλιᾶς μου.

Γράφτηκε στίς 16 τοῦ Ἰούνη 1913
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή 2η καί 3η ἔκδοση τῶν Ἀπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

159

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.! Μέχρι στιγμῆς δέν μαλώσαμε (καί ἐλπίζω πώς δέν θά μαλώσουμε) — — — ἀστειεύομαι — λόγω τῆς «ἰδιαίτερης καί δυσάρεστης» ἀφορμῆς, θά μιλήσουμε γιά ἄλλο.

Ἐπισυνάπτω τό γράμμα ἀπό τό ΔΣΓ. Θά καταπιαστεῖ ἡ ΕΟΕ ἤ ὄχι; Ἄν ναί, ἄς μοῦ τό γνωρίσει *τυπικά*. Ἄν ὄχι, ἐπιστρέψτε τό γράμμα.

Διαβιβάστε στήν ΕΟΕ: ὑπεξαιρέθηκε (ἤ γενικά μαθεύτηκε) πληροφορία τῶν χωροφυλάκων ὅτι κάποιος *Πολόνσκι*, πού ἔφυγε ἀπό τή Ρωσία νόμιμα, θά συλληφθεῖ ὅταν ἐπιστρέψει.

Ἄν μπορεῖ, ἄς εἰδοποιήσει ἡ ΕΟΕ ὅλους καί ἄς προσπαθήσει νά βρεῖ τόν Πολόνσκι. Τίποτε περισσότερο δέν ξέρω.

Σχετικά μέ τόν Ἀλέξινσκι ἔγραψα στήν «Πράβντα», παρακάλεσα νά στείλουν τό γράμμα του *. Σχετικά μέ τό ψέμα τοῦ Μπογκντάνοφ ἔστειλα δριμύτατο γράμμα καί τελεσιγραφική ἀπαίτηση νά δημοσιευτεῖ. Θά δοῦμε. Διαφορετικά θά πάω στό *«Προσβεστσένιγε»*. ((Στό *«Προσβεστσένιγε»* ἔγραψα γιά τό ἄρθρο Σας: *εἶμαι ὑπέρ ὁλοκληρωτικά*, δηλαδή γιά τή σύσκεψη τῶν φιλελευθέρων καί τῆς «Πράβντα» μέ τή «Λούτς»)).

Μέ τόν Ἀλέξινσκι συνιστῶ νά μπεῖ τό ζήτημα τίμια καί ἀνοιχτά, συντροφικά. Πᾶς νά συνεννοηθεῖς *ἐνάντια* στόν Λουνατσάρσκι; Bon! Mais alors de deux choses une **: *ἤ* θά ξεσηκωθεῖς στόν Τύπο **καί** ἐνάντια στή φιλοσοφική (c' est déjà fait ***) **καί** ἐνάντια στήν **ὀτζοβιστική** πτέρυγα τῆς *«Βπεριόντ»*, ἐσύ δηλώνεις ὅτι στήν ὁμάδα αὐτή ὑπῆρξε καί φιλοσοφική-ἀντιδραστική καί πολιτική - *ἀναρχική* τάση. Ἐγώ (ὁ Ἀλέξινσκι) χαίρομαι πού ἀπαλλάχτηκα ἀπ' αὐτούς.

Τότε μποροῦμε νά πᾶμε σέ τίμιο συνασπισμό. Ξεχνώντας τήν παλιά φαγωμάρα, θά *χαροῦμε* γιά τόν συνεργάτη (100 φορές *λιγότερο* πολύτιμο ἀπ' ὅ,τι ὁ Πλεχάνοφ) καί στήν «Πράβντα» καί στό «Προσβεστσένιγε».

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 190-191. *Ἡ Σύντ.*

** — Ὑπέροχα! Ὅμως τότε ἕνα ἀπό τά δυό. *Ἡ Σύντ.*

*** — αὐτό ἔγινε ἤδη. *Ἡ Σύντ.*

Ἤ ἀποφεύγεις; Τότε τράβα μόνος. Θά εἶσαι ἕνας *τυχαῖος* συνεργάτης, κι' ἐμεῖς νίπτομε τάς χεῖρας.

Ὄχι διπλωματίες. Νά μιλήσουμε ἀνοιχτά. Εἶναι ἀπαραίτητο.

Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Στό τρίτο δεκαήμερο τοῦ μήνα πηγαίνω μαζί μέ τήν N. K. στή *Βέρνη*: Θά εἶμαι ἐκεῖ ὥς τίς 27. VI. Εἶναι πιθανό νά γίνει ἐγχείρηση.

P. S. Ὁ Χούισμανς ἀνάφερε τούς πολωνούς ἀντιπροσώπους ἀπό τήν ἀντιπολίτευση, χωρίς νά πεῖ ὅτι εἶναι πολωνοί!!! Κι' Ἐσᾶς σᾶς συμπεριέλαβε (+ ἐμένα + τόν Πλεχάνοφ!!) στούς ἀντιπροσώπους στό ΔΣΓ. (Τελευταῖο Bulletin! [226])

P. P. S. Ἤδη ἔγραψα στήν «Πράβντα» προηγούμενα γιά τήν πληρωμή Σας *. Σήμερα γράφω γιά 75 ρούβλια, σύμφωνα μέ τό γράμμα τοῦ Γκριγκόρι.

Γράφτηκε στίς 16 τοῦ Ἰούνη 1913
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά,
σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

160

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΟΥΣ-ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΤΗΣ IV ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΔΟΥΜΑΣ **

Ἀγαπητοί φίλοι! Κατά τή γνώμη μας, κάνατε λάθος, πού συνδεθήκατε μέ τόν Φιόντορ ***. Ἴσως τίποτε ἄλλο ἀπό φαγωμάρες δέν θά βγεῖ. Ἐσεῖς ἔπρεπε νά ἐκδόσετε τό δικό σας ἀπολογισμό [227]. Τώρα ὅμως πρέπει νά ξεκινήσετε ἀπ' αὐτό πού ἔχει γίνει πιά. Στή δοσμένη κατάσταση εἶναι ἀπαραίτητο πρίν ἀπ' ὅλα νά ἐπιμένετε *γιά πλήρη ἰσότητα* καί πρίν ἀπ' ὅλα νά πάρετε μιά ἐπίσημη ἀπόφαση σάν αὐτή περίπου: «Ἡ κοοπερατίβα ἀποφασίζει ὅπως κατά τή σύνταξη τοῦ ἀπολογισμοῦ νά μήν ἐπιτραπεῖ καμιά ἐπιβολή τῆς πλειοψηφίας τῆς μιᾶς παράταξης πάνω στήν ἄλλη, καί ὅτι οἱ δυό παρατάξεις (ἡ ἑξάδα καί ἡ ἑφτάδα) θά ἔχουν πλήρη

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 189-190. *Ἡ Σύντ.*

** Τό γράμμα στάλθηκε στή διεύθυνση τοῦ N. Ποντβόισκι. *Ἡ Σύντ.*

*** Φιόντορ (Φεοντόρα) — συνθηματική ὀνομασία τοῦ μενσεβίκικου τμήματος τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς IV Κρατικῆς δούμας. *Ἡ Σύντ.*

ἰσότητα σέ ὅλους τούς τομεῖς, δηλαδή ἡ ἐπιτροπή συγκροτεῖται ἀπό μισούς καί μισούς, τά συζητήσιμα σημεῖα θά συντάσσονται ὕστερα ἀπό συμφωνία καί ὄχι μέ ἐπιβολή τῆς πλειοψηφίας. Ἄν στό τέλος τοῦ ἀπολογισμοῦ θά ἀνατυπωθοῦν οἱ λόγοι τῶν βουλευτῶν, τότε ἡ ἐπιλογή τῶν λόγων θά γίνεται πάλι μέ συμφωνία». Ἡ ἀπόφαση αὐτή εἶναι ἀπαραίτητη. Διαφορετικά θά συγκροτήσουν τήν ἐπιτροπή ἀπό μισούς καί μισούς καί στή συνέχεια ὅμως μέ τήν πλειοψηφία μιᾶς ψήφου ἡ κοοπερατίβα θά ἐγκρίνει ὅ,τι προτείνει ὁ λικβινταριστής. Ἄν ἡ Φεοντόρα ἀπορίψει τήν ἀπόφαση αὐτή, τότε ἐμεῖς κάνουμε τή σύσταση νά δηλώσετε ἐπίσημα ὅτι, ἐφόσον δέν θέλουν νά προχωρήσουν στήν ἰσότητα, ἐσεῖς ἀποκτᾶτε πλήρη ἐλευθερία δράσης. Καί στήν περίπτωση αὐτή ἐσεῖς μπορεῖτε παρ' ὅλα αὐτά νά προτείνετε τόν ὑποψήφιό σας.

Ἐπισυνάπτω τό πρωταρχικό σχέδιο θέσεων:

1) Ἡ ἐκλογική καμπάνια. Ἡ ὀργάνωσή της. Τό ἀποτέλεσμα γιά τούς σοσιαλδημοκράτες. Τό πρόγραμμα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν, τό ὀχτάωρο, ἡ δήμευση τῆς γῆς, ὁ πλήρης ἐκδημοκρατισμός.

2) Ἡ σύνθεση τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας. Ἡ ἀνακήρυξη σέ σῶμα. Ἡ ὑπόθεση Γιαγγέλλο [228]. (Ἔκθεση ἀπόψεων τῶν 6 καί τῶν 7. Ὑπόδειξη γιά διαμαρτυρίες.)

3) Τό πολιτικό πρόγραμμα τῆς ὁμάδας καί οἱ πρῶτες της ἐκδηλώσεις. Ἡ διακήρυξη. Ἡ ὑπόδειξη ὅτι ἡ ἑξάδα ἀπορίπτει τήν πολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία. Ἡ ὑπόδειξη ὅτι τά πλατιά στρώματα τῶν ἐργατῶν ἐγκρίνουν ἀκριβῶς... τά συνθήματα τῆς διακήρυξης. Ὁ χαρακτηρισμός τῆς πολιτικῆς κατάστασης τῶν σοσιαλδημοκρατῶν.

Κύρια συνθήματα παραμένουν: τό ὀχτάωρο, τό πέρασμα τῆς γῆς, ὁ πλήρης ἐκδημοκρατισμός.

4) Τά αἰτήματα τῆς ὁμάδας.

5) Ἡ ὁμάδα καί ὁ προϋπολογισμός.

6) Οἱ ἀστικές ὁμάδες στή Δούμα καί ἡ αὐστηρή κριτική αὐτῶν τῶν ὁμάδων καί τῶν φιλελευθέρων (λόγοι τοῦ Μακλάκοφ, τῶν ὀχτωβριστῶν, τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν).

7) Οἱ ἐργάτες καί ἡ ὁμάδα. Ἐντολές, ἐκκλήσεις, σχόλια, ὑλικό γιά αἰτήματα, χρηματική ἀλληλοβοήθεια κτλ.

8) Ἡ βουλευτική ἀσυλία (περίπτωση τοῦ Πετρόβσκι) [229].

Οἱ ἐσωτερικές διαφωνίες: ἡ καθεμιά παράταξη διατυπώνει μόνη της τήν ἄποψή της, χορηγεῖται μάλιστα ἴσος ἀριθμός σελίδων γι' αὐτό. Ἀνατυπώνονται οἱ λόγοι στόν Τύπο καί τῶν δυό παρατάξεων. Ἀπαρίθμηση τῶν ἀποφάσεων πού ρυθμίζουν τή δουλιά

τῶν παρατάξεων, ὅσες ὑπάρχουν. Παράρτημα. Τά βασικότερα καθήκοντα.

Περιμένουμε είδήσεις. Νοικιάσαμε τά ἐξοχικά σπίτια *.

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ 'Ιούνη 1913
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό περιοδικό «Κράσναγια Λέτοπις», τεῦχ. 1

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

161

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΚΑΣΠΑΡΟΦ

'Αγαπητέ σύντροφε! Πῆρα καί διάβασα τό ἄρθρο Σας. Κατά τή γνώμη μου, τό θέμα πού διαλέξατε εἶναι καλό καί τό ἐπεξεργαστήκατε σωστά — ὅμως δέν εἶναι ἀρκετά δουλεμένο ἀπό λογοτεχνική πλευρά. Ἔχει πάρα πολύ — πῶς νά τό πῶ: — «προπαγάνδα», πού δέν ταιριάζει σέ ἕνα ἄρθρο *θεωρητικοῦ* περιεχομένου. Κατά τή γνώμη μου ἤ 'Εσεῖς ὁ ἴδιος πρέπει νά τό διασκευάσετε, ἤ νά δοκιμάσουμε ἐμεῖς.

Εὐχαριστῶ πολύ σχετικά μέ τίς είδήσεις γιά τόν Κοστρόφ. Σᾶς παρακαλῶ νά πεῖτε στόν 'Αβέλ νά μᾶς γράφει καί νά μᾶς ἐνημερώνει συχνότερα. Αὐτό ἔχει σημασία, ἐμεῖς ὅμως *τίποτε δέν* ξέρουμε.

Μήπως μπορεῖτε νά βρεῖτε καί νά μεταφράσετε τά γεωργιανά ἄρθρα τοῦ Κοστρόφ (α) ἐνάντια στούς λικβινταριστές, (β) πάνω στό ἐθνικό ζήτημα *ὑπέρ* τῆς πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας, (γ) τό *πιό σπουδαῖο* — ἐνάντια στόν πρόλογο τοῦ Πλεχάνοφ στό βιβλίο τοῦ 'Αρκομέντ, ἐνάντια στήν ὑπεράσπιση τῆς ἡγεμονίας ἀπομέρους τοῦ Πλεχάνοφ;

Φεύγω γιά μερικές ἑβδομάδες στή Βέρνη. Γυρίζοντας, ἐλπίζω ὅτι θά συζητήσουμε πολλές φορές μέσω τῆς ἀλληλογραφίας.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Εὐχαριστῶ γιά τό φύλλο τῆς «Πράβντα» **.

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 18 καί 22 τοῦ 'Ιούνη 1913
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Πρόκειται γιά διαμερίσματα ἀκροατῶν τῆς κομματικῆς σχολῆς, τήν ὁποία ἡ ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ ὑπολόγιζε νά ὀργανώσει στό Πορόνιν. *'Η Σύντ.*

** Πρόκειται γιά τό φύλ. ἀρ. 119 τῆς «Πράβντα» τῆς 25 τοῦ Μάη 1913 μέ τό ἄρθρο τοῦ Μ. Σ. 'Ολμίνσκι «Ὕποπτη γκάφα». *'Η Σύντ.*

162

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Ἀγαπητέ Α. Μ.! Ἀρκετός καιρός πέρασε πού Σᾶς ἔγραψα ἀπό τήν Κρακοβία καί δέν ἔχω ἀπάντησή Σας.

Σήμερα πήραμε ἕνα γράμμα ἀπό τή Ρωσία, ἀπό τήν Ὀδησσό, πού ἔλεγε ὅτι ὁ *Στάρκ* (;) (ἀπό τό Κάπρι) ἀπορεῖ γιατί δέν διαβίβασα στόν ὀδησσιανό αὐτά πού ὁ Στάρκ καί *Σεῖς* (!) μοῦ εἴχατε γνωστοποιήσει σχετικά μέ τήν μπολσεβίκικη ἐφημερίδα τῆς Ὀδησσοῦ!!

Τί εἶναι αὐτή ἡ παρεξήγηση καί ἀπό ποῦ προέρχεται; Εἶχα πεῖ στόν ὀδησσιανό ὅτι μοῦ ἀναφέρατε *Ἐσεῖς* σέ γράμμα γιά τήν μπολσεβίκικη ἐφημερίδα τῆς Ὀδησσοῦ, γιά τήν ὁποία ἐγώ δέν ξέρω *τίποτε* *. Καί δέν ξέρω μέχρι τώρα τίποτε. Ὁ ὀδησσιανός γράφει ὅτι «ὁ Μαλιαντόβιτς ὁ νεότερος» συμμετέχει σ' αὐτή τή δουλιά. Πρώτη φορά ἀκούω νά μιλοῦν γι' αὐτόν. Ποιός εἶναι αὐτός ὁ Μαλιαντόβιτς; «τοῦ Νικίτιτς»; [230] (δέν ξέρω ἐγώ προσωπικά κανέναν Μαλιαντόβιτς). Εἶναι ὁ δικηγόρος τῆς Μόσχας ἤ κανένας ἄλλος;

Γράψτε μου τί ξέρετε σχετικά. Πρέπει νά ξεκαθαρίσουμε αὐτή τήν παρεξήγηση.

Γιά τό καλοκαίρι μετοίκησα στό Poronin (κοντά στό Ζακοπάνε) γιά θεραπεία τῆς γυναίκας μου. Πηγαίνω μαζί της στίς 27. VI. 1913 στή Βέρνη γιά νά ἐγχειριστεῖ. Ἡ διεύθυνσή μου: *Poronin* (Galizien). Austria.

Θά μείνω στή Βέρνη 2-3 ἑβδομάδες. Μπορεῖτε νά μοῦ γράψετε ἐκεῖ στή διεύθυνση: Herrn Schklowsky. 9. Falkenweg. 9. *Bern* (γιά τόν Λένιν).

Πῶς πάει ἡ ὑγεία Σας; Συνήλθατε μετά τήν ἄνοιξη; Σᾶς εὔχομαι ὁλόψυχα καλή ἀνάπαυση καί καλή ἀνάρωση.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 22 τοῦ Ἰούνη 1913
Στάλθηκε στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

163

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΠΛΕΧΑΝΟΦ

Ἀξιότιμε Γκεόργκι Βαλεντίνοβιτς!

Ἕξι σοσιαλδημοκράτες βουλευτές μοῦ ἀνάθεσαν νά ἀπευθυνθῶ σέ Σᾶς μέ τήν πρόταση νά ἔλθετε τό καλοκαίρι γιά μερικές ἑβδομάδες στό Ζακοπάνε γιά νά κάνετε διαλέξεις πάνω σέ ζητήματα τοῦ μαρξισμοῦ καί

* Γιά ποιά ἐφημερίδα γίνεται λόγος δέν ἐξακριβώθηκε. *Ἡ Σύντ.*

τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κινήματος, πού θά τά διαλέγατε Σεῖς. Μᾶς γράφουν σήμερα ἀπό τήν Πετρούπολη ὅτι μπορεῖ νά ἔλθουν καί τέσσερις βουλευτές πού ὑποστηρίζουν τούς λικβινταριστές ἤ εἶναι ταλαντευόμενοι (ὁ Μπουριάνοφ, ὁ Τουλιακόφ, ὁ Χάουστοφ καί ἴσως καί ὁ Μανκόφ). Αὐτοί, σάν μενσεβίκοι, δίνουν φυσικά ἰδιαίτερη σημασία στό ζήτημα τῆς δικῆς Σας συμμετοχῆς.

Ἐμεῖς, μέ τή σειρά μας θά θεωρούσαμε πολύ ὠφέλιμη τή συμμετοχή μελῶν τοῦ Κόμματος, ὀπαδῶν διαφορετικῶν ἀπόψεων σέ ἕνα ἔργο πού μᾶς φαίνεται ἐξαιρετικά σημαντικό γιά τήν ἑδραίωση τῶν δεσμῶν μέ τούς ἐργάτες καί γιά τό δυνάμωμα τῆς κομματικῆς δουλιᾶς.

Ἀποφασίσαμε ἐξαιτίας τοῦ συνωμοτικοῦ χαρακτήρα τῆς ὑπόθεσης νά μήν ἀνακοινώσουμε σέ καμιά ὁμάδα τοῦ ἐξωτερικοῦ τό σχέδιο τῆς ὀργάνωσης διαλέξεων — πολύ περισσότερο γιατί τούς βουλευτές, πιθανό, νά τούς ἀπειλοῦν ἰδιαίτερα αὐστηρές διώξεις.

Τό Πορόνιν, ὅπου σχεδιάζουμε νά γίνουν οἱ διαλέξεις, βρίσκεται σέ ἀπόσταση 7 χιλμ. μέ τό τραῖνο ἀπό τό Ζακοπάνε — ἕνα ἀπό τά καλύτερα ὀρεινά παραθεριστικά κέντρα τῆς Γαλικίας. Ὅσο γιά τήν οἰκονομική πλευρά τοῦ ζητήματος (τά ἔξοδα ταξιδιοῦ) μπορεῖ νά συνεννοηθοῦμε ἰδιαίτερα, ἄν παραστεῖ ἀνάγκη.

Γράψτε, Σᾶς παρακαλῶ, ἄν συμφωνεῖτε μέ τήν πρόταση αὐτή.

Πάντα στή διάθεσή Σας *Ν. Λένιν*

Ἡ διεύθυνσή μου: Herrn Wl. Ulianow.
Poronin (Galizien). Autriche.

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 22 τοῦ Ἰούνη 1913
Στάλθηκε στή Γενεύη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

164

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Ἀγαπητέ Ἀλ. Μαξ.! Σήμερα πήραμε ἕνα γράμμα ἀπό τήν Πετρούπολη, πού μᾶς πληροφορεῖ ὅτι τό σχέδιό μας νά φέρουμε ἐδῶ τούς σοσιαλδημοκράτες βουλευτές *(ἐξαιρετικά συνωμοτικό:* ἀποφασίσαμε νά μήν ποῦμε λέξη σέ κανέναν ἐκτός ἀπό Σᾶς) κοντεύει νά πραγματοποιηθεῖ. Γράφουν ὅτι ἐκτός ἀπό τούς ἔξι ὀπαδούς τῆς «Πράβντα»,

μπορεῖ νά ἔλθουν καί οἱ Τουλιακόφ, Μπουριάνοφ, Χάουστοφ, ἴσως ἀκόμη καί ὁ Μανκόφ. Ἴσως, ἐπίσης νά πάρουν μέρος καί μερικοί ἐργάτες (μή βουλευτές). Γράψτε δυό λόγια, Σᾶς παρακαλῶ, γιά νά μᾶς πεῖτε ἄν μπορεῖτε νά ἔλθετε (γιά μιά σειρά διαλέξεις, συνομιλίες ἤ μαθήματα, ὅ,τι θελήσετε) ἤ ὄχι; Θά ἦταν τόσο καλά νά ἐρχόσασταν! Τό Ζακοπάνε εἶναι 7 χιλιόμετρα ἀπό δῶ (μέ τό τραῖνο) — πολύ καλό παραθεριστικό κέντρο. Ὅσο γιά τά ἔξοδα τοῦ ταξιδιοῦ, θά τά ἐξοικονομήσουμε σίγουρα (ἔτσι μᾶς γράφουν). Γιά τό Ζακοπάνε, σάν παραθεριστικό κέντρο, μποροῦμε νά μαζέψουμε καί νά Σᾶς στείλουμε ὅλες τίς σχετικές πληροφορίες.

Ἀλήθεια, ἄν τό ἐπιτρέπει ἡ ὑγεία Σας, πεταχτεῖτε ὥς ἐδῶ! Ὕστερα ἀπό τό Λονδίνο [231] καί τή σχολή στό Κάπρι, θά δεῖτε καί πάλι ἐργάτες.

Ὁ Μαλινόβσκι ἤθελε νά ἔλθει νά Σᾶς δεῖ, ἀλλά δέν μπόρεσε, δέν εἶχε καιρό. Ὁ ἴδιος καί ὅλοι οἱ βουλευτές Σᾶς στέλνουν πολλούς χαιρετισμούς.

Περιμένω ἀπάντηση.

Δικός Σας *Λένιν*

Οἱ ἐφημερίδες εἶναι γεμάτες ἀπό ειδήσεις γιά τή «σύγκρουση» [232]. Νομίζω, ὅτι θά μᾶς πνίξουν τήν «Πράβντα» μας. Ὁ Μακλάκοφ θά τό καταφέρει ὁπωσδήποτε, εἴτε χωρίς νά ὑπολογίσει τή Δούμα, εἴτε ἐνάντια στή Δούμα, εἴτε μέ κάποιον ἄλλο τρόπο, ὅμως θά τό πετύχει [233].

Τότε θά ξαναστηριχτοῦμε στόν παράνομο Τύπο — μόνο πού δέν ὑπάρχουν χρήματα.

Τί γίνεται, ὁ «ἔμπορος» δέν ἄρχισε ἀκόμη νά δίνει; Εἶναι πιά καιρός. Περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλη φορά.

Διεύθυνση: Herrn Wl. Ulianow. *Poronin* (Galizien). Autriche.

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 22 τοῦ Ἰούνη 1913
Στάλθηκε στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

165

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Ἀξιότιμοι συνάδελφοι! Παρακαλῶ πολύ νά μοῦ στείλετε ἐδῶ, στή Βέρνη, τήν ἀμοιβή γιά τό Μάη (καί γιά τόν Ἰούνη ἐπίσης) (100 ρούβλια) στή διεύθυνση:

Herrn *Ulianow*. 4. Gesellschaftsstraße. 4. *Ἐλβετία*. *Bern*. Schweiz.

Πρέπει ἐδῶ νά μείνω ἕνα μήνα, γιατί θά κάνουν ἐγχείρηση στή γυναίκα μου. Ἔχουμε ἀπόλυτη ἀνάγκη ἀπό χρήματα.

Ἐλπίζω πώς ὕστερα ἀπό μερικές μέρες θά τακτοποιήσω καί ἀπό δῶ τή συνεργασία στήν *«Πράβντα»*.

Σχετικά μέ τό ἄρθρο μου ἐνάντια στόν Μπογκντάνοφ μοῦ προκάλεσε κατάπληξη ὅτι ἡ Συντακτική ἐπιτροπή παρακάμπτει τήν *οὐσία* τῆς ὑπόθεσης! Ὁ Μπογκντάνοφ *τήν* ἐξαπάτησε καί μέσω αὐτῆς 40 000 ἀναγνῶστες! Μά εἶναι ποτέ δυνατό νά ὑποκύψουμε σ' αὐτό;; Συμφωνῶ νά βγεῖ ἡ λέξη «κύριος», ἀφήνοντας ἁπλῶς «Μπογκντάνοφ» [234]. Νομίζω πώς μ' αὐτό θά ἱκανοποιηθεῖτε.

Χαιρετισμούς! *Β. Ἰλίν*

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 25 τοῦ Ἰούνη 1913
Στάλθηκε στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

166

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

29/VI. 1913.

Ἀγαπητέ Λ. Μπ.!

Πῆρα τό ΚΟ καί τό γράμμα. Εὐχαριστῶ πολύ.

Μέ τόν Κόχερ ἔχουμε μεγάλες σκοτοῦρες: ἰδιότροπος. Ἀκόμη δέν μᾶς δέχτηκε, πρέπει νά περιμένουμε.

Νά ρίξετε τό βάρος στήν «Πράβντα», ἄν μπορεῖτε. Ὁ *Μιρόν πιάστηκε*. *Δέν ὑπάρχουν ἄνθρωποι*. Ἐγώ τώρα δέν μπορῶ νά γράφω.

Ἀπό τήν Πετρούπολη ἔχουμε καλά νέα γιά τήν Ἐπιτροπή Πετρούπολης καί γιά τό Συνδικάτο τῶν ἐργατῶν μετάλλου, καθώς ἐπίσης καί γιά τίς προβλέψεις σχετικά μέ τή σχολή: *δόθηκε ὑπόσχεση* ἀπό τήν ἐξάδα. Ὁ Σαμόιλοφ πρέπει νά βρίσκεται ὕστερα ἀπό 10 μέρες στό Ζακοπάνε. Ὁ Πλεχάνοφ λένε ὅτι εἶναι στό Παρίσι. Ἄν μπορεῖτε, ἐπισκεφτεῖτε τον, ἔχει ἐξαιρετική σημασία: τοῦ ἔγραψα (μέ πολύ μεγάλη συνωμοτικότητα, δηλ. *μόνο* στόν ἴδιο προσωπικά) γιά τή σχολή καί τόν κάλεσα νά ἔλθει *. Σωπαίνει, ὁ

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 198-199. *Ἡ Σύντ.*

κατεργάρης, ὁ Ἰγκνάτι Λοϊόλα, ὁ στρατηγός τῶν ὑπεκφυγῶν. Ἔ, λοιπόν, χειρότερα γι' αὐτόν. Ἡ σχολή θά γίνει. Ὁ Γκόρκι ἔδοσε σχεδόν πλήρη τή συγκατάθεσή του.

Au revoir!

Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Πολλούς χαιρετισμούς σέ ὅλους τούς φίλους τοῦ Παρισιοῦ.

P. S. Στόν Τουλιακόφ μεγάλες ἐλπίδες. Στούς ὑπόλοιπους (ὄχι δικούς μας) λιγότερες. Διψοῦν «γιά ἐπιστήμη» καί ἀπαιτοῦν τόν Πλεχάνοφ. Θά εἶναι κουτός, ἄν δέν πάει.

Ἐδῶ ψιθυρίζεται ὅτι ὁ Πλεχάνοφ θά πάει κατά τίς 10 τοῦ Ἰούλη στήν Beatenberg *. Τί ἀκούγεται στό Παρίσι;

Δέν χρειάζεται γιά τήν ὥρα νά μιλήσετε στόν Ἀλέξινσκι γιά τή σχολή. Προλαβαίνουμε, *ἄν* χρειαστεῖ νά τοῦ ποῦμε. Ἡ δουλιά θά γίνει τόν Αὔγουστο μόνο.

Στάλθηκε ἀπό τή Βέρνη στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

167

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Ι. ΣΑΦΑΡΟΦ

Ἀγαπητέ Γκεόργκι!

Σχετικά μέ τή συνδιάσκεψη δέν ξέρω τίποτε [235]. *Ἀποφασίστε μόνοι σας.*

Ἡ θεραπεία τῆς Ν. Κ. παρατείνεται καί θά μείνω ἐδῶ *ἀκόμη δυό ἑβδομάδες*, ἴσως καί περισσότερο. Δέν ξέρω μέ ἀκρίβεια.

Τό ἄρθρο τοῦ οὐκρανοῦ εἶναι πολύ καλό [236]. Τό κυριότερο — εἶναι ὀπαδός τοῦ συγκεντρωτισμοῦ. Αὐτό εἶναι τόσο σπάνιο καί τόσο πολύτιμο στήν ἄθλια ἐποχή μας, ὥστε πρέπει *ὁπωσδήποτε* καί Σεῖς καί ὁ Γιούρι νά τόν γνωρίσετε **ἀπό πιό κοντά,** νά πιάσετε φιλικές σχέσεις, νά μάθετε τόν ἄνθρωπο.

Τό ἄρθρο θέλει ὄχι τόσο στυλιστική διόρθωση (αὐτό εἶναι μικρό πράγμα), ὅσο *διασαφήσεις τοῦ ἀρθρογράφου.* Πρέπει νά γράψει ἀκόμη ἕνα ἄρθρο. Γράφω γι' αὐτό στήν ἑπόμενη σελίδα **, διαβάστε το καί

* — Μπεάτενμπεργκ (Ἑλβετία). *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 203-204. *Ἡ Σύντ.*

Σεῖς καί ὁ Γιούρι *καί ἀποφασίστε μόνοι σας,* ἄν πρέπει νά τό δόσουμε στόν οὐκρανό, ἤ ἄν εἶναι καλύτερα νά τοῦ τά πεῖτε Σεῖς.

Beste Grüße.

Ν. Λένιν

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ Ἰούλη 1913
Στάλθηκε ἀπό τή Βέρνη στή Ζυρίχη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

168

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ο. Ν. ΛΟΛΑ *

Ἀξιότιμε σύντροφε!

Τό ἄρθρο Σας, σάν ἄρθρο ὀπαδοῦ τοῦ *συγκεντρωτισμοῦ* πού παλεύει ἐνάντια στούς Ντοντσόφ καί Σία, μέ εὐχαρίστησε πολύ. Ἔχει τεράστια σημασία νά πολεμᾶ κανείς τούς ἐθνικιστές τῆς κατηγορίας *αὐτῆς* (καί τούς οὐκρανούς σοσιαλδημοκράτες), πού εἶναι πιό ραφιναρισμένοι!

Θά ἐπιμένω ὁπωσδήποτε στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς *«Πράβντα»* νά δημοσιεύσουν τό ἄρθρο Σας. Ὅμως, κατά τή γνώμη μου, τό ἄρθρο αὐτό δέν εἶναι κατανοητό στούς ἀναγνῶστες — στούς 40 000 ρώσους (καί στούς περισσότερους μεγαλορώσους) ἐργάτες.

Σᾶς συμβουλεύω, ἄν μοῦ ἐπιτρέπετε: νά γράψετε *ἀκόμη* ἕνα ἄρθρο πού θά δημοσιευτεῖ *πρῶτο*. Μιά εἰσαγωγή, *μιά σύντομη* γενική περίληψη τοῦ «συγκεντρωτισμοῦ» καί τοῦ «σεπαρατισμοῦ» (ἡ ἐκλογή τῶν ὅρων ἀπομέρους Σας εἶναι *πετυχημένη* καί σωστή) ἀνάμεσα στούς σοσιαλδημοκράτες τῆς Οὐκρανίας. Νά μπάσετε τόν ἀναγνώστη στήν ὑπόθεση. Διηγηθεῖτε γιά τά γενικά ρεύματα, τί ἀντιπροσωπεύουν αὐτά, ποιά εἶναι ἡ ἱστορία τους (σέ συντομία).

Ἔπειτα ἀκόμη ἕνα ζήτημα: ὁ Μπασόκ σάν νά γύρισε πρός τόν ἐθνικισμό καί σεπαρατισμό; Ἔτσι ἄκουσα· εἶναι ἀλήθεια; Μήπως μπορεῖτε νά μοῦ βρεῖτε τό «περιώνυμο» ἄρθρο του (τοῦ 1910 ἤ τοῦ 1911, ἤ τοῦ 1912) μέ τή στροφή;

Στή συνέχεια, τελευταῖα λένε ὅτι κάποιοι «ἑνώθηκαν» στή σύσκεψη πού ἔγινε στό Λβόβ: οἱ σπιλκοφικοί μέ τούς οὐκρανούς σοσιαλδημοκράτες ἤ μέ τούς Ντοντσόφ;; Ἀπό τό Λβόβ μοῦ ὑποσχέθηκαν νά μοῦ στείλουν ἑνωτικές ἀποφάσεις, ὅμως δέν τίς ἔστειλαν

* Σήμερα ὑπάρχουν λόγοι νά ὑποθέσουμε ὅτι τό γράμμα ἀπευθυνόταν στόν Π. Γκριστσένκο. *Ἡ Σύντ.*

ἀκόμη. Τί ξέρετε σχετικά μ' αὐτό [237]; Μήπως χρειάζεται νά προσθέσετε δυό σειρές πού νά λένε ὅτι καί μέσα στή Σπίλκα ὑπάρχουν, δυστυχῶς, ἄνθρωποι πού κλίνουν πρός τόν ἐθνικισμό καί τό σεπαρατισμό;

Σᾶς στέλνω χαιρετισμούς καί τίς καλύτερες εὐχές!

Ν. Λένιν

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ 'Ιούλη 1913
Στάλθηκε ἀπό τή Βέρνη στή Ζυρίχη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

169

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

25/VII. 1913.

'Αγαπητέ Α. Μ.! Εἶχα ὅλο αὐτό τόν καιρό τήν πρόθεση νά Σᾶς γράψω. Καί τό ἀνέβαλλα ἐξαιτίας τῆς ἐγχείρησης τῆς γυναίκας μου. Πρίν τρεῖς μέρες ἐγχειρίστηκε ἐπιτέλους καί τώρα ἡ κατάσταση βελτιώνεται. Ἡ ἐγχείρηση ἦταν ἀρκετά δύσκολη καί χαίρομαι πολύ πού καταφέραμε νά κάνει τήν ἐγχείρηση ὁ Κόχερ.

Καί τώρα γιά τίς δουλιές μας. Γράψατε ὅτι θά εἶσαστε στό Βερολίνο τόν Αὔγουστο. Πότε τόν Αὔγουστο; 'Αρχές ἤ τέλη; Λέμε νά φύγουμε ἀπό δῶ στίς 4 τοῦ Αὐγούστου. Τά εἰσιτήριά μας εἶναι μέσω Ζυρίχης — Μονάχου — Βιέννης, θά σταθοῦμε σέ ὅλες αὐτές τίς πόλεις. (Μπορεῖ ὁ γιατρός νά μή μᾶς ἐπιτρέψει νά φύγουμε στίς 4, ὁπότε θά ἀναβάλουμε ἀκόμη τήν ἀναχώρησή μας.)

Δέν θά ἦταν δυνατό νά εἰδωθοῦμε κάπου; 'Εσεῖς, ταξιδεύοντας θά περάσετε ἀσφαλῶς ἀπό τή Βέρνη ἤ τή Ζυρίχη, ἤ τό Μόναχο.

Εἶναι *μεγάλη* ἀνάγκη νά ἀνταμώσουμε. Τό κλείσιμο τῆς *«Πράβντα»* κάνει τήν κατάσταση πολύ δύσκολη. Ἴσως μπορέσουμε μαζί νά σκαρώσουμε κάτι! Στή συνέχεια, ἐκτός ἀπ' αὐτό, στό Βερολίνο θά μπορούσατε νά κάνετε πολλά γιά μᾶς, δηλ. γιά τήν *«Πράβντα»*.

Γι' αὐτό Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά μοῦ γράψετε *ἀμέσως* ἔστω δυό λόγια, ἄν μποροῦμε νά ἀνταμώσουμε στίς ἀρχές Αὐγούστου ἐδῶ ἤ στίς ἄλλες πόλεις πού ἀνάφερα. Ἄν εἶναι ἀδύνατο, τότε θά Σᾶς γράψω λεπτομερειακά γιά ὅλες τίς δουλιές μας καί ἰδιαίτερα γιά τή σχολή (ἡ σύλληψη τοῦ ὀργανωτῆ μᾶς ἔκοψε φοβερά τά φτερά *· ἀναζητοῦμε τώρα ἄλλους).

* Πρόκειται γιά τήν Ε. Φ. Ροζμιρόβιτς. *Ἡ Σύντ.*

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι καί Σᾶς εὔχομαι κάθε ἐπιτυχία καί πάνω ἀπ' ὅλα ὑγεία γιά τό ταξίδι. Λοιπόν, ἀπαντεῖστε μου *ἀμέσως!*

Δικός Σας *Λένιν*

Διεύθυνση: Herrn Ulianoff. 4. Gesellschaftsstraße. 4. (Svizzera). *Bern.*

Στάλθηκε στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

170

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Λ. Μ. ΚΝΙΠΟΒΙΤΣ

Ἀγαπητή Λίντια Μιχάηλοβνα!

Σᾶς στέλνω τήν κάρτα μέ τό σχεδιάγραμμα τῆς Βέρνης, πού τήν ἀγόρασα γιά Σᾶς, σημειώνοντας τίς ἀπαραίτητες διευθύνσεις.

Σᾶς συμβουλεύω ἐπίμονα νά πᾶτε στή Βέρνη: χρειάζεται νά κάνετε θεραπεία, *καί μόνο ὁ Κόχερ* μπορεῖ νά Σᾶς θεραπεύσει. Πῆρα κάθε εἴδους πληροφορίες, ἐνημερώθηκα μέ ἔργα ἰατρικῆς (ἕνα χοντρό βιβλίο τοῦ γιοῦ, Ἀλμπέρ Κόχερ, γιά τή νόσο Μπαζεντόφ), συμβουλεύτηκα τούς γιατρούς τῆς Βέρνης καί μιλῶ ἀπό πείρα.

Γράψτε τό Σεπτέμβρη ἕνα γράμμα πρός τόν καθηγητή Κόχερ μέ τήν παράκληση νά ὁρίσει ἀκριβή ἡμερομηνία γιά νά Σᾶς δεχτεῖ (καί τονίζοντας ὅτι διαθέτετε *μόνο* τό τάδε ποσό: διαφορετικά θά ἐπακολουθήσει ἕνα δυσάρεστο παζάρεμα μέ τήν κουλάκικη Frau Professor). Θά Σᾶς ἀπαντήσει, θά ὁρίσει *πότε* θά Σᾶς δεχτεῖ. Τότε πηγαίνετε. Στή Βέρνη ἡ ζωή εἶναι φτηνή. Θά δόσουμε γράμμα πρός τόν Σκλόβσκι καί τόν Σεντερόβιτς: αὐτοί θά βοηθήσουν. Ὕστερα ἀπό μερικούς μῆνες ἀπό ἀνάπηρη θά γίνετε ἄνθρωπος.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι καί γρήγορη ἀντάμωση.

Δικός Σας *Β. Ι.*

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 5 καί 7 τοῦ Αὐγούστου 1913
Στάλθηκε ἀπό τό Μόναχο στή Συμφερούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1960 στό περιοδικό «Βοπρόσι Ἰστόριι ΚΠΣΣ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

171

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Λ. ΣΚΛΟΒΣΚΙ *

Ἀγαπητέ Γκ. Λ.! Χαιρετισμούς στά παιδιά καί σέ ὅλη τήν οἰκογένεια. Περιμένω ἀπάντηση (καί ἀκριβή λογαριασμό γιά τό ταξίδι) ἀπό τό δικηγόρο **. Παρακαλέστε τόν Κίνκελ νά μεταφράσει τό ἄρθρο τῆς Ζασούλιτς «Σχετικά μέ ἕνα ζήτημα» (στό φύλ. ἀρ. 8 τῆς «Ζιβάγια Ζίζν») στά γερμανικά. Ἐξαιρετικό ἄρθρο! [238] Μετά τή μετάφραση στεῖλτε τό ἄρθρο αὐτό στό πρωτότυπο, δηλ. τό φύλ. ἀρ. 8, γιά δυό ἑβδομάδες στόν Παπάσα.

Δικός Σας *Β. Ι.*

Γράφτηκε στίς 10 τοῦ Αὐγούστου 1913
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στή Βέρνη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 8

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

172

ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΑΠ' ΑΦΟΡΜΗ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ Α. ΜΠΕΜΠΕΛ

Συμμεριζόμαστε τό πένθος Σας ἐξαιτίας τοῦ θανάτου τοῦ διακεκριμένου ἀρχηγοῦ τῆς διεθνοῦς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας.

Μέ ἐντολή τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας

Λένιν

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 13 καί 17 τοῦ Αὐγούστου 1913
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στό Βερολίνο

Δημοσιεύτηκε στή γερμανική γλώσσα στίς 17 τοῦ Αὐγούστου 1913 στήν ἐφημερίδα «Vorwärts», ἀρ. φύλ. 211

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

173

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΚΑΣΠΑΡΟΦ

Ἀξιότιμε σύντροφε! Δέν γράψατε ἐκεῖνο πού ἔπρεπε στόν Σκλόβσκι. Χρειαζόταν **πῶς** νά βρεθεῖ, καί ὄχι ἡ βιογραφία. Καί δέν δόσατε τή διεύθυνσή Σας στόν Σκλόβσκι. Ἐκτελώντας μιά σπουδαία

* Τό γράμμα αὐτό εἶναι ἐπισημείωση σέ γράμμα τῆς Ν. Κ. Κρούπσκαγια. *Ἡ Σύντ.*

** Ὁ ἐλβετός δικηγόρος — Τσγκράγκεν. *Ἡ Σύντ.*

ἀποστολή, πρέπει νά εἶστε ἀκριβής, ἀλλιῶς θά φταῖτε 100 φορές γιά τή μή ἀνεύρεση ἑνός σπουδαίου προσώπου πού θά βοηθήσει τήν ὑπόθεση.

Διορθῶστε τό λάθος *ἀμέσως* [239].

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ Αὐγούστου 1913
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

174

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΣΕΒΕΡΝΑΓΙΑ ΠΡΑΒΝΤΑ» [240]

Ἀξιότιμοι συνάδελφοι! Χτές ἔστειλα στό «Προσβεστσένιγε» ἕνα μεγάλο ἄρθρο «Πῶς ἡ Β. Ζασούλιτς χαντακώνει τό λικβινταρισμό» *. Ἄν ἡ «Σέβεργναγια Πράβντα» βγαίνει ἀκόμη, προτείνω νά δημοσιευτεῖ τό ἄρθρο αὐτό σέ ἕξι ἐπιφυλλίδες, ἀπό ἕνα κεφάλαιο σέ κάθε ἐπιφυλλίδα, ὅμως μέ ὑποχρεωτική τή διαφύλαξη τοῦ χειρογράφου καί τήν ἄμεση ἐπιστροφή του στό «Προσβεστσένιγε».

Ἐπαναλαμβάνω ὅτι, χωρίς νά βλέπω τίς ἐφημερίδες, δέν μπορῶ νά δουλέψω. Χίλιες φορές Σᾶς παρακάλεσα καί παρόλα αὐτά δέν στέλνετε οὔτε τή «Ραμπότσαγια Πράβντα» [241] καί τή «Ζιβάγια Ζίζν» (σέ σώματα), οὔτε τή «Σέβερναγια Πράβντα» καί τή «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα» [242]. Πρωτύτερα ὅλη αὐτή ἡ δουλιά γινόταν.

Γιατί δέν βγαίνει καθημερινή, δέν καταλαβαίνω. Συνιστῶ νά περάσετε σέ ἑβδομαδιαία. Πόση ἡ ζημιά τήν ἡμέρα; Πόσο εἶναι τό τιράζ;

Χαιρετισμούς καί τίς καλύτερες εὐχές. Δικός Σας *Λένιν*

Τήν ἀμοιβή ἀπό τήν «Πράβντα» πού ἔχετε ὑποσχεθεῖ *γιά ἐργασία πού ἔχω ἐκπληρώσει προπολλοῦ δέν* τήν πῆρα! Αὐτό μοιάζει μέ ἐμπαιγμό!!

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 21 τοῦ Αὐγούστου 1913
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 24ος, σελ. 23-45. *Ἡ Σύντ.*

175

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Σ. ΓΚ. ΣΑΟΥΜΙΑΝ

'Αγαπητέ σύντροφε! Όταν γύρισα στό σπίτι βρῆκα τό γράμμα Σας. Στεῖλτε όπωσδήποτε περισσότερο ὑλικό γιά τό ἐθνικό ζήτημα στόν Καύκασο (ἀφοῦ 'Εσεῖς δέν μπορεῖτε, δυστυχῶς, νά γράφετε μόνος Σας) καί τό ἄρθρο τοῦ *Κοστρόφ* καί τά βιβλιαράκια του, τούς λόγους τῶν ἀντιπροσώπων μεταφρασμένους στά ρωσικά (ἐλπίζω ὅτι θά βρεῖτε κάποιον νά τοῦ ἀναθέσετε τή δουλιά αὐτή) καί *στατιστική τῶν ἐθνικοτήτων* τοῦ Καυκάσου, καί ὑλικό γιά τίς σχέσεις τῶν ἐθνικοτήτων στόν Καύκασο, τήν Περσία, τήν Τουρκία καί τή Ρωσία, μέ λίγα λόγια στεῖλτε ὅλα τά στοιχεῖα πού ἔχετε καί ὅσα μπορέσετε νά μαζέψετε. Μήν ξεχνᾶτε ἐπίσης νά ψάξετε νά *βρεῖτε* συντρόφους — καυκασιανούς πού νά μποροῦν νά γράφουν ἄρθρα γιά τό ἐθνικό ζήτημα στόν Καύκασο.

Σᾶς χαιρετῶ καί Σᾶς εὔχομαι ἐπιτυχία [243].

Δικός Σας *Β. 'Ιλίτς*

Γράφτηκε στίς 24 τοῦ Αὐγούστου 1913
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στό 'Αστραχάν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

176

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΚΑΣΠΑΡΟΦ

'Αγαπητέ σύντροφε! Παρακαλῶ στεῖλτε μου *ἀμέσως ὅλα* τά φύλλα τῆς «Σέβερναγια Πράβντα» (ἐκτός ἀπό τό φύλ. ἀρ. 1) καί τῆς «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα».

Τίποτε δέν εἶδα!!!

Παρακαλέστε τόν 'Αβέλ νά μοῦ τίς στέλνει καθημερινά ἀπό τήν Πετρούπολη σέ δέμα, ὅμως ὁπωσδήποτε νά εἶναι τυλιγμένες μέ δυό ἀστικές ἐφημερίδες μέ τό πιό ἤρεμο καί μετριοπαθές περιεχόμενο. Ὥς τήν ἀπάντηση ἀπό τόν 'Αβέλ, *παρακαλῶ* νά στέλνετε σέ μένα ἀφοῦ τίς χρησιμοποιήσετε καί τή «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα» καί τή «Σέβερναγια Πράβντα» καί τή «Νάς Πούτ», τή μοσχοβίτικη.

Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Μιά μικρή παρανόηση. Δέν δόσατε στόν Σκλόβσκι τή διεύθυνσή *Σας* γιά άλληλογραφία τοῦ Σκλόβσκι μαζί Σας καί γιά ἐρώτηση σέ Σᾶς.

Abs: Ulianow. Poronin (Galizien).

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Αὐγούστου 1913
Στάλθηκε στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

177

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΚΑΣΠΑΡΟΦ *

'Αγαπητέ σύντροφε!

Τή «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα» καί τή «Ζιβάγια Μίσλ» [244] ἀκόμη δέν τίς παίρνω. Πολύ ἄσχημα!! Παρακαλέστε τόν 'Αβέλ νά τίς στέλνει καθημερινά κατευθείαν ἀπό τήν Πετρούπολη σέ μένα. Γιά τά ἔξοδα θά λογαριαστοῦμε!

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 11 τοῦ Σεπτέμβρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

178

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Γ. Σ. ΓΚΑΝΕΤΣΚΙ

'Αγαπητέ σύντροφε! Ἄν βρεθεῖτε στήν 'Ιένα, νά γνωριστεῖτε ὁπωσδήποτε μέ τόν ἀντιπρόσωπό μας (στεῖλτε του γράμμα postlagernd Herrn Bekzadian. *Jena* — ἄν δέν συναντηθεῖτε μέ ἄλλον τρόπο). Μιλεῖστε μαζί του γιά ὅλα τά ζητήματα. Αὐτός πρέπει νά ἔχει πληροφορίες ἐνάντια στόν Τίσκα [245].

Χαιρετισμούς! Δικός Σας *Λένιν*

Νά τόν γνωρίσετε μέ τόν Πάννεκουκ, τόν Μέρινγκ καί τούς ἄλλους ἀριστερούς, ἄν ὁ ἴδιος δέν γνωρίστηκε μ' αὐτούς μόνος του.

---

* Τό γράμμα αὐτό εἶναι ἐπισημείωση στό γράμμα τῆς Ν. Κ. Κρούπσκαγια. *'Η Σύντ.*

Γράψτε λίγα λόγια ἄν θά πᾶτε στήν Ἰένα (ὅταν ἀποφασίσετε ὁριστικά γιά τό ζήτημα αὐτό).

Absender: Ulianow. Poronin.

Γράφτηκε στίς 12 τοῦ Σεπτέμβρη 1913
Στάλθηκε στήν Κρακοβία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

179

* ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΤΡΟΦΟ ΜΑΞ ΓΚΡΟΥΝΒΑΛΝΤ

Berlin. S. W. 69. Lindenstr. 69. Archiv der soz. dem. Partei.

Ἀξιότιμε σύντροφε!

Δέν ξέρω σήμερα τή διεύθυνση τοῦ σύντρ. Βιαζμένσκι καί γι' αὐτό ἀπευθύνομαι σέ Σᾶς μέ τήν παράκληση νά ἐπιτρέψετε στόν κομιστή τοῦ γράμματος αὐτοῦ σ. Κασπάροφ (Berlin, Schiffbauerdamm; 18 A, bei Wetter) νά δουλέψει στό ἀρχεῖο τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας (πού ἱδρύθηκε ἀπό τόν Μπέμπουτοφ) [246].

Μέ κομματικούς χαιρετισμούς *Ν. Λένιν*

Wl. Ulianow. Poronin (Galizien).
13 τοῦ Σεπτέμβρη 1913.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

180

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

30 τοῦ Σεπτέμβρη 1913.

Ἀγαπητέ Α. Μ.! Ἡ ἀπάντησή μου ἄργησε λίγο. Σᾶς ζητῶ συγνώμη. Ἦταν γιατί ἤμουν πολύ θυμωμένος στή Βέρνη καί μετά!! Σκεπτόμουν: ὅτι εἴσαστε στή Βερόνα (τό τηλεγράφημά Σας γιά τόν Μπέμπελ ἦταν ἀπό τή Βερόνα) ἤ κάτι σάν Ρομ...;; [247] — καί ὅτι θά *μποροῦσα* νά πάω ἀπό τή Βέρνη στή Βερόνα!! Ἀλλά δέν εἶχα πάρει ὥς τότε οὔτε μιά λέξη ἀπό Σᾶς *ἐπί μῆνες*...

Αὐτό πού γράφετε γιά τήν ἀρώστια Σας μέ ἀνησύχησε πάρα πολύ. Δέν ξέρω ἄν εἶναι σωστό νά ζεῖτε στό Κάπρι χωρίς νά κάνετε καμιά θεραπεία. Οἱ γερμανοί ἔχουν ἐξαιρετικά σανατόρια (λογουχάρη,

στό St. Blasien, ὄχι μακριά ἀπό τήν Ἐλβετία), ὅπου ὑποβάλλουν σέ θεραπεία καί γιατρεύουν *ἐντελῶς* τούς ἀρώστους ἀπό πνευμονικές παθήσεις, ὅπου πετυχαίνουν *μιά πλήρη* ἐπούλωση, ὅπου ὑπερσιτίζουν τούς ἀρώστους, τούς συνηθίζουν συστηματικά στό κρύο, τούς δυναμώνουν τήν ἀντοχή σέ κρυολογήματα, καί βγαίνοντας εἶναι καλά καί ἱκανοί γιά δουλιά.

Ἐνῶ Ἐσεῖς ὕστερα ἀπό τό Κάπρι θέλετε νά πᾶτε στή Ρωσία αὐτό τό χειμώνα;;;; Φοβᾶμαι τρομερά μήπως αὐτό βλάψει τήν ὑγεία Σας καί ζημιώσει τή δυνατότητά Σας νά ἐργάζεστε. Ἔχουν σ' αὐτή τήν Ἰταλία γιατρούς *τῆς προκοπῆς;;*

Πρέπει, ἀλήθεια, νά συμβουλευτεῖτε ἕναν γιατρό πρώτης τάξης στήν Ἐλβετία * ἤ στή Γερμανία καί νά ὑποβληθεῖτε ἐπί δυό μῆνες σέ μιά *σοβαρή* θεραπεία σ' ἕνα *καλό* σανατόριο. Τό νά ξοδεύετε στά χαμένα ἕνα δημόσιο ἀγαθό, δηλ. τό νά εἶστε ἄρωστος καί νά καταστρέφετε τήν ἱκανότητά Σας γιά δουλιά, εἶναι κάτι ἀπαράδεκτο ἀπό ὅλες τίς ἀπόψεις.

Ἄκουσα (ἀπό ἕναν συντάκτη τοῦ «Προσβεστσένιγε» ** πού εἶδε τόν Λαντίζνικοφ) ὅτι δέν εἶστε ἱκανοποιημένος ἀπό τήν *«Πράβντα»*. Γιατί εἶναι στεγνή; Σωστό εἶναι. Ὅμως δέν εἶναι εὔκολο νά διορθώσει κανείς αὐτό τό λάθος ἀμέσως. Λείπουν οἱ ἄνθρωποι. Μέ *τεράστιους* κόπους ἕνα χρόνο μετά τό ξεκίνημά της δέν μπορέσαμε νά ἐξασφαλίσουμε στήν Πετρούπολη, παρά μόνο μιά *ὑποφερτή* Συντακτική ἐπιτροπή.

(Διαβίβασα τό γράμμα Σας στό «Προσβεστσένιγε».)

Γράψτε μου ποιά εἶναι τά σχέδια Σας καί *πῶς πάει ἡ ὑγεία Σας*. Σᾶς παρακαλῶ ἐπίμονα, *νά ἀρχίσετε σοβαρή θεραπεία*. Μπορεῖτε νά θεραπευτεῖτε *ἐντελῶς*, Σᾶς τό ὁρκίζομαι, ἀλλά νά παραμελεῖτε τήν ὑγεία Σας, ὅπως τό κάνετε, εἶναι εἰλικρινά ἀπαράδεκτο καί ἐγκληματικό.

Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Γιά ὅ,τι ἀφορᾶ κατάλληλους ἀνθρώπους, εἴχαμε μερικούς καί θά ἔχουμε καί στό μέλλον. *Εἴδατε τό «Νάς πούτ»;* Τί ἐπιτυχία, ἔ; Καί εἶναι ἡ δεύτερη ἐφημερίδα. Θά ἐκδόσουμε ἀκόμη καί μιά τρίτη, στό Νότο.

Διεύθυνση: Ulianow. *Poronin* (Galizien). *Austria.* (Τό χειμώνα θά εἶμαι στήν Κρακοβία: Lubomirskiego. 51.)

Στάλθηκε στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Μπορῶ νά μάθω ὀνόματα καί διευθύνσεις.

** Πρόκειται γιά τόν Μ. Α. Σαβέλιεφ. *Ἡ Σύντ.*

181

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ ΤΡΟΥΝΤΑ» *

P. S. Δέν πῆρα τό φύλ. ἀρ. 5 τῆς «Πράβντα Τρουντά» [248]. Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ γιά τήν ἀποστολή τῆς «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα», μοῦ λείπει μόνο τό φύλλο της ἀρ. 7, καθώς καί τά φύλλα ἀρ. 7 καί 9 τῆς «Νάς Πούτ». Στεῖλτε τα, Σᾶς παρακαλῶ.

Μοῦ φαίνεται ὅτι κάνετε ἕνα τεράστιο λάθος νά ἀκολουθεῖτε ἀσυνείδητα τό ρεῦμα *καί νά μήν ἀλλάζετε* τόν τόνο τῆς ἐφημερίδας. Ὅλα λένε ὅτι πρέπει *νά ἀλλάξετε* καί τόν τόνο καί τό *περιεχόμενο* ἑνός μέρους τῶν πολιτικῶν σχολίων. Πρέπει *νά πετύχετε* νά γίνει ἡ ἐφημερίδα νόμιμη, ἀπρόσβλητη ἀπό λογοκρισία. Μπορεῖ καί πρέπει νά τό πετύχετε. Ἀλλιῶς τζάμπα χαντακώνετε τήν ὑπόθεση πού ἀναλάβατε. Σκεφτεῖτε το σοβαρότερα.

Γράφτηκε όχι νωρίτερα ἀπό τίς 30 τοῦ Σεπτέμβρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

182

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. ΝΤΙΤΣ

Poronin (Galizien), 3 τοῦ Ὀχτώβρη 1913.

Πολυσέβαστε σύντροφε!

Σάν μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς *«Ἴσκρα»* καί τοῦ *«Ζαριά»*, ἐντύπων στά ὁποῖα πρίν δέκα χρόνια προσφέρατε τόσο πολύτιμες ὑπηρεσίες, καί σάν ἐκπρόσωπος τοῦ ΣΔΕΚΡ πού δέν θά ξεχάσει ποτέ τήν ἀδελφική Σας βοήθεια στή διάρκεια τῆς σπουδαιότατης αὐτῆς περιόδου γιά τήν οἰκοδόμηση τοῦ Κόμματος, σπεύδω νά Σᾶς ὑποβάλω τά πιό ἐγκάρδια συγχαρητήρια ἐξονόματός μου καί ἐξονόματος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ τήν εὐκαιρία τῶν ἑβδομηντάχρονων ἀπό τή γέννησή Σας.

* Τό γράμμα αὐτό ἀποτελεῖ ἐπισημείωση σέ ἀνεξακρίβωτο ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν. Στήν ἄνω δεξιά γωνία τοῦ χειρογράφου διατηρήθηκε ἡ ὑπογραφή στό ἄρθρο μέ τή σημείωση: *«Μ.* (καλύτερα χωρίς ὑπογραφή)». *Ἡ Σύντ.*

Σᾶς εὔχομαι πολύχρονη ἀκόμη δουλιά πρός ὄφελος τοῦ διεθνιστικοῦ μαρξισμοῦ [249].

Μέ κομματικούς χαιρετισμούς

Ν. Λένιν (Βλ. Οὐλιάνοφ)

Wl. Ulianow. Poronin (Galizien).

Στάλθηκε στή Στουτγάρδη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

183

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΖΑ ΠΡΑΒΝΤΟΥ» [250]

᾿Αγαπητοί συνάδελφοι!

Εὐχαριστῶ πολύ πού μοῦ στείλατε *δυό φορές* τήν ἐφημερίδα *ἔγκαιρα*, δηλ. *ταυτόχρονα* μέ ὅλες τίς ἀστικές ἐφημερίδες. Ὅμως, ἐκτός ἀπ' αὐτές τίς δυό φορές, ἡ ἐφημερίδα «Ζά Πράβντου» ἔρχεται πάντα *μισή μέρα* ἀργότερα ἀπό τίς ἀστικές ἐφημερίδες. Δέν θά ἦταν δυνατό νά διορθωθεῖ αὐτό καί νά τή στέλνετε *πάντα* ἔγκαιρα γιά νά ἔρχεται ταυτόχρονα μέ τίς ἀστικές ἐφημερίδες;

Μέ τούς καλύτερους χαιρετισμούς!

Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Τί κυκλοφορία ἔχει τώρα ἡ ἐφημερίδα; Θά γίνει καμιά φορά (τέλος πάντων!!) ὁ οἰκονομικός ἀπολογισμός; Σχετικά μέ τή νομιμότητα ὁ γραμματέας Σας στό τελευταῖο γράμμα του δέν εἶχε δίκιο: μπορεῖ καί πρέπει *πολλά* ἀκόμη νά γίνουν ἀπό τήν πλευρά τῆς ἐξασφάλισης μεγαλύτερης νομιμότητας.

Πόσους συνδρομητές ἔχετε *τώρα;*

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 16 τοῦ Ὀχτώβρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 5 τοῦ Μάη 1927 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 99

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

184

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΖΑ ΠΡΑΒΝΤΟΥ»

Ἀξιότιμοι συνάδελφοι!

Μόλις διάβασα τό φύλ. ἀρ. 8 καί δέν μπορῶ νά συγκρατηθῶ γιά νά μήν ἐκφράσω τήν κατάπληξή μου ἀπ' ἀφορμή τή δημοσίευση ἀπό Σᾶς ἑνός *τέτιου* ἄρθρου, ὅπως τό «Σύσκεψη μαρξιστῶν»[251] κτλ.!! Κατά τή γνώμη μου, αὐτό ἦταν πάνω ἀπό παραλογισμός, καί ἄν ὁ ἀρθρογράφος «παρασύρθηκε» ἀπό εὐνόητους λόγους ὅμως ἐσεῖς ἐπιτόπου ἔπρεπε νά δεῖτε ὅτι τό ἄρθρο αὐτό ἦταν ἀπαράδεκτο. Μά ἐπιτέλους, μήν κάνετε τέτιες ἀπερισκεψίες: ἐσεῖς ἔτσι βοηθᾶτε *δια-βολεμένα* **ὅλους** τούς ἐχθρούς μας.

Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀνατυπώσετε ἀπό τό φύλ. ἀρ. 8 (βαθμιαῖα) τά ἄρθρα τοῦ Πετρόβσκι καί τοῦ πρώην συμφιλιωτιστῆ[252].

Μέ τούς καλύτερους χαιρετισμούς *Β. Ι.*

Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά ἀλλάξετε τή διεύθυνσή μου: παρακάλεσα, ἔγραψα, δέν εἶχε ἀποτέλεσμα!!

Ulianow. 51. Ulica Lubomirskiego. *Kraków.*

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 27 τοῦ 'Οχτώβρη 1913
Στάλθηκε στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

185

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Λ. ΛΕΝΤΕΡ

Κρακοβία, 28/X. 1913.
Ul. Lubomirskiego. 51.

Ἀξιότιμε σύντροφε!

Καταλαβαίνω ἀπόλυτα τήν ἀγανάκτησή Σας ἐνάντια στούς παλιανθρώπους τῆς λεγόμενης Γενικῆς διοίκησης, θά συμβούλευα ὅμως τήν ἐπιτροπή νά πετύχει ὡστόσο στήν ἀρχή μιά *ἐπίσημη* ἄρνηση τῆς Γενικῆς διοίκησης. Αὐτό μπορεῖ κανείς νά τό πετύχει (ἡ διεύθυνση τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ, σάν μέλους τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλι-

στικοῦ Γραφείου, κτλ.), ἐνῶ δίχως αὐτό τό ΔΣΓ δέν θά ἐπέμβει καί *τό ζήτημα* δέν θά μπεῖ σέ συζήτηση γιά λόγους τυπικούς. Δέν ἐπιτρέπεται νά *βελτιώνετε* τή θέση τοῦ Τίσκα καί Σία μέ κάποια ἐνέργεια δική Σας, πού μπορεῖ νά προκαλέσει τήν *ἄρνηση* τοῦ ΔΣΓ ἀπέναντί Σας.

Σᾶς συνιστῶ νά γράψετε *ἐξονόματος τῆς ἐπιτροπῆς* ἕνα προσεκτικό πληροφοριακό γράμμα στόν Χούισμανς (τονίζοντας *κυρίως* τό γεγονός ὅτι ἡ Z. G. * ἀρνεῖται νά δεχτεῖ ὅπως ἕνα δικαστήριο τῶν κομμάτων πού προσχώρησαν στό ΔΣΓ καί δροῦν στή Ρωσία ἐλέγξει τό «δικαστήριό» της) μέ τήν παράκληση νά βοηθήσει νά συνετιστεῖ ἡ (respective νά ἐπιδράσει ἠθικά πάνω στή) Γενική διοίκηση. Αὐτό εἶναι καλύτερο, παρά μιά πρόωρη ἐπίσημη ἔκκληση πού ὑπάρχει κίνδυνος νά ἀποτύχει.

Ἄν ὁ Πλεχάνοφ Σᾶς ἀπαντήσει, ἐλπίζω νά μέ πληροφορήσετε.

Μέ σοσιαλδημοκρατικό χαιρετισμό *Ν. Λένιν*

Ulianow. Ul. Lubomirskiego. 51. Kraków.

Στάλθηκε στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

186

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΖΑ ΠΡΑΒΝΤΟΥ»

Γράμμα πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή

Σεβαστέ σ. διευθυντή!

Ἐπιτρέψτε μας νά δημοσιεύσουμε στίς στῆλες τῆς ἐφημερίδας Σας τήν ἀπάντησή μας σέ πολλά ἄτομα πού ἀπό τό μακρινό Βορά, τή Δύση, τήν Ἀνατολή καί ἀπό ἄλλα μέρη μᾶς ρωτοῦν γιά τήν «καμπάνια» τῶν λικβινταριστῶν ἐνάντια στόν «ἀσφαλιστικό» παράγοντα σ. Χ.

Οἱ λικβινταριστές τόν κατηγόρησαν γιά διπροσωπία: ὑπηρετοῦσε καί τά ἀφεντικά καί τούς ἐργάτες [253].

* — Zarząd Glówny — Γενική διοίκηση. *Ἡ Σύντ.*

Πῶς ἐνεργεῖ ἡ *ὀργάνωση* ὅταν ὑπάρχουν παρόμοιες κατηγορίες; Ἡ ὀργάνωση συγκεντρώνει ἐκπροσώπους διαφόρων ὀργάνων πού ἐξυπηρετοῦν τό ἐργατικό κίνημα καί τούς ἀναθέτει νά ἐξετάσουν τήν ὑπόθεση. Ἔτσι κι' ἔγινε. Στό φύλ. ἀρ. 12 τῆς «Ζά Πράβντου» (τῆς 17 τοῦ Ὀχτώβρη) δημοσιεύτηκε τό *πόρισμα* τῆς ἐπιτροπῆς ἀπό ἐκπροσώπους πέντε ἱδρυμάτων (1. τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Πράβντα»· 2. τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ «Προσβεστσένιγε»· 3. τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ πολωνικοῦ μαρξιστικοῦ ὀργάνου· 4. τῆς ὁμάδας τῶν σοσιαλδημοκρατῶν βουλευτῶν τῆς Κρατικῆς δούμας· 5. τοῦ ἐκπροσώπου τοῦ συνδικάτου ἐργατῶν μετάλλου) *.

Ἡ ἐπιτροπή διαπίστωσε,

— — ὅτι *ὁ ἰσχυρισμός τῶν λικβινταριστῶν «δέν ἀνταποκρίνεται στήν ἀλήθεια»·*

— — ὅτι *ὁ Χ., ἀφοῦ ἔπαψε νά ἐξυπηρετεῖ τά ἀφεντικά,* ἐκπλήρωσε μ' αὐτό τόν τρόπο τό καθῆκον του.

Τήν προηγούμενη μέρα (ἀρ. φύλ. 11 τῆς «Ζά Πράβντου» τῆς 16 τοῦ Ὀχτώβρη) ὁ Α. Βιτίμσκι ἐξήγησε λεπτομερειακά ὅτι ὁ *Χ.* εἶναι «ἔνοχος» μόνο γιατί ἔφυγε ἀπό τήν «ὑπηρεσία τῶν ἀφεντικῶν» καί πῆγε στήν ὑπηρεσία τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Ὁ Βιτίμσκι πρόσθεσε ὅτι αὐτός ἀνακοίνωσε στόν γραμματέα τῆς «Ζά Πράβντου» τά *ὀνόματα τῶν λικβινταριστῶν,* πού ἦταν *γραμματεῖς ὀργάνων τῶν ἀφεντικῶν* **.

Τί, λοιπόν, ἀπάντησαν οἱ λικβινταριστές; Οὔτε κάν σκέφτηκαν νά ἀμφισβητήσουν οὔτε τή δήλωση τοῦ Βιτίμσκι, οὔτε τό γεγονός ὅτι ὁ Χ. ἔφυγε ἀπό τήν ὑπηρεσία τῶν ἀφεντικῶν.

Μά οὔτε καί σκέφτηκαν νά συγκαλέσουν ἔστω μιά ὁποιαδήποτε ἐπιτροπή *«τους»* ἀπό τήν ἑφτάδα «τους», ἀπό ἕνα ὁποιοδήποτε συνδικάτο ἤ «καθοδηγητικό» ὄργανο τῶν λεττονῶν, τῶν ἑβραίων, τῶν καυκάσιων.

Κάθε ἄλλο!

Οἱ ἄνθρωποι πού εἶναι ἀφοσιωμένοι στήν ὀργάνωση συγκαλοῦν μιά ἐπιτροπή, ἐξετάζουν τήν ὑπόθεση, βγάζουν ἀποφάσεις.

Οἱ ἀνεξάρτητοι ἀπό τίς ἐργατικές ὀργανώσεις φιλελεύθεροι κονδυλοφόροι ἀπό τή «Νόβαγια Ραμπότσαγια (;;) Γκαζέτα» συνεχίζουν τήν καμπάνια τῆς πιό αἰσχρῆς ψευτιᾶς καί συκοφαντίας!! Κοροϊδεύουν τούς ἁπλοϊκούς καί τούς ἀμαθεῖς, ἀποκαλώντας «διπροσωπία» τό ὅτι ὁ *Χ.*,

* Πρόκειται γιά τά ἄρθρα «Ψευδολόγοι!» (χωρίς ὑπογραφή). *Ἡ Σύντ.*

** Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Α. Βιτίμσκι (Μ. Σ. Ὀλμίνσκι) Οἱ «ἐγκληματίες». *Ἡ Σύντ.*

ὅταν ἀκόμη δέν εἶχε φύγει ἀπό τήν ὑπηρεσία τῶν ἀφεντικῶν, *ἄρχισε* μυστικά, μέ ψευδώνυμο, νά βοηθάει τούς ἐργάτες!! *.

Εἶναι φανερό ὅτι σ' αὐτούς τούς σιχαμερούς ἀνώνυμους συκοφάντες τῆς λικβινταριστικῆς φυλλάδας, πού συντηρεῖται μέ τή βοήθεια τῆς ἀστικῆς τάξης, οἱ ἐργάτες γυρίζουν τίς πλάτες μέ περιφρόνηση.

Ὅμως αὐτό εἶναι λίγο. Τό νά γυρίσουν τίς πλάτες δέν φτάνει. Οἱ λικβινταριστές πού θέλουν νά καταστρέψουν τίς ὀργανώσεις τῶν ἐργατῶν ἐφαρμόζουν μιά τέτια *παλιά* ἤδη μέθοδο: νά συκοφαντοῦν τά διάφορα πρόσωπα μέ τόν πιό ξεδιάντροπο τρόπο.

Δέν εἶναι δυνατό νά γίνει καμιά ὀργάνωση χωρίς τήν *ὀργανωτική* ἀπόκρουση τῆς τέτιας μεθόδου πολιτικῆς «πάλης». Καί σέ τί πρέπει νά συνίσταται ἡ ὀργανωτική ἀπόκρουση;

Ὁ κάθε ἐργάτης πρέπει νά ἀπαιτεῖ ὥστε οἱ λικβινταριστές, τούς ὁποίους οἱ μαρξιστές ἀποστράφηκαν μέ περιφρόνηση, νά συγκαλέσουν «τή δική τους» ἐπιτροπή ἀπό τήν ἑφτάδα «τους», τό «δικό τους» «καθοδηγητικό ὄργανο» τῶν ἑβραίων, τῶν λεττονῶν, τῶν καυκασίων καί *ἄλλων παρόμοιων*. Ἄς δοκιμάσουν νά βγάλουν «δική τους» ἀπόφαση, νά τήν ἀνακοινώσουν στή Διεθνή. Τότε αὐτούς τούς παλιανθρώπους-συκοφάντες θά τούς στιγματίσουμε μπροστά σέ ὅλο τόν κόσμο.

Ἐφόσον ὅμως ὥς τώρα οἱ παλιάνθρωποι αὐτοί, τά βρωμερά αὐτά ὑποκείμενα κρύβονται πίσω ἀπό τά ἀνώνυμα ἄρθρα τῆς λικβινταριστικῆς ἐφημερίδας, τό *κάθε* ἐργατικό *συνδικάτο* ἄς ἀναθέσει στή διοίκησή του νά ἐξετάσει τήν ὑπόθεση, παίρνοντας ὅλα τά ντοκουμέντα καί τά στοιχεῖα ἀπό παντοῦ, *ἐλέγχοντας* τήν ἀπόφαση τῆς *μαρξιστικῆς ἐπιτροπῆς* ἀπό τά *πέντε ὄργανα* καί βγάζοντας τή δική τους ἀπόφαση [254].

Γενική καταδίκη τῶν συκοφαντῶν, γενική ἀπαίτηση ἀπ' αὐτούς: «ἀνακαλέστε τήν αἰσχρή συκοφαντία, ἤ σέ καμιά ὀργάνωση δέν θά σᾶς ἐπιτρέψουν νά μπεῖτε» — νά ἡ ἀπάντηση τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἡ ὀργανωμένη ἀπάντηση στούς καταστροφεῖς τῆς ὀργάνωσης.

Β. Ἰλίν **

Αὐτό τό ζήτημα ἀρχῶν πρέπει νά μπεῖ στή Δούμα.

P. S. Ἄν τή «Ζά Πράβντου» πρόκειται νά τήν κλείσουν, πρέπει μέ *κάθε τρόπο* νά κάνετε πιό ἤπιο τό ὕφος στό *π ε ν τ α π λ ά σ ι ο*, νά γίνετε

* Τό ἄρθρο τῆς «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα»: στά φύλ. ἀρ. 55 καί 56 «Νά δόσουν λόγο!», στό φύλ. ἀρ. 60 — «Νά στιγματιστοῦν!». *Ἡ Σύντ.*

** Τό γράμμα ὑπογράφεται ἐπίσης ἀπό τόν Λ. Μπ. Κάμενεφ καί τόν Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ. *Ἡ Σύντ.*

πιό νόμιμοι καί πιό φρόνιμοι. Αὐτό *εἶναι δυνατό* νά γίνει καί πρέπει νά γίνει. Νά γράφετε ἔτσι ὅπως γράφετε τό «Βοπρόσι Στραχοβάνιγια» [255] καί νά ὁρίσετε τή *δική σας* λογοκρισία. Κάνετέ το, μά τήν ἀλήθεια, αὐτό, διαφορετικά θά χαντακώσετε τήν ὑπόθεση *ἄσκοπα*.

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τήν 1 τοῦ Νοέμβρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

187

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΖΑ ΠΡΑΒΝΤΟΥ»

Πρός τόν διευθυντή

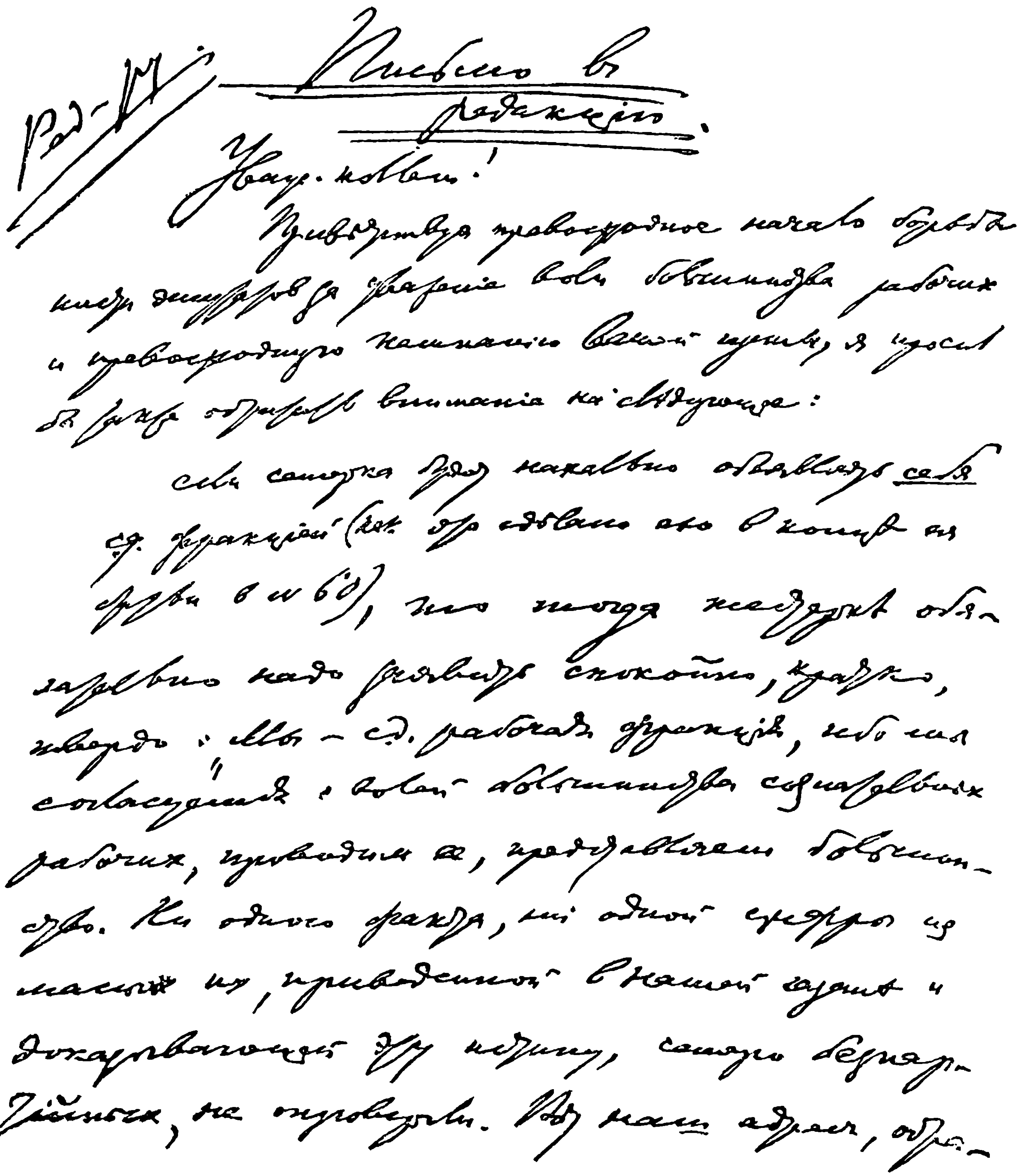
Γράμμα πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή

'Αξιότιμοι συνάδελφοι!

Χαιρετίζοντας τήν πάλη τῶν ἕξι βουλευτῶν γιά τό σεβασμό τῆς θέλησης τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργατῶν πού ἄρχισε ὑπέροχα καί τήν ἐξαίρετη καμπάνια τῆς ἐφημερίδας σας [256], θά Σᾶς παρακαλοῦσα παράλληλα νά προσέξετε τά παρακάτω:

ἄν ἡ ἑφτάδα θά ἔχει τήν ἀναίδεια νά ἀνακηρύσσει τόν *ἑαυτό* της σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα (ὅπως ἔκανε στό τέλος τοῦ ἄρθρου της, πού δημοσιεύτηκε στό φύλ. ἀρ. 60 [257]), τότε ἡ ἑξάδα θά πρέπει ὁπωσδήποτε νά δηλώσει ἤρεμα, σύντομα καί σταθερά: «'Εμεῖς ἀποτελοῦμε τή σοσιαλδημοκρατική ἐργατική ὁμάδα, γιατί ἐμεῖς συμφωνοῦμε μέ τή θέληση τῆς πλειοψηφίας τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν, τήν ἐφαρμόζουμε, ἐμεῖς ἀντιπροσωπεύουμε τήν πλειοψηφία. 'Η ἑφτάδα τῶν ἀντικομματικῶν δέν ἀντέκρουσε κανένα στοιχεῖο, κανέναν ἀριθμό ἀπό τήν πληθώρα πού χρησιμοποίησε ἡ ἐφημερίδα μας καί ἀπόδειξε τήν ἀλήθεια αὐτή. Αὐτή εἶναι ἡ διεύθυνσή μας, ἀπευθυνθεῖτε σέ μᾶς, σύντροφοι-ἐργάτες, καί μή νομίσετε ὅτι θά σᾶς προσβάλουμε μέ τή σκέψη ὅτι σᾶς θεωροῦμε τάχα ἱκανούς νά πιστέψετε τίς θεωρίες: «ἡ ἑφτάδα τῶν βουλευτῶν στέκεται ψηλότερα ἀπό τό Κόμμα, ψηλότερα ἀπό τή θέληση τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργατῶν». 'Ακόμη καί 77 βουλευτές δέν μποροῦν νά σταθοῦν ψηλότερα ἀπό τή θέληση αὐτή. 'Εμεῖς ἐκπληρώνουμε αὐστηρά τή θέληση αὐτή».

Μιά τέτια σύντομη δήλωση εἶναι ἀπαραίτητη. Στή συνέχεια πρέπει νά δοθεῖ καί μιά σύντομη δήλωση στήν ἀξιότιμη ἐθνοσυνέλευση (δηλ. στήν Κρατική δούμα). *Τότε* πολύ γρήγορα, αὐτοστιγμεί θά πέσει ἡ ὑπεροψία τῆς ἑφτάδας — πολύ, πάρα πολύ γρήγορα θά *συμφωνήσουν*

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ γράμματος τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Ζά Πράβντου». — Ἀνάμεσα στίς 2 καί 7 τοῦ Νοέμβρη 1913

γιά ἰσοτιμία (πού τήν ἔχουν ἀναγνωρίσει *ὅλοι* αὐτοί γραπτά). Ἄλλη διέξοδος *δέν ὑπάρχει* *οὔτε* γι' αὐτούς, *οὔτε* γιά ὁποιονδήποτε ἄλλον.

Μπῆκες στό χορό, πρέπει νά χορέψεις. Οἱ ἕξι ἄρχισαν *θαυμάσια* καί ἔχουν τή νίκη *ἐξασφαλισμένη*, *ἄν* συνεχίσουν, *σωστά*, ὕστερα ἀπό κάνα δυό ἑβδομάδες ἡ νίκη θά εἶναι ἀναπόφευκτη.

Σᾶς στέλνω τούς καλύτερους χαιρετισμούς καί τίς καλύτερες εὐχές.

Β. Ι.

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 2 καί 7 τοῦ Νοέμβρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 5 τοῦ Μάη 1932 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 123

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

188

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ [258]

Ἀγαπητέ πολίτη Χούισμανς!

Βέβαια θά θυμᾶστε ὅτι ἡ ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, μετά τή συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ τό Γενάρη τοῦ 1912 πού ἀποκατέστησε τό Κόμμα, μέ διόρισε ἀντιπρόσωπο τοῦ Κόμματος στό ΔΣΓ.

Λόγω τῆς ἀναχώρησής μου ἀπό τό Παρίσι ὑποχρεώθηκα νά παρακαλέσω τόν σύντρ. Κάμενεφ πού ζοῦσε στό Παρίσι νά μέ ἀντικαταστήσει. Ἡ Κρακοβία εἶναι πολύ μακριά ἀπό τίς Βρυξέλλες καί παρακαλῶ στό Δελτίο νά δημοσιεύσετε τό ἐπώνυμο τοῦ Κάμενεφ καί τήν ἐπίσημη διεύθυνση τοῦ γραφείου μας στό Παρίσι. Mr. Kouznetzoff (pour Kameneff). 102. Rue Bobillot. 102. Paris. XIII. Ὁ Κάμενεφ θά μείνει ἀρκετό χρόνο ἐδῶ, ὅμως Σᾶς παρακαλῶ νά μή γράψετε τή διεύθυνσή του στήν Κρακοβία. Αὐτό θά ἦταν ἀπροσεξία ἀπό ἄποψη συνωμοτισμοῦ.

Σέ ἐπείγουσες περιπτώσεις πολύ Σᾶς παρακαλῶ νά γράφετε στήν τωρινή μου διεύθυνση.

Λόγω τῆς γιορτῆς τῶν Ἁγίων Πάντων τό γράμμα Σας τό πῆρα μέ κάποια καθυστέρηση.

Γράφτηκε στίς 3 τοῦ Νοέμβρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στίς Βρυξέλλες

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

189

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΖΑ ΠΡΑΒΝΤΟΥ»

Ἀγαπητοί συνάδελφοι!

Σᾶς συγχαίρω γιά τήν καμπάνια ὑπέρ τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, πού τήν ἀρχίσατε ὑπέροχα.

Διάβασα τή σημερινή φαγωμάρα στή *«Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα»* καί σᾶς συμβουλεύω ἐπίμονα νά σκεφτεῖτε καλά τήν ὑπόθεση καί νά δεχτεῖτε τό χθεσινό σχέδιό μου *. *Δέν κάνει* νά ἀφήνετε τέτια πράγματα· πρέπει νά πάρετε μιά *όργανωτική* ἀπόφαση.

Δέν φτάνει νά στέλνουν οἱ ἐργάτες ἀποφάσεις: οἱ ἐργάτες ὀφείλουν ὁπωσδήποτε νά στέλνουν *ἀντιπροσωπεῖες* στήν ὁμάδα τῆς Δούμας.

Σᾶς στέλνω χαιρετισμούς καί τίς καλύτερες εὐχές!

Δικός Σας *Β. Ι.*

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 3 τοῦ Νοέμβρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

190

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΖΑ ΠΡΑΒΝΤΟΥ»

Ἀξιότιμοι συνάδελφοι!

Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐκδόσετε τήν Κυριακή συμπληρωματικό φύλλο, ἀφιερωμένο *ὁλοκληρωτικά* στήν καμπάνια ὑπέρ τῆς ἑξάδας.

Ἕνα μεγάλο ἄρθρο μέ *ὑπότιτλους*.

Σᾶς στέλνουμε τό κείμενο **. Προσθέστε τήν ἀπόφαση τῆς **σύσκεψης** [259] (τό φύλλο ἐκεῖνο τῆς «Ζά Πράβντου» δέν εἶχε κατασχεθεῖ *ἐξαιτίας τῆς ἀπόφασης αὐτῆς;)*.

Πρέπει νά ἀπαιτήσετε ὅπως ἡ ἑφτάδα καταθέσει τίς ἐντολές.

Προσθέστε τά ἀποτελέσματα τῶν ἀποφάσεων τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης, ἄν αὐτά εἶναι φανερά εὐνοϊκά γιά μᾶς [260].

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 218-221. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Ὑλικά γιά τό ζήτημα τῆς πάλης μέσα στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 24ος, σελ. 110). *Ἡ Σύντ.*

Γράψτε δυό λέξεις ἤ τηλεγραφεῖστε: «τό συμπληρωματικό φύλλο βγαίνει».

Σᾶς στέλνω τούς καλύτερους χαιρετισμούς. Δικός Σας *B. I.*

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 7 τοῦ Νοέμβρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

191

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΖΑ ΠΡΑΒΝΤΟΥ»

Λόγω τῆς σοβαρότητας πού ἔχει γιά μᾶς, τούς συνεργάτες, ἡ καμπάνια ἐνάντια στήν ἑφτάδα εἶναι ἐξαιρετικά σπουδαῖο νά ἔχουμε καθημερινή ἐνημέρωση. Ὡστόσο ἡ «Ζά Πράβντου» καθυστερεῖ κάθε μέρα. Σᾶς παρακαλοῦμε πάρα-πολύ νά πάρετε μέτρα ὥστε νά στέλνεται ἡ ἐφημερίδα κάθε μέρα ἔγκαιρα καί χωρίς καθυστέρηση.

Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι ἡ πλειοψηφία τάσσεται μέ τό μέρος τῆς ἑξάδας. Ὅμως ἡ στάση τῆς ἑξάδας δέν εἶναι συνεπής. Ἔχει τή νίκη στά χέρια της, ἄν λογικά (καί πολιτικά) κάνει τήν ἀναπόφευκτη ἐνέργεια καί ἀνακηρύξει τόν ἑαυτό της ὁμάδα.

Ἐφόσον θά γίνει ἔτσι καί ὑποβληθεῖ δήλωση στή Δούμα, ἡ ἑφτάδα θά ὑποχρεωθεῖ (ἀπό τήν ἴδια τήν τεχνική τῆς δουλιᾶς στή Δούμα) νά ἔλθει σέ συμφωνία μέ τήν ἑξάδα.

Θά ἦταν γελοῖο νά ἀφήσουν νά τούς ξεφύγει ἡ νίκη, πού εἶναι ἀπόλυτα ἐξασφαλισμένη. Ὅσο πιό ἀποφασιστικά γίνει ὁ διαχωρισμός, τόσο πιό γρήγορα θά ἀποκατασταθεῖ ὁμοσπονδία.

Ἡ καμπάνια ἐνάντια στήν ἑφτάδα ἄρχισε ὑπέροχα, διεξάγεται ὅμως τώρα ὄχι ὅσο χρειάζεται ἀποφασιστικά. Ἡ ἐφημερίδα, ἀπαντώντας στήν ξετσίπωτη αὐθάδεια τῶν λικβινταριστῶν, δέν πρέπει νά παραπονεῖται, ἀλλά νά ἐπιτίθεται, ὑπογραμμίζοντας ὅτι ἡ ἑφτάδα *παραβιάζει τή θέληση* τοῦ προλεταριάτου καί *κρατάει ἀντικομματική στάση*. Σύνθημα: «Καταθέσετε τήν ἐντολή, κύριοι τῆς ἑφτάδας, ἐφόσον δέν θέλετε νά σεβαστεῖτε τή θέληση τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργατῶν καί ἐφόσον θέλετε νά πᾶτε ἐνάντια στό Κόμμα». Τό σύνθημα αὐτό πρέπει νά μπεῖ ἀνοιχτά καί συγκεκριμένα καί νά τό ἐπαναλαμβάνετε καθημερινά.

Γράφτηκε στίς 7 τοῦ Νοέμβρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό περιοδικό «Κράσναγια Λέτοπις», τεῦχ. 1

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

192

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

'Αγαπητέ 'Αλεξέι Μαξίμιτς! Σᾶς στέλνω σήμερα σέ συστημένο φάκελο τήν ἀρχή τοῦ μυθιστορήματος πού δημοσιεύεται στό «Προσβεστσένιγε». Νομίζω ὅτι δέν θά ἔχετε ἀντίρηση. Ἄν, παρά κάθε προσδοκία ὅμως, δέν συμφωνεῖτε — *τηλεγραφεῖστε* στό «Προσβεστσένιγε»: «'Αναβάλετε τόν Βοϊτίνσκι», ἤ «**μήν περάσετε** τό μυθιστόρημα τοῦ Βόιτ.» [261].

Ἡ εἴδηση ὅτι ἕνας «μπολσεβίκος» παλιός ἀλήθεια Σᾶς θεραπεύει μέ μιά *νέα* μέθοδο, πολύ μέ ἀνησύχησε. Ὁ θεός νά μᾶς φυλάει ἀπό τούς γιατρούς-συντρόφους γενικά καί ἀπό τούς γιατρούς-μπολσεβίκους είδικότερα! 'Αλήθεια, ὅπως μοῦ εἶπε μιά φορά ἕνας *καλός* γιατρός, στά 99% οἱ γιατροί-σύντροφοι εἶναι «ξεροκέφαλοι». Σᾶς βεβαιώνω ὅτι (ἐκτός ἀπό ἀσήμαντες περιπτώσεις) πρέπει νά Σᾶς θεραπεύουν *μόνο* διάσημες προσωπικότητες. Εἶναι φοβερό νά πειραματίζεστε στόν ἑαυτό Σας μιά ἐφεύρεση ἑνός γιατροῦ μπολσεβίκου!! Μόνο παρακολούθηση ἀπομέρους τῶν καθηγητῶν τῆς Νεάπολης... ἄν αὐτοί οἱ καθηγητές καταλαβαίνουν πραγματικά... Ἄν πρόκειται νά φύγετε τό χειμώνα, νά πᾶτε χωρίς ἄλλο νά Σᾶς δοῦν γιατροί πρώτης τάξης στήν *'Ελβετία* καί στή *Βιέννη* — θά εἶστε ἀσυγχώρητος ἄν δέν τό κάνετε! Πῶς πάει τώρα ἡ ὑγεία Σας;

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

P. S. Οἱ δουλιές μας δέν πᾶνε ἄσχημα. Στήν Πετρούπολη οἱ ἐργάτες συσπειρώνονται *κομματικά* σέ *ὅλα* τά νόμιμα σωματεῖα, καθώς καί στά ἀσφαλιστικά. Μᾶς ἦρθαν ἐδῶ μερικά παλικάρια καλά καί ἄξια.

Ἡ διεύθυνση: Wl. Ulianow. 51. Ulica Lubomirskiego. 51. ***Kraków. Krakau (Galizien).***

Γράφτηκε στίς ἀρχές τοῦ Νοέμβρη 1913
Στάλθηκε στό νησί Κάπρι ('Ιταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

193

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΖΑ ΠΡΑΒΝΤΟΥ» *

P. S. Ὁ Ροντζιάνκο ἀπαιτεῖ ἀπό τόν Μ. νέα ὀνομασία τῆς ὁμάδας; Θαυμάσια! Σάν ἐπιθυμητές νά τέσσερις γιά ἐπιλογή: 1) Ρωσική σοσιαλδημοκρατική ἐργατική ὁμάδα· 2) Ρωσική σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα· 3) Ρωσική ὁμάδα τῆς ἐργατικῆς σοσιαλδημοκρατίας· 4) Ρωσική ὁμάδα τῆς σοσιαλδημοκρατίας. Γράψτε, τί διαλέξατε. Ἐγώ συνιστῶ τήν 1.

Χαιρετισμούς καί τίς καλύτερες εὐχές.

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 11 καί 28 τοῦ Νοέμβρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

194

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΖΑ ΠΡΑΒΝΤΟΥ»

Ἀξιότιμοι συνάδελφοι!

Σπεύδω νά συγχαρῶ μέ τήν καρδιά μου ὅλους τούς μαρξιστές-στελέχη γιά τή νίκη τῆς ὑπόθεσης τῆς πλειοψηφίας ἐνάντια στούς ἀποδιοργανωτές, γιά τή συγκρότηση καί ἀνακήρυξη τῆς ὁμάδας, πού δέν ἐπιθυμεῖ νά παραβιάσει τή θέληση τῆς πλειοψηφίας [262]. Μόλις πῆρα τό κυριακάτικο φύλλο τῆς «Ζά Πράβντου». Ἰδιαίτερα καλοί εἶναι οἱ ἀπολογισμοί — θά πρέπει νά τούς συνεχίσετε.

Γιά ἄλλη μιά φορά στέλνω χαιρετισμούς σέ ὅλους καί ἀπ' ὅλους.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 13 τοῦ Νοέμβρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Τό γράμμα αὐτό εἶναι ὑστερόγραφο σέ μή ἐξακριβωμένο ἄρθρο. *Ἡ Σύντ.*

195

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Ἀγαπητέ Α. Μ.! Μά τί εἶναι αὐτά που κάνετε; — εἶναι, μά τήν ἀλήθεια, φοβερά!

Χθές διάβασα στή «Ρέτς» τήν ἀπάντησή Σας στά «οὐρλιαχτά» ὑπέρ τοῦ Ντοστογιέβσκι [263] καί ἤμουν ἕτοιμος νά χαρῶ, σήμερα ὅμως ἦλθε ἡ λικβινταριστική ἐφημερίδα, *ὅπου ἔχει δημοσιευτεῖ μιά παράγραφος τοῦ ἄρθρου Σας* πού δέν ἦταν στή «Ρέτς».

Νά ἡ παράγραφος αὐτή:

«Ὅμως «τήν ἀναζήτηση τοῦ θεοῦ» πρέπει *προσωρινά»* (μόνο προσωρινά;) «νά τήν ἀναβάλουμε — εἶναι μιά ἀπασχόληση ἀνώφελη. Δέν μπορεῖς νά ψάχνεις ἐκεῖ ὅπου δέν ἔβαλες τίποτε. Ἄν δέν σπείρεις, δέν θερίζεις. Δέν ἔχετε θεό, δέν τόν δημιουργήσατε *ἀκόμη»* (ἀκόμη!). «Δέν ψάχνουν γιά θεούς, *τούς δημιουργοῦν*· δέν ἐπινοοῦν τή ζωή, τή δημιουργοῦν».

Βγαίνει ὅτι μόνο «προσωρινά» εἶστε ἐνάντια στήν «ἀναζήτηση τοῦ θεοῦ»!! Βγαίνει ὅτι εἶστε ἐνάντια στήν ἀναζήτηση τοῦ θεοῦ *μόνο* γιά νά τήν ἀντικαταστήσετε μέ τή θεοπλασία!!

Δέν εἶναι τρομερό νά βγάζετε Σεῖς τέτια συμπεράσματα;

Ἡ ἀναζήτηση τοῦ θεοῦ δέν διαφέρει ἀπό τή θεοπλασία ἤ τή θεοδημιουργία, ἤ τό θεοφτιάξιμο κτλ. περισσότερο ἀπ' ὅ,τι διαφέρει ἕνας κίτρινος διάβολος ἀπό ἕναν γαλάζιο. Νά μιλάει κανείς γιά ἀναζήτηση τοῦ θεοῦ ὄχι γιά νά ἀντιταχθεῖ σέ *κάθε εἶδος* διαβόλων καί θεῶν, ὄχι γιά νά ἀντιταχθεῖ σέ κάθε εἶδος ἰδεολογικῆς νεκροφιλίας (κάθε θεούλης εἶναι νεκροφιλία, ἔστω καί ὁ πιό καθαρός, ὁ ἰδανικότερος, ὁ θεούλης πού δέν ψάχνουν νά τόν βροῦν, ἀλλά τόν δημιουργοῦν, αὐτό δέν ἔχει σημασία), — ἀλλά γιά νά προτιμήσει τό γαλάζιο διάβολο ἀπό τόν κίτρινο, εἶναι ἑκατό φορές χειρότερο ἀπό τό νά μή μιλήσει καθόλου.

Στίς πιό ἐλεύθερες χῶρες, σέ χῶρες ὅπου εἶναι *τελείως* ἄτοπο νά ἐπικαλεῖται κανείς «τή δημοκρατία, τό λαό, τήν κοινή γνώμη καί τήν ἐπιστήμη» — σέ χῶρες (ὅπως ἡ Ἀμερική, ἡ Ἑλβετία κτλ.) ἀποβλακώνουν τό λαό καί τούς ἐργάτες μέ ἰδιαίτερη θέρμη, καλλιεργώντας ἀκριβῶς τήν ἰδέα ἑνός θεούλη καθαρούτσικου, πνευματικοῦ, δημιουργημένου. Καί ἀκριβῶς γιατί κάθε θρησκευτική ἰδέα, κάθε ἰδέα γιά ὁποιονδήποτε θεούλη, ἀκόμη καί κάθε ἐρωτοτροπία μέ τόν θεούλη ἀποτελεῖ μιά ἀνεκδιήγητη κατάπτωση πού γίνεται ἰδιαίτερα ἀνεκτή (καί συχνά καί μέ εὐμένεια) ἀπό τή *δημοκρατική*

άστική τάξη, γι' αὐτό ἀκριβῶς ἡ κατάπτωση αὐτή εἶναι ἡ πιό ἐπικίνδυνη, ἡ πιό αἰσχρή «μόλυνση». Τό πλῆθος μπορεῖ πολύ πιό εὔκολα νά ἐπισημάνει ἑκατομμύρια ἁμαρτίες, ποταπότητες, βιαιότητες, *φυσικές* μολύνσεις, γι' αὐτό καί εἶναι πολύ λιγότερο ἐπικίνδυνες ἀπό ὅ,τι ἡ *λεπτή*, ἡ πνευματική, ἡ στολισμένη μέ τά πιό ὄμορφα «ἰδεολογικά» μπιχλιμπίδια ἰδέα τοῦ θεούλη. Ὁ καθολικός παπάς, πού ξεπαρθενεύει τίς κοπέλλες (τώρα μόλις διάβασα γι' αὐτό τυχαῖα σέ μιά γερμανική ἐφημερίδα) *εἶναι πολύ λιγότερο* ἐπικίνδυνος ἀκριβῶς γιά τή «δημοκρατία» ἀπό ἕναν παπά δίχως ράσα, ἕναν παπά χωρίς χοντροκομένη θρησκεία, ἕναν παπά ἰδεολόγο καί δημοκρατικό πού κηρύσσει τήν πλάση καί τή δημιουργία τοῦ θεούλη. Γιατί τόν πρῶτο παπά μπορεῖ *εὔκολα* νά τόν ξεσκεπάσεις, νά τόν καταδικάσεις καί νά τόν διώξεις, ἐνῶ τόν δεύτερο *δέν μπορεῖς* νά τόν διώξεις τόσο εὔκολα, εἶναι χίλιες φορές δυσκολότερο νά τόν ξεσκεπάσεις, κι' οὔτε ἕνας «ντελικάτος καί ἀξιολύπητα ἀσταθής» μικροαστός θά συμφωνήσει νά τόν «καταδικάσεις».

Καί Σεῖς, πού ξέρετε τήν «ἀδυναμία καί τήν ἀξιολύπητη ἀστάθεια» (τῆς ρωσικῆς, γιατί τῆς ρωσικῆς; Μήπως ἡ ἰταλική εἶναι καλύτερη;;) τῆς *μικροαστικῆς* ψυχῆς, φέρνετε τή σύγχυση στήν ψυχή αὐτή μέ τό πιό γλυκό καί τό πιό ζαχαρωμένο δηλητήριο, τυλιγμένο μέ κάθε εἴδους φανταχτερά χαρτάκια!!

Εἶναι ἀλήθεια φοβερό.

«Φτάνει πιά νά φτύνουμε τόν ἑαυτό μας, πράγμα πού ἀντικαθιστᾶ σέ μᾶς τήν αὐτοκριτική».

Ὅμως, ἡ θεοπλασία δέν εἶναι αὐτοφτύσιμο τοῦ *χειρότερου* εἴδους;; Κάθε ἄνθρωπος πού ἀσχολεῖται μέ τή *θεο*πλασία, ἤ ἔστω καί πού ἀποδέχεται μιά τέτια θεοπλασία, *φτύνει τόν ἑαυτό του* κατά τό χειρότερο τρόπο, γιατί ἀντί νά ἀσχολεῖται μέ «ἔργα», ἀσχολεῖται *ἀκριβῶς* μέ αὐτοενατένιση, αὐτοθαυμασμό, καί μάλιστα ἕνας τέτιος ἄνθρωπος «παρατηρεῖ» τά πιό βρώμικα, βλακώδη, δουλικά χαρακτηριστικά ἤ μικροχαρακτηριστικά τοῦ «ἐγώ» του, θεοποιημένα μέ τή θεοπλασία.

Ἀπό μιά ὄχι προσωπική, ἀλλά κοινωνική ἄποψη, κάθε θεοπλασία ἀποτελεῖ μιά *ἐρωτιάρικη αὐτοενατένιση* ἑνός ἠλίθιου μικροαστισμοῦ, μιᾶς ἀδύναμης στενοκεφαλιᾶς, ἑνός στοχαστικοῦ «αὐτοφτυσίματος» φιλισταίων καί μικροαστῶν, τῶν «ἀπογοητευμένων καί κουρασμένων» (ὅπως τό διατυπώσατε Σεῖς πολύ σωστά, μιλώντας γιά τήν *ψυχή* — μόνο, πού δέν θά ἔπρεπε νά πεῖτε τή «ρωσική», ἀλλά τή *μικροαστική*, γιατί εἴτε ἑβραϊκή, ἰταλική ἤ ἀγγλική — *ὅλες αὐτές εἶναι τό ἴδιο πράγμα*, παντοῦ ὁ ψωριάρικος μικροαστισμός εἶναι τό

ἴδιο σιχαμερός, ἐνῶ ὁ «δημοκρατικός μικροαστισμός», πού ἀσχολεῖται μέ τήν ἰδεολογική νεκροφιλία, εἶναι δυό φορές πιό σιχαμερός).

Βαθαίνοντας στό ἄρθρο Σας καί *ψάχνοντας* νά βρῶ ἀπό ποῦ προῆλθε τό *λάθος* αὐτό, βρέθηκα σέ ἀμηχανία. Τί συμβαίνει; Εἶναι κατάλοιπα τῆς «Ἐξομολόγησης», πού *Ἐσεῖς ὁ ἴδιος* δέν εἴχατε ἐγκρίνει;; Εἶναι μήπως ὁ ἀπόηχός της;;

Ἤ μήπως τίποτε ἄλλο, π.χ. μιά ἀποτυχημένη ἀπόπειρα *νά ὑποβιβάσετε τόν ἑαυτό Σας* ὥς τήν ἄποψη τῆς **γενικά δημοκρατικῆς** ἀντί νά σταθεῖ στήν *προλεταριακή* ἄποψη; Ἴσως γιά νά συνομιλήσετε μέ τή «δημοκρατία γενικά» θελήσατε (ἐπιτρέψτε μου τήν ἔκφραση) νά μωρουδίζετε, ὅπως μιμούμενοι τή γλώσσα τους κάνουν οἱ μεγάλοι, ὅταν μιλοῦν μέ τά μωρά; Ἴσως «γιά νά ἐκλαϊκεύσετε» τή σκέψη καί νά τήν κάνετε προσιτή στούς *μικροαστούς*, νά ἀνεχθήκατε γιά μιά στιγμή τήν προκατάληψη ἤ τίς προκαταλήψεις *τους*, τῶν μικροαστῶν;;

Μιά τέτια μέθοδος ὅμως *εἶναι λαθεμένη* ὅπως καί ἄν τή δεῖς ἀπό κάθε ἄποψη!

Ἔγραψα παραπάνω ὅτι στίς *δημοκρατικές* χῶρες θά ἦταν *ἐντελῶς* ἄτοπο ἕνας προλεταριακός συγγραφέας νά ἐπικαλεῖται «τή δημοκρατία, τό λαό, τήν κοινή γνώμη καί τήν ἐπιστήμη». Καί σέ μᾶς, στή Ρωσία;; Μιά τέτια ἐπίκληση *δέν ἔχει ἐντελῶς* τή θέση της, γιατί κολακεύει μέ κάποιον τρόπο τίς μικροαστικές προκαταλήψεις. Ἡ ἐπίκληση αὐτή εἶναι κάπως πολύ γενική, πού φτάνει ὥς τήν ἀσάφεια, θά τήν ὑπέγραφε σέ μᾶς ἀκόμη καί ὁ Ἰζγκόγεφ ἀπό τή «Ρούσκαγια Μίσλ» καί *μέ τά δυό του χέρια*. Γιατί λοιπόν νά προσφεύγετε σέ συνθήματα πού *Ἐσεῖς* βέβαια τά ξεχωρίζετε θαυμάσια ἀπό τίς ἰδέες τοῦ Ἰζγκόγεφ, ὁ *ἀναγνώστης ὅμως* δέν μπορεῖ νά τά ξεχωρίσει; Γιατί νά βάλετε στόν ἀναγνώστη ἕνα δημοκρατικό πέπλο, ἀντί νά κάνετε μιά *ξεκάθαρη* διάκριση ἀνάμεσα στούς *μικροαστούς* (τούς ἀδύνατους, τούς ἀξιολύπητα ἀσταθεῖς, τούς κουρασμένους, τούς ἀπογοητευμένους, αὐτοενατενιζόμενους, στοχαζόμενους τό θεό, θεοπλάστες, ἐπιεικεῖς ἀπέναντι στό θεό, αὐτοφτυνόμενους, *ἀκατάστατα-ἀναρχίζοντες* — ὑπέροχη ἔκφραση!! κτλ., κτλ.)

— καί στούς *προλετάριους* (πού ξέρουν νά ἐνθουσιάζονται ὄχι στά λόγια, πού ξέρουν νά ξεχωρίζουν τήν «ἐπιστήμη καί τό κοινωνικό αἴσθημα» τῆς *ἀστικῆς τάξης* ἀπό τό δικό τους, τήν ἀστική δημοκρατία ἀπό τήν προλεταριακή);

Γιατί τό κάνετε αὐτό;

Εἶναι φρικτά θλιβερό.

Δικός Σας *Β. Ι.*

P. S. Στείλαμε τό μυθιστόρημα μέ συστημένο δέμα. Τό πήρατε;

P. P. S. *Κάνετε καμιά σοβαρή θεραπεία*, ἀλήθεια, γιά νά μπορέσετε νά ταξιδέψετε τό χειμώνα χωρίς *κρυολογήματα;* (τό χειμώνα εἶναι ἐπικίνδυνο).

Δικός Σας *Β. Οὐλιάνοφ*

Γράφτηκε στίς 13 ἤ 14 τοῦ Νοέμβρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 2 τοῦ Μάρτη 1924 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 51

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

196

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΖΑ ΠΡΑΒΝΤΟΥ» *

Πρός τόν διευθυντή:

Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀνατυπωθοῦν τά «Ὑλικά» ἔστω καί τμηματικά, γιατί τό φύλλο *δέν* κατασχέθηκε ἐξαιτίας τους [264]. Νομιμότητα, ὁπωσδήποτε νομιμότητα!!

Ἄν δέν εἶναι δυνατό νά τά αναδημοσιεύσετε ἀμέσως, τότε ἀνακοινῶστε χωρίς καθυστέρηση ἀπό τόν Τύπο, γιά ὅσους δέν εἶδαν τό φύλλο τῆς 29/X, ὅτι **θά** ἀναδημοσιευτοῦν.

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 14 τοῦ Νοέμβρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

197

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

Ἀγαπητέ Α. Μ.! Πῆρα τό μυθιστόρημα ** καί τό γράμμα Σας. Κατά τή γνώμη μου, πρέπει νά ἀναβληθεῖ ἡ δημοσίευση τοῦ μυθιστορήματος, ἐφόσον Ἐσεῖς *δέν εἶστε ὑπέρ*. Ἐπισυνάπτω ἕνα γράμμα τοῦ Κάμενεφ, πού διάβασε τό μυθιστόρημα (ἐγώ δέν τό διάβασα ἀκόμη).

Θά γράψουμε στήν Πετρούπολη νά τό ἀναβάλουν.

---

* Αὐτό τό γράμμα εἶναι ὑστερόγραφο σέ μή ἐξακριβωμένο ἄρθρο. *Ἡ Σύντ.*

** Πρόκειται γιά τό χειρόγραφο τοῦ Βοϊτίνσκι (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 224). *Ἡ Σύντ.*

Ἐπισυνάπτω τό χθεσινό γράμμα μου *: μή θυμώνετε πού παραφέρθηκα. Ἴσως νά μή Σᾶς κατάλαβα *καλά;* Ἴσως θέλατε *νά ἀστειευτεῖτε,* ὅταν γράφατε «γιά τήν ὥρα»; Καί γιά τή θεοπλασία, ἴσως νά μή τό γράφατε στά σοβαρά;;

Κάνετε θεραπεία πιό καλή. μά τήν ἀλήθεια.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 14 ἤ στίς 15 τοῦ Νοέμβρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. I

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

198

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΖΑ ΠΡΑΒΝΤΟΥ» **

Πρός τόν διευθυντή: Τό ἄρθρο τοῦ Σβόι πού δημοσιεύτηκε στό φύλ. ἀρ. 25 εἶναι ἄσχημο. Τσουχτερό καί τίποτε ἄλλο. Μά ἐπιτέλους, λιγότερη καυστικότητα. Πιό ἤρεμα νά ἀναλύετε τά ἐπιχειρήματα καί νά ἐπαναλαμβάνετε *τήν ἀλήθεια* πιό ἐπισταμένα, πιό ἁπλά. Ἔτσι καί μόνο ἔτσι μπορεῖτε νά ἐξασφαλίσετε ὁπωσδήποτε τή νίκη.

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 16 τοῦ Νοέμβρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV

Δημοσιεύετα' σύμφωνα μέ τό χειρόγραφ

199

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ

... *** Σχετικά μέ τό ζήτημα γιά τό θεό, τή θρησκεία καί μέ ὅλα ὅσα συνδέονται μ' αὐτά ἀφήνετε νά διαφανεῖ μιά ἀντίφαση, νομίζω, ἐκείνη ἡ ἴδια πού εἶχα παρατηρήσει στίς συνομιλίες μας κατά τήν τελευταία μας συνάντηση στό Κάπρι: ξεκόψατε (ἤ σάν νά ξεκόψατε) ἀπό τούς «βπεριοντοφικούς», χωρίς νά ἔχετε ἀντιληφθεῖ τά ἰδεολογικά βάθρα τοῦ «βπεριοντοφισμοῦ».

Τό ἴδιο καί τώρα. «Στενοχωρηθήκατε», «δέν μπορεῖτε νά καταλάβετε πῶς ξεγλίστρησε ἡ λέξη προσωρινά». Κι' ἐνῶ γράφετε

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο σελ. 226-229. *Ἡ Σύντ.*
** Αὐτό τό γράμμα ἀποτελεῖ ὑστερόγραφο σέ μή ἐξακριβωμένο ἄρθρο. *Ἡ Σύντ.*
*** Ἡ ἀρχή τοῦ γράμματος δέν βρέθηκε. *Ἡ Σύντ.*

αὐτά, ὑπερασπίζεστε ταυτόχρονα τήν ἰδέα τοῦ θεοῦ καί τῆς θεοπλασίας.

«Ὁ θεός εἶναι τό σύνολο τῶν ἰδεῶν πού διαμορφώθηκαν ἀπό τή φυλή, τό ἔθνος, τήν ἀνθρωπότητα, τῶν ἰδεῶν πού ξυπνοῦν καί ὀργανώνουν τά κοινωνικά αἰσθήματα, πού ἀποσκοποῦν νά συνδέσουν τό ἄτομο μέ τήν κοινωνία, νά δαμάσουν τό ζωώδη ἀτομικισμό».

Ἡ θεωρία αὐτή συνδέεται ὁλοφάνερα μέ τή θεωρία ἤ τίς θεωρίες τοῦ Μπογκντάνοφ καί τοῦ Λουνατσάρσκι.

Καί εἶναι ἔκδηλα λαθεμένη καί ἔκδηλα ἀντιδραστική. Ὅπως οἱ χριστιανικοί σοσιαλιστές (τό χειρότερο εἶδος «σοσιαλισμοῦ» καί ἡ χειρότερη παραμόρφωσή του), χρησιμοποιεῖτε καί Σεῖς τή μέθοδο πού (παρά τίς καλύτερες προθέσεις Σας) ἐπαναλαμβάνει τά παπαδίστικα ταχυδακτυλουργικά κόλπα: ἀφαιροῦν ἀπό τήν ἰδέα τοῦ θεοῦ ὅ,τι τό *ἱστορικό* καί *καθημερινό* ὑπάρχει σ' αὐτή (τά δαιμονικά στοιχεῖα, τίς προλήψεις, τόν καθαγιασμό τῆς ἀμορφωσιᾶς καί τῆς καθυστέρησης, ἀπό τή μιά μεριά, τῆς δουλοπαροικίας καί τῆς μοναρχίας, ἀπό τήν ἄλλη) καί ταυτόχρονα στή θέση τῆς ἱστορικῆς καί τῆς καθημερινῆς πραγματικότητας εἰσάγουν στήν ἰδέα τοῦ θεοῦ τήν καλή μικροαστική φράση (θεός = «ἰδέες πού ξυπνοῦν καί ὀργανώνουν τά κοινωνικά αἰσθήματα»).

Θέλετε μέ αὐτά νά πεῖτε τό «καλό καί ἀγαθό», νά δείξετε τήν «ἀλήθεια — τή δικαιοσύνη» κτλ. Ἀλλά ἡ καλή Σας αὐτή ἐπιθυμία παραμένει κάτι τό προσωπικό Σας, μιά ὑποκειμενική «ἀθώα Σας εὐχή». Ἐφόσον ὅμως τό γράψατε, αὐτό ἔφυγε στίς μάζες καί τό *νόημά* του καθορίζεται ὄχι πιά ἀπό τή δική Σας καλή θέληση, ἀλλά ἀπό τό *συσχετισμό τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων*, ἀπό τόν ἀντικειμενικό συσχετισμό τῶν τάξεων. Καί ἀπό αὐτές τίς σχέσεις *προκύπτει* (παρά τή θέλησή Σας καί ἀνεξάρτητα ἀπό τή συνείδησή Σας) ὅτι ἐξωραΐσατε, ὅτι ζαχαρώνετε τήν ἰδέα τῶν κληρικαλιστῶν, τῶν Πουρισκέβιτς, τοῦ Νικολάου τοῦ Β΄ καί τῶν Στροῦβε, γιατί *στήν πράξη* ἡ ἰδέα τοῦ θεοῦ **αὐτούς** βοηθάει νά κρατοῦν τό λαό στή σκλαβιά. Ἐξωραΐζοντας τήν ἰδέα τοῦ θεοῦ, ἐξωραΐσατε τίς ἁλυσίδες πού κρατοῦν σέ ὑποταγή τούς καθυστερημένους ἐργάτες καί μουζίκους. Ὁρίστε — θά ποῦν οἱ παπάδες καί Σία — πόσο καλή καί βαθιά εἶναι ἡ ἰδέα αὐτή (ἡ ἰδέα τοῦ θεοῦ), ὅπως τήν παραδέχονται καί οἱ ἴδιοι οἱ *«δικοί σας»*, κ.κ. δημοκράτες, ἀρχηγοί — καί μεῖς (οἱ παπάδες καί Σία) ὑπηρετοῦμε τήν ἰδέα αὐτή.

Δέν εἶναι σωστό ὅτι ὁ θεός εἶναι τό σύνολο ἰδεῶν πού ξυπνοῦν καί ὀργανώνουν τά κοινωνικά αἰσθήματα. Αὐτό εἶναι μπογκντανοφι-

κός *ἰδεαλισμός*, πού κρύβει τήν ὑλική καταγωγή τῶν ἰδεῶν. Ὁ θεός εἶναι (ἱστορικά καί στήν καθημερινή ζωή) πρίν ἀπόλα ἕνα σύνολο ἰδεῶν πού τίς γέννησε ἡ τυφλή συντριβή τοῦ ἀνθρώπου, ἡ συντριβή ἡ ὁποία ὀφείλεται στή φύση πού μᾶς περιβάλλει καί στήν ταξική καταπίεση, ἰδεῶν πού *καθαγιάζουν* αὐτή τήν ἀνθρώπινη συντριβή, πού *ἀποκοιμίζουν* τήν ταξική πάλη. Ὑπῆρξε μιά ἐποχή στήν ἱστορία, πού παρά τήν καταγωγή αὐτή καί τήν πραγματική ἔννοια τῆς ἰδέας τοῦ θεοῦ, ἡ πάλη τῆς δημοκρατίας καί τοῦ προλεταριάτου ἔπαιρνε τή μορφή τῆς πάλης *μιᾶς θρησκευτικῆς* ἰδέας ἐνάντια σέ μιά ἄλλη.

Ἀλλά ἀπό καιρό πιά ἔχει περάσει αὐτή ἡ ἐποχή.

Τώρα καί στήν Εὐρώπη καί στή Ρωσία *κάθε* ὑπεράσπιση ἤ δικαιολογία τῆς ἰδέας τοῦ θεοῦ, ἀκόμη καί ἡ πιό ραφιναρισμένη καί ἡ πιό καλοπροαίρετη, εἶναι μιά δικαιολογία τῆς ἀντίδρασης.

Ὁλόκληρος ὁ ὁρισμός Σας εἶναι πέρα γιά πέρα ἀντιδραστικός καί ἀστικός. Ὁ θεός = ἕνα σύνολο ἰδεῶν, πού «ξυπνοῦν καί ὀργανώνουν τά κοινωνικά αἰσθήματα, ἀποσκοπώντας νά συνδέσουν τό ἄτομο μέ τήν κοινωνία, νά δαμάσουν τό ζωώδη ἀτομικισμό».

Γιατί εἶναι ἀντιδραστικός; Γιατί ἐξωραΐζει τήν παπαδίστικη-φεουδαρχική ἰδέα νά «δαμαστεῖ» ἡ ζωώδης φύση. Στήν πραγματικότητα δέν εἶναι ἡ ἰδέα τοῦ θεοῦ πού δάμασε τό «ζωώδη ἀτομικισμό», ἀλλά τό πρωτόγονο κοπάδι καί ἡ πρωτόγονη κοινότητα. Ἡ ἰδέα τοῦ θεοῦ *πάντα* ἀποκοίμιζε καί ἄμβλυνε τά «κοινωνικά αἰσθήματα», ὑποκαθιστώντας τό ζωντανό στοιχεῖο μέ τό νεκρό, παραμένοντας πάντοτε *ἰδέα* δουλείας (τῆς χειρότερης, τῆς ἀδιέξοδης δουλείας). Ποτέ ἡ ἰδέα τοῦ θεοῦ δέν «συνέδεσε τό ἄτομο μέ τήν κοινωνία», ἀλλά πάντοτε *συνέδεε* τίς καταπιεζόμενες *τάξεις* μέ τήν πίστη στή *θεϊκότητα* τῶν καταπιεστῶν.

Ὁ ὁρισμός Σας εἶναι ἀστικός (καί ὄχι ἐπιστημονικός, ὄχι ἱστορικός), γιατί στηρίζεται σέ χοντρικές, γενικές, «ροβινσονικές» ἔννοιες γενικά, καί ὄχι σέ καθορισμένες τ ά ξ ε ι ς μιᾶς συγκεκριμένης ἱστορικῆς ἐποχῆς.

Ἄλλο πράγμα εἶναι ἡ ἰδέα τοῦ θεοῦ σέ ἕναν ἄγριο Ζυριανό κτλ. (καθώς καί σέ ἕναν μισοάγριο) καί ἄλλο πράγμα στόν Στροῦβε καί Σία. Καί στίς δυό περιπτώσεις ἡ ἰδέα αὐτή ὑποστηρίζεται ἀπό τήν ταξική κυριαρχία (καί ἡ ἴδια ἡ ἰδέα αὐτή στηρίζει αὐτή τήν κυριαρχία). Ἡ «λαϊκή» ἔννοια τοῦ θεούλη καί τοῦ θεϊκοῦ σημαίνει τή «λαϊκή» ἀποβλάκωση καί τήν ἀποκτήνωση, τήν ἀμάθεια, ἀκριβῶς ὅπως καί ἡ «λαϊκή ἀντίληψη» γιά τόν τσάρο, γιά τά παραμυθένια ὄντα τοῦ δάσους, γιά τό σύρσιμο τῶν γυναικῶν ἀπό τά μαλλιά.

Μοῦ εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατο νά καταλάβω, πῶς μπορεῖτε νά χαρακτηρίζετε «δημοκρατική» τή «λαϊκή ἀντίληψη» γιά τό θεό.

Δέν εἶναι σωστό ὅτι ὁ φιλοσοφικός ἰδεαλισμός «ἔχει πάντοτε ὑπόψη μόνο τά συμφέροντα τοῦ ἀτόμου». Μήπως ὁ Ντεκάρτ, συγκρινόμενος μέ τόν Γκασσεντί, ἔπαιρνε περισσότερο ὑπόψη τά συμφέροντα τοῦ ἀτόμου; Ἤ ὁ Φίχτε καί ὁ Χέγκελ σέ σύγκριση μέ τόν Φόυερμπαχ;

Εἶναι πραγματικά φοβερό νά λέτε ὅτι «ἡ θεοπλασία εἶναι τό προτσές μιᾶς παραπέρα ἀνάπτυξης καί συσσώρευσης τῶν κοινωνικῶν ἀρχῶν στό ἄτομο καί στήν κοινωνία»!! Ἄν ὑπῆρχε ἐλευθερία στή Ρωσία, ὅλη ἡ ἀστική τάξη θά Σᾶς ἐξεθείαζε γιά τά πράγματα αὐτά, γι' αὐτή τήν κοινωνιολογία καί τή θεολογία πού εἶναι καθαρά ἀστικοῦ τύπου καί χαρακτήρα.

Ὅμως, φτάνει γιά τήν ὥρα, γιατί τό γράμμα μου παραμάκρυνε.

Ἄλλη μιά φορά Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι καί Σᾶς εὔχομαι ὑγεία.

Δικός Σας *Β. Ι.*

Γράφτηκε τό δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Νοέμβρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό νησί Κάπρι (Ἰταλία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. Ι

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

200

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Σ. ΓΚ. ΣΑΟΥΜΙΑΝ

6. XII. 1913.

Ἀγαπητέ φίλε! Τό γράμμα Σας τῆς 15. XI. μοῦ προξένησε μεγάλη χαρά. Πρέπει νά ξέρετε πώς, ὅταν κανείς βρίσκεται στή θέση μου, ἐκτιμάει πολύ τή γνώμη τῶν συντρόφων πού εἶναι στή Ρωσία, ἰδιαίτερα τῶν συνετῶν καί τῶν ἀσχολούμενων μ' αὐτό τό ζήτημα. Γι' αὐτό ἡ γρήγορη ἀπάντησή Σας ἦταν γιά μένα ἐξαιρετικά εὐχάριστη. Νιώθεις τόν ἑαυτό σου λιγότερο ξεκομμένο, ὅταν παίρνεις τέτια γράμματα. Φτάνει ὅμως ὁ λυρισμός. Στήν οὐσία.

1. Εἶστε *ὑπέρ* τῆς κρατικῆς γλώσσας στή Ρωσία. Ἡ γλώσσα αὐτή εἶναι «ἀπαραίτητη· εἶχε καί θά ἔχει μεγάλη προοδευτική σημασία». Διαφωνῶ κατηγορηματικά. Ἔγραψα προπολλοῦ γι' αὐτό στήν «Πράβντα» * καί ὥς τώρα δέν συνάντησα ἀντίρηση. Τό ἐπιχείρημά Σας δέν

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Οἱ φιλελεύθεροι καί οἱ δημοκράτες στό ζήτημα τῶν γλωσσῶν» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 425-428). *Ἡ Σύντ.*

μέ πείθει καθόλου — ἀντίθετα. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς ἡ *ρωσική* γλώσσα ἔχει προοδευτική σημασία γιά ἕνα πλῆθος μικρῶν καί καθυστερημένων ἐθνῶν. Εἶναι ὅμως δυνατό νά μή βλέπετε πώς *θά εἶχε* ἀκόμη μεγαλύτερη προοδευτική σημασία, ἄν δέν ὑπῆρχε ἐξαναγκασμός; Μήπως «κρατική γλώσσα» δέν σημαίνει ρόπαλο, πού σέ *ἀποδιώχνει* ἀπό τή ρωσική γλώσσα;; Πῶς δέν θέλετε νά καταλάβετε τήν *ψυχολογία*, πού ἔχει ἐξαιρετική βαρύτητα στό ἐθνικό ζήτημα καί πού μέ τόν παραμικρότερο ἐξαναγκασμό καταρυπαίνει, ἐξευτελίζει, ἐκμηδενίζει τήν ἀναντίρρητη προοδευτική σημασία τοῦ συγκεντρωτισμοῦ, τῶν μεγάλων κρατῶν, τῆς ἑνιαίας γλώσσας;; Μά ἀκόμη βασικότερη *ἀπό* τήν ψυχολογία εἶναι ἡ οἰκονομία: στή Ρωσία ὑπάρχει *ἤδη καπιταλιστική οἰκονομία*, πού καθιστᾶ *ἀπαραίτητη* τή ρωσική γλώσσα. Δέν πιστεύετε λοιπόν στή δύναμη τῆς οἰκονομίας καί θέλετε «νά ἐνισχύσετε» τήν οἰκονομία μέ τά δεκανίκια τῆς ἀστυνομικῆς σαβούρας;; Δέν βλέπετε πώς ἔτσι *παραμορφώνετε* τήν οἰκονομία, τήν ἀνακόπτετε;; Μήπως ἡ ἐξαφάνιση τοῦ ψωραλέου ἀστυνομικοῦ καθεστῶτος δέν θά δεκαπλασιάσει (χιλιαπλασιάσει) τίς ἐλεύθερες ἑνώσεις προστασίας καί διάδοσης τῆς ρωσικῆς γλώσσας;; Ὄχι, διαφωνῶ ἀπόλυτα μαζί Σας καί Σᾶς κατηγορῶ γιά königlich preußischer Sozialismus *!!

2. Εἶστε *κατά* τῆς αὐτονομίας. Εἶστε *μόνο* ὑπέρ τῆς αὐτοδιοίκησης τῶν περιοχῶν. Δέν συμφωνῶ καθόλου. Θυμηθεῖτε τή διευκρίνιση τοῦ Ἔνγκελς, πώς ὁ συγκεντρωτισμός δέν ἀποκλείει διόλου τίς τοπικές «ἐλευθερίες» [265]. Γιατί στήν Πολωνία νά δοθεῖ αὐτονομία καί στόν Καύκασο, στό Νότο, στά Οὐράλια ὄχι;; Τά *ὅρια* ἄλλωστε τῆς αὐτονομίας θά τά καθορίσει ἡ κεντρική Βουλή! Εἴμαστε, ἀναντίρρητα ὑπέρ τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ. Εἴμαστε κατά τῆς ὁμοσπονδίας. Εἴμαστε ὑπέρ τῶν γιακωβίνων καί κατά τῶν γιρονδίνων. Μά νά φοβᾶται κανείς τήν αὐτονομία — στή Ρωσία... μέ συγχωρεῖτε, ἀλλά αὐτό εἶναι γελοῖο! Εἶναι ἀντιδραστικό. Φέρτε μου ἕνα παράδειγμα, ἐπινοεῖστε ἕνα παράδειγμα πού ἡ αὐτονομία *μπορεῖ* νά ἀποβεῖ ἐπιζήμια! Δέν θά φέρετε. Ἐνῶ ἡ στενή ἑρμηνεία: μόνο αὐτοδιοίκηση στή Ρωσία (καί στήν Πρωσία) θά βοηθᾶ τό σιχαμερό ἀστυνομικό καθεστώς.

3. «Τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης δέν σημαίνει μόνο δικαίωμα ἀποχωρισμοῦ. Σημαίνει ἐπίσης καί δικαίωμα ὁμοσπονδιακῆς σχέσης, δικαίωμα αὐτονομίας» — γράφετε. Διαφωνῶ ἀπόλυτα. *Δέν* σημαίνει

* — βασιλικό-πρωσικό σοσιαλισμό. *Ἡ Σύντ.*

δικαίωμα γιά *ὁμοσπονδία*. Ἡ ὁμοσπονδία εἶναι ἕνωση ἰσότιμων μερῶν, ἕνωση πού ἀπαιτεῖ *κοινή* συμφωνία. Πῶς μπορεῖ λοιπόν ἡ *μ ι ά* πλευρά νά ἔχει *δικαίωμα* πού θά ὑποχρεώνει τήν ἄλλη πλευρά *νά συμφωνήσει* μαζί της;; Αὐτό εἶναι παράλογο. Ἐμεῖς εἴμαστε καταρχήν κατά τῆς ὁμοσπονδίας, γιατί ἀδυνατίζει τήν οἰκονομική σύνδεση, εἶναι ἕνας ἄχρηστος τύπος γιά ἕνα κράτος. Θέλεις νά ἀποχωριστεῖς; Ἄμε στό διάβολο, ἐφόσον μπορεῖς νά κόψεις τήν οἰκονομική σύνδεση, ἤ σωστότερα, ἄν ὁ ζυγός καί οἱ προστριβές τῆς «συμβίωσης» εἶναι τέτια πού *χαλοῦν* καί καταστρέφουν τήν οἰκονομική σύνδεση. Δέν θέλεις νά ἀποχωριστεῖς; Τότε μέ συγχωρεῖς, ἀλλά δέν μπορεῖς νά ἀποφασίζεις ἐσύ *γιά* μένα, δέν μπορεῖς νά νομίζεις πώς ἔχεις *«δικαίωμα»* ὁμοσπονδίας.

«Δικαίωμα αὐτονομίας»;; Κι' αὐτό δέν εἶναι σωστό. Εἴμαστε *ὑπέρ τῆς αὐτονομίας* **γιά ὅλα** τά μέρη, εἴμαστε ὑπέρ τοῦ *δ ι κ α ι ώ μ α τ ο ς* ἀποχωρισμοῦ (καί ὄχι *ὑ π έ ρ τ ο ῦ ἀ π ο χ ω ρ ι σ μ ο ῦ* ὅλων!). Ἡ αὐτονομία εἶναι *δ ι κ ό μ α ς* σχέδιο ὀργάνωσης τοῦ δημοκρατικοῦ κράτους. Ὁ ἀποχωρισμός δέν εἶναι καθόλου δικό μας σχέδιο. Ἐμεῖς δέν κηρύσσουμε καθόλου τόν ἀποχωρισμό. Γενικά εἴμαστε κατά τοῦ ἀποχωρισμοῦ. Εἴμαστε ὅμως ὑπέρ τοῦ *δ ι κ α ι ώ μ α τ ο ς* τοῦ ἀποχωρισμοῦ ἐξαιτίας τοῦ μαυροεκατονταρχίτικου μεγαλορωσικοῦ ἐθνικισμοῦ, πού ἐξευτέλισε σέ τέτιο σημεῖο τήν ὑπόθεση τῆς ἐθνικῆς συμβίωσης, ὥστε σέ ὁρισμένες περιπτώσεις θά ἔχουμε *μεγαλύτερη* σύνδεση *ὕστερα* ἀπό τόν ἐλεύθερο ἀποχωρισμό!!

Τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης ἀποτελεῖ *ἐξαίρεση* ἀπό τή γενική μας ἀφετηρία, τό συγκεντρωτισμό. Ἡ ἐξαίρεση αὐτή εἶναι ἐντελῶς ἀναγκαία μπροστά στό μαυροεκατονταρχίτικο μεγαλορωσικό ἐθνικισμό καί ἡ παραμικρή ἄρνηση αὐτῆς τῆς ἐξαίρεσης εἶναι ὀπορτουνισμός (ὅπως συμβαίνει μέ τήν Ρόζα Λούξεμπουργκ), εἶναι ἀνόητο παιχνίδι πρός ὄφελος τοῦ μεγαλορωσικοῦ μαυροεκατονταρχίτικου ἐθνικισμοῦ. Τήν ἐξαίρεση ὅμως *δέν ἐπιτρέπεται* νά τήν ἑρμηνεύουμε μέ διευρυμένη ἔννοια. Ἐδῶ δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει *τίποτε*, ἀπολύτως τίποτε, ἐκτός ἀπό τό *δ ι κ α ί ω μ α* γιά *ἀ π ο χ ω ρ ι σ μ ό*.

Γράφω γι' αὐτό στό «Προσβεστσένιγε» *. Γράψτε μου χωρίς ἄλλο πιό λεπτομερειακά, ὅταν θά τελειώσω αὐτά τά ἄρθρα (θά μποῦνε σέ 3 τεύχη). Θά στείλω ἀκόμη κατιτί. Τήν ἀπόφαση τήν ἐφάρμοσα περισσότερο ἀπ' ὅλους ἴσα-ἴσα ἐγώ. Τό καλοκαίρι ἔκανα διαλέξεις πάνω στό ἐθνικό ζήτημα [266] καί κάπως τό μελέτησα. Γι'

---

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Κριτικά σημειώματα γιά τό ἐθνικό ζήτημα» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 24ος, σελ. 113-148). *Ἡ Σύντ.*

αὐτό σπεύδω «νά σταθῶ γερά», ἄν καί, φυσικά, ich lasse mich belehren * οἱ σύντροφοι πού μελέτησαν τό ζήτημα περισσότερο καί καλύτερα.

4. Ἐνάντια στήν «τροποποίηση» τοῦ προγράμματος — κατά τοῦ «ἐθνικοῦ προγράμματος»;; Κι' ἐδῶ διαφωνῶ. Φοβᾶστε *τίς λέξεις*. Δέν πρέπει νά τίς φοβᾶστε. Ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς τό πρόγραμμα αὐτό τό ἀλλάζουν *κρυφά*, αἰσχρά, πρός τό χειρότερο *ὅλοι*. Ἐνῶ ἐμεῖς, τό συγκεκριμενοποιοῦμε, τό προσδιορίζουμε, τό ἀναπτύσσουμε, τό κατοχυρώνουμε σύμφωνα μέ τό **δικό του**, *τό συνεπές* - δημοκρατικό, τό μαρξιστικό (ἀντιαυστριακό) πνεῦμα. Αὐτό *ἔπρεπε* νά γίνει. Ἄς ἔρθουν τώρα τά ὀπορτουνιστικά (μπουντιστές, λικβινταριστές, ναρόντνικοι) καθάρματα καί ἄς δόσουν τίς *δικές τους* τό ἴδιο *συγκεκριμένες* καί τό ἴδιο *ὁλοκληρωμένες* ἀπαντήσεις σέ ὅλα τά ζητήματα πού ἔθιξε καί ἔλυσε ἡ ἀπόφασή μας. Ἄς δοκιμάσουν. Ὄχι, ἐμεῖς δέν «τά διπλώσαμε» μπροστά στούς ὀπορτουνιστές, ἀλλά τούς *συντρίψαμε* σέ *ὅλα* τά σημεῖα!

— Μιά ἐκλαϊκευτική μπροσούρα γιά τό ἐθνικό ζήτημα χρειάζεται πολύ. Περιμένω ἀπάντηση καί Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι.

Δικός Σας *Β. Ι.* Χαιρετισμούς σέ ὅλους τούς φίλους.

Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Ἀστραχάν

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 15 (2) τοῦ Μάρτη 1918 στήν ἐφημερίδα «Μπακίνσκι Ραμπότσι», ἀρ. φύλ. 48

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

201

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΖΑ ΠΡΑΒΝΤΟΥ»

... ** Τό τηλεγράφημα πού πῆρα χθές ἀπό τόν ἀντιπρόσωπό μας λέει σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό μόνο: «ἡ συνένωση ἀνατέθηκε στήν Ἐκτελεστική ἐπιτροπή (Ἐκτελ. ἐπιτρ. τοῦ Γραφείου)».

Τό ζήτημα, λοιπόν, δέν εἶναι σαφές [267].

Γιά κάθε ἐνδεχόμενο, μέ πολύ σοβαρή ἐπιφύλαξη ὅτι αὐτό δέν πρέπει νά βιαστεῖτε νά τό δημοσιεύσετε, προτείνω ἕνα τέτιο κείμενο δήλωσης τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς (ἄν ἤδη ξέσπασε

* — θά ἀκούσω τή γνώμη πού θά ποῦν. *Ἡ Σύντ.*

** Ἡ ἀρχή τοῦ γράμματος δέν βρέθηκε. *Ἡ Σύντ.*

«θύελλα» στό βρώμικο ποτήρι τῆς ἐφημερίδας τοῦ κ. Μπουρένιν-Γάμμα).

Ἡ ἀπόφαση τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου γιά τή σύγκληση συνδιάσκεψης τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς Ρωσίας, ἐννοεῖται αὐτῶν πού δουλεύουν στή Ρωσία καί ὄχι ἀνύπαρκτων τοῦ ἐξωτερικοῦ, μᾶς ἱκανοποιεῖ ὁλοκληρωτικά. Σέ μιά τέτια ἀκριβῶς συνδιάσκεψη θά ξεσκεπαστοῦν ὁλοκάθαρα ἡ προδοσία τοῦ Κόμματος ἀπομέρους τῶν κ. κ. λικβινταριστῶν καί οἱ μπουρενικές μέθοδοι ὑποκειμένων σάν τόν Γάμμα, ἀπό τούς ὁποίους εἶναι καιρός νά ξεκαθαριστεῖ ἡ σοσιαλδημοκρατία.

Αὔριο (ἤ σέ ἔσχατη ἀνάγκη μεθαύριο) θά πάρω ἀσφαλῶς διεξοδική γραπτή ἀνακοίνωση ἀπό τό Λονδίνο. Ὁπότε θά Σᾶς ξαναγράψω ἀμέσως καί ἄν *χρειάζεται* νά μή δημοσιευτεῖ ἡ ἀνακοίνωση πού τώρα στέλνεται (δηλ. πού δημοσιεύτηκε στήν προηγούμενη, στήν 3η σελίδα *), τότε θά *τηλεγραφήσω:* σταματεῖστε. Ἡ λέξη αὐτή σημαίνει, ἑπομένως, μή δημοσιεύετε τή σελίδα 3.

Γράφτηκε στίς 16 τοῦ Δεκέμβρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1962 στό περιοδικό «Ἱστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 1

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

202

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΖΑ ΠΡΑΒΝΤΟΥ»

Αἴτημα τῆς ἑξάδας δέν προβλήθηκε καθόλου ἐξαιτίας τοῦ καταστατικοῦ. Οὔτε τήν παραμικρότερη καταδίκη δέν ἀποφάσισε τό Γραφεῖο. Διαψεῦστε τό αἰσχρό ψέμα τῶν λικβινταριστῶν [268].

Ἰλίν

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Δεκέμβρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1962 στό βιβλίο: «Ὁ Β. Ι. Λένιν καί ἡ Πράβντα. 1912-1962»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ τηλεγραφικοῦ ἐντύπου

---

* Πρόκειται γιά τήν προηγούμενη παράγραφο. *Ἡ Σύντ.*

203

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

Τώρα πῆρα τό τηλεγράφημα καί ἄλλαξα τό φάκελλο πού προοριζόταν γιά τόν Α...

Τί γίνεται μέ τό ΚΟ;; Αὐτό ἀποτελεῖ αἶσχος καί σκάνδαλο!! Μέχρι τώρα οὔτε τίς διορθώσεις δέν πήραμε. Ρώτησε, παρακαλῶ, καί κοίταξε νά γίνει κάτι.

Τό φύλλο τῆς «Vorwärts», ὅπου δημοσιεύτηκε ἡ σιχαμερή φράση τοῦ Κάουτσκι ὅτι δέν ὑπάρχει Κόμμα (*die alte Partei sei verschwunden* κατά λέξη) εἶναι τό φύλ. ἀρ. 333 τῆς 18. XII. 1913. Πρέπει νά τό βρεῖτε (rue de Bretagne. 49, ἤ σέ ἄλλο μέρος) καί νά ὀργανώσετε καμπάνια διαμαρτυρίας. Ἐμεῖς εἴμαστε *ὑ π έ ρ* τῆς ἀνταλλαγῆς ἀπόψεων, εἴμαστε *ὑ π έ ρ* τῆς ἀπόφασης τοῦ ΔΣΓ — **αὐτό NB** — εἴμαστε ὅμως ἀπόλυτα ἐνάντια στήν **πρόστυχη** φράση τοῦ Κάουτσκι [269]. Χτυπᾶτε τον γι' αὐτό ἀλύπητα, προσθέτοντας ταυτόχρονα ὅτι ἐμεῖς εἴμαστε *ὑπέρ* τῆς Aussprache (ἀνταλλαγῆς γνωμῶν) κτλ.

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 18 τοῦ Δεκέμβρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1950 στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἀπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 35ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

204

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Σ. ΒΟΪΤΙΝΣΚΙ

20/XII. 1913.

Σχετικά μέ τό ἄρθρο πού *Ἐσεῖς συστήσατε* νά δημοσιευτεῖ.

Ἀγαπητέ συνάδελφε! Ἀφοῦ διάβασα τό ἄρθρο «Γιά τήν κοινή σημαία» * ὀφείλω μέ ὅλη τήν εἰλικρίνεια νά πῶ ὅτι εἶναι ἐντελῶς ἀκατάλληλο. Εἰλικρίνεια καί εὐθύτητα πρίν ἀπόλα, ἔτσι δέν εἶναι;

Ὁ ἀρθρογράφος δέν κατάλαβε καθόλου τήν κατάσταση στή Ρωσία καί ἄφησε τόν ἑαυτό του νά παρασυρθεῖ... πῶς νά ἐκφραστῶ πιό ἤπια;.. «στό ἄπρεπο», τί νά πεῖς μέ τούς ἀμαθεῖς μενσεβίκους.

* Τό ἄρθρο «Γιά τήν κοινή σημαία» τό ἔστειλε ὁ Βοϊτίνσκι γιά δημοσίευση στό περιοδικό «Προσβεστσένιγε». *Ἡ Σύντ.*

Στή Ρωσία γίνεται ἕνα προτσές ἀνασυγκρότησης καί δυναμώματος τοῦ μαρξιστικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος. Οἱ συζητήσεις καί οἱ ἀποφάσεις πού προκαλοῦν στόν ἀρθρογράφο μιά τέτια μυωπική θυμηδία ἔχουν τεράστια διαπαιδαγωγική καί ὀργανωτική σημασία. «Φωνάζουν ζήτω», εἰρωνεύεται ὁ ἀρθρογράφος, καθαρά εἰρωνεία *φιλελεύθερου*, εἰρωνεία ἑνός διανοούμενου πού ἀποσπάστηκε ἐντελῶς ἀπό τό ἐργατικό κίνημα. Ὅμως γιατί σέ κανένα ἄλλο ἀντιπολιτευτικό κόμμα τῆς Ρωσίας οἱ τοπικές ὁμάδες τῶν μελῶν τοῦ κόμματος δέν ἐξετάζουν τίς ἐσωτερικές διαφωνίες τοῦ κόμματος ἀνοιχτά;; Ἔ;;

Ὁ ἀρθρογράφος στέκεται σέ μιά κάποια συναισθηματική-ὑστερική ἄποψη. Στίς ἀποφάσεις ἐκφράζεται τό μεγαλειῶδες προτσές συσπείρωσης τοῦ *ἐργατικοῦ* κινήματος, γιατί κανένας στόν κόσμο δέν θά *ἐξαναγκάσει* τούς ἐργάτες *νά διαλέξουν* ἀνάμεσα σέ δυό ζήτω (στό ζήτω τῶν κομματικῶν καί στό ζήτω τῶν λικβινταριστῶν), ἐκτός ἀπό τή *συνειδητή* συμπάθεια καί τήν ἐξέταση τῶν κατευθύνσεων. Τό νά μή βλέπει κανείς πίσω ἀπό τήν κάπως χοντροειδή μορφή τοῦ προλεταριακοῦ «καυγᾶ» τή γιγάντια ἰδεολογική καί ὀργανωτική σημασία τῆς πάλης τῆς ἐργατικῆς τάξης, λόγω τῶν δυό ρευμάτων, αὐτό εἶναι καταπληκτική τυφλαμάρα. Δέν μπορῶ νά διανοηθῶ καλύτερη γιά τόν ἀρθρογράφο ἐξήγηση τῆς τυφλαμάρας του αὐτῆς, ἀπό τήν ἀπόσπασή του καί «τήν αἰχμαλώτισή» του ἀπό τή μενσεβίκικη-παλιανθρωπική συντροφιά.

Ὁ ἀρθρογράφος δέν κατάλαβε καθόλου ὅ,τι ἀναφέρεται σχετικά μέ τήν ἐργατική κουρία. 47%—50%—67% στή 2—3—4 Δούμα *. Αὐτό *δέν εἶναι* γεγονός;; Πρός τί ἐδῶ ἡ «ἀντιδραστικότητα τῶν κουριῶν» (γιά τήν ὁποία γιά τά μάτια κραυγάζουν οἱ ἀπατεῶνες καί οἱ Μπουρένιν ἀπό τίς στῆλες τῆς «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα»);; Μήπως καί σέ ὅλες τίς τρεῖς δέν ὑπῆρχε ἕνας τό ἴδιο ἀντιδραστικός νόμος, ὅπως καί γιά τίς κουρίες;; Ἀκόμη κι' ἕνα νήπιο θά καταλάβει ὅτι ἡ ἀντιδραστικότητα τῶν κουριῶν στήν προκειμένη περίπτωση δέν παίζει κανένα ρόλο. Ὅμως τό γεγονός παραμένει: ἡ διανόηση ἀποτραβήχτηκε (πρός τά κεῖ τραβάει ἡ π...), οἱ ἐργάτες *μόνοι τους* πῆραν θέση ἐνάντια στούς λικβινταριστές. Νέα ἱστορική περίοδος. Νέα ἐποχή. Ἐνῶ ὁ ἀρθρογράφος ἐπινοεῖ «τή μέση γραμμή», αὐτό θά ἦταν γελοῖο, ἄν δέν θά ἦταν τόσο θλιβερό. Ὁ ἀρθρογράφος οὔτε στό 1/100 δέν κατάλαβε τό βάθος τῆς πάλης ἐνάντια

* Ἡ διαδοχική αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μπολσεβίκων στίς ἐργατικές κουρίες τῆς ΙΙ, ΙΙΙ καί IV Κρατικῆς Δούμας. *Ἡ Σύντ.*

στούς λικβινταριστές. *Δέν μπορεῖ* νά ἀνασυγκροτηθεῖ τό Κόμμα διαφορετικά παρά μόνο *ἐνάντια* στούς λικβινταριστές. Τώρα αὐτό τό κατάλαβαν καί οἱ ἴδιοι οἱ ἐργάτες.

Σ' ἕνα μήνα ἀπό τίς 20. X ὥς τίς 2. XI — 4800 *ὑ π ο γ ρ α φ έ ς* (NB) ὑπέρ τῆς ἑξάδας καί 2500 ὑπέρ τῆς **ἑφτάδας,** (συμπεριλαμβανομένων καί 1000 μπουντιστῶν. NB! NB!). Αὐτό δέν εἶναι γεγονός;; Εἶναι γεγονός καί ὄχι διανοουμενίστικες γκρινιάρικες φωνές! Αὐτοί δέν εἶναι Κόμμα, βλέπετε, γιατί δέν ὑπάρχει «τό κοινό» καί δέν ὑπάρχει «συνέδριο»!!! Χά-χά!! Κοινό μέ τούς λικβινταριστές καί μέ τούς μπουντιστές *καί δέν θά ὑπάρξει,* εἶναι καιρός νά τό καταλάβετε αὐτό καί νά μήν ἐνατενίζετε τό παλιό πού πέρασε ἀνεπίστρεπτα. Τό συνέδριο εἶναι φοβερά δύσκολο νά γίνει (γι' αὐτό οἱ καταστροφεῖς τοῦ Κόμματος καί ἀναφέρονται στό «συνέδριο» σάν ad kalendas graecas! *). Ἀκριβῶς οἱ *ὑ π ο γ ρ α φ έ ς* αὐτές ἦταν καί ἡ νέα μορφή τοῦ παλιοῦ Κόμματος. Κι' αὐτό νά μή τό καταλαβαίνετε;;

Ἡ παλιά ἐθνική «ὁμοσπονδία τοῦ χειρότερου τύπου» *ἀνήκει γιά πάντα· στό παρελθόν.* Αὐτό ἐπίσης δέν τό καταλαβαίνει ὁ ἀρθρογράφος.

Τήν ἰσοτιμία τῶν **6** καί 7 (ὁ ἀρθρογράφος μάταια μιλάει γιά **8-δα,** γιατί τόν ὄγδοο τό Κόμμα δέν τόν ἀναγνωρίζει καθόλου γιά σοσιαλδημοκράτη **) ὁ ἀρθρογράφος τήν καταλαβαίνει ὄχι σωστά. Γιατί τό Κόμμα νά μή δόσει ἰσοτιμία στήν ὁμάδα αὐτῶν πού βρίσκονται *κοντά στούς κομματικούς σ τ ή Δ ο ύ μ α ;;* *** Ὁ ἀρθρογράφος δέν κατάλαβε τή σοβαρότατη σημασία τῆς ἔννοιας «αὐτῶν πού βρίσκονται κοντά στούς κομματικούς».

Τό περιοδικό μας δέν εἶναι ἡμερολόγιο, ἀλλά μαχητικό ὄργανο. Γι' αὐτό οὔτε κάν μπορεῖ νά γίνει λόγος γιά τή δημοσίευση τοῦ ἄρθρου. Ὅμως θά χαιρόμουν πολύ ἄν ἔβλεπα τήν ἀντίρηση τοῦ ἀρθρογράφου στήν κριτική μου, ὅπως καί γενικά θά χαιρόμουν ἐξαιρετικά γιά κάθε ἀνταλλαγή γνωμῶν μέ παλιούς φίλους. Ἄν ἐγώ «ἔγραψα κάτι περίσσιο» στήν κριτική αὐτή καί ἐκφράστηκα μερικές φορές ὄχι μέ πολύ λεπτότητα, παρακαλῶ νά μέ συγχωρήσετε ἐπιεικῶς. Δέν ἤθελα, μά τήν πίστη μου, νά θίξω, ἀλλά στό ὄνομα τῆς παλιᾶς φιλίας ἔκφρασα «μέ ἁπλότητα» καθετί πού σκεπτόμουν καί σκέπτομαι.

Πόσο ὑπέροχα ἔγινε ἡ καμπάνια ὑπέρ τῆς 6-δας ἐνάντια στήν 7-δα! Τί θαυμάσια συσπείρωση καί διαπαιδαγώγηση τῶν ἐργατῶν ἐνάντια στούς φιλελεύθερους ἐργατικούς πολιτικούς! Τί ἔξοχο, τό πρῶτο στή Ρωσία παράδειγμα πού τό ἐργατικό Κόμμα *ἀποφασίζει* πραγματικά τήν τύχη τῆς

* — γιά τίς ἑλληνικές καλένδες. *Ἡ Σύντ.*

** Πρόκειται γιά τόν Ε. Ι. Γιαγγέλλο. *Ἡ Σύντ.*

*** Αὐτό καθόλου δέν στενεύει τό Κόμμα· αὐτό *μπορεῖ* νά διαπαιδαγωγήσει αὐτούς πού βρίσκονται κοντά στούς κομματικούς. *Ἡ Σύντ.*

δικῆς του ἀντιπροσώπευσης στή Δούμα! Αὐτό πιά δέν εἶναι μόνο ἕνα «πλῆθος πού διαβάζει ποῦ καί ποῦ», αὐτό εἶναι ὀργανωμένη δύναμη. Ἡ σύσκεψη ἀποφάσισε, ἡ ἑξάδα πραγματοποίησε, οἱ χιλιάδες ὀργανωμένοι ἐνέκριναν, ἀφοῦ συζήτησαν καί ὑπόγραψαν, νά τί λέγεται *Κόμμα* ἐνάντια στή φυλλάδα, στή νέα ἔκδοση τοῦ παλιοῦ «Τοβάριστς», τῆς «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα», ἡ ὁποία σπέρνει φαρμάκι καί δηλητηριάζει μέ τό διανοουμενίστικο σκ... τό ἐργατικό κίνημα. Καί πόσο θαυμάσια ἀνέπτυξε τή δράση της ἡ ἐργατική ὁμάδα τῆς Δούμας! Ἀμέσως ἕνα βῆμα μπροστά ὄχι μόνο στήν ὀνομασία, ἀλλά καί σέ ὅλη τή δουλιά! Τί περίφημος ὁ λόγος τοῦ Μπαντάγεφ γιά τήν ἐλευθερία τῶν συνασπισμῶν σέ σύγκριση μέ τήν ἐπανάληψη... τῶν φιλελεύθερων μικροσυλλογισμῶν ἀπό τόν Τουλιακόφ!

Χαίρετε, ἀγαπητέ σύντροφε, φτύνετε συχνότερα τούς μενσεβίκους, μελετᾶτε τά *γεγονότα* τοῦ σημερινοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ἐμβαθύνετε στή σημασία τους καί τό δικό σας, μέ συγχωρεῖτε, ξύνισμα θά περάσει, δέν θά ἀναζητᾶτε τή «μέση γραμμή», ἀλλά θά βοηθᾶτε στή συσπείρωση τῶν ἐργατῶν ἐνάντια στή συμμορία τῶν προδοτῶν.

Δικός Σας *Β. Ι.*

Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Ἰρκούτσκ

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1938 στό περιοδικό «Μπολσεβίκ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

205

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΠΡΟΛΕΤΑΡΣΚΑΓΙΑ ΠΡΑΒΝΤΑ» [270]

Στό ἄρθρο αὐτό μπαίνουν τά τρία Κ (ΚΚΚ) [271]. Εἶναι ἀπαραίτητο νά δοθεῖ τό σύνθημα τοῦ μποϋκοτάζ παντοῦ καί πρός ὅλες τίς κατευθύνσεις, ὅμως μέ τέτια μορφή, χωρίς νά χρησιμοποιεῖται ἡ λέξη μποϋκοτάζ.

Μά τήν ἀλήθεια, μή παρασύρεστε νά κάνετε «τσουχτερές» ἀπαντήσεις σέ κάτι τέτιους κυρίους!

Γράφτηκε τό δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Δεκέμβρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1962 στό βιβλίο: «Ὁ Β. Ι. Λένιν καί ἡ Πράβντα. 1912-1962»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

206

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Ι. ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ

'Αγαπητέ σύντροφε!

Εἴμασταν ἕτοιμοι νά δημοσιεύσουμε μέ μεγάλη προθυμία τό ἄρθρο Σας σχετικά μέ τό βιβλίο τοῦ Στροῦβε [272]. Στό δεύτερο ὅμως διάβασμα εἴδαμε ὅτι τό σημεῖο γιά τή δουλοπάροικη οἰκονομία ὁπωσδήποτε στούς κομματικούς κύκλους θά τό καταλάβουν σάν συμβουλή νά βγάλουμε ἀπό τό πρόγραμμα τή *δήμευση* τῆς γῆς τῶν τσιφλικάδων. Ἐδῶ χρειάζεται συζήτηση. Δέν εἶναι καλύτερα νά ἀφαιρέσετε γιά τήν ὥρα τό σημεῖο αὐτό; Φαίνεται σάν *νά μή θέλετε τώρα* νά ἀνοίξετε συζήτηση.

Ἄν πέσαμε ἔξω καί *θέλετε* νά ἀνοίξετε συζήτηση, γράψτε δυό λόγια: ἐφόσον θά ἐπιμείνετε, θά δημοσιεύσουμε τό ἄρθρο... *

Γράφτηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στή Βιέννη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

207

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

... ** Εἶναι πάρα πολύ κουτοί οἱ ἄνθρωποι πού «φοβήθηκαν» τά ἔμπιστα (πληρεξούσια) πρόσωπα [273], βλέποντας σ' αὐτό ἕνα πράγμα «προσβλητικό» τάχα γιά τούς πυρῆνες. Δηλαδή αὐτό σημαίνει ὅτι πυρῆνες δέν ὑπάρχουν, ἐφόσον *θέλουν* νά ὑπάρχουν ἐξουσιοδοτημένα πρόσωπα.

Κωμικοί! Κυνηγοῦν τίς *λέξεις* χωρίς νά ἐμβαθύνουν ὅτι εἶναι πάρα πολύ σύνθετη καί πονηρή ἡ ζωή, καί δίνει *ἐντελῶς καινούργιες* μορφές, μορφές πού δέν τίς «χρησιμοποιοῦμε» παρά μόνο ἐνμέρει.

Οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι (τά 99% τῆς ἀστικῆς τάξης, τά 98% τῶν λικβινταριστῶν, τά 60-70% περίπου τῶν μπολσεβίκων) δέν μποροῦν νά *σκεφτοῦν*, μόνο *ἀποστηθίζουν* **τίς λέξεις**. Ἔμαθαν τή λέξη: «παρανομία». Τήν ἔμαθαν καλά. Μποροῦν νά τήν ἐπαναλάβουν. Τήν ξέρουν ἀπέξω.

---

* Ἐδῶ τό χειρόγραφο διακόπτεται. *Ἡ Σύντ.*

** Ἡ ἀρχή τοῦ γράμματος δέν βρέθηκε. *Ἡ Σύντ.*

Πῶς ὅμως πρέπει νά ἀλλάξουμε *τίς μορφές της* στήν καινούργια κατάσταση, πῶς πρέπει γιά τό σκοπό αὐτό νά τή μάθουμε καί νά τή σκεφτοῦμε **ξανά**, αὐτό δέν τό καταλαβαίνουμε.

Ἡ καλοκαιριάτικη σύσκεψη τοῦ 1913 (στό ἐξωτερικό) ἀποφάσισε: νά νικήσουμε τήν ἑφτάδα. Τό φθινόπωρο τοῦ 1913 στή Ρωσία ἔγινε ἡ καμπάνια τῶν ἐργατικῶν **μαζῶν** — ἡ *πλειοψηφία* τάχθηκε μέ τό μέρος μας!! ὁ «Ὅμιλος» τῶν «πληρεξούσιων προσώπων» (χωρίς νά ἐκλεγοῦν ἀπό τούς πυρῆνες!! Στά ὅπλα!! — φωνάζουν ὁ Ἀντόνοφ, ὁ Ἰσαάκ καί Σία) ἀποφάσισε — οἱ *μάζες* ἐκτέλεσαν.

Πῶς γίνεται αὐτό; Μά νά! Χρειάζεται νά μάθει κανείς νά καταλαβαίνει τόν «πονηρό» αὐτό μηχανισμό. Αὐτό δέν θά μποροῦσε νά γίνει, ἄν δέν ὑπῆρχε ἡ **παρανομία** καί οἱ πυρῆνες. *Καί αὐτό δέν θά μποροῦσε νά γίνει*, ἄν δέν ὑπῆρχαν οἱ καινούργιες *πονηρές* μορφές τῆς παρανομίας καί τῶν πυρήνων.

Πολύ ἐνδιαφέρομαι, ἄν θά μπορέσεις νά τό ἐξηγήσεις αὐτό στόν κόσμο. Γράψε λεπτομερέστερα.

Πήραμε 1 ἀντίτυπο τοῦ «Ὁδηγοῦ τοῦ ἐργάτη» [274]. Μοιράστηκαν *κιόλας* 5000 ἀντίτυπα!! Ζήτω!! Καταπιαστεῖτε μέ ἐξαιρετική δραστηριότητα γιά τήν ἔκδοση γυναικείου περιοδικοῦ! [275]

Γράφτηκε στά τέλη τοῦ Δεκέμβρη 1913
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1950 στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἀπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 35ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

1914

208

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Ε. ΓΚΕΡΜΑΝ

2/I. 1914.

Ἀγαπητέ σύντροφε!

Παραξενευτήκαμε πάρα πολύ μέ τή συντομία τοῦ γράμματός Σας.

Ποῦ («πιό μακριά»;) πῆγε ὁ ἀντιπρόσωπος; [276]

Στό Ἀμβοῦργο; στίς Βρυξέλλες; στήν Κοπεγχάγη;

Ποιός εἶναι αὐτός ὁ ἀντιπρόσωπος; Πέρα γιά πέρα μπολσεβίκος; ἤ λικβινταριστής; ἤ ταλαντευόμενος; Τί ἀφηγήθηκε; Πόσοι *συνολικά* εἶναι οἱ ἀντιπρόσωποι; πόσοι ἀντιπρόσωποι ἀπό τή Ρίγα; ἀπό τά χωριά; ἀπό τή Λιμπάβα; ἀπό τίς ἄλλες πόλεις;

Συμφωνήσατε γιά τήν ἀλληλογραφία μέ τόν ἀντιπρόσωπο αὐτό; *Γιατί αὐτό εἶναι τό πιό σπουδαῖο:* πρέπει νά γράφει σέ Σᾶς *καθημερινά* μέ τόν πιό ἀκριβή καί διεξοδικό τρόπο. Σᾶς ἔδοσε καμιά διεύθυνσή του;

Τηλεγραφεῖστε μας ἀμέσως μόλις μάθετε ἔστω ὁ,τιδήποτε: διεύθυνση —Uljanow. 51. Lubomirskiego. Krakau.

Συνθηματικές λέξεις:

πρῶτο — Βρυξέλλες
δεύτερο — Ἀμβοῦργο
τρίτο — Κοπεγχάγη

ἡμερομηνία ἔναρξης τοῦ συνεδρίου: τήν ἡμερομηνία (τοῦ Γενάρη) + 10
(δηλ. ἄν 11. **I** τότε **21)**
κτλ.

ἤ: «ἀκαθόριστα»
ἤ: «ἀναβάλλεται»

σύν = στά σίγουρα ὑπερτεροῦν οἱ μπολσεβίκοι
μεῖον = » » οἱ λικβινταριστές
ἴξ = ἄγνωστο.

Γράφετε ὕστερα ἀπό κάθε συνάντηση μέ τούς ἀντιπροσώπους ἤ ὕστερα ἀπό κάθε γράμμα. (Μήπως πηγαίνει ἡ πλειοψηφία τῶν ἀντιπροσώπων διά θαλάσσης;)

Σήμερα πήραμε γράμμα ἀπό τίς Βρυξέλλες (τῆς 29/XII), μᾶς καλοῦν στό συνέδριο, τό ὁποῖο θά γίνει ὕστερα ἀπό 10-12 μέρες· γιά τόν τόπο, λέει, καί γιά τό χρόνο θά γράψουν ἰδιαίτερα.

Αὐτά εἶναι ὅλα!! Λίγα!

Λοιπόν, γράφετε καί τηλεγραφεῖτε.

Δικός Σας *Β. Οὐ.*

Ἄν ὁ ἀντιπρόσωπος εἶναι στίς Βρυξέλλες, ἄν μπορεῖτε νά τοῦ γράψετε μέ ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη, δόστε του τή διεύθυνση: Jean *Popoff*. Rue du Beffroi. *2. A. Bruxelles*.

Αὐτός εἶναι ὁ ἀντιπρόσωπός μας, μέσω τοῦ ὁποίου μπορεῖτε νά τά μαθαίνετε ὅλα καί μέ τόν ὁποῖο μπορεῖτε νά συνεννοηθεῖτε. Εἶναι ἄξιος ἀπόλυτης ἐμπιστοσύνης.

Ἄν τόν λένε Τίσκα («Κεντρική Διοίκηση» τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πολωνίας), τότε πρέπει νά τόν λένε καί «ἀντιπολίτευση» = οἱ ἐπιτροπές τῆς Βαρσοβίας καί τοῦ Λότζ. Γράψτε σχετικά μ' αὐτό στόν Κάρλσον.

Γράψτε στόν Κάρλσον στίς Βρυξέλλες (ἄν αὐτός εἶναι ἄνθρωπός σας) νά ἐνημερώσει καί τόν Ποπόφ **καί μᾶς** καί μέ τηλεγράφημα καί μέ γράμμα.

Στάλθηκε ἀπό τό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1935 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

209

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΚΑΣΠΑΡΟΦ

6/I.

Ἀγαπητέ σύντροφε!

Ἴσως αὐτές τίς μέρες, περνώντας μέσω Βερολίνου, νά εἶμαι γιά 2 ὧρες στήν πόλη [277]. Θά ἤθελα νά ἰδωθοῦμε. *Ἀπαντεῖστε* ἄν εἶστε ἐλεύθερος τό πρωί ἀπό τίς 11 ὥς τή 1 καί σέ ἄλλη ὥρα.

Ἄν πάρετε τηλεγράφημα elf * = θά ἔλθω αὔριο τό πρωί στίς 11 (μέ τό τραῖνο ἀπό τήν Κρακοβία), προσπαθεῖστε νά εἶστε στό σιδηροδρομικό σταθμό μέ τήν *«Πράβντα»* στά χέρια.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Ἴσως νά ἔλθω τό βράδυ, ἐπίσης γιά 2-3 ὧρες.

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Γενάρη 1914
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

210

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Ε. ΓΚΕΡΜΑΝ ΚΑΙ ΤΟΝ Ι. ΡΟΥΝΤΙΣ-ΓΚΙΠΣΛΙΣ

7/I. 1914.

Ἀγαπητοί σύντροφοι! Τώρα πῆρα τήν εἴδηση ἀπό τόν ἀντιπρόσωπό μας στίς Βρυξέλλες Ποπόφ (Jean *Popoff*, rue du Beffroi. *2. A.* Bruxelles), ὅτι τό συνέδριο θά γίνει ἐκεῖ *(ἤ ἐκεῖ κοντά)* «τό ἀργότερο ὕστερα ἀπό μιά ἑβδομάδα» (εἶναι γραμμένο στίς 4 ἤ στίς 5. I).

Τώρα τό καθῆκον εἶναι: νά προσπαθήσουμε νά συσπειρώσουμε τούς μπολσεβίκους. Κάνατε *ἐξαιρετικά μεγάλο* λάθος πού δέν καθορίσατε συνθηματικά γιά τήν ἀλληλογραφία (στό ἐξωτερικό αὐτό εἶναι ἀκίνδυνο) μέ τόν δικό Σας περαστικό μπολσεβίκο. *Προσπαθεῖστε ἀμέσως* νά διορθώσετε αὐτό τό λάθος: γι' αὐτό νά στείλετε *ἀμέσως* γράμμα στόν μπολσεβίκο αὐτό, σέ δυό φάκελλα, στή διεύθυνση τοῦ Ποπόφ, στόν ἐσωτερικό φάκελλο γράψτε στά λατινικά: *προσωπικό γιά τόν τάδε.*

Ὁ Ποπόφ θά τόν ἀναζητήσει καί θά δόσει τό γράμμα προσωπικά σ' αὐτόν.

Καί στό γράμμα πρέπει (1) νά συστήσετε ὁλοκληρωτικά τόν Ποπόφ (γι' αὐτόν ἐγώ ἐγγυῶμαι) (καί νά δόσετε *(N B)* τή διεύθυνση *(N B)* τοῦ Ποπόφ στίς Βρυξέλλες) καί (2) νά παρακαλέσετε νά Σᾶς γράψει ὁ λεττονός μπολσεβίκος **ἀμέσως** ὅλα διεξοδικά (κατευθείαν σέ Σᾶς ἤ μέσω τοῦ Ποπόφ), ἰδιαίτερα γιά τή σύνθεση (1. πόσοι οἱ λικβινταριστές; 2. πόσοι οἱ μπολσεβίκοι; 3. πόσοι οἱ μπραουνιστές; ** **κτλ.** καί διεξοδικά γιά τά σχέδια τῆς κάθε ὁμάδας).

* — ἕντεκα. *Ἡ Σύντ.*

** Πρόκειται γιά τούς ὀπαδούς τοῦ Γ. Γιανσόν-Μπράουν, συμφιλιωτιστές. *Ἡ Σύντ.*

Ἐπισυνάπτω ἕνα μικρό σημείωμα γιά τόν Ποπόφ, στόν ὁποῖο νά γράψετε στά ρωσικά.

Ἀνακοινῶστε μου μέ *ἀκρίβεια* τήν ὀνομασία τῆς ταβερνούλας, τήν *ὁ δ ό* καί τόν *ἀριθμό* τοῦ σπιτιοῦ καί τήν *ὥ ρ α* ἀκριβῶς τῆς συνάντησης.

P. S. Σέ Σᾶς ἤ στόν Γκέρμαν, ἤ καί στούς δυό ἐγώ πρέπει νά τηλεγραφήσω;

Ἔμαθα τό δρομολόγιο. Πιό βολικό γιά μένα εἶναι νά ξεκινήσω ἀπό δῶ νωρίς τό πρωί. Στό Βερολίνο θά εἶμαι στίς 4.40 Nachmittag * καί θά φύγω στίς 9 καί 34 Abends ** ἀπό Friedrichstraßenbahnhof. Γιά νά συναντηθοῦμε *(ε ἶ ν α ι ἀ π α ρ α ί τ η τ ο* καί μέ Σᾶς καί μέ τόν Γκέρμαν), ὁρίστε ἀμέσως τήν *ὥ ρ α* (7—8—8½ τό βράδυ) καί *τ ή ν τ α β ε ρ ν ο ύ λ α* **κοντά** στό Friedrichstraßenbahnhof. Θά Σᾶς πληροφορήσω μέ τηλεγράφημα γιά τήν ἡμέρα ἀναχώρησης καί θά συναντηθοῦμε στήν ταβερνούλα αὐτή [278].

Περιμένω γρήγορη ἀπάντηση.

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

P. S. Μπορεῖτε νά σκεφτεῖτε μιά *προσωπική* ὑπόθεση γιά τόν λεττονό αὐτό μπολσεβίκο, γιά νά βρεθεῖ ἀφορμή νά ἀρχίσετε μ' αὐτόν ἀλληλογραφία.

Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1935 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

211

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Φ. ΠΟΠΟΦ

Mr. Jean Popoff.
Rue du Beffroi. 2. A. Bruxelles.

7/I. 1914.

Ἀγαπητέ σύντροφε! Προσπαθεῖστε, παρακαλῶ, νά ἱκανοποιήσετε τήν παράκληση τῶν λεττονῶν συντρόφων πού Σᾶς γράφουν. Εἶναι οἱ καλύτεροι φίλοι μας.

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Γράφτηκε στήν Κρακοβία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1935 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* — τό ἀπόγευμα. *Ἡ Σύντ.*

** — τό βράδυ. *Ἡ Σύντ.*

212

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. ΡΟΥΝΤΙΣ-ΓΚΙΠΣΛΙΣ Ή ΤΟΝ Ι. Ε. ΓΚΕΡΜΑΝ

11/I.

Ἀγαπητέ σύντροφε!

Σχετικά μέ τή συνάντηση τήν ὀργανώσατε ἄριστα. Ὁσοναφορᾶ ὅμως τόν ἀντιπρόσωπο, Σᾶς μαλώνω πολύ. Φαίνεται πώς αὐτός εἶναι ἤ βλάκας, ἤ γυναικούλα πού *επηρεάζεται* ἀπό τά κουτσομπολιά καί τή συκοφαντία τῶν λικβινταριστῶν παλιανθρώπων. Στόν Ποπόφ στάλθηκε ἡ ἐπίσημη ἐξουσιοδότηση ἀπό τήν ΚΕ, καί αὐτός, ὁ Ποπόφ, μίλησε μόνο *μέ τόν Ζάουερ* (ἐπίσημο πρόσωπο τοῦ Γραφείου Ἐξωτερικοῦ!!). Εἶναι φανερό πώς τόν Ποπόφ τόν συκοφαντοῦν οἱ λικβινταριστές.

Ὅμως ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτός εἶναι δικός Σας! Πολύ ἔξυπνος καί τοῦτος, ἄν πιστεύει τούς λικβινταριστές. Μέ τέτιο στρατό εἶναι ἀστεῖο καί νά ἐπιχειρήσεις νά κάνεις πόλεμο ἐνάντια στούς λικβινταριστές. Τέτιοι «πολεμιστές» δέν ἀξίζουν τίποτε, ἐκτός ἀπό τό νά φιλοῦν ὅλη τους τή ζωή τά πόδια τῶν λικβινταριστῶν.

Καί γιατί, ξέροντας ὅτι δέν εἶναι σίγουρος ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτός, τοῦ γράψατε ὅτι *μοῦ* χρειάζονται στοιχεῖα;;! Ἔγινε λόγος γιά νά ζητήσετε *Ἐσεῖς* ἀπ' αὐτόν στοιχεῖα. Τώρα ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτός θά στρέψει τό γράμμα Σας *ἐνάντιά μου:* ἀκόμη αὐτό δέν μᾶς ἔφτανε!

Εἶμαι χολωμένος τρομερά.

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Γράφτηκε στίς 11 τοῦ Γενάρη 1914
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1935 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

213

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

...* Πῆρα τό ΚΟ. Ἄσχημη ἡ 8η σελίδα. Ὁ διάβολος ξέρει, γιατί δέν μᾶς εἰδοποίησαν: θά βρίσκαμε καί ἄλλο ὑλικό!! Καί θά ἔπρεπε νά μή μπεῖ ἡ ἡμερομηνία 28/XII, ἀλλά νωρίτερα, γιατί οὔτε λέξη δέν ὑπάρχει γιά τό Διεθνές Γραφεῖο.

Πολλοί ἐκνευρίζονται ἐξαιτίας τῶν ἀποφάσεων τοῦ Γραφείου. *Ἀνοησίες!*

* Ἡ ἀρχή τοῦ γράμματος δέν βρέθηκε. *Ἡ Σύντ.*

Τήν «άνταλλαγή γνωμών» τήν άποδεχόμαστε πέρα γιά πέρα, καί μιά τέτια άπόφαση δέν έπρεπε νά άποριφθεΐ.

Καί τό ότι ή έξάδα άποκρούστηκε είναι *ψέμα*. Ή έξάδα *ούτε* καί *πρόβαλε* αίτημα! Σύμφωνα μέ τό καταστατικό *δέν μπορούσε:* άν είναι 7 έσέροι στή Δούμα + 6 σοσιαλδημοκράτες, τότε 1 *έσέρος* μόνο έχει ψήφο στή Διεθνή κοινοβουλευτική έπιτροπή.

Τό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεΐο μπορεί μόνο νά μάς προτείνει τίς «bons offices» * γιά συνομιλίες, γιά «άνταλλαγή γνωμών» μέ άλλα κόμματα, όμάδες etc. Καί μόνο αύτό κάνει. Μόνο αύτό! Ή σύγκληση συνδιάσκεψης etc. — είναι άνόητη Versimpelung ** τής ύπόθεσης άπό τούς λικβινταριστές καί τούς μικροαστούς παλιανθρώπους. Σκατένιοι άνθρωποι είναι αύτοί οί λικβινταριστές. Κι' έμεϊς «άνταλλάσσουμε γνώμες» — θά είναι ίκανοποιημένοι!

Ποιός έγραψε τό άρθρο γιά τήν ύπόθεση τού Μπέιλις στό ΚΟ;

Γιατί δέν μάς στείλατε τό δοκίμιο; Έπρεπε νά είπωθεΐ ότι οί άστοί πρέπει νά σχηματίσουν *δημοκρατικό* κόμμα, άν είναι *πραγματικά* κατά τής ύπόθεσης Μπέιλις.

Γράφτηκε όχι νωρίτερα άπό τίς 11 τού Γενάρη 1914
Στάλθηκε άπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

214

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΤ. ΒΑΪΝΚΟΠ

Κρακοβία, 12 τού Γενάρη 1914.

Άγαπητέ σύντροφε Βάινκοπ!

Σάς εύχαριστώ μέ τόν πιό θερμό τρόπο γιά τό εύγενικό Σας γράμμα. Έλπίζω νά διαβάσατε στίς γερμανικές σοσιαλδημοκρατικές έφημερίδες («Vorwärts» καί «Leipziger Volkszeitung») τά άρθρα τών άντιπάλων μας (λ.χ. τού *I. K.* άπό τήν όμάδα τής Ρόζας Λούξεμπουργκ — καί τού *Z. L.*, πού δέν άντιπροσωπεύει *καμιά* όμάδα στή Ρωσία — στή «Leipziger Volkszeitung»). Ό γερμανικός σοσιαλδημοκρατικός Τύπος μάς μποϋκοτάρει, ίδιαίτερα ή «Vorwärts» καί μόνο ή «Leipziger Volkszeitung» δημοσίευσε *ένα* μόνο δικό μας

* — τίς καλοπροαίρετες ύπηρεσίες. *Ή Σύντ.*
** — άπλοποίηση. *Ή Σύντ.*

άρθρο (μέ ύπογραφή τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», τοῦ Κεντρικοῦ 'Οργάνου τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ 'Εργατικοῦ κόμματος Ρωσίας) *.

Στή «Bremer Bürger-Zeitung» γράφει ὁ Ράντεκ γιά τίς ρωσικές ὑποθέσεις. Ὅμως καί ὁ Ράντεκ δέν ἐκπροσωπεῖ *καμιά* ὁμάδα στή Ρωσία. Εἶναι ἀστεῖο νά δημοσιεύουν ἄρθρα φυγάδων πού δέν ἀντιπροσωπεύουν τίποτε καί νά μή δέχονται τά ἄρθρα τῶν ἀντιπροσώπων ὀργανώσεων πού ὑπάρχουν στή Ρωσία!

Καί ἡ θέση τοῦ Κάουτσκι — μπορεῖ νά ὑπάρξει κάτι τό πιό ἠλίθιο; Ὅταν πρόκειται γιά ὅλες τίς ἄλλες χῶρες, μελετᾶ τήν ἱστορία τοῦ κινήματος, κριτικάρει τά ντοκουμέντα, προσπαθεῖ νά καταλάβει τήν *πραγματική ἔννοια* τῶν διαφωνιῶν, τήν πολιτική σημασία τῶν διασπάσεων. Ὅταν πρόκειται γιά τή Ρωσία, δέν ὑπάρχει ἱστορία γιά τόν Κάουτσκι. Σήμερα ἐπαναλαμβάνει ὅ,τι ἄκουσε ἀπό τήν Ρόζα Λούξεμπουργκ, χθές ἐπαναλάμβανε ὅ,τι ἄκουσε ἀπό τόν Τρότσκι, τόν Ριαζάνοφ καί ἄλλους δημοσιολόγους, πού ἀντιπροσωπεύουν μόνο τούς δικούς τους «εὐσεβεῖς πόθους», αὔριο θά ἀρχίσει νά ἐπαναλαμβάνει ὅ,τι εὐδοκήσουν νά τοῦ ποῦν ἄλλοι ρῶσοι φοιτητές ἤ φυγάδες κτλ. Καί στό «Neue Zeit»!! γενικές θέσεις, διακηρύξεις χωρίς κανένα στοιχεῖο, χωρίς καμιά γνώση τῆς οὐσίας τῶν ζητημάτων, πάνω στά ὁποῖα διαφωνοῦμε!! Αὐτό εἶναι καθαρότατη παιδαριωδία!!

Μᾶς προπαγανδίζουν τήν ἑνότητα τοῦ Κόμματός μας μέ τούς λικβινταριστές — αὐτό εἶναι παράλογο. Τήν ἑνότητα τήν πραγματοποιοῦμε ἐμεῖς, συσπειρώνοντας τούς ἐργάτες τῆς Ρωσίας *ἐνάντια* στούς λικβινταριστές τοῦ Κόμματός μας. Ἐπισυνάπτω τό ντοκουμέντο πού στείλαμε στά μέλη τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου γιά ἐνημέρωση. Θά βρεῖτε σ' αὐτό *στοιχεῖα, ἀριθμούς,* πού ἀποδείχνουν ὅτι ἐμεῖς ἀκριβῶς ἀντιπροσωπεύουμε τήν ἑνότητα τοῦ Κόμματος (καί τήν τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν) στή Ρωσία *ἐνάντια* στίς ὁμάδες τῶν λικβινταριστῶν πού δέν ἔχουν ἐργάτες.

Δυστυχῶς καί ὁ Πάννεκουκ στή «Bremer Bürger-Zeitung» δέν θέλει νά καταλάβει ὅτι πρέπει νά δημοσιεύει τά ἄρθρα καί τῶν δυό σοσιαλδημοκρατικῶν ρευμάτων τῆς Ρωσίας καί ὄχι τά ἄρθρα τοῦ Ράντεκ, πού δέν ἀντιπροσωπεύει παρά μόνο τή δική του προσωπική ἀγραμματοσύνη καί τίς φαντασίες του καί *δέν θέλει* νά ἀνακοινώσει *ἀκριβῆ στοιχεῖα.*

---

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Σχετικά μέ τή διάσπαση τῆς Ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς Δούμας» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 24ος, σελ. 152-156). *Ἡ Σύντ.*

Γιά ἄλλη μιά φορά Σᾶς εὐχαριστῶ, ἀγαπητέ σύντροφε Βάινκοπ, προσωπικά Ἐσᾶς καί τήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος γιά τό εὐγενικό Σας γράμμα καί Σᾶς παρακαλῶ νά πεῖτε ἀπό μένα προσωπικά χαιρετισμούς στόν σύντροφο Γκόρτερ.

Ἐλπίζω νά μέ κρίνετε συγκαταβατικά, δέν ξέρω καλά τή γαλλική γλώσσα.

Δικός Σας *Βλ. Οὐλιάνοφ (Ν. Λένιν).*

Wl. Uljanow. 51. Ulica Lubomirskiego. *Krakau* (Cracovie).

Στάλθηκε στό Ἄμστερνταμ (Ὀλλανδία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Γενάρη 1914 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 21

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

215

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Π. ΜΙΛΙΟΥΤΙΝ

Ἀγαπητέ συνάδελφε! Πῆρα τό γράμμα Σας καί σπεύδω νά ἀπαντήσω ὅτι τά ἄρθρα ἐνάντια στίς μπογκντανοφικές χυδαιότητες στή φιλοσοφία... καί στήν «Τεκτολογία» εἶναι στό ἔπακρο ἀναγκαῖα. Παρακαλῶ νά τά στείλετε κατευθείαν σέ μένα, καλύτερα μέ συστημένο δεματάκι [279]. Χρειάζονται ἐπίσης ἄρθρα γιά ἀνάλογα θέματα· θά χαρῶ πολύ, ἄν τά καθορίσετε σέ γενικές γραμμές καί μοῦ τά ἀνακοινώσετε.

Σᾶς χαιρετῶ *Β. Ἰλίν*

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Γενάρη 1914
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στή Βόλογκντα

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό περιοδικό «Σέβερ» (Βόλογκντα), τεῦχ. 1

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

216

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ *

P. P. S.

Τώρα μόλις κατάλαβα, ἀφοῦ ξαναδιάβασα τό τηλεγράφημα τοῦ Κουζνετσόφ, ὅτι πρόκειται, προφανῶς, ὄχι γιά διάλεξη, ἀλλά γιά συγκέντρωση πρός τιμή τῆς 9. I! Σέ μιά τέτια συγκέντρωση *γενικά εἶναι ἀδύνατο* νά γίνει ἀγγελία γιά τόν Μαλινόβσκι (γιατί

* Τό γράμμα αὐτό εἶναι ὑστερόγραφο σέ γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τήν Ι. Φ. Ἀρμάντ, πού δέν βρέθηκε. *Ἡ Σύντ.*

ἐγώ πραγματικά ἔγραψα γιά τήν *ἀπόλυτη* νομιμότητα καί παρακαλῶ πάλι νά *τηρηθεῖ* αὐτή μέ τόν πιό αὐστηρό τρόπο: *οὔτε* γιά κόμμα, *οὔτε* γιά ὁμάδα, *οὔτε* γιά ἐπανάσταση, *οὔτε* γιά σοσιαλδημοκρατία δέν πρέπει νά εἶναι *ἴχνος ὑπόμνησης*. Ὅσοναφορᾶ ἐμένα, μπορεῖτε νά μέ συμπεριλάβετε στούς ὁμιλητές γιά τίς 9 τοῦ Γενάρη, ἄν αὐτό εἶναι ὠφέλιμο γιά τήν ἐπιτυχία Σας (τή χρηματική), *ὅμως μέ τό δικαίωμα νά κοροϊδέψω* (δηλώνω *ἀνεπίσημα* ὅτι κι' ἄν ἀκόμη θά εἶμαι στό Παρίσι, *δέν θά πάω* στή συγκέντρωση τῆς 9. I μέ κάθε εἴδους ἀγρίμια, σάν τούς ἐσέρους, Λίντερ καί Σία) [280].

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 22 τοῦ Γενάρη 1914
Στάλθηκε στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά,
σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

217

ΠΡΟΣ ΤΗΝ I. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

25/I.

Ἀγαπητή φίλη! Γράφω σύντομα γιά τίς δουλιές: Νίκη!! Ζήτω!! Ἡ πλειοψηφία εἶναι μέ μᾶς. Ἐγώ θά μείνω ἐδῶ περίπου μιά ἑβδομάδα καί πιθανῶς θά χρειαστεῖ νά δουλέψω πολύ.

Εἶμαι ἐνθουσιασμένος ἀπό τό γεγονός ὅτι νικήσαμε [281].

Ἀφοσιωμένος σέ Σᾶς
B. I.

Oulianoff, rue de la Tulipe. 11.
Bruxelles (Ixelles)

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Γενάρη 1914
Στάλθηκε στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά,
σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά ἀγγλικά

218

ΠΡΟΣ ΤΗΝ I. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

Ἀρ. 2.

... * Αὐτή τή στιγμή, (ὥρα 2 μ.μ.) ἔφεραν τό ἔκτακτο συμπληρωματικό ταχυδρομεῖο. Ἀπό σένα καί πάλι τίποτε...

---

* Ἡ ἀρχή καί τό τέλος τοῦ γράμματος δέν βρέθηκαν. *Ἡ Σύντ.*

Πῆρα γράμμα ἀπό τόν Μπουχάριν ἀπό τή Βιέννη. Συναντήθηκε μέ τόν Μπουριάνοφ πού ἔφευγε ἀπό τόν Πλεχάνοφ. Προφανῶς, οἱ πλεχανοφικοί καί οἱ ἄλλοι μή φραξιονιστές σκοπεύουν νά κάνουν κάποια κοινή «ἐνέργεια»: φαίνεται ὁ Πλεχάνοφ θέλει νά ἐκδόσει ἐφημερίδα. Ὁ Τρότσκι μέ τήν παρέα του βγάζουν στό πιό σύντομο διάστημα τό περιοδικό τους «Μπορμπά». Ἔγινε ἡ συμφιλίωσή τους μέ τή «Λούτς»· σχετικά μ' αὐτό ἀλληλογραφοῦσαν. Οἱ «καθαροί» λικβινταριστές θά μείνουν στό «Νάσα Ζαριά», ἔτσι «ἐλπίζει» ἡ παρέα αὐτή.

Αὐτά γράφει ὁ Μπουχάριν. Τά νέα αὐτά εἶναι πολύ σπουδαῖα. Δέν ὑπάρχει καπνός χωρίς φωτιά, καί, πιθανῶς, βρισκόμαστε μπροστά σέ ἕνα νέο κύμα ἠλίθιου συμφιλιωτισμοῦ, πού τό ΔΣΓ ἐπιθυμεῖ ἀσφαλῶς νά τό ἐπωφεληθεῖ γιά μιά κωμική παράσταση στό πνεῦμα τῆς ὁλομέλειας τοῦ Ι. 1910. Τώρα ὅμως στεκόμαστε καλά καί θά ξεσκεπάσουμε κι' αὐτή τή σαβούρα.

Πρέπει νά προσπαθήσετε *μέ ὅλες τίς δυνάμεις* (βέβαια, μέ ἐξαιρετικό τάκτ) νά συγκεντρώσετε καί νά συγκεντρώνετε κάθε πληροφορία στό Παρίσι. Ὁ κουτός Ἀντόνοφ δέν ἔχει τήν ἱκανότητα νά συγκεντρώνει τά κουτσομπολιά ἀπό τόν Στεκλόφ, ἐνῶ ὁ Στεκλόφ μπορεῖ νά τραβάει χρήματα ἀπ' αὐτόν. Κι' ἐμεῖς εἴμαστε ἀπένταροι, ὁ Κάμενεφ μέ τήν οἰκογένειά του δέν ἔχει *ἀπολύτως τίποτε*. Γι' αὐτό νά πετύχεις ὥστε ἡ ΕΟΕ νά μή δίνει *οὔτε ἕνα* καπίκι *πουθενά*, ἐκτός ἀπό μᾶς. Ἐπειγόντως χρειαζόμαστε χρήματα τό *γρηγορότερο* γιά τήν ἔκδοση τοῦ ΚΟ, μιᾶς ἰδιαίτερης μπροσούρας καί μιᾶς *σπουδαιότατης* ἔκδοσης (absolument entre nous: we will publish a special bulletin of the Central Committee – for Russia we' ve got a special transport possibility *).

Οἱ συμφιλιωτιστές ὅλων τῶν ἀποχρώσεων ἑτοιμάζονται νά μᾶς «παγιδεύσουν»! Bon! ** Τούς παλιανθρώπους αὐτούς, τούς σαλτιμπάγκους θά τούς πιάσουμε. Χώνονται στό βοῦρκο τῶν συνασπισμῶν μέ τούς λικβινταριστές; Bon! Ἡ δική μας τακτική: ὁ ἐχθρός κάνει λαθεμένη κίνηση, νά τοῦ δοθεῖ περισσότερος χρόνος γιά νά χωθεῖ πιό βαθιά στό βοῦρκο. Ἐκεῖ ἐμεῖς θά τούς τσακώσουμε τούς παλιανθρώπους αὐτούς. Γιά τήν ὥρα λοιπόν νά συγκεντρώνουμε δυνάμεις καί χρήματα, νά εἴμαστε συγκρατημένοι (πάρα πολύ!), νά μαθαίνουμε πιό πολλά. Τό Παρίσι εἶναι κατάλληλο κέντρο γιά συγκέ-

* — (ἐντελῶς μεταξύ μας: σκοπεύουμε νά ἐκδόσουμε Εἰδικό Δελτίο τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς [282], τώρα ἔχουμε ἰδιαίτερες δυνατότητες μεταφορᾶς στή Ρωσία). *Ἡ Σύντ.*

** — Θαυμάσια! *Ἡ Σύντ.*

ντρωση πληροφοριών καί γιά τό «σαμποτάρισμα». Τό πιό ἐπιθυμητό εἶναι νά ψηφίσει τό *τμῆμα* ἀπόφαση — *χαστούκισμα* ἐνάντια στόν Κάουτσκι (ἀποκαλώντας τή δήλωσή του γιά τό θάνατο τοῦ Κόμματος *ἀναίσχυντη, προκλητική, τερατώδη, ἀμαθή).* Καί ὁρισμένοι «σχεδόν συμφιλιωτιστές» ἀπό τό τμῆμα μας ἄς ἐνημερώνονται ἀπό τούς πλεχανοφικούς, τούς συμφιλιωτιστές (Μακάρ, Λέβα, Λοζόβσκι καί *Σία)* καί τούς τροτσκιστές, ὅπως ἐπίσης καί ἀπό τούς μπουντιστές καί τούς λεττονούς.

Νά βάλεις στήν ΕΟΕ τό ζήτημα γιά τό χαστούκισμα τοῦ Κάουτσκι καί ψήφισε: ἄν ἡ πλειοψηφία τό ματαιώσει, θά ἔλθω ὁ ἴδιος καί θά μαστιγώσω γερά τήν πλειοψηφία αὐτή, ἔτσι πού θά τό θυμᾶται γιά πολύ καιρό. Μοῦ χρειάζεται ὅμως νά μάθω **ποιοί** θά ἀποτελέσουν μιά **τέτια** πλειοψηφία, *ποιός* εἶναι ἱκανός καί σέ *τί.* Λοιπόν, δράσε πρός ὅλες τίς κατευθύνσεις!

Ἴσως ὁ Νικ. Βασ. πάρει στή διεύθυνσή του σπουδαῖες γιά μᾶς πληροφορίες (ἀπό τό ΔΣΓ ἤ ἀπό τούς λεττονούς). Θά ἦταν πολύ σπουδαῖο νά τίς διαβίβαζε **ἀμέσως** σέ σένα, ἐσύ μπορεῖς νά τίς διαβάσεις γιά νά μοῦ τηλεγραφήσεις σύντομα τό περιεχόμενο: *ἄν αὐτό δέν εἶναι δύσκολο,* κάνε το, γιατί ἀκριβῶς τίς μέρες αὐτές, (ὥσπου ὁ Μαλινόβσκι εἶναι ἐδῶ) ἡ καθυστέρηση γιά ἕνα δυό εἰκοσιτετράωρα (= ἡ διαφορά ἀνάμεσα στό γράμμα καί στό τηλεγράφημα) μπορεῖ νά ἔχει ἐξαιρετικά οὐσιαστική σημασία. Νομίζω πώς θά *μποροῦσες* νά ἀναφερθεῖς στήν Ν. Κ., ὅμως ἀποφάσισε μόνη, βρίσκεσαι πιό κοντά στά πράγματα.

Ἄς σκεφτεῖ ἡ ΕΟΕ ποιός θά μποροῦσε στό Παρίσι νά βοηθήσει τήν ἐξάδα στό γράψιμο τῶν λόγων. Εἶναι μεγάλη ἡ ἀνάγκη ὕστερα ἀπό τή σύλληψη τοῦ Κριλένκο. Κατάλογο τῶν λόγων θά στείλουμε. Ἐδῶ εἶναι πολύ πιό κατάλληλη καί πιό ἐφικτή ἡ βοήθεια ἀπ' *ὅλους* τούς ταλαντευόμενους τῶν διαφόρων ὁμάδων.

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 26 τοῦ Γενάρη 1914
Στάλθηκε στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά
σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

219

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

26/Ι.

Ἀγαπητή φίλη! Χάρηκα ἐξαιρετικά γιά τό φιλικό, εὐγενικό, καλό, θερμό γράμμα σου. Δέν ἔχω λόγια νά σέ εὐχαριστήσω γι' αὐτό.

Οἱ ὑποθέσεις ἐδῶ πῆγαν ἄσχημα. Ἕνας λιποτάκτησε ἤδη στούς συμφιλιωτιστές, κι' ἔτσι τώρα δέν ὑπάρχει πλειοψηφία καί ὅλη ἡ δουλιά θά τραβήξει πρός τό σάπιο συμφιλιωτισμό.

Φεύγω ἀπό δῶ τήν Τρίτη ἤ τήν ἐρχόμενη Τετάρτη (μόνο γιά τή διάλεξη στή Λειψία) καί γρήγορα θά εἶμαι στήν Κρακοβία.

Ἀπό κεῖ γράφουν ὅτι πᾶνε ἄσχημα μέ τήν «Πράβντα», δέν ὑπάρχουν χρήματα. Τό τιράζ λιγότερο. Παθητικό. Σωστή συμφορά.

Ἡ νέα διεύθυνσή μου: Oulianoff, rue Souveraine. 18.
(Ixelles) Bruxelles.

Ἀπό τό γράμμα πού ἐπισυνάπτεται πρός τόν Νικ. Βασ. θά βρεῖς ἀπάντηση στό ἐρώτημά σου, ἄν εἶμαι θυμωμένος ἀπό τήν ἀποτυχία τῆς διάλεξης. Αὐτό ἔλειπε, νά μή θυμώσει κανείς! Αὐτός ὁ ἠλίθιος ὁ Ἀντόνοφ!! Καί ἡ ἀνικανότητα *δίχως* αὐτόν νά ὀργανώνονται πρακτικές δουλιές.

Τό ἐπεῖγον ὑλικό τό πῆρα καί τό ἔδοσα στόν Μαλινόβσκι. Εἶναι ἐδῶ καί θά παραμείνει 2-3 μέρες ἀκόμη.

Κάνε οἰκονομία καί στό καπίκι στήν ΕΟΕ καί μήν ἐπιτρέπεις στόν Ἀντόνοφ νά φαντασιοκοπεῖ.

Σοῦ σφίγγω σφιχτά, σφιχτά, σφιχτά τό χέρι, ἀγαπητή μου φίλη. Μέ συγχωρεῖς γιά τή βιασύνη καί τή συντομία. Δέν ἔχω καθόλου καιρό.

Δικός σου *Β. Ού.*

Τό δελτίο εἶναι ἡ πιό σπουδαία δουλιά. *Π α ρ α κ α λ ῶ π ο λ ύ* νά κοιτάξεις καί νά ἐπιβλέψεις ἡ ἴδια, ἤ νά τό τακτοποιήσεις **χωρίς** τόν Ἀντόνοφ.

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ Γενάρη 1914
Στάλθηκε στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά,
σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

220

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Β. ΚΟΥΖΝΕΤΣΟΦ

Ἀγαπητέ φίλε! Στό Παρίσι περισσότερο δέν θά μείνω.

Τίποτε δέν θά γίνει μέ τό σχέδιο ἔκδοσης τῆς διάλεξης γιά τό ἐθνικό ζήτημα.

Ἐπαναλαμβάνω: οὔτε καπίκι *γιά ὁ,τιδήποτε ἄλλο,* ἐκτός ἀπό τό δελτίο τῆς ΚΕ. Θά δοθοῦν *στό τυπογραφεῖο τοῦ Ρίσκιν (ὄχι* τοῦ Στεπάν), ἀφοῦ συνεννοηθεῖς μαζί του γιά τή βαθιά συνωμοτικότητα. *Ὁ ἴδιος Ἐσεῖς,* ἤ ἡ Ἰνέσσα, **ὄχι ὅμως ὁ Ἀντόνοφ,** πρέπει νά πάρετε πίσω **ὅλα** τά χειρόγραφα καί **ὅλα** τά δοκίμια.

Αὔριο στέλνω ὑλικό γιά τό δελτίο. Σχῆμα = φυλλάδιο τῆς 9. Ι. 1914. *Τέσσερις* τέτιες σελίδες. Στοιχεῖα — μεγάλα γιά φυλλάδιο ζύμωσης (1 σελ.)· μικρά γιά τή *2 καί 3 σελίδα*.

Κάνετε δουλιά, *καθαρή*, ὄχι σάν τόν 'Αντόνοφ καί χωρίς τόν 'Αντόνοφ. Εἶναι γελοῖο καί ντροπή νά κάνετε *πρακτικές* δουλιές μέσω αὐτοῦ τοῦ φαντασιοκόπου. Γι' αὐτό χρειάζεται νά *δημιουργήσετε μιά ἐπιτροπή* ἀπό **πρακτικούς** καί ὄχι φαντασιοκόπους (αὐτός εἶναι εὐγενικός καί καλός ἄνθρωπος, ἀλλά παράλογος φαντασιοκόπος).

Στεῖλτε χωρίς *καθυστέρηση ὅλα* τά ὑπόλοιπα ἔντυπα (τό ΚΟ, τό πρόγραμμα, τό καταστατικό, τήν μπροσούρα τοῦ Κάμενεφ, τά πρακτικά τοῦ Λονδίνου [283] κτλ. *ὅλα)* στή Leipzig. Herrn Koiransky. Sophienstraße: 30 [I] rechts. Leipzig. (Βάλτε expéditeur *.) Πληροφορεῖστε με *ἀμέσως* γιά τό δέμα: *πότε* καί *τί* στάλθηκε στή διεύθυνση Mr. Wladimir Oulianoff. Rue Souveraine. 18. Bruxelles (Ixelles).

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Β. Λένιν*

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ Γενάρη 1914
Στάλθηκε στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά,
σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

221

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

... ** Στό Παρίσι ὑπάρχει μιά σπουδαία ὑπόθεση, ἡ ἀναδιοργάνωση τῆς ΕΟΕ. Καί τώρα ἡ ὑπόθεση αὐτή εἶναι ἀκόμη πιό σπουδαία.

'Αποκτήσαμε μέσο μεταφορᾶς νέο, θαυμάσιο. Νέος τρόπος, ὑπέροχη δουλιά, ἤδη δοκιμάστηκε (χθές εἶχα γράμμα). Φτηνά. Ὅλοι μας εἴμαστε ἐνθουσιασμένοι. Παίρνουν δυό πούτια τό μήνα [284].

Χρειάζεται νά ἐκδίδουμε. Ὅμως δέν ἔχουμε *οὔτε* χρήματα, οὔτε τυπογραφεῖο, ἐκτός ἀπό τό Παρίσι. Γι' αὐτό εἶναι ζήτημα *πρωταρχικῆς* κομματικῆς σπουδαιότητας νά *τακτοποιήσετε* τήν ἔκδοση στό Παρίσι. Σέ παρακαλῶ πολύ, «καί ὑπηρεσιακά καί φιλικά» *νά τό κάνετε* αὐτό.

Χθές ἔστειλα στόν Ν. Β—τς τά χειρόγραφα γιά τό 1ο τεῦχος τοῦ «Μπιουλλετέν». Ἔστειλα καί ὁδηγίες γιά τό κάθε ζήτημα.

* — ἀποστολέα. *'Η Σύντ.*

** 'Η ἀρχή τοῦ γράμματος δέν βρέθηκε. Τό χειρόγραφο ὑπάρχει μόνο ἀπό τήν 3η σελίδα. *'Η Σύντ.*

Διάβασέ τις. Προσπάθησε νά πετύχεις ὥστε νά τίς ἐκτελέσουν *μέ ἀκρίβεια.* Διαβεβαίωσε τόν κόσμο ὅτι, μά τήν πίστη μου, θά διαλύσουμε τήν ΕΟΕ, δηλ. παραμερίζοντάς την, θά ὁρίσουμε τή δική μας ἐπιτροπή (ἀπό τήν ΚΕ), μά τήν πίστη μου, δέν ἀστειεύομαι, ἄν ἡ ὑπόθεση τῆς ἔκδοσης καί τῆς διεκπεραίωσης τοῦ «Μπιουλλετέν» (ὑπόθεση *πρωταρχικῆς* παγκομματικῆς σπουδαιότητας) δέν θά ὀργανωθεῖ μέ ἐξαιρετική τάξη, ὄχι μέ τήν τάξη τοῦ Ἀντόνοφ.

Ἀπαιτῶ τήν αὐστηρή *κατά γράμμα* ἐκτέλεση τῶν ὁδηγιῶν μου γιά τό «Μπιουλλετέν». Αὐτό πρῶτο. Δεύτερο: ἡ ΚΕ πρέπει νά σχηματίσει *μιά ἐπιτροπή* πρακτικῆς δράσης γιά νά *μ ή* κάνει τήν πρακτική ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς ὁ Ἀντόνοφ (εὐγενικός ἄνθρωπος καί σύντροφος, ὅμως *φοβερά ἀδρανής* φαντασιοκόπος, *ἀ δ έ ξ ι ο ς* μέχρι γελοίου βαθμοῦ).

Νά ἐκδίδεται καί νά τυπώνεται *σέ τυπογραφεῖο.* Ὁ ἔλεγχος ἀπό τήν ΕΟΕ (+ τήν ἐπιτροπή) πρέπει νά εἶναι *ε ἰ δ ι κ ό ς* καί **καθημερινός**. Ἀντιγράψτε τίς ὁδηγίες καί *τηρεῖστε τις μέ ἐξαιρετική ἀκρίβεια.*

Αὐτό νά τό περάσεις σάν ἀπόφαση στήν ΕΟΕ, *ὀργάνωσε τήν ἐπιτροπή.* Ἐπαναλαμβάνω, εἶναι ὑπόθεση πρωταρχικῆς σπουδαιότητας. Ἀπαντεῖστε μου τό *γρηγορότερο,* ἄν ἔγιναν ὅλα αὐτά. Ἀκόμη βρίσκομαι ἐδῶ, στίς Βρυξέλλες, *περιμένω* τά δοκίμια.

Ἐπισυνάπτω γράμμα γιά τόν Βλ. × Ρ. Διάβασέ το, δόσε το στόν Ν. Β. καί *δ ι α β ι β ά σ τ ε τ ο .*

Τήν Ἐπιτροπή βοήθειας νά τήν ὁρίσετε *μ έ χ ρ ι* τήν ἀναχώρησή μου ἀπό δῶ (θά μείνω μιά ἑβδομάδα, ὥς τήν Τρίτη-Τετάρτη).

Θά καταλάβεις τή σπουδαιότητα τῆς ὑπόθεσης καί θά καταπιαστεῖς μέ ὅλες σου τίς δυνάμεις, εἶμαι σίγουρος.

Δικός σου *Β. Οὐ.*

[ΝΒ. Δέν ἔχουμε *οὔτε καπίκι.* Ὅλα πρέπει νά τά πληρώσει ἡ ΕΟΕ.]

P. S. Ὁ Ἐντισέροφ εἶναι νεκρό στοιχεῖο. Ὁ Κάμσκι ἐπίσης. Ἐσύ θά φύγεις; Ποιός ὅμως ἔμεινε;

Χρειάζεται νά βάλουμε 2-3 *μ π ρ α τ σ ω μ έ ν ο υ ς ,* πρακτικούς ἀνθρώπους, γιά νά τρέχουν, νά εἶναι ἀεικίνητοι, γιά νά βρίσκονται καθημερινά 2-3 φορές στό τυπογραφεῖο καί νά βγάζουν ἔγκαιρα τό «Μπιουλλετέν», κάνοντας ὅλες τίς ἐπαφές μαζί μας μέ ἐξαιρετική τάξη. Καί ἡ ΕΟΕ ἄς ἔχει τόν «ἔλεγχο» ἀπό τά πάνω.

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Γενάρη 1914
Στάλθηκε ἀπό τίς Βρυξέλλες στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

222

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

'Αγαπητέ μου Χούισμανς!

Σᾶς εὐχαριστῶ γιά τό εὐγενικό Σας γράμμα [285]. Λυπᾶμαι πολύ πού δέν εἴσασταν τήν πρώτη μέρα στό συνέδριο τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς Λεττονίας, ὅπως περίμεναν ὅλοι, ἀλλά τήν Τετάρτη, ἀκριβῶς τότε πού δέν Σᾶς περίμεναν καί ὅταν ἔτυχε νά ἀπουσιάζω γιά δουλιά. 'Ακόμη πιό πολύ λυπᾶμαι γι' αὐτό, γιατί δέν μοῦ δόθηκε ἡ δυνατότητα νά ἀκούσω τόν πολύ ἐνδιαφέροντα λόγο Σας.

'Οσοναφορᾶ τήν παράκληση τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς «νά συντάξω ἐγώ προσωπικά ἐξονόματός μου» μιά σύντομη ἔκθεση γιά τίς διαφωνίες, δυστυχῶς λυπᾶμαι πολύ, πού δέν μπορῶ νά ἱκανοποιήσω τήν παράκλησή Σας.

Τέτιου εἴδους ἔκθεση δέν μπορεῖ νά ὑποβληθεῖ «προσωπικά ἐξονόματός μου», δέν ἔχω τό δικαίωμα νά τό κάνω αὐτό. Εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἐκτός ἀπ' αὐτό, γιά τήν 'Εκτελεστική 'Επιτροπή τοῦ ΔΣΓ εἶναι σπουδαῖο γενικά ὄχι «ἡ προσωπική μου γνώμη», ἀλλά ἡ γνώμη τῆς ΚΕ. Ὅμως ἀμέσως, μόλις θά πάω στήν Κρακοβία καί θά ἔλθω σέ ἐπαφή μέ ὅλα τά μέλη τῆς ΚΕ, ἡ ἔκθεση πού ἐπιθυμεῖ νά ἔχει ἡ 'Εκτελεστική 'Επιτροπή θά καταρτιστεῖ, θά ἐγκριθεῖ ἀπό τήν Κεντρική 'Επιτροπή καί θά Σᾶς σταλεῖ *.

Δέν μπορῶ νά τελειώσω τό γράμμα, χωρίς νά Σᾶς εὐχαριστήσω γιά τήν εὐγενική Σας πρόσκληση. Δυστυχῶς, σήμερα ἀκριβῶς εἶμαι ἀπασχολημένος μέ τόν πρόεδρο τῆς ὁμάδας τῆς Δούμας τοῦ Κόμματός μας στή συνεδρίαση τοῦ Γραφείου, πού συζητάει ἀκριβῶς τό ζήτημα τῆς ἑνότητας τοῦ ΣΔΕ Κόμματος τῆς Ρωσίας. Γι' αὐτό θά ἤθελα νά ἀναβληθεῖ ἡ συνάντησή μας (ὁ πρόεδρος τῆς Ρωσικῆς ΣΔΕ ὁμάδας θά ἤθελε ἐπίσης μετά χαρᾶς νά συνομιλήσει μαζί Σας) γιά αὔριο στίς 4 τό ἀπόγευμα στό Maison du Peuple.

Ἔχετε τήν καλοσύνη, ἄν αὐτό Σᾶς βολεύει, νά μοῦ τηλεγραφήσετε στή διεύθυνση: Oulianoff. 18. Rue Souveraine. 18. Ixelles-Bruxelles.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 29 τοῦ Γενάρη 1914
Στάλθηκε στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στή γαλλική γλώσσα τό 1963 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 1-2

Στή ρωσική γλώσσα δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Ἔκθεση στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο» καί «Οἱ ὀργανωμένοι μαρξιστές γιά τήν ἐπέμβαση τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 24ος, σελ. 290-297 καί τόμ. 25ος, σελ. 81-84). *Ἡ Σύντ.*

223

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Λ. ΣΚΛΟΒΣΚΙ

Chère camarade, παρακαλῶ, μεταφράστε μου *ὅσο τό δυνατό γρηγορότερα* τό ἐπισυναπτόμενο καί στεῖλτε το ἐπεῖγον: θά ἦταν καλά, ἄν θά μπορούσατε νά τό στέλνατε τήν Τρίτη τό βράδυ, ἤ ὄχι ἀργότερα ἀπό τήν Τετάρτη.

Ἄν, ἀλίμονό μας, *μέ κανένα τρόπο δέν* μπορεῖτε νά καταπιαστεῖτε μέ τή μετάφραση, τότε ἐπιστρέψτε μου *ἀμέσως* τό χειρόγραφο μέ τό ἐπεῖγον ταχυδρομεῖο, γιατί πρέπει νά πάω στό δικηγόρο μέ τή μετάφραση τήν Πέμπτη.

Χαιρετισμούς στά παιδιά.

Δικός Σας *Λένιν*

+ Παρακαλῶ, μεταφράστε τήν ἀπόφαση γιά τά χρήματα, τήν *ἐπισυνάπτω,* μέ σύντομο σχόλιο: ποιά συνδιάσκεψη τήν ψήφισε (τήν εἰσαγωγή μέ 10-20 σειρές γράψτε την ὁ ἴδιος) [286].

Γράφτηκε τό Γενάρη τοῦ 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Παρίσι στή Βέρνη

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

224

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

Βρυξέλλες, 2 τοῦ Φλεβάρη 1914 *.

Ἀγαπητέ Χούισμανς!

Μόλις τελείωσα τήν ἔκθεση καί, πρίν φύγω ἀπό τίς Βρυξέλλες, Σᾶς κάνω γνωστό ὅτι ὁ σύντροφος Ποπόφ ἀνάλαβε νά τή μεταφράσει καί νά Σᾶς τή δόσει.

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε στή γαλλική γλώσσα τό 1963 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 1-2

Στή ρωσική γλώσσα δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

---

* Στό γράμμα μπῆκε λαθεμένα ἡ ἡμερομηνία 3 τοῦ Φλεβάρη 1914. Στό γράμμα του πρός τόν Χούισμανς τῆς 7 τοῦ Μάρτη 1914 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 268-269) ὁ Β. Ι. Λένιν ἀνάφερε ὅτι τό γράμμα αὐτό τό ἔγραψε στίς 2 τοῦ Φλεβάρη 1914. *Ἡ Σύντ.*

225

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΠΟΥΤ ΠΡΑΒΝΤΙ» [287]

9/II. 1914.

Ἀξιότιμοι συνάδελφοι! Πῆρα τό γράμμα τοῦ γραμματέα σχετικά μέ τό θλιβερό ἄρθρο πού ἔβαλε σέ κίνδυνο τήν ἐφημερίδα [288]. Κρίμα, κρίμα πού δημοσιεύτηκε (μέ συλλογική ἀπόφαση;) τό θλιβερό αὐτό ἄρθρο, ἀπό ὅπου κατόρθωσαν νά βροῦν ἐνδείξεις γιά τή σύνδεση τῶν ἐφημερίδων...

Μόλις ἔφτασα στό σπίτι ὕστερα ἀπό τό ταξίδι γιά «ὑπηρεσιακές ὑποθέσεις» [289], ἔριξα μιά ματιά σέ ὅλα τά φύλλα τῆς ἐφημερίδας πού κυκλοφόρησαν καί *δέν βρῆκα δυό* ἄρθρα πού σᾶς ἔστειλα (ἐδῶ κι' ἕνα μήνα!!), ἀπαντώντας στόν Φ. Ντ. πάνω στό ζήτημα τῆς ἑνότητας («ὁ ἀρχηγός τῶν λικβινταριστῶν γιά τούς ὅρους τῆς ἑνότητας» — ἦταν ὁ τίτλος τοῦ πρώτου ἄρθρου *). Τά ἄρθρα εἶναι τελείως ἀπαραίτητα — ἰδιαίτερα ἄν πάρουμε ὑπόψη τό καινούργιο περιοδικό «Μπορμπά» [290] — καί εἶναι ἀνάγκη νά δημοσιευτοῦν *προτοῦ* κυκλοφορήσει τό περιοδικό. Στό μεταξύ τά ἄρθρα δέν δημοσιεύτηκαν καί (σάν εἰρωνεία ἀπέναντι σέ κάθε εἶδος συλλογικότητας) μέσα σ' ἕναν ὁλόκληρο μήνα δέν μοῦ ἔγραψαν οὔτε μιά γραμμούλα γιά τήν τύχη τους!!! ((Ἄν τά ἄρθρα εἶναι μεγάλα, πράγμα ἐξάλλου ἀπίθανο, θά τά δημοσίευα στό «Προσβεστσένιγε.))

Μά τήν ἀλήθεια, δέν μπορῶ καθόλου νά καταλάβω ἕναν τέτιο χειρισμό τῆς ὑπόθεσης! Πῶς μπορεῖ νά συμπεριφέρεται κανείς ἔτσι στούς συνεργάτες; καί στούς συναδέλφους;

Ἀπαντεῖστε λοιπόν!

Μέ χαιρετισμούς *Β. Ι.*

P. S. Στεῖλτε, παρακαλῶ,
τήν *«Προλετάρσκαγια Πράβντα»*, ἀρ. φύλ. 11 (29)
τήν *«Πούτ Πράβντι»*, ἀρ. φύλ. 2
τή *«Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα»*, ἀρ. φύλ. 8 (126).

P. S. Μήπως ἔχετε πλήρη σειρά τοῦ περιοδικοῦ «Μίσλ» ἤ ὁρισμένα τεύχη; Στεῖλτε τα, Σᾶς παρακαλῶ.

Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1956 στό περιοδικό «Κομμουνίστ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 24ος, σελ. 303-306. *Ἡ Σύντ.*

226

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Α. ΤΡΟΓΙΑΝΟΒΣΚΙ

Ἀγαπητέ Α. Α.!

Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ γιά τίς εἰδήσεις ἀπό τή Βιέννη: πολύ ἐνδιαφέρουσες. Ἡ ἐπιχείρηση τοῦ Τρότσκι ἔχει μεγάλη σημασία *· ἡ κατάρευση τοῦ *συνασπισμοῦ τοῦ Αὐγούστου* εἶναι πλήρης (οἱ λεττονοί *ἔφυγαν* ἀπό τήν Ὀργανωτική Ἐπιτροπή!) [291].

Ὁ Γκριγκόρι λέει ὅτι Ἐσεῖς συνεχίσατε

(1) τή στατιστική τῶν ἐράνων (τῶν ἐργατικῶν ὁμάδων) ὕστερα ἀπό τήν 1 τοῦ Ὀχτώβρη 1913 (ὥς τήν 1 τοῦ Γενάρη 1914)·

(2) τή στατιστική τῶν ψήφων πού δόθηκαν ὑπέρ τῶν *7* καί ὑπέρ τῶν *6* (ἔστω καί μέχρι τήν 1 τοῦ Γενάρη 1914 ἤ μέχρι τήν 1 τοῦ Φλεβάρη 1914) **.

Σᾶς παρακαλῶ, τελειῶστε ὅσο τό δυνατό γρηγορότερα καί στεῖλτε τα ἀμέσως: *θά δημοσιευτοῦν στήν μπροσούρα* πού θά τή στείλουμε αὐτές τίς μέρες [292].

Βιαστεῖτε!

Πῆρα τό 1ο τεῦχος τοῦ «Προσβεστσένιγε». Ἀρκετά καλό. Ἄδικα μόνο μπῆκε ἡ βιβλιοκρισία γιά τόν Λεβίτσκι μέ τήν ἀνόητη λέξη «φραξιονισμός» [293].

Ἐσεῖς τί γνώμη ἔχετε γιά τό τεῦχος;

Χαιρετισμούς στήν Ε. Φ.

Καί στόν Μπουχάριν.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 11 τοῦ Φλεβάρη 1914

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

227

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΚΑΣΠΑΡΟΦ

Ἀγαπητέ σύντροφε! Μέ καταπλήσσει καί μέ βασανίζει πάρα πολύ ἡ σιωπή Σας. Χωρίς τή «Vorwärts» δέν μπορῶ νά δουλέψω.

Ἐδῶ καί 3-4 χρόνια ἔπαιρνα δωρεάν τή «Vorwärts» μέχρι τό *Φλεβάρη* τοῦ 1914. Ξαφνικά... σταμάτησαν!!

---

* Πρόκειται γιά τό περιοδικό «Μπορμπά». *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Ἡ ἀπήχηση πού εἶχε στούς ἐργάτες ἡ δημιουργία τῆς Ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ἐργατικῆς ὁμάδας στήν Κρατική Δούμα» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 408-416). *Ἡ Σύντ.*

Τί συμβαίνει; Δέν γράφω ὁ ἴδιος, γιατί φοβᾶμαι μήπως (ἄν αὐτό εἶναι ραδιουργία τῶν λικβινταριστῶν) πάρω καμιά ἀγενή ἀπάντηση.

Ἴσως, ὅμως αὐτό νά εἶναι ἁπλῶς ἕνα λάθος;

Παρακαλῶ *πολύ* νά πᾶτε στή **διεκπεραίωση** (ὄχι ὅμως στή Συντακτική ἐπιτροπή) νά διευκρινίσετε καί νά μοῦ ἀπαντήσετε *ἀμέσως* [294]. Ἡ Νάντια προπολλοῦ Σᾶς ἔχει γράψει γι' αὐτό τό ζήτημα, ὅμως ἀπάντηση καμιά. Τί συμβαίνει; Μήπως εἶστε ἄρωστος; Ἀπαντεῖστε!

Δικός Σας *Λένιν*

Ἐπισυνάπτω τυπωμένη τή διεύθυνση γιά τή «Vorwärts».

NB ||| Ἐπαναλαμβάνω: 3-4 χρόνια ἔπαιρνα γιά τή *«Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»*, γιά τή «Ραμπότσαγια Γκαζέτα», γιά τήν *«Πράβντα»* στήν Πετρούπολη κτλ.

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 11 τοῦ Φλεβάρη 1914
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

228

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Ἀγαπητέ φίλε! 1ο *. Ὅπως λένε, ἡ ἀποχώρηση τοῦ Μπογκντάνοφ προκάλεσε δυσαρέσκεια (ἀνάμεσα στή διανοουμενίστικη σαβούρα, προφανῶς). Οἱ πριμποϊστές ψήφισαν ὑπέρ τοῦ Μπογκντάνοφ [295].

Ἀναφερόταν (συνηθισμένη συμπεριφορά τῶν παλιανθρώπων τῆς διανόησης) στό ὅτι παντοῦ ὑπάρχουν ἐργάτες βπεριοντοφικοί (ἐνῶ πουθενά δέν ὑπῆρχαν αὐτοί...). Ὅλα αὐτά εἶναι, βέβαια, ψευτιές. Γιά τόν τυχοδιωκτισμό τῆς ὁμάδας «Βπεριόντ» πρέπει νά γράψετε στό «Προσβεστσένιγε». Καί τώρα εἶναι ἀπαραίτητο (1) νά πάρετε μέτρα. Νά ἐξηγήσετε τήν ὑπόθεση, νά συζητήσετε μέ τούς ἀνόητους ὑπερασπιστές τοῦ βπεριοντοφισμοῦ καί τοῦ Μπογκντάνοφ (ὁ Ντάνσκι εἶναι, προφανῶς, ἕνας ἀπ' αὐτούς), νά τούς προειδοποιήσετε. (2) Πρέπει νά πετύχετε ὁπωσδήποτε τήν ἐκτύπωση τοῦ γράμματός Σας γιά τήν «Εἰσαγωγή στήν πολιτική οἰκονομία» [296]. Γράψτε ἀμέσως. Ἄν δέν ταιριάζει τό δικό Σας θά στείλω ἐγώ.

---

* Στό κείμενο τοῦ ἀντιγράφου τῆς μυστικῆς λογοκρισίας λαθεμένα γράφεται «2ο». *Ἡ Σύντ.*

2ο. Τί γίνεται μέ τή συλλογή; Γράψτε («Μαρξισμός καί λικβινταρισμός») [297].

3ο. Τί αἴσχη εἶναι αὐτά στίς ἐπιτροπές τοῦ συλλόγου τῶν συγγραφέων (ή πάλη ἐνάντια στό νόμο περί Τύπου) [298]... Συνασπισμός τῶν φιλελευθέρων + λικβινταριστές (Χέισιν, Στίβα Νόβιτς, Γκούλικο). Καί ὁ Ν. Ντ. Σοκολόφ ἐκεῖ... Πάρτε μέτρα. Διῶξτε τον. Καί τό κύριο — νά ἀνοίξετε γι' αὐτό τό ζήτημα ὁπωσδήποτε καμπάνια ἐνάντια στούς λικβινταριστές. Γράψτε.

4ο. Τί γίνεται μέ τούς λόγους; 'Αφοῦ στή Δούμα ὁ προϋπολογισμός θά μπεῖ μόνο στίς 20. III, μέ τό π. ή. Δέν εἶναι μήπως ἔτσι; Γράψτε γι' αὐτό.

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ Φλεβάρη 1914
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1960 στό περιοδικό «Ἱστορίτσεσκι 'Αρχίβ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

229

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΠΡΟΣΒΕΣΤΣΕΝΙΓΕ»

Προσωπικό, πρός τόν 'Αντρέι Νικολάγεβιτς *

'Αγαπητέ συνάδελφε! Σήμερα ἔστειλα ἕνα ἀκόμη ἄρθρο τοῦ Μπουχάριν. "Ολο αὐτό γιά τό τεῦχ. 2 **. 'Ελπίζω πώς θά τά βολέψετε γιά τήν ὥρα. Σχετικά μέ τήν ἀποχώρηση τοῦ Μπογκντάνοφ ὑπάρχει, προφανῶς, ἐντελῶς λαθεμένη γνώμη, ἐνάντια στήν ὁποία πρέπει νά παλέψουμε.

1. Ποιός ἔφυγε ἐξαιτίας αὐτοῦ; Κανείς. Συνεπῶς αὐτό θά πεῖ τάχα ὅτι ἐμεῖς κάποιον σπρώξαμε· πρέπει νά ἀνασκευάσουμε τήν ψευτιά αὐτή.

2. 'Ο ἴδιος αὐτός εἶναι μεῖον (καί ὄχι 0). Παραξενεύομαι γιατί στό «Πριμπόι» ψηφίζουν ὑπέρ τοῦ Μπογκντάνοφ, χωρίς νά ὑπερασπίζονται τίς κάλπικες προστυχιές του, χωρίς νά ὑπερασπίζονται τίς προστυχιές του στήν «Εἰσαγωγή στήν πολιτική οἰκονομία». Αὐτό δέν εἶναι συλλογικό. 'Εσεῖς ξεχάσατε. Γράψτε. 'Εξηγεῖστε. 'Αποδεῖξτε μέ ἐπιχειρήματα. Καί τί σημαίνει νά ψηφίζετε χωρίς συλλογική ἀνταλλαγή γνωμῶν. Δειλία. 'Ανήκουστο. Προστυχιά. Ζημιά. "Ας ἐξηγήσουν τά ἄρθρα τοῦ Γκ. Γκ. *** γιά ποιό σκοπό κάνουν στό περιβάλλον τῶν ἐργατῶν προπαγάνδα τῆς σαπίλας.

* — Πρός τήν Α. Ι. 'Ελιζάροβα-Οὐλιάνοβα. *'Η Σύντ.*

** Πρόκειται γιά τό περιοδικό «Προσβεστσένιγε». *'Η Σύντ.*

*** Δέν κατορθώθηκε νά ἐξακριβωθεῖ περί τίνος πρόκειται. *'Η Σύντ.*

3. Ὑπάρχει ἀπόφαση ὑπέρ τῆς ὁμάδας «Βπεριόντ». Ψέμα. Ποῦ εἶναι αὐτή; Δόστε μου τά γράμματά τους πρός τήν «Πράβντα»... Δέν ὑπάρχουν. Αὐτά εἶναι παραμύθια τῶν καλόψυχων ἀπό τή διανόηση, πού ἔχουν πάθει σύγχυση...

Στέλνω μόνο τά ἄρθρα πού ἐγκρίθηκαν ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή. Μαζί καί τό ἄρθρο τοῦ Πάβλοφ. Αὐτό κάνει. Ὁ Μπογκντάνοφ εἶναι μιά μηδαμινότητα, πού εἶναι γελοῖο νά τῆς δίνετε μεγάλη προσοχή.

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ Φλεβάρη 1914
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1960 στό περιοδικό «Ἱστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

230

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Α. ΓΚΟΥΡΒΙΤΣ

Κρακοβία. 27/II. 1914.

Πολυσέβαστε συνάδελφε!

Ἀπό καιρό τώρα ἔχω πάρει τό βιβλίο Σας «Immigration and Labour» * καί ἔψαχνα νά βρῶ τή διεύθυνσή Σας γιά νά Σᾶς εὐχαριστήσω. Στάθηκε ὅμως πολύ δύσκολο νά μάθω τή διεύθυνσή Σας. Μόλις σήμερα τήν πῆρα καί σπεύδω νά Σᾶς ἐκφράσω τήν εὐγνωμοσύνη μου γιά τήν ἀποστολή τοῦ βιβλίου. Ἔγραψα ἤδη γιά τό βιβλίο καί μέ βάση αὐτό ἕνα ἀρθράκι ** στή σοσιαλδημοκρατική μας ἐφημερίδα τῆς Πετρούπολης «Πράβντα» καί θά ξαναγράψω. Ἔχω τή γνώμη ὅτι ἡ ἐργασία αὐτή δίνει ἕνα σωρό πολύτιμο ὑλικό γιά τή μελέτη τοῦ καπιταλισμοῦ καί ἀποτελεῖ ταυτόχρονα ἕνα εἶδος μεταφορᾶς τῶν καλύτερων μεθόδων τῆς δικῆς μας στατιστικῆς τῶν ζέμστβο πάνω σέ *δυτικό* ἔδαφος!

Ὁ σύντροφος πού μοῦ ἔστειλε τή διεύθυνσή Σας (Mr. John Ellert) μοῦ γράφει ὅτι μπορεῖτε νά δόσετε μιά καλή σύσταση γιά νά ἐφοδιαζόμαστε μέ κάθε εἴδους ὑλικά ἀπό τό Γραφεῖο στατιστικῆς τῆς Οὐάσιγκτον. Γι' αὐτό ἐπιτρέψτε μου νά Σᾶς παρακαλέσω, ἐφόσον φυσικά αὐτό δέν Σᾶς δυσκολεύει πολύ καί δέν Σᾶς ἀποσπᾶ ἀπό τή δουλιά.

---

* — «Μετανάστευση καί ἐργασία». *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Ὁ καπιταλισμός καί ὁ ἐκπατρισμός τῶν ἐργατῶν» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 24ος, σελ. 90-93). *Ἡ Σύντ.*

Μελετοῦσα στό Παρίσι τήν ἀμερικανική ἀγροτική στατιστική (vol. V. Agriculture — census of 1900) — καί βρῆκα πάρα πολλά ἐνδιαφέροντα πράγματα. Τώρα, ζώντας στήν Κρακοβία, δέν μπορῶ νά βρῶ τίς ἐκδόσεις αὐτές. Ὁ Καγκάν, διευθυντής τῆς σοσιαλιστικῆς ἑβραϊκῆς ἐφημερίδας στή Νέα Ὑόρκη [299], πού βρισκόταν ἐδῶ πρίν ἕνα χρόνο, ὑποσχέθηκε νά μοῦ τίς στείλει, ὅμως φαίνεται πώς ξέχασε.

Λένε ὅτι μέ μιά σύσταση τό ἀμερικανικό Γραφεῖο στατιστικῆς στέλνει δωρεάν ἀκόμη καί στό ἐξωτερικό τίς ἐκδόσεις του. Ἄν αὐτό εἶναι ἀλήθεια, δέν θά μπορούσατε νά μοῦ δόσετε τή σύσταση αὐτή; (Θά μποροῦσα νά στείλω στή βιβλιοθήκη τοῦ Γραφείου στατιστικῆς τά βιβλία μου γιά τήν «Ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ» καί γιά τό «Ἀγροτικό ζήτημα» *.) Μοῦ χρειάζεται *ἰδιαίτερα* ἡ *Agriculture* — vol. V. Census of 1900 — καθώς *κ α ί ἡ C e n s u s o f 1 9 1 0* (ἄν δέν κυκλοφόρησε ἀκόμη, τότε τά προκαταρκτικά δελτία).

Ἄν αὐτό εἶναι ἀδύνατο, θά ἔχετε τήν καλοσύνη νά στείλετε μιά κάρτα στόν Mr. John *Ellert* (c./o. «Novy Mir» [300] 140. East 4-th Street. New York) — θά τοῦ στείλω χρήματα γιά νά μοῦ στείλει τά πιό σπουδαῖα πράγματα γιά μένα.

Σᾶς εὐχαριστῶ ἀκόμη μιά φορά γιά τό βιβλίο καί Σᾶς ζητῶ συγνώμη γιά τήν ἀνησυχία πού Σᾶς προξενῶ.

Μέ σοσιαλδημοκρατικό χαιρετισμό

Ν. Λένιν (Β. Οὐλιάνοφ)

Ἡ διεύθυνση: Wl. Uljanow. 51. Ulica Lubomirskiego. *Krakau* (Galizien). Austria.

Στάλθηκε στή Νέα Ὑόρκη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

231

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Φ. Ν. ΣΑΜΟΪΛΟΦ

Ἀγαπητέ Φιόντορ Νικίτιτς! Πῆρα τό γράμμα Σας καί χάρηκα πολύ πού τακτοποιηθήκατε.

* Βλ. Β. Ι. Λένιν (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 3ος· τόμ. 2ος, σελ. 122-270, 307-413, τόμ. 5ος, σελ. 97-272). *Ἡ Σύντ.*

Τώρα — ἡσυχία, ἥλιος, ὕπνος, *φαγητό*. Προσέχετέ τα ὅλα αὐτά. Ταΐζουν χορταστικά;

Πρέπει νά πίνετε γάλα περισσότερο. Πίνετε;

Πρέπει νά ζυγίζεστε μιά φορά τήν ἑβδομάδα καί νά σημειώνετε κάθε φορά, πόσο ζυγίζετε.

Πρέπει νά πηγαίνετε στόν τοπικό γιατρό τουλάχιστο μιά φορά στίς 10 μέρες γιά νά παρακολουθεῖ τήν πορεία τῆς θεραπείας. Ἔχετε τή διεύθυνση τοῦ γιατροῦ; Ἄν ὄχι, γράψτε μου νά τή βρῶ.

Τό βασικό ὅμως — ὕπνος *(πόσες [ὧρες] * κοιμᾶστε;)* — ἥλιος καί [φαγητό], ἰδιαίτερα *γάλα*.

Γράψτε *λεπτομερῶς* γιά ὅλα αὐτά.

Ἡ Νάντια Σᾶς χαιρετᾶ! Σᾶς σφίγγω τό χέρι καί εὔχομαι καλή ξεκούραση.

Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Μήπως στενοχωριέστε; Ἄν ναί, μπορῶ νά ὀργανώσω νά Σᾶς ἐπισκέπτονται ἀπό τή Γενεύη καί ἀπό τή Λωζάνη. Δέν θά Σᾶς κουράζουν ὅμως οἱ ἐπισκέψεις;

Ἔχετε μπανιέρα στήν πανσιόν Σας;

Γράφτηκε τό Φλεβάρη τοῦ 1914
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Μοντρέ
(Ἑλβετία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1960 στό περιοδικό
«Βοπρόσι Ἱστόριι ΚΚΣΕ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

232

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

2/III. 1914.

Ἀγαπητή φίλη! Κι' ὥς τώρα ἀκόμη δύσκολοι γιά μᾶς καιροί: ἐφημερίδα δέν ὑπάρχει. Γίνεται αἰσθητή ἡ «στροφή» σέ ὅλο τό σύστημα τῆς δουλιᾶς ὕστερα ἀπό τήν ἀναχώρηση τοῦ Κάμενεφ, καί δέν φαίνεται *πρός τά ποῦ* τραβάει τό καινούργιο, *πῶς* θά τακτοποιηθεῖ.

Ἀπό τήν Πετρούπολη εἴχαμε νέα 1) ἀπό τόν Μιχ. Στεπ. (Ὀλμίνσκι) πού παραπονεῖται, γιατί μαλώσαμε καί διώξαμε τόν Μπογκντάνοφ, ὅτι ὁ κόσμος, λέει, κάνει παράπονα etc. Ἔχ, τί ἀνιαρός αὐτός ὁ συμπαθητικός Μ. Στ.!

---

* Οἱ ἄκρες τοῦ χειρογράφου εἶναι κομμένες. Οἱ λέξεις πού περικλείνονται στίς ἀγκύλες ἔχουν ἀποδοθεῖ ἐννοιακά. *Ἡ Σύντ.*

2) Εἴχαμε γράμμα ἀπό τήν Ἐπιτροπή πόλης Πετρούπολης, ἤ σωστότερα ἀπό τόν Π. Κ. Ζεῖ, δουλεύει καλά. Αὐτό εἶναι ἐξαιρετικά εὐχάριστο.

3) Γράμμα ἀπό ἕνα μέλος τῆς ΚΕ, πού «ἀνασταίνεται» στή Σιβηρία ὕστερα ἀπό δίχρονη διακοπή, (φυλακή καί ἐξορία).

Γιά νά μή ξεχάσω. Μήπως ξέρεις τί συνέβη μέ τόν Ποπόφ στίς Βρυξέλλες; Δέν μοῦ ἀπαντᾶ **2-3 βδομάδες** (!!) σέ *ἐπείγοντα* καί *σπουδαῖα* γράμματα. Κι' αὐτός μοῦ χρειάζεται. Μήπως ἀρώστησε; Ἤ ἡ «ἱστορία» του, love-story * ἐπέδρασε κάπως σ' αὐτόν, τόν ἔδιωξε ἀπό τίς Βρυξέλλες κτλ.; Ἄν δέν ξέρεις τίποτε, τότε, παρακαλῶ, ἐνήργησε ἔτσι: περίμενε δυό μέρες· ἄν στό διάστημα αὐτό δέν θά ἔχεις ἀπό μένα ἄλλη εἴδηση, γράψε του στίς Βρυξέλλες *μέσω ἄλλων γνωστῶν* του καί γι' αὐτόν γιά νά μάθω *στά σίγουρα* τί συνέβη.

Ἄν ξέρεις κάτι γι' αὐτόν, γράψε μου ἀμέσως.

Σοῦ σφίγγω τό χέρι. Δικός σου *Β. Οὐ.*

P. S. Ὁ Σαμόιλοφ γράφει ὅτι λιγάκι πλήττει στό Montreux. Ἀνησυχῶ, ποῦ θά βρεθεῖ ἕνας καλός γιατρός γιά νά τόν παρακολουθεῖ ἐκεῖ (νευρασθένεια). Μήπως ξέρει ὁ Κάμσκι;

Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

233

ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ

Γιά τήν Ε. **

Ἀγαπητοί φίλοι! Ἀπό καιρό δέν ὑπάρχουν νέα σας. Οἱ δουλιές πᾶνε ἄσχημα. Στήν οὐσία ἄλλωστε τούς τελευταίους μῆνες, ὕστερα ἀπό τίς συλλήψεις δέν ὑπάρχει... δέν ὑπάρχει συμβούλιο γιά τήν ὀργανωτική δουλιά. Ἐντελῶς ἀπαράδεκτη κατάσταση. Κατά τή γνώμη μου, θά ἦταν ἀπαραίτητο νά προσλαμβάνατε 2-3 ἐργάτες τῆς Πετρούπολης (μαζί κι' ἕναν ἐμποροϋπάλληλο), ὅπως τόνιζα σωστά...

* — ἱστορία μιᾶς ἀγάπης. *Ἡ Σύντ.*

** — Ε. Φ. Ροζμιρόβιτς. *Ἡ Σύντ.*

Χωρίς αὐτό θά ἔχουμε στασιμότητα. Καί οἱ προσληφθέντες πρέπει νά ξεχωριστοῦν αὐστηρά καί νά ἀπομονωθοῦν ἀπό τή διοίκηση τῆς κοοπερατίβας καί τῶν νόμιμων ἐπιχειρήσεων. Ἀπαντεῖστε τό γρηγορότερο. Ἐμεῖς καλέσαμε μέ γράμμα ἐδῶ μερικούς, ὅμως ἀπάντηση γιά τήν ὥρα δέν ὑπάρχει.

Στή συνέχεια, παρακαλοῦμε πολύ νά μᾶς συνδέσετε ὁπωσδήποτε κατευθείαν μέ τήν Ἐπιτροπή Πετρούπολης. Αὐτό εἶναι ἐξαιρετικά σπουδαῖο. Μετά, σχετικά μέ τόν «μεταφορέα». Πήρατε μήπως τό τεῦχ. 1 τοῦ «Μπιουλλετέν»; Τί συνέβη μέ τόν ἄνθρωπο, δέν γράφει... Ἡ ὑπόθεση καθυστερεῖ σχεδόν ἕνα μήνα. Ἀσυγχώρητο. Ρωτεῖστε καί μάθετε, ἄν εἶναι σῶος, ἄν εἶναι ζωντανός, ὁ Κόστια γνωρίζει ἄλλωστε πῶς τόν λένε.

Τέλος, σχετικά μέ τά χρήματα παρακαλοῦμε ἐπίσης νά ἀπαντήσετε. 1) Τί ἐξακριβώσατε γιά τόν πριάνικ; Μάθετε, βιαστεῖτε. Περάσατε μήπως (καί ἐπισκεφθήκατε) ἀπό ὅλους τούς πλούσιους γιά συγκέντρωση χρημάτων; Γράψτε σχετικά μ' αὐτό...[301] Τό ταμεῖο εἶναι ἐντελῶς ἄδειο καί γιά ὀργανωτικά ταξίδια καί γιά ὀργανωτική δουλιά δέν ὑπάρχει οὔτε καπίκι. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι, τούς ὁποίους θά μπορούσαμε νά τούς χρησιμοποιήσουμε ἐπωφελῶς... ὅμως ἀπό ἔλλειψη χρημάτων γιά τήν ὥρα δέν μποροῦμε νά κάνουμε τίποτε. Γράψτε ἄν εἶστε ἱκανοποιημένοι ἀπό τόν Βόλκοφ, ἄν ὅλα τακτοποιήθηκαν, καί εἰδικά οἱ ὁμιλίες.

Χαιρετισμούς σέ ὅλους. *Φρέι*

Γράφτηκε στίς 4 τοῦ Μάρτη 1914
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1960 στό περιοδικό «Ἱστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

234

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

Πρός τόν πολίτη Χούισμανς

Κρακοβία, 7 τοῦ Μάρτη 1914.

Ἀγαπητέ Χούισμανς!

Πρῶτο, ἀφήνοντας κατά μέρος τό ἐντελῶς ἀπαράδεκτο ὕφος τοῦ γράμματός Σας[302], θά ἐκθέσω τά γεγονότα πού ἀφοροῦν τήν ἔκθεσή μου.

Στίς 2 τοῦ Φλεβάρη 1914 ἀναχώρησα ἀπό τίς Βρυξέλλες· σύμφω-

να μέ τήν ὑπόσχεσή μου, ἡ ἔκθεση *ἤδη εἶχε γραφεῖ*. Ἕνα τέταρτο τῆς ὥρας πρίν τήν ἀναχώρησή μου *Σᾶς ἔγραψα γράμμα* (ἐπί παρουσία τοῦ συντρόφου Ποπόφ), στό καφεστιατόριο κοντά στό Βορεινό σταθμό· στό γράμμα αὐτό Σᾶς ἀνακοίνωνα *ὅτι ἡ ἔκθεσή μου ἦταν ἤδη ἕτοιμη* (20 μικρές σελίδες καί ἡ ἀπόφαση * τοῦ συνεδρίου τῶν λεττονῶν) καί ὅτι ὁ σύντροφος Ποπόφ ἀνέλαβε νά τή μεταφράσει *καί νά τή διαβιβάσει σέ Σᾶς* **.

Στό φάκελλο τοῦ γράμματος αὐτοῦ εἶχε γραφεῖ ἡ διεύθυνση τοῦ καφεστιατορίου καί ἄν τό γράμμα αὐτό δέν ἔφτασε σέ Σᾶς, θά ὑποβάλλω δήλωση διαμαρτυρίας στό Ταχυδρομεῖο τῶν Βρυξελλῶν.

Ἄν πήρατε τό γράμμα αὐτό, τότε μοῦ προξενεῖ ἐξαιρετική κατάπληξη, πού δέν κάνετε λόγο γι' αὐτό.

Ἄν ὁ σύντροφος Ποπόφ ὥς τώρα δέν Σᾶς διαβίβασε τή μετάφραση τῆς ἔκθεσής μου, τότε ἐδῶ τίποτε δέν καταλαβαίνω. Τοῦ ἔγραψα ἤδη ἐπανειλημμένα, νομίζοντας ὅτι ἀρώστησε, μιά πού ὁ ἴδιος δέν μοῦ γράφει ἐδῶ καί ἀρκετές ἑβδομάδες.

Σήμερα τοῦ στέλνω καί πάλι συστημένο γράμμα μέ ἀπόδειξη παραλαβῆς γιά νά διαλευκανθεῖ ἡ παράξενη αὐτή ἱστορία. Γράφω ἐπίσης στόν σύντροφο Κάρλσον (256. Rue Gray. Bruxelles), παρακαλώντας τον νά ἐπισκεφθεῖ προσωπικά τόν Ποπόφ.

Δεύτερο. Οἱ ἐκφράσεις πού μεταχειριστήκατε στό γράμμα Σας («ἀποφυγή», «πολιτική τραιναρίσματος» κτλ.), εἶναι προσβλητικές, καί δέν ἔχετε κανένα δικαίωμα νά τίς μεταχειριστεῖτε ἀπέναντι σέ σύντροφο. Γι' αὐτό εἶμαι ἀναγκασμένος νά Σᾶς παρακαλέσω νά ἀνακαλέσετε ἀνεπιφύλακτα τίς ἐκφράσεις αὐτές. Ἄν δέν τό κάνετε αὐτό, τότε Σᾶς γράφω γιά τελευταία φορά.

Δικός Σας *Ν. Λένιν*

Στάλθηκε στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στή γαλλική γλώσσα τό 1963 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique, τεῦχ. 1-2

Στή ρωσική γλώσσα δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Σχέδιο ἀπόφασης γιά τή σχέση τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας μέ τό ΣΔΕΚΡ» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 24ος, σελ. 285-286). *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 259. *Ἡ Σύντ.*

235

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. ΡΟΥΝΤΙΣ-ΓΚΙΠΣΛΙΣ

Ἀγαπητέ σύντροφε Ροῦντε!

Πολύ μέ ἐκπλήσσει τό ὅτι γράφετε: «μοῦ εἶναι ἀκατανόητη ἡ στάση τοῦ σ. Λένιν στήν ὑπόθεση αὐτή» (δηλ. ἡ στάση μου ἀπέναντι στίς συμφιλιωτιστικές ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου τῶν λεττονῶν [303]).

Μά στ' ἀλήθεια δέν Σᾶς ἀφηγήθηκε ὁ Γκέρμαν ὅτι ἐγώ πάλεψα μέ κάθε τρόπο; Ὅμως οἱ συμφιλιωτιστές νίκησαν. Τώρα πρέπει νά παλέψουμε ἀκόμη, παραπέρα, ὅμως νά παλέψουμε μυαλωμένα.

Οἱ συλλήψεις δέν μέ παραξενεύουν, γιατί τό συνέδριο ὀργανώθηκε ἀπό τούς λικβινταριστές, *μέχρι ἀηδίας* μή συνωμοτικά [304]. Ὅλες οἱ Βρυξέλλες τό ἤξεραν! Ὅλο τό Παρίσι τό ἤξερε!

Στό ἑξῆς νά μᾶς γίνει μάθημα: νά φοβᾶστε τούς λικβινταριστές!

Δεῖξτε τό γράμμα αὐτό στόν Γκέρμαν. Περιμένω νέα, πότε ἐπιτέλους θά δημοσιευτοῦν οἱ ἀποφάσεις; Πρέπει ἡ «Πράβντα» νά τό κάνει αὐτό **νωρίτερα ἀπό ὅλους** [305].

Ἡ Ν. Κ. στέλνει χαιρετισμούς!

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 12 τοῦ Μάρτη 1914
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1935 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

236

ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΑΔΕΛΦΩΝ ΓΚΡΑΝΑΤ

Κρακοβία, 15 τοῦ Μάρτη 1914.

Πολυσέβαστε κ. γραμματέα τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς!

Τήν πρόταση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς νά γράψω γιά τό λεξικό ἕνα ἄρθρο σχετικά μέ τόν Μάρξ τή δέχομαι *. Θά παρακα-

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Κάρλ Μάρξ (Σύντομη βιογραφική σκιαγραφία μέ ἔκθεση τοῦ μαρξισμοῦ)» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 26ος, σελ. 43-91). Γιά τή δουλιά πάνω στό ἄρθρο βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 295-296, 324-325 καί 330-331. *Ἡ Σύντ.*

λοῦσα νά μοῦ ἀνακοινώσετε, ἄν εἶναι ὑποχρεωτική ἡ βιβλιογραφία στό τέλος τοῦ ἄρθρου. Γιά τό σχέδιο καί τά ἀποσπάσματα ἀπό τό λεξικό εὐχαριστῶ πολύ.

Μέ εἰλικρινή ἐκτίμηση

Β. Ἰλίν

Ἡ διεύθυνσή μου: Herrn Wl. Ulianow.
51. Ulica Lubomirskiego. *Krakau.*
(Ἀπό τό Μάη 1914: Poronin (Galizien). Αὐστρία.)

Στάλθηκε στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στό περιοδικό «Βοπρόσι Ἰστόρii ΚΠΣΣ», τεῦχ. 4

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

237

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

15/III. 1914.

Ἀγαπητέ Χούισμανς!

Πῆρα ἐπιτέλους τίς ἐξηγήσεις τοῦ Ποπόφ καί τήν ἀνακοίνωσή του ὅτι ἡ ἔκθεση στάλθηκε τελικά. Ἐπειδή εἶστε «ἁπλῶς ἕνας γραμματέας (καί ἕνας καλός ἄνθρωπος)», καί ὄχι «σπουδαία φυσιογνωμία», μπορῶ νά πῶ ὅτι, ἄν τό γράμμα πού στάλθηκε ἀπό Σᾶς στόν Ποπόφ στίς 10 τοῦ Μάρτη 1914, εἶχε σταλεῖ μιά ἤ δυό ἑβδομάδες νωρίτερα, τότε τό ἐπεισόδιο αὐτό δέν θά ὑπῆρχε.

Ὅμως, μιά καί πῆρα τό ἔξυπνο καί φιλικό γράμμα Σας [306], δέν θέλω νά βάλω κανένα ζήτημα καί χαίρομαι ἰδιαίτερα, γιατί τό ἐπεισόδιο ἔληξε ἐντελῶς.

Δικός Σας *Β. Λ.*

Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στή γαλλική γλώσσα τό 1963 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 1-2

Στή ρωσική γλώσσα δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

238

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

...* Καί *θά πρέπει* έμεῖς νά ἔχουμε τώρα τή *δική μας* σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Οὐκρανίας, ἔστω καί μικρή. Γράψε ἄν μπορεῖ νά γνωριστεῖς καί νά κάνεις κάτι πρός τήν κατεύθυνση αὐτή.

Τί λαμπρή νίκη στίς ἐκλογές στό Ἀσφαλιστικό συμβούλιο! [307] Θαυμάσια! Προσπάθησε lancer ** γιά τό ζήτημα αὐτό στό γαλλικό σοσιαλιστικό (ἤ συνδικαλιστικό) Τύπο. Καί πόσο καλυτέρευσε ἡ «Πράβντα» μέ τόν brother ***, γίνεται πραγματικά ὄμορφη! Εἶναι εὐχάριστο νά τήν κοιτάζεις. *Γιά πρώτη φορά* εἶναι πρόδηλη ἡ ἐπιτόπου καθοδήγηση ἑνός διανοούμενου καί γνώστη τῶν πραγμάτων διευθυντῆ.

Ποιά ἐντύπωση σοῦ ἔκανε le geste de M-me Caillaux ****; [308] Παραδέχομαι ὅτι δέν μπορῶ νά διώξω ἕνα αἴσθημα ὁρισμένης συμπάθειας: νόμιζα πώς στό περιβάλλον αὐτό ὑπάρχει *μόνο* τό ἀργυρώνητο, ἡ δειλία καί ἡ παλιανθρωπιά. Κι' ἐδῶ ξαφνικά μιά τολμηρή γυναίκα leçon ***** ἔδοσε γερό!! Εἶναι ἐνδιαφέρον τί θά ποῦν οἱ ἔνορκοι καί ποιές *θά εἶναι οἱ πολιτικές* συνέπειες. Θά φύγει μήπως ὁ Caillaux; Θά ἀνατρέψουν τούς ριζοσπάστες;

Δυνατά, δυνατά σοῦ σφίγγω τό χέρι.

Δικός σου *Β. Οὐ.*

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 15 τοῦ Μάρτη 1914
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

239

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΠΟΥΤ ΠΡΑΒΝΤΙ»

Ἀγαπητοί συνάδελφοι!

Χαιρετίζω μέ κάθε τρόπο τήν ἐφημερίδα καί τήν ὁλοφάνερη βελτίωσή της. Ἐπιτέλους τό λογοτεχνικό τμῆμα στέκεται στά πόδια!

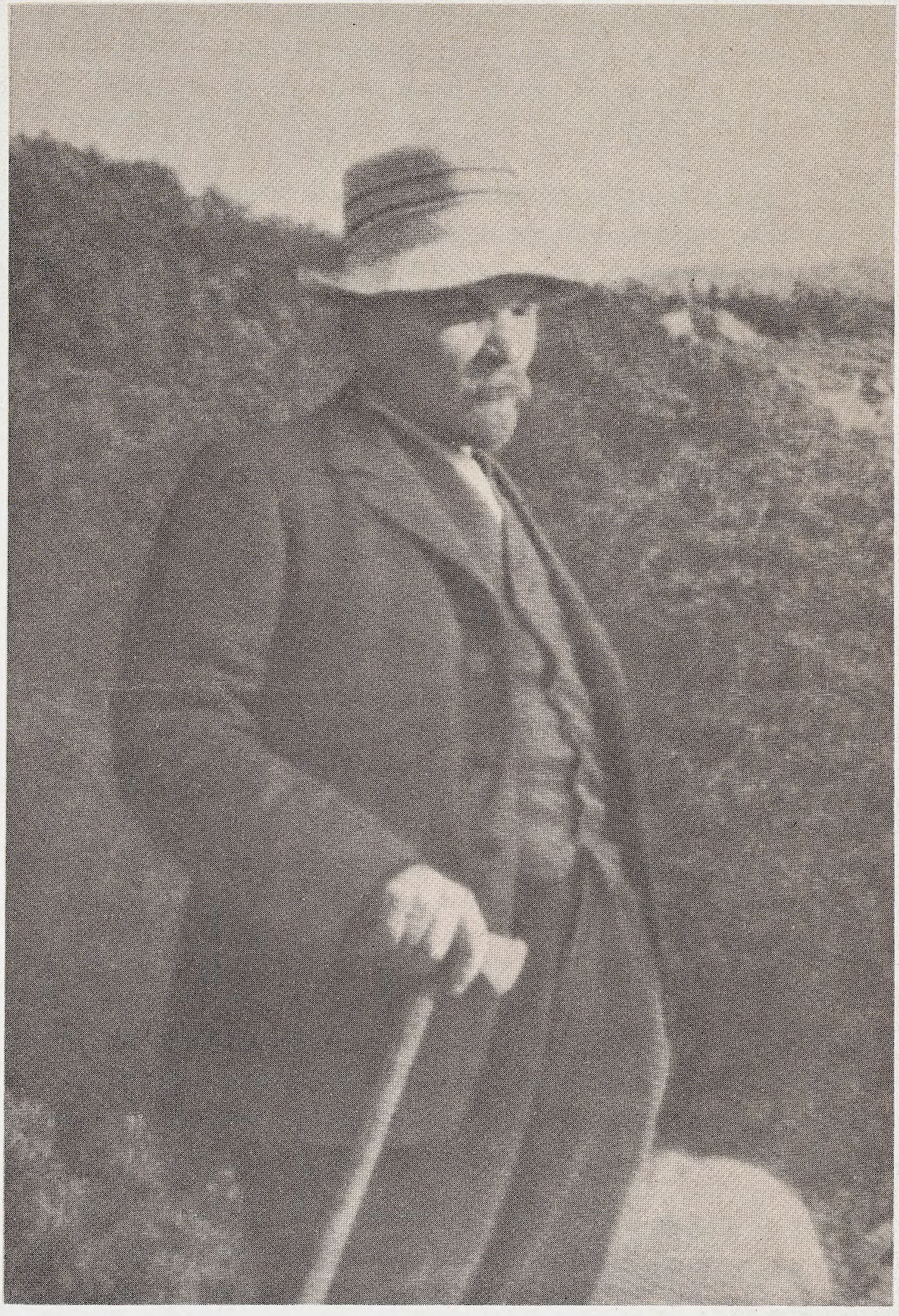
* Ἡ ἀρχή τοῦ γράμματος δέν βρέθηκε. Τό χειρόγραφο ὑπάρχει μόνο ἀπό τήν 3η σελίδα. *Ἡ Σύντ.*

** — νά δημοσιεύσεις. *Ἡ Σύντ.*

*** — ἀδελφό. *Ἡ Σύντ.*

**** — ἡ χειρονομία τῆς κυρίας Καγιό. *Ἡ Σύντ.*

***** — μάθημα. *Ἡ Σύντ.*

Ο Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΣΤΟ ΖΑΚΟΠΑΝΕ

1914

Ἔρχεται ἡ σειρά *τοῦ οἰκονομικοῦ*. Ἐπίσης δέν ἐπιτρέπεται νά ἀφήνετε «ἄθικτο» τό ζήτημα τῶν συνδρομητῶν: πρέπει νά δημοσιεύετε τόν ἀριθμό τους, διαφορετικά δέν μπορεῖ νά περάσουμε ἀπό τό πνεῦμα τῶν ὁμίλων στό πνεῦμα τῆς ὀργάνωσης, ἀπό τήν ἀτομική ἐπιχείρηση στή συλλογική.

Δέν μπορῶ ἐπίσης νά μή θίξω τό ὁλοφάνερο λάθος τοῦ φύλ. ἀρ. 22, ὅπου δίπλα στή σωστή ἀπόφαση τῆς ὁμάδας τῶν ἐργατῶν τοῦ Βίμποργκ (σχετικά μέ τόν Μπουριάνοφ) δημοσιεύτηκε, μέ τή σιωπηρή συγκατάθεση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς, μιά πιό μεγάλη καί βρωμερή-ραδιουργική ἀπόφαση τῆς ὁμάδας τῆς Ζυρίχης [309]. Ὁ λόγος τῆς «Πράβντα» εἶναι νόμος, ἡ σιωπή της σπέρνει σύγχυση στούς ἐργάτες, οἱ ἐπιφυλάξεις της καλλιεργοῦν παρανοήσεις.

Μέ τόν Μπουριάνοφ πρέπει νά εἶναι κανείς «σοφός σάν τό φίδι», καί ἡ Συντακτική ἐπιτροπή ἀπομακρύνθηκε ἀπό τή σοφία αὐτή. Ἐμεῖς τόν ἐπαινοῦμε **μόνο** γιατί ἔφυγε ἀπό τούς λικβινταριστές καί ὄχι γιά τήν «ἀνεξαρτησία» ἑνός μεμονωμένου. Σ' αὐτό τό σημεῖο, οἱ λικβινταριστές *ἔχουν δίκιο*, καί στήν πάλη δέν ὑπάρχει μεγαλύτερος κίνδυνος γιά ἕναν πολιτικό ἀπό τό νά πάρει θέση λαθεμένη.

Καί ἡ ὁμάδα τῆς Ζυρίχης *ὑποστηρίζει* τόν Μπουριάνοφ μέ μιά λαθεμένη, ψεύτικη, ραδιουργική θέση!! Κι' ἐμεῖς τούς δίνουμε τό λόγο — γιατί; Ἐφόσον ξέρουμε ὅτι ἡ ὁμάδα τῆς Ζυρίχης ἀποτελεῖ *μειοψηφία* στό ἐξωτερικό! Ἐφόσον ξέρουμε ὅτι δέν μποροῦμε νά ἀναγκάσουμε *ὅλους* τούς ἀνθρώπους τοῦ ἐξωτερικοῦ νά ποῦν τή γνώμη τους στήν «Πράβντα»!!

Πρέπει νά δόσουμε στόν Μπουριάνοφ νά καταλάβει καί νά νιώσει ὅτι ἡ θέση του εἶναι κάλπικη. Ἔφυγες ἀπό τούς λικβινταριστές; Καλά.

Πρότεινες ἰσοτιμία; Καλά.

Ἔπειτα; Εἶναι καιρός νά κάνεις ἐκλογή, γιατί στή ραδιουργία (στό παιχνίδι τοῦ ἐκκρεμοῦς) *δέν θά σέ ὑποστηρίξουμε*. Οἱ λικβινταριστές σέ καταδιώκουν ὡς «ἀνεξάρτητο σοσιαλδημοκράτη»: *ἔχουν δίκιο*, καί μεῖς δέν πρόκειται νά σέ ὑπερασπίσουμε. Θά σοῦ δόσουμε μιά λογική προθεσμία, θά σέ βοηθήσουμε στό διάστημα αὐτό (μέ τή σιωπή, μέ λόγους κτλ.), *ὅμως τίποτε περισσότερο*. Ἤ θά διαλέξεις (σέ 2-4 βδομάδες), ἤ *καμιά* βοήθεια πιά.

Μόνο ἔτσι πρέπει νά ἐνεργήσουμε. Διαφορετικά ἡ θέση τοῦ Μπουριάνοφ στό *ἄμεσο μέλλον* (καί στό συνέδριο τῆς Βιέννης) *καί νωρίτερα* θά *μᾶς* κάνει ζημιά *καί θά ἔχουν δίκιο νά μᾶς ποῦν* ὅτι ὑποστηρίζουμε ἕναν «ἀνεξάρτητο».

Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή πρέπει μέ τήν πρώτη εὐκαιρία νά πεῖ ὅτι (1) ἔχει δίκιο ἡ ὁμάδα τῶν ἐργατῶν τοῦ Βίμποργκ καί ὄχι ἡ ὁμάδα τῆς Ζυρίχης·

2) ὅτι ἐκτός ἀπό μερίδα τοῦ ἐξωτερικοῦ (Ζυρίχη) *κανένας* στή Ρωσία δέν ἐπιδοκίμασε καί δέν θά ἐπιδοκιμάσει ἕναν «ἀνεξάρτητο».

Αὐτό πρέπει νά γίνει.

Τίς καλύτερες εὐχές, κάθε βελτίωση καί κάθε ἐπιτυχία στήν ἐφημερίδα!

Β. Ι.

P. S. Ὕστερα ἀπό ἕνα μήνα ὁ Μπουριάνοφ θά πεῖ: μέ ὑποστήριξε ἡ ὁμάδα τῆς Ζυρίχης καί μέ κατέκρινε *μόνο* ἡ ὁμάδα τῶν ἐργατῶν τοῦ Βίμποργκ! Καί μεῖς δέν θά πετύχουμε μιά γενική, μαζική ἐκδήλωση *ὑπέρ* τῆς ὁμάδας τῶν ἐργατῶν τοῦ Βίμποργκ. Ὡστόσο ἡ ἐκδήλωση εἶναι τώρα ἐξαιρετικά ἀπαραίτητη.

Ἄν «δόσετε ἐλευθερία» καί ὑποστήριξη στόν Μπουριάνοφ, αὐτός θά δυναμώσει τήν πάλη του *ἐνάντια* σέ μᾶς — αὐτό θά ἦταν ἔγκλημα ἀπέναντι στή θέληση τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργατῶν καί ἀπέναντι στό «μαρξιστικό σύνολο».

P. S. Δέν μπορεῖ νά στείλετε τό γρηγορότερο τό τεῦχος 2 τοῦ *«Νάσα Ζαριά»*, ὅταν κυκλοφορήσει, γιά νά ἀπαντήσουμε στόν Λ. Μάρτοφ ἀπό τό *«Προσβεστσένιγε»;*

P. P. S. Σᾶς παρακαλῶ νά δείξετε τό γράμμα αὐτό στούς συνεργάτες τῆς ἐφημερίδας πού ἀνήκουν στή Σοσιαλδημοκρατική ἐργατική ὁμάδα τῆς Ρωσίας.

Μήπως μπορεῖτε νά μοῦ στείλετε τό ἄρθρο ἐκεῖνο τοῦ Μιλιουκόφ στή «Ρούσκιγε Βέντομοστι», στό ὁποῖο ἐκφράζεται γιά τήν τακτική τῆς μή πίστης στήν εἰρηνική ἔκβαση;

Τό βιβλίο πού χάθηκε βρέθηκε. *Νά ἐπιμείνετε νά μή συντομευτεῖ.*

Θά ἐπαναλάβω σχετικά μέ τήν ἐφημερίδα, ὑπάρχει μεγάλη βελτίωση: χίλια χαιρετίσματα. (Ἀπό παντοῦ ἡ ἴδια κρίση.) Laissez nous écrire plus souvent l' opinion *et les directives* (les commandes même) du rédacteur! *

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 23 τοῦ Μάρτη 1914
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1956 στό περιοδικό «Κομμουνίστ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Παρακαλέστε νά μᾶς ἀνακοινώνουν πιό συχνά τή γνώμη *καί τίς ὁδηγίες* (μάλιστα τίς ἐντολές) τοῦ διευθυντῆ! *Ἡ Σύντ.*

240

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Ι. ΣΚΒΟΡΤΣΟΦ-ΣΤΕΠΑΝΟΦ

24/III. 1914.

Ἀγαπητέ συνάδελφε! Φαίνεται, γίνατε λιγάκι ὑπερσυνωμοτικός καί δέν μπόρεσα γιά πολύν καιρό νά μαντέψω ποιός εἶστε.

Εὐχαριστῶ πολύ γιά τήν ἀνακοίνωση *. Πολύ σπουδαία. Κατά τή γνώμη μου, μέ τούς ὅρους πού ὑποδείξατε, ἡ συμμετοχή Σας θά ἦταν ἀπόλυτα σωστή καί ἐπωφελής γιά τήν ὑπόθεση. Τήν παράκλησή Σας (νά δηλωθεῖ σέ περίπτωση ἀνάγκης ὅτι δέν παίζετε κανένα παιχνίδι πίσω ἀπό τίς πλάτες τῶν ὁμοϊδεατῶν) θά τήν ἱκανοποιήσω πρόθυμα, ὑπολογίζοντας φυσικά ὅτι θά μέ ἐνημερώνετε *λεπτομερειακά*. Ἐπαναλαμβάνω, ἡ ὑπόθεση εἶναι πολύ σοβαρή μέ τήν ἔννοια τοῦ συμπτώματος. Οἱ παρατηρήσεις Σας σχετικά μέ τό «τεράστιο ἐνδιαφέρον τοῦ νά παρακολουθεῖ κανείς τό προτσές τῆς νέας ἀναστάτωσης» εἶναι ὁπωσδήποτε σωστές. Μᾶς εἶναι ἐξαιρετικά ἀπαραίτητο νά ἐνημερωνόμαστε σχετικά μέ τό προτσές αὐτό.

Θεωρῶ λάθος ἀπομέρους Σας μόνο τήν πρόσκληση τοῦ «μεγάλου» κτλ. «μέ μεγάλη κλίση πρός τούς μενσεβίκους, μέχρι λεπτότητας εὐγενικοῦ» κτλ. «Σέ περίπτωση ἀνάγκης, αὐτός θά δηλώσει — γράφετε — τί θέση κράτησα ἐγώ στίς συναντήσεις». Νομίζω ὅτι οἱ κύριοι αὐτοί καταλαβαίνουν ἐντελῶς διαφορετικά τήν εὐγένεια ἀπ' ὅ,τι ἐμεῖς. Αὐτό εἶναι τό πρῶτο. Αὐτοί δέν εἶναι ἱκανοί νά καταλάβουν τί σημαίνει νά προδόσεις τούς ἐργάτες στήν ἀστική τάξη. Στή συνέχεια, *ποτέ* δέν θά Σᾶς χρειαστεῖ ἡ ὑπεράσπιση ἑνός παρόμοιου ὑποκειμένου· ἀκόμη, κάνοντας καί τή σκέψη γιά μιά τέτια ὑπεράσπιση, παραδέχεστε (μάταια, ἐντελῶς μάταια) τήν ἀδυναμία Σας ἤ τήν ἀστάθειά Σας κτλ. Ἔτσι διαστρεβλώνεται ὁ σκοπός καί τό νόημα τῆς συμμετοχῆς Σας στίς συναντήσεις. Τό πρόσωπο πού εἶναι ἱκανό ἄμεσα νά ἐνημερώνει τό κέντρο τῆς ὀργανωμένης δύναμης, ἐνημερώνεται γιά τίς διαθέσεις τῶν ταλαντευόμενων καί μάλιστα καί τῶν ἐχθρῶν. Ἐδῶ δέν ὑπάρχει τίποτε τό ἄσχημο, ἐκτός ἀπό καλό. Ὅμως δέν ἔπρεπε νά προσκληθεῖ (μετατρέποντας μ' αὐτό σέ «δύναμη»!!) ὁ διανοουμενάκος πού δέν μπορεῖ νά ξεχωρίσει τήν ἀστική τάξη ἀπό τόν ἀντίποδά της. Ἀκριβῶς ἀπ' αὐτό θά προέλθουν, πιθανῶς, ψευδεῖς διαδόσεις, κουτσομπολιά, ζιζάνια.

---

* Βλ. τό γράμμα τοῦ Ι. Ι. Σκβορτσόφ-Στεπάνοφ πρός τόν Β. Ι. Λένιν (περιοδικό «Ἱστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 2, 1959, σελ. 14-17). *Ἡ Σύντ.*

Όμως τό λάθος αὐτό δέν εἶναι οὐσιαστικό. Ἡ ἴδια ἡ ὑπόθεση (τῆς δικῆς Σας καί τῆς δικῆς μας ἐνημέρωσης) εἶναι πολύ πιό σπουδαία.

Παρακαλῶ πολύ νά γράφετε συχνότερα καί γι' αὐτό νά ἀποκαταστήσετε κανονικές ἐπαφές. Ἀπαντεῖστε τό γρηγορότερο. Δέν θά μπορούσατε μήπως ἀπό τό «ἀντίγραφο» * νά προμηθευτεῖτε χρήματα; Πολύ χρειάζονται. Λιγότερο ἀπό 10 000 ρούβλ. δέν ἀξίζει νά πάρετε. Ἀπαντεῖστε. Στή συνέχεια, πληροφορεῖστε μας κατά πόσο μπορεῖτε νά συνομιλήσετε ἀνοιχτά: α) μέ τό «ἀντίγραφο», β) μέ ὁρισμένους φίλους του καί γνωστούς, συνομιλητές καί λοιπούς, γ) μέ ὅλους πού πῆραν μέρος στίς «συναντήσεις». Κατά τή γνώμη μου, πρέπει νά ξεχωρίσετε ἐκείνους, μέ τούς ὁποίους μπορεῖ νά μιλήσετε ἀνοιχτά καί νά τούς βάλετε ἀνοιχτά τά παρακάτω ζητήματα: αα) ἐμεῖς τραβᾶμε μέχρι τά τάδε μέσα πάλης· μπορεῖ μήπως νά ἐνημερωθοῦμε μέχρι ποιά τραβᾶτε ἐσεῖς; ἀνεπίσημα, ἰδιωτικά!! ββ) ἐμεῖς συνεισφέρουμε αὐτό κι' αὐτό μέ τήν ἔννοια δυνάμεων, μέσων κτλ.· δέν μπορεῖ νά ἐνημερωθοῦμε τί συνεισφέρετε σεῖς στήν «ἐξωκοινοβουλευτική» πάλη; Μάλιστα ἐσεῖς λέτε: τό «ἀντίγραφο» διαπιστώνει ὅτι «νωρίς ἄλλαξαν τό μέτωπο οἱ φιλελεύθεροι τό 1905» — (νά λοιπόν ἡ ἐνημέρωση) — ἄν ὅλοι βλέπουν ἔτσι καί *γιά πότε περίπου ὑποθέτουν νά ἀναβληθεῖ ἡ ἀλλαγή τοῦ μετώπου* (φυσικά, αὐτά οὔτε σέ χρόνο, οὔτε σέ προθεσμία μποροῦν νά ἐκφραστοῦν, ἀλλά σέ πολιτικές ἀλλαγές).

γγ) μπορεῖτε νά δόσετε χρήματα;

δδ) » νά δημιουργήσετε παράνομο ὄργανο;

κτλ.

Σκοπός μας εἶναι νά ἐνημερωθοῦμε καί νά παρακινήσουμε κάθε δραστήρια συμβολή στήν ἐπανάσταση μέ τήν ὅσο τό δυνατό πιό ἀνοιχτή καί εἰλικρινή τοποθέτηση τοῦ ζητήματος (γιά τό **α** ἤ γιά τό **β**, ἤ ἀκόμη καί γιά τό **γ**: σέ Σᾶς θά εἶναι αὐτό φανερό) ἀκριβῶς ὅσοναφορᾶ τήν ἐπανάσταση. Ἄν μπορεῖ, θά ἦταν καλά καί Σεῖς νά κάνετε εἰσήγηση, πού γιά τίς θέσεις της, σέ περίπτωση πού θά χρειαστεῖ, θά ἔλεγα μετά χαρᾶς τή γνώμη μου.

Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στή Μόσχα

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στό περιοδικό «Ἰστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Πρόκειται, προφανῶς, γιά τόν Α. Ι. Κονοβάλοφ. *Ἡ Σύντ.*

241

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. ΜΠ. ΣΤΑΝΚΕΒΙΤΣ

Κρακοβία, 24. III. 1914.

Ἀξιότιμε Β. Μπ.!

Ἐπειδή βασικά δέν συμφωνῶ μέ τό πρόγραμμα τοῦ περιοδικοῦ Σας πού μοῦ ἐκθέσατε, εἶμαι ὑποχρεωμένος νά ἀπορίψω τήν πρόταση συνεργασίας [310].

Δεχτεῖτε τή διαβεβαίωση ὅτι εἶμαι στή διάθεσή Σας.

Β. Ἰλίν

Wl. Uljanow. 51. Ulica Lubomirskiego. Kraków.

Στάλθηκε στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

242

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

Ἀγαπητή φίλη! Σοῦ στέλνω τό σχέδιο τῆς ἔκκλησης τῶν οὐκρανῶν γιά τό «Σαχτιόρσκι Λιστόκ» [311], καί σέ παρακαλῶ πολύ νά τό περάσεις μέ τρόπο (νά μή φανεῖ βέβαια ὅτι εἶναι ἀπό μένα, καί καλύτερα οὔτε καί ἀπό σένα) *μέσω* τοῦ Λόλα καί κάνα δυό ἄλλων οὐκρανῶν (*ἐνάντια* φυσικά στόν Γιουρκέβιτς καί *ὅσο εἶναι δυνατό* χωρίς νά τό ξέρει αὐτός ὁ ψωριάρης, ὁ σιχαμερός ἐθνικιστής μικροαστός, πού προπαγανδίζει κάτω ἀπό τή σημαία τοῦ μαρξισμοῦ τό *χωρισμό* τῶν ἐργατῶν κατά ἐθνικότητα καί τή συγκρότηση *ἰδιαίτερης* ἐθνικῆς ὀργάνωσης οὐκρανῶν ἐργατῶν).

Θά καταλάβεις γιατί δέν μοῦ εἶναι βολικό νά στείλω ἕνα τέτιο σχέδιο ἐξονόματός μου. Ὁ Λόλα μοῦ ἔγραψε ὅτι συμφωνεῖ μαζί μου *ἐνάντια* στόν Γιουρκέβιτς, ὁ Λόλα ὅμως εἶναι ἀφελής. Στό μεταξύ ἡ ὑπόθεση δέν περιμένει. Ἔχει πολύ μεγάλη σημασία νά ἀκουστεῖ *ἀπό τούς κόλπους τῶν οὐκρανῶν σοσιαλδημοκρατῶν* φωνή ὑπέρ τῆς ἑνότητας καί *ἐνάντια* στό χωρισμό τῶν ἐργατῶν κατά ἔθνη — καί τώρα, πρέπει νά χρησιμοποιηθεῖ *ἀμέσως* γιά τό σκοπό αὐτό τό «Σαχτιόρσκι Λιστόκ» (μόλις σήμερα, Τετάρτη, 1η τοῦ Ἀπρίλη τό πῆρα — παράρτημα στό κυριακάτικο φύλλο τῆς «Πούτ Πράβντι»).

Νά ἀντιγράψεις τό σχέδιό μου (συμφωνῶ γιά *ὅλες* τίς ἀλλαγές, φτάνει φυσικά νά μείνει ἡ ἀνοιχτή διαμαρτυρία ἐνάντια στό χωρισμό κατά ἔθνη) — καί *μόνος του* ὁ Λόλα, ἤ μέ κανέναν ἄλλον κτλ. ἄς *τό πάρει καί ἄς τό μεταφράσει στά οὐκρανικά,* στή συνέχεια νά τό στείλει **μέσω ἐμένα** στήν *«Πούτ Πράβντι»* ἐξονόματός του ἤ (καλύτερα) ἐξονόματος μιᾶς ὁμάδας (ἔστω καί 2-3 ἀνθρώπων) οὐκρανῶν μαρξιστῶν (ἀκόμη καλύτερα: οὐκρανῶν ἐργατῶν).

Αὐτό πρέπει νά γίνει μέ προσοχή, γρήγορα, ἐνάντια στόν Γιουρκέβιτς καί *χωρίς αὐτός νά μάθει,* γιατί ὁ ἀπατεώνας αὐτός θά κάνει κακό.

(Πῆρα τήν ἀφήγησή σου γιά τή διάλεξη τοῦ Στεπανιούκ καί τήν ὁμιλία τοῦ Γιουρκέβιτς: νά σοῦ πῶ εἰλικρινά, θύμωσα μαζί σου: δέν κατάλαβες ποῦ βρίσκεται ἡ *οὐσία* στόν Γιουρκέβιτς. Καί πάλι — — — μετανιώνω — — — σέ ἀποκάλεσα Παναγία. Μή θυμώνεις, σέ παρακαλῶ, αὐτό τό ἔκανα ἀπό ἀγάπη, ἀπό φιλία, δέν μπορῶ ὅμως νά μήν θυμώσω, ὅταν βλέπω «κάτι ἀπό τήν Παναγία»).

Ἀπάντησε ἀμέσως, ἄν θά μποροῦσες νά ἐκπληρώσεις αὐτή τήν ἀποστολή μυαλωμένα καί πότε.

Τή Δευτέρα τοῦ ἔστειλα μιά συλλογή καί μιά ἐπισημείωση στό γράμμα τῆς Νάντια. Τά πῆρες;

Σοῦ σφίγγω γερά τό χέρι. Δικός σου *B. Οὐ.*

Ἄν τό σχέδιό μου διατυπωθεῖ μέ οὐκρανικό πνεῦμα καί μέ κάνα δυό ζωντανά οὐκρανικά παραδείγματα, θά ἦταν τό καλύτερο. Θά γίνω κιόλας φόρτωμα στήν *«Πούτ Πράβντι»*.

Γράφτηκε τήν 1η τοῦ Ἀπρίλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1950 στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 35ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

243

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΠΟΥΤ ΠΡΑΒΝΤΙ»

Σχετικά μέ τά ἄρθρα γιά τήν Ἰρλανδία

Παρακαλῶ τή Συντακτική ἐπιτροπή νά μέ πληροφορήσει ἄν θά δημοσιευτεῖ τό δεύτερο ἄρθρο μου *. Θά ἔπρεπε νά δημοσιευτεῖ. Ἄν δέν ἔχει μέρος, γράψτε μου δυό λόγια. Διαφορετικά δέν μπορῶ νά γράψω τή συνέχεια.

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Οἱ ἄγγλοι φιλελεύθεροι καί ἡ Ἰρλανδία» καί «Ἡ συνταγματική κρίση στήν Ἀγγλία» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 24ος, σελ. 360-363 καί τόμ. 25ος, σελ. 73-76). *Ἡ Σύντ.*

Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά μήν ἀργήσετε (ὅπως ἀργήσατε μέ τό 2ο τεῦχος τοῦ «Μπορμπά») νά στείλετε τή «Γεντίνστβο» [312]: κατά τή γνώμη μου, πρέπει νά χλευάσετε ἀμέσως ὅσο δέν παίρνει ἄλλο τούς ντόπιους «κομματικούς μπολσεβίκους», λέγοντας ἀνοιχτά ὅτι εἶναι μηδενικά, ὅτι ποτέ δέν εἶχαν ἔστω καί σέ ἕνα, ἀριθμός ἕνα, ζήτημα μιά λογική γνώμη. Καί στόν Πλεχάνοφ νά πεῖτε: εἶναι κρίμα πού τή μεγάλη του ὑπηρεσία στήν πάλη ἐνάντια στούς λικβινταριστές στήν περίοδο τῆς κατάρευσης, στήν πάλη ἐνάντια στούς μαχιστές στό ἀποκορύφωμα τοῦ μαχισμοῦ, τή δυσφημεῖ τώρα μέ τό κήρυγμά του, πού ὁ ἴδιος δέν μπορεῖ νά ἐξηγήσει: μέ *ποιόν* ἑνότητα; Μέ τό *«Νάσα Ζαριά»*, μέ τή «Σέβερναγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα»; [313] καί μέ *ποιούς* ὅρους;

Εἴμαστε ὑπέρ τῆς ἑνότητας μέ ὅρους πού ἔχουν καθοριστεῖ μέ ἀκρίβεια καί ἔχουν *ἐγκριθεῖ ἀπό καιρό ἀπό τήν πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν*: ἀπό τά κάτω, ἔμπα στήν παρανομία, ἀπόδειξε μέ ἔργα ὅτι ἀποκρούεις τή διάλυση τοῦ Κόμματος.

Δέν καταλαβαίνουν ὅλοι ὅσοι «φωνάζουν» γιά ἑνότητα τί εἶναι αὐτή ἡ ἑνότητα καί δέν βοηθοῦν ὅλοι γιά τήν πραγματοποίησή της. Ὅσοι καταπατοῦν τή θέληση *τῆς πλειοψηφίας* τῶν ἐργατῶν δέν εἶναι ὀπαδοί τῆς ἑνότητας, ἀλλά τῆς διάσπασης.

(Δέν μποροῦμε νά ἀποφύγουμε τήν πάλη ἐνάντια στόν Πλεχάνοφ, ἐφόσον βούλιαξε σέ μιά ἠλίθια ὑπόθεση, πρέπει ὅμως νά τόν ξεχωρίσουμε ἀπό τόν Λιόβα καί τόν Μάρκ, ὑπογραμμίζοντας: πρόσφερε ὑπηρεσίες, κρίμα ὅμως πού *ξ α ν ά* ἄρχισε νά ταλαντεύεται, νά στριφογυρίζει.)

Γράψτε συχνότερα, ἔστω καί σύντομα. Διαφορετικά εἶναι δύσκολο νά πετύχουμε συνεργασία.

Ἄπειρους χαιρετισμούς στήν ἐφημερίδα, πού ἔγινε 1000 φορές πιό καλή!! Σᾶς εὔχομαι ὅ,τι καλό καί κάθε ἐπιτυχία!

Στεῖλτε τά φύλ. ἀρ. 8 καί 36-38 τῆς *«Σ έ β ε ρ ν α γ ι α Ρ α μ π ό τ σ α γ ι α Γ κ α ζ έ τ α»*
καί τό φύλ. ἀρ. 43 τῆς «Πούτ Πράβντι».

Δέν πῆρα τό βιβλίο τοῦ Ντεμπόριν καί ἄλλα τεύχη τοῦ «Προσβεστσένιγε», παρόλο πού ζήτησα ἐπανειλημμένα. Γράψτε γιά τό σχέδιο τοῦ καινούργιου βιβλίου.

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 7 καί 23 τοῦ Ἀπρίλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1956 στό περιοδικό «Κομμουνίστ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

244

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

... * Ὁσοναφορᾶ τόν ὀπορτουνισμό τῶν γερμανῶν ὀπορτουνιστῶν ἐμεῖς μέ τόν Γκριγκόρι, φαίνεται, εἶμαστε ἀπόλυτα ἀλληλέγγυοι καί δέν συνάντησα διαφωνίες στήν ἐκτίμηση τῆς *ἀτιμίας* τους. (Τό ἄρθρο γιά τίς «Νέες Τάσεις» δέν τό διάβασα.)

Οἱ γερμανοί στήν πραγματικότητα ἔχουν *2 κόμματα*, κι' αὐτό πρέπει νά τό ἔχει κανείς ὑπόψη, μή καλύπτοντας καθόλου τούς ὀπορτουνιστές *(ὅπως τώρα κάνει τό «Neue Zeit» καί ὁ Κάουτσκι).*

Ὅμως ὅτι τό Γερμανικό *κόμμα* εἶναι τό πιό ὀπορτουνιστικό στήν Εὐρώπη, αὐτό δέν εἶναι σωστό. Τό Κόμμα αὐτό παρόλα αὐτά εἶναι τό καλύτερο, καί καθῆκον μας εἶναι νά μιμηθοῦμε *ὅ,τι* πολύτιμο ὑπάρχει στούς γερμανούς (πληθώρα ἐφημερίδων, μεγάλος ἀριθμός μελῶν τοῦ Κόμματος, μεγάλος ἀριθμός μελῶν τῶν συνδικάτων, συστηματική ἐγγραφή συνδρομητῶν στίς ἐφημερίδες, αὐστηρός ἔλεγχος τῶν βουλευτῶν — στούς γερμανούς ὁ ἔλεγχος εἶναι ὡστόσο *καλύτερος* ἀπ' ὅ,τι στούς γάλλους καί τούς ἰταλούς, χωρίς νά μιλήσουμε πιά γιά τήν Ἀγγλία — κτλ.), νά τά μιμηθοῦμε ὅλα αὐτά *χωρίς* ὑποχώρηση στούς ὀπορτουνιστές.

Τούς ὀπορτουνιστές ἀπό τό «Sozialistische Monatshefte» (κι' ἐκεῖ ὑπάρχει *σωρεία* ἀρχηγῶν) δέν πρέπει νά τούς καλύπτουμε (ὅπως κάνουν τό «Neue Zeit» καί ὁ Κάουτσκι καί ἡ *Vorstand* τῶν γερμανῶν), *ἀλλά νά τούς κυνηγᾶμε μέ ὅλες τίς δυνάμεις.* Αὐτό κάνει πάντα καί ὁ Γκριγκόρι στά ἄρθρα του γιά τούς γερμανούς. Τώρα διαβάζω τόν Legien (**ἡγέτης** τῶν συνδικάτων) γιά τό ταξίδι στήν Ἀμερική καί ἑτοιμάζομαι νά περιλούσω αὐτόν τόν παλιάνθρωπο ὀπορτουνιστή **.

Σᾶς σφίγγω γερά τό χέρι.

Δικός Σας *Β. Οὐ.*

Ὁ Σαμόιλοφ θά ἀλλάξει ἴσως διεύθυνση τίς μέρες αὐτές. Θά γράψω μόλις θά μάθω ***.

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 8 τοῦ Ἀπρίλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Ἡ ἀρχή τοῦ γράμματος δέν βρέθηκε. Τό χειρόγραφο ὑπάρχει μόνο ἀπό τήν 5η σελίδα. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Τί δέν πρέπει νά μιμούμαστε ἀπό τό ἐργατικό κίνημα τῆς Γερμανίας» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 106-110). *Ἡ Σύντ.*

*** Ὁ Γκ. Λ. Σκλόβσκι σέ γράμμα του τῆς 9 τοῦ Ἀπρίλη 1914 ἀνακοίνωσε στόν Β. Ι. Λένιν ὅτι ἔβαλε τόν Φ. Ν. Σαμόιλοφ στό δημοτικό σανατόριο τῆς Βέρνης. *Ἡ Σύντ.*

245

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

Σάββατο, 11/IV. 1914.

Ἀγαπητή φίλη! Ἀκόμη δέν γνωρίζω ἄν πῆρες τά γράμματά μου, ὅπου ἔγραφα γιά τό χάσιμο τοῦ γράμματος σχετικά μέ τόν Ραχμέτοφ καί τί ἐνέργειες ἔκανες.

Τό δεματάκι (μέ τήν ἀρχή τῆς συλλογῆς «Νατσάλο» [314]) τό πῆρες, *ὅμως πάρα πολύ ἀργά.* Ἄν φύλαξες τό δεματάκι, πρέπει νά ἔχει σφραγίδες τοῦ Ταχυδρομείου καί θά συνιστοῦσα νά στείλεις αἴτηση παραπόνων στό Ὑπουργεῖο, ἐπισυνάπτοντας τό πακέτο αὐτό: μέ ἐξοργίζει διαβολεμένα τό χάσιμο τοῦ γράμματος γιά τόν Ραχμέτοφ καί θά θεωροῦσα ὅτι εἶναι ἀπαραίτητα τά παράπονα, οἱ διαμαρτυρίες κτλ. Ὑποψιάζομαι πολύ ὅτι στό Παρίσι κλέβουν (καί τά παίρνουν πρίν νά παραδοθοῦν στόν παραλήπτη γιά νά τά διαβάσει ἡ ἀστυνομία) τά γράμματα τῶν ρώσων προσφύγων. Πρέπει νά παρακολουθεῖς τίς ἡμερομηνίες παραλαβῆς τῶν γραμμάτων.

Ἐλπίζω μέ τόν Ἀλέξινσκι νά τελειώσατε; Τό *μοναδικό* μέσο στίς περιπτώσεις αὐτές (μιλῶ ἀπό *μακρόχρονη,* πάνω ἀπό 15 χρόνια πείρα) εἶναι τό ἀπόλυτο μποϋκοτάζ *ὅλου* τοῦ τμήματος (ὅμως εἶναι σωστό ὅτι στό τμῆμα αὐτό ὑπάρχουν πολλοί ἄβουλοι ἄνθρωποι, πού δέν θά κάνουν μποϋκοτάζ καί συνεπῶς οἱ ἴδιοι θά εἶναι ἔνοχοι γιά τή «φαγωμάρα») [315].

Χαίρομαι ὑπερβολικά γιατί σοῦ ἔρχονται τά παιδιά καί γιά τό ὅτι μαζί τους γρήγορα θά πᾶς γιά παραθέριση.

Σοῦ σφίγγω γερά-γερά τό χέρι. Δικός σου *Β. Οὐ.*

P. S. Ζητῶ συγνώμη γιά τό σύντομο γράμμα σήμερα: βιάζομαι πολύ.

Τή συλλογή («Νατσάλο») δέν τήν πῆρα ἀκόμη.

Μήπως καί πάλι τό Ταχυδρομεῖο!;;

Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

246

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

Ἀγαπητή φίλη! Σοῦ στέλνω τό γράμμα τοῦ Λόλα [316]. Νά τό ἐπιστρέψεις *μόλις* τό διαβάσεις. (Εἶναι φανερό ὅτι κάνει πονηριές, ὡστόσο παρόλα αὐτά ἐμεῖς θά προχωρήσουμε ἕνα μικρό *βῆμα* μέσω

αὐτοῦ. Σέ παρακαλῶ πολύ, ἄν πᾶς στή Ζυρίχη, νά προσπαθήσεις μέ κάθε τρόπο νά ἀνταμώσεις τούς οὐκρανούς σοσιαλδημοκράτες, νά ξεκαθαρίσεις τί θέση κρατοῦν στό ζήτημα τῆς συγκρότησης ξεχωριστῆς ἐθνικῆς-οὐκρανικῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὀργάνωσης καί νά προσπαθήσεις νά ὀργανώσεις ἔστω καί μιά μικρή ὁμαδούλα ἀντιδιασπαστῶν.)

Ἄν ὁ Νικ. Βασ. δέν πῆγε ἀκόμη στό τυπογραφεῖο μας, ἄς τούς παρακαλέσει:

1) νά κολλήσουν στό χαρτί μέ τόν τυπωμένο τίτλο τοῦ τυπογραφείου — *καί τά δυό* φυλλάδια,

2) νά γράψουν *στά γερμανικά* (ἄν δέν ξέρουν, ἄς γράψουν στά γαλλικά) τόν ἀκριβή λογαριασμό τοῦ κόστους (α) στοιχειοθέτησης, (β) χαρτιοῦ *τέτιου ἀκριβῶς* 5000 + 1000 καί (γ) ἐκτύπωσης καί *σ υ ν ο λ ι κ ο ῦ* κόστους.

Ἐλπίζω ὅτι θά φροντίσεις νά ἐνταθεῖ ἡ δουλιά γιά νά βρεθοῦν (γιά τήν προετοιμασία τῆς «σοβαρῆς ὑπόθεσης»*) συνδέσεις (ἰδιαίτερα γιά τήν ἀλληλογραφία) καί στό Παρίσι καί στήν Ἑλβετία.

Δικός σου *Β. Οὐ.*

P. S. Δέν μπορεῖς νά συγκεντρώσεις προτοῦ φύγεις ὅλα τά βιβλία μας (καί ἀπό τόν Κάμσκι: ἀπό τή βιβλιοθήκη τοῦ Ὀρλόβσκι) στοῦ *Ν ι κ . Β α σ .* καί νά τόν βάλεις νά **ὁρκιστεῖ** *ὅ τ ι δ έ ν θ ά ἀ φ ή σ ε ι ν ά τ ά σ κ ο ρ π ί σ ο υ ν .* Ἄν ὁ brother ἔγραψε γιά τά βιβλία του, νά κάνεις τό ἴδιο καί μ' αὐτά. Σέ παρακαλῶ, ψάξε στή βιβλιοθήκη αὐτή (τοῦ Ὀρλόβσκι: βρίσκεται στοῦ Κάμσκι) γιά νά βρεῖς, ἤ βάλε κανέναν νά ψάξει γιά νά βρεῖ τά *π ρ α κ τ ι κ ά τ ο ῦ II σ υ ν ε δ ρ ί ο υ* τοῦ ΣΔΕΚΡ καί νά μοῦ τά στείλεις τό γρηγορότερο.

Ἀκόμη μιά δουλιά: s. v. pl. **

Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐπανεκδοθεῖ τό πρόγραμμα καί τό καταστατικό τοῦ Κόμματος (μέ τίς ἀλλαγές τοῦ Γενάρη 1912) [317]. Σέ παρακαλῶ, ἡ ΕΟΕ ἄς δόσει γιά στοιχειοθέτηση *(ἀφοῦ ἐξακριβώσει ἀκριβῶς τό κόστος)* καί ἄς μᾶς στείλει τή δεύτερη διόρθωση, *τότε* θά ποῦμε πόσα ἀντίτυπα θά τυπώσουν.

[«Πρόγραμμα καί καταστατικό τοῦ ΣΔΕΚΡ».]

Μήπως ὑπάρχει στό Παρίσι τό φύλ. ἀρ. *11* τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» (II ἤ III. 1910); Ἄν ὑπάρχουν, στεῖλτε τα *ὅλα.*

Γράφτηκε στίς 24 τοῦ Ἀπρίλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στό Παρίσι

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1950 στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἀπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 35ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Προετοιμασία γιά τή σύγκληση τακτικοῦ συνεδρίου τοῦ Κόμματος. *Ἡ Σύντ.*
** — s' il vous plait — παρακαλῶ. *Ἡ Σύντ.*

247

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΝΤΖΒΙΝ» [318]

P. S. Δέν μίλησα μέ τόν Γιουρκέβιτς, πρέπει ὅμως νά πῶ ὅτι ἀγανάκτησα πάρα πολύ μέ τήν προπαγάνδα τοῦ *χωρισμοῦ* τῶν ἐργατῶν τῆς Οὐκρανίας καί συγκρότησης ἰδιαίτερης σοσιαλδημοκρατικῆς ὀργάνωσης.

Μέ σοσιαλδημοκρατικό χαιρετισμό *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ 'Απρίλη 1914 στήν Κρακοβία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1937 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

248

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Λ. ΣΚΛΟΒΣΚΙ

'Αγαπητέ φίλε! Χθές πῆρα ἕνα ἀνησυχητικό γράμμα ἀπό τόν Σαμόιλοφ. Εἶναι χειρότερα. Δέν κοιμᾶται. *Πλήττει*.

Ὁ Τσλένοφ τοῦ σύστησε νά κάνει λουτρά κρύα (!;). Ὕστερα ἀπό τέσσερα λουτρά ὁ Σαμόιλοφ ἔνιωθε τόν ἑαυτό του *ἀκόμη χειρότερα*...

Εἶναι πάρα πολύ δυσάρεστο αὐτό, γιατί εἴχαμε ἀναλάβει, ἄς ποῦμε, νά τόν γιατρέψουμε. Τοῦ στέλνω σήμερα ἕνα συστατικό γράμμα τοῦ ἐδῶ νευρολόγου Λαντάου πρός τό γιατρό *De Montet* στό *Vevey* «Mon Repos» (σανατόριο).

Ὅπως φαίνεται, πρέπει νά πᾶμε τόν Σαμόιλοφ σέ καλύτερο νευρολόγο καί νά τόν μεταφέρουμε σέ σανατόριο, ὅπου θά ἔχει συστηματική περιποίηση καί παρακολούθηση.

Σᾶς παρακαλῶ, ἀσχοληθεῖτε μέ τό ζήτημα αὐτό. Νά μή Σᾶς δυσκολέψουν τά ἔξοδα γιά τό τηλέφωνο καί τά ταξίδια: στήν ἀνάγκη θά τά διαθέσουμε ὅλα ἐμεῖς, γιατί ὁ Σαμόιλοφ πρέπει ὥς τό φθινόπωρο νά σταθεῖ ὁπωσδήποτε στά πόδια του.

Ἄν χρειάζεται, πηγαίνετε ἀκόμη μιά φορά στό Σαλί. Ὅμως, ὅπως φαίνεται, στήν περίπτωση αὐτή χρειάζεται *νευρολόγος*. 'Ελπίζω ὅτι θά βρεῖτε τόν καλύτερο στήν 'Ελβετία καί θά πᾶτε σ' αὐτόν τόν Σαμόιλοφ. Γράφω γιά τό ἴδιο ζήτημα στόν Ρίβλιν: συνεννοηθεῖτε μ' αὐτόν, γιά νά ἐνεργήσετε μαζί, μοιράζοντας τή δουλιά.

Λένε πώς ἡ πλήξη εἶναι πολύ ἐπιβλαβής στούς νευρασθενεῖς. Ὅμως τί μποροῦμε νά κάνουμε; Νά πάρουμε τόν Σαμόιλοφ στό

Πορόνιν (θά πᾶμε ἐκεῖ τήν 1. V), ἤ στό *Ζακοπάνε;* Θά μποροῦσε νά γίνει, ἀλλά *ἐκεῖ βρέχει ὅλο τό καλοκαίρι*.

Γράψτε γιά τό ἀποτέλεσμα τῆς ἐπίσκεψης στό γιατρό καί γιά τίς ἀποφάσεις Σας. Ἄς δοκιμάσουμε τώρα τό σανατόριο «Mon Repos».

Χαιρετισμούς στήν οἰκογένεια. Ἡ Ν. Κ. ἐπίσης Σᾶς χαιρετᾶ.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στά τέλη τοῦ Ἀπρίλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στή Βέρνη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

249

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΠΟΥΤ ΠΡΑΒΝΤΙ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΠΕΤΕΙΟΥ ΤΗΣ [319]

Ἀπό τούς συνεργάτες

Ἀξιότ. σύντρ.! Χαιρετώντας θερμά τήν «Πούτ Πράβντι» γιά τήν ἡμέρα τῆς δεύτερης ἐπετείου της καί εὐχόμενος παραπέρα ἐπιτυχίες τοῦ ἐργατικοῦ Τύπου, στέλνω ταυτόχρονα 6 ρούβλια 68 καπ., σάν προσφορά ἑνός ἡμερομισθίου δυό πραβντιστῶν καί 2 ρούβλια σάν ἰδιαίτερη εἰσφορά τοῦ πραβντιστῆ Γκανέτσκι πάνω ἀπό τή χορήγηση ἑνός ἡμερομισθίου.

Μέ συντρ. χαιρετισμούς. *Β. Ἰλίν*

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 5 τοῦ Μάη 1914
Στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη

Δημοσιεύτηκε στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη (μέ τό π. ή.) τοῦ 1914 στήν ἐφημερίδα «Πούτ Πράβντι», ἀρ. φύλ. 67

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

250

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Λ. ΣΚΛΟΒΣΚΙ *

Ἀγαπητέ Γκ. Λ.!

Γιατί ἐπιτέλους δέν ἀπαντᾶτε σχετικά μέ τόν Σαμόιλοφ (ὁπωσδήποτε ὀργανῶστε του μιά χειρωνακτική δουλιά, βρεῖτε ἕναν ἀγρότη

* Τό γράμμα αὐτό εἶναι ὑστερόγραφο στό γράμμα τῆς Ν. Κ. Κρούπσκαγια. *Ἡ Σύντ.*

στά προάστια ἤ ἕναν κηπουρό μέσω τῶν σοσιαλιστῶν [320] — καί σχετικά μέ τόν Zgr. *;).

Χαιρετισμούς! Δικός Σας *Β. Ι.*

Γράφτηκε στίς 12 τοῦ Μάη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στή Βέρνη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 8

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

251

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

... ** καί ὄχι τό 1912, ἀλλά τό 1911) ἐμεῖς στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς *«Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»* πήραμε τήν μπροσουρίτσα τοῦ Βιννιτσένκο στή ρωσική γλώσσα, πού ἦταν ἀφιερωμένη στίς δικαιολογίες σχετικά μέ τίς κατηγορίες ἐκεῖνες πού τοῦ ἀπαγγέλθηκαν ἀπό τή σοσιαλδημ. γιά τό «Ἡ τιμιότητα ἀπέναντι στόν ἑαυτό σου». Ὁ Βιννιτσένκο παρακάλεσε νά τοῦ ἀπαντήσουμε στόν Τύπο καί γραπτά. Θυμᾶμαι ὅτι ἡ μπροσουρίτσα μοῦ ἔκανε ἐντύπωση καί ἤθελα νά ἀπαντήσω, ὅμως διάφορες δουλίτσες (ἔχ, αὐτές οἱ «δουλίτσες» πού μοιάζουν μέ ὑποθέσεις, ὑποκατάστατα τῶν ὑποθέσεων καί εἶναι ἐμπόδιο στή δουλιά, πῶς δέν χωνεύω τά πήγαινε-ἔλα, τίς σκοτοῦρες, τίς δουλίτσες καί πόσο ἀδιάρηκτα καί παντοτινά εἶμαι δεμένος μ' αὐτά!! That' is a sign more that I am lazy and tired and badly humoured. Generally I like my profession and now I often almost hate it ***) ἐμπόδισαν. Ἐδῶ πού τά λέμε, ἔχασα τήν μπροσουρίτσα (πού ἐκδόθηκε στό Λβόφ) καί ξέχασα τόν τίτλο της. Ἄν μπορεῖς, βρές την, διάβασέ την καί στεῖλε την.

Ἔχω τήν ἐντύπωση ὅτι ὁ Βιννιτσένκο εἶναι εἰλικρινής καί ἀφελής, ὅταν βάζει τό ἐρώτημα: «ἔχει τό δικαίωμα (!! sic!!) ὁ σοσιαλδημοκράτης νά πηγαίνει σέ οἶκο ἀνοχῆς;» καί ἀναμασᾶ τό ζήτημα αὐτό μέ κάθε τρόπο, ὅμως πάντα *ἀτομικά*. Μοιάζει σάν μισοαναρχικός ἤ εἶναι ἐντελῶς ἀναρχικός, καί οἱ βπεριοντοφικοί θά τόν ἀποπροσανατολίσουν. Στ' ἀλήθεια αὐτός ἔκανε στό Παρίσι κάποια διάλεξη γιά τήν «Τιμιότητα ἀπέναντι στόν ἑαυτό σου» μέ προϊστάμενο σ' αὐτή τόν Λουνατσάρσκι; Ἤ τά πράγματα εἶναι τέτια, ὥστε ὁ

* — Τσγκράγκεν. *Ἡ Σύντ.*

** Ἡ ἀρχή τοῦ γράμματος δέν βρέθηκε. Τό χειρόγραφο ὑπάρχει ἀπό τήν 3η σελίδα. *Ἡ Σύντ.*

*** — Αὐτό εἶναι ἕνα ἀκόμη πρόσθετο δεῖγμα ὅτι ἔγινα νωθρός, κουράστηκα καί ἡ διάθεσή μου εἶναι ἄσχημη. Γενικά ἀγαπῶ τό ἐπάγγελμά μου, ἀλλά τώρα συχνά σχεδόν τό ἀπεχθάνομαι. *Ἡ Σύντ.*

Λουνατσάρσκι νά εἶναι ὑπέρ τοῦ Βιννιτσένκο, ἐνῶ ὁ 'Αλέξινσκι εἶναι κατά; I would like to know some more details about it *.

Before leaving Paris you must ** νά συζητήσεις μέ τόν Νικ. Βάσ., τόν Κάμσκι, τήν Λιουντμίλα τό ζήτημα τῆς ἀντιπροσωπείας στό συνέδριο τῆς Βιέννης. Θά ἦταν πάρα πολύ καλά νά ἔχουμε περισσότερους ἀντιπροσώπους. Ἡ δυσκολία εἶναι τά *χρήματα* (ἔξοδα γιά τό ταξίδι + 15 frs. γιά τό εἰσιτήριο στό συνέδριο). Καθῆκον: 1) νά ψάξετε ἀπό πρίν γιά ἀνθρώπους πού θά εἶναι κατάλληλοι σάν ἀντιπρόσωποι καί νά μποροῦν νά πᾶνε μέ δικά τους ἔξοδα· 2) νά βρεῖτε καί ἄλλα χρήματα· 3) νά ἐξακριβώσετε πόσα δέν φτάνουν στόν ΝΝ, ΜΜ κτλ.

Σοῦ σφίγγω γερά τό χέρι. Your *Λένιν*

Γράφτηκε τό πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Μάη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στό Παρίσι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

252

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. ΡΟΥΝΤΙΣ-ΓΚΙΠΣΛΙΣ

'Αγαπητέ φίλε!

Πῆρα τό γράμμα Σας τῆς 15/V. Ὁσοναφορᾶ τό λεττονικό παράρτημα τῆς «Πράβντα» [321] ἀμφιβάλλω... μήπως εἶναι νωρίς; Καί ταιριάζει στούς ρώσους νά ἀνακατεύονται μέ τέτιο τρόπο στίς ὑποθέσεις τῶν λεττονῶν;;

Στεῖλτε, ἄν εἶναι δυνατό, τή μετάφραση (1) τῶν ἄρθρων Σας πού δέν δημοσιεύτηκαν, (2) τῶν χειρότερων ἀπό τά «συμφιλιωτιστικά» ἄρθρα στήν «Τσίνια» [322] καί στήν τωρινή νόμιμη λεττονική ἐφημερίδα.

Τό ΚΟ γρήγορα θά βγεῖ. Στεῖλτε τό ἄρθρο γιά τό συνέδριο τῶν λεττονῶν.

Σᾶς συγχαίρω γιά τήν πετυχημένη παράνομη πρωτομαγιάτικη συγκέντρωση τῶν ἐργατῶν, ἰδιαίτερα στή Ρίγα καί στήν Πετρούπολη.

Χαιρετισμούς σέ Σᾶς καί στόν Γκέρμαν. (Μά στ' ἀλήθεια εἶστε μαλωμένος μ' αὐτόν;).

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 15 καί 31 τοῦ Μάη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1935 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* — Θά ἤθελα νά μάθω περισσότερες λεπτομέρειες γι' αὐτό. *Ἡ Σύντ.*

** — Πρίν τήν ἀναχώρηση ἀπό τό Παρίσι ἐσύ πρέπει. *Ἡ Σύντ.*

253

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Ν. ΝΑΚΟΡΙΑΚΟΦ

18/V. 1914.

Ἀγαπητέ σύντροφε Ναζάρ!

Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ γιά τά δελτία τῆς 13ης ἀπογραφῆς καί γιά τόν πέμπτο τόμο τῆς 12ης ἀπογραφῆς (1900).

Ὅλο καί περίμενα νά ἔλθει τίς μέρες αὐτές καί *ἕνας τέτιος* τόμος (Agriculture *) τῆς 13ης ἀπογραφῆς (census of 19 *1 0)*, ὅμως δέν ἔρχεται. Ἴσως τό Γραφεῖο στατιστικῆς νά τόν ἔστειλε σέ Σᾶς, γιατί ὁ Γκούρβιτς μοῦ ἔγραφε ὅτι ὁ τόμος αὐτός ἔχει ἐκδοθεῖ. Σᾶς παρακαλῶ, ἄν ἔχετε τόν τόμο αὐτό (Agriculture. Census of 19 *1 0)*, ἤ ἄν μπορεῖτε νά τόν πάρετε καί νά τόν στείλετε· ἐγώ θά Σᾶς στείλω ἀμέσως τά ἔξοδα γιά τήν ἀποστολή.

Προσέξτε τήν καινούργια διεύθυνσή μου: Poronin (Galizien).

Σᾶς συγχαίρω γιά τήν ὑπέροχη παράνομη πρωτομαγιάτικη ἐκδήλωση στή Ρωσία: 250 000 μόνο στήν Πετρούπολη!! Τήν «Πούτ Πράβντι» τῆς 1. V τήν κατάσχεσαν, ἔμαθα ὅμως ἀπό τή «Νόβι Μίρ» πώς ἔχετε συχνά καί κατασχεμένα φύλλα. Γενικά τά νέα ἀπό τή Ρωσία μαρτυροῦν ὅτι ἔχουμε ἄνοδο τῶν ἐπαναστατικῶν διαθέσεων ὄχι μόνο στήν ἐργατική τάξη.

Ἡ Σίμα φεύγει στίς 15. V ἀπό τήν Κρακοβία (Zakląd Kąpielowy D-ra Kadena w *R a b c e*. Galizien) γιά τό καλοκαίρι καί πάει σέ κάποια θέση σέ ἕνα χωριό ἀνάμεσα στήν Κρακοβία καί στό Πορόνιν· εἶναι πολύ χαρούμενη πού βρῆκε θέση.

Ἡ Ν. Κ. Σᾶς στέλνει χαιρετισμούς. Σᾶς εὔχομαι μέ ὅλη μου τήν ψυχή νά γίνετε καλά καί νά ξεκουραστεῖτε τό καλοκαίρι.

Δικός Σας *Β. Ι.*

P. S. Πρίν λίγο καιρό πήραμε εἰδήσεις ἀπό τά Οὐράλια, ἀπό τήν ὀργάνωση: οἱ δουλιές δέν πᾶνε καθόλου ἄσχημα. Ἡ ὀργάνωση ζεῖ καί δυναμώνει!

Στάλθηκε στή Νέα Ὑόρκη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* — Ἀγροτική οἰκονομία. *Ἡ Σύντ.*

254

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΚΑΡΠΙΝΣΚΙ

19/V. 1914.

Ἀγαπητέ φίλε! Ἔχω μιά παράκληση: ἔχετε μήπως στή βιβλιοθήκη, ἤ θά μπορούσατε μήπως νά μοῦ βρεῖτε στήν Ἑλβετία τόν *π ρ ῶ τ ο* τόμο «Ἀνάμεσα στά βιβλία» τοῦ Ρουμπάκιν;

Μέ τήν εὐκαιρία: Ἐσεῖς δέν μοῦ στείλατε τόν πρῶτο τόμο; [323] Ἄν ναί, τότε ἐγώ δέν Σᾶς ἔστειλα τά ἔξοδα ἀποστολῆς του!! Καί Σεῖς οὔτε μοῦ τό ὑπενθυμίσατε. Γράψτε μου, Σᾶς παρακαλῶ, θά Σᾶς στείλω γιά τούς δυό τόμους. (Ὁ 1ος μοῦ χρειάζεται γιά πολύ σύντομο χρονικό διάστημα.)

Βλέπετε πάντα τήν «Πούτ Πράβντι»;

Τί ἔγινε μ' ἐκεῖνον τό νεαρό μπολσεβίκο, βιτμεροφικό, νευρικό, χορτοφάγο, πού εἶδα ἕνα χρόνο πρίν σέ Σᾶς; *

Δέν θά μποροῦσε κάποιος ἀπό τούς γνωστούς Σας, *μέ δικά του ἔξοδα* (δέν ἔχουμε χρήματα! δυστυχῶς!) νά πάει ἀντιπρόσωπος στή Βιέννη; [324] Ψάξτε, μάθετε. Πρέπει νά συγκροτήσουμε τήν ἀντιπροσωπεία.

Σᾶς σφίγγω γερά τό χέρι. Χαιρετισμούς στήν σ. Ὄλγα. Ἡ Ν. Κ. στέλνει ἐπίσης στούς δυό Σας χαιρετισμούς.

Δικός Σας *Λένιν*

Wl. Uljanow
Poronin (Galizien), Autriche.

Στάλθηκε στή Γενεύη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

255

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Σ. ΓΚ. ΣΑΟΥΜΙΑΝ

19/V. 1914 [325].

Ἀγαπητέ Σουρέν! Πῆρα τό γράμμα Σας ἀπό 17. IV. Ἐλπίζω νά μοῦ ἀπαντήσετε, ὅταν διαβάσετε τό τέλος τοῦ ἄρθρου γιά τήν αὐτοδιάθεση τῶν ἐθνῶν (τό γράφω τώρα) στό «Προσβεστσένιγε» **.

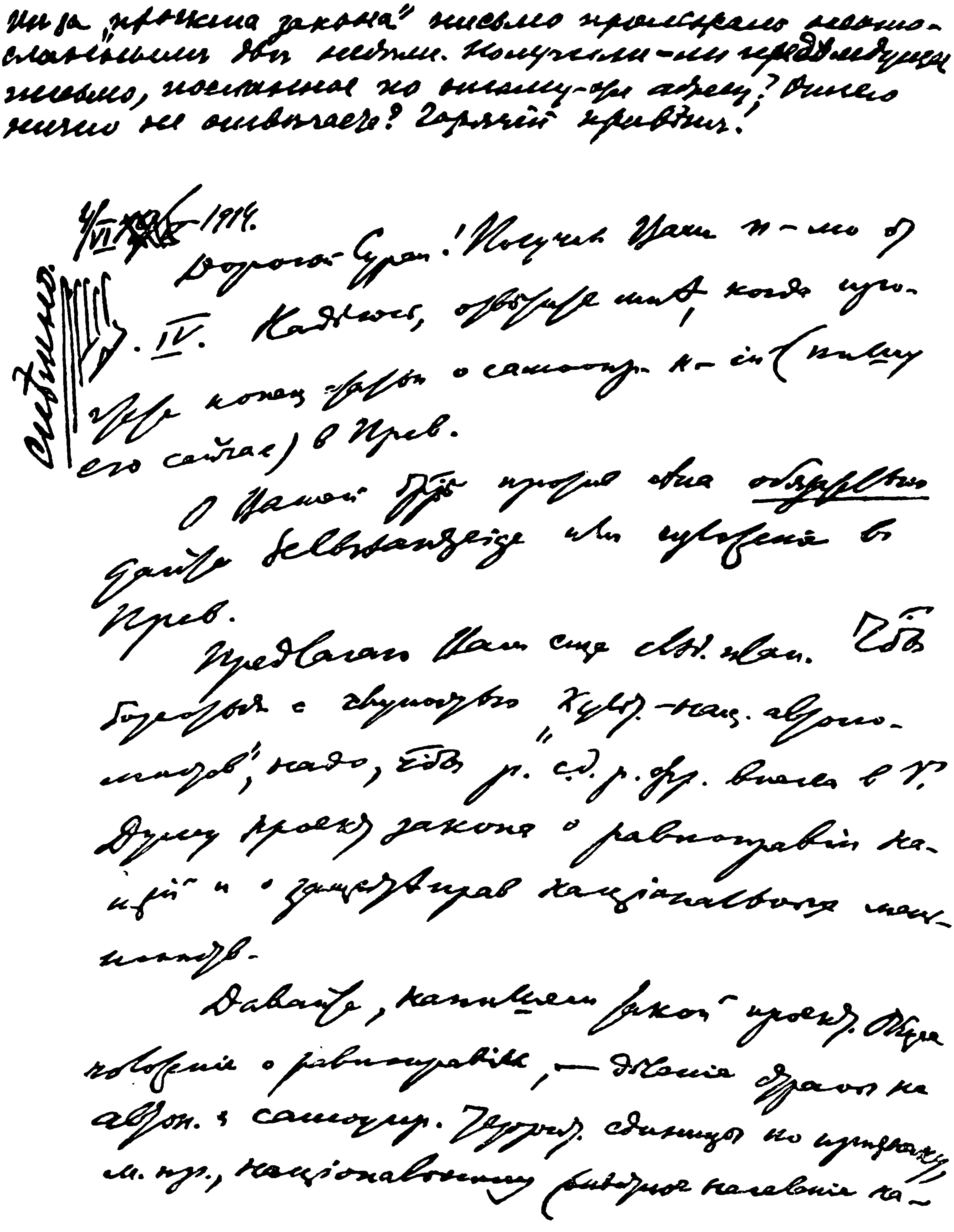
Γιά τήν μπροσούρα Σας ἐνάντια στόν Ἄν νά δόσετε ὁπωσδήποτε μιά Selbstanzeige *** ἤ μιά περίληψη στό «Προσβεστσένιγε» [326].

---

* Πρόκειται γιά τόν Α. Φ. Ἰλίν-Ζενέβσκι. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Γιά τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 257-321). *Ἡ Σύντ.*

*** — ἀνακοίνωση ἀπομέρους τοῦ συγγραφέα. *Ἡ Σύντ.*

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ γράμματος τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τόν Σ. Γκ. Σαουμιάν. — 19 τοῦ Μάη 1914

Σᾶς προτείνω καί τό ἀκόλουθο σχέδιο: γιά νά παλέψουμε ἐνάντια στή βλακεία «τῶν πολιτιστικῶν-ἐθνικῶν αὐτονομιστῶν» χρειάζεται ἡ Ρωσική Σοσιαλδημοκρατική ἐργατική ὁμάδα νά ὑποβάλει στήν Κρατική δούμα σχέδιο νόμου γιά τήν ἰσοτιμία τῶν ἐθνῶν καί τήν ὑπεράσπιση τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐθνικῶν μειονοτήτων.

Ἂς γράψουμε ἕνα τέτιο προσχέδιο [327]. Γενική θέση γιά τήν ἰσοτιμία — διαίρεση τῆς χώρας σέ αὐτόνομες καί αὐτοδιοικούμενες ἐδαφικές μονάδες μέ γνώρισμα, ἐκτός ἀπό τά ἄλλα, τό ἐθνικό (ὁ ντόπιος πληθυσμός καθορίζει τά σύνορα, ἡ παγκρατική βουλή ἐγκρίνει) — ὅρια ὀργάνωσης αὐτόνομων περιοχῶν καί νομῶν — καθώς καί αὐτοδιοικούμενων τοπικῶν μονάδων· κάθε ὑποχώρηση ἀπό τήν ἰσοτιμία τῶν ἐθνῶν στίς ἀποφάσεις τῶν αὐτόνομων περιοχῶν, τῶν ζέμστβο κτλ. εἶναι παράνομη· κοινά σχολικά συμβούλια, ἐκλεγμένα δημοκρατικά κτλ., ἐλευθερία καί ἰσοτιμία γλωσσῶν — ἐκλογή γλωσσῶν ἀπό τά κοινοτικά ἱδρύματα κτλ. — προστασία τῶν μειονοτήτων: δικαίωμα νά διατίθεται ἀνάλογο μερίδιο ἀπό τά ἔξοδα, δικαίωμα τῶν «ἀλλογενῶν» μαθητῶν νά φοιτοῦν στά σχολικά κτίρια (δωρεάν), νά ἔχουν «ἀλλογενεῖς» δασκάλους, νά ἔχουν «ἀλλογενῆ» τμήματα μουσείων καί βιβλιοθηκῶν, θεάτρων κτλ. — τό δικαίωμα κάθε πολίτη νά ἀπαιτεῖ (στό δικαστήριο) τήν κατάργηση κάθε ὑποχώρησης ἀπό τήν ἰσοτιμία respective κάθε «καταπάτησης» τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐθνικῶν μειονοτήτων (ἀπογραφές τοῦ πληθυσμοῦ κάθε πέντε χρόνια στίς περιοχές μέ μικτές ἐθνικότητες, κάθε δέκα χρόνια στό κράτος) κτλ.

Μοῦ φαίνεται ὅτι ἔτσι θά ἦταν δυνατό νά ἐξηγήσουμε (μέ ἁπλό τρόπο) τή βλακεία τῆς πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας καί νά *συντρίψουμε* ὁριστικά τούς ὀπαδούς τῆς βλακείας αὐτῆς.

Τό νομοσχέδιο θά μποροῦσαν νά τό ἐπεξεργαστοῦν οἱ μαρξιστές *ὅλων* τῶν ἐθνῶν, ἤ πάρα πολλῶν ἐθνῶν τῆς Ρωσίας.

Γράψτε ἀμέσως ἄν συμφωνεῖτε νά βοηθήσετε. Γενικά νά γράφετε **συχνότερα**, τό λιγότερο μιά φορά τήν ἑβδομάδα. Ἔχετε ὑπόψη Σας καί ἰδιαίτερα τώρα ὅτι εἶναι ἀσυγχώρητο νά καθυστερεῖτε στίς ἀπαντήσεις!!

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Δικός Σας *Β. Ι.*

Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στό Μπακού

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

256

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Α. ΤΡΟΓΙΑΝΟΒΣΚΙ

'Αγαπητέ Α. Α.!

Τό δικό Σας σχέδιο Συντάγματος συζητεῖται [328]. Ἡ ὑπόθεση αὐτή θά κρατήσει πολύ. Θά γίνει συζήτηση μέ τούς ἀνθρώπους τῆς Ρωσίας καί μέ τήν ΚΕ.

Τό ἄρθρο πού προορίζεται γιά συζήτηση δέν ἔχει καμιά σχέση μέ τό Σύνταγμα. Στεῖλτε το ὅσο τό δυνατό γρηγορότερα. Τό τέλος τοῦ ἄρθρου γιά τήν αὐτοδιάθεση πρέπει νά μπεῖ στό φύλλο τοῦ Μάη, στάλθηκε κιόλας.

Δικός Σας *Ν. Λένιν* *

P. S. Θά ἦταν καλό, ἄν μᾶς στέλνατε τά γράμματα τοῦ Ποκρόβσκι νά τά δοῦμε. Εἶναι πολύ ἐνδιαφέρουσα ἡ πρότασή Σας νά ἀλληλογραφήσουμε μαζί του, γιά νά τόν τραβήξουμε ἀπό τό ἀνάξιο «Μπορμπά» [329].

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ Μάη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στή Βιέννη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

257

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΚΑΡΠΙΝΣΚΙ

'Αγαπητέ φίλε! Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ γιά τόν 1ο τόμο τοῦ Ρουμπάκιν. Θά Σᾶς τόν ἐπιστρέψω σύντομα. Ἄν πρέπει πολύ γρήγορα, γράψτε. Χαίρω *πολύ* πού δέν συμπαθεῖτε τό «Σοβρεμέννικ»: τή βρωμερή αὐτή ἐπιχείρηση τοῦ συνασπισμοῦ τῶν δυό καθαρμάτων — τῶν λικβινταριστῶν καί τῶν ναρόντνικων — θά τή βρίζουμε ὠμά. (Ὁ κ. Στανκέβιτς μέ κάλεσε· τοῦ ἀπάντησα: «Ἐπειδή διαφωνῶ στά βασικά σημεῖα, εἶμαι ὑποχρεωμένος νά ἀπορίψω τήν πρόταση συνεργασίας» **.)

Φυσικά, γιά νά βγάλουμε ἕνα μεροκάματο ὅλοι μας εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά δουλέψουμε πότε-πότε σέ ἀστικές ἐκδόσεις! Ὅμως

* Τό γράμμα ὑπογράφηκε ἐπίσης ἀπό τόν Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ. *Ἡ Σύντ.*
** Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 277. *Ἡ Σύντ.*

οἱ κ.κ. Μάρτοφ καί Ντάν ἔκαναν μιά «ἐπίδειξη»!! Καί ὁ Πλεχάνοφ βρίσκεται στήν αἰσχρή αὐτή θέση! [330]

Θά Σᾶς στείλω μέ εὐχαρίστηση τό πιστοποιητικό γιά τήν ἀντιπροσώπευσή Σας: λογοκριμένο (πῶς;) ἤ παράνομο;;

Σᾶς σφίγγω τό χέρι.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 23 τοῦ Μάη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στή Γενεύη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

258

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

25/V. 1914.

Dear friend! *. Ἡ ἱστορία μέ τόν Μαλινόβσκι διαδραματίζεται. Αὐτός δέν εἶναι ἐδῶ. Βγαίνει σάν νά «δραπέτευσε» [331]. Ἐννοεῖται ὅτι αὐτό προκαλεῖ τίς χειρότερες σκέψεις. Ὁ Ἀλεξέι τηλεγραφεῖ ἀπό τό Παρίσι ὅτι οἱ ρωσικές ἐφημερίδες τηλεγραφοῦν στόν Μποῦρτσεφ πώς ὁ Μαλινόβσκι κατηγορεῖται γιά προβοκάτσια.

You can imagine what it means!! Very improbable but we are obliged to control all «ouï-dire». Wiring does not cease between Poronin, Πετρούπολη et Paris **. Σήμερα ὁ Πετρόβσκι τηλεγραφεῖ ὅτι «οἱ συκοφαντικές διαδόσεις διαλύθηκαν. Οἱ λικβινταριστές διεξάγουν μιά αἰσχρή καμπάνια».

Ἡ «Ρούσκογε Σλόβο» τηλεγράφησε στόν Μποῦρτσεφ ὅτι οἱ ὑπόνοιες διαλύθηκαν σημαντικά, ὅμως «ἄλλες ἐφημερίδες (;;;) (τῶν λικβινταριστῶν;;;) συνεχίζουν νά κατηγοροῦν».

You can easily imagine how much I' am worried ***.

Your *B. I.*

Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στή Λοβράν (Αὐστροουγγαρία, τώρα Γιουγκοσλαβία)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* — Ἀγαπητή φίλη! *Ἡ Σύντ.*

** Μπορεῖς νά φανταστεῖς τί σημαίνει αὐτό!! Αὐτό εἶναι ἐλάχιστα πιθανό, ὅμως εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ἐλέγξουμε ὅλες τίς «διαδόσεις». Ἡ ἀνταλλαγή τηλεγραφημάτων ἀνάμεσα στό Πορόνιν, στήν Πετρούπολη καί στό Παρίσι δέν σταματάει. *Ἡ Σύντ.*

*** — Μπορεῖς εὔκολα νά φανταστεῖς πόσο ἀνησυχῶ. *Ἡ Σύντ.*

259

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Ι. ΠΕΤΡΟΒΣΚΙ

Πολυσέβαστε Γκ. Ι.!

Μόλις τώρα πήραμε ἀπό Σᾶς τό συγγραφικό χρέος. Εὐχαριστοῦμε. Ἀποροῦμε γιά τήν ἔλλειψη νέων καί γραμμάτων.

Χαιρετισμούς καί τίς καλύτερες εὐχές!

Β. Λένιν

Εὔχομαι νά μή Σᾶς στενοχωρήσει πολύ τό παράξενο φευγιό τοῦ Μαλινόβσκι καί νά μήν ἐκνευριστεῖτε. Δέν χρειάζεται νά διαγραφεῖ. Παραμερίστηκε μόνος του. Καταδικασμένος. Πολιτική αὐτοκτονία. Μέ τί ἀκόμη νά τόν τιμωρήσουμε; Πρός τί; Μήν ἐκνευρίζεστε. Οἱ ὁμιλίες ἦταν ὑπέροχες. Μπροστά μέ θάρος. Ὅμως τούς λικβινταριστές τούς στιγματίζουν *λίγο* γιά τή λάσπη καί τή βρωμιά. Ἔτσι καί νά τούς ἀποκαλοῦμε καθημερινά: βρώμικη ἐφημερίδα, βρώμικοι συγγραφεῖς. Ἔργο τους εἶναι ἡ βρωμιά. Τό δικό μας ἔργο εἶναι ἡ δουλιά. Μέ τόν Μαλινόβσκι φυσικά τέλειωσαν ὅλα. Πέθανε. Αὐτοκτονία. Γιατί λοιπόν νά τό πιπιλίζουμε ἀκόμη καί νά χάνουμε καιρό; Στή δουλιά καί κάτω οἱ βρώμικοι συγγραφεῖς!

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 25 τοῦ Μάη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1962 στό περιοδικό «Ἱστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 1

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

260

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

Μόλις διάβασα, my dear friend *, τό νέο μυθιστόρημα τοῦ Βιννιτσένκο πού μοῦ ἔστειλες [332]. Τί κουταμάρα καί βλακεία! Μάζεψε ὅσο μποροῦσε πιό πολύ κάθε εἴδους «φρικαλεότητες», συγκέντρωσε σ' ἕνα ἑνιαῖο σύνολο καί «ἐλαττώματα» καί «σύφιλη» καί μυθιστορηματική ἐγκληματικότητα μέ τόν ἐκβιασμό τῶν χρημάτων γιά κάθε μυστικό (ἡ μετατροπή τῆς ἀδελφῆς τοῦ κατακλεμμένου ὑποκειμένου σέ ἐρωμένη) καί τή δίκη τοῦ γιατροῦ! Κι' αὐτά ὅλα μέ ὑστερικά ξεσπάσματα, μέ ἀφύσικα καμώματα, μέ ἀξιώσεις σχετικά μέ τή θεωρία «του» περί ὀργάνωσης τῶν πορνῶν. Ἡ ὀργάνωση αὐτή καθαυτή δέν παρουσιάζει τίποτε τό ἄσχημο, ὡστόσο ὁ συγγραφέας, *συγκεκριμένα* ὁ ἴδιος ὁ Βιννιτσένκο, τή μετατρέπει σέ ἀνοησία, τήν *πιπιλίζει* καί τή μετατρέπει σέ «ἀγαπημένο θέμα».

* — ἀγαπητή μου φίλη. *Ἡ Σύντ.*

Στή «Ρέτς» λέγεται σχετικά μέ τό μυθιστόρημα ὅτι εἶναι ἀπομίμηση τοῦ Ντοστογιέβσκι καί ὅτι εἶναι καλή ἀπομίμηση. Κατά τή γνώμη μου, ἀπομίμηση ὑπάρχει καί ἀπομίμηση τοῦ χειρότερου εἴδους, παρμένη ἀπό τή χειρότερη δημιουργία τοῦ Ντοστογιέβσκι. Στή ζωή φυσικά συναντοῦνται μεμονωμένες περιπτώσεις νά ἔχουμε «φρικαλεότητες» σάν αὐτές πού περιγράφει ὁ Βιννιτσένκο. Ὅμως νά τίς συγκεντρώσεις ὅλες μαζί καί μέ τ έ τ ι ο τρόπο, αὐτό θά πεῖ ὅτι *χρωματίζεις* τίς φρικαλεότητες, τρομοκρατεῖς καί τή δική σου φαντασία καί τοῦ ἀναγνώστη, «φουσκώνεις τό κεφάλι» καί τό δικό σου καί τό δικό του.

Μοῦ ἔτυχε κάποτε νά περάσω μιά νύχτα μέ ἕναν σύντροφο ἄρωστο (μέ τρομῶδες παραλήρημα) καί ἄλλη μιά φορά «νά προσπαθῶ νά πείσω» (μετά τήν ἀπόπειρα) ἕναν σύντροφο πού εἶχε ἀποπειραθεῖ νά αὐτοκτονήσει καί πού ἀργότερα, ἔπειτα ἀπό μερικά χρόνια, παρόλα αὐτά αὐτοκτόνησε. Εἶναι δυό ἀναμνήσεις à la Βιννιτσένκο. Καί στίς δυό ὅμως περιπτώσεις πρόκειται γιά μικρά κομματάκια ἀπό τή ζωή καί τῶν δυό συντρόφων. Τοῦτος ὅμως ὁ Βιννιτσένκο, ὁ καθαυτό βλάκας μέ ἀξιώσεις, πού ναρκισσεύεται, σκάρωσε ἀπ' ὅλα αὐτά μιά συλλογή ἀπό φρικαλεότητες, ἕνα εἶδος «φρικαλεότητες τῆς δεκάρας». Μπρρρ... Θολούρα, σαχλαμάρες, κρίμα πού ξόδεψα τόση ὥρα γιά νά τό διαβάσω.

P. S. Πῶς πάει ἡ δουλιά γιά τήν τακτοποίησή σου τό καλοκαίρι;

Δικός σου *Β. Ι.*

Franchement, continuez vous à vous fâcher ou non? *

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 5 τοῦ Ἰούνη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στή Λοβράν
(Αὐστροουγγαρία, τώρα Γιουγκοσλαβία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1950 στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 35ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

261

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΑΔΕΛΦΩΝ ΓΚΡΑΝΑΤ

Πρός τόν γραμματέα τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς
τῶν ἐκδόσεων τῆς ἑταιρίας Γκρανάτ

Πολυσέβαστε συνάδελφε!

Πῆρα τό γράμμα Σας τῆς 24. V. Ἔχετε τήν καλοσύνη νά ἀνακοινώσετε σέ τί μέγεθος καί σέ ποιά προθεσμία ἐπιθυμεῖτε νά ἔχετε τά βιογραφικά στοιχεῖα.

* — Πέστε μου εἰλικρινά, ἐξακολουθεῖτε νά εἶστε θυμωμένη μέ τόν ἑαυτό σας ἤ ὄχι; *Ἡ Σύντ.*

Ταυτόχρονα Σᾶς παρακαλῶ ἐπίσης πολύ νά ἀνακοινώσετε τήν *τελευταία* προθεσμία παράδοσης τοῦ ἄρθρου γιά τόν Μάρξ.

Δεχτεῖτε τή διαβεβαίωση τῆς προθυμίας μου νά Σᾶς ἐξυπηρετήσω.

Β. Ἰλίν

Διεύθυνση: Uljanow. Poronin (Galizien). Αὐστρία.

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 6 τοῦ Ἰούνη καί 21 τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στό περιοδικό «Βοπρόσι Ἰστόριι ΚΠΣΣ», τεῦχ. 4

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

262

ΑΠΟ ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΤΡΟΥΝΤΟΒΑΓΙΑ ΠΡΑΒΝΤΑ»

... Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὑπάρχουν συμφιλιωτιστικές τάσεις ἀνάμεσα στούς ἐπιφανεῖς πραβντιστές-ἐργάτες, ὅτι ἕνας ἀπ' αὐτούς, ἐπώνυμο κάτι σάν Μαλίνιν ἤ Ντολίνιν, εἶχε σχετικά μ' αὐτό μεγάλη συζήτηση μέ τόν συνεργάτη τῆς ἐφημερίδας, τόν συγγραφέα Μ. Ν.; Θά ἦταν ἐξαιρετικά σπουδαῖο νά μάθουμε, ἄν αὐτό εἶναι ρεῦμα καί τί ρεῦμα, ποιά ἡ οὐσία του, ποιοί εἶναι οἱ ὅροι τους γιά τήν ἑνότητα ἤ εἶναι ξεχωριστό πρόσωπο καί τυχαία φαντασία.

Σχετικά μέ τόν Πλεχάνοφ καί τή «Γεντίνστβο» του πρέπει νά πάρετε ἀμέσως ἕναν τέτιο τόνο: ὅτι ἕνας μεγάλος θεωρητικός μέ τεράστιες ὑπηρεσίες στήν πάλη ἐνάντια στόν ὀπορτουνισμό, στόν Μπέρνσταϊν, στούς φιλόσοφους τοῦ ἀντιμαρξισμοῦ, ἕνας ἄνθρωπος πού τά λάθη του στήν τακτική στά 1903-1907 δέν τόν ἐμπόδισαν τά μαῦρα χρόνια τοῦ 1908-1912 νά ἐξυμνεῖ τήν «παρανομία» καί νά ξεσκεπάζει τούς ἐχθρούς καί τούς ἀντιπάλους της, τώρα, δυστυχῶς, ἐκδηλώνει καί πάλι τήν ἀδύνατη πλευρά του. Ἡ πλήρης ἀσάφεια τῆς σκέψης του προκλήθηκε ἴσως ἐνμέρει ἀπό τήν ὁλοκληρωτική ἄγνοιά του: καί ἡ ἀσάφεια βρίσκεται μέ ποιόν αὐτός θέλει τήν ἑνότητα, μέ τούς ναρόντνικους (βλ. τό «Σοβρεμέννικ», ὅπου τό ὄνομά του ἤδη τό δείχνουν μέ καμάρι οἱ κ.κ. Γκίμμερ); Ἤ μέ τούς λικβινταριστές τοῦ «Νάσα Ζαριά» καί μέ τόν κ. Πότρεσοφ καί μέ ποιούς ὅρους; Καί, βάζοντας τά ἐρωτήματα αὐτά, ἤρεμα νά δηλώσετε: σαφή ἀπάντηση

στά φυσιολογικά αὐτά ἐρωτήματα μᾶλλον δέν θά περιμένει ὁ ἀναγνώστης. Γιατί ἀπό τά ἔντυπα εἶναι γνωστό ὅτι *ἀκριβῶς* τά ζητήματα αὐτά εἶναι στόν Πλεχάνοφ *ἀξεκαθάριστα*.

Καί πάλι χαιρετισμούς, συγχαρητήρια γιά τήν τεράστια ἐπιτυχία (μόνο νοικοκυριό, νοικοκυριό!!!) καί τίς καλύτερες εὐχές.

Ἕνας συνεργάτης τῆς «Πούτ Πράβντι»

Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀλλάξετε τό ὕφος τῆς ἐφημερίδας ὥς τό συνέδριο τῆς Βιέννης. Ἦρθε περίοδος πάλης. Παντοῦ νά χτυπᾶτε τούς αὐθάδεις ἀπό τίς ὁμαδοῦλες, νά μπεῖ ἀμείλικτα τέρμα στήν προσπάθειά τους ἀποδιοργάνωσης. Αὐτοί τολμοῦν νά διασπάσουν τά $^4/_5$!! * Γράψτε δυό λόγια, εἴμαστε σύμφωνοι; Πότε θά τή βγάλετε;

Καί ἐνάντια στούς λικβινταριστές καί ἐνάντια στίς ὁμαδοῦλες πρέπει νά ἐπιτεθεῖτε ἀμέσως ὅσο μπορεῖ πιό σφοδρά: 40 000 πρέπει νά μάθουν τή σταθερή γνώμη μας. Χρέος μας εἶναι νά γελοιοποιήσουμε τούς τυχοδιῶκτες...

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 18 τοῦ Ἰούνη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1962 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 112

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

263

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

Dear friend! Σήμερα ἔφτασε ἡ εἴδηση ὅτι ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ ΔΣΓ ὅρισε γιά τίς 16, 17 καί 18 τοῦ Ἰούλη στίς Βρυξέλλες τή λεγόμενη «ἑνωτική» συνδιάσκεψη» [333].

Πρέπει νά συγκροτηθεῖ ἡ ἀντιπροσωπεία. Ἄν θά πᾶμε ἐμεῖς, εἶναι ἄγνωστο. Ἴσως ὁ Γκριγκόρι, ὅμως καί αὐτός μᾶλλον ὄχι.

Μέ ἐντολή τῆς ΚΕ ἀπευθύνομαι σέ σένα μέ τήν παράκληση νά δεχτεῖς νά μπεῖς στήν ἀντιπροσωπεία. Τά ἔξοδα γιά τό ταξίδι θά τά πληρώσουμε.

Θά ἐπεξεργαστοῦμε διεξοδική τακτική.

---

* — δηλ. τά $^4/_5$ τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν πού ἑνώθηκαν γύρω ἀπό τήν μπολσεβίκικη «Πράβντα». *Ἡ Σύντ.*

Ἂν ὑπάρχει καί ἡ παραμικρή δυνατότητα νά τακτοποιήσεις τά παιδιά γιά 6-7 μέρες (μάλιστα καί γιά λιγότερο, γιατί ἡ συνδιάσκεψη θά κρατήσει τρεῖς μέρες) *ἐγώ* θά σέ παρακαλοῦσα νά δεχτεῖς. Ξέρεις καλά τά ζητήματα, μιλᾶς περίφημα τά γαλλικά, διαβάζεις τήν *«Πράβντα»*. Σκεπτόμαστε ἀκόμη γιά τόν Ποπόφ, τόν Κάμσκι, τόν Γιούρι. Σέ ὅλους γράψαμε.

Ἀπάντησε λοιπόν ἀμέσως, χωρίς νά ἀργοπορήσεις οὔτε ὥρα. Νά δεχτεῖς!

Very truly * *Β. Ι.*

Ἀκόμη δέν ἀποφασίσαμε καί δέν συγκροτήσαμε τήν ἀντιπροσωπεία: *ψάχνουμε*. Γιά τήν ὥρα ὅλα εἶναι προκαταρκτικές συνομιλίες. Ὅμως χρόνος λίγος.

Πρέπει **πολύ** νά βιαστοῦμε!!

Μά τήν ἀλήθεια, νά δεχτεῖς! Θά ξεσκάσεις καλά καί θά ὠφελήσεις τήν ὑπόθεση!!

Ὁ Γκριγκόρι ἔχει ἄρωστη τή γυναίκα του. Ἐγώ δέν θέλω νά πάω, «ἀπό ἄποψη ἀρχῶν». Προφανῶς, οἱ γερμανοί (ὁ ἐξοργισμένος Κάουτσκι καί Σία) θέλουν νά μᾶς κάνουν νά ἀγανακτήσουμε. Soit! ** Ἐμεῖς ἤρεμα (κι' ἐγώ γι' αὐτό εἶμαι ἀκατάλληλος) ἐξονόματος τῆς πλειοψηφίας τῶν 8/10, μέ τήν πιό λεπτή (κι' ἐγώ γι' αὐτό δέν εἶμαι κατάλληλος) γαλλική γλώσσα θά προτείνουμε τούς ὅρους μας. Κι' ἐσύ τώρα ἔγινες θαραλέα, ἔκανες διαλέξεις καί θά τά κατάφερνες ἄριστα! Ἂν οἱ *ἀγαπητοί* σύντροφοι θέλουν ἑνότητα, νά οἱ ὅροι τῆς *πλειοψηφίας* τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν τῆς Ρωσίας. Δέν θέλουν; Ὅπως ἀγαπᾶνε!!

«Αὐτοί» θέλουν νά δόσουν μέ μᾶς τή «μάχη» (γενική) στή Βιέννη. Κούφια ἀπειλή!! Τίποτε δέν *μποροῦν* νά κάνουν!!

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 4 τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στή Λοβράν
(Αὐστροουγγαρία, τώρα Γιουγκοσλαβία)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά,
σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

264

ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Ἀξιότιμε σύντροφε!

Μέ ἐντολή τῆς ΚΕ ὀφείλω νά σᾶς ἀνακοινώσω ὅτι ἡ ΚΕ μας μέ είδική ἀπόφαση ἔκρινε ὅτι εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατο νά πάρουμε μέρος στή συνδιάσκεψη τῶν Βρυξελλῶν στίς 16-18 τοῦ Ἰούλη, ἄν δέν

* — Ἀφοσιωμένος σέ Σᾶς. *Ἡ Σύντ.*
** — Ἂς εἶναι κι' ἔτσι! *Ἡ Σύντ.*

προσκληθεῖ ἡ πολωνική ἀντιπολίτευση [334] μέ ἴσα δικαιώματα, ὅπως τά ὑπόλοιπα μέλη τῆς σύσκεψης. Ἡ συζήτηση μάλιστα τῶν ρωσικῶν ὑποθέσεων, χωρίς νά γίνει ἤδη λόγος γιά τίς πολωνικές, γιά μᾶς κυριολεκτικά καί πάλι δέν εἶναι δυνατή χωρίς τή συμμετοχή τῆς μοναδικά πραγματικῆς ὡς πρός τό ἐθνικό γνώρισμα ὀργάνωσης τῶν σοσιαλδημοκρατῶν ἐργατῶν στή Ρωσική Πολωνία.

Θά μέ ὑποχρεώσετε πολύ, ἀγαπητέ σύντροφε, ἄν ἀπαντήσετε στό γράμμα αὐτό τηλεγραφικά. Ἐλπίζω πώς δέν μπορεῖ νά παρουσιαστοῦν ἐμπόδια γιά τήν πρόσκληση τῆς παραπάνω ὀργάνωσης.

Θά θέλαμε πολύ νά μάθουμε μέ ἀκρίβεια ποιές ὀργανώσεις καί ποιά ξεχωριστά ἄτομα ἔχετε προσκαλέσει.

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 4
τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στίς Βρυξέλλες

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά,
σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

265

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

Ἀγαπητή φίλη! Χθές ἔκανα περίπατο στά βουνά (ὕστερα ἀπό ὁλόκληρες ἑβδομάδες πού ἔβρεχε, ὁ καιρός ἦταν καλός) καί γι' αὐτό χθές δέν ἀπάντησα στό γράμμα σου. Εἶμαι *πολύ* ἱκανοποιημένος πού εἶστε ὅλοι γεροί, δέν εἶστε ἄρωστοι, καί πού δουλεύετε.

Γιά τό συνέδριο θά ἤθελα νά σέ παρακαλέσω νά ἑτοιμάσεις ὅλες τίς παραπομπές (ἀποσπάσματα) καί τά ντοκουμέντα σχετικά μέ τούς λικβινταριστές. Τό Παρίσι κι' ἐγώ θά θέλαμε νά σέ βοηθήσουμε. Τά πρακτικά τῆς Στοκχόλμης — περικοπές γιά τήν παράνομη δράση (τεῦχ. 3 τοῦ «Νάσα Ζαριά» [335] κ.ἄ.) — τό ΚΟ μας καί τά σπουδαιότερα ἄρθρα ἐνάντια στούς λικβινταριστές. Ἐνδεχόμενο νά χρειαστεῖ ἐσύ νά εἶσαι μέλος τῆς «συνδιάσκεψης» (ὅλων τῶν «ὁμάδων») καί νά μιλήσεις δημόσια σάν κατήγορος τῶν λικβινταριστῶν καί ὀπαδός τοῦ Κόμματος (πολύ περισσότερο σάν ἀντιπρόσωπος τῆς ΚΕ).

Σχετικά μέ τήν «κατσάδα» πού ἔβαλαν στόν Ἀλέξινσκι, ἐγώ στούς παριζιάνους δέν ἔγραψα τίποτε καί δέν θέλω νά γράψω. Ὅμως... κοιτάξατε τό ἀπόκομμα τῆς ἐφημερίδας πού σᾶς ἔστειλα; * Ὁ Νικ. Βασ. δέν ἔχει δίκιο: αὐτός βοηθοῦσε τόν Ἀλέξινσκι, ὁ ὁποῖος τώρα θά

* Πρόκειται γιά τό ἀνοιχτό γράμμα τοῦ Γκ. Α. Ἀλέξινσκι, πού δημοσιεύτηκε στή «Νάσα Ραμπότσαγια Γκαζέτα», ἀρ. φύλ. 41, 21 τοῦ Ἰούνη 1914. *Ἡ Σύντ.*

παίξει τό ρόλο τοῦ «θύματος». Αὐτό εἶναι φανερό. Μποϋκοτάζ καί γενική ἀπόφαση. Αὐτό εἶναι καλό. Ἡ κατσάδα εἶναι ἄσχημο: τώρα **ὅλοι** οἱ οὐδέτεροι θά εἶναι *κατά* τοῦ Νικ. Βασ. Καί τά «ἤθη» στήν προσφυγιά μποροῦν νά γίνουν ἐντελῶς ἀλήτικα, ἄν ὁ τσακωμός γενικευτεῖ... Ἀποφάσεις, μποϋκοτάζ, αὐτά εἶναι τά *μ ο ν α δ ι κ ά* κατάλληλα μέτρα...

Ἐδῶ δέν ὑπάρχει τίποτε τό νεότερο. Οἱ ἐπισκέπτες ἀκόμη δέν ἦρθαν. Ἡ γυναίκα τοῦ Γκριγκόρι εἶναι ἀκόμη στό νοσοκομεῖο.

Εἰλικρινά ἀφοσιωμένος σέ Σᾶς *Β. Ι.*

Σοῦ εὔχομαι ὅ,τι καλύτερο καί ὅ,τι ποθεῖς...

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 6 τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στή Λοβράν
(Αὐστροουγγαρία, τώρα Γιουγκοσλαβία)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά,
σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά ἀγγλικά

266

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

Dear friend! Φοβᾶμαι φοβερά ὅτι θά ἀρνηθεῖς νά πᾶς στίς Βρυξέλλες, βάζοντάς μας ἔτσι σέ *ἐντελῶς ἀφόρητη* θέση. Σκέφτηκα λοιπόν ἀκόμη «ἕνα συμβιβασμό» γιά νά μήν μπορέσεις πιά νά ἀρνηθεῖς μέ κανένα τρόπο.

Ἡ Νάντια νομίζει πώς τά μεγαλύτερα παιδιά σου ἤδη ἦρθαν καί θά μπορέσεις εὔκολα γιά 3 μέρες νά τά ἀφήσεις (ἤ νά πάρεις μαζί σου τόν Ἀντριούσα).

Σέ περίπτωση πού δέν ἦρθαν τά μεγαλύτερα παιδιά καί εἶναι ἀδύνατο *ἐ ν τ ε λ ῶ ς* νά ἀφήσεις τά παιδιά γιά 3 μέρες ἐγώ προτείνω: νά πᾶς *γ ι ά μ ι ά μ έ ρ α* (στίς 16, **ἀκόμη** καί *γ ι ά μ ι σ ή μ έ ρ α*, γιά νά διαβάσεις τήν ἔκθεση) εἴτε ἀφήνοντας τά παιδιά γιά μιά μέρα, εἴτε ἀκόμη καλώντας μέ γράμμα γιά τή μέρα αὐτή τήν Κ—βιτς, ἄν ὑπάρχει ἔσχατη ἀνάγκη. (Τά ἔξοδα θά τά πληρώσουμε.)

Τό ζήτημα, βλέπεις, ἔγκειται στό ὅτι εἶναι *ἀ π ό λ υ τ α* σπουδαῖο νά διαβαστεῖ ἡ βασική ἔστω ἔκθεση *π ρ α γ μ α τ ι κ ά* **κ α τ α ν ο η τ ά**. Γι' αὐτό εἶναι ὁπωσδήποτε ἀπαραίτητο νά ξέρει κανείς *θαυμάσια* τή γαλλική γλώσσα, θαυμάσια γιατί διαφορετικά ἡ ἐντύπωση θά εἶναι μηδέν, τή *γ α λ λ ι κ ή*, γιατί ἀλλιῶς καί τά 9/10 κατά τή μετάφραση *θά χαθοῦν* ἀκριβῶς γιά τήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή, *στήν ὁποία καί πρέπει νά ἐπιδράσουμε* (οἱ γερμανοί *δ έ ν ε ἶ ν α ι σ ί γ ο υ ρ ο ι* καί *μποροῦν* νά μήν εἶναι).

Βέβαια, ἐκτός ἀπό τή θαυμάσια γαλλική γλώσσα, χρειάζεται ἡ *κατανόηση τῆς οὐσίας τῆς ὑπόθεσης* καί λεπτότητα. Ἐκτός ἀπό σένα, *ἄλλος κανείς δέν ὑπάρχει*. Γι' αὐτό παρακαλῶ, θερμότατα παρακαλῶ, νά δεχτεῖς ἔστω καί γιά μιά μέρα (θά διαβάσεις τήν ἔκθεση, θά ζητήσεις συγνώμη ὅτι ἡ οἰκογένεια εἶναι ἄρωστη, θά φύγεις, διαβιβάζοντας στόν Ποπόφ). Ἄν ἤδη ἀρνήθηκες γραπτά, στεῖλε τηλεγράφημα (Uljanow. Poronin — 10 λέξεις κοστίζουν 60 χέλλερ): «δέχομαι γιά μιά μέρα», «δέχομαι μόνο γιά τίς 16» κτλ.

Σοῦ σφίγγω θερμά τό χέρι. Μέ εἰλικρινή σέ σένα ἀφοσίωση

Β. Ι.

Τήν ἔκθεση τῆς ΚΕ θά τή γράψουμε *. Δική σου δουλιά θά εἶναι νά τή μεταφράσεις καί νά τή διαβάσεις *μέ σχόλια*, γιά τά ὁποῖα θά συμφωνήσουμε.

P. S. The new chairman is not here but must come very soon **.

Ὁ Κάμσκι, ὁ Ποπόφ, ἐσύ. Ὁ Σαφάροφ μόνο σάν γραμματέας, νά πῶς σχεδιάζω τή σύνθεση τῆς ἀντιπροσωπείας.

I hope you will not now decline my demand. A good «lecture» in French, in good French will help our party **extremely** ***.

Ἀνησυχῶ πολύ γιά τίς Βρυξέλλες. *Μόνο ἐσύ* θά τά καταφέρεις θαυμάσια. Ὁ Γκριγκόρι εἶναι ζήτημα ἄν θά μπορέσει νά πάει. Ἡ Ζίνα εἶναι ἀκόμη στό νοσοκομεῖο («φλεγμονή» ἀπαίσια) καί ὁ ἴδιος εἶναι φοβερά ἐκνευρισμένος. *Ἐγώ δέν κάνω γιά ἐκεῖ*. Κι' ἔπειτα ὁ Γκριγκόρι μιλάει μόνο τά γερμανικά (καί μάλιστα ἄσχημα), ἀλλά γιά μᾶς, τό νά μήν ἔχουμε «γάλλο», σημαίνει νά χάσουμε τά 9/10!!

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 6 τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στή Λοβράν
(Αὐστροουγγαρία, τώρα Γιουγκοσλαβία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1959
στό περιοδικό «Βοπρόσι Ἰστόριι ΚΠΣΣ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη
φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Ἔκθεση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ καί ὁδηγίες γιά τήν ἀντιπροσωπεία τῆς ΚΕ στή σύσκεψη τῶν Βρυξελλῶν» (Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 363-407). *Ἡ Σύντ.*

** — Ὁ νέος πρόεδρος ἀκόμη δέν εἶναι ἐδῶ, ὅμως πρέπει νά ἔρθει πολύ γρήγορα. *Ἡ Σύντ.*

*** — Ἐλπίζω πώς τώρα δέν θά ἀποκρούσεις τήν παράκλησή μου. Μιά καλή «διάλεξη» στή γαλλική, σέ καλή γαλλική γλώσσα, θά βοηθήσει **ἐξαιρετικά** τό Κόμμα μας *Ἡ Σύντ.*

267

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Σ. ΓΚ. ΣΑΟΥΜΙΑΝ

Ἀγαπητέ Σουρέν!

Παραξενεύτηκα πού δέν ἀπαντήσατε (ἤ δέν προσέξατε) τό οὐσιαστικό τοῦ νομοσχεδίου. *Πῶς* νά καθυστερεῖ τό ἀναλογικό μερίδιο τῶν δαπανῶν γιά τή μόρφωση τῶν διαφόρων ἐθνῶν; (ἄν ἀπαιτηθεῖ τό μερίδιο αὐτό νά μήν εἶναι κατώτερο ἀπό τό ποσοστό τοῦ δοσμένου ἔθνους σέ πληθυσμό).

Σχετικά μ' αὐτό πρέπει νά σκεφτεῖτε. Νά συγκεντρώσετε στοιχεῖα. Νά ξανακοιτάξετε τή βιβλιογραφία. Νά τά ἐπεξεργαστεῖτε λεπτομερειακά. Νά δόσετε ἀριθμητικά παραδείγματα ἀπό τή ζωή τοῦ Καυκάσου.

Καί Σεῖς οὔτε λέξη γι' αὐτό!

Δέν εἶναι σωστό νά συμπεριλαμβάνετε τήν αὐτονομία στήν αὐτοδιάθεση. Αὐτό εἶναι ὁλοφάνερο λάθος. Βλ. τά ἄρθρα μου στό «Προσβεστσένιγε» *. Ἐσεῖς ταλαντεύεστε καί κάτι «ψάχνετε νά βρεῖτε». Μάταιος κόπος. Πρέπει νά *καταλάβετε* τό πρόγραμμα καί νά τό ὑπερασπίζετε.

Γράψτε μου κριτική τῶν ἄρθρων μου στό *«Προσβεστσένιγε»* — θά τά ποῦμε.

Νά ὑπερασπίζει κανείς τήν **κρατική** γλώσσα εἶναι αἶσχος. Αὐτό εἶναι ἀστυνομοκρατία. Νά *διδάσκεται ὅμως* ἡ ρωσική γλώσσα στά μικρά ἔθνη, σ' αὐτό δέν ὑπάρχει οὔτε ἴχνος ἀστυνομοκρατίας. Μά στ' ἀλήθεια δέν καταλαβαίνετε πραγματικά τή διαφορά ἀνάμεσα στή μαγκούρα τοῦ ἀστυνόμου καί στή διδαχή τοῦ ἐλεύθερου ἀνθρώπου; Καταπληκτικό!

«Ἐγώ ὑπερβάλλω τόν κίνδυνο τοῦ μεγαλορωσικοῦ ἐθνικισμοῦ»!!! Ἐδῶ ἀκριβῶς ὑπάρχει παραλογισμός! Δέν ὑποφέρουν μήπως τά 160 ἑκατομμύρια τῆς Ρωσίας ἀπό τόν *ἀρμενικό* ἤ τόν *πολωνικό* ἐθνικισμό; Δέν εἶναι ντροπή σ' ἕναν μαρξιστή τῆς *Ρωσίας* νά στέκεται στήν ἄποψη τοῦ ἀρμενικοῦ κουμασιοῦ; Ὁ μεγαλορωσικός ἐθνικισμός καταπιέζει καί κατευθύνει τήν *πολιτική* τῶν ἰθυνόντων τάξεων τῆς Ρωσίας, ἤ ὁ ἀρμενικός, ὁ πολωνικός;; Ἀπό «ἀρμενική» τυφλαμάρα γίνεστε Handlanger ** τῶν Πουρισκέβιτς καί τοῦ ἐθνικισμοῦ *τους!*

Σχετικά μ' ἕνα ἄλλο. Συγκεντρῶστε χωρίς καθυστέρηση καί στεῖλτε ἀκριβῆ στοιχεῖα: 1) γιά τό χρόνο καί τή συχνότητα ἔκδοσης

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Κριτικά σημειώματα γιά τό ἐθνικό ζήτημα» καί «Γιά τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν» (Ἅπαντα, 5ῆ ἔκδ., τόμ. 24ος, σελ. 113-148 καί τόμ. 25ος, σελ. 257-321). *Ἡ Σύντ.*

** — τσιράκι. *Ἡ Σύντ.*

σοσιαλδημ. ἐφημερίδων στή γεωργιανή, ἀρμενική καί στίς ἄλλες γλῶσσες στόν Καύκασο (ἀπό τήν τάδε ἡμερομηνία καί χρόνο ὥς...). Τόσα φύλλα. *Λικβινταριστικά καί δικά μας.* 2) Τιράζ ὅλων αὐτῶν. 3) Ἀριθμό ἐργατικῶν ὁμάδων πού ἔδοσαν εἰσφορές. 4) Ἄλλα στοιχεῖα. — **Βιαστεῖτε.** Γιά τή Βιέννη χρειάζονται *γεγονότα* καί ὄχι λόγια. Ἀπαντεῖστε ἀμέσως.

Δικός Σας *Β. Ι.*

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 6 τοῦ Ἰούλη 1914 στό Πορόνιν

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

268

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Σ. ΕΝΟΥΚΙΤΖΕ *

* * *

1) Πότε βγῆκε τό πρῶτο καί πότε τό τελευταῖο φύλο τῆς ἐφημερίδας; (ἀπό τό 1911).
2) Ἄν ὑπάρχουν στήν ἐφημερίδα χρηματικοί ἀπολογισμοί;
   • Πότε;
   Πόσοι;
   Ὅλα νά ὑπολογιστοῦν καί νά συνοψιστοῦν.
3) Ἄν ὑπάρχουν ἐργατικές ὁμάδες καί εἰσφορές.
   (Ὅλα νά ὑπολογιστοῦν *κατά χρονιές.)*
4) Ἐπίσης τά χαιρετιστήρια τῶν ἐργατῶν καί ἀποφάσεις.
5) Ἐπίσης οἱ ὑπόλοιπες ἀποφάσεις καί τά χαιρετιστήρια.
6) Ἐπίσης ψηφοφορία ὑπέρ τῆς «6-δας» καί τῆς «7-δας».
7) Καθετί τό *ἀνάλογο.*

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στό περιοδικό «Ἰστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 4

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

269

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

Dear friend! Σχετικά μέ τήν κοινή ἤ τίς διαφορετικές ἀντιπροσωπεῖες μέ τούς λικβινταριστές συνιστῶ νά μήν ἀποφασιστεῖ τώρα, δηλ. νά μή μιλήσεις. «Οἱ ἴδιοι οἱ ἀντιπρόσωποι θά ἀποφασίσουν» [336].

---

* Τό πρῶτο μέρος τοῦ γράμματος αὐτοῦ τό εἶχε ἀντιγράψει ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια ἀπό τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τόν Σ. Γκ. Σαουμιάν (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 302-303). *Ἡ Σύντ.*

(ἀλλά ἐμεῖς, βέβαια, θά κάνουμε δυό διαφορετικές: σύμφωνα μέ τό καταστατικό τῆς Διεθνοῦς πρέπει στήν ἀρχή νά δοκιμάσουμε μαζί, καί ἄν *δέν συμφωνήσουν* τότε τήν κατανομή τῶν ψήφων τήν ἀποφασίζει τό Γραφεῖο).

Σχετικά μέ τήν ἔκθεση τῆς Κολλοντάι συμφωνῶ μαζί σου: ἄς μείνει αὐτή, ὅμως ὄχι ἀπό τή Ρωσία. Καί σύ θά πάρεις τό λόγο στή συζήτηση πρώτη ἤ δεύτερη.

Best wishes. Yours truly * *B. I.*

Σήμερα περίμενα ἀπάντηση ἀπό σένα. Ἀκόμη δέν ὑπάρχει. Περισσότερο καιρό κάνουν τά γράμματα ἀπ' ὅ,τι ὥς τίς Βρυξέλλες.

Πήραμε τό δέμα: Many thanks. I' ve got your despatch. Many, many thanks! M-r chairman is *not yet* here!! And I do not yet know, if my proposition (to send you) will be voted (if not, Gregory will go himself). More thanks!! **

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 9 τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στή Λοβράν
(Αὐστροουγγαρία, τώρα Γιουγκοσλαβία)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

270

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

Ἀγαπητή φίλη! Τώρα συμφώνησα όριστικά μέ τόν Γκριγκόρι ὅτι αὐτός δέν πηγαίνει (ἡ Ζίνα εἶναι ἀκόμη ἄρωστη!) (ἐγώ ἐπίσης δέν πηγαίνω) καί ὅτι *ἐσύ μαζί μέ τόν Ποπόφ* (καί πιθανό + Κάμσκι + **Σαφάροφ** μόνο σάν γραμματέας) *ἐγκρίθηκες ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή*.

Αὔριο θά στείλω τήν ἀρχή καί τό τέλος τῆς ἔκθεσης. Σοῦ ἑτοιμάζω ἀκόμη ἕνα σωρό συμβουλές: εἶμαι βέβαιος πώς θά συντρίψεις

* — Τίς καλύτερες εὐχές. Ἀφοσιωμένος σέ Σᾶς. *Ἡ Σύντ.*

** — Εὐχαριστῶ πολύ. Πῆρα τό τηλεγράφημά σου. Μεγάλο, μεγάλο εὐχαριστῶ! Ὁ κ. πρόεδρος ὥς τήν ὥρα *δέν εἶναι ἐδῶ!!* Κι' ἐγώ δέν ξέρω ἀκόμη, ἄν θά γίνει δεκτή ἡ πρότασή μου (νά στείλουμε ἐσένα) (ἄν ὄχι, τότε ὁ Γκριγκόρι θά πάει ὁ ἴδιος). Εὐχαριστῶ καί πάλι!! *Ἡ Σύντ.*

περίφημα καί τόν Πλεχάνοφ (πηγαίνει!!) καί τόν Κάουτσκι (πηγαίνει). Θά τούς δόσουμε ἕνα μάθημα... ὑπέροχα!

Δικός σου *Β. Οὐ.*

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 9 τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στή Λοβράν
(Αὐστροουγγαρία, τώρα Γιουγκοσλαβία)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά,
σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

271

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

Dear friend!

Τώρα ἔστειλα γράμμα στόν Παπάσα (Mr. Harrison. 35. Mornington Crescent. 35. London. N. W.), πού εἶναι μέλος τοῦ ΔΣΓ καί τοῦ γράφω νά στείλει στόν Ποπόφ (Popoff, rue du Beffroi. 2. A. Bruxelles) πληρεξούσια γιά 5 ἄτομα.

Πετρόβα (= Ἰννέσα· δέν ἀξίζει νά ποῦμε τό ὄνομα στούς λικβινταριστές!)
Ποπόφ
Βλαντίμιρσκι
Γιούριεφ
Βολόντιν * (Σαφάροφ).
Οἱ δυό τελευταῖοι, *πιθανό δέν θά πᾶνε.*

Σοῦ ζητῶ μεγαλόκαρδη συγνώμη γιά τό μπερδεμένο γράμμα. We have many guests and I am extremely nervous, almost ill **.

Στέλνω συστημένη τήν ἔκθεση τῆς ΚΕ. Μετάφρασέ την, παρακαλῶ, δηλ. ἄρχισε νά τή μεταφράζεις ἀμέσως (κάνοντάς την ὅσο *περισσότερο πιό εὐγενική, ἀφαιρώντας* τίς ἀπότομες φράσεις καί τό ὑβρεολόγιο) καί, στήν πορεία τῆς μετάφρασης, νά στείλεις τό ρωσικό κείμενο στόν *Ποπόφ.*

(Ἄφησα γιά μένα τό πρόχειρό μου γιά νά στέλνω τίς τροποποιήσεις καί τίς συμπληρώσεις καί γιά νά I could take a counsel of Mr. Chairman who is not yet here but *must* come soon ***).

Σοῦ συνιστῶ νά κάνεις τή μετάφραση γιά τό λόγο σου, ὄχι γιά δημοσίευση στόν Τύπο καί ὄχι γιά τό Γραφεῖο (μετά ὁ Ποπόφ θά βγάλει

* Στό χειρόγραφο τά ἐπώνυμα Γιούριεφ, Βολόντιν εἶναι διαγραμμένα. *Ἡ Σύντ.*

** — Ἔχουμε πολλούς ἐπισκέπτες κι' ἐγώ ἐκνευρίζομαι φοβερά, εἶμαι σχεδόν ἄρωστος. *Ἡ Σύντ.*

*** — μπορέσω νά ἀνταλλάξω γνῶμες μέ τόν κύριο πρόεδρο, πού δέν ἦρθε ἀκόμη, ὅμως *πρέπει* νά ἔρθει σύντομα. *Ἡ Σύντ.*

ἀντίγραφο στό καθαρό ἀπό τό δικό σου πρόχειρο καί θά τό ὑποβάλει στό Γραφεῖο), προσπάθησε νά τήν κάνεις ἔτσι, ὅπως θά μιλοῦσες, βγάζοντάς τα πέρα μέ σημειώσεις. (Τό ρωσικό κείμενο πάρτο μαζί σου ὅμως **μή τό δίνεις** στούς λικβινταριστές, λέγοντας ὅτι δέν τό πῆρες μαζί σου, ἀλλά πῆρες μόνο τή μετάφραση.)

Ἄρχισε τή μετάφραση ἀπό τό IV μέρος («ὅροι»). Εἶναι τό πιό σπουδαῖο καί τό γρηγορότερο πρέπει νά τό στείλεις στόν Ποπόφ (πού πρέπει νά τό μελετήσει καί νά ἑτοιμαστεῖ ὁ ἴδιος καί νά μιλήσει μέ τόν Μπέρζιν).

NB Γράφοντας τό πρόχειρο τῆς ἔκθεσης στά γαλλικά, νά ἀφήσεις μέρος γιά τροποποιήσεις καί συμπληρώσεις.

Καλύτερα νά εἶσαι στίς Βρυξέλλες στίς 15. Ὅμως, ἄν δέν μπορεῖς, τότε καί στίς 16 σύμφωνοι. Ἀλληλογράφησε μέ τόν Ποπόφ.

NB Οἱ ἀριθμοί μέ μολύβι σημαίνουν τίς σελίδες τοῦ πρόχειροῦ μου ἐδῶ στήν περίπτωση τροποποιήσεων καί συμπληρώσεων.

Ἀνακοίνωνε, σέ παρακαλῶ, **συχνότερα** (ἔστω καί μέ συντομότατα γράμματα) γιά τήν πορεία τῆς προετοιμασίας σου, γιά τά ἀσαφῆ σημεῖα etc.

Yours very truly *Β. Ι.*

P. S. Σοῦ συνιστῶ νά ζητήσεις νά πάρεις τό λόγο γιά τήν ἔκθεση πρώτη, μέ δικαιολογία, ἄν χρειαστεῖ, τήν ἀρώστια τῶν παιδιῶν πού μπορεῖ νά σέ ὑποχρεώσει, ἄν πάρεις τηλεγράφημα, νά φύγεις ἀμέσως γιά τό σπίτι.

Γράφω στόν Κάμσκι καί τόν παρακαλῶ νά συγκεντρώσει **ὅλο** τό ὑλικό. Θά στείλω ἀπό δῶ αὔριο καί μεθαύριο τά *δ ε μ α τ ά κ ι α* σέ σένα καί στόν Ποπόφ.

Διάβασε τήν πίσω σελίδα, θά σοῦ χρειαστεῖ, κατά λάθος στήν πίσω σελίδα τοῦ γράμματος γιά σένα ἔγραψα στόν Ποπόφ!! *

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 10 τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στή Λοβράν
(Αὐστροουγγαρία, τώρα Γιουγκοσλαβία)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά,
σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

272

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Φ. ΠΟΠΟΦ

Ὅλα τά ντοκουμέντα πού θά σᾶς στείλουν ἀπό τό Παρίσι, τήν *Πετρούπολη* κ.ά. φυλάξτε τα ὅλα γιά τίς δουλιές σας στή διάσκεψη καί μετά *ἐ π ι σ τ ρ έ ψ ε τ έ τ α σ έ μ έ ν α τ α κ τ ο π ο ι η μ έ ν α.*

* Βλ. τό ἑπόμενο γράμμα. *Ἡ Σύντ.*

Ἄν ἀπό τήν Πετρούπολη στείλουν τή «Στόικαγια Μίσλ» [337], ἀρ. φύλ. 18 καί τίς ἀστικές ἐφημερίδες τῆς 4. IV καί 5. IV. 1914, τότε αὐτά πρέπει νά τά συμπεριλάβετε σάν ὑλικό γιά *τήν ἔκθεση τῆς ΚΕ* (πάνω στό ζήτημα τῆς στάσης τῶν λικβινταριστῶν ἀπέναντι στή διαδήλωση τῆς 4. IV [338]). Ἡ ἔκθεση στέλνεται στήν Ἰνέσσα.

Τό πιό κύριο καθῆκον τό δικό σας καί τοῦ Βλαντίμιρσκι (ἡ Ἰνέσσα — ὁμιλητής στά γαλλικά) εἶναι νά γράψετε ὅσο μπορεῖ μέ τή μεγαλύτερη ἀκρίβεια ὅ,τι γίνεται, ἰδιαίτερα τούς λόγους τῶν γερμανῶν *καί ἰδιαίτερα τοῦ Κάουτσκι* καί νά στείλετε ἔκθεση γι' αὐτά στήν ΚΕ.

Νά ἀπαιτήσετε τή μετάφραση ὅλων ἀνεξαίρετα τῶν ὑλικῶν στή γαλλική γλώσσα καί νά μήν παραδεχτεῖτε (μ' αὐτή τήν ἔννοια) τή γερμανική γλώσσα.

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 10 τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1959
στό περιοδικό «Βοπρόσι Ἰστόριι ΚΠΣΣ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη
φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

273

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

My dear friend! The precedent letter I' ve sent in too much hurry. Now I can more quietly speak about our «business» *.

Ἐλπίζω νά μπῆκες στό νόημα τῆς ἔκθεσης; [339] Τό πιό βασικό εἶναι οἱ ὅροι *1-13* (καί στή συνέχεια ὁ 14, πού περιέχει συκοφαντίες, εἶναι λιγότερο σημαντικός). Πρέπει νά τούς παρουσιάσετε πολύ παραστατικά.

NB: Ἡ προσθήκη γιά τή διαδήλωση τῆς 4. IV. 1914 *στήν ἔκθεση* νά μπεῖ ἐκεῖ πού μιλάει γιά τό *κλείσιμο* τῆς λικβινταριστικῆς ἐφημερίδας. Γιά τήν πλεχανοφική «Γεντίνστβο» νά μπεῖ στήν ἔκθεση ἐκεῖ πού γίνεται λόγος γιά τίς *ὁμάδες τοῦ ἐξωτερικοῦ*.

Εἶμαι βέβαιος ὅτι εἶσαι ἀπό τούς ἀνθρώπους ἐκείνους πού ἀναπτύσσουν τή δράση τους, γίνονται πιό σταθεροί, πιό δυνατοί καί τολμηροί, ὅταν βρίσκονται μόνοι τους σέ ὑπεύθυνο πόστο καί γι' αὐτό τό λόγο *δέν πιστεύω* καθόλου τούς ἀπαισιόδοξους, δηλ. ἐκείνους πού λένε ὅτι ἐσύ... εἶναι ζήτημα ἄν... Ἀνοησία καί πάλι ἀνοησία! Δέν πιστεύω! Θά τά καταφέρεις περίφημα! Μέ τήν ὑπέροχη γλώσσα σου θά τούς τσακίσεις στά σίγουρα ὅλους καί τόν Βαντερβέλντε δέν θά τόν ἀφήσεις νά διακόπτει καί νά φωνάζει. (Σέ περίπτωση πού θά συμβεῖ κάτι, νά

* — Ἀγαπητή μου φίλη! Τό προηγούμενό μου γράμμα τό ἔστειλα πολύ βιαστικά. Τώρα μπορῶ νά μιλῶ πιό ἤρεμα γιά τήν «ὑπόθεσή» μας. *Ἡ Σύντ.*

ὑποβάλεις ἐπίσημη διαμαρτυρία πρός *ὁλόκληρη* τήν ΕΕ καί ἀπειλή ἀποχώρησης + ἔγγραφη διαμαρτυρία ἀπομέρους ὁλόκληρης τῆς ἀντιπροσωπείας.)

Πρέπει νά σοῦ δόσουν τήν ἔκθεση. Θά πεῖς ὅτι τή ζητᾶς καί ὅτι *ἔχεις* συγκεκριμένες πρακτικές *προτάσεις*. Τί μπορεῖ νά εἶναι πιό πρακτικό καί ἀποδοτικό; Ἐμεῖς τίς δικές μας, ἐσεῖς τίς δικές σας, ἐκεῖ νά φανεῖ. Ἢ θά ἀποφασίσουμε πάνω στά γενικά σημεῖα, ἤ θά ὑποβάλουμε ἔκθεση στά συνέδριά μας, *ἐμεῖς στό συνέδριο τοῦ Κόμματός μας*. (Καί στήν πραγματικότητα εἶναι φανερό ὅτι δέν θά δεχτοῦμε *ἀπολύτως τίποτε.)*

Ἡ οὐσία, κατά τή γνώμη μου, εἶναι νά ἀποδείξουμε ὅτι μόνο ἐμεῖς ἀποτελοῦμε τό Κόμμα (ἐκεῖ ὑπάρχει εἰκονικός συνασπισμός ἤ ὁμαδοῦλες), μόνο ἐμεῖς ἀποτελοῦμε ἐργατικό κόμμα (ἐκεῖ εἶναι ἀστική τάξη, πού δίνει χρήματα καί ἐπιδοκιμάζει), μόνο ἐμεῖς ἀποτελοῦμε *πλειοψηφία,* τά 4/5.

Αὐτό εἶναι τό ἕνα. Καί δεύτερο: νά ἐξηγηθεῖ πιό *ἐκλαϊκευτικά* (ἐγώ δέν θά μποροῦσα νά τό καταφέρω αὐτό καθόλου, δέν ξέρω τή γλώσσα, ἐσύ ὅμως θά μπορέσεις), ὅτι ΟΕ = εἰκονικότητα. Ἡ πραγματικότητα πού κρύβεται κάτω ἀπ' αὐτή εἶναι παρά *μόνο* ἡ ὁμάδα τῶν λικβινταριστῶν-δημοσιολόγων στήν Πετρούπολη. Ἀπόδειξη; Ἡ φιλολογία...

Διάλυση τοῦ συνασπισμοῦ τοῦ Αὐγούστου. (Σύγκρ. «Προσβεστσένιγε», τεῦχ. 5, (ΝΒ ἀποχώρηση τῶν λεττονῶν.) τό ἄρθρο μου * τό στέλνω στόν Ποπόφ.)

Ἐπιχείρημα: στούς λεττονούς ἐσεῖς (δηλ. οἱ μπολσεβίκοι) ἔχετε μικρή ὑπεροχή, ἔχετε μικρή πλειοψηφία. Ἀπάντηση: Μάλιστα, μικρή εἶναι. Ἄν θέλετε περιμένετε, σύντομα θά γίνει écrasante ** ».

Τό Γενάρη τοῦ 1912 διαγράψαμε ἀπό τό Κόμμα τήν ὁμάδα τῶν λικβινταριστῶν. Τό ἀποτέλεσμα; Μήπως αὐτοί συγκρότησαν *καλύτερο* Κόμμα; *Κανένα*. Διαλύθηκε τελείως ὁ συνασπισμός τοῦ Αὐγούστου — ἡ ἀστική τάξη τούς βοηθάει — οἱ ἐργάτες φεύγουν ἀπ' αὐτούς. Ἢ δεχτεῖτε τούς ὅρους μας, ἤ καμιά rapprochement ***, χωρίς νά μιλήσουμε γιά unité ****!!

Ἐπιχειρήματα ἐνάντια στόν Γιαγγέλλο: *ξένο* Κόμμα. Δέν πιστεύουμε σ' αὐτό. Οἱ πολωνοί ἄς ἑνωθοῦν.

Ἐπιχείρημα ἐνάντια στήν Ρόζα Λούξεμπουργκ: *πραγματικότητα δέν εἶναι* τό Κόμμα *της*, ἀλλά «ἡ ἀντιπολίτευση». Ἀπόδειξη: ἀπό τή

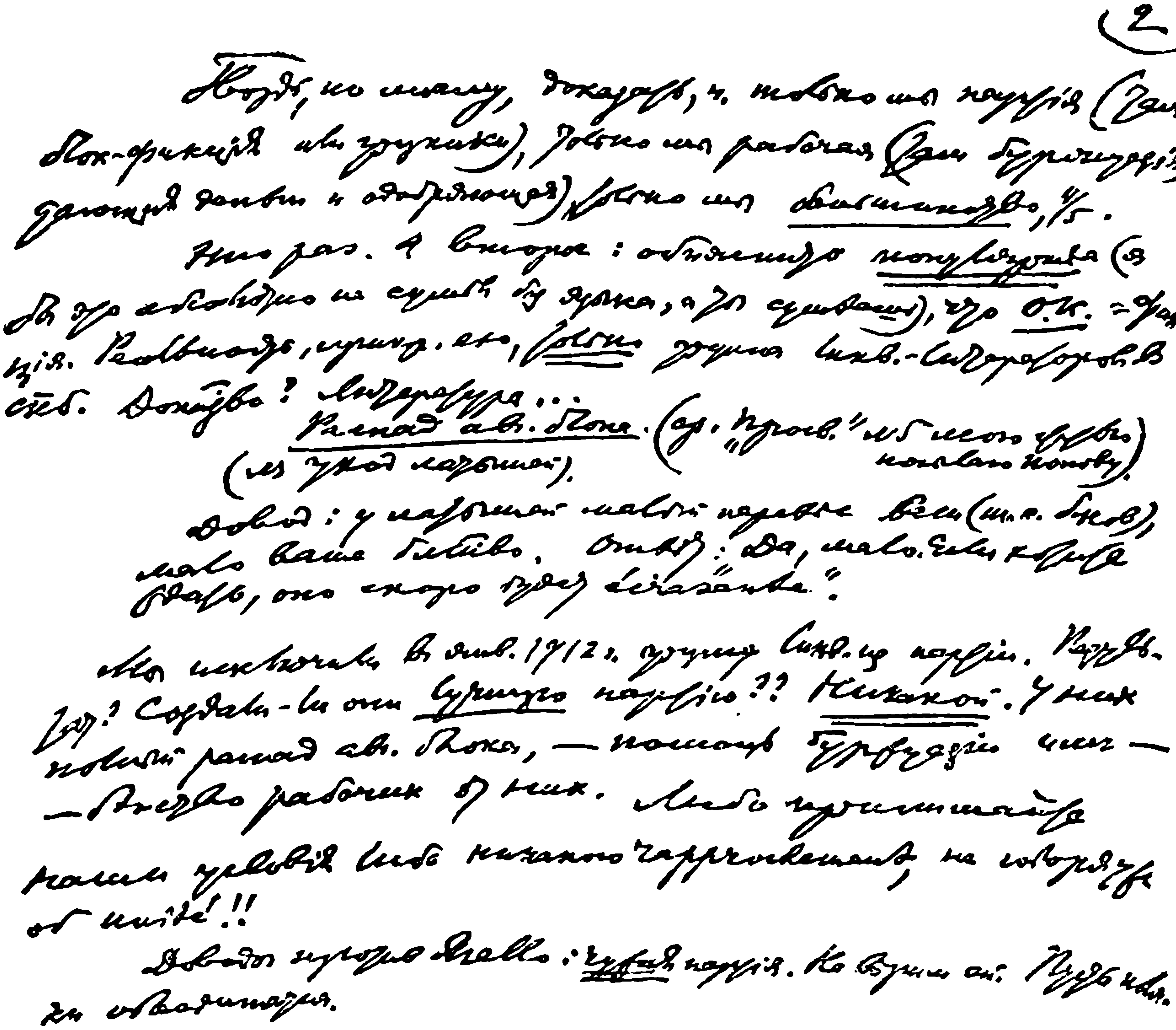
---

* Βλ. Β. Ι. Λένιν «Ἡ παραβίαση τῆς ἑνότητας, πού καλύπτεται μέ κραυγές γιά ἑνότητα» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 183-206). *Ἡ Σύντ.*

** — συντριπτική. *Ἡ Σύντ.*

*** — προσέγγιση. *Ἡ Σύντ.*

**** — ἑνότητα!! *Ἡ Σύντ.*

Ἡ δεύτερη σελίδα τοῦ γράμματος τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τήν Ι. Φ. Ἀρμάντ. — Ἀνάμεσα στίς 10 καί 16 τοῦ Ἰούλη 1914.

Βαρσοβία βγῆκαν *3 ἐκλέκτορες* ἀπό τήν ἐργατική κουρία: *ὁ Ζαλέβσκι, ὁ Μπρονόβσκι* καί ὁ Γιαγγέλλο. *Καί οἱ δυό πρῶτοι* εἶναι ἀντιπολίτευση. (Ἄν ἡ Ρόζα τό ἀποσιωπήσει, τραβῆξτε την ἀπό τή γλώσσα. Ἄν τό ἀρνηθεῖ, νά ζητήσεις τά πρακτικά καί νά ὑποσχεθεῖς ὅτι θά *ξεσκεπάσουμε* τήν *ἀνακρίβεια* τῆς Ρόζας Λ.) Κι' ἔτσι **ὅλοι οἱ σοσιαλδημοκράτες** ἐκλέκτορες ἀπό τή Βαρσοβία = ἀντιπολίτευση (ἐκλογές στήν IV Δούμα). Καί στήν ὑπόλοιπη Πολωνία; *ἄγνωστο!!* Δόστε τά *ὀνόματα* τῶν ἐκλεκτόρων!!

Τό γράμμα τοῦ Κάουτσκι ἐνάντια στήν Ρόζα καί ὑπέρ τῆς ἀντιπολίτευσης δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα» [340].

Τό φύλλο αὐτό τό στέλνω στόν Ποπόφ. Μπορεῖτε νά *χρησιμοποιήσετε ἀποσπάσματα ἀπ' αὐτό.*

Γενικά φαίνεται ὅτι σοῦ ἔστειλα *πάρα πολλές* «λεπτομέρειες» (ὅπως ζήτησες) καί ὄχι πολύ λίγες.

Πάντως οἱ τρεῖς σας μαζί θά βρεῖτε στοιχεῖα, ἐπιχειρήματα καί γεγονότα καί ἔχετε πάντα τό δικαίωμα νά σκεφτεῖτε χωριστά γιά τόν καθορισμό τοῦ ὁμιλητῆ ἀπό τήν ἀντιπροσωπεία etc.

Ἡ ΟΕ καί ἡ Μπούντ *θά λένε* ψέματα ἀσύστολα:

...«Καί αὐτοί, λέει, ἔχουν παρανομία. Τήν εἶχε ἀναγνωρίσει ἡ συνδιάσκεψη τοῦ Αὐγούστου»...

Ψέματα! Δημοσιεύματα τοῦ ἐξωτερικοῦ. Οἱ ἐφημερίδες;

Ἡ ἀποχώρηση τῶν λεττονῶν; Ἡ γνώμη τους;

Ἀποσπάσματα ἀπό τό «Νάσα Ζαριά» καί τή «Λούτς» ἐνάντια στήν παρανομία!! (Αὐτό εἶναι «ἀποτυχημένες φράσεις»;; Δέν εἶναι ἀλήθεια! Αὐτό λέγεται *πιό κάτω* *ἀπό μιά χούφτα* λικβινταριστῶν ἐργατῶν καί αὐτό ἀποτελεῖ ὁλοφάνερη ἀποδιοργάνωση.)

Ἤ: καί σεῖς δέν ἔχετε παρανομία.

ἡ «Πράβντα» μέ 40 000 ἀντίτυπα φωνάζει γιά παρανομία; Ἤ μήπως οἱ ἐργάτες ἀφήσουν νά τούς ἐξαπατοῦν;;

ἡ σύσκεψη τοῦ καλοκαιριοῦ 1913 καί ἡ *ἀπόφασή* της: νά πάρει θέση ἡ ἑξάδα τῶν βουλευτῶν. Καί στή συνέχεια οἱ 6722 ψῆφοι πού δόθηκαν σέ μᾶς καί οἱ 2985 ἐνάντια σέ μᾶς. Πλειοψηφία 70%!!

Στά συνδικάτα καί τά ἀσφαλιστικά ταμεῖα νά *ἐπιμείνουμε* περισσότερο: αὐτό ἐπιδρᾶ πάρα πολύ στούς εὐρωπαίους. Δέν θά ἐπιτρέψουμε στούς λικβινταριστές νά ἀποδιοργανώσουν τήν πλειοψηφία μας στά συνδικάτα καί στά ἀσφαλιστικά ταμεῖα!!

I' ve forgotten the money question. We will pay for letters, *telegrams* (please wire oftener) & railway expenses, hotel expenses & so on. Mind it!

If possible try to be on Wednesday evening already in Brussels in order to arrange, *prepare* the delegation, νά συνεννοηθεῖτε & so on.

If you succeed to receive the first report, for 1–2 hours, – it is almost all *. Στή συνέχεια ἀπομένει νά «ἀποκρούσεις», νά ψαρεύεις τίς contrepropositions ** «τους» (καί στά 14 ζητήματα) καί νά δηλώνεις: *δέν συμφωνοῦμε*, θά τό βάλουμε στό συνέδριο τοῦ Κόμματός μας. (Δέν θά δεχτοῦμε οὔτε μιά πρότασή τους.)

Very truly. Yours *B. I.*

Ἄν γίνει λόγος γιά τά μεσεγγυητικά, τότε νά ἀναφερθεῖς στήν ἀπόφαση τοῦ Γενάρη τοῦ 1912 *** καί θά ἀρνηθεῖς νά μιλήσεις παραπέρα. Ἐμεῖς — θά πεῖς — δέν παραιτούμαστε ἀπό τό δικαίωμά μας!!

Στέλνω στόν Ποπόφ τά ἄρθρα τοῦ Πλεχάνοφ (ἀπό τήν «Πράβντα») γιά τούς **λικβινταριστές** ****. Νά ἀναφέρεις ἀποσπάσματα καί νά πεῖς ὅτι ἡ «Πράβντα» παραμένει *μέ τήν ἴδια* γνώμη.

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 10 καί 16 τοῦ Ἰούλη 1914 στό Πορόνιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1950 στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 35ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

274

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΟΙΚΟ «ΠΡΙΜΠΟΪ»

Ἀξιότιμε συνάδελφε! Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ γιά τήν ἀποστολή τοῦ τέλους τοῦ βιβλίου «Ὁ μαρξισμός καί ὁ λικβινταρισμός». Ἀπευθύνομαι μέ μιά ἀκόμη πολύ σοβαρή παράκληση. Στεῖλτε μου, παρακαλῶ, ἀμέσως, ὅλα τά τυπωμένα φύλλα τοῦ βιβλίου αὐτοῦ (δηλ.

* — Ξέχασα τό χρηματικό ζήτημα. Ἐμεῖς θά πληρώνουμε τά γράμματα, τά *τηλεγραφήματα* (σέ παρακαλῶ νά στέλνετε τηλεγραφήματα πιό συχνά) καί τά ἔξοδα στούς σιδηροδρόμους, τά ἔξοδα στά ξενοδοχεῖα κτλ. Νά τό θυμᾶσαι αὐτό!

Ἄν εἶναι δυνατό φρόντισε νά βρίσκεσαι τήν Τετάρτη τό βράδυ στίς Βρυξέλλες, νά κουβεντιάσεις, *νά προετοιμάσεις* τήν ἀντιπροσωπεία, νά συνεννοηθεῖτε κτλ.

Ἄν καταφέρεις νά πάρεις τήν πρώτη εἰσήγηση γιά 1-2 ὧρες — αὐτό εἶναι τό πᾶν σχεδόν. *Ἡ Σύντ.*

** — ἀντιπροτάσεις. *Ἡ Σύντ.*

*** Βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 161. *Ἡ Σύντ.*

**** Πρόκειται γιά τά ἄρθρα τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ «Κάτω ἀπό καταιγιστικά πυρά (Πεταχτές σημειώσεις)», πού δημοσιεύτηκαν στήν «Πράβντα» τόν Ἀπρίλη-Ἰούνη 1913. *Ἡ Σύντ.*

ὅλο τό βιβλίο) στή διεύθυνση: rue du Beffroi. 2. A. Bruxelles. M-r Jean *Popoff.* Εἶναι μιά πολύ σοβαρή ὑπόθεση, πού δέν ἐπιδέχεται οὔτε ἕνα λεπτό ἀναβολή. Στεῖλτε τα μέ τό ἐξπρές, βρεῖτε ἕναν σύνδεσμο καί στεῖλτε τον εἰδικά στό σιδηροδρομικό σταθμό τῆς Βαρσοβίας. Ὅλα τά ἔξοδα θά τά πληρώσω ἀμέσως, μέ εἰδική ἐπιταγή, ἄν τό ζητήσετε.

Ἐάν ἔχετε τήν ἐλάχιστη δυνατότητα παρακαλῶ, (γιά μιά ὑπόθεση τόσο σοβαρή, πράγμα πού γίνεται μιά φορά στά δυό χρόνια) νά συγκεντρώσετε συμπληρωματικά ὑλικά (ὅλα τά φύλλα τῆς «Πράβντα» καί τῆς «Σέβεργαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα» 2 ἑβδομάδων, τό «Νάσα Ζαριά» καί τά *μαργαριτάρια* τῆς φιλολογίας τῶν λικβινταριστῶν, συμβουλευτεῖτε μέ τόν διευθυντή τῆς «Τρουντοβάγια Πράβντα» [341]). Μέ τό ἴδιο πακέτο. Ἐλπίζω νά μή μοῦ ἀρνηθεῖτε. Τά ἄρθρα τοῦ Μπούλκεν καί τοῦ Μάρτοφ στό τεῦχ. 3 τοῦ «Νάσα Ζαριά», τά ἄρθρα τοῦ Ἀξελρόντ γιά τήν κομματική μεταρύθμιση — δηλαδή τήν ἐπανάσταση, τή «Στόικαγια Μίσλ», ἀρ. φύλ. 18, τίς ἀστικές *ἀπογευματινές* ἐφημερίδες τῆς Πετρούπολης τῆς 4. IV. 1914 καί τίς πρωινές τῆς 5. IV. 1914, τά ἄρθρα γιά τό συνασπισμό τῶν ναρόντνικων μέ τούς λικβινταριστές στήν ἀσφαλιστική καμπάνια. Ὅλα ὅσα *μπορεῖτε* ὥς τήν ἀναχώρηση (τῆς βραδινῆς) ταχυδρομικῆς ἁμαξοστοιχίας τῶν σιδηροδρόμων Βαρσοβίας.

Γράφτηκε στίς 11 τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στό περιοδικό «Ἰστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 4

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο (τῆς μυστικῆς λογοκρισίας)

275

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

Ἀγαπητή φίλη! Σήμερα (Κυριακή) ἦρθαν δυό ἐργάτες, πολύ καλά παιδιά, ἀπό τήν πρωτεύουσά μας. Ὁ νέος πρόεδρος * τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας μας θά ἔρθει αὔριο ἤ στίς ἐπόμενες μέρες.

Τά νέα εἶναι καλά. Τώρα εἶναι ἐξαιρετικά σπουδαία ἡ συμμετοχή σου στήν «ἑνωτική» συνδιάσκεψη τῶν Βρυξελλῶν. Ἐσύ μπορεῖς νά τά καταφέρεις πολύ, πολύ γρήγορα, νά πᾶς στίς 16 τό πρωί καί νά φύγεις ἀπό τίς Βρυξέλλες στίς 18 τό βράδυ. Εἶσαι σύμφωνη; Μήπως δέν εἶναι ἀλήθεια;

Παρακαλῶ, δόσε τή συγκατάθεσή σου.

Δικός σου *Β. Ι.*

* — Γκ. Ι. Πετρόβσκι. *Ἡ Σύντ.*

P. S. Τώρα θά σοῦ γράφω συχνά γιά νά σέ κρατῶ ἐνήμερη τῶν γεγονότων.

Γράφτηκε στίς 12 τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στή Λοβράν,
(Αὐστροουγγαρία, τώρα Γιουγκοσλαβία)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά,
σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά ἀγγλικά

276

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

Ἀγαπητή φίλη! Σέ εὐχαριστῶ πάρα πολύ γιά τή συγκατάθεσή σου. Εἶμαι ἐντελῶς σίγουρος ὅτι θά παίξεις ὑπέροχα τό σπουδαῖο ρόλο σου καί θά δόσεις ἐπάξια ἀπάντηση στόν Πλεχάνοφ, στήν Ρόζα Λούξεμπουργκ καί στούς Κάουτσκι καί Ρουμπανόβιτς (τόν ἀναιδή!), πού πηγαίνουν στίς Βρυξέλλες μέ τήν ἐλπίδα νά ὀργανώσουν ἐκδηλώσεις διαμαρτυρίας ἐνάντιά μας γενικά καί εἰδικότερα ἐνάντιά μου.

Ἐσύ ξέρεις τήν ὑπόθεση ἀρκετά καλά, μιλᾶς καλά, καί εἶμαι σίγουρος ὅτι τώρα θά μπορέσεις νά εἶσαι ἀρκετά «αὐθάδης». Παρακαλῶ, μή τό ἐξηγεῖς «ἀπό κακή πλευρά», ἄν ἐγώ σοῦ δίνω μερικές συμβουλές γιά νά διευκολύνω τήν ἐκπλήρωση τοῦ βαριοῦ καθήκοντός σου. Ὁ Πλεχάνοφ ἀγαπᾶ «νά φέρνει σέ ἀμηχανία» τίς συντρόφισσες, λέγοντάς τους «ξαφνικά» ἀβρότητες (στά γαλλικά κτλ.). Πρέπει νά εἶσαι ἕτοιμη γι' αὐτό γιά γρήγορη ἀπάντηση, ὅπως: εἶμαι καταγοητευμένη, σύντροφε Πλεχάνοφ, εἶστε πραγματικά παλιός γυναικάς (ἤ εὐγενής καβαλιέρος), ἤ κάτι ἄλλο παρόμοιο γιά *νά τοῦ κόψεις τό βήχα ἀμέσως* μέ λεπτότητα. Πρέπει νά ξέρεις ὅτι ὅλοι θά θυμώσουν πολύ (ἐγώ πολύ χαίρομαι!), βλέποντας ὅτι ἐγώ ἀπουσιάζω καί ἴσως νά θελήσουν νά ἐκδικηθοῦν ἐσένα. Ὅμως εἶμαι σίγουρος πώς θά δείξεις τά «νυχάκια σου» μέ τόν καλύτερο τρόπο. Ἐνθουσιάζομαι ἀπό πρίν μέ τή σκέψη πώς θά συντριβοῦν δημόσια, συναντώντας μιά ψυχρή, ἤρεμη καί λίγο περιφρονητική ἀπόκρουση.

Ὁ Πλεχάνοφ ἀγαπᾶ νά «ὑποβάλει ἐρωτήματα», ἐμπαίζοντας τούς ἐρωτώμενους. Συμβουλή μου: νά τόν κόψεις ἀμέσως — Ἐσεῖς ἔχετε τό δικαίωμα, ὅπως καί κάθε μέλος τῆς συνδιάσκεψης, νά κάνετε ἐρωτήσεις, ὅμως ἐγώ ἀπαντῶ γενικά ὄχι σέ σᾶς προσωπικά, ἀλλά σέ ὅλη τή συνδιάσκεψη, γι' αὐτό παρακαλῶ θερμότατα νά μή μέ διακόπτετε — γιά νά μετατρέψεις ἀμέσως «τήν ὑποβο-

λή ἐρωτήσεων» σέ *ἐπίθεση* ἐνάντιά του. Ἐσύ πρέπει νά κρατᾶς διαρκῶς ἐπιθετική στάση. Ἤ ἔτσι: ἐγώ, ἀντί ἀπάντηση καί γιά ἀπάντηση (ἐγώ *ἔτσι* προτιμῶ) *θά πάρω τό λόγο* μέ τή σειρά καί Σεῖς θά ἱκανοποιηθεῖτε ἀπόλυτα. Ἀπό δική μου πείρα αὐτό εἶναι ὁ καλύτερος τρόπος ἐνάντια στούς αὐθάδεις. Αὐτοί εἶναι δειλοί καί ἀμέσως θά καθηλωθοῦν, θά τούς κοπεῖ ἡ φωνή.

Αὐτοί δέν ἀγαπᾶνε νά παραθέτουμε περικοπές ἀπό τίς ἀποφάσεις. Αὐτό ὅμως εἶναι ἡ καλύτερη ἀπάντηση: ἐγώ ἦρθα ἐδῶ κυρίως γιά νά μεταδόσω τίς *ἐγκριμένες* κομματικές ἀποφάσεις τοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματός μας. Ὅποιος ἐνδιαφέρεται γιά τίς ἀποφάσεις αὐτές, ἐγώ θά ἐκθέσω λοιπόν μιά ἀπ' αὐτές.

Ἰδιαίτερα nota bene καί κοίταξε ἀπό νωρίτερα:

1) τήν ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης τοῦ Γενάρη 1912 σχετικά μέ τήν ἀνακήρυξη τῆς συνδιάσκεψης [342]. Αὐτό γιά τό ζήτημα τῆς *νομιμότητας* τῆς συνδιάσκεψης τοῦ Γενάρη 1912 (ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ, πιθανό, νά βάλει τό ζήτημα τῆς νομιμότητας, μά καί οἱ ἄλλοι ἐπίσης). (Ἐδῶ πού τά λέμε: μέ χαροποιεῖ ὅτι... οἱ γερμανοί θά σέ καταλάβουν ἄσχημα, ἤ καθόλου δέν θά σέ καταλάβουν — κάθησε κοντά στήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή καί μίλα *γι' αὐτούς*. Ἐσύ ὅμως ἡ ἴδια ἔχεις *ὁλόκληρο* τό δικαίωμα νά ζητήσεις ἀπό τόν Χούισμανς ὕστερα ἀπό κάθε ὁμιλία στά γερμανικά: μετάφραση, παρακαλῶ!)

2) Τίς ἀποφάσεις τοῦ 1912 καί τοῦ 1913 γιά τίς **εὐλύγιστες** μορφές [343] (γιά τόν Κάουτσκι: αὐτός ὁ ἀνόητος δέν μπορεῖ νά καταλάβει τίς διαφορές ἀνάμεσα στήν παραδοχή τῆς παράνομης δράσης καί στήν ἀναζήτηση *νέων* μορφῶν κάλυψης τῆς παράνομης αὐτῆς δράσης καί τῆς ὀργάνωσής της).

3) Τίς ἀποφάσεις τοῦ ΙΙ. 1913 *γιά τήν ἑνότητα ἀπό τά κάτω* [344] («Ἐσεῖς, λέει, ἀποκλείετε 670 ὁμάδες ἐργατῶν!!» Παραλογισμός! Ἐμεῖς τίς *καλοῦμε*. — «Ἡ πλειοψηφία, λέει, δέν ἔχει τό δικαίωμα νά ἀποκλείει τή μειοψηφία». — Μέ ἐξαίρεση τήν περίπτωση πού ἡ μειοψηφία ματαιώνει τή θέληση τῆς πλειοψηφίας, δέν πειθαρχεῖ στίς ἐπίσημες ἀποφάσεις. Αὐτό καί εἶναι ἡ δική μας περίπτωση).

Δικός σου *Β. Οὐ.*

Συνιστῶ νά μή ξεχάσεις τόν *ἐπίσημο* (πάρε τό γαλλικό κείμενο τῆς ἀπόφασης τοῦ ΔΣΓ τοῦ ΧΙΙ. 1913 ἀπό τόν Ποπόφ ἤ ἀπό τόν Χούισμανς) καθορισμό τοῦ σκοποῦ τῆς συνδιάσκεψης:

Νά ἐκφράσουμε ἀπό κοινοῦ τή γνώμη μας
γιά τά διαφιλονικούμενα σημεῖα!!

Μόνο! νά ἐκφράσουμε ἀπό κοινοῦ τή γνώμη μας, ἐσύ αὐτό καί πρόκειται νά κάνεις.

Γιά τήν *ἐκλαϊκευτική* (πρέπει νά εἶσαι ἐξαιρετικά ἐκλαϊκευτική μέ τούς γάλλους) ἐξήγηση εἶναι ἐπίσης πολύ σπουδαῖο τό θέμα γιά τήν παράνομη ὀργάνωση, γιά τήν ἀπαιτούμενη *ἀπό τήν ὀργάνωση αὐτή* ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη, συνωμοτικότητα etc. Σέ Σᾶς, τούς εὐρωπαίους, τά πράγματα εἶναι καλά: ἀνοιχτό Κόμμα, νόμιμο, ὑπάρχουν κατάλογοι τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος, ὑπάρχει ἀνοιχτή ἐπίβλεψη καί ἔλεγχος!! Ὁπότε *ὅλα* εἶναι εὔκολα!!

Σέ μᾶς ὅμως *δέν εἶναι δυνατό* νά ὑπάρχει ἀκριβής καί φανερός καθορισμός τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος σέ μιά παράνομη ὀργάνωση καί δέν εἶναι δυνατός ὁ φανερός ἔλεγχος. Γι' αὐτό ἀπαιτεῖται maximum ἐμπιστοσύνης καί νά τηρεῖται ἡ πειθαρχία καί νά γίνεται ἡ δουλιά συσπειρωμένα, ἐνῶ οἱ λικβινταριστές, ἀπαρνούμενοι τήν παράνομη δουλιά, καταστρέφουν τήν ἴδια τή δυνατότητα γιά κοινή δουλιά.

Εἶναι ὡστόσο λαθεμένη ἡ γνώμη ὅτι στή Ρωσία δέν μπορεῖ τώρα νά καθοριστοῦν *οἱ δυνάμεις* τῶν ρευμάτων, μέ *ποιόν* εἶναι ἡ πλειοψηφία.

Χάρη στήν ἐφημερίδα, *στίς εἰσφορές ἀπό τίς ἐργατικές ὁμάδες* etc. *εἶναι δυνατό* νά καθοριστοῦν μέ πλήρη σιγουριά καί χωρίς ἀμφιβολία.

(Ἔστειλα στόν Ποπόφ μιά σειρά πίνακες καί ντοκουμέντα γιά μετάφραση τῶν ἐπιφυλλίδων καί ὑποβολή στό Γραφεῖο.)

Κατά τή γνώμη τοῦ Γκριγκόρι, δέν κάνει νά φύγεις ἐξαιτίας τῆς ἄρνησης νά κρατηθοῦν πρακτικά καί νά δημοσιευτοῦν· ὅμως γραπτή δήλωση πρέπει νά ὑποβάλεις. *Ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή* εἶναι ὁ **μεσολαβητής**. Αὐτό πρέπει νά τό θυμᾶσαι καλά, (αὐτό ὑπάρχει στήν ἐπίσημη ἀπόφαση τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου τοῦ XII. 1913). Δέν εἶναι κριτής, ἀλλά *μεσολαβητής*. Ἄν συμβεῖ τίποτε, ἔτσι καί νά δηλώσεις: εὐχαριστοῦμε γιά τή μεσολάβηση, τή δεχτήκαμε πρόθυμα, νά διαβάσεις τήν περικοπή τῆς ἀπόφασης τοῦ ΔΣΓ (XII. 1913). Μιά λέξη εἶναι «μεσολάβηση», ὅμως ἀπό τό μεσολαβητή παρακαλοῦμε νά διαβιβάσει στόν ἀντίπαλο: 1) τούς *ὅρους* μας καί 2) *τά ἀντικειμενικά στοιχεῖα*. Αὐτό εἶναι ὅλο!!

NB. Εἴμαστε *αὐτόνομο* Κόμμα. Νά τό θυμᾶσαι καλά αὐτό. **Κανείς** δέν ἔχει τό δικαίωμα νά μᾶς ἐπιβάλει ξένη θέληση καί τό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο *δέν ἔχει τό δικαίωμα*. Ἄν ὑπάρξουν *ἀπειλές*, αὐτό θά εἶναι **μόνο λόγια**.

Αὔριο στέλνω τό τέλος τῆς ἔκθεσης. Τώρα γιά σένα εἶναι καιρός φούριας, μά τήν πίστη μου, ἡ προθεσμία εἶναι λίγη, ἡ δουλιά πολλή! Εὐχαριστῶ ἐκ τῶν προτέρων.

Ἀφοσιωμένος *Β. Ι.*

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 13 τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στή Λοβράν
(Αὐστροουγγαρία, τώρα Γιουγκοσλαβία)

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1959 στό περιοδικό «Βοπρόσι Ἰστόριι ΚΠΣΣ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

277

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

Ἀγαπητή φίλη!

Στέλνω τά ὑλικά.
Μεταφράστε
τίς ἐπικεφαλίδες

1) *τῶν χρηματικῶν εἰσφορῶν*

αὐτά νά ἐπιστραφοῦν {
2) *τῶν οἰκονομικῶν* ἀπολογισμῶν τῆς *«Λούτς»*
3) » » » τῆς *«Πράβντα»*
}

4) Ἀντικειμενικά στοιχεῖα

Καί ὅλα θά τά ὑποβάλουμε *στό Γραφεῖο.*

Τά ὑπόλοιπα γιά τήν ἔκθεση καί γιά τίς ὁμιλίες. Φυλάξτε τα ὅλα καί μετά *ἐπιστρέψτε τα.*

Ἑτοιμαστεῖτε!!

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 14 τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στή Λοβράν
(Αὐστροουγγαρία, τώρα Γιουγκοσλαβία)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

278

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Ε. ΖΗΝΟΒΙΕΦ

Ὁ Γκανέτσκι στέλνει «τελεσίγραφο»: νά δόσουμε 250 κορῶνες, διαφορετικά δέν πᾶνε στίς Βρυξέλλες. — Δέν τοῦ στέλνουμε!

Ἐγώ εἶμαι ἀπόλυτα κατά. Θά εἶναι ἀκόμη καλύτερα ἄν *αὐτοί* [345] δέν πᾶνε. Ὁ Τίσκα ἄς συμφιλιωθεῖ μέ τό P. P. S. κι' ἐμεῖς *περιμένουμε* τήν ἀπάντηση τῆς ἀντιπολίτευσης.

Θαυμάσια!

Ἀνακοινῶστε στόν Γκανέτσκι τήν **ἀρνητική** ἀπάντηση!

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 16 τοῦ Ἰούλη 1914
στό Πορόνιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1950 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

279

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

Ἀγαπητή φίλη! Κάνουμε ειδική συνεδρίαση μέ τό νέο πρόεδρο καί μέ τούς ἄλλους ἐργάτες [346]. Ἡ κατάσταση ὑπέροχη. Χάρηκα ἐξαιρετικά γιά σένα καί σέ εὐχαριστῶ, γιατί μέ ἀπάλλαξες ἀπό τά καθήκοντά μου στίς Βρυξέλλες (ὁ Μάρτοφ στίς Βρυξέλλες. Τό καθῆκον σου εἶναι πολύ δύσκολο, ὅμως ἐξαιρετικά σπουδαῖο). Σέ εὐχαριστῶ πάρα πολύ γιά τή δουλιά σου, τήν τόσο δυσάρεστη καί τόσο ἐπιδέξια.

Τό συνέδριό μας θά γίνει τόν Αὔγουστο [347]. Σχεδόν ὅλα τά ἀπαραίτητα χρήματα ἤδη βρίσκονται στά χέρια μας.

Σέ παρακαλῶ, μίλησε μέ τόν Μπέρζιν. Ποιά εἶναι ἡ γνώμη του καί τά σχέδιά του; Ποιός ἀπ' αὐτούς μπορεῖ νά πάρει μέρος; Ἡ ΚΕ τους; Ἤ ὄχι; Ἤ ἀκόμη ἀντιπρόσωποί τους ἀπό τίς τοπικές ὀργανώσεις; Τό συνέδριό μας πρέπει νά διεξαχθεῖ καλά. Μίλησε μαζί του εἰλικρινά καί γιά τά παραπέρα θά ἀλληλογραφήσουμε.

Τή νύχτα τοῦ Σαββάτου τηλεγράφησέ μας ὁπωσδήποτε καί πιό διεξοδικά τά συμπεράσματα, τά ἀποτελέσματα κ.ἄ. Τήν Κυριακή τό τηλεγραφεῖο μας εἶναι ἀνοιχτό *μόνο* στίς 8-10 τό πρωί.

Ὁ πρόεδρός μας θά εἶναι ἐδῶ μέχρι τήν Κυριακή. Πρέπει νά μάθει τά ἀποτελέσματα.

Ἐφόσον ρωτήσουν στή συνδιάσκεψη, ἄν θά προσκαλέσουμε (δηλαδή ἡ ΚΕ μας) στό συνέδριο τίς *ἐθνικές* ὀργανώσεις, ἀπάντηση: *ναί*.

Εἰλικρινά ἀφοσιωμένος σέ σένα *Β. Ι.*

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 16 τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στίς Βρυξέλλες

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά ἀγγλικά

280

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Λ. ΣΚΛΟΒΣΚΙ

Ἀγαπητέ φίλε! Ξέρετε, ἀλήθεια, πῶς τελείωσε ἡ συνδιάσκεψη τῶν Βρυξελλῶν; Ἡ πολωνική ἀντιπολίτευση πέρασε μέ τούς λικβινταριστές! Τώρα θά ἔχουμε περίοδο προδοσιῶν, ὅμως αὐτό τίποτε δέν θά ἀλλάξει.

Εἶναι καθαρό ὅτι ἐμεῖς δέν θά μπερδευτοῦμε μέ τό «κοινό συνέδριο» — λικβινταριστές + οἱ Ρόζες + οἱ Ἀλέξινσκι + οἱ Πλεχάνοφ [348].

Πῶς πάει ἡ ὑγεία τοῦ Σαμόιλοφ; Ὑπάρχει σοβαρή καλυτέρευση; Θά εἶναι ὑγιής ὥς τό συνέδριο τῆς Βιέννης; (Μέ τήν εὐκαιρία, ἑτοιμάζεστε Σεῖς γιά τή Βιέννη; Ἀπαντεῖστε πιό διεξοδικά.) Γράψτε ὅσο τό δυνατό πιό λεπτομερειακά γιά τόν Σαμόιλοφ.

Τί τοῦ βρῆκαν στό στομάχι;

Χαιρετισμούς στήν οἰκογένεια! Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε ὕστερα ἀπό τίς 18 τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στή Βέρνη

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

281

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Ε. ΓΚΕΡΜΑΝ

Ἀγαπητέ σύντροφε Γκέρμαν!

Μοῦ φαίνεται ὅτι ἀρχίζει μιά *σημαντική* περίοδος στίς σχέσεις ἀνάμεσα στή λεττονική σοσιαλδημοκρατία καί στό ΣΔΕΚΡ (πού ἐκπροσωπεῖται ἀπό τήν ΚΕ — ἀπέναντι στό δικό μας *κομμάτι* τοῦ ΣΔΕΚΡ — ἄν αὐτό ἀρέσει στούς λεγκιτιμιστές σας, πού θέλουν νά «ὑπολογίζουν» τούς λικβινταριστές).

Ἐδῶ χρειάζεται σαφήνεια καί τιμιότητα.

Τό 1911-1914 οἱ λεττονοί (ἡ ΚΕ τους) ἦταν λικβινταριστές.

Στό συνέδριο τοῦ 1914 * ἦταν ἀντίπαλοι τοῦ λικβινταρισμοῦ, ὅμως *οὐδέτεροι* ἀνάμεσα στήν ΟΕ καί τήν ΚΕ.

Τώρα, ὕστερα ἀπό τίς Βρυξέλλες, ὕστερα ἀπό τήν ἀπόφαση ἀρ. 32, πού δημοσιεύτηκε στήν «Τρουντοβάγια Πράβντα» [349], οἱ λεττονοί θέλουν νά μποῦν στό Κόμμα μας, νά κλείσουν συμφωνία μέ τήν ΚΕ.

Εἶναι καλό αὐτό;

Εἶναι καλό, ἄν καταλάβουν ξεκάθαρα τό τί κάνουν καί κρατοῦν τίμια στάση ἀπέναντι σ' αὐτό.

* Στό IV συνέδριο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς ἀκρινῆς περιοχῆς τῆς Λεττονίας. *Ἡ Σύντ.*

Εἶναι ἄσχημο, ἄν τό κάνουν χωρίς καθαρή συνείδηση, χωρίς σταθερή ἀπόφαση καί ὑπολογισμό τῶν συνεπειῶν.

Ὅποιος θέλει τό λεγκιτιμισμό μέ τήν ἔννοια τῆς ἀναστήλωσης τοῦ ΣΔΕΚΡ, ὅπως ἦταν στήν περίοδο τῆς Στοκχόλμης-Λονδίνου (1906-1907), αὐτός εἶναι καλύτερα νά μή μπεῖ στό Κόμμα μας: δέν θά βγεῖ τίποτε ἄλλο ἀπό φαγωμάρες, ἀπογοητεύσεις, προσβολές καί ἀμοιβαῖα ἐμπόδια. Αὐτό ἦταν μιά «ὁμοσπονδία τῆς χειρότερης μορφῆς» (ὅπως λέει ἡ ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης τοῦ Γενάρη 1912) [350]. Αὐτό ἦταν *σαπίλα*. Κάτω αὐτή ἡ σαπίλα!

Ἄν ὑπερασπίσουμε τά ὑπολείμματα τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ πνεύματος (π.χ. τή συμφωνία τῆς Στοκχόλμης καί τό δικαίωμα τῆς ΚΕ τῶν λεττονῶν *νά ἔχει ἀντιπρόσωπο* στή Ρωσική ΚΕ [351]), τότε γιά ποιό λόγο νά χάνουμε τόν καιρό μας! Κατά τή γνώμη μου, ἐμεῖς δέν θά συμφωνήσουμε μ' αὐτό. Πρόκειται γιά παιχνίδι, διπλωματία σάν τοῦ Τίσκα (πού τή μιμήθηκαν τώρα οἱ παλιάνθρωποι τῆς πολωνικῆς ἀντιπολίτευσης καί στίς Βρυξέλλες πέρασαν μέ τό μέρος τῶν λικβινταριστῶν) καί ὄχι γιά ὁμόφωνη δουλιά. Ὑπάρχει ἀνάμεσά μας συμφωνία πάνω *σέ ἀρχές;* Ναί ἤ ὄχι; Ἄν ναί, τότε πρέπει νά βαδίσουμε μαζί *ἐνάντια* (1) στό λικβινταρισμό — (2) στόν «ἐθνικισμό» (= (α) ἐνάντια στήν «πολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία» καί (β) ἐνάντια στήν τακτική τοῦ ἀποχωρισμοῦ τῆς Μπούντ) καί (3) ἐνάντια στό ὁμοσπονδιακό πνεῦμα.

Ἐμεῖς ὑψώσαμε μπροστά σέ ὅλους τούς ἐργάτες τῆς Ρωσίας τίς σημαῖες αὐτές καθαρά, ἀνοιχτά, *ἀπό τό Γενάρη τοῦ 1912*. Πέρασε ἀρκετός καιρός. Μποροῦσε καί ἔπρεπε ὁ καθένας νά καταλάβει.

Ἐμπρός λοιπόν νά συνεννοηθοῦμε — ἐφόσον συνεννοηθοῦμε — καθαρά καί τίμια. Νομίζω ὅτι εἶναι ἄτοπο καί ἀνάξιο νά παίζουμε τό κρυφτούλι. Κάνουμε *σοβαρό πόλεμο:* ἐνάντιά μας εἶναι ὅλοι οἱ ἀστοί διανοούμενοι, οἱ λικβινταριστές, οἱ ἐθνικιστές καί οἱ ὀπαδοί τοῦ ἀποχωρισμοῦ τῆς Μπούντ, οἱ ὀπαδοί τῆς ὁμοσπονδίας ἀνοιχτοί καί κρυφοί. Ἤ νά κλείσουμε συμφωνία *ἐνάντια* σέ ὅλους αὐτούς τούς ἐχθρούς, *ἤ καλύτερα νά τό ἀναβάλουμε.*

Καλύτερα νά περιοριστοῦμε στόν ἀρραβώνα, παρά νά δεθοῦμε μέ γάμο, μιά καί δέν ὑπάρχει ἀπόλυτη βεβαιότητα ὅτι ἡ συμμαχία θά εἶναι σταθερή.

Ὅλα αὐτά ἀποτελοῦν προσωπική μου γνώμη.

Ἐγώ ὅμως ἤθελα νά συνεννοηθῶ μαζί Σας καί νά σχηματίσω μιά ξεκάθαρη εἰκόνα. Ἐφόσον στίς Βρυξέλλες συμφωνήσαμε στό βασικό, τότε μπορεῖ καί πρέπει νά βάλουμε τό ἐρώτημα στόν ἑαυτό μας *χωρίς διπλωματία,* ἄν μποροῦμε νά πετύχουμε μιά σταθερή συμφωνία.

Μέ ἀνησυχεῖ *π ο λ ύ* τό ὅτι ἕνα τμῆμα τῶν λεττονῶν τάσσονται *ὑπέρ* τῆς πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας ἤ ταλαντεύνται,

ὑπέρ τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ πνεύματος τῆς Μπούντ ἤ ταλαντεύονται,

ταλαντεύονται νά ταχθοῦν ἐνάντια στόν ἐθνικισμό καί τήν τακτική τοῦ ἀποχωρισμοῦ τῆς Μπούντ,

ταλαντεύονται νά ὑποστηρίξουν τό αἴτημά μας νά κλείσει ἡ λικβινταριστική ἐφημερίδα τοῦ ὁμίλου τῶν ἀποδιοργανωτῶν τῆς Πετρούπολης [352] κτλ.

Εἶναι μεγάλο τό τμῆμα αὐτό; — γενικά καί στίς γραμμές τῶν μελῶν τῆς ΚΕ; — στίς γραμμές τῶν ἐργατῶν καί τῶν διανοουμένων;

Ἔχει ἐπιροή;

Μά τήν πάλη ἐνάντια στούς λικβινταριστές στήν Πετρούπολη καί στή Ρωσία τήν κάνουμε *ἐ μ ε ῖ ς*. Πῶς θά γίνει, ἄν ἐσεῖς *δέν μπορεῖτε* νά μᾶς βοηθήσετε *μέ συνείδηση* στήν πάλη ἐνάντια στούς λικβινταριστές καί στούς μπουντοφικούς;; Στήν περίπτωση αὐτή νά κλείσουμε *σταθερή* συμφωνία θά ἦταν μιά πράξη ὄχι εὐσυνείδητη, ἀκόμη καί ἀσύμφορη!

Τώρα ἔχουμε ἀκόμη καί τίς πρόστυχες μανοῦβρες τῆς πολωνικῆς ἀντιπολίτευσης *ὑπέρ* τῶν λικβινταριστῶν (ψηφοφορία *ὑ π έ ρ* τῆς ἀπόφασης τῶν Βρυξελλῶν) [353], *ὑπέρ* τοῦ ἐθνικισμοῦ (ἀναγνώριση ὅτι ἡ πολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία ἀποτελεῖ «ἐπίμαχο σημεῖο»), *ὑπέρ* τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ πνεύματος (αἴτημα τῆς *παλιᾶς* συμφωνίας, τῆς συμφωνίας τοῦ Τίσκα πού ἔγινε τό 1906 μέ τήν P. S. D.).

Σαφήνεια, πρίν ἀπ' ὅλα σαφήνεια! Ὅποιος δέν ξεκαθάρισε τήν κατάσταση καί τίς συνθῆκες τοῦ πολέμου τῆς προλεταριακῆς δημοκρατίας ἐνάντια στήν ἀστική (= λικβινταριστές καί ἐθνικιστές) *καλύτερα ἄς περιμένει.*

Θά ἤθελα νά ξέρω τή γνώμη Σας!

Δικός Σας *Λένιν*

Θά χαιρόμουν πολύ ἄν μάθαινα τή γνώμη τοῦ «Παραγράφου» πάνω στά ζητήματα αὐτά. Δεῖξτε του τό γράμμα!

(Δόστε, Σᾶς παρακαλῶ, τά «14 σημεῖα» τῆς δικῆς μας ΚΕ * στόν Ροῦντε γιά μιά μέρα νά τά διαβάσει.)

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 18 τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1935 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Πρόκειται γιά τούς ὅρους «ἑνότητας», πού προτάθηκαν ἀπό τούς μπολσεβίκους στήν «ἑνωτική» συνδιάσκεψη τῶν Βρυξελλῶν (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 386-398). *Ἡ Σύντ.*

282

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΚΑΣΠΑΡΟΦ

Ἀγαπητέ φίλε! Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά κάνετε τόν κόπο νά μᾶς ἐνημερώνετε στή *διάρκεια τῶν ἐπαναστατικῶν γεγονότων στή Ρωσία* [354].

Εἴμαστε χωρίς ἐφημερίδες.

Σᾶς παρακαλῶ

1) νά μᾶς στέλνετε καθημερινά (μέ ἁπλό δέμα) τίς ἐφημερίδες *τοῦ Βερολίνου μέ τίς πιό πολλές* εἰδήσεις ἀπό τή Ρωσία («Vorwärts» καί ἀκόμη καλύτερα μᾶλλον τή «Berliner Tageblatt» [355]: διαλέξτε ποῦ **εἶναι τά περισσότερα τηλεγραφήματα** ἀπό τή Ρωσία).

2) Ἐπίσης ρωσικές ἐφημερίδες ἀπό τήν **Πετρούπολη καί τή Μόσχα** (ἐμεῖς ἔχουμε μόνο τήν «Κίεβσκαγια Μίσλ», «Ρέτς», «Νόβογε Βρέμια» *(ἀπό τίς ἀρχές τῶν γεγονότων τοῦ Ἰούλη)*...

3) Τηλεγραφήματα γιά τά *ἰδιαίτερα*, τά ἐξαιρετικά σπουδαῖα γεγονότα, ἄν ὑπάρχουν τέτια, σάν τίς ἐξεγέρσεις στό στρατό κτλ.

Ἡ διεύθυνση γιά ὅλα (καί γιά τά τηλεγραφήματα) *Ulianow* (μόνο δυό λέξεις). *Poronin.*

Τά ἔξοδα θά τά πληρώσουμε. Γράψτε **ἀμέσως** μέ κάρτα, ἄν θά ἀναλάβετε (ἐλπίζω, δέν θά ἀρνηθεῖτε) καί πόσα χρήματα νά στείλουμε.

(Τό ταχυδρομικό καί τηλεγραφικό τιμολόγιο πρός τά ἐδῶ εἶναι τό ἴδιο ἀκριβῶς ὅπως καί στό *ἐσωτερικό* τῆς Γερμανίας).

Λοιπόν, περιμένω ἀπάντηση.

Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Παρακαλῶ, στέλνετε ἐπίσης ἀποκόμματα ἀπό τή «Vorwärts» γιά **ὅλα** ὅσα ἀναφέρονται στή συνδιάσκεψη τῶν Βρυξελλῶν τῆς 16-18. VII. 1914 καί στό ἐκεῖ «συνασπισμό» (Ρόζα + Πλεχάνοφ + Ἀλέξινσκι + λικβινταριστές κτλ.).

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 18 τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

283

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

Ὁ Χούισμανς καί ὁ Βαντερβέλντε ἔβαλαν σ' ἐνέργεια *ὅλες* τίς ἀπειλές. Θλιβεροί διπλωμάτες! Σκέφτηκαν νά μᾶς (ἤ σᾶς) φοβίσουν. Βέβαια δέν τό πέτυχαν.

Ἐμεῖς λέγαμε μέ τόν Γκριγκόρι: θά ἦταν πιό ἔξυπνο νά ἀρνηθοῦμε ἐντελῶς νά πᾶμε. Ὅμως οἱ ρῶσοι ἐργάτες δέν θά τό καταλάβαιναν αὐτό, ἀλλά τώρα ἄς *διδάσκονται* μέ τό ζωντανό παράδειγμα.

Ἐσύ ἔκανες τή δουλιά καλύτερα ἀπ' ὅ,τι θά μποροῦσα νά τήν κάνω ἐγώ. Ἐκτός ἀπό τή γλώσσα, ἐγώ ἀσφαλῶς θά *ἀγανακτοῦσα*. Δέν θά ἀνεχόμουν τήν κωμωδία καί θά τούς ἀποκαλοῦσα παλιανθρώπους. *Καί ἀκριβῶς αὐτό τούς χρειαζόταν*, αὐτό καί ἤθελαν νά προκαλέσουν.

Ὅμως ἐκεῖ ὅλοι σας καί σύ κάνατε τή δουλιά ἤρεμα καί σταθερά. Extremely thankful a greeting you *.

Παραξενεύτηκα γιατί σήμερα (Κυριακή) δέν ὑπάρχει ἀγγελία *γιά τό κλείσιμο* τῆς συνδιάσκεψης. Ἔπρεπε τό κλείσιμο νά εἶχε γίνει ἤδη τό Σάββατο στίς 4 ἡ ὥρα: Ὑποβάλατε μήπως ἐσεῖς (οἱ τρεῖς ἀντιπρόσωποι, ἐσεῖς, οἱ λεττονοί + πολωνική ἀντιπολίτευση) γραπτή δήλωση;

Περιμένω τίς ἐντυπώσεις σου. Δικός σου *Β. Ού.*

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Ἰούλη 1914 στό Πορόνιν

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

284

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

Κυριακή. 19/ VII.

Ἀγαπητή φίλη μου! Σήμερα γιά πρώτη φορά ἔχω μιά καλή ἀνακοίνωση (πολύ, πολύ καλή!), προφανῶς τήν ἔγραψε ὁ Κάμσκι. Σοῦ στέλνω χίλια εὐχαριστῶ!! Τό δικό σου καθῆκον ἦταν δύσκολο καί... ὁ Χούισμανς ἔκανε τό πᾶν ἐνάντια σέ σένα καί στήν ἀντιπροσωπεία μας, ὅμως ἐσύ ἀπόκρουσες τά τεχνάσματά του μέ τόν πιό πετυχημένο τρόπο. Πρόσφερες πολύ μεγάλη ὑπηρεσία στό Κόμμα μας! Ἰδιαίτερα σέ εὐχαριστῶ πού μέ ἀντικατέστησες. Τό

* — Σοῦ εἶμαι ἐξαιρετικά εὐγνώμων καί σέ χαιρετίζω. *Ἡ Σύντ.*

τηλεγράφημα (χθές, λέει, «ἐσεῖς (ἐμεῖς) καί οἱ λεττονοί» *πήρατε μέρος* στήν ψηφοφορία μιᾶς παραφουσκωμένης ἀπόφασης γιά τήν τακτική καί τήν ὀργάνωση (δέν ὑπάρχουν πιά διαφωνίες τακτικῆς etc.). Εἶμαι βέβαιος, αὐτό εἶναι παραδρομή. Ἐσεῖς καί οἱ λεττονοί *δέν* πήρατε μέρος (ὅπως καί στό πρόγραμμα).

Τό τελευταῖο ἀτού τῶν λικβινταριστῶν εἶναι ἡ βοήθεια τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὅμως καί τό ἀτού αὐτό θά ἐκμηδενιστεῖ.

Ἔστειλα στό γιό σου 150 φρ. Πιθανό, αὐτά εἶναι πολύ λίγα; Παρακαλῶ, γνώρισέ μου ἀμέσως πόσα ξόδεψες παραπάνω. Ἀμέσως θά τά στείλω.

Τό συνέδριό μας θά γίνει ἐδῶ κατά τίς 20-25 τοῦ Αὐγούστου μέ τό νέο ἡμερολόγιο. Ἐσύ πρέπει νά εἶσαι ἀντιπρόσωπος.

1) ἀπό τήν ΕΟΕ

2) ἀπό τήν ἀντιπροσωπεία τῶν Βρυξελλῶν.

Θά ἦταν καλύτερα ἄν ἐρχόσουν νωρίτερα. Ὑποθέσεις ἕνα σωρό. Ἄς ἀλληλογραφήσουμε ἀπό νωρίτερα.

Δικός σου *Β. Οὐ.*

...P. S. Καί ὁ Βαντερβέλντε καί ὁ Κάουτσκι στό ρόλο διαδοσιῶν κουτσομπολιοῦ, ὅτι τάχα ὁ Λένιν «κρύβεται στίς Βρυξέλλες»!! Γιά φαντάσου! Ὦ, αὐτοί οἱ σιχαμεροί κουτσομπόληδες, *ἕναν* τρόπο πάλης ἔχουν.

Ἐσεῖς μέ τόν Ποπόφ ἀποκρούσατε ἄριστα τόν Χούισμανς. Ἔτσι καί τοῦ χρειαζόταν. Γράψε, κουράστηκες πολύ, εἶσαι πολύ χολωμένη; Μήπως εἶσαι θυμωμένη μαζί μου, γιατί σέ ἔπεισα νά πᾶς;

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Ἰούλη 1914
στό Πορόνιν

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά,
σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά ἀγγλικά

285

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΑΔΕΛΦΩΝ ΓΚΡΑΝΑΤ

21/VII. 1914.

Ἀξιότιμε συνάδελφε!

Λυπᾶμαι πάρα πολύ, γιατί πολλά περιστατικά ἐντελῶς ἔκτακτα καί ἀπρόβλεπτα (ἀρχίζοντας ἀπό τήν ἀναχώρηση τοῦ Μαλινόβσκι) μέ ἀνάγκασαν εὐθύς ἐξαρχῆς νά διακόψω τό ἄρθρο πού ἄρχισα γιά

τόν Μάρξ [356] καί νά καταλήξω, ὕστερα ἀπό πολλές ἀποτυχημένες προσπάθειες νά βρῶ καιρό νά τό συνεχίσω, στό συμπέρασμα ὅτι ὥς τό φθινόπωρο δέν μπορῶ νά κάνω τή δουλιά.

Παρακαλῶ πολύ νά μέ συγχωρήσετε καί ἐλπίζω ὅτι ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς τόσο χρήσιμης ἔκδοσής σας θά μπορέσει νά βρεῖ ἄλλον μαρξιστή καί θά πάρει ἀπ' αὐτόν τό ἄρθρο ἐμπρόθεσμα.

Στή διάθεσή σας *Β. Ἰλίν*

Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στή Μόσχα

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

286

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ

'Αγαπητή φίλη! Σήμερα πῆρα τό γράμμα σου καί τό γράμμα ἀπό τόν Ποπόφ. Δέν μπορῶ νά καταλάβω ἀκριβῶς σέ τί βρίσκεται ἡ διαφορά σας, καί νομίζω ὅτι αὐτή δέν εἶναι καί τόσο σοβαρή. Τό σπουδαῖο εἶναι *μόνο* ἡ ψηφοφορία, καί σύ εἶχες δίκιο πού δέν πῆρες μέρος σ' αὐτή. Αὐτό εἶναι ὅλο.

Γιατί αὐτό τό «ἐξαιρετικά μή εὐχάριστο» γιά σένα νά γράψεις σχετικά μέ τήν ἐκτέλεση καθηκόντων ἐκπροσώπου τῆς ἀντιπροσωπείας; — Δέν τό καταλαβαίνω. Ὁ καυγάς σας μέ τόν Ποπόφ εἶναι τιποτένιο πράγμα. Γιατί ἐσύ ἔχεις ἀντίρηση στό νά εἶσαι ἀντιπρόσωπος;;; Γράψε, παρακαλῶ, εἰλικρινά!!

Σ' εὐχαριστῶ γιά τίς λεπτομέρειες σχετικά μέ τή συνδιάσκεψη! Ὁ σύντροφος ἀπό τό Κόμμα τῶν λεττονῶν εἶναι ἐδῶ *. Θά συνεννοηθοῦμε μέ ἀκρίβεια μαζί του σχετικά μέ τή συμμετοχή τους στό συνέδριό μας.

Θά ἦταν πολύ καλά, ἄν θά ἄρχιζες ἀλληλογραφία μέ τόν Κάουτσκι (αὐτός εἶναι πρόστυχος ἄνθρωπος, ἐντελῶς χωρίς χαρακτήρα πού ὑπόκειται σέ ἐπιδράσεις, πού συνεχῶς ἀλλάζει στάση σύμφωνα μέ κρυφά κίνητρα καί πού εἶναι προδιατεθειμένος ἐνάντιά μου ἐξαιτίας τῆς «ἱστορίας μέ τά χρήματα»: ἰδιαίτερα εἶναι πρόστυχο νά παρουσιάζεται μέ τήν ἰδιότητα τοῦ «ἀμερόληπτου» ἤ νά παίζει τό ρόλο τοῦ «ἀμερόληπτου», μεροληπτώντας καί ὄντας ἐξοργισμένος κυρίως ἐναντίον μου ὕστερα ἀπό τόν προσωπικό καυγά μαζί μου γιά τά χρήματα. Προστυχιά!). Ἄν αὐτός σέ παρακαλοῦσε νά τοῦ γρά-

* Πρόκειται γιά τόν Ε. Ζβίρμπουλις. *Ἡ Σύντ.*

ψεις καί ἄν θά μπορεῖς νά καταπιαστεῖς μέ τή μετάφραση στή γαλλική γλώσσα ὅλων τῶν ἐκθέσεων καί νά τίς στείλεις σ' αὐτόν (*κυρίως γιά τίς 4. IV. 1914*), αὐτό θά ἦταν πολύ καλό. Ὅμως, φυσικά, αὐτό εἶναι πολύ σύνθετη ὑπόθεση καί σχετικά μέ μένα, δέν σέ παρακαλῶ γι' αὐτό. Ἄν θέλεις **ἐσύ**, κάνε το! (Ἡ προσωπική μου γνώμη εἶναι: θά ἦταν καλό νά ἐνημέρωνες τόν Κάουτσκι καί νά τοῦ *ἐξέθετες* κυρίως καί πολύ λεπτομερειακά τό ζήτημα γιά τίς 4. IV. 1914 καί τή στατιστική τῶν ὁμάδων: ἕνα μέρος τῆς στατιστικῆς αὐτῆς δημοσιεύτηκε στήν «Leipziger Volkszeitung» τῆς 21. VII. 1914. Ἄν θέλεις, θά σοῦ τή στείλω καί, ἄν θέλεις, *ἐγώ θά σέ βοηθήσω σάν ἄτομο νά ἑτοιμάσεις γράμμα γιά τόν Κάουτσκι*. Ὅμως τώρα εἶναι πολύ δύσκολο νά παραλύσουμε τίς ἄτιμες μηχανοραφίες καί ὁ Κάουτσκι εἶναι θύμα τῶν μηχανοραφιῶν ἀπομέρους τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ, τοῦ Πλεχάνοφ καί Σία. Ὁ Πλεχάνοφ εἶναι ὁ πιό πρόστυχος λιποτάκτης, ὅπως πάντα. Εἶδες τά χτυπήματα πού τοῦ ἔδοσα στή «Ραμπότσι» [357], ἀρ. φύλ. 7 καί στό «Προσβεστσένιγε», τεῦχ. 6; *).

Τώρα δέν μπορῶ νά βρῶ τή διεύθυνση τοῦ «Neue Zeit». Ἄν θέλεις, μπορεῖς νά γράψεις στή *διεύθυνση τοῦ ἐκδοτικοῦ* «Neue Zeit»: *Stuttgart*, Furtbachstraße. 12 *für* Genossen Karl Kautsky.

Οἱ ἠλίθιοι καί οἱ ραδιοῦργοι μέ τή βοήθεια τοῦ Κάουτσκι θέλουν νά πάρουν ἀπόφαση *ἐνάντιά* μας στό συνέδριο τῆς Βιέννης. Ἄς πάρουν!! Ἐμεῖς δέν μποροῦμε νά τό ἐμποδίσουμε αὐτό. Ὅμως διατηροῦμε τήν ἠρεμία μας. Αὐτό τό τελευταῖο «συμφιλιώνει» τούς ὀπορτουνιστές πού θέλουν ἐπίσης νά νικήσουν.

Ἡ στάση σας στή συνδιάσκεψη ἦταν σωστή καί σεῖς προσφέρατε μεγάλη ὑπηρεσία στό Κόμμα. Ὁ Ποπόφ μοῦ γράφει ὅτι ἤσουν ἄρωστη. Ἡ φωνή σου ἦταν πολύ ἀδύνατη. Τί ἀρώστια ἔχεις; Σέ παρακαλῶ, γράψε πιό λεπτομερειακά!! Διαφορετικά δέν μπορῶ νά εἶμαι ἥσυχος.

Σέ χαιρετῶ ἐγκάρδια καί σοῦ στέλνω τίς καλύτερες εὐχές. Εὔχομαι ὑγεία καί ἠρεμία.

Δικός σου *Β. Ι.*

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 24 τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στή Λοβράν (Αὐστροουγγαρία, τώρα Γιουγκοσλαβία)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά ἀγγλικά

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. «Γιά τόν τυχοδιωκτισμό» καί «Οἱ μέθοδοι πάλης τῆς ἀστικῆς διανόησης ἐνάντια στούς ἐργάτες» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 220-223 καί 322-354). *Ἡ Σύντ.*

287

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΙΑΝΣΟΝ Ή ΤΟΝ ΣΤΙΤΣ

Πορόνιν, 25 τοῦ Ἰούλη 1914.
(Γαλικία)

Πολυσέβαστε σύντροφε!

Μέ συγχωρεῖτε, παρακαλῶ, γιατί παίρνω τό θάρος νά ἀπευθυνθῶ σέ Σᾶς μέ μιά παράκληση, ἄν καί δέν εἶμαι προσωπικά γνωστός Σας. Τά τελευταῖα ἐπαναστατικά γεγονότα στή Ρωσία μέ ἐξαναγκάζουν σ' αὐτό.

Βρῆκα τή διεύθυνσή Σας, ὅπως καί τή διεύθυνση τοῦ σ. Κ. Β. Κ. Γιανσόν στή «Vorwärts» (Βερολίνο), 1913, ἀρ. φύλ. 33 (8. II. 1913) («Ἀπό τήν κομματική ζωή»: «Τά μέλη τοῦ Γερμανικοῦ κόμματος πού ζοῦν στή Στοκχόλμη»). Ἡ σύνδεσή μας μέ τήν Πετρούπολη μέ τό συνηθισμένο δρόμο (μέσω Βαρσοβίας) ἔγινε τώρα ἀνέφικτη.

Γι' αὐτό, Σᾶς παρακαλῶ, νά μᾶς δόσετε μερικές καλές συνωμοτικές διευθύνσεις, ἤ μιά καλή συνωμοτική διεύθυνση στή Στοκχόλμη. Ἡ διεύθυνση πρέπει νά ἀνήκει σέ σίγουρο καί *πολύ ἐπιμελή* σύντροφο. Θά θέλαμε νά πάρουμε μιά *μόνιμη* διεύθυνση. Μποροῦμε νά συνεννοούμαστε στή γερμανική, γαλλική ἤ τήν ἀγγλική γλώσσα.

Ὁ σύντροφος αὐτός θά πρέπει νά κολλάει σουηδικά γραμματόσημα στό γράμμα πού παίρνει ἀπό μᾶς καί νά τά στέλνει στή Φιλλανδία (ἤ στήν Πετρούπολη). Νά στέλνει ἐπίσης τά γράμματα πού θά παίρνει ἀπό τή Φιλλανδία (ἤ τή Ρωσία) *(μέ φακέλλους)* στή δική μας διεύθυνση: Ulianow. *Poronin* (Galizien). Ἄν θά εἶναι τηλεγραφήματα, τότε νά μᾶς τά ἀνακοινώνει τηλεγραφικά.

Ἄν ἔχετε τήν τόση καλοσύνη καί τό ὀργανώσετε αὐτό, θά Σᾶς στείλω ἀμέσως τό ἀναγκαῖο ποσό χρημάτων γιά ταχυδρομικά καί τηλεγραφικά ἔξοδα (καθώς καί γιά φάκελλα κτλ.).

Ἐπισυνάπτω διεθνή ἀπόδειξη πληρωμῆς γιά τήν ἀπάντηση.

Γιά τήν πιστοποίηση τοῦ ἀτόμου μου ἀνακοινώνω ὅτι στά 1907-1911 ἤμουν ἀντιπρόσωπος τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο. Τό κομματικό ψευδώνυμό μου εἶναι Λένιν, τό πραγματικό ἐπώνυμο Οὐλιάνοφ. Ἡ παλιότερη διεύθυνσή μου πού

ὑπάρχει σέ πολλά ἔντυπα ντοκουμέντα τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου: Oulianoff. 4. Rue Marie Rose. Paris. (XIV).

Ἀπό τότε πού ἐγκαταστάθηκα σ' ἕνα χωριό στή Γαλικία, παραιτήθηκα ἀπό τή θέση αὐτή. Ἀντιπρόσωπός μας τώρα στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο εἶναι ὁ σύντρ. Χάρισσον (35. Mornington Grescent. London. N. W.).

Ὁ σύντροφος Μπράντινγκ, ἀρχηγός τοῦ Σουηδικοῦ κόμματος, μέ γνωρίζει. Μπορεῖτε νά τοῦ τηλεφωνήσετε. Γιά κάθε ἐνδεχόμενο, ἄν αὐτός δέν εἶναι στή Στοκχόλμη, ἐπισυνάπτω γιά νά πιστοποιήσω τήν ταυτότητά μου, ἀποδεικτικά παραλαβῆς ἀπό μένα τῶν σοσιαλιστικῶν ἐφημερίδων.

Μέ ἐντολή τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς
τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας
Μέ κομματικό χαιρετισμό, εὐχαριστώντας ἐκ τῶν προτέρων

Ν. Λένιν
(Βλ. Οὐλιάνοφ)

P. S. Σᾶς παρακαλῶ, ἄν ἔχετε τήν καλοσύνη, νά στείλετε τό ἐπισυναπτόμενο γράμμα στή Φιλλανδία.

Wl. Uljanow.
Poronin (Galizien).

Στάλθηκε ἀπό τή Στοκχόλμη

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

288

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. ΡΟΥΝΤΙΣ-ΓΚΙΠΣΛΙΣ [358]

Ἀγαπητέ σύντροφε Ροῦντε! Πρόσφατα εἶδα ἕναν πολύ σεβαστό καί πολύτιμο λεττονό σοσιαλδημοκράτη *, πού μοῦ ἀφηγήθηκε γιά τή λεγόμενη «ἀριστερή ἀντιπολίτευση» στό λεττονικό Κόμμα. Ἐσᾶς Σᾶς κατάταξε στήν «ἀντιπολίτευση» αὐτή.

Δέν ξέρω κατά πόσο Ἐσεῖς καί οἱ φίλοι Σας κάνουν πραγματικά «ἀριστερή ἀντιπολίτευση» στή λεττονική ΚΕ. Εἶμαι βέβαιος πάντως ὅτι Ἐσεῖς, ἄν τό κάνετε αὐτό, τό κάνετε αὐστηρά νομιμόφρονα.

Εἶναι πάντως φανερό τό γεγονός: ἡ μετατόπιση πρός τά ἀριστερά τῆς λεττονικῆς ΚΕ. Ἀπόδειξη εἶναι ἡ ἀπόφαση στό φύλ. ἀρ. 32

* Πρόκειται γιά τόν Ε. Ζβίρμπουλις. *Ἡ Σύντ.*

τῆς «Τρουντοβάγια Πράβντα» καί ἡ ἀποχή ἀπό τήν ψηφοφορία τῆς βρωμερῆς, ἀνόητης ἀπόφασης στίς Βρυξέλλες, πού καλύπτει τούς λικβινταριστές. Ἡ πολωνική ἀντιπροσωπεία ψήφισε *ὑπέρ*· κατά τή γνώμη μου αὐτό εἶναι προδοσία, ἤ αἰσχρό «παιχνίδι», ἤ διπλωματία τοῦ χειρότερου εἴδους.

Λένε, ὅτι ἡ 4η ἀχτίδα στή Ρίγα ὑποστηρίζει μιά πιό στενή σύνδεση μέ τή δική μας ΚΕ [359].

Εἶναι ἀλήθεια αὐτό;

Ἡ πλειοψηφία τῶν λεττονῶν ἐργατῶν εἶναι ὑπέρ αὐτοῦ ἤ ὄχι;

Κατά τή γνώμη μου, θά ἦταν σπουδαῖο νά γνωρίσετε τούς λεττονούς ἐργάτες μέ τούς «14 ὅρους» μας. Τούς ἔστειλα στόν Γκέρμαν. Ἐλπίζω πώς δέν θά ἀρνηθεῖ νά Σᾶς τούς δόσει νά τούς διαβάσετε γιά λίγο.

Ἔπειτα, θά ἦταν σπουδαῖο νά διασαφηνιστεῖ ἡ ἀπό ἄποψη ἀρχῶν στάση μας ἀπέναντι στήν ὁμοσπονδία. Εἴμαστε *ἐνάντιά* της *ἀπό ἄποψη ἀρχῶν*. Εἴμαστε ὑπέρ τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ. Καί μιά πού εἶναι ἔτσι, γιατί λοιπόν νά διατηρηθεῖ τό παλιό, σαπισμένο «σύμφωνο» μέ τούς λεττονούς σοσιαλδημ. τοῦ 1906, ὅπου παραμένουν ἄρθρα *ὁμοσπονδιακά*, ὅπως ἡ *ἀντιπροσωπεία* ἀπό τή λεττονική ΚΕ στή γενική ΚΕ; Ἀκόμη καί οἱ πολωνοί στή Στοκχόλμη (1906) καταρχήν ἀπόριψαν τό *ὁμοσπονδιακό* αὐτό ἄρθρο.

Ἐγώ δέν πιστεύω πώς οἱ συνειδητοί λεττονοί ἐργάτες θά ὑποστήριζαν τό ἄρθρο αὐτό, πού διευκολύνει τό παιχνίδι, τή διπλωματία, τήν ἀπομόνωση σέ στενό κύκλο. Αὐτό εἶναι ἐπιζήμιο στή δουλιά.

Παραπέρα. Εἶναι ἄραγε ἀλήθεια ὅτι ὑπάρχουν ταλαντεύσεις ἀνάμεσα στούς συνειδητούς λεττονούς ἐργάτες πάνω στό ζήτημα ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη ἡ πάλη ἐνάντια στό χωριστικό κίνημα τῆς Μπούντ καί ἐνάντια στήν πολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία;; Αὐτό θά ἦταν πολύ θλιβερό!

Ἔχει μεταφραστεῖ στή λεττονική γλώσσα καί ἔχει δημοσιευτεῖ ἡ ἀπόφαση τῆς θερινῆς (1913) σύσκεψης πάνω στό ἐθνικό ζήτημα; [360]

Ἡ πολωνική ἀντιπολίτευση στίς Βρυξέλλες πέρασε στή θέση τῶν λικβινταριστῶν καί στό διπλωματικό παιχνίδι τοῦ «Τίσκα»: τρικλοποδιά στούς πραβντιστές, πισώπλατο χτύπημα σ' αὐτούς, ἀποχωρισμός ἀπ' αὐτούς «μπροστά στήν Εὐρώπη». Μέ τήν τακτική τοῦ Τίσκα αὐτοί θέλουν τώρα νά ὑπερασπίσουν τά ὁμοσπονδιακά ἄρθρα τῶν συμφωνιῶν καί νά «καλύψουν» τόν ἐθνικισμό τῆς Μπούντ (πολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία), νά ὑπερασπίσουν τή σάπια (ὠφέλιμη στούς λικβινταριστές) «νομιμότητα» τοῦ Κόμματος **μέχρι τό 1912** (δηλ. ὥς τό ξεσήκωμα τοῦ Κόμματος *ἐνάντια* στούς λικβινταριστές).

Ἐλπίζω πώς οἱ λεττονοί δέν θά βαδίσουν σ' ἕναν τέτιο δρόμο. Θά ἤθελα νά μάθω τή γνώμη τή δική Σας καί τῶν φίλων Σας τῆς Ρίγας, τῆς 4ης ἀχτίδας καί ἄλλων.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι. Τούς καλύτερους χαιρετισμούς!

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 16 τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1935 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

289

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΑΔΕΛΦΩΝ ΓΚΡΑΝΑΤ

Ἀξιότιμε συνάδελφε! Πρίν λίγες μέρες, ἐπειδή εἶχα χάσει τίς ἐλπίδες ὅτι θά μποροῦσα νά τελειώσω τή δουλιά, Σᾶς ἔγραψα ὅτι παραιτοῦμαι ἀπ' αὐτή καί ταυτόχρονα Σᾶς ζητοῦσα συγνώμη *. Τώρα ὅμως οἱ πολιτικές συνθῆκες — ἀπό τίς ὁποῖες τόσο πολύ ἐξαρτιέμαι — ξαφνικά ἀλλάζουν πάλι ριζικά: πρῶτο, ὅπως διάβασα σήμερα στίς ρωσικές ἐφημερίδες, ἐπιβλήθηκαν στήν Πετρούπολη ἔκτακτα μέτρα ὥς τίς 4. XI. 1914, πράγμα πού θά σταματήσει, προφανῶς, ὥς τότε τήν ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας, στήν ὁποία ἐγώ ἔγραφα· δεύτερο, ὁ πόλεμος, ὅπως φαίνεται, θά σταματήσει μιά σειρά *ἐπείγουσες* πολιτικές ὑποθέσεις πού εἶχα ἐπιφορτιστεῖ νά διεκπεραιώσω. Γι' αὐτό, τώρα θά μποροῦσα νά ἀσχοληθῶ μέ τή συνέχιση τοῦ ἄρθρου πού εἶχα ἀρχίσει γιά τόν Μάρξ καί θά μπορέσω, ἴσως, νά τό τελειώσω σύντομα. Ἄν δέν τό ἀναθέσατε σέ ἄλλον, ἄν δέν κλείσατε συμφωνία μέ ἄλλον ἀρθρογράφο, τότε Σᾶς παρακαλῶ νά μοῦ ἀπαντήσετε μέ τηλεγράφημα (μέ δικά μου ἔξοδα): Uljanow. Poronin. Rabotaite.

Ἄν τό ἀναθέσατε σέ ἄλλο πρόσωπο, μήν ἀρνηθεῖτε νά μοῦ ἀπαντήσετε μέ ἕνα δελτάριο.

Δεχτεῖτε τή διαβεβαίωση τῆς πλήρους ἐκτίμησής μου *Β. Ἰλίν*

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε στή Μόσχα

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1950 στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 35ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 324-325. *Ἡ Σύντ.*

290

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Λ. ΣΚΛΟΒΣΚΙ

Ἀγαπητέ Γκ. Λ.! Ἔμαθα τώρα ὅτι τό Διεθνές συνέδριο μεταφέρεται στό Παρίσι γιά τίς 9 τοῦ Αὐγούστου μέ τό *νέο* ἡμερολόγιο. Ἐλπίζω νά πᾶτε καί *ἀπό νωρίτερα* μάλιστα, γιά νά προετοιμαστεῖτε στό Παρίσι (ὁ Κάμσκι ἦταν μέλος τῆς ἀντιπροσωπείας στίς Βρυξέλλες καί θά Σᾶς ἐνημερώσει πέρα γιά πέρα). Ἀπαντεῖστε ἀμέσως. Ἀκόμη μεγαλύτερη σημασία ἔχει τό ζήτημα τοῦ ταξιδιοῦ τοῦ Σαμόιλοφ. Θά μπορέσει ἄραγε νά πάει; Ἀπό τή Ρωσία εἶναι πολύ πιθανό νά μήν προλάβει νά ἔρθει κανένα ἀπό τά μέλη τῆς Κρατικῆς δούμας. Γι' αὐτό ὁ Σαμόιλοφ πρέπει ὁπωσδήποτε νά πάει. Τό καλύτερο εἶναι νά ὀργανώσετε τή δουλιά ἔτσι, πού νά πᾶτε μαζί. Μπορεῖ νά τόν ἐγκαταστήσετε (ἄν τό ἀπαιτεῖ ἡ θεραπεία) κοντά στό Παρίσι (νά ἔχει καί τηλέφωνο) σέ πανσιόν (ἤ καί σέ θεραπευτήριο) σέ κανένα χωριό πού νά βρίσκεται σέ ἀπόσταση μισῆς ὥρας περίπου μέ τό σιδηρόδρομο. Θά ὑποχρεωθεῖ νά ἔρθει στό Παρίσι τό maximum 2-3 φορές ἀπό 3-4 ὧρες κάθε φορά (ἴσως καί λιγότερο), ἔτσι ἀπό τήν ἄποψη τῆς θεραπείας ἴσως μπορεῖ νά ὀργανωθεῖ ἡ ὑπόθεση. Χρειάζεται μόνο ἀπό νωρίτερα νά τό μελετήσετε καί νά συνεννοηθεῖτε μέ ἀλληλογραφία. (Ἐμεῖς δέν θά πᾶμε· στό ΔΣΓ θά εἶναι ὁ Λιτβίνοφ ἤ ὁ Κάμσκι) — γράψτε στό γιατρό Wladimirsky (rue Baillon. 10. Paris), αὐτός θά σᾶς συμβουλεύσει.

Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά καταβάλετε ὅλες τίς προσπάθειες γιά νά προετοιμάσετε καί νά ὀργανώσετε τήν ὑπόθεση αὐτή ὅσο τό δυνατό καλύτερα. Ἄν, παρά τίς προσδοκίες μου, τό ταξίδι τοῦ Σαμόιλοφ εἶναι *τελείως* ἀδύνατο νά γίνει, τηλεγραφεῖστε μου ἀμέσως (διεύθυνση: Uljanow. Poronin) «nievozmozno» *. Ἀπεναντίας, ἄν τό ταξίδι τοῦ Σαμόιλοφ μπορεῖ νά γίνει καί Σεῖς ἀναλαμβάνετε νά ὀργανώσετε τά πάντα, τηλεγραφεῖστε «jedet» (= ὁ Σαμόιλοφ θά ταξιδέψει) εἴτε «jedem» (= καί Σεῖς καί ὁ Σαμόιλοφ θά ταξιδέψετε). Τηλεγραφική ἀπάντηση μοῦ εἶναι *ἀπαραίτητη* (θά καταλάβετε εὔκολα γιά ποιό λόγο [361]). Ἐκτός ἀπ' αὐτό, γράψτε ἀμέσως.

Χαιρετισμούς στόν Φιόντ. Νικ. καί στήν οἰκογένειά Σας.

Δικός Σας *Β. Ι.*

P. S. Ἴσως — σέ περίπτωση πολέμου — θά παίρνετε γράμματα καί χρήματα γιά μένα. Ἐλπίζω ὅτι στήν περίπτωση αὐτή τήν απο-

* — «ἀδύνατον». *Ἡ Σύντ.*

στολή θά τήν όργανώσετε κανονικά. Ἂν ὑποχρεωθῶ νά φύγω, θά Σᾶς τηλεγραφήσω.

Absender: Wl. Uljanow. Poronin (Galizien).

Γράφτηκε στίς 31 τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε στή Βέρνη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

291

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΚΑΣΠΑΡΟΦ

Ἀγαπητέ σύντροφε!

Δέν ἔχω τή «Vorwärts» καί ἐδῶ πού τά λέμε (κρίνοντας ἀπό ἀποκόμματα ἄλλων σοσιαλιστικῶν ἐφημερίδων) δημοσιεύονται τώρα σ' αὐτή σοβαρά πράγματα — λογουχάρη, γνῶμες (καί ἀνταποκρίσεις) γιά τό ἐργατικό κίνημα τῆς Πετρούπολης, γιά τίς διαδηλώσεις etc.

Μᾶς χρειάζεται (καί γιά τό ΚΟ καί γιά ἄλλες δουλιές) ἀπόλυτα.

Δέν θά μπορούσατε νά κρατούσατε (καί νά κρατᾶτε) ἕνα φάκελλο μέ ἀποκόμματα ἀπό τή «Vorwärts» γιά τά ζητήματα αὐτά (ἀναγράφοντας τίς ἡμερομηνίες τῶν ἐφημερίδων) καί νά μᾶς τά στέλνετε;

Ἐάν μπορεῖτε, θά στείλω τά χρήματα γιά τά ἔξοδα (γράψτε πόσα).

Ἂν εἶστε ἀπασχολημένος εἴτε γενικά δέν μπορεῖτε, πληροφορεῖστε.

Ἐλπίζω νά παρακολουθεῖτε τή «Vorwärts»; Δημοσιεύτηκε μετάφραση τοῦ ἄρθρου τοῦ Πλεχάνοφ ἀπό τό «Ζά Πάρτιγιου»; [362]

Θά μέ ὑποχρεώσετε πολύ, ἄν συγκεντρώσετε ἀποκόμματα ἀπό τίς ἀστικές ἐφημερίδες γιά τά τωρινά θυελλώδη γεγονότα στήν Πετρούπολη.

Βιαστεῖτε!

Περιμένω ἀπάντηση.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε τό δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Ἰούλη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στό Βερολίνο

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

1

ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Ἀξιότιμοι σύντροφοι!

Οἱ ἐκπρόσωποι τῶν μπολσεβίκων στήν τελευταία Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ, διαβιβάζοντας συμβατικά στούς τρεῖς «μεσεγγυητές» τήν περιουσία τοῦ Μπολσεβίκικου κέντρου, στή διακήρυξή τους πού ψήφισε ἡ Ὁλομέλεια ἔγραφαν:

«Ἐνέργειες πού θά μᾶς ἀνάγκαζαν νά ἀπαιτήσουμε ἀπό τόν μεσεγγυητή τήν ἐπιστροφή τῶν χρημάτων θεωροῦμε: τή συνέχιση τῆς ἔκδοσης ἀπό τούς μενσεβίκους τοῦ καθοδηγητικοῦ φραξιονιστικοῦ τους ὀργάνου, τή διατήρηση τοῦ μενσεβίκικου φραξιονιστικοῦ ταμείου, τήν ἄρνηση παροχῆς βοήθειας στά κοινά κομματικά κέντρα στή Ρωσία καί στό ἐξωτερικό».

Ἡ Ὁλομέλεια, ψηφίζοντας τή διακήρυξή μας, ἀποφάσισε: «Ἄν... οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ μπολσεβίκικου ρεύματος, ἐπικαλούμενοι τούς λόγους πού ἀναφέρονται στή διακήρυξή τους, θά προβάλλουν τήν ἀπαίτηση νά τούς παραδοθεῖ τό ὑπόλοιπο ποσό πού θά ἔχει μείνει τότε, τότε τό ζήτημα αὐτό σέ ὅλη τήν ἔκτασή του... ἀποφασίζεται ὁριστικά ἀπό τούς μεσεγγυητές αὐτούς, καί μάλιστα *συγκαλεῖται προηγούμενα Ὁλομέλεια γιά τό σκοπό αὐτό, ἡ ὁποία παίρνει πάνω στό ζήτημα αὐτό ἀπόφαση»* *.

Τώρα ἐμεῖς καί ἐξονόματός μας καί μέ τήν ἐξουσιοδότηση τοῦ σ. Μεσκόβσκι προβάλλουμε τήν προβλεπόμενη ἀπό τήν ΚΕ ἀπαίτηση. Γι' αὐτό ἡ Ὁλομέλεια πρέπει νά συγκληθεῖ ἀμέσως. Ἐμεῖς παρακαλοῦμε τό ΓΕΚΕ νά ἐπιταχύνει τή σύγκληση τῆς Ὁλομέλειας καί ταυτόχρονα εἴμαστε ἕτοιμοι νά βοηθήσουμε μέ ὅλα τά δυνατά μέσα τήν ἐπιτάχυνση τῆς σύγκλησης.

5/XII. 10. Παρίσι.

Λένιν
Κάμενεφ
Ζηνόβιεφ

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1929-1930 στή 2η καί 3η ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. XV·

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο πού εἶναι γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τόν Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ

---

* Βλ. ἀρ. φύλ. 11 τοῦ ΚΟ.

2

ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟ ΣΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ *

Ἡ ΚΕ... ἐξονόματος τῶν γυναικείων ὀργανώσεων τοῦ ΣΔΕΚΡ καί τῶν ὁμάδων γυναικῶν σοσιαλδημοκρατισσῶν πού ἀνήκουν στά συνδικάτα καί στίς ὀργανώσεις τοῦ ΣΔΕΚΡ, καθώς ἐπίσης καί ἐξονόματος τοῦ περιοδικοῦ «Ραμπότνιτσα» (τεῦχ. 1-5, ἡμερομ.), τό ὁποῖο, ὄντας νόμιμο, δέν μπορεῖ ἀνοιχτά νά γράφει γιά τό Κόμμα, ἀναθέτει τήν ἐκπροσώπηση στό Δ. Γραφεῖο στή συντρόφισσα...

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ Μάη καί 6 τοῦ Ἰούνη 1914 στό Πορόνιν

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

3

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ

Πρός τόν σύντροφο Χούισμανς

Γραμματέα τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου

Μέ τό παρόν πιστοποιῶ ὅτι ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας ὅρισε τόν σύντροφο Λιτβίνοφ ἐκπρόσωπό της στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο.

Ἐξονόματος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας

Ν. Λένιν

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 29 τοῦ Ἰούνη 1914
Στάλθηκε ἀπό τό Πορόνιν στίς Βρυξέλλες

Πρωτοδημοσιεύτηκε στή γαλλική γλώσσα τό 1963 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 1-2

Στή ρωσική γλώσσα δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

---

* Στό ντοκουμέντο ὑπάρχει ἐπισημείωση γραμμένη ἀπό τήν Ν. Κ. Κρούπσκαγια: «Ἀντίγραφο τοῦ πληρεξουσίου πού δόθηκε στήν Ἴνα». *Ἡ Σύντ.*

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΠΟΥ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΦΘΗΚΑΝ ΣΤΟΥΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΑΥΤΗΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΒΡΕΘΗΚΑΝ ΩΣ ΤΩΡΑ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΠΟΥ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΦΘΗΚΑΝ ΣΤΟΥΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΑΥΤΗΣ

(Νοέμβρης τοῦ 1910-Ἰούλης τοῦ 1914)

ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΚΟΜΜΑΤΙΚΟΥΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ. *Ἀργότερα ἀπό τίς 5 τοῦ Δεκέμβρη 1910* *.
Τόμ. 20ός, σελ. 25-38.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΛΙΜΑΚΙΟ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ. *Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 28 τοῦ Δεκέμβρη 1910.*
Τόμ. 20ός, σελ. 43-48.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ. *Ἀργότερα ἀπό τίς 4 τοῦ Φλεβάρη 1911.*
Τόμ. 20ός, σελ. 108-110.

ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΛΙΜΑΚΙΟ ΤΗΣ ΚΕ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ. *Φλεβάρης τοῦ 1911.*
Τόμ. 20ός, σελ. 162-165.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ. *Ἀνάμεσα στήν 1 καί 5 τοῦ Ἰούνη 1911.*
Τόμ. 20ός, σελ. 261-263.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ. *Δεύτερο 15θήμερο τοῦ Μάρτη 1912.*
Τόμ. 21ος, σελ. 225-228.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΛΒΕΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ. *Ἰούλης τοῦ 1912.*
Τόμ. 22ος, σελ. 16.

ΠΡΟΣ ΤΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ. *31 τοῦ Αὐγούστου 1912.*
Τόμ. 22ος, σελ. 47-48.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ. *15 τοῦ Μάρτη 1913.*
Τόμ. 23ος, σελ. 5-9.

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ κ. ΜΠΟΓΚΝΤΑΝΟΦ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ «ΒΠΕΡΪΟΝΤ». *(Γιά τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα»). 16 τοῦ Ἰούνη 1913.*
Τόμ. 23ος, σελ. 247-249.

---

* Οἱ ἡμερομηνίες δίνονται σύμφωνα μέ τό νέο ἡμερολόγιο.

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΜΙΑΝ ΑΝΑΛΗΘΕΙΑ *(Γράμμα πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή). 20 τοῦ Ἰούνη 1913.*
Τόμ. 23ος, σελ. 280-281.

ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ. *11 τοῦ Γενάρη 1914.*
Τόμ. 24ος, σελ. 256.

ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ. *13 τοῦ Φλεβάρη 1914.*
Τόμ. 24ος, σελ. 301-302.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΒΡΕΘΗΚΑΝ ΩΣ ΤΩΡΑ *

(Νοέμβρης τοῦ 1910-Ἰούλης τοῦ 1914)

1910

ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΔΣΓ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Νωρίτερα ἀπό τίς 22 τοῦ Νοέμβρη καί 18 τοῦ Δεκέμβρη 1910

Τόμ. 20ός, σελ. 427 καί σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 2 καί 14.

1911

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Μ. Α. ΟΥΛΙΑΝΟΒΑ ΣΤΟ ΣΑΡΑΤΟΦ

Νωρίτερα ἀπό τίς 19 τοῦ Γενάρη 1911

Τόμ. 20ός, σελ. 428.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΜΙΣΛ» ΣΤΗ ΜΟΣΧΑ

Νωρίτερα ἀπό τίς 24 τοῦ Γενάρη 1911

Τόμ. 20ός, σελ. 428.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Α. ΡΟΖΚΟΦ

Νωρίτερα ἀπό τίς 4 τοῦ Μάη 1911

Τόμ. 20ός, σελ. 428.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Β. ΟΖΟΛΙΝ

Ἀνάμεσα στίς 30 τοῦ Μάη καί 2 τοῦ Ἰούνη 1911

Τόμ. 20ός, σελ. 428.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Νωρίτερα ἀπό τίς 19 τοῦ Ἰούνη 1911

Τόμ. 20ός, σελ. 429.

---

* Στόν κατάλογο ἔχουν ἐπίσης συμπεριληφθεῖ τά γράμματα πού στούς τόμους 20-25 τῆς 5ης ἔκδοσης τῶν Ἀπάντων ἀναφέρονται ἀνάμεσα στίς ἐργασίες τοῦ Β. Ι. Λένιν πού δέν βρέθηκαν ὥς τώρα.

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΖΒΕΖΝΤΑ» ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

Νωρίτερα ἀπό τίς 24 τοῦ Ἰούνη 1911

Τόμ. 20ός, σελ. 429.

ΠΡΟΣ ΑΓΝΩΣΤΟ ΠΑΡΑΛΗΠΤΗ

Ἀνάμεσα στόν Ἰούλη καί στό Δεκέμβρη 1911

Τόμ. 20ός, σελ. 429.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΔΣΓ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Νωρίτερα ἀπό τίς 11 τοῦ Σεπτέμβρη 1911

Σύντομη περίληψη τοῦ γράμματος δημοσιεύτηκε τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4, σελ. 661. Στό γράμμα ὁ Β. Ι. Λένιν παρακαλοῦσε νά δημοσιευτεῖ ἐπειγόντως τό κείμενο τῆς ἔκκλησης τῆς ΚΕ τοῦ Δημοκρατικοῦ κόμματος Περσίας πού τοῦ στέλνει καί νά ἀνακοινωθεῖ τό περιεχόμενό της στά Κόμματα πού προσχωροῦν στό Γραφεῖο.

ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΛΕΤΤΟΝΙΑΣ

Νωρίτερα ἀπό τίς 12 τοῦ Σεπτέμβρη 1911

Τόμ. 20ός, σελ. 429.

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Λ. ΣΚΛΟΒΣΚΙ ΣΤΗ ΒΕΡΝΗ

Νωρίτερα ἀπό τίς 28 τοῦ Σεπτέμβρη 1911

Τόμ. 20ός, σελ. 430 καί σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 39.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΔΣΓ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

23 τοῦ Ὀχτώβρη 1911

Σύντομη περίληψη τοῦ γράμματος δημοσιεύτηκε τό 1962 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 4, σελ. 663. Στό γράμμα ὁ Β. Ι. Λένιν παρακαλεῖ νά τοῦ σταλοῦν οἱ εἰσηγήσεις τῶν διεθνῶν συνδικαλιστικῶν συνεδρίων καί οἱ ἀποφάσεις τῶν συνεδρίων τῆς Διεθνοῦς γιά νά κατατοπιστεῖ καί πληροφορεῖ ὅτι σέ περίπτωση ἀνάγκης μπορεῖ νά ἔλθει ὁ ἴδιος στό Γραφεῖο νά γνωριστεῖ μ' αὐτές.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Α. ΠΙΑΤΝΙΤΣΚΙ ΣΤΗ ΛΕΙΨΙΑ

1 τοῦ Νοέμβρη 1911

Τόμ. 20ός, σελ. 430.

1 9 1 2

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Β. ΚΟΜΠΕΤΣΚΙ ΣΤΗ ΔΑΝΙΑ

Νωρίτερα ἀπό τίς 16 τοῦ Γενάρη 1912

Σέ γράμμα του στίς 16 τοῦ Γενάρη 1912 πρός ἄγνωστο παραλήπτη ὁ Β. Ι. Λένιν γράφει: «Ἐσεῖς, ἀσφαλῶς, ξέρετε τόν σ. Κομπέτσκι. Τοῦ στείλαμε μερικά γράμματα, ὅμως αὐτός δέν ἀπαντᾶ» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΔΣΓ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

1 τοῦ Ἰούλη 1912

Σύντομη περίληψη τοῦ γράμματος δημοσιεύτηκε τό 1963 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 1-2, σελ. 72. Στό γράμμα ὁ Β. Ι. Λένιν παρακαλεῖ νά τοῦ στέλνουν ὅλα τά ντοκουμέντα στή διεύθυνση: «Herrn Wl. Uljanow, Zwierzyniec L. 218, Krakow, Oesterreich».

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ» ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

Νωρίτερα ἀπό τίς 6 τοῦ Ἰούλη 1912

Σέ γράμμα πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 6 τοῦ Ἰούλη 1912, ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε: «Μέ προηγούμενο γράμμα Σᾶς ἔστειλα ἤδη κατάλογο τῶν βιβλίων καί παρακαλῶ νά ἀπαντήσετε, ἄν θά σταλοῦν ὅλα» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 66).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Α. ΚΙΣΕΛΙΟΦ

Νωρίτερα ἀπό τίς 30 τοῦ Ἰούλη 1912

Γιά τό γράμμα αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν πληροφοροῦσε τόν Λ. Μπ. Κάμενεφ στίς 30 τοῦ Ἰούλη 1912: «Ἔγραψα μεγάλο γράμμα *στόν Κισελιόφ* πολύ «συναισθηματικό». Νομίζω ὅτι δέν θά βγεῖ τίποτε» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 75).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΝΤΕΓΚΟΤ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Νωρίτερα ἀπό τίς 8 τοῦ Αὐγούστου 1912

Ὁ Β. Α. Νεγκότ ἀνακοινώνει γιά τή λήψη τοῦ γράμματος αὐτοῦ σέ γράμμα πρός τόν Β. Ι. Λένιν στίς 8 τοῦ Αὐγούστου 1912. (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΑΝΤΟΝΟΦ (ΜΠΡΙΤΜΑΝ) ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Νωρίτερα ἀπό τίς 25 τοῦ Αὐγούστου 1912

Ὁ Β. Ι. Λένιν μέ γράμμα του πρός τόν Λ. Μπ. Κάμενεφ πού γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 25 τοῦ Αὐγούστου 1912 ρωτάει: «Γιατί ὁ Ἀντόνοφ (Μπρίτμαν)

δέν μοῦ ἀπαντάει; Εἶναι στό Παρίσι; Εἶναι καλά στήν ὑγεία του; (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 86).

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ» ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

Νωρίτερα ἀπό τίς 8 τοῦ Σεπτέμβρη 1912

Ὁ Β. Ι. Λένιν πληροφοροῦσε τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» στίς 8 τοῦ Σεπτέμβρη 1912: «Τή διεύθυνση αὐτή μοῦ τή ζητήσατε μιά φορά καί Σᾶς τήν ἔστειλα. Τήν ἔγραψα — τό θυμᾶμαι καλά — στό τέλος μιᾶς μακροσκελοῦς ἐπιστολῆς» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 88).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΔΣΓ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

25 τοῦ Σεπτέμβρη 1912

Σύντομη περίληψη τοῦ γράμματος δημοσιεύτηκε τό 1963 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 1-2, σελ. 78. Στό γράμμα ὁ Β. Ι. Λένιν ἀνακοινώνει τή γνώμη του γιά τήν ἡμερομηνία σύγκλησης τοῦ συνεδρίου στή Βιέννη καί προειδοποιεῖ ὅτι οἱ συνδρομές στό ΔΣΓ, λόγω τῶν ἐκλογῶν γιά τήν IV Κρατική δούμα, θά πληρωθοῦν ἀργότερα.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΔΣΓ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

3 τοῦ Ὀχτώβρη 1912

Σύντομη περίληψη τοῦ γράμματος δημοσιεύτηκε τό 1963 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique»,τεῦχ. 1-2, σελ. 79. Στό γράμμα ὁ Β. Ι. Λένιν κάνει γνωστό ὅτι δέν μπορεῖ νά παραβρεθεῖ στή συνεδρίαση τοῦ ΔΣΓ λόγω τῶν ἐκλογῶν γιά τήν IV Κρατική δούμα καί παρακαλεῖ νά τοῦ σταλεῖ ἀντίγραφο τῆς ὑπ. ἀρ. 22 ἐγκυκλίου τοῦ 1912.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Α. ΣΑΒΕΛΙΕΦ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

Ἀργότερα ἀπό τίς 18 τοῦ Ὀχτώβρη 1912

Τόμ. 22ος, σελ. 421 καί σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 165.

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΠΛΕΧΑΝΟΦ ΣΤΟ ΣΑΝ-ΡΕΜΟ (ΙΤΑΛΙΑ)

17 τοῦ Νοέμβρη 1912

Σέ γράμμα του πρός τόν Γκ. Β. Πλεχάνοφ ἀπό τίς 17 τοῦ Νοέμβρη 1912 ὁ Β. Ι. Λένιν ἀνακοίνωνε: «Τώρα μόλις Σᾶς ἔστειλα τηλεγράφημα ὅτι δεχόμαστε τό συνδυασμό πού συμφωνήσατε μέ τόν Ρουμπανόβιτς (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 109).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Α. ΡΟΥΜΠΑΝΟΒΙΤΣ

Νωρίτερα ἀπό τίς 19 τοῦ Νοέμβρη 1912

Σέ γράμμα πρός τόν Κ. Χούισμανς ἀπό τίς 19 τοῦ Νοέμβρη ὁ Ι. Α. Ρουμπανόβιτς ἀνακοίνωσε: «Πῆρα δυό γράμματα ἀπό τόν Πλεχάνοφ, ἕνα ἀπό τόν Λένιν, ἐπίσης καί τό δικό Σας γράμμα μέ ἀντίγραφο τοῦ γράμματος τοῦ Λένιν» (βλ. περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 1-2, 1963, σελ. 85).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΔΣΓ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Νοέμβρης τοῦ 1912

Σύντομη περίληψη τοῦ γράμματος δημοσιεύτηκε τό 1963 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 1-2, σελ. 84-85. Τό γράμμα γράφτηκε ἀπ' ἀφορμή τήν προετοιμασία τοῦ συνεδρίου τῆς Βασιλείας τῆς ΙΙ Διεθνοῦς.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΔΣΓ Κ. ΧΟΥΪΣΜΑΝΣ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Δεκέμβρης τοῦ 1912

Σύντομη περίληψη τοῦ γράμματος δημοσιεύτηκε τό 1963 στό περιοδικό «Cahiers du Monde Russe et Soviétique», τεῦχ. 1-2, σελ. 85. Στό γράμμα ὁ Β. Ι. Λένιν ἐπιβεβαιώνει ὅτι ὁ Λ. Μπ. Κάμενεφ ὁρίστηκε ἀπό τήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ μέλος τοῦ ΔΣΓ καί ὁ Α. Μ. Μαλέτσκι βοηθός του.

1913

ΣΥΣΤΑΤΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΒΙΑΖΜΕΝΣΚΙ ΓΙΑ ΤΟΝ Ν. Β. ΚΟΥΖΝΕΤΣΟΦ

Ἀργότερα ἀπό τίς 22 τοῦ Γενάρη 1913

Τόμ. 22ος, σελ. 422 καί σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 151.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΤΕΜΙΑΝ-ΜΠΕΝΤΝΙ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

Νωρίτερα ἀπό τίς 25 τοῦ Φλεβάρη 1913

Τόμ. 22ος, σελ. 423.

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Νωρίτερα ἀπό τίς 6 τοῦ Μάη 1913

Γιά τό τηλεγράφημα αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε στόν Λ. Μπ. Κάμενεφ πρίν ἀπό τίς 12 τοῦ Μάη: «Σᾶς ἔστειλα ἀκόμη ἀπό τήν Κρακοβία τήν *περασμένη* Δευτέρα τηλεγράφημα, ὅπου παρακαλοῦσα νά γράφετε συχνά στήν *«Πράβντα»* καί

ρωτοῦσα *τί λογῆς ὁμιλίες θά γίνουν»* (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Σ. ΕΝΟΥΚΙΤΖΕ

4 τοῦ Ἰούνη 1913

Τόμ. 23ος, σελ. 454.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. ΝΤ. ΚΙΚΝΑΤΖΕ

Νωρίτερα ἀπό τίς 16 τοῦ Ἰούνη 1913

Τόμ. 23ος, σελ. 455.

ΠΡΟΣ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΤΩΝ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΙΣΙΟΥ

Νωρίτερα ἀπό τίς 25 τοῦ Ἰούνη 1913

Τόμ. 23ος, σελ. 455.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΤΡ. Κ—ΤΣ *

Νωρίτερα ἀπό τίς 21 τοῦ Ὀχτώβρη 1913

Γιά τά γράμματα αὐτά ὁ Β. Ι. Λένιν ρωτάει τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Ζά Πράβντου» στίς 21 τοῦ Ὀχτώβρη 1913: «Τούς χαιρετισμούς μου στόν Ἀντρ. Κ—τς. Πήρατε τά γράμματά μου γι' αὐτόν;» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΓΚΟΡΚΙ ΣΤΟ ΝΗΣΙ ΚΑΠΡΙ (ΙΤΑΛΙΑ)

Δεύτερο 15θήμερο τοῦ Νοέμβρη 1913

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγεται ὄχι ὁλόκληρο (ἀπό τήν 5η σελίδα) τό χειρόγραφο τοῦ γράμματος αὐτοῦ. Μέ τή μορφή αὐτή τό γράμμα δημοσιεύεται σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 230-233.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Μ. ΛΙΤΒΙΝΟΦ

Νωρίτερα ἀπό τίς 12 καί 16 τοῦ Δεκέμβρη 1913

Τόμ. 24ος, σελ. 399-400.

---

* Ἔτσι εἶναι στό κείμενο τῆς μυστικῆς λογοκρισίας. Πρόκειται, ὅπως φαίνεται, γιά τήν Α. Ι. Ἐλιζάροβα-Οὐλιάνοβα, πού εἶχε τό ψευδώνυμο Ἀντρέι Νικολάγεβιτς.

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΖΑ ΠΡΑΒΝΤΟΥ» ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

16 τοῦ Δεκέμβρη 1913

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγεται ὄχι ὁλόκληρο (ἀπό τή δεύτερη σελίδα) τό χειρόγραφο τοῦ γράμματος αὐτοῦ (δημοσιεύεται σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 236-237).

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Τέλη τοῦ Δεκέμβρη 1913

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγονται μόνο δυό σελίδες ἀπό τό γράμμα αὐτό (δημοσιεύεται σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 242-243).

1 9 1 4

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 11 τοῦ Γενάρη 1914

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγονται μόνο δυό σελίδες ἀπό τό γράμμα αὐτό (δημοσιεύεται σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 248-249).

ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Α. ΠΙΑΤΝΙΤΣΚΙ

13 τοῦ Γενάρη καί 10 τοῦ Μάρτη 1914

Τόμος 24ος, σελ. 400.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Νωρίτερα ἀπό τίς 22 τοῦ Γενάρη 1914

Τόμ. 24ος, σελ. 400.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Νωρίτερα ἀπό τίς 26 τοῦ Γενάρη 1914

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγονται μόνο δυό σελίδες ἀπό τό γράμμα αὐτό (δημοσιεύεται σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 252-254).

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

28 τοῦ Γενάρη 1914

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ

τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγεται ὄχι ὁλόκληρο τό χειρόγραφο τοῦ γράμματος αὐτοῦ, ἀπό τήν 3η σελίδα. Τό μέρος αὐτό τοῦ γράμματος δημοσιεύεται σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 256-257.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΒΛ. × Ρ.

28 τοῦ Γενάρη 1914

Γιά τό γράμμα αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν πληροφοροῦσε τήν Ι. Φ. Ἀρμάντ: «Ἐπισυνάπτω γράμμα γιά τόν Βλ. × Ρ.» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 257).

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΖΑΡΙΑ ΠΟΒΟΛΖΙΑ»

Νωρίτερα ἀπό τίς 2 τοῦ Μάρτη 1914

Τόμ. 24ος, σελ. 401.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Φ. ΠΟΠΟΦ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Νωρίτερα ἀπό τίς 9 τοῦ Μάρτη 1914

Τόμ. 24ος, σελ. 401.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. Μ. ΚΑΡΛΣΟΝ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Νωρίτερα ἀπό τίς 9 τοῦ Μάρτη 1914

Τόμ. 24ος, σελ. 401.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Ἀργότερα ἀπό τίς 15 τοῦ Μάρτη 1914

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγεται ὄχι ὁλόκληρο τό χειρόγραφο τοῦ γράμματος αὐτοῦ, ἀπό τήν 3η σελίδα. Τό μέρος αὐτό τοῦ γράμματος δημοσιεύεται σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 272.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Β. ΡΟΜΑΝΟΦ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Νωρίτερα ἀπό τίς 16 τοῦ Μάρτη 1914

Τόμ. 24ος, σελ. 401.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Π. Μ. ΚΕΡΖΕΝΤΣΕΦ (ΛΕΜΠΕΝΤΕΦ)

Ἀρχές τοῦ Μάρτη 1914

Τόμ. 14ος, σελ. 402.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ο. Ν. ΛΟΛΑ (Β. ΣΤΕΠΑΝΙΟΥΚ)

Νωρίτερα ἀπό τίς 23 τοῦ Μάρτη 1914

Τόμ. 24ος, σελ. 402 καί σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 277.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. ΤΣΙΠΕΡΟΒΙΤΣ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Νωρίτερα ἀπό τίς 25 τοῦ Μάρτη 1914

Γιά τό γράμμα αὐτό τοῦ Β. Ι. Λένιν ὑπάρχουν πληροφορίες στήν ἐπιστολή τοῦ Γκ. Τσιπερόβιτς τῆς 25 τοῦ Μάρτη 1914: «Ἀξιότιμε σύντροφε! Πῆρα τό γράμμα Σας. Δυστυχῶς, τά ἄρθρα γιά τόν προϋπολογισμό δέν μπορῶ μέ κανέναν τρόπο νά τά δόσω στό «Προσβεστσένιγε». Δέν ὑπάρχει καμιά ἀπολύτως δυνατότητα νά προλάβω μέσα στήν προθεσμία» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

26 τοῦ Μάρτη 1914

Τόμ. 24ος, σελ. 402.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ο. Ν. ΛΟΛΑ (Β. ΣΤΕΠΑΝΙΟΥΚ)

Νωρίτερα ἀπό τίς 4 τοῦ Ἀπρίλη 1914

Τόμ. 25ος, σελ. 459.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ι. Φ. ΑΡΜΑΝΤ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Νωρίτερα ἀπό τίς 11 τοῦ Ἀπρίλη 1914

Γιά τά γράμματα αὐτά ὁ Β. Ι. Λένιν γράφει στήν Ι. Φ. Ἀρμάντ: «Ἀκόμη δέν ξέρω, ἄν πῆρες τά γράμματά μου, στά ὁποῖα ἔγραφα γιά τήν ἀπώλεια τοῦ γράμματος σχετικά μέ τόν Ραχμέτοφ» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 281).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Α. ΜΠΕΚΖΑΝΤΙΑΝ

Νωρίτερα ἀπό τίς 11 τοῦ Ἀπρίλη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 459-460.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Ρ. ΜΕΝΖΙΝΣΚΙ

Νωρίτερα ἀπό τίς 13 τοῦ Ἀπρίλη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 460.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΖΑΓΚΟΡΣΚΙ

Νωρίτερα ἀπό τίς 17 τοῦ Ἀπρίλη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 460.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Ε. ΓΚΕΡΜΑΝ ΣΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Νωρίτερα ἀπό τίς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 461.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΠ. ΑΝΤΟΝΟΦ

Νωρίτερα ἀπό τίς 28 τοῦ 'Απρίλη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 461.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. Σ. ΡΙΒΛΙΝ ΣΤΗΝ ΕΛΒΕΤΙΑ

Τέλη τοῦ 'Απρίλη 1914

Γιά τό γράμμα αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν γράφει στόν Γκ. Λ. Σκλόβσκι: «Γράφω γιά τό ἴδιο ζήτημα καί στόν Ρίβλιν» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 283).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Ι. ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ

'Απρίλης τοῦ 1914

Τόμος 25ος, σελ. 461.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ο. Ν. ΛΟΛΑ (Β. ΣΤΕΠΑΝΙΟΥΚ)

Νωρίτερα ἀπό τίς 13 τοῦ Μάη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 461.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Ι. ΤΣΟΥΝΤΝΟΒΣΚΙ

Νωρίτερα ἀπό τίς 21 τοῦ Μάη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 462.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Ι. ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ

Νωρίτερα ἀπό τίς 21 τοῦ Μάη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 462.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Ι. ΠΟΝΤΒΟΪΣΚΙ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

'Ανάμεσα στίς 23 καί 31 τοῦ Μάη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 462.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Λ. ΣΚΛΟΒΣΚΙ ΣΤΗ ΒΕΡΝΗ

Νωρίτερα ἀπό τίς 25 τοῦ Μάη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 462.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΠΡΟΣΒΕΣΤΣΕΝΙΓΕ» ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

Μάης-Ἰούνης τοῦ 1914

Τόμος 25ος, σελ. 463-464.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΑΝΤΟΝΟΦ (ΜΠΡΙΤΜΑΝ) ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Νωρίτερα ἀπό τίς 2 τοῦ Ἰούνη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 462.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Σ. ΝΤ. ΣΟΚΟΒΝΙΝ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Νωρίτερα ἀπό τίς 4 τοῦ Ἰούνη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 462.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Μ. ΛΙΤΒΙΝΟΦ

Νωρίτερα ἀπό τίς 6 τοῦ Ἰούνη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 463.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Α. ΤΡΟΓΙΑΝΟΒΣΚΙ

Νωρίτερα ἀπό τίς 7 τοῦ Ἰούνη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 463.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Φ. ΒΛΑΝΤΙΜΙΡΣΚΙ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Νωρίτερα ἀπό τίς 13 τοῦ Ἰούνη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 463.

ΠΡΟΣ ΑΓΝΩΣΤΟ ΠΑΡΑΛΗΠΤΗ ΣΤΗ ΜΟΣΧΑ

20 τοῦ Ἰούνη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 464.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ο. Ν. ΛΟΛΑ (Β. ΣΤΕΠΑΝΙΟΥΚ)

20 τοῦ Ἰούνη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 464.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Β. ΚΟΥΖΝΕΤΣΟΦ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Νωρίτερα ἀπό τίς 21 τοῦ Ἰούνη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 464.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Λ. ΣΚΛΟΒΣΚΙ ΣΤΗ ΒΕΡΝΗ

'Αργότερα άπό τίς 21 τοῦ 'Ιούνη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 464.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Φ. ΒΛΑΝΤΙΜΙΡΣΚΙ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Νωρίτερα άπό τίς 23 τοῦ 'Ιούνη 1914

Γιά τό γράμμα αὐτό τοῦ Β. Ι. Λένιν ὑπάρχουν πληροφορίες στήν ἐπιστολή τοῦ Μ. Φ. Βλαντίμιρσκι τῆς 23 τοῦ 'Ιούνη 1914: «Πῆρα τό γράμμα Σας, καθώς ἐπίσης καί τό γράμμα γιά τό θεῖο Μ. *» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Κ. ΒΛΑΝΤΙΜΙΡΟΦ

Νωρίτερα άπό τίς 29 τοῦ 'Ιούνη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 465.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΚΔΟΤΙΚΟ «ΠΡΙΜΠΟΪ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

Νωρίτερα άπό τίς 30 τοῦ 'Ιούνη καί νωρίτερα άπό τίς 3 τοῦ 'Ιούλη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 465.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Μ. ΛΙΤΒΙΝΟΦ

Νωρίτερα άπό τίς 2 τοῦ 'Ιούλη 1914

Γιά τό γράμμα αὐτό τοῦ Β. Ι. Λένιν ὑπάρχουν πληροφορίες στήν ἐπιστολή τοῦ Μ. Μ. Λιτβίνοφ τῆς 2 τοῦ 'Ιούλη 1914: «Εἶμαι φοβερά ἀπασχολημένος τώρα καί γι' αὐτό δέν ἀπάντησα ἀμέσως στό τελευταῖο Σας γράμμα» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΑΝΤΟΝΟΦ (ΜΠΡΙΤΜΑΝ) ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Νωρίτερα άπό τίς 3 τοῦ 'Ιούλη 1914

'Ο Α. Β. Μπρίτμαν ἔγραφε πρός τόν Β. Ι. Λένιν στίς 3 τοῦ 'Ιούλη 1914: «'Αγαπητέ Βλαντίμιρ 'Ιλίτς! Πολύ Σᾶς εὐχαριστῶ γιά τό θερμό γράμμα πού μοῦ στείλατε μέσω τοῦ Νικ. Βασ. 'Η στάση Σας, ἐννοεῖται, θά μέ βοηθήσει ἐξαιρετικά νά καθορίσω σχετικά εὔκολα τή στάση μου ἀπέναντι στή συκοφαντία τοῦ 'Αλέξινσκι» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Α. ΜΠΕΚΖΑΝΤΙΑΝ

Νωρίτερα άπό τίς 4 τοῦ 'Ιούλη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 565.

---

* — θεῖος Μίσα = τό παράνομο ψευδώνυμο τοῦ Μ. Α. Μιχάηλοφ.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Β. ΚΟΥΖΝΕΤΣΟΦ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Νωρίτερα άπό τίς 7 τοῦ Ἰούλη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 465.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. ΜΙΤΣΚΕΒΙΤΣ-ΚΑΨΟΥΚΑΣ

Νωρίτερα άπό τίς 8 τοῦ Ἰούλη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 465.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Μ. ΛΙΤΒΙΝΟΦ

Νωρίτερα άπό τίς 8 τοῦ Ἰούλη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 465-466.

ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΚΔΟΤΙΚΟ «ΠΡΙΜΠΟΪ» ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

Νωρίτερα άπό τίς 10 τοῦ Ἰούλη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 466.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Μ. ΛΙΤΒΙΝΟΦ

10 τοῦ Ἰούλη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 466.

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΕ ΤΟΥ ΔΣΓ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Νωρίτερα άπό τίς 18 τοῦ Ἰούλη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 466.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Ε. ΓΚΕΡΜΑΝ ΣΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Ἀνάμεσα στίς 18 καί 30 τοῦ Ἰούλη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 466.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Φ. ΠΟΠΟΦ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Νωρίτερα άπό τίς 21 τοῦ Ἰούλη 1914

Τόμος 25ος, σελ. 467.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[1] *«Ραμπότσαγια Γκαζέτα»* («Ἐργατική Ἐφημερίδα») — παράνομο ἐκλαϊκευτικό ὄργανο τῶν μπολσεβίκων· ἔβγαινε σέ ὄχι τακτικές ἡμερομηνίες στό Παρίσι ἀπό τίς 30 τοῦ Ὀχτώβρη (12 τοῦ Νοέμβρη) 1910 ὥς τίς 30 τοῦ Ἰούλη (12 τοῦ Αὐγούστου) 1912· βγῆκαν 9 φύλλα. Πρωτεργάτης τῆς δημιουργίας τῆς «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» ἦταν ὁ Β. Ι. Λένιν. Τό ζήτημα τῆς ἔκδοσής της λύθηκε ἐπίσημα στή συνδιάσκεψη τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ΣΔΕΚΡ — μπολσεβίκων, κομματικῶν μενσεβίκων, ἐκπροσώπων τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς Δούμας κ.ἄ. — στή διάρκεια τοῦ Διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ συνεδρίου στήν Κοπεγχάγη. Τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1910 ὁ Λένιν ἔγραψε ἀνακοίνωση γιά τήν ἔκδοση τῆς «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 417-423).

Ὁ Λένιν καθοδηγοῦσε τή «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» καί τή διηύθυνε. Στήν ἐφημερίδα συνεργάζονταν οἱ μπολσεβίκοι: Σ. Ι. Γκόπνερ, Π. Α. Τζαπαρίτζε, Ν. Α. Σεμάσκο, Σ. Γκ. Σαουμιάν κ.ἄ., καθώς ἐπίσης καί οἱ κομματικοί μενσεβίκοι. Γραμματέας τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς ἦταν ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια. Μεγάλη ὑλική βοήθεια στήν ἐφημερίδα ἔδινε ὁ Α. Μ. Γκόρκι. Τό τιράζ της ἔφτανε τίς 6 χιλιάδες ἀντίτυπα.

Ἡ VI Πανρωσική συνδιάσκεψη (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ, ὑπογραμμίζοντας ὅτι ἡ «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» ὑπεράσπιζε ἀποφασιστικά καί μέ συνέπεια τό κόμμα καί τήν κομματικότητα, τήν ἀνακήρυξε ἐπίσημο ὄργανο τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ. — *1*.

[2] Στή διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τοῦ Διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ συνεδρίου στήν Κοπεγχάγη (ἀπό τίς 28 τοῦ Αὐγούστου ὥς τίς 3 Σεπτέμβρη (μέ τό νέο ἡμερ.) 1910) τά μέλη τῆς ρωσικῆς ἀντιπροσωπείας Β. Ι. Λένιν, Γκ. Β. Πλεχάνοφ καί ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς πολωνικῆς σοσιαλδημοκρατίας Α. Βάρσκι (Α. Σ. Βαρσάβσκι) ἔστειλαν διαμαρτυρία στή Διοίκηση τοῦ Γερμανικοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος γιατί δημοσιεύτηκε στό κεντρικό της ὄργανο, τήν ἐφημερίδα «Vorwärts» («Ἐμπρός») ἀνώνυμο ἄρθρο τοῦ Τρότσκι πού συκοφαντοῦσε τό ΣΔΕΚΡ. Ἄρθρο τοῦ Τρότσκι μέ τό ἴδιο περιεχόμενο δημοσιεύτηκε στό περιοδικό «Die Neue Zeit».

Ὁ Λένιν καταπολέμησε τή συκοφαντική καμπάνια τοῦ Τρότσκι μέ τό ἄρθρο του «Πῶς ὁρισμένοι σοσιαλδημοκράτες ἐνημερώνουν τή Διεθνή γιά τήν κατάσταση τοῦ ΣΔΕΚΡ», πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», ἀρ. φύλ. 17 τῆς 25 τοῦ Σεπτέμβρη (8 τοῦ Ὀχτώβρη) 1910, καθώς καί μέ τό ἄρθρο του «Τό ἱστορικό νόημα τῆς ἐσωκομματικῆς πάλης στή Ρωσία», πού δημοσιεύτηκε στό «Ντισκουσσιόνι Λιστόκ», ἀρ. φύλ. 3, 29 τοῦ Ἀπρίλη (12 τοῦ Μάη) 1911 (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 363-365, 366-389).

«Vorwärts» («Ἐμπρός») — καθημερινή ἐφημερίδα, κεντρικό ὄργανο τοῦ Γερμανικοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος· ἔβγαινε στό Βερολίνο ἀπό τό 1891. Μετά τό θάνατο τοῦ Ἔνγκελς, ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Vorwärts» στά χρόνια 1895-1900 ἔπεσε στά χέρια τῆς δεξιᾶς πτέρυγας τοῦ κόμματος καί δημοσίευε διαρκῶς ἄρθρα ὀπορτουνιστῶν. Ἡ «Vorwärts», κρατώντας μεροληπτική στάση στό ζήτημα τῆς πάλης κατά τοῦ ὀπορτουνισμοῦ καί τοῦ ἀναθεωρητισμοῦ πού γινόταν στούς κόλπους τοῦ ΣΔΕΚΡ, ὑποστήριζε τούς «οἰκονομιστές» καί ἀργότερα, μετά τή διάσπαση τοῦ κόμματος, τούς μενσεβίκους.

«Die Neue Zeit» («Νέοι Καιροί») — θεωρητικό περιοδικό τοῦ Γερμανικοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος· ἔβγαινε στή Στουτγάρδη ἀπό τό 1883 ὥς τό 1923. Μετά τό θάνατο τοῦ Φ. Ἔνγκελς τό περιοδικό, ὄντας φορέας τῶν ἀπόψεων τοῦ Κάουτσκι, δημοσίευε συστηματικά ἄρθρα τῶν ἀναθεωρητῶν. — *1.*

3 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο τοῦ Α. Β. Λουνατσάρσκι «Ρεύματα τακτικῆς στό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Ρωσίας», πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Le Peuple» τῆς 23 τοῦ Αὐγούστου 1910.

«Le Peuple» («Ὁ Λαός») — καθημερινή ἐφημερίδα, κεντρικό ὄργανο τοῦ Βελγικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος· βγαίνει ἀπό τό 1885 στίς Βρυξέλλες· σήμερα εἶναι ὄργανο τοῦ Βελγικοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος. — *1.*

4 *«Νάσα Ζαριά»* («Ἡ Αὐγή μας») — μηνιαῖο νόμιμο περιοδικό τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν· ἔβγαινε στά 1910-1914 στήν Πετρούπολη. Γύρω ἀπό τό «Νάσα Ζαριά» διαμορφώθηκε τό κέντρο τῶν λικβινταριστῶν τῆς Ρωσίας.

«Ζίζν» («Ζωή») — νόμιμο περιοδικό, ὄργανο τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν, πού ἔβγαινε τόν Αὔγουστο καί τό Σεπτέμβρη τοῦ 1910 στή Μόσχα. Βγῆκαν δυό τεύχη. — *1.*

5 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἑτοιμασία γιά ἐκτύπωση τοῦ μπολσεβίκικου νόμιμου μηνιαίου περιοδικοῦ «Μίσλ». Τό πρῶτο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ βγῆκε στή Μόσχα τό Δεκέμβρη τοῦ 1910 μέ τιράζ 3000 ἀντίτυπα. Τό περιοδικό ἔβγαινε ὥς τόν Ἀπρίλη τοῦ 1911· βγῆκαν συνολικά πέντε τεύχη.

Τό περιοδικό δημιουργήθηκε μέ πρωτοβουλία τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τό δυνάμωμα τῆς πάλης ἐνάντια στά λικβινταριστικά νόμιμα ὄργανα καί γιά τή διαπαιδαγώγηση τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν καί διανοουμένων στό πνεῦμα τοῦ μαρξισμοῦ. Ὁ Λένιν καθοδηγοῦσε τό περιοδικό ἀπό τό ἐξωτερικό, ἀλληλογραφοῦσε τακτικά μέ τή Συντακτική του ἐπιτροπή.

Στενοί συνεργάτες τοῦ περιοδικοῦ ἦταν οἱ Β. Β. Βορόβσκι, Μ. Σ. Ὀλμίνσκι, Ι. Ι. Σκβορτσόφ-Στεπάνοφ. Σ' αὐτό συνεργάζονταν ἐπίσης καί οἱ κομματικοί-μενσεβίκοι Γκ. Β. Πλεχάνοφ, Σ. Ραππορόρτ καί ἄλλοι. Τό τελευταῖο, πέμπτο, τεῦχος τοῦ «Μίσλ» κατασχέθηκε καί τό περιοδικό ἔκλεισε. Ὕστερα ἀπό λίγο στήν Πετρούπολη ἄρχισε νά βγαίνει τό περιοδικό «Προσβεστσένιγε», πού στήν οὐσία ἦταν συνέχεια τοῦ «Μίσλ». — *1.*

[6] Πρόκειται γιά τήν έκδοση τής μπολσεβίκικης νόμιμης έφημερίδας «Ζβεζντά» («'Αστέρας»).

Τό φθινόπωρο τοῦ 1910 στή διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τοῦ Διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ συνεδρίου στήν Κοπεγχάγη ἔγινε σύσκεψη, στήν ὁποία πῆραν μέρος οἱ Β. Ι. Λένιν, Γκ. Β. Πλεχάνοφ καί ὁ μπολσεβίκος, Ν. Γκ. Πολετάγεφ, μέλος τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς III Κρατικῆς Δούμας κ.ἄ. Στή σύσκεψη ἐπιτεύχθηκε συμφωνία γιά τήν ἔκδοση ἑνός νόμιμου ὀργάνου στή Ρωσία καί γιά τή συνεργασία σ' αὐτό τῶν κομματικῶν μενσεβίκων. Τό πρῶτο φύλλο τῆς ἐφημερίδας «Ζβεζντά» βγῆκε στίς 16 (29) τοῦ Δεκέμβρη 1910. 'Η «Ζβεζντά» ἐκείνη τήν περίοδο θεωροῦνταν ὄργανο τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς Δούμας. Στό φύλλο ἀρ. 25 τῆς 11 (24) τοῦ 'Ιούνη 1911 ἡ ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας προσωρινά σταμάτησε. Τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1911 ἡ «Ζβεζντά» ξαναβγαίνει μέ ἀλλαγή τῆς σύνθεσης τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς, χωρίς τή συμμετοχή τῶν κομματικῶν-μενσεβίκων.

Σοβαρή συντακτική καί ὀργανωτική δουλιά στή «Ζβεζντά» ἔκαναν οἱ Ν. Ν. Μπατούριν, Ν. Γκ. Πολετάγεφ, Κ. Σ. 'Ερεμέγεφ, Μ. Σ. 'Ολμίνσκι. Συνεργάζονταν δραστήρια στήν ἐφημερίδα οἱ Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς, Ντεμιάν Μπέντνι κ.ἄ. Στή δουλιά τῆς «Ζβεζντά» ὁ Λένιν τράβηξε τόν Α. Μ. Γκόρκι.

Μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Λένιν ἡ «Ζβεζντά» ἔγινε μιά μαχητική μαρξιστική ἐφημερίδα. Τό τιράζ τῆς «Ζβεζντά» στήν ἀρχή τῆς ἔκδοσής της ἔφτανε τά 7-10 χιλιάδες ἀντίτυπα. Στίς μέρες τῶν γεγονότων τοῦ Λένα τό 1912 τό τιράζ τῆς ἐφημερίδας ἔφτασε τίς 50-60 χιλιάδες ἀντίτυπα. 'Η Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας ἦταν ὑποχρεωμένη νά δουλεύει σέ συνθῆκες συνεχῶν διωγμῶν ἀπομέρους τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης: κατάσχεση τῶν φύλλων της, πρόστιμα, ἀπαγόρευση τῆς ἐφημερίδας, συλλήψεις τῶν συντακτῶν της. Τό τελευταῖο φύλλο τῆς «Ζβεζντά» βγῆκε στίς 22 τοῦ 'Απρίλη (5 τοῦ Μάη) 1912. — *2.*

[7] *«Ζνάνιγε»* («Γνώση») — ἐκδοτικό βιβλίων, πού ἱδρύθηκε τό 1898 στήν Πετρούπολη ἀπό ὁμάδα φιλόλογων. 'Αργότερα συμμετεῖχε ἄμεσα σ' αὐτό καί οὐσιαστικά τό καθοδηγοῦσε ὁ Α. Μ. Γκόρκι. Διευθυντής-διαχειριστής τοῦ ἐκδοτικοῦ ἦταν ὁ Κ. Π. Πιάτνιτσκι. — *2.*

[8] *Κεντρικό Ὄργανο τοῦ ΣΔΕΚΡ* — ἡ παράνομη ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» («Σοσιαλδημοκράτης»)· ἔβγαινε ἀπό τό Φλεβάρη τοῦ 1908 ὥς τό Γενάρη τοῦ 1917. Πιό λεπτομερειακά γιά τή «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 16ος, σημείωση 148. — *2.*

[9] Πρόκειται γιά τήν ἐφημερίδα «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» («Φωνή τοῦ Σοσιαλδημοκράτη») — ὄργανο τῶν μενσεβίκων τοῦ ἐξωτερικοῦ· ἔβγαινε ἀπό τό Φλεβάρη τοῦ 1908 ὥς τό Δεκέμβρη τοῦ 1911 στήν ἀρχή στή Γενεύη, μετά στό Παρίσι. 'Επειδή ἡ «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» ὑπεράσπιζε ἀνοιχτά τούς λικβινταριστές, ὁ Γκ. Β. Πλεχάνοφ βγῆκε ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή τό Μάη τοῦ 1909. 'Από τή στιγμή αὐτή ἡ ἐφημερίδα διαμορφώθηκε ὁριστικά σέ ἰδεολογικό κέντρο τῶν λικβινταριστῶν. — *3.*

[10] *«Ρέτς»* («Λόγος») — καθημερινή ἐφημερίδα, ὄργανο τοῦ κόμματος τῶν καντέτων· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 23 τοῦ Φλεβάρη (8 τοῦ Μάρτη) 1906

κάτω ἀπό τήν οὐσιαστική διεύθυνση τῶν Π. Ν. Μιλιουκόφ, καί Ι. Β. Γκέσσεν, καί μέ τήν ἄμεση συμμετοχή τῶν Μ. Μ. Βινάβερ, Π. Ντ. Ντολγκοροῦκοφ, Π. Μπ. Στροῦβε καί ἄλλων. Ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε ἀπό τή Στρατιωτική ἐπαναστατική ἐπιτροπή τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης στίς 26 τοῦ Ὀχτώβρη (8 τοῦ Νοέμβρη) 1917. Ἀργότερα, (μέχρι τόν Αὔγουστο τοῦ 1918) ἐξακολουθοῦσε νά βγαίνει μέ τούς τίτλους: «Νάσα Ρέτς», «Σβομπόνταγια Ρέτς», «Βέκ», «Νόβαγια Ρέτς», «Νάς Βέκ». — *3.*

11 *«Σοβρεμέννικ»* («Σύγχρονος») — μηνιαῖο πολιτικό-φιλολογικό περιοδικό· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη στά 1911-1915. Γύρω ἀπό τό περιοδικό συγκεντρώνονταν οἱ μενσεβίκοι-λικβινταριστές, οἱ ἐσέροι, οἱ «λαϊκοί σοσιαλιστές» καί οἱ ἀριστεροί φιλελεύθεροι. Τό περιοδικό δέν εἶχε καμιά σύνδεση μέ τίς ἐργατικές μάζες. Τό 1914 ὁ Λένιν χαρακτήρισε τήν κατεύθυνση τοῦ «Σοβρεμέννικ» σάν «κράμα τοῦ ναροντνικισμοῦ μέ τό μαρξισμό» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 153). Σημαντικό ρόλο στό περιοδικό, τόν πρῶτο καιρό, ἔπαιζε ὁ Α. Β. Ἀμφιτεάτροφ. Τό 1913-1915 ἐπικεφαλῆς του ἦταν ὁ Ν. Σουχάνοφ (Ν. Ν. Γκίμμερ).

Κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τοῦ γράμματος τοῦ Β. Ι. Λένιν ὁ Α. Μ. Γκόρκι ἀπαίτησε νά ἀφαιρεθοῦν ἀπό τήν ἀνακοίνωση γιά τό «Σοβρεμέννικ» οἱ λέξεις γιά «μόνιμη συνεργασία» του (βλ. Β. Ι. Λένιν καί Α. Μ. Γκόρκι. Γράμματα, ἀναμνήσεις, ντοκουμέντα, 2η ρωσ. ἔκδ., Μόσχα, 1961, σελ. 59). Τόν Αὔγουστο τοῦ 1911 ὁ Γκόρκι ξέκοψε ἀπό τό «Σοβρεμέννικ». Τό 1912, ὅταν ὁ Ἀμφιτεάτροφ ἀρνήθηκε νά θεωρεῖ τό «Σοβρεμέννικ», ὁ Γκόρκι ἄρχισε πάλι νά συμμετέχει στό περιοδικό αὐτό. — *3.*

12 *«Βέστνικ Ἐβρόπι»* («Ἀγγελιοφόρος τῆς Εὐρώπης») — μηνιαῖο ἱστορικό-πολιτικό καί λογοτεχνικό περιοδικό ἀστικοφιλελεύθερης κατεύθυνσης· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό 1866 ὥς τό 1918. — *3.*

13 *«Ρούσκαγια Μίσλ»* («Ρωσική Σκέψη») — μηνιαῖο πολιτικό-φιλολογικό περιοδικό· ἔβγαινε στή Μόσχα ἀπό τό 1880 ὥς τό 1918. Μέχρι τό 1905 εἶχε φιλελευθερο-ναροντνικιστική κατεύθυνση. Στή δεκαετία 1890-1900 δημοσίευε πότε-πότε στίς σελίδες του ἄρθρα μαρξιστῶν. Ὕστερα ἀπό τήν ἐπανάσταση τοῦ 1905 τό περιοδικό ἔγινε ὄργανο τῆς δεξιᾶς πτέρυγας τοῦ κόμματος τῶν καντέτων· ἔβγαινε μέ διευθυντή τόν Π. Μπ. Στροῦβε. — *4.*

14 *«Ρούσσκογε Μπογκάτστβο»* («Ρωσικός Πλοῦτος») — μηνιαῖο περιοδικό, πού ἔβγαινε ἀπό τό 1876 ὥς τό 1918 στήν Πετρούπολη. Ἀπό τίς ἀρχές τῆς δεκαετίας 1890-1900 πέρασε στά χέρια τῶν φιλελεύθερων ναρόντνικων μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ν. Κ. Μιχαηλόβσκι. Τό 1896 τό περιοδικό γίνεται ὄργανο τοῦ μισοκαντέτικου Λαϊκοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος ἐργασίας (ἐνέσων). — *4.*

15 *«Σοβρεμέννι Μίρ»* («Σύγχρονος Κόσμος») — μηνιαῖο φιλολογικό, ἐπιστημονικό καί πολιτικό περιοδικό. Ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1906 ὥς τό 1918. Στό περιοδικό συνεργάζονταν στενά οἱ μενσεβίκοι. Στήν περίοδο τοῦ συνασπισμοῦ τῶν μπολσεβίκων μέ τούς κομματικούς μενσεβίκους στό «Σοβρεμέννι Μίρ» συνεργάζονταν καί οἱ μπολσεβίκοι. Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἔγινε ὄργανο τῶν σοσιαλσωβινιστῶν. — *4.*

16 *Ἡ Σχολή Κάπρι* ὀργανώθηκε τό 1909 στό νησί Κάπρι (Ἰταλία) ἀπό τούς ὀτζοβιστές, τούς οὐλτιματιστές καί τούς θεοπλάστες. Ἡ σύσκεψη τῆς πλατιᾶς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Προλετάρι» ξεσκέπασε τό φραξιονιστικό ἀντιμπολσεβίκικο χαρακτήρα τῆς Σχολῆς πού ὀργάνωναν οἱ ὀτζοβιστές, τόνισε ὅτι οἱ ὀργανωτές της δέν ἐπιδιώκουν «τούς σκοπούς τῆς μπολσεβίκικης ὁμάδας σάν ἰδεολογικοῦ ρεύματος μέσα στό κόμμα, ἀλλά δικούς τους, ἰδιαίτερους, παραταξιακούς ἰδεολογικοπολιτικούς σκοπούς». Ἡ Σχολή Κάπρι καταδικάστηκε ἀποφασιστικά σάν «νέο κέντρο τῆς ὁμάδας πού ἀποσπᾶται ἀπό τούς μπολσεβίκους» (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 42, 41).

Ἡ Σχολή ἄρχισε νά λειτουργεῖ τόν Αὔγουστο· διαλέξεις σ' αὐτή ἔκαναν οἱ Α. Μπογκντάνοφ, Γκ. Ἀλέξινσκι, Α. Λουνατσάρσκι, Μ. Γκόρκι, Μ. Ν. Λιάντοφ, Μ. Ν. Ποκρόβσκι καί Β. Α. Ντεσνίτσκι. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἀπάντησε ἀρνητικά στήν τυπική πρόταση τῶν ὀργανωτῶν τῆς σχολῆς νά ἔρθει στό Κάπρι νά κάνει διαλέξεις. Σέ γράμμα του πρός τούς ἀκροατές τῆς σχολῆς, πού ἐπέμειναν νά κάνει μιά σειρά διαλέξεις ὁ Λένιν ἐξήγησε ὅτι δέν μπορεῖ νά τό κάνει αὐτό γιατί αὐτή «ἡ σχολή *πού εἶναι κρυμμένη ἐπίτηδες ἀπό τό κόμμα»* σέ «ἕνα ἀπόκεντρο μέρος τῶν ἐμιγκρέδων», ἔχει φραξιονιστικό χαρακτήρα. Ὁ Λένιν πρότεινε στούς μαθητές τῆς σχολῆς νά ἔρθουν στό Παρίσι γιά νά «μάθουν τόν πραγματικό σοσιαλδημοκρατισμό» καί ὄχι τήν *«ἀδιαίρετη* φραξιονιστική *«ἐπιστήμη»»* τῶν ὀτζοβιστῶν καί τῶν θεοπλαστῶν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 47ος, σελ. 194-202).

Λεπτομερή ἱστορία τῆς Σχολῆς καί τό χαρακτηρισμό της ὁ Β. Ι. Λένιν δίνει στά ἄρθρα: «Σχετικά μέ τήν ὁμάδα τῶν ὀπαδῶν τοῦ ὀτζοβισμοῦ καί τῆς θεοπλασίας» καί «Ἐπονείδιστη χρεοκοπία» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 74-109 καί 132-134). — *4.*

17 *«Κράσνογε Ζνάμια»* («Κόκκινη Σημαία») — ἀστικό πολιτικό καί φιλολογικό περιοδικό, πού ἵδρυσε ὁ Α. Β. Ἀμφιτεάτροφ. Ἔβγαινε στό Παρίσι τό 1906. Στό περιοδικό συνεργάζονταν οἱ Α. Μ. Γκόρκι, Κ. Μπάλμοντ, Α. Κουπρίν, Μ. Ρέισνερ κ.ἄ. — *4.*

18 Ἡ ἀντικομματική σχολή στή Μπολόνια (Νοέμβρης τοῦ 1910-Μάρτης τοῦ 1911) ἀποτέλεσε συνέχεια τῆς σχολῆς Κάπρι. Διαλέξεις στή σχολή ἔκαναν οἱ Μπογκντάνοφ, Λουνατσάρσκι, Τρότσκι, Λιάντοφ, Μάσλοφ, Σοκολόφ κ.ἄ. Στάλθηκε πρόσκληση καί στόν Β. Ι. Λένιν νά κάνει διαλέξεις στή σχολή τῆς Μπολόνια. Ὁ Λένιν ἀρνήθηκε νά κάνει διαλέξεις λόγω τῆς ἀντικομματικῆς κατεύθυνσης καί τῶν διασπαστικῶν ἐνεργειῶν τῶν ὀργανωτῶν τῆς σχολῆς αὐτῆς καί κάλεσε τούς ἀκροατές νά ἔρθουν στό Παρίσι, ὅπου ὑποσχόταν νά τούς κάνει μιά σειρά διαλέξεις γιά τό ζήτημα τῆς τακτικῆς, τῆς ἐσωκομματικῆς κατάστασης καί γιά τό ἀγροτικό ζήτημα. Μαθήματα στό Παρίσι δέν ἔγιναν. — *5.*

19 Πρόκειται γιά τά χρήματα πού ἦταν ἀπαραίτητα γιά τήν ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας «Ζβεζντά». Στό γράμμα πρός τόν Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς τῆς 9 τοῦ Δεκέμβρη 1910 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 8-9) ὁ Β. Ι. Λένιν πληροφοροῦσε ὅτι ἔστειλε τά χρήματα γιά τήν ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας. — *7.*

20 Στίς 17 τοῦ Δεκέμβρη 1910 ὁ Β. Ι. Λένιν πῆρε τήν ἐγκύκλιο τοῦ ΔΣΓ πρός τά κόμματα τῆς ΙΙ Διεθνοῦς μέ ἡμερομηνία 15 τοῦ Δεκέμβρη 1910, στήν ὁποία

περιεχόταν ή παράκληση νά ἐξεταστεῖ μιά ἀπό τίς τροποποιήσεις στήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τῆς Κοπεγχάγης (1910) σχετικά μέ τό ζήτημα τοῦ διαιτητικοῦ δικαστηρίου καί τοῦ ἀφοπλισμοῦ, πού διαβιβάστηκε ἀπό τό συνέδριο στό ΔΣΓ γιά ἐξέταση. Ἐπειδή στήν τροποποίηση γινόταν λόγος γιά τίς ἀπεργίες τῶν ἐργατῶν τῆς πολεμικῆς βιομηχανίας σάν σκόπιμου μέσου παρεμπόδισης τοῦ πολέμου, τό ΔΣΓ πρότεινε σέ ὅλα τά κόμματα νά ἀπευθυνθοῦν στά ἀντίστοιχα συνδικάτα καί νά ὑποβάλουν ἔκθεση στό ΔΣΓ. Ὁ Λένιν ἔκανε σημειώσεις πάνω στήν ἐγκύκλιο (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXV σελ. 260, 261). Στέλνοντας τήν ἐγκύκλιο τοῦ ΔΣΓ στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» γιά δημοσίευση, ὁ Λένιν τή συνόδευε μέ τό γράμμα αὐτό. Ἡ ἐγκύκλιος τοῦ ΔΣΓ καί τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν δέν δημοσιεύτηκαν στή «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ». — *9.*

21 Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ «Κάρλ Μάρξ καί Λέων Τολστόι», πού δημοσιεύτηκε στό φύλλο 19-20 τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» τῆς 13 (26) τοῦ Γενάρη 1911. — *11.*

22 *«Μηνιαία Σοσιαλιστική Ἐπιθεώρηση»* («Sozialistische Monatshefte») — περιοδικό, κύριο ὄργανο τῶν γερμανῶν ὀπορτουνιστῶν καί ἕνα ἀπό τά ὄργανα τοῦ διεθνοῦς ἀναθεωρητισμοῦ. Ἔβγαινε στό Βερολίνο ἀπό τό 1897 ὥς τό 1933. Τόν καιρό τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914-1918) ἀκολουθοῦσε σοσιαλσωβινιστικές θέσεις. — *13.*

23 Ὅπως φαίνεται, ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἐργασία «Τό ἀγροτικό ζήτημα στή Ρωσία στά τέλη τοῦ XIX αἰώνα», πού ἔγραψε τό 1908 γιά τό ἐγκυκλοπαιδικό λεξικό, τό ὁποῖο ἔβγαζε ἡ ἑταιρία τῶν ἀδελφῶν Γκρανάτ. Οἱ συνθῆκες λογοκρισίας δέν ἐπέτρεψαν τότε νά δημοσιευτεῖ ἡ ἐργασία. Πρωτοδημοσιεύτηκε σέ ξεχωριστή μπροσούρα τό 1918 ἀπό τό ἐκδοτικό βιβλίων «Ζίζν ί Ζνάνιγε» («Ζωή καί Γνώση»).

Τό χειρόγραφο τοῦ βιβλίου δέν διατηρήθηκε. Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ ὑπάρχουν τά τελευταῖα ἕξι φύλλα τοῦ δακτυλογραφημένου κειμένου τῆς ἐργασίας αὐτῆς. Στό τελευταῖο φύλλο ἀποδείχνεται ἡ ἡμερομηνία ἀποπεράτωσης τῆς ἐργασίας = «1 τοῦ Ἰούλη μέ τό νέο ἡμερολόγιο 1908». — *13.*

24 Τό σχέδιο ἀπάντησης τοῦ Β. Ι. Λένιν στόν Κ. Χούισμανς, πού ἔστειλε στόν Γκ. Β. Πλεχάνοφ, δέν βρέθηκε. Τό περιεχόμενο τοῦ σχεδίου ἀπάντησης, ὅπως φαίνεται, συνέπιπτε μέ τό γράμμα τοῦ Λένιν πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» τῆς 17 τοῦ Ὀχτώβρη 1910 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 9-10). — *14.*

25 Πρόκειται γιά τά «Ἄρθρα τῆς συμφωνίας» ἀνάμεσα στήν Πολωνική σοσιαλδημοκρατία ἀπό τή μιά μεριά, καί τούς μπολσεβίκους καί συμφιλιωτιστές ἀπό τήν ἄλλη μεριά, πού ἔγινε δεκτή στίς 11 τοῦ Φλεβάρη 1911 στό Παρίσι σχετικά μέ τό ζήτημα γιά τή σύνθεση καί τά ἄμεσα καθήκοντα τῶν κεντρικῶν ὀργάνων τοῦ κόμματος, είδικότερα τό ἄρθρο 2 τῆς συμφωνίας μέ τό παρακάτω περιεχόμενο: «Ἡ ΚΕ συγκροτεῖται μέ σύνθεση: 4 μπολσεβίκοι + 1 τῆς πσδ + 2 πλεχανοφικοί (παραλλαγή: ἕνας πλεχανοφικός + 1 γκολοσοφικός) + 1 μπουντιστής + 1 λεττονός». Παρακάτω ὑπάρχει ὁ ὅρος, τόν ὁποῖο καί κριτικάρει ὁ

Λένιν, ἐπειδή ἐκμηδενίζει δλο τό περιεχόμενο τοῦ πρώτου μέρους τοῦ ἄρθρου: «Μόνο ὕστερα ἀπό τήν τυπική δήλωση τῶν λεττονῶν καί τοῦ μπουντιστῆ ἐξονόματος τῶν όργανώσεών τους, ὅτι αὐτοί θά βγοῦν ἀπό τήν ΚΕ μέ τή σύνθεση αὐτή — οἱ δικοί μας ἀπαιτοῦν τελεσιγραφικά σάν ἐλάχιστο ὅρο: 3 μπολσεβίκοι + 1 τῆς πσδ + 1 γκολοσοφικός + 1 πλεχανοφικός + 1 λεττονός + 1 μπουντιστής». Κατά τήν ὑπογραφή τῆς συμφωνίας πῆραν μέρος οἱ Λ. Τίσκα, Α. Ρίκοφ καί Γκ. Ζηνόβιεφ κ.ἄ. — *15.*

26 Πρόκειται γιά τήν ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, γνωστῆς μέ τήν ὀνομασία «Ἑνωτικῆς», πού ἔγινε στίς 2-23 τοῦ Γενάρη (15 τοῦ Γενάρη-5 τοῦ Φλεβάρη) 1910 στό Παρίσι. Πιό λεπτομερειακά γιά τήν ὁλομέλεια βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σημείωση 91 . — *16.*

27 Πρόκειται γιά τή δήλωση τοῦ Μπ. Γκόριεφ (Ἴγκορ) πού ὑπέβαλε στίς 17 τοῦ Φλεβάρη 1911 στό Γραφεῖο Ἐξωτερικοῦ τῆς ΚΕ σχετικά μέ τό ζήτημα γιά τόν τόπο σύγκλησης τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ καί γιά τούς προτεινόμενους ἀπό τούς μενσεβίκους ὑποψήφιους (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII, σελ. 16-17). — *17.*

28 Σύμφωνα μέ τό καταστατικό τῆς ΚΕ, πού ψηφίστηκε στήν ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ τό Γενάρη τοῦ 1910, στίς ἐργασίες τῆς ὁλομέλειας μποροῦσαν νά πάρουν μέρος τά ἀναπληρωματικά μέλη τῆς ΚΕ, πού ἐκλέχθηκαν στό V συνέδριο (τοῦ Λονδίνου) τοῦ ΣΔΕΚΡ καί «κάνουν ὁποιαδήποτε κομματική δουλιά στή Ρωσία». Σάν ἀναπληρωματικό μέλος τῆς ΚΕ οἱ μενσεβίκοι πρότειναν τόν Ρόμαν (Κ. Μ. Ἐρμολάγεφ), ὁ ὁποῖος στή διάρκεια 1½ χρόνου μαζί μέ τούς ἄλλους λικβινταριστές χαλοῦσε τή δουλιά τοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στή Ρωσία. — *17.*

29 Πρόκειται γιά τά χρήματα, μέ τά ὁποῖα λειτουργοῦσε ἡ δεύτερη σχολή τῶν βπεριοντοφικῶν. Τά χρήματα αὐτά πάρθηκαν κυρίως ἀπό τήν ὀργάνωση τῶν Οὐραλίων, πού ἔκανε τήν κατάσχεση τῶν χρημάτων στήν πόλη Μίας. — *19.*

30 Πρόκειται γιά τή συλλογή «Βπεριόντ», ὄργανο τῆς ἀντικομματικῆς ὁμάδας «Βπεριόντ». Ἔβγαινε στή Γενεύη στά 1910-1911. — *19.*

31 Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Σημειώσεις δημοσιολόγου» (Κεφάλαιο ΙΙ. ««Ἡ ἑνωτική κρίση» τοῦ κόμματός μας»), πού δημοσιεύτηκε τό 1910 στό φύλλο 2 τοῦ «Ντισκουσσιόνι Λιστόκ» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 256-311).

«Ντισκουσσιόνι Λιστόκ» («Φυλλάδιο Συζητήσεων») — ἱδρύθηκε μέ ἀπόφαση τῆς ὁλομέλειας («Ἑνωτικῆς») τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, τοῦ Γενάρη 1910. Στή σύνθεση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς συμπεριλήφθηκαν ἀντιπρόσωποι ὅλων τῶν ὑπαρχόντων στό κόμμα ρευμάτων καί ἐθνικῶν ὀργανώσεων. Τό «Ντισκουσσιόνι Λιστόκ» ἔβγαινε σάν παράρτημα τοῦ ΚΟ, τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» στό Παρίσι ἀπό τίς 6 (19) τοῦ Μάρτη 1910 ὥς τίς 29 τοῦ Ἀπρίλη (12 τοῦ Μάη) 1911. Βγῆκαν τρία φύλλα. — *20.*

32 *«58 μενσεβίκοι»* μέλη τῆς «πρώτης» (μενσεβίκικης) ὁμάδας βοήθειας στό ΣΔΕΚΡ τοῦ Παρισιοῦ, πού ψήφισαν στή γενική συνέλευση τῆς ὁμάδας στό

Παρίσι, τήν ἔκκληση «Πρός ὅλα τά μέλη τοῦ κόμματος» πού δημοσιεύτηκε μετά στό παράρτημα τοῦ φύλλου 24 τῆς «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» τό Φλεβάρη τοῦ 1911. Ἡ ἔκκληση αὐτή ἦταν γεμάτη ἀπό ἐπιθέσεις ἐνάντια στούς μπολσεβίκους καί τούς κήρυσσε ὑπαίτιους τῆς κρίσης πού δημιουργήθηκε στό κόμμα. — *22.*

33 Πρόκειται γιά τό φυλλάδιο «Γράμμα πρός τούς συντρόφους» πού ἐκδόθηκε στό Παρίσι τό Φλεβάρη τοῦ 1911 ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα». Στό φυλλάδιο χαράζονταν μιά σειρά μέτρα, τά ὁποῖα, ὅπως ὑπελόγιζαν οἱ λικβινταριστές, ἔπρεπε νά τούς ἐξασφαλίσουν τή νίκη κατά τῶν μπολσεβίκων. Εἰδικότερα, στή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ ΚΟ προτείνονταν νά μπεῖ ἐκπρόσωπος τῆς Μπούντ. — *23.*

34 Στίς 20 τοῦ Μάρτη (2 τοῦ Ἀπρίλη) 1911 στή Μόσχα ἔγιναν ἐπαναληπτικές ἐκλογές τῆς ΙΙΙ Κρατικῆς δούμας. Στίς ἐκλογές αὐτές ἀπό τούς σοσιαλδημοκράτες ὑποβλήθηκε ἡ ὑποψηφιότητα τοῦ Ι. Ι. Σκβορτσόφ-Στεπάνοφ, ὁ ὁποῖος τό Φλεβάρη πιάστηκε καί σχεδόν ταυτόχρονα μέ τίς ἐκλογές ἐξορίστηκε γιά τρία χρόνια στό κυβερνεῖο Ἀστραχάν. — *24.*

35 Πρόκειται γιά τίς διαμαρτυρίες κατά τῆς σύγκλησης ὁλομέλειας τῆς ΚΕ στό ἐξωτερικό ἀπομέρους τοῦ μπουντιστῆ Γιούντιν (μέλος τοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στή Ρωσία) καί τοῦ μπουντιστῆ Λίμπερ (Μπέρ) (μέλους τοῦ ΓΕΚΕ). — *25.*

36 Στίς 9 (22) τοῦ Φλεβάρη 1911 στήν Πετρούπολη πιάστηκαν οἱ Λ. Μ. Κνιπόβιτς, Λ. Ν. Ράντσενκο, Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς κ.ἄ. — *25.*

37 Ἀπό τό γράμμα τοῦ Τίσκα πρός τόν Λένιν καί τόν Ζηνόβιεφ τῆς 20 τοῦ Μάρτη 1911 φαίνεται πώς ἡ πρόταση τοῦ Νογκίν νά μεταφερθεῖ ἡ συνεδρίαση τῶν μελῶν τῆς ΚΕ «πού δούλευαν στή Ρωσία», στό ἐξωτερικό καί πού τήν ἔκανε ὁ Νογκίν στά τέλη τοῦ Φλεβάρη ἤ ἀρχές τοῦ Μάρτη 1911 κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ μπολσεβίκικου κέντρου τοῦ ἐξωτερικοῦ, προκάλεσε τή διαμαρτυρία τοῦ Γιούντιν καί τοῦ Λίντοφ. Ὁ Γιούντιν ὕστερα ἀπό λίγο καιρό ἔφυγε στόν Καύκασο γιά νά συναντήσει τόν μενσεβίκο Ἀντριάνοφ μέ σκοπό νά κάνει μέ τόν ἐρχομό του τή συνεδρίαση στή Ρωσία. Ἡ συνεδρίαση δέν ἔγινε ἐπειδή ὁ Νογκίν, ἀφοῦ ἀντιλήφθηκε ὅτι τόν παρακολουθοῦν, ἔφυγε κρυφά γιά λίγο καιρό ἀπό τήν Τούλα. — *26.*

38 Πρόκειται γιά τήν καμπάνια ὑπέρ τῆς σύγκλησης δῆθεν «γενικῆς κομματικῆς» συνδιάσκεψης, πού ἄρχισε στίς σελίδες τῆς «Πράβντα», πού ἔβγαινε στή Βιέννη ἀπό τόν Τρότσκι, στό φύλλο ἀρ. 18-19 τοῦ 1911. Ἡ καμπάνια ὁδήγησε μετέπειτα στή σύγκληση ἀντικομματικῆς συνδιάσκεψης τῶν λικβινταριστῶν στή Βιέννη τόν Αὔγουστο τοῦ 1912. — *26.*

39 Πρόκειται γιά τόν Λίντοφ (Γκ. Ντ. Λέιτεϊζεν), τόν ὁποῖο ὁ Ρίκοφ σέ ἕνα ἀπό τά γράμματά του πρός τόν Λένιν τόν ἀποκάλεσε «μικροαστό καί δειλό». Ὁ Λίντοφ, ὄντας μέλος τοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στή Ρωσία, παρουσίασε ἀναποφασιστικότητα καί ταλαντεύσεις στό ζήτημα τῆς σύγκλησης τῆς ὁλομέλειας. — *27.*

[40] Δηλαδή άπό τά όχτώ μέλη τοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στή Ρωσία — 4 μπολσεβίκοι + 1 άντιπρόσωπος τῶν πολωνῶν σοσιαλδημοκρατῶν. — *28.*

[41] Καθῆκον τῆς έπιτροπῆς τοῦ κόμματος γιά τίς σχολές (σχηματίστηκε μέ άπόφαση τῆς όλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ πού ἔγινε τό Γενάρη τοῦ 1910) ἦταν νά όργανώσει τό 1911 στό Παρίσι συμπληρωματικές διαλέξεις γιά τούς άκροατές πού τέλειωσαν τή σχολή τῶν βπεριοντοφικῶν.

'Ο Μ. Λ. Βέλτμαν-Παβλόβιτς (Βολοντιόρ), ἕνας άπό τούς λέκτορες στή σχολή τῶν βπεριοντοφικῶν στή Βολωνία, τό Μάρτη τοῦ 1911 ἦταν μέλος τῆς έπιτροπῆς τοῦ κόμματος γιά τίς σχολές. Δίνοντας μονόπλευρη φραξιονιστική έρμηνεία στή δουλιά τῆς έπιτροπῆς, ξεσήκωσε ένάντια στήν έπιτροπή τούς άκροατές καί συνέβαλε στή ματαίωση τῶν μαθημάτων. — *28.*

[42] *«Τό Βῆμα»* («Trybuna») — έφημερίδα, ὄργανο τῆς ΣΔΒΠ καί Λ· ἔβγαινε στή Βαρσοβία στά 1910-1911. Στήν ούσία διευθυντής τῆς έφημερίδας ἦταν ό Λ. Τίσκα. — *29.*

[43] Σέ γράμμα πρός τόν Α. Ι. Ρίκοφ στίς 10 τοῦ Μάρτη 1911 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 25) ό Β. Ι. Λένιν ἔγραφε γιά τό άντίγραφο γράμματος πού ἔστελνε στόν Ν. Α. Σεμάσκο ('Αλεξάντροφ) σάν μέλους τοῦ ΓΕΚΕ. Στή δοσμένη περίπτωση ό Λένιν έρωτᾶ, ὅπως φαίνεται, γιά τό ἴδιο γράμμα. — *29.*

[44] "Οπως φαίνεται, οί ύπογραφές στίς παρενθέσεις — Ποκρόβσκι + Γκεγκετσκόρι — σημαίνουν ύποτιθέμενες ύπογραφές κάτω άπό τήν έπίσημη άπάντηση τῆς όμάδας στό δοσμένο γράμμα. 'Από τήν όμάδα ἦρθε γράμμα μέ τό παρακάτω περιεχόμενο: «6 τοῦ 'Απρίλη 1911. Πετρούπολη. Πολυσέβαστε σύντροφε Βλαντίμιρ 'Ιλίτς. Συζητήσαμε τούς ὅρους κατάρτισης τῆς ἔκθεσης γιά τή δουλιά τῆς όμάδας στή Δούμα πού προτείνατε.

Σχετικά μέ τή σύνθεση τῆς Συντακτικῆς έπιτροπῆς θεωροῦμε άναγκαῖο νά ύποδείξουμε ὅτι κρίναμε άπαραίτητη όπωσδήποτε τή συμμετοχή σ' αύτήν τοῦ Γ. Μ. (Στεκλόφ. — *'Η Σύντ.).* Σχετικά μέ τό χρονικό διάστημα γιά τήν κατάρτιση τῆς ἔκθεσης, μποροῦμε νά ποῦμε μόνο, ὅτι πολύ θέλουμε νά τήν τελειώσουμε ὅσο τό δυνατό γρηγορότερα. Τό σχέδιο πού θά μᾶς στείλετε, θά τό συζητήσουμε καί θά Σᾶς τό στείλουμε χωρίς καθυστέρηση. "Ολα τά άπαραίτητα ύλικά θά τά στείλουμε γρήγορα. Σχετικά μέ τήν ύλική συμμετοχή άπ' τήν πλευρά μας, εἴμαστε ύποχρεωμένοι νά ποῦμε, χωρίς ύπερβολή, ὅτι ή κατάστασή μας δέν εἶναι καθόλου εὔκολη καί πολύ θά έπιθυμούσαμε ή συμμετοχή μας νά περιοριστεῖ στό έλάχιστο.

Μέ έντολή τῆς όμάδας Ν. Σ. Τσχεῖτζε, Ν. Πολετάγεφ.

P. S. Νά μᾶς είδοποιήσετε άμέσως γιά τή λήψη τοῦ γράμματος αύτοῦ». Τό γράμμα τό ἔγραψε ό Ν. Πολετάγεφ, τό ύπόγραψε αύτός καί ό Τσχεῖτζε. — *30.*

[45] 'Ο Β. Ι. Λένιν ἔχει ύπόψη του τή ρωσική μετάφραση τῆς μπροσούρας τοῦ Κ. Κάουτσκι «Taktische Strömungen in der deutschen Sozialdemokratie», Berlin, 1911 («Κατευθύνσεις τακτικῆς τῆς Γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας», Βερολίνο, 1911), πού ή άρχή της δημοσιεύτηκε στό τεῦχος 5 τοῦ περιοδικοῦ «Μίσλ» ('Απρίλης τοῦ 1911) καί στάθηκε ή άφορμή γιά τό κλείσιμο τοῦ περιοδικοῦ. — *31.*

[46] Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Κ. Κάουτσκι «Malthusianismus und Sozialismus»

(«Μαλθουσιανισμός καί σοσιαλισμός»), πού δημοσιεύτηκε στά τεύχη 18, 19, 20 τοῦ περιοδικοῦ «Die Neue Zeit», Φλεβάρης τοῦ 1911. — *32.*

47 *«Σοβρεμένναγια Ζίζν»* («Σύγχρονη Ζωή») — μπολσεβίκικο νόμιμο περιοδικό· ἔβγαινε στό Μπακού τό Μάρτη-Ἀπρίλη τοῦ 1911. Βγῆκαν 3 τεύχη. — *34.*

48 Ἡ II Παρισινή ὁμάδα βοήθειας τοῦ ΣΔΕΚΡ ἱδρύθηκε στίς 18 τοῦ Νοέμβρη (νέο ἡμερ.) 1908. Ἀποσπάστηκε ἀπό τήν κοινή μέ τούς μενσεβίκους Παρισινή ὁμάδα. Τό 1911 στή II Παρισινή ὁμάδα ἦταν οἱ μπολσεβίκοι Β. Ι. Λένιν, Ν. Κ. Κρούπσκαγια, Ν. Α. Σεμάσκο, Μ. Φ. Βλαντίμιρσκι, Ι. Φ. Ἀρμάντ, Λ. Ν. Στάλ, Σ. Ι. Γκόπνερ, Β. Κ. Ταρατούτα, Ν. Β. Κουζνετσόφ, Α. Σ. Σαποβάλοφ κ.ἄ., οἱ συμφιλιωτιστές Α. Ι. Λιουμπίμοφ, Μ. Κ. Βλαντίμιροφ καί ἄλλοι, καθώς καί ὁρισμένοι βπεριοντοφικοί.

Στή συνέλευση τῆς ὁμάδας τήν 1 τοῦ Ἰούλη (νέο ἡμερ.) 1911, πού ἔγινε μέ τήν προεδρεία τοῦ Μ. Β. Βλαντίμιρσκι, συζητήθηκε τό ζήτημα τῆς κατάστασης τοῦ κόμματος. Μέ πλειοψηφία 27 ψήφων ἡ ὁμάδα ψήφισε τήν ἀπόφαση πού ἔγραψε ὁ Λένιν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 20ός, σελ. 294-303). Ὑπέρ τῆς συμφιλιωτιστικῆς ἀπόφασης πού πρότεινε ἡ μειοψηφία τῆς ὁμάδας δόθηκαν 10 ψῆφοι. Τίς συμφιλιωτιστικές ὁμιλίες τοῦ Λιουμπίμοφ καί τοῦ Βλαντίμιροφ σ' αὐτή τή συνέλευση ὁ Λένιν τίς ὀνόμασε «χειρότερη ἐπανάληψη τῶν χειρότερων λόγων τῶν «οἰκονομιστῶν»». — *35.*

49 *«Ὁ συνασπισμός» τῶν συμφιλιωτιστῶν μέ τούς πολωνούς σοσιαλδημοκράτες* (στό δοσμένο γράμμα πρόκειται γιά τόν Τίσκα καί τόν Λέντερ) στρεφόταν ἐνάντια στούς μπολσεβίκους. Μετά τή σύσκεψη τοῦ Ἰούνη 1911 τῶν μελῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού βρίσκονταν στό ἐξωτερικό, οἱ συμφιλιωτιστές Λιουμπίμοφ καί Βλαντίμιροφ μαζί μέ τόν ἀντιπρόσωπο τῶν πολωνῶν σοσιαλδημοκρατῶν Τίσκα ἄρχισαν νά κάνουν συζήτηση γιά τή σύνθεση τῆς Ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς Ἐξωτερικοῦ πού συγκαλοῦσε τή συνδιάσκεψη, προσπαθώντας μέ τήν ὑποστήριξη τῶν πολωνῶν σοσιαλδημοκρατῶν νά ἐξασφαλίσουν τήν πλειοψηφία σ' αὐτή ὑπέρ τῶν συμφιλιωτιστῶν.

Τό *«παιχνίδι τῶν ραδιουργιῶν»* τῶν συμφιλιωτιστῶν καί τῶν πολωνῶν σοσιαλδημοκρατῶν μέ τούς γκολοσοφικούς ἐκφράστηκε στήν ὑποστήριξη ἀπ' αὐτούς τοῦ Μάρτοφ καί τοῦ Ντάν, πού βγῆκαν μετά τή σύσκεψη τοῦ Ἰούνη ἀπό τή σύνθεση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΟ, τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ». Τό πέμπτο μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», ὁ Λέντερ, τελεσιγραφικά (ἀπειλώντας «μέ ἀποχώρηση» ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή) ἀπαίτησε νά μποῦν στή σύνθεση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς δυό ἄλλοι μενσεβίκοι. Οἱ συμφιλιωτιστές ἦταν ἀλληλέγγυοι μέ τούς πολωνούς σοσιαλδημοκράτες. — *35.*

50 Πρόκειται γιά τήν μπροσούρα τοῦ Λ. Μπ. Κάμενεφ «Δυό κόμματα», πού ἐκδόθηκε στό Παρίσι τόν Αὔγουστο τοῦ 1911.

Στίς 2 τοῦ Αὐγούστου 1911 ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τόν πρόλογο στή μπροσούρα αὐτή, (βλ. Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 20ός, σελ. 305-308)· θεωρώντας τό δοκίμιο τῆς μπροσούρας, ἔκανε τή συμπλήρωση (στό ἴδιο, σελ. 309). — *36.*

51 Τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν εἶναι ἀπάντηση στό γράμμα τοῦ Κ. Χούισμανς τῆς 23 τοῦ Αὐγούστου 1911 μέ τήν παράκληση νά διορθώσει τόν πίνακα τῆς σύνθεσης τῆς III Κρατικῆς δούμας. — *36.*

52 Πρόκειται γιά τήν κομματική σχολή στό Λονζιμό (κωμόπολη μερικά χιλιόμετρα άπό τό Παρίσι), πού όργανώθηκε άπό τούς μπολσεβίκους μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν τήν ἄνοιξη τοῦ 1911 γιά τά στελέχη τῶν κομματικῶν όργανώσεων τῶν μεγάλων προλεταριακῶν κέντρων τῆς Ρωσίας. Πιό λεπτομερειακά γιά τή σχολή βλ. Β. Ι. Λένιν. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 20ός, σημείωση 129. — *37.*

53 "Οπως φαίνεται, μέ τή λέξη «έμποροπανήγυρη» ὑπονοοῦνταν ἡ σύσκεψη τῶν μελῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ πού ἔγινε στό Παρίσι στίς 28 τοῦ Μάη — 4 τοῦ 'Ιούνη (10-17 τοῦ 'Ιούνη) 1911. — *37.*

54 *«Κίεβσκαγια καπέϊκα»* («Τό καπίκι του Κιέβου») — καθημερινή άστική έφημερίδα. Ἔβγαινε τό 1911. — *38.*

55 Πρόκειται για τήν μπροσούρα τοῦ Λ. Μάρτοφ «Σωτῆρες ἤ καταλυτές;». Βγῆκε τό 1911. — *38.*

56 'Η διάλεξη τοῦ Β. Ι. Λένιν πάνω στό θέμα: «'Ο Στολίπιν καί ή έπανάσταση» ἔγινε στή Βέρνη στίς 28 τοῦ Σεπτέμβρη 1911.

Στή Γενεύη πάνω στό ἴδιο θέμα ὁ Λένιν ἔκανε διάλεξη στίς 2 τοῦ 'Οχτώβρη 1911. — *39.*

57 Πρόκειται γιά ἕνα σῶμα τῆς έφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», γιά τή μπροσούρα τοῦ Λ. Μπ. Κάμενεφ «Δύο Κόμματα» μέ πρόλογο τοῦ Β. Ι. Λένιν (βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 20ός, σελ. 305-308), γιά τό «Ντνιεβνίκ Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ καί τό βιβλίο τοῦ Σ. Τ. 'Αρκομέντ «Τό έργατικό κίνημα καί ή σοσιαλδημοκρατία στόν Καύκασο», μέρος Ι, μέ πρόλογο τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ, Γενεύη, 1910. — *39.*

58 Πρόκειται γιά τήν προετοιμασία τῆς VI Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἔγινε στίς 5-17 (18-30) τοῦ Γενάρη 1912 στήν Πράγα.

Οἱ τσέχοι σοσιαλδημοκράτες βοήθησαν πολύ στήν όργάνωση τῆς κομματικῆς συνδιάσκεψης. Ὄχι μόνο ἔδοσαν αἴθουσα γιά τή συνδιάσκεψη, άλλά καί τακτοποίησαν τούς άντιπροσώπους στά διαμερίσματα τῶν τσέχων έργατῶν, ἔδειξαν μεγάλη φροντίδα γι' αὐτούς πού πῆραν μέρος στή συνδιάσκεψη. Στό κτίριο πού ἔγινε ή συνδιάσκεψη τῆς Πράγας (όδός Γκίμπερνσκαγια, άρ. 7) τώρα ίδρύθηκε Μουσεῖο τοῦ Β. Ι. Λένιν. Πιό λεπτομερειακά γιά τή συνδιάσκεψη βλ. Β. Ι. Λένιν. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σημείωση 65. — *40.*

59 Πρόκειται γιά τό τηλεγράφημα τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Δημοκρατικοῦ κόμματος Περσίας τῆς 5 τοῦ 'Οχτώβρη 1911, πού πῆρε ή ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ. Στό τηλεγράφημα αὐτό έκφραζόταν ή διαμαρτυρία ένάντια στήν έπέμβαση τοῦ ρωσικοῦ τσαρισμοῦ καί τοῦ άγγλικοῦ ίμπεριαλισμοῦ στίς έσωτερικές ὑποθέσεις τοῦ περσικοῦ λαοῦ. — *43.*

60 Πρόκειται γιά τίς άποφάσεις τῆς VI Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ. Οἱ άποφάσεις καί ή «'Ανακοίνωση» γιά τή συνδιάσκεψη βγῆκαν σέ ξεχωριστή μπροσούρα τό Φλεβάρη τοῦ 1912 σέ ἔκδοση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Παρίσι (βλ. έπίσης «'Αποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων, καί

τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, 1954, σελ. 266-287). — *44.*

[61] Στήν ἐφημερίδα «Ζβεζντά» δημοσιεύτηκαν τό 1911 καί τό 1912 ἑφτά νουβέλλες ἀπό τίς «Ἱστορίες ἀπό τήν Ἰταλία» τοῦ Α. Μ. Γκόρκι. — *47.*

[62] *«Ζιβόγε Ντιέλο»* («Ζωντανή ὑπόθεση») — ἑβδομαδιαία νόμιμη ἐφημερίδα τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 20 τοῦ Γενάρη (2 τοῦ Φλεβάρη) ὥς τίς 28 τοῦ Ἀπρίλη (11 τοῦ Μάη) 1912. Βγῆκαν 16 φύλλα. Στήν ἐφημερίδα συνεργάζονταν οἱ Λ. Μάρτοφ, Φ. Ντάν, Π. Ἀξελρόντ κ.ἄ. — *47.*

[63] *«Ἰρκούτσκογε Σλόβο»* («Λόγος τοῦ Ἰρκούτσκ») — ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα μενσεβίκικο-λικβινταριστικῆς κατεύθυνσης. Ἔβγαινε στά 1911-1912. — *48.*

[64] Πρόκειται γιά τίς διαλέξεις σχετικά μέ τήν VI Πανρωσική συνδιάσκεψη (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ (Γενάρης τοῦ 1912). Ὁ Γκ. Λ. Σκλόβσκι ἔκανε διαλέξεις γιά τή συνδιάσκεψη στή Βέρνη καί στή Λωζάνη. Ὅμως ἡ περιοδεία σέ ὅλη τήν Ἑλβετία γιά διαλέξεις δέν ἔγινε. — *49.*

[65] Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση πού ψηφίστηκε στίς 26 τοῦ Νοέμβρη 1910 στή συνέλευση τῆς λεγόμενης «κομματικῆς σοσιαλδημοκρατικῆς λέσχης στή Βιέννη» (στήν ὁποία κυρίως ἦταν τροτσκιστές), ἡ ὁποία στρεφόταν ἐνάντια στή «Ραμπότσαγια Γκαζέτα». Ἡ ἀπόφαση, πού πάρθηκε ἀπό τόν Τρότσκι, ἐκτός τοῦ ὅτι καλοῦσε καί ἐνάντια στήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, καλοῦσε νά προσχωρήσουν στήν προετοιμασία παγκομματικῆς συνδιάσκεψης. — *50.*

[66] Ἀπό τή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς ΙΙΙ Κρατικῆς δούμας στήν Κομματική συνδιάσκεψη τῆς Πράγας στάλθηκαν σάν ἀντιπρόσωποι οἱ Ν. Γκ. Πολετάγεφ καί Β. Ε. Σουρκάνοφ (ἀργότερα ἀποκαλύφθηκε ὅτι ἦταν προβοκάτορας)· στή συνδιάσκεψη αὐτοί ἔφτασαν μέ καθυστέρηση. Ὁ Β. Ι. Λένιν συναντήθηκε μέ τούς σοσιαλδημοκράτες βουλευτές τῆς Δούμας στή Λειψία. — *50.*

[67] Στό γράμμα ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια ἔγραψε τό παρακάτω ὑστερόγραφο:

«P. S. Ἡ ἀπόφαση αὐτή στόν τύπο δέν δημοσιεύτηκε ἀκόμη, γι' αὐτό στή διάλεξη δέν πρέπει ν' ἀναφερθεῖτε σ' αὐτή, αὐτό μόνο γιά κατατόπιση, ἄν αὐτοί βγάλουν τήν ἀπόφαση αὐτή.

Ὅσο γιά τίς ρωσικές ὀργανώσεις κανένας δέν μπόρεσε νά πεῖ τίποτε, ἀπάντησαν μόνο μέ τή φράση «δέν πῆραν μέρος πολλές βασικές ὀργανώσεις». Τόνισαν μόνο ὅτι ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Αἰκατερινοσλάβ ἔμεινε μόνο μέ συμβουλευτική ψῆφο καί δέν εἶπαν ὅτι ὁ ἴδιος αὐτός ἀντιπρόσωπος ὑπόβαλε ἀπόφαση, ὅτι οὔτε μιά ὀργάνωση δέν παραβλέφτηκε, ὅτι ἡ ΟΕ ἔκανε ὅ,τι μποροῦσε, ὅτι ἡ δράση της ἀξίζει τήν πλήρη ἐπιδοκιμασία» («ΟΕ» — πρέπει νά ἐννοεῖται ἡ «Ὀργανωτική Ἐπιτροπή». *Ἡ Σύντ.).* — *51.*

[68] Στή σύσκεψη τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐξωτερικοῦ τῆς Μπούντ, τῆς ὁμάδας «Βπεριόντ», τῆς «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα», τῆς «Πράβντα» τῆς Βιέννης τοῦ Τρότσκι, τῶν κομματικῶν μενσεβίκων, τῶν συμφιλιωτιστῶν, πού ἔγινε στίς 12 τοῦ Μάρτη 1912 στό Παρίσι, ψηφίστηκε ἡ ἀντικομματική συκοφαντική ἀπόφαση, πού στρεφόταν κατά τῆς VI Πανρωσικῆς συνδιάσκε-

ψης (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ καί τῶν ἀποφάσεών της. Ἡ σύσκεψη ἀποφάσισε νά γνωριστεῖ μέ τήν ἀπόφαση αὐτή τό Διεθνές σοσιαλιστικό γραφεῖο, οἱ Κεντρικές Ἐπιτροπές καί τά κεντρικά ὄργανα τοῦ γερμανικοῦ, τοῦ γαλλικοῦ καί τοῦ αὐστριακοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος, καθώς ἐπίσης καί οἱ «μεσεγγυητές». Ἡ ἀπόφαση πού βγῆκε σέ ξεχωριστό φυλλάδιο δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα» τῆς Βιέννης καί στό φύλλο ἀρ. 4 τοῦ «Ἰνφορματσιόννι Λιστόκ» τῆς Μπούντ. Ἀπ' ἀφορμή τήν ἀπόφαση αὐτή ὁ Λένιν σάν ἀντιπρόσωπος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Διεθνές σοσιαλιστικό γραφεῖο ἔγραψε δυό γράμματα πρός τόν γραμματέα τοῦ ΔΣΓ Κ. Χούισμανς (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 225-228 καί σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 55-56). — *51.*

69 Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ «Αἰώνια ἡ μνήμη», πού δημοσιεύτηκε στό παράρτημα 2 τοῦ «Ντνιεβνίκ Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα».

«Ντνιεβνίκ Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» («Ἡμερολόγιο τοῦ Σοσιαλδημοκράτη») — ὄργανο σέ ὄχι τακτικές ἡμερομηνίες πού τό ἔβγαζε ὁ Γκ. Β. Πλεχάνοφ στή Γενεύη ἀπό τό Μάρτη τοῦ 1905 ὥς τόν Ἀπρίλη τοῦ 1912 (μέ μεγάλες διακοπές). Ἄρχισε νά βγαίνει ξανά τό 1916 στήν Πετρούπολη, κυκλοφόρησε ὅμως μόνο ἕνα τεῦχος. — *51.*

70 Τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν «Πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Ζβεζντά» τῆς 25 ἤ τῆς 26 τοῦ Μάρτη 1912 ἦταν γράμμα πού συνόδευε τό ἄρθρο «Μέ ἀνοιχτά χαρτιά», τό ὁποῖο ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν τό Μάρτη τοῦ 1912. Τό ἄρθρο δέν δημοσιεύτηκε στή «Ζβεζντά» καί πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Γενάρη 1935 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 21 (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 195-199). Τό γράμμα δέν συνδέεται ἄμεσα μέ τό περιεχόμενο τοῦ ἄρθρου. — *52.*

71 Πρόκειται γιά τόν Ὀδηγό τοῦ 1910. Τεῦχος 2ο. Πετρούπολη, 1910. (Κρατική δούμα. ΙΙΙ περίοδος — 3η σύνοδος). — *52.*

72 Ἡ μπροσούρα *«Ὀδηγός τοῦ ἐκλογέα (Ὁ ἐκλογικός μας νόμος»)* βγῆκε στήν Πετρούπολη τό 1912.

Ὁ Λένιν ἔδινε μεγάλη σημασία στήν ἔκδοση τοῦ «Ὀδηγοῦ τοῦ ἐκλογέα» καί ἑτοίμαζε καί θεωροῦσε ἄμεσα τά ὑλικά γιά τό βιβλίο αὐτό (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 60-61). — *52.*

73 Πρόκειται γιά τήν καθημερινή νόμιμη μπολσεβίκικη ἐφημερίδα «Πράβντα» («Ἡ Ἀλήθεια»), πού τό πρῶτο φύλλο της βγῆκε στήν Πετρούπολη στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη (5 τοῦ Μάη) 1912. Ἡ ἀπόφαση γιά τήν ἔκδοση μιᾶς καθημερινῆς ἐργατικῆς ἐφημερίδας πάρθηκε στή διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τῆς VI Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ.

Ἡ «Πράβντα» ἐμφανίστηκε στίς συνθῆκες τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου, ὅταν σέ ὅλη τή χώρα ξαπλώθηκε ἕνα κύμα μαζικῶν πολιτικῶν ἀπεργιῶν ἀπ' ἀφορμή τό ματοκύλισμα τοῦ Λένα.

Ἡ ἐφημερίδα ἔβγαινε μέ χρήματα πού μάζευαν οἱ ἴδιοι οἱ ἐργάτες· κυκλοφοροῦσε σέ 40 χιλιάδες ἀντίτυπα καί τό τιράζ ὁρισμένων φύλλων ἔφτανε τίς 60 χιλιάδες. Ὁ Λένιν χαρακτήρισε τήν ἔκδοση τῆς καθημερινῆς ἐργατικῆς ἐφημερίδας σάν μεγάλο ἱστορικό ἔργο πού πραγματοποίησαν οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης. Ὁ Λένιν καθοδηγοῦσε ἰδεολογικά τήν «Πράβντα», ἔγραφε σχεδόν καθημερινά στήν ἐφημερίδα, ἔδινε ὁδηγίες στή Συντακτική ἐπιτροπή της.

Μέλη τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Πράβντα» καί δραστήριοι συνεργάτες της κατά διάφορα διαστήματα ἦταν οἱ: Ν. Ν. Μπατούριν, Ντεμιάν Μπέντνι, Α. Ι. Ἐλιζάροβα-Οὐλιάνοβα, Κ. Σ. Ἐρεμέγεφ, Μ. Ι. Καλίνιν, Ν. Κ. Κρούπσκαγια, Σ. Β. Μάλισεφ, Λ. Ρ. καί Β. Ρ. Μενζίνσκι, Β. Μ. Μόλοτοφ, Β. Ι. Νιέβσκι, Μ. Σ. Ὀλμίνσκι, Ν. Ι. Ποντβόισκι, Ν. Γκ. Πολετάγεφ, Μ. Α. Σαβέλιεφ, Κ. Ν. Σαμόιλοβα, Γ. Μ. Σβερντλόφ, Ν. Α. Σκρίπνικ, Ι. Β. Στάλιν, Π. Ι. Στούτσκα κ.ἄ. Στήν ἐφημερίδα συνεργάζονταν δραστήρια οἱ μπολσεβίκοι βουλευτές τῆς IV Κρατικῆς δούμας. Στήν «Πράβντα» δημοσίευε τά ἔργα του ὁ Α. Μ. Γκόρκι. — *52*.

74 *Ἡ πόλη τοῦ Σάβκα* — τό Αἰκατερινοσλάβ, ὅπου δούλευε ὁ Γ. Ντ. Ζέβιν, μέ τό ψευδώνυμο «Σάββα». — *54*.

75 Στήν ἐφημερίδα «Vorwärts» («Ἐμπρός») τῆς 26 τοῦ Μάρτη 1912 δημοσιεύτηκε ἀνώνυμο συκοφαντικό ἄρθρο τοῦ Τρότσκι ἐνάντια στήν VI Πανρωσική συνδιάσκεψη (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ καί στίς ἀποφάσεις της. Οἱ γερμανοί ὀπορτουνιστές τῆς «Vorwärts» ἀρνήθηκαν νά δημοσιεύσουν τήν ἀπάντηση τοῦ Λένιν στήν ἐπίθεση τοῦ Τρότσκι. Μέ σκοπό νά πληροφορήσει σωστά τούς γερμανούς ἐργάτες γιά τή σημασία τῆς συνδιάσκεψης τῆς Πράγας, ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» δημοσίευσε τήν ἀπάντηση τοῦ Λένιν στά γερμανικά καί τήν ἐξέδοσε σέ ξεχωριστή μπροσούρα «Ὁ ἀνώνυμος τῆς «Vorwärts» καί ἡ κατάσταση στό ΣΔΕΚΡ» («Der Anonymus aus dem «Vorwärts» und die Sachlage in der sozialdemokratischen Arbeiterpartei Rußlands»). Ἡ μπροσούρα στάλθηκε σέ 600 διευθύνσεις — στίς Συντακτικές ἐπιτροπές τῶν γερμανικῶν σοσιαλδημοκρατικῶν ἐκδόσεων, στίς τοπικές ἐπιτροπές, στίς βιβλιοθῆκες. — *55*.

76 Πρόκειται γιά τή συκοφαντική ἀπόφαση τῆς σύσκεψης τῶν ἀντικομματικῶν ὁμάδων τοῦ ἐξωτερικοῦ πού ἔγινε στό Παρίσι στίς 12 τοῦ Μάρτη 1912. — *55*.

77 Πρόκειται γιά τίς ἀποφάσεις τῆς κομματικῆς συνδιάσκεψης τῆς Πράγας (1912) «Γιά τό λικβινταρισμό καί τήν ὁμάδα τῶν λικβινταριστῶν» καί «Γιά τήν κομματική ὀργάνωση τοῦ ἐξωτερικοῦ» (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 158-159, 162). — *55*.

78 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση «Γράμμα πρός τόν γραμματέα τοῦ Διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ γραφείου Κ. Χούισμανς» (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 225-228). — *57*.

79 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση «Γιά τίς ἐκλογές τῆς IV Κρατικῆς δούμας» πού ψήφισε ἡ VI Πανρωσική συνδιάσκεψη (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 145-149). — *59*.

80 *«Νόβογε Βρέμια»* («Νέοι Καιροί») — καθημερινή ἐφημερίδα· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό 1868 ὥς τό 1917. Στήν ἀρχή ἡ ἐφημερίδα ἦταν μετριοπαθής-φιλελεύθερη, ὅμως ἀπό τό 1876, ὅταν ἐκδότης της ἔγινε ὁ Α. Σ. Σουβόριν, μετατράπηκε σέ ὄργανο τῶν ἀντιδραστικῶν κύκλων τῶν εὐγενῶν καί τῶν ὑπαλληλικῶν-γραφειοκρατικῶν κύκλων. Ἀπό τό 1905, ὄργανο τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη ἡ ἐφημερίδα ὑποστήριζε τήν ἀντεπαναστατική πολιτική τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης καί ἔκανε λυσσασμένη πολεμική κατά τῶν μπολσεβίκων. Κλείστηκε

ἀπό τή Στρατιωτική-ἐπαναστατική ἐπιτροπή τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης στίς 26 τοῦ Ὀχτώβρη (8 τοῦ Νοέμβρη) 1917. — *61.*

81 Ἡ ἔκφραση «παλιάλογα πού κουβαλοῦν νερό» ἔχει σχέση μέ τό παρακάτω ἐπεισόδιο: τό καλοκαίρι τοῦ 1907 ὁ Β. Ι. Λένιν γιά συνωμοτικούς λόγους καί γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς ὑγείας του πού κλονίστηκε ζοῦσε στό ἐξοχικό σπίτι τοῦ Ν. Μ. Κνιπόβιτς στό Στίρσουντεν (Φιλλανδία). Ἡ οἰκογένεια τοῦ Κνιπόβιτς γιά νά ποτίζει τά λουλούδια κουβαλοῦσε νερό ἀπό ἕνα πηγάδι πού ἦταν μακριά ἀπό τόν κῆπο. Ὁ Β. Ι. Λένιν ὅταν ἔβλεπε ὅτι πᾶνε γιά νερό, ἔβγαινε ἀπό τό σπίτι καί πήγαινε μαζί τους. — *65.*

82 *«Νιέβσκαγια Ζβεζντά»* («Ἀστέρας τοῦ Νιεβά») — μπολσεβίκικη νόμιμη ἐφημερίδα· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 26 τοῦ Φλεβάρη (10 τοῦ Μάρτη) ὥς τίς 5 (18) τοῦ Ὀχτώβρη 1912. Βγῆκαν 27 φύλλα. Ἡ «Νιέβσκαγια Ζβεζντά» στήν ἀρχή ἔβγαινε ταυτόχρονα μέ τήν ἐφημερίδα «Ζβεζντά» καί ἔπρεπε νά τήν ἀντικαθιστᾶ σέ περίπτωση κλεισίματος ἤ κατάσχεσής της· ὕστερα ἀπό τίς 22 τοῦ Ἀπρίλη (5 τοῦ Μάη) 1912 ἔβγαινε στή θέση τῆς «Ζβεζντά» πού εἶχε κλειστεῖ. Στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας ἐργάζονταν οἱ Ν. Ν. Μπατούριν, Μ. Σ. Ὀλμίνσκι κ.ἄ. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἀσκοῦσε τήν ἰδεολογική καθοδήγηση τῆς ἐφημερίδας ἀπό τό ἐξωτερικό. Ἡ ἐφημερίδα ὑποβαλλόταν συνεχῶς σέ διώξεις ἀπό τήν κυβέρνηση: ἀπό τά 27 φύλλα της τά 9 κατασχέθηκαν καί στά δυό ἐπιβλήθηκε πρόστιμο, οἱ συντάκτες της ἐπανειλημμένα παραπέμφθηκαν σέ δίκη. — *66.*

83 *«Νιέβσκι Γκόλος»* («Φωνή τοῦ Νιεβά») — ἑβδομαδιαία νόμιμη ἐφημερίδα τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 20 τοῦ Μάη (2 τοῦ Ἰούνη) ὥς τίς 31 τοῦ Αὐγούστου (13 τοῦ Σεπτέμβρη) 1912. Βγῆκαν 9 φύλλα. Τήν ἔβγαζε ὁ Ντ. Φ. Κοστρόφ στή θέση τῆς ἐφημερίδας «Ζιβόγε Ντιέλο». Στήν ἐφημερίδα συνεργάζονταν οἱ Π. Μπ. Ἀξελρόντ, Λ. Μάρτοφ, Α. Μαρτίνοφ, Γ. Τσάτσκι κ.ἄ. — *67.*

84 *Wiener «Arbeiter-Zeitung»* («Ἐργατική ἐφημερίδα» τῆς Βιέννης) — καθημερινή ἐφημερίδα, κεντρικό ὄργανο τῆς αὐστριακῆς σοσιαλδημοκρατίας. Ἱδρύθηκε ἀπό τόν Β. Ἄντλερ τό 1889 στή Βιέννη. Τό 1934 ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε. Ξανάρχισε νά βγαίνει τό 1945 σάν κεντρικό ὄργανο τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος τῆς Αὐστρίας. — *69.*

85 Στήν «Πράβντα» τῆς Βιέννης τοῦ Τρότσκι, ἀρ. φύλλου 25 τῆς 23 τοῦ Ἀπρίλη (6 τοῦ Μάη) 1912 δημοσιεύτηκε ἕνα σημείωμα τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς πού κατηγοροῦσε τούς μπολσεβίκους ὅτι οἰκειοποιήθηκαν τόν τίτλο τῆς «Πράβντα», ὁ ὁποῖος ἀνῆκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα» τῆς Βιέννης. Ταυτόχρονα ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα» τῆς Βιέννης ἐδήλωνε ὅτι ἀπευθύνθηκε «ἐπίσημα» στήν «Πράβντα» μέ τήν πρόταση νά ἀρνηθεῖ τόν τίτλο. — *69.*

86 *«Vorwärts»* («Ἐμπρός») — ἐφημερίδα· ἄρχισε νά βγαίνει τό Μάη τοῦ 1911 στό Ρέιχενμπεργκ σάν ὄργανο τῆς ἀριστερῆς κατεύθυνσης τῶν αὐστριακῶν σοσιαλδημοκρατῶν. Στίς ἀρχές τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἡ ἐφημερίδα ἀπαγορεύτηκε γιατί τάχθηκε κατά τοῦ πολέμου. Ἄρχισε νά βγαίνει ξανά τό 1918 ἀπό τήν ὁμάδα τῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν. Ἀπό

τό 1921 ἡ ἐφημερίδα «Vorwärts» ἔγινε ὄργανο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Τσεχοσλοβακίας (γερμανικό τμῆμα). — *70.*

87 Τά ἀναφερόμενα ἐδῶ ἄρθρα τοῦ Β. Ι. Λένιν «Μικροτεχνάσματα ('Απάντηση στόν Μπλάνκ)» καί «'Ελπίδες πού δέν σβήνουν» δέν βρέθηκαν μέχρι σήμερα. — *70.*

88 Στή λικβινταριστική ἐφημερίδα «Νιέβσκι Γκόλος», ἀρ. φύλ. 6 τῆς 5 τοῦ 'Ιούλη 1912 δημοσιεύτηκε ἀνακοίνωση ὅτι ἔγιναν στήν Πετρούπολη συσκέψεις ἀντιπροσώπων διαφόρων σοσιαλδημοκρατικῶν ρευμάτων (συμπεριλαμβανομένων δῆθεν καί τῶν ὁπαδῶν τῆς «Πράβντα» καί τῆς «Νιέβσκαγια Ζβεζντά») σχετικά μέ τή διεξαγωγή τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας γιά τήν IV Κρατική δούμα. Οἱ Συντακτικές 'Επιτροπές τῆς «Νιέβσκαγια Ζβεζντά» καί τῆς «Πράβντα» δήλωσαν ὅτι ἀντιπρόσωποί τους δέν πῆραν μέρος στίς συσκέψεις αὐτές. — *71.*

89 Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Π. Μπ. 'Αξελρόντ «Πάνω σέ τρέχοντα θέματα ('Από τά γράμματα τοῦ Π. Μπ. 'Αξελρόντ πρός τούς φίλους)» πού δημοσιεύτηκε στή «Νιέβσκι Γκόλος», ἀρ. φύλλου 6 τῆς 5 τοῦ 'Ιούλη 1912, καί στό «Νάσα Ζαριά», τεῦχ. 6 τοῦ 1912. 'Ο Λένιν κάνει κριτική τοῦ ἄρθρου στήν ἐργασία του «Πῶς ὁ Π. Μπ. 'Αξελρόντ ξεσκεπάζει τούς λικβινταριστές» (βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 426-438). — *71.*

90 *«Ρούσκιγε Βέντομοστι»* («Ρωσικά Χρονικά») — ἐφημερίδα. "Εβγαινε στή Μόσχα ἀπό τό 1863· ἐξέφραζε τίς ἀπόψεις τῆς μετριοπαθοῦς-φιλελεύθερης διανόησης. 'Από τό 1905 ἡ ἐφημερίδα ἔγινε ὄργανο τῆς δεξιᾶς πτέρυγας τοῦ κόμματος τῶν καντέτων. Τό 1918 ἡ «Ρούσκιγε Βέντομοστι» κλείστηκε μαζί μέ ἄλλες ἀντεπαναστατικές ἐφημερίδες. — *72.*

91 *«Κίεβσκαγια Μίσλ»* («Σκέψη τοῦ Κιέβου») — καθημερινή ἐφημερίδα ἀστικοδημοκρατικῆς κατεύθυνσης· ἔβγαινε ἀπό τό 1906 ὥς τό 1918. — *75.*

92 *«Προσβεστσένιγε»* («Μόρφωση») — μηνιαῖο θεωρητικό νόμιμο περιοδικό τῶν μπολσεβίκων· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1911 ὥς τόν 'Ιούνη τοῦ 1914. Τό περιοδικό βγῆκε μέ πρωτοβουλία τοῦ Β. Ι. Λένιν στή θέση τοῦ μπολσεβίκικου περιοδικοῦ «Μίσλ» πού τό εἶχε κλείσει ἡ τσαρική κυβέρνηση. Τό τιράζ τοῦ περιοδικοῦ ἔφτανε τίς 5 χιλιάδες ἀντίτυπα. 'Ο Λένιν καθοδηγοῦσε τό «Προσβεστσένιγε» ἀπό τό Παρίσι καί μετά ἀπό τήν Κρακοβία καί τό Πορόνιν.

Στίς παραμονές τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου τό περιοδικό «Προσβεστσένιγε» κλείστηκε ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση. Τό φθινόπωρο τοῦ 1917 τό περιοδικό ἐπανεκδόθηκε, βγῆκε ὅμως μόνο ἕνα τεῦχος (διπλό). — *75.*

93 Τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Γιά τό ἐκλογικό πρόγραμμα» πού στάλθηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα» τόν 'Ιούνη τοῦ 1912, δέν δημοσιεύτηκε καί ὥς τώρα δέν βρέθηκε. — *76.*

94 Τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τίς 9 τοῦ Νοέμβρη (ἀπάντηση στόν ἀνταποκριτή) μέχρι σήμερα δέν βρέθηκε. — *78.*

95 'Η ἀνταπόκριση πάνω στό θέμα πού ὑποδείχνει ὁ Λένιν δέν δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα». — *79.*

96 *«Ποτσίν»* («Πρωτοβουλία») — περιοδικό ναροντνικιστικῆς-λικβινταριστικῆς κατεύθυνσης. Ἔκδοση μιᾶς ὁμάδας ἐσέρων. Βγῆκε μόνο ἕνα τεῦχος τόν Ἰούνη τοῦ 1912 στό Παρίσι. — *80.*

97 *«Ἰζβέστιγια Ὀμπλασνόβο Κομιτέτα Ζαγκρανίτσνοϊ Ὀργκανιζάτσιι»* («Ἰζβέστιγια τῆς Ἐπιτροπῆς περιοχῆς τῆς Ὀργάνωσης τοῦ ἐξωτερικοῦ») — περιοδικό, ὄργανο μιᾶς ὁμάδας ἐσέρων, πού ἔβγαινε στό Παρίσι στά 1908-1911. — *80.*

98 *«Ρεβολιουτσιόναγια Μίσλ»* («Ἐπαναστατική Σκέψη») — ὄργανο μιᾶς ὁμάδας ἐσέρων. Ἔβγαινε στό ἐξωτερικό ἀπό τόν Ἀπρίλη τοῦ 1908 ὥς τό Δεκέμβρη τοῦ 1909. Βγῆκαν 6 φύλλα. — *80.*

99 *«Ρεβολιουτσιόναγια Ρωσία»* («Ἐπαναστατική Ρωσία») — παράνομη ἐφημερίδα· ἔβγαινε ἀπό τά τέλη τοῦ 1900 στή Ρωσία ἀπό τήν «Ἕνωση τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν» (τό 1ο φύλλο, πού δείχνει ὅτι βγῆκε τό 1900, στήν πραγματικότητα βγῆκε τό Γενάρη τοῦ 1901). Ἀπό τό Γενάρη τοῦ 1902 ὥς τό Δεκέμβρη τοῦ 1905 ἡ ἐφημερίδα ἔβγαινε στό ἐξωτερικό (Γενεύη) σάν ἐπίσημο ὄργανο τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων. — *80.*

100 Πρόκειται γιά τά μυθιστορήματα τοῦ Β. Ρόπσιν (Μπ. Σάβινκοφ): «Ἄλογο ἰσχνό», πού δημοσιεύτηκε στό περιοδικό «Ρούσκαγια Μίσλ», τεῦχ. 1 τό 1900 καί τό «Ὅ,τι δέν ὑπῆρξε», πού δημοσιεύτηκε στό περιοδικό «Ζαβέτι», τεῦχ. 1-8 τόν Ἀπρίλη-Νοέμβρη τοῦ 1912 καί στό τεῦχος 1 τοῦ Γενάρη τοῦ 1913. — *80.*

101 *«Βέχι»* («Ὁρόσημο») — συλλογή ἄρθρων ἐπιφανῶν καντέτων δημοσιολόγων, ἐκπροσώπων τῆς ἀντεπαναστατικῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης Ν. Α. Μπερντιάγεφ, Ν. Σ. Μπουλγκάκοφ, Μ. Ο. Γκέρσενζον, Α. Σ. Ἰζγκόγεφ, Μπ. Α. Κιστιακόβσκι, Π. Μπ. Στροῦβε καί Λ. Σ. Φράνκ. Βγῆκε στή Μόσχα τήν ἄνοιξη τοῦ 1909. Κριτική ἀνάλυση καί πολιτική ἀξιολόγηση τῆς συλλογῆς τῶν καντέτων μαυροεκατονταρχιτῶν ἔκανε ὁ Β. Ι. Λένιν στό ἄρθρο του «Γιά τή «Βέχι»» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 19ος, σελ. 168-179). — *80.*

102 *«Ζαπρόσι Ζίζνι»* («Ἀπαιτήσεις τῆς Ζωῆς») — ἑβδομαδιαῖο περιοδικό. Ἔβγαινε στήν Πετρούπολη στά 1909-1912. Στό περιοδικό συνεργάζονταν καντέτοι, «λαϊκοί σοσιαλιστές» καί μενσεβίκοι λικβινταριστές. — *82.*

103 Ὅπως φαίνεται πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Λ. Μπ. Κάμενεφ «Γιά τίς ὑποχρεώσεις τοῦ δημοκράτη (Ἀπάντηση στόν Β. Τσερνόφ)», πού δημοσιεύτηκε στό τεῦχος 8-9 τοῦ «Προσβεστσένιγε» τόν Ἰούλη-Αὔγουστο τοῦ 1912. — *84.*

104 Πρόκειται γιά τή λεγόμενη συνδιάσκεψη τοῦ Αὐγούστου τῶν λικβινταριστῶν, πού ἔγινε στή Βιέννη τόν Αὔγουστο τοῦ 1912· σ' αὐτή διαμορφώθηκε ὁ ἀντικομματικός συνασπισμός τοῦ Αὐγούστου, πού ὀργανωτής του ἦταν ὁ Τρότσκι. Πιό λεπτομερειακά γιά τή συνδιάσκεψη τοῦ Αὐγούστου τῶν λικβινταριστῶν βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 21ος, σημείωση 157. — *84.*

105 Πρόκειται γιά τήν ἐφημερίδα «Βαρσάβσκιγε Ποσλέντνιγε Νόβοστι» («Τελευταῖες εἰδήσεις τῆς Βαρσοβίας») — πού ἐκδίδονταν ἀπό τίς 13 τοῦ Ἰούλη ὥς τίς 19 τοῦ Αὐγούστου 1912 μέ διευθυντή τήν Β. Ν. Τσουντόβσκαγια καί τή συμμετοχή τοῦ Α. Ἀμφιτεάτροφ. — *84.*

106 Πρόκειται γιά τή μπροσούρα τοῦ Β. Ι. Λένιν «Σχετικά μέ τή σημερινή κατάσταση τοῦ ΣΔΕΚΡ» ἡ ὁποία δημοσιεύτηκε στή Λειψία τό 1912 (βλ. Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 21ος, σελ. 457-477). Ἡ μπροσούρα στάλθηκε στούς ἀντιπροσώπους τοῦ συνεδρίου τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας, πού ἔγινε ἀπό τίς 15 ὥς τίς 21 τοῦ Σεπτέμβρη 1912 στό Χέμνιτς. — *85.*

107 *«Ρούσκογε Σλόβο»* («Ρωσικός Λόγος») — καθημερινή ἐφημερίδα· ἔβγαινε στή Μόσχα ἀπό τό 1895, ἐκδιδόταν ἀπό τόν Ι. Ντ. Σίτιν. Τυπικά ἦταν ἀνεξάρτητη ἐφημερίδα, ὅμως ὑποστήριζε τά συμφέροντα τῆς ρωσικῆς ἀστικῆς τάξης ἀπό μετριοπαθεῖς φιλελεύθερες θέσεις.

Τό Νοέμβρη τοῦ 1917 ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε γιατί δημοσίευε συκοφαντικές ἀντισοβιετικές εἰδήσεις. Ἀπό τό Γενάρη τοῦ 1918 ἡ ἐφημερίδα γιά λίγο χρονικό διάστημα ἔβγαινε μέ τούς τίτλους «Νόβογε Σλόβο» καί «Νάσε Σλόβο». Τόν Ἰούλη τοῦ 1918 κλείστηκε ὁριστικά. — *86.*

108 *«Ζαβέτι»* («Ὑποθῆκες») — μηνιαῖο νόμιμο φιλολογικό-πολιτικό περιοδικό ἐσέρικης κατεύθυνσης· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τόν Ἀπρίλη τοῦ 1912 ὥς τόν Ἰούνη τοῦ 1914. — *87.*

109 Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Μ. Σ. Ὀλμίνσκι (Α. Βιτίμσκι) «Πολιτισμένοι ἄνθρωποι καί ὄχι καθαρή συνείδηση», πού δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 98, 23 τοῦ Αὐγούστου 1912. — *89.*

110 *«Bremer Bürger-Zeitung»* («Πολιτική ἐφημερίδα τῆς Βρέμης») — καθημερινή σοσιαλδημοκρατική ἐφημερίδα· ἔβγαινε ἀπό τό 1890 ὥς τό 1919. Μέχρι τό 1916 βρισκόταν κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς Βρέμης, ὕστερα πέρασε στά χέρια τῶν σοσιαλσωβινιστῶν.

Τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ καί ἡ πολωνική «Partei» vorstand στ' ἀχνάρια τοῦ Μάρτοφ», βλ. Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 54ος, σελ. 361-366. — *92.*

111 Πρόκειται γιά τήν κατηγορία κατά τοῦ Κ. Ράντεκ γιά μιά σειρά ὄχι ἠθικές πράξεις ἀπό τό δικαστήριο πού ὀργάνωσε ἡ Κεντρική διοίκηση τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τοῦ Βασιλείου τῆς Πολωνίας καί Λιθουανίας. Μέ ἀπόφαση τοῦ δικαστηρίου αὐτοῦ ὁ Ράντεκ διαγράφτηκε ἀπό μέλος τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πολωνίας καί Λιθουανίας καί τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας.

Στίς ἀρχές τοῦ Σεπτέμβρη 1913 στό Παρίσι μέ πρωτοβουλία τοῦ γραφείου τῶν τμημάτων ἐξωτερικοῦ τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας («ροζλάμοβτσι») συγκροτήθηκε ἐπιτροπή γιά τήν ἀναθεώρηση τῆς ἀπόφασης τοῦ δικαστηρίου, ἀποτελούμενη ἀπό τόν Β. Λ. Λέντερ — ἀπό τό Γραφεῖο τῶν τμημάτων ἐξωτερικοῦ τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας, τόν Μ. Ἐντισέροφ — ἀπό τήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, τόν Μ. Παβλόβιτς — ἀπό τήν ΟΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ· στήν ἐπιτροπή ἀργότερα προσλήφθηκαν ὁ Α. Β. Λουνατσάρσκι καί ὁ Γ. Φρένκελ ἀπό τή Μπούντ. Ἡ Κεντρική διοίκηση δέν ἀναγνώρισε σάν ἁρμόδια τήν ἐπιτροπή καί μέ κάθε τρόπο ἐμπόδιζε τό δόσιμο σ' αὐτή τῶν ὑλικῶν τοῦ κατηγορητηρίου. Ὁ Λέντερ, ὄντας γραμματέας τῆς ἐπιτροπῆς, ἀπευθύνθηκε στίς 21 τοῦ Ὀχτώβρη 1913 πρός τόν Β. Ι. Λένιν μέ γράμμα, στό ὁποῖο τόν παρακαλοῦσε νά βοηθήσει νά μπεῖ τό ζήτημα αὐτό στή συνεδρίαση τοῦ ΔΣΓ.

Ὁ Λένιν ὑποστήριζε τήν ἀναθεώρηση τῆς ὑπόθεσης τοῦ Κ. Ράντεκ. Θεωροῦσε ὅτι ἡ κατηγορία κατά τοῦ Ράντεκ ἀπό τήν Κεντρική διοίκηση συνδεόταν μέ τήν ἔντονη πάλη, τήν ὁποία διεξήγαγε ἡ Κεντρική διοίκηση ἐνάντια στούς «ροζλάμοβτσι».

Ἡ ἐπιτροπή δούλευε στή διάρκεια πέντε μηνῶν καί κατέληξε στό συμπέρασμα ὅτι δέν ὑπῆρχαν λόγοι νά παραπεμφθεῖ στό κομματικό δικαστήριο ὁ Κ. Ράντεκ καί νά διαγραφεῖ ἀπό τό κόμμα καί πρότεινε νά θεωρεῖται ὁ Ράντεκ μέλος τοῦ ΣΔΒΠ καί Λ καί τοῦ ΣΔΕΚΡ (βλ. τή μπροσούρα «Sprawozdanie komisji badając̨e jsprawę czlonka S. D. K. P. iL. Karola Radka» («Ἔκθεση τῆς ἐπιτροπῆς, πού ἐξέτασε τήν ὑπόθεση τοῦ μέλους τῆς ΣΔΒΠ καί Λ Κάρλ Ράντεκ»), πού ἐξέδοσε τό Μάρτη τοῦ 1914 τό Γραφεῖο τῶν τμημάτων ἐξωτερικοῦ τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τοῦ Βασιλείου τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας).

Γιά τήν ἱστορία τῶν διαφωνιῶν ἀνάμεσα στήν Κεντρική διοίκηση τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας καί τούς «ροζλάμοβτσι» βλ. τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ἡ διάσπαση τῆς Πολωνικῆς σοσιαλδημοκρατίας» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 301-306). — *111.*

112 Πρόκειται γιά τό XIX διεθνές συνέδριο εἰρήνης, πού ἔγινε στίς 22-28 τοῦ Σεπτέμβρη (νέο ἡμερ.) 1912 στή Γενεύη. — *95.*

113 Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν, πού δημοσιεύτηκε μέ τήν ὑπογραφή «Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας» στήν «Leipziger Volkszeitung» τῆς 9 τοῦ Ὀχτώβρη 1912. Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν ἦταν ἀπάντηση στό σημείωμα τῶν λικβινταριστῶν γιά τή συνδιάσκεψη τοῦ Αὐγούστου πού ἔγινε τό 1912 καί πού δημοσιεύτηκε στήν ἴδια ἐφημερίδα στίς 28 τοῦ Σεπτέμβρη 1912. Τό σημείωμα διαστρέβλωνε τόν ἀληθινό χαρακτήρα τῆς συνδιάσκεψης τοῦ Αὐγούστου τῶν λικβινταριστῶν, ἔφερνε σύγχυση στούς γερμανούς σοσιαλδημοκράτες. Ὁ Λένιν στό ἄρθρο ξεσκέπασε τήν ἀντικομματική οὐσία τῆς συνδιάσκεψης. Μετά τή δημοσίευση τοῦ ἄρθρου ὁ Λένιν τό ἔστειλε στό γραμματέα τοῦ ΔΣΓ στόν Κ. Χούισμανς μέ τοῦτο τό γράμμα.

Στά ρωσικά τό ἄρθρο πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1963 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 111 τῆς 21 τοῦ Αὐγούστου 1963.

«Leipziger Volkszeitung» («Λαϊκή Ἐφημερίδα τῆς Λειψίας») — καθημερινή σοσιαλδημοκρατική ἐφημερίδα· ἔβγαινε ἀπό τό 1894 ὥς τό 1933. Γιά πολλά χρόνια διηύθυναν τήν ἐφημερίδα ὁ Φ. Μέρινγκ καί ἡ Ρ. Λούξεμπουργκ καί ἦταν ὄργανο τῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν. Ἀπό τό 1917 ὥς τό 1922 ἡ ἐφημερίδα ἦταν ὄργανο τῶν γερμανῶν «ἀνεξαρτήτων»· μετά τό 1922, ὄργανο τῶν δεξιῶν σοσιαλδημοκρατῶν. — *96.*

114 Πρόκειται γιά τίς ἐκλογές τῆς IV Κρατικῆς δούμας, πού τέλειωσαν στίς 7 (20) τοῦ Νοέμβρη 1912. — *97.*

115 *«Λούτς»* («Ἀκτίνα») — καθημερινή νόμιμη ἐφημερίδα τῶν μενσεβίκων λικβινταριστῶν· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 16 (29) τοῦ Σεπτέμβρη 1912 ὥς τίς 5 (18) τοῦ Ἰούλη 1913. Βγῆκαν 237 φύλλα. Ἡ ἐφημερίδα συντηροῦνταν βασικά ἀπό τίς εἰσφορές τῶν φιλελευθέρων. Ἡ ἰδεολογική καθοδήγηση τῆς ἐφημερίδας βρισκόταν στά χέρια τῶν Π. Μπ. Ἀξελρόντ, Φ. Ι. Ντάν, Λ. Μάρτοφ, Α. Σ. Μαρτίνοφ. — *97.*

116 *«Ντιέν»* («Ἡμέρα») — καθημερινή ἀστικοφιλελεύθερη ἐφημερίδα· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό 1912. Στήν ἐφημερίδα συνεργάζονταν οἱ μενσεβίκοι λικβινταριστές, πού στά χέρια τους πέρασε ὁλοκληρωτικά ὕστερα ἀπό τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917. Ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε στίς 26 τοῦ Ὀχτώβρη (8 τοῦ Νοέμβρη) 1917. — *97.*

117 *«Μεταλλίστ»* («Μεταλλουργός») — ἑβδομαδιαῖο περιοδικό, ὄργανο τῶν συνδικάτων τῶν μεταλλουργῶν. Ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 26 τοῦ Σεπτέμβρη (9 τοῦ Ὀχτώβρη) 1911 ὥς τίς 12 (25) τοῦ Ἰούνη 1914. Βγῆκαν 45 τεύχη. Ὥς τό 1913 ἡ διοίκηση τοῦ συνδικάτου καί ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ περιοδικοῦ βρισκόταν στά χέρια τῶν λικβινταριστῶν. Μετά τίς ἐπαναληπτικές ἐκλογές τῆς διοίκησης τοῦ συνδικάτου τό Μάη τοῦ 1913, ἡ καθοδήγηση τοῦ συνδικάτου καί ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ περιοδικοῦ πέρασαν στούς μπολσεβίκους. Ἡ τσαρική κυβέρνηση καταδίωκε τό περιοδικό: ὁρισμένα τεύχη κατασχέθηκαν, ὕστερα ἀπό τό 24ο τεῦχος ἡ ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ σταμάτησε γιά 4 μῆνες. Ἐξαιτίας τῆς λογοκρισίας τό περιοδικό ἄλλαζε τόν τίτλο του: «Κουζνέτς», «Ναντέζντα», «Γεντίνστβο», «Νάς Πούτ» κ.ἄ. — *98.*

118 *«Κρουγκοζόρ»* («Ὁρίζοντας») — μηνιαῖο φιλολογικό-πολιτικό περιοδικό ἀστικοφιλελεύθερης κατεύθυνσης. Ἔβγαινε στήν Πετρούπολη στίς ἀρχές τοῦ 1913 (βγῆκαν δυό τεύχη). Ὁ Α. Μ. Γκόρκι ἀναφερόταν μεταξύ τῶν συνεργατῶν τοῦ περιοδικοῦ, ὅμως δέν πῆρε μέρος σ' αὐτό. — *100.*

119 Γιά τήν ἱστορία τῆς διάσπασης τῆς πολωνικῆς σοσιαλδημοκρατίας ὁ Β. Ι. Λένιν γράφει στή δήλωση «Πρός τή γραμματεία τοῦ Διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ γραφείου», στό ἄρθρο «Ἡ διάσπαση τῆς πολωνικῆς σοσιαλδημοκρατίας», στό γράμμα πρός τόν Ι. Α. Πιάτνιτσκι (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 47-48, 301-306, σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 145-148). — *101.*

120 Πρόκειται γιά τό βιβλίο τοῦ Β. Π. Λιτβίνοφ-Φαλίνσκι «Νέοι νόμοι γιά τήν ἀσφάλιση τῶν ἐργατῶν». Πετρούπολη, 1912 καί τό βιβλίο τοῦ Ι. Τσιστιακόφ «Ἡ ἀσφάλιση τῶν ἐργατῶν στή Ρωσία. Ἡ πείρα τῆς ἱστορίας ἀσφάλισης τῶν ἐργατῶν σέ σύνδεση μέ μερικά ἄλλα μέτρα ἀσφάλισής τους», Μόσχα, 1922. — *102.*

121 Πρόκειται γιά τήν προεκλογική καμπάνια γιά τήν IV Κρατική δούμα. Στίς 17 (30) τοῦ Ὀχτώβρη 1912 ἔγινε τό δεύτερο συνέδριο τῶν πληρεξουσίων τῆς ἐργατικῆς κουρίας τῆς Πετρούπολης γιά τήν ἐκλογή ἐκλεκτόρων, ἀπό τούς ὁποίους ἔπρεπε νά ἐκλεγεῖ ὁ ἐργατικός βουλευτής γιά τή Δούμα. — *102.*

122 *Π. Ι. Σουντακόφ* — ἐργάτης, στό πρῶτο συνέδριο τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐργατῶν τοῦ κυβερνείου Πετρούπολης στίς 5 (18) τοῦ Ὀχτώβρη 1912 ἐκλέχθηκε μέ τίς ψήφους τῶν ὀπαδῶν τῆς «Πράβντα». Στίς 6 (19) τοῦ Ὀχτώβρη ἐμφανίστηκε («Πράβντα», ἀρ. φύλλου 136) τό σημείωμά του «Στή συνέλευση τῶν πληρεξουσίων», στό ὁποῖο μιλάει γιά τόν ἑαυτό του ὅτι εἶναι ὀπαδός τῆς «Πράβντα» καί τῆς «Ζβεζντά». Τήν ἑπόμενη μέρα, στίς 7 (20) τοῦ Ὀχτώβρη, στή «Λούτς», ἀρ. φύλλου 19 ἐμφανίστηκε τό δικό του «Γράμμα πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή», ὅπου ἀρνεῖται τή δήλωσή του πού ἔκανε στήν «Πράβντα». Γιά τό ἐπεισόδιο μέ τόν Σουντακόφ βλ. Β. Ι. Λένιν «Ἀστάθεια πολιτι-

κοῦ χαρακτήρα (γράμμα στή Σύνταξη)» ("Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 149-150). — *102.*

123 Τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν διαφυλάχθηκε στό προσωπικό ἀρχεῖο τοῦ Β. Α. Ντεσνίτσκι, σέ δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο, βεβαιωμένο ἀπό τόν Α. Μ. Γκόρκι. Τό γράμμα στάλθηκε σέ ἀπάντηση σέ ἕνα σχέδιο συλλογῆς ὑλικῶν σχετικά μέ τήν ἱστορία τῆς ἐπανάστασης πού ἔστειλε ὁ Γκόρκι. Γιά τό σχέδιο αὐτό ὁ Γκόρκι ἔγραφε στίς 8 τοῦ Ὀχτώβρη (νέο ἡμερ.) 1912 στόν Β. Β. Βερεσάγεφ: «Ἄν ἔχετε Ἐσεῖς ἤ γνωστοί Σας ὁποιαδήποτε ντοκουμέντα σχετικά μέ τήν ἱστορία τοῦ κοινωνικοῦ κινήματος στή Ρωσία στό XIX αἰώνα — ντοκουμέντα, ἐκδόσεις, γράμματα, πράγματα — τά ὁποῖα γιά κάποιο λόγο εἶναι δύσκολο νά τά ἔχετε μαζί Σας καί τά ὁποῖα κινδυνεύουν νά χαθοῦν κάποτε γιά πάντα, ἔχετε τήν καλοσύνη νά τά στείλετε ὅλα αὐτά σέ μένα! Ἐδῶ ὀργανώνεται ἐξασφαλισμένη ἀποθήκη τέτιων πραγμάτων καί μέ τόν καιρό αὐτή θά μετατραπεῖ σέ μουσεῖο τῆς ἱστορίας τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος ἀπό τόν καιρό τῆς Αἰκατερίνης ὥς τίς μέρες μας. Ντοκουμέντα — ἰδιαίτερα ἀπόρρητα — τῶν δεξιῶν καλά εἶναι νά τά ἔχετε ἐπίσης ὅσο μπορεῖ πιό πλήρη» (Μ. Γκόρκι, "Απαντα σέ 30 τόμους, τόμ. 29ος, σελ. 255).

Ὁ Α. Μ. Γκόρκι ὑπολόγιζε νά πάρει γιά τό μουσεῖο τή βιβλιοθήκη καί τό ἀρχεῖο πού συγκέντρωσε ὁ πρίγκιπας Ι. Ντ. Μπέμπουντοφ, πού συμπαθοῦσε τούς σοσιαλδημοκράτες. Ὁ Μπέμπουντοφ ἄφησε διαθήκη τή βιβλιοθήκη καί τό ἀρχεῖο του στό ΣΔΕΚΡ καί τό διαβίβασε γιά διαφύλαξη στήν Κεντρική Διοίκηση (ΚΕ) τοῦ Γερμανικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος. Τόν ἴδιο καιρό πού ἔστειλε τό γράμμα πρός τόν Λένιν, ὁ Γκόρκι ἔγραφε στόν Κ. Κάουτσκι, καί ἐκεῖνος τοῦ ἀπάντησε ὅτι τό δικαίωμα διάθεσης τῆς βιβλιοθήκης καί τοῦ ἀρχείου ἀνήκει στόν Μπέμπουντοφ: «Ἄν ὁ πρίγκιπας συμφωνήσει νά διαβιβαστεῖ ἡ βιβλιοθήκη σέ Σᾶς, δηλαδή στό Ρωσικό σοσιαλιστικό ἀρχεῖο, ἡ Vorstand θά τό παραδόσει μέ μεγάλη εὐχαρίστηση». Ὁ Α. Μ. Γκόρκι ὕστερα ἀπ' αὐτό ἀπευθύνθηκε μέσω τοῦ διευθυντῆ τοῦ περιοδικοῦ «Σοβρεμέννικ» στήν Πετρούπολη πρός τόν Ι. Ντ. Μπέμπουντοφ, ὁ ὁποῖος ἀπάντησε ὅτι δέν ἔχει ἀντίρηση νά διαβιβαστεῖ ἡ βιβλιοθήκη του σέ ἐξασφαλισμένο ἵδρυμα, ἡ λύση ὅμως τοῦ ζητήματος ἀναβαλόταν μέχρι τήν προσωπική συνάντηση.

Ἡ παραπέρα τύχη τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ι. Ντ. Μπέμπουντοφ σήμερα δέν ἐξακριβώθηκε. — *103.*

124 Πρόκειται γιά τό συνέδριο τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Αὐστρίας, πού ἔγινε στή Βιέννη στίς 31 τοῦ Ὀχτώβρη — 4 τοῦ Νοέμβρη 1912. — *107.*

125 *Ε. Ι. Γιαγγέλλο* — μέλος τοῦ Πολωνικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος (ΠΠΣ)· ἐκλέχθηκε βουλευτής τῆς IV Κρατικῆς δούμας ἀπό τή Βαρσοβία. Οἱ μπολσεβίκοι διαφωνοῦσαν κατηγορηματικά γιά νά προσληφθεῖ ὁ Γιαγγέλλο στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα, γιατί ὁ Γιαγγέλλο ἐκλέχθηκε στή Δούμα χάρη στήν ὑποστήριξη τῆς ἀστικῆς τάξης καί τοῦ συνασπισμοῦ τοῦ ΠΠΣ καί τῆς Μπούντ. Στήν πρώτη ψηφοφορία ἡ σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα διασπάστηκε: 6 βουλευτές (μενσεβίκοι) ψήφισαν ὑπέρ τῆς πρόσληψης τοῦ Γιαγγέλλο καί 6 (μπολσεβίκοι) κατά. Μέ τόν ἐρχομό τοῦ βουλευτῆ τοῦ Ἰρκούτσκ, δεξιοῦ μενσεβίκου Ι. Ν. Μανκόφ, οἱ μενσεβίκοι ἀπόκτησαν ὑπεροχή καί ὁ Γιαγγέλλο προσλήφθηκε μέλος τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας. Ὅμως κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν μπολσεβίκων βουλευτῶν τά δικαιώματά του μέσα στήν ὁμάδα ἦταν

περιορισμένα: πάνω σέ όλα τά έσωκομματικά ζητήματα ό Γιαγγέλλο είχε μόνο συμβουλευτική ψήφο.

Ἡ ἀπόφαση τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς IV Δούμας σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς πρόσληψης τοῦ Γιαγγέλλο στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα δημοσιεύτηκε τήν 1 (14) τοῦ Δεκέμβρη 1912 στίς ἐφημερίδες «Πράβντα» (ἀρ. φύλ. 182) καί «Λούτς» (ἀρ. φύλ. 64). Ἐκτίμηση τῆς ἀπόφασης αὐτῆς ἔδοσε ὁ Β. Ι. Λένιν στό ἄρθρο «Ἡ ἐργατική τάξη καί ἡ «κοινοβουλευτική» ἀντιπροσώπευσή της», καθώς ἐπίσης καί στήν ἀπόφαση τῆς σύσκεψης τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ κομματικά στελέχη πού ἔγινε στήν Κρακοβία «Γιά τή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 22ος, σελ. 248-251, 272-273). — *107.*

126 *Πρόκειται γιά τό Ἔκτακτο Διεθνές σοσιαλιστικό συνέδριο τῆς ΙΙ Διεθνοῦς,* πού ἔγινε στή Βασιλεία στίς 24-25 τοῦ Νοέμβρη (νέο ἡμερ.) 1912. Τό συνέδριο συνῆλθε γιά νά λύσει τό ζήτημα τῆς πάλης ἐνάντια στόν ἐπικείμενο κίνδυνο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, πού ἡ ἀπειλή του μεγάλωσε ἀκόμη περισσότερο ὕστερα ἀπό τήν ἔναρξη τοῦ πρώτου Βαλκανικοῦ πολέμου. Στό συνέδριο ἔπαιρναν μέρος 555 ἀντιπρόσωποι. Ἡ ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ ἔστειλε 6 ἀντιπροσώπους.

Στήν ἐπιτροπή γιά τήν ἐπεξεργασία τῆς διακήρυξης ἐνάντια στόν πόλεμο μπῆκαν ἀπό ἕνας ἀντιπρόσωπος ἀπό τή Γαλλία, τή Γερμανία, τήν Ἀγγλία, τήν Αὐστρία, τή Ρωσία. Σέ συμφωνία μέ τούς ἀντιπροσώπους τοῦ ΣΔΕΚΡ καί μέ τό Διεθνές σοσιαλιστικό γραφεῖο ἀντιπρόσωπος ἀπό τή Ρωσία στήν ἐπιτροπή ἦταν ὁ Ι. Ρουμπανόβιτς (ἐσέρος).

Στή συνεδρίαση τοῦ συνεδρίου στίς 25 τοῦ Νοέμβρη ἡ διακήρυξη ψηφίστηκε ὁμόφωνα. Ἡ διακήρυξη ξεσκέπαζε τούς ληστρικούς σκοπούς τοῦ πολέμου πού προετοίμαζαν οἱ ἰμπεριαλιστές, καί καλοῦσε τούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν νά κάνουν ἀποφασιστική πάλη γιά τήν εἰρήνη ἐνάντια στήν ἀπειλή τοῦ πολέμου, «νά ἀντιπαρατάξουν στόν καπιταλιστικό ἰμπεριαλισμό τήν ἰσχύ τῆς διεθνοῦς ἀλληλεγγύης καί τοῦ προλεταριάτου». Σέ περίπτωση πού θά ἐκραγεῖ ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος ἡ διακήρυξη συνιστοῦσε στούς σοσιαλιστές νά ἐπωφεληθοῦν ἀπό τήν οἰκονομική καί πολιτική κρίση, πού προκαλεῖ ὁ πόλεμος, γιά τόν ἀγώνα ὑπέρ τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης.

Μόλις ἄρχισε ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος οἱ ἡγέτες τῆς ΙΙ Διεθνοῦς ξέχασαν τή διακήρυξη τῆς Βασιλείας καί τάχθηκαν στό πλευρό τῶν ἰμπεριαλιστικῶν κυβερνήσεών τους. — *107.*

127 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο τοῦ Κ. Κάουτσκι «Der Krieg und die Internationale» («Ὁ πόλεμος καί ἡ Διεθνής»), πού δημοσιεύτηκε στό 6ο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ «Die Neue Zeit», στίς 8 τοῦ Νοέμβρη 1912, σελ. 191-192. — *107.*

128 Στό γράμμα πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 27 τοῦ Νοέμβρη 1912 ὁ Χούισμανς προειδοποιοῦσε γιά τήν ἡμέρα τῆς σύγκλησης τοῦ συνεδρίου τῆς Βασιλείας καί συμβούλευε νά παρθοῦν μέτρα γιά τόν ὁρισμό τῶν ἀντιπροσώπων· ἔγραφε ὅτι εἶναι ἐνδεχόμενο νά γίνουν διαδηλώσεις στίς μεγάλες πόλεις τῆς Εὐρώπης στίς 17 τοῦ Νοέμβρη 1912 ἐνάντια στήν ἐπέκταση τοῦ θεάτρου τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων· παρακαλοῦσε νά δόσει τή συγκατάθεση σέ περίπτωση πού κάποιο κόμμα ἀπευθυνθεῖ πρός τόν Λένιν μέ τήν παράκληση νά μιλήσει στή συγκέντρωση· ἔκανε γνωστή τή σύνθεση τῆς ἐπιτροπῆς γιά τή σύνταξη τοῦ

σχεδίου απόφασης τοῦ συνεδρίου καί παρακαλοῦσε νά ὁρίσει ἀντιπρόσωπο σ' αὐτή. — *108.*

129 Πρόκειται γιά τή συνεδρίαση τοῦ Διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ γραφείου, ἡ ὁποία ἔγινε στίς Βρυξέλλες στίς 28-29 τοῦ Ὀχτώβρη 1912 ἐν ἀπουσία τοῦ Β. Ι. Λένιν. Στή συνεδρίαση αὐτή ἀποφασίστηκε νά συγκληθεῖ ἔκτακτο σοσιαλιστικό συνέδριο. Ἀντιπρόσωποι ἀπό τή Ρωσία στή συνεδρίαση ἦταν οἱ Γκ. Β. Πλεχάνοφ καί Ι. Ρουμπανόβιτς. Ἰδιαίτερα κλειστή συνεδρίαση τοῦ ΔΣΓ ἀφιερώθηκε στίς ρωσικές ὑποθέσεις. Ἐπίσημη ἔκθεση γιά τή συνεδρίαση αὐτή δέν δημοσιεύτηκε. Ὁ Λένιν ἔμαθε γιά τή συνεδρίαση αὐτή ἀπό τό ἄρθρο τοῦ Λ. Μάρτοφ «Τό διεθνές γραφεῖο γιά τήν ἑνότητα τῆς σοσιαλδημοκρατίας», πού δημοσιεύτηκε στίς 28 τοῦ Ὀχτώβρη 1912 στήν ἐφημερίδα «Λούτς» ἀρ. φύλλου 37. Ὁ Λένιν στό ἄρθρο του «Κάλλιο ἀργά, παρά ποτέ» ἀπάντησε στόν Μάρτοφ (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 288-289). — *108.*

130 *Ἡ ὑπόθεση τοῦ Α. Ἔκκ*, (Μούχιν) — κατηγορία γιά ἀπρεπεῖς πράξεις — ἐξετάστηκε τό 1909 ἀπό ειδική ἐπιτροπή, ἡ ὁποία ἀναγνώρισε ὅτι «δέν ὑπάρχουν ὑλικά γιά παραπομπή τοῦ Ἔκκ στό κομματικό δικαστήριο». Ὡστόσο ἀργότερα ἡ ὑπόθεση τοῦ Ἔκκ ἀνακινήθηκε ξανά· ἡ τελευταία ἐπιτροπή δέν τέλειωσε τή δουλιά της ἐπειδή ἄρχισε ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος. — *110.*

131 *Ἐντολή τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης πρός τόν ἐργάτη βουλευτή τους.* Ψηφίστηκε στίς συνελεύσεις τῶν ἐργατῶν τῶν μεγαλύτερων ἐπιχειρήσεων τῆς Πετρούπολης καί στό συνέδριο τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐργατῶν στίς 17 (30) τοῦ Ὀχτώβρη 1912. — *111.*

132 Πρόκειται γιά τήν πρόσκληση ἀντιπροσώπων τῆς ἀντιπολίτευσης τῆς ΣΔΒΠ καί Λ (ροζλάμοβτσι) στό συνέδριο τῆς Βασιλείας τῆς ΙΙ Διεθνοῦς (Νοέμβρης τοῦ 1912). — *113.*

133 Πρόκειται γιά τήν ὑπογραφή ἀπό τόν βουλευτή τῆς IV Κρατικῆς δούμας Μ. Κ. Μουράνοφ τοῦ γράμματος διαμαρτυρίας κατά τοῦ πολέμου τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς Δούμας. Τό τηλεγράφημα γιά τήν πρόσθεση τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Μουράνοφ τό ἔστειλε ὁ Β. Ι. Λένιν στή Βασιλεία στίς 24 τοῦ Νοέμβρη (νέο ἡμερ.) 1912. — *114.*

134 Πρόκειται γιά τό φύλλο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα», ἀρ. 166 πού βγῆκε στίς 11 (24) τοῦ Νοέμβρη 1912. Τήν ἡμέρα αὐτή ἄρχισε στή Βασιλεία τό Ἔκτακτο διεθνές σοσιαλιστικό συνέδριο τῆς ΙΙ Διεθνοῦς.

Τό τηλεγράφημα τοῦ Α. Ε. Μπαντάγεφ καί τῶν ἄλλων πού χαιρέτιζε τό συνέδριο τῆς Βασιλείας καί διαμαρτυρόταν κατά τοῦ πολέμου δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 167, τῆς 13 τοῦ Νοέμβρη (νέο ἡμερ.) 1912. — *115.*

135 Στίς 15 (28) τοῦ Νοέμβρη 1912 ὁ Ντ. Μπέντνι ἔστειλε στόν Β. Ι. Λένιν τό παρακάτω γράμμα:

«Ὁ Ντεμιάν Μπέντνι στέλνει ἐγκάρδιο χαιρετισμό. Θέλω νά ἀλληλογραφήσω ἄμεσα μέ Σᾶς. Περιμένω ἀπάντηση μέ τήν ὑπόδειξη αὐτῆς ἤ ἄλλης σίγουρης διεύθυνσης: Στεῖλτε το στή διεύθυνση: Πετρούπολη, Νταντέζντιν-

σκαγια, 33, διαμ. 5, Συντακτική έπιτροπή τοῦ περιοδικοῦ «Σοβρεμέννι Μίρ», στόν Ντεμιάν Μπέντνι. Ταυτόχρονα ὅμως παρακαλῶ νά ἐπιβεβαιώσετε μέσω τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Πράβντα» ὅτι πραγματικά πήρατε τό γράμμα αὐτό καί ἀπαντήσατε σ' αὐτό. Σᾶς γράφω πρώτη φορά γι' αὐτό καί εἶμαι προσεκτικός. Θά χαρῶ ἄν στό γράμμα αὐτό ἀπαντήσετε ἐλεύθερα καί ὄχι ἄθελα — Σᾶς γράφω ἐγώ. Δεχθεῖτε τή διαβεβαίωση τοῦ βαθύτατου σεβασμοῦ μου. Ντ. Μπέντνι» — *117.*

136 Πρόκειται γιά τή σύλληψη τοῦ διευθυντῆ τῆς «Πράβντα» Ν. Ν. Μπατούριν τό Νοέμβρη τοῦ 1912. — *117.*

137 Τό φυλλάδιο γιά τίς 9 τοῦ Γενάρη 1913 «Πρός ὅλους τούς ἐργάτες καί τίς ἐργάτριες τῆς Ρωσίας» τό ἔγραψε ὁ Ι. Β. Στάλιν τό Δεκέμβρη τοῦ 1912 μέ βάση τίς ὑποδείξεις πού ἔκανε ὁ Β. Ι. Λένιν· ἐκδόθηκε μέ τήν ὑπογραφή τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΔΕΚΡ. — *118.*

138 Λίγες μέρες πρίν τήν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τῆς IV Κρατικῆς δούμας στίς ἐπιχειρήσεις μοιράστηκε προκήρυξη πού καλοῦσε τούς ἐργάτες νά ὀργανώσουν στίς 15 (28) τοῦ Νοέμβρη 1912 πολιτική ἀπεργία γιά μιά μέρα καί διαδήλωση στά ἀνάκτορα τῆς Ταυρίδας. Οἱ λικβινταριστές τάχθηκαν κατά τῆς διαδήλωσης στήν ἐφημερίδα «Λούτς». Στίς 13 (26) τοῦ Νοέμβρη ἡ σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα κάλεσε σύσκεψη μέ τή συμμετοχή τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης, τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Πράβντα», τοῦ καθοδηγητικοῦ κέντρου τῶν λικβινταριστῶν — τῆς Ὀργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς καί τῆς λικβινταριστικῆς ἐφημερίδας «Λούτς». Στή σύσκεψη οἱ μπολσεβίκοι ὑποστήριξαν τήν πρόταση τῶν ἐργατῶν νά σημειώσουν τήν ἡμέρα ἔναρξης τῶν ἐργασιῶν τῆς Δούμας μέ ἀπεργία καί διαδήλωση. Οἱ λικβινταριστές τάχθηκαν κατηγορηματικά κατά. Μετά τή σύσκεψη ἡ σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα ἔκανε στόν Τύπο πολιτικά λαθεμένη ἀνακοίνωση, στήν ὁποία ἐκφράστηκε ἀρνητικά ἀπέναντι στήν ἀπεργία. Παρά τίς ἀντιδράσεις τῶν λικβινταριστῶν καί τό πολιτικό λάθος τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας, τήν ἡμέρα πού ἄρχισε τίς ἐργασίες ἡ Δούμα ἀπήργησαν δεκάδες χιλιάδες ἐργάτες. Σέ μιά σειρά ἐπιχειρήσεις ὀργανώθηκαν πεταχτές συγκεντρώσεις, στίς ὁποῖες οἱ ἐργάτες ψήφιζαν ἀποφάσεις γιά μποϋκοτάρισμα τῆς ἐφημερίδας «Λούτς». Μετά τή διαδήλωση οἱ μπολσεβίκοι βουλευτές τῆς Δούμας μίλησαν στίς συνελεύσεις τῶν ἐργατῶν καί ἀναγνώρισαν τό λάθος τους.

Ὁ Β. Ι. Λένιν σχετικά μ' αὐτό ἔγραψε τό ἄρθρο «Σχετικά μέ τά γεγονότα τῆς 15 τοῦ Νοέμβρη (Λόγος πού δέν ἐκφωνήθηκε)» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 215-217). — *118.*

139 Πρόκειται γιά τόν βουλευτή τῆς IV Κρατικῆς δούμας μενσεβίκο-λικβινταριστή Ι. Ν. Μανκόφ, πού ἐκλέχθηκε ἀπό τό κυβερνεῖο Ἰρκούτσκ. — *118.*

140 Πρόκειται γιά τή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στήν Κρακοβία στίς 12 ἤ 13 (25 ἤ 26) τοῦ Νοέμβρη 1912, πού ἔγινε μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν. — *121.*

141 Τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν στάλθηκε ἀπό τήν Κρακοβία στήν Πετρούπολη στίς 28 τοῦ Νοέμβρη (11 τοῦ Δεκέμβρη) 1912 πρός τόν Ι. Β. Στάλιν. Τό γράμμα τό ἀντέγραψε ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια μέ χημικό τρόπο. Ὅταν τό

γράμμα στάλθηκε πιάστηκε ἀπό τή διεύθυνση τῆς ἀστυνομίας, ἀποκρυπτογραφήθηκε καί δακτυλογραφήθηκε. Ἀντίγραφο τοῦ γράμματος ἀνακαλύφθηκε στά ἀρχεῖα τῆς διεύθυνσης τῆς ἀστυνομίας. Κατά τήν ἀποκρυπτογράφηση μερικές λέξεις δέν διαβάστηκαν, στό γράμμα ὑπάρχουν κενά. — *122.*

142 *«Ντιέν»* («Ἡμέρα») — συνθηματική ὀνομασία τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» — *122.*

143 Στίς παραμονές τῆς σύγκλησης στίς 5 (18) τοῦ Ὀχτώβρη 1912 τοῦ συνεδρίου τῶν πληρεξουσίων τῆς ἐργατικῆς κουρίας τοῦ κυβερνείου Πετρούπολης γιά τήν ἐκλογή ἐκλεκτόρων γιά τήν IV Κρατική δούμα ἡ κυβέρνηση ἔδοσε τίς λεγόμενες «ἐξηγήσεις» γιά 21 ἐπιχειρήσεις (ἀπό 44 φάμπρικες καί ἐργοστάσια, πού ἔπαιρναν μέρος στίς ἐκλογές), ὅτι οἱ ἐκλογές τῶν πληρεξουσίων στίς ἐπιχειρήσεις αὐτές θεωρήθηκαν ἄκυρες. Σάν ἀπάντηση στίς κυβερνητικές «ἐξηγήσεις» οἱ ἐργάτες μιᾶς σειρᾶς ἐργοστασίων καί φάμπρικων τῆς Πετρούπολης ἄρχισαν πολιτική ἀπεργία, πού ἐπεκτάθηκε σέ ὅλες τίς συνοικίες τῆς Πετρούπολης καί συνοδεύτηκε μέ μαζικές συγκεντρώσεις καί διαδηλώσεις. Ἡ κυβέρνηση ἀναγκάστηκε νά ὑποχωρήσει καί ὅρισε ἐπαναληπτικές ἐκλογές. Σέ ὅλες τίς ἐπιχειρήσεις, πού γίνονται οἱ ἐπαναληπτικές ἐκλογές, οἱ ἐργάτες ψήφισαν τήν μπολσεβίκικη «Ἐντολή τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης πρός τόν ἐργάτη βουλευτή τους». Στίς 17 (30) τοῦ Ὀχτώβρη ἡ «Ἐντολή» ψηφίστηκε ἀπό τή νέα συνέλευση τοῦ κυβερνείου, ὅμως στή δεύτερη ἐκλογή τῶν ἐκλεκτόρων ἡ ψηφοφορία δέν ἔγινε μέ βάση τά προγράμματα, σάν ἀποτέλεσμα ἐκλέχθηκαν 3 μπολσεβίκοι καί 3 λικβινταριστές. Γιά τόν καθορισμό τοῦ ὑποψήφιου γιά βουλευτή τῆς Δούμας ἀπό τήν ἐργατική κουρία οἱ μπολσεβίκοι πρότειναν στούς λικβινταριστές νά ρίξουν κλῆρο. Οἱ λικβινταριστές ἀρνήθηκαν. Στό συνέδριο τῶν ἐκλεκτόρων τοῦ κυβερνείου βουλευτής ἀπό τήν ἐργατική κουρία τοῦ κυβερνείου Πετρούπολης ἐκλέχθηκε ὁ μπολσεβίκος Α. Ε. Μπαντάγεφ. — *125.*

144 *Κοοπερατίβα* — στήν παράνομη ἀλληλογραφία σήμαινε τή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς IV Κρατικῆς δούμας. — *126.*

145 *«Μέ νούμερα»* ὀνομάζονταν γιά λόγους συνωμοτικούς οἱ σοσιαλδημοκράτες βουλευτές τῆς IV Κρατικῆς δούμας: ἀρ. 1 — ὁ Α. Ε. Μπαντάγεφ, ἀρ. 3 — ὁ Ρ. Β. Μαλινόβσκι (ἀργότερα ξεσκεπάστηκε σάν προβοκάτορας), ἀρ. 4 — ὁ Ν. Ρ. Σάγκοφ, ἀρ. 5 — ὁ Μ. Κ. Μουράνοφ, ἀρ. 6 — ὁ Γκ. Ι. Πετρόβσκι, ἀρ. 7 — ὁ Φ. Ν. Σαμόιλοφ. — *126.*

146 *Συμβούλιο τοῦ Μίσα* — ὅπως φαίνεται, συνωμοτική ὀνομασία τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ. — *126.*

147 Στά τέλη τοῦ 1912 οἱ διοικητικές-οἰκονομικές ὑποθέσεις πού συνδέονταν μέ τήν ἔκδοση τῆς «Πράβντα» βρίσκονταν ἀπό εὐθύνη τῶν στελεχῶν τοῦ ἐκδοτικοῦ σέ ἐντελῶς ἐγκαταλειμένη κατάσταση, πού ἐπέτρεπε νά ὑποθέσει κανείς ὅτι ὑπῆρχαν διαρπαγές καί καταχρήσεις. — *126.*

148 Τά γράμματα ἀρ. 107 καί 110 δημοσιεύτηκαν τό 1960 στό περιοδικό «Ἱστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 2 σάν γράμματα πού ἀνῆκαν στήν Ν. Κ. Κρούπσκαγια.

Κατά τήν ἑτοιμασία τοῦ τόμου, σύμφωνα μέ τό περιεχόμενο τῶν γραμ-

μάτων καί τή σύγκρισή τους μέ άλλα γράμματα τῆς περιόδου αὐτῆς, διαπιστώθηκε ὅτι τά γράμματα αὐτά ἀνήκουν στόν Β. Ι. Λένιν καί μόνο γιά συνωμοτικούς σκοπούς ἀντιγράφηκαν ἀπό τήν Κρούπσκαγια μέ χημικό τρόπο ἀνάμεσα στίς σειρές τῶν νόμιμων γραμμάτων. — *127.*

149 Πρόκειται γιά τή διακήρυξη τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς IV Κρατικῆς δούμας, πού τή βάση της ἀποτέλεσαν οἱ θέσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν «Σχετικά μέ μερικές ἀγορεύσεις τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 202-209).

Πρίν τήν ψήφιση τῆς διακήρυξης προηγήθηκε σκληρή πάλη τῶν μπολσεβίκων βουλευτῶν ἐνάντια στή μενσεβίκικη ἑφτάδα τῆς ὁμάδας. Σύμφωνα μέ τίς ὁδηγίες τοῦ Λένιν, στή διακήρυξη μπῆκαν σχεδόν ὅλα τά κύρια σημεῖα τοῦ προγράμματος-μίνιμουμ. Ὡστόσο οἱ μενσεβίκοι μπόρεσαν παρόλα αὐτά νά βάλουν στή διακήρυξη ἕνα σημεῖο μέ τή διεκδίκηση τῆς πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας. Στίς 7 (20) τοῦ Δεκέμβρη 1912 ἡ διακήρυξη τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας διαβάστηκε στή συνεδρίαση τῆς Κρατικῆς δούμας.

Τό Δεκέμβρη τοῦ 1912, μέ ἐπιμονή τῶν λικβινταριστῶν, στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς IV Κρατικῆς δούμας διεξάγονταν διαπραγματεύσεις γιά τή συγχώνευση τῆς «Πράβντα» καί τῆς «Λούτς» σέ «μή φραξιονιστική ἐργατική ἐφημερίδα». Σάν ἀποτέλεσμα αὐτῶν τῶν διαπραγματεύσεων οἱ μπολσεβίκοι βουλευτές τῆς IV Κρατικῆς δούμας: Α. Ε. Μπαντάγεφ, Γκ. Ι. Πετρόβσκι, Φ. Ν. Σαμόιλοφ καί Ν. Ρ. Σάγκοφ δήλωσαν στίς 18 τοῦ Δεκέμβρη 1912 στήν ἐφημερίδα «Λούτς», ἀρ. φύλ. 78, ὅτι μπαίνουν στή σύνθεση τῶν συνεργατῶν τῆς «Λούτς», ἐνῶ οἱ ἑφτά λικβινταριστές βουλευτές — στή σύνθεση τῶν συνεργατῶν τῆς «Πράβντα». Ὡστόσο στίς 30 πιά τοῦ Γενάρη 1913 οἱ μπολσεβίκοι βουλευτές βγῆκαν ἀπό συνεργάτες τῆς «Λούτς», δηλώνοντας ὅτι δέν συμφωνοῦν μέ τή λικβινταριστική κατεύθυνση τῆς ἐφημερίδας (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σημείωση 182). — *131.*

150 Πρόκειται γιά τήν ἔκθεση τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ γιά τό συνέδριο τῆς Βασιλείας τῆς II Διεθνοῦς. Ἡ ἔκθεση αὐτή δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», ἀρ. φύλ. 30 τῆς 12 (25) τοῦ Γενάρη 1913. — *132.*

151 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἔξοδο τῶν ἕξι ἀντιπροσώπων τῆς ΚΕ ἀπό τό ὑποτμῆμα τοῦ ΣΔΕΚΡ στό συνέδριο τῆς Βασιλείας. Αὐτό ἦταν διαμαρτυρία κατά τῆς ἐπικύρωσης ἀπό τό ὑποτμῆμα τοῦ πληρεξουσίου τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς «ὁμάδας πρωτοβουλίας» τῆς Πετρούπολης, ὀργάνωσης ἐχθρικῆς καί πού καταπολεμοῦσε τό κόμμα. — *132.*

152 *«Ἡ ἑξάδα τῶν ἐργατῶν τῶν κουριῶν»* — οἱ ἕξι μπολσεβίκοι βουλευτές, πού ἀνῆκαν στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς IV Κρατικῆς δούμας. — *133.*

153 Βλ. — «Τό πέμπτο συνέδριο (τοῦ Λονδίνου) τοῦ ΣΔΕΚΡ». Πρακτικά, Μόσχα, 1963, σελ. 660. — *133.*

154 Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Λ. Μάρτοφ «Τό Διεθνές γραφεῖο γιά τήν ἑνότητα τῆς σοσιαλδημοκρατίας», στό ὁποῖο ἀναφερόταν ὅτι ὁ Γκ. Β. Πλεχάνοφ στή συνεδρίαση τοῦ ΔΣΓ στίς Βρυξέλλες (28-29 τοῦ Ὀχτώβρη (νέο ἡμερ.)

1912) δήλωσε ὅτι «δέν εἶναι μακριά ὁ καιρός πού θά γίνει ἡ ἕνωση τῶν ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν, *ὄχι μόνο μεταξύ τους, ἀλλά καί μέ τούς ἐσέρους*». — *134.*

155 *«Βετσέρναγια Πότστα»* («Βραδυνό Ταχυδρομεῖο») — συνθηματική ὀνομασία τῆς ἐφημερίδας «Λούτς». — *135.*

156 Στό γράμμα τῆς 5 τοῦ Δεκέμβρη (νέο ἡμερ.) 1912 ὁ Κ. Χούισμανς πληροφορεῖ τόν Β. Ι. Λένιν ὅτι θεωρεῖ τήν ἀντικατάσταση τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ ΣΔΕΚΡ στό ΔΣΓ προσωρινή, ὅτι ὁριστική ἀπόφαση γιά τήν ἀντιπροσώπευση μπορεῖ νά παρθεῖ ὕστερα ἀπό συμφωνία τοῦ Λένιν «μέ τήν ἄλλη σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα» (δηλαδή μέ τούς λικβινταριστές). — *136.*

157 Πρόκειται γιά τήν κομματική σχολή στό Πορόνιν. Ἀργότερα ἡ ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ σχεδίασε νά τήν ὀργανώσει τό 1913, στή διάρκεια τῶν θερινῶν διακοπῶν τῆς Κρατικῆς δούμας, γιά τά μέλη τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας, τά κομματικά στελέχη καί τούς ἐργάτες. Τά μαθήματα στή σχολή ὑπολογίστηκαν γιά 6 ἑβδομάδες. Στό διάστημα αὐτό θά ἔπρεπε νά γίνουν 100 διαλέξεις γιά τό ἀγροτικό ζήτημα, γιά τήν πολιτική οἰκονομία, τή φιλοσοφία τοῦ μαρξισμοῦ, τήν ἱστορία τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Γερμανίας, τῆς Πολωνίας, τῆς ἀκρινῆς Περιοχῆς Λεττονίας καί ἄλλα. Ἐκτός ἀπό τίς διαλέξεις ἐπρόκειτο νά γίνουν πρακτικές ἐργασίες γιά τό πῶς νά γίνονται περιλήψεις τῶν λόγων στή Δούμα, γιά τήν κατάρτιση τῶν ἀπολογισμῶν στούς ἐκλογεῖς, νά γνωριστοῦν λεπτομερειακά οἱ μαθητές τῆς σχολῆς μέ τή δουλιά τῆς ΙΙΙ Δούμας. Τό διδακτικό πρόγραμμα τῆς σχολῆς καταρτίστηκε μέ τήν ἄμεση συμμετοχή τοῦ Β. Ι. Λένιν. Ὁ Λένιν ἑτοιμαζόταν νά κάνει τούς πιό βασικούς κύκλους διαλέξεων — γιά τήν πολιτική οἰκονομία, τή θεωρία καί τήν πρακτική τοῦ σοσιαλισμοῦ στή Ρωσία, τό ἀγροτικό καί τό ἐθνικό ζήτημα. Ἀπό μιά σειρά δυσμενεῖς συνθῆκες (ἔλλειψη χρημάτων κ.ἄ.) δέν κατορθώθηκε νά ὀργανωθεῖ ἡ σχολή. — *139.*

158 Ὁ Β. Ι. Λένιν μέ παράκληση τοῦ Α. Μ. Γκόρκι ἦρθε στό Κάπρι τόν Ἀπρίλη τοῦ 1908 καί ἔμεινε ἐκεῖ μερικές μέρες. Τόν καιρό αὐτό δήλωσε στούς Α. Μπογκντάνοφ, Β. Μπαζάροφ καί Α. Β. Λουνατσάρσκι ὅτι διαφωνεῖ μ' αὐτούς ἀπόλυτα πάνω στά ζητήματα τῆς φιλοσοφίας. — *140.*

159 Πρόκειται γιά τή σύσκεψη τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ κομματικά στελέχη πού γιά συνωμοτικούς λόγους ὀνομάστηκε «σύσκεψη τοῦ Φλεβάρη». Ἡ σύσκεψη ἔγινε στήν Κρακοβία στίς 26 τοῦ Δεκέμβρη 1912 — 1 τοῦ Γενάρη 1913 (8-14 τοῦ Γενάρη 1913). Λεπτομερειακά γιά τή σύσκεψη βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σημείωση 125. — *141.*

160 *«Ὁμοσπονδία τοῦ χειρότερου τύπου»* χαρακτηρίζονταν στίς ἀποφάσεις τῆς κομματικῆς συνδιάσκεψης τῆς Πράγας, πού ἔγινε τό 1912, οἱ ἀμοιβαῖες σχέσεις μέ τίς ἐθνικές σοσιαλδημοκρατικές ὀργανώσεις πού ὑπῆρχαν μέσα στό ΣΔΕΚΡ ἀπό τό IV (Ἑνωτικό) συνέδριο, ὅταν οἱ «ἐθνικοί» δούλευαν «ἐντελῶς ἀπομονωμένα ἀπό τίς ρωσικές ὀργανώσεις», πράγμα πού εἶχε ἐξαιρετικά ἀρνητική ἐπίδραση σέ ὅλη τή δουλιά τοῦ ΣΔΕΚΡ. Παρόλο πού οἱ σοσιαλδημοκρατικές ὀργανώσεις τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας, τῆς περιοχῆς Λεττονίας καί ἡ Μπούντ ἀνῆκαν στό ΣΔΕΚΡ, τά καθοδηγητικά τους ὄργανα ἔμειναν ἀπομονωμένα, δέν ἔπαιρναν μέρος στήν καθοδήγηση τῆς κομματικῆς

δουλιᾶς ὅλης τῆς Ρωσίας, καί ἔτσι ἄμεσα ἤ ἔμμεσα βοηθοῦσαν τήν ἀντικομματική δράση τῶν λικβινταριστῶν (βλ. γι' αὐτό ῞Απαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 21ος, σελ. 141-142 καί τόμ. 22ος, σελ. 238-240). — *146.*

161 Τό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Αὐστρίας διαλύθηκε σάν ἑνιαῖο κόμμα τό 1897 στό συνέδριο τοῦ Βίμπεργκ (Βιέννης) καί στή θέση του μπῆκε ἡ Ὁμοσπονδιακή ἕνωση τῶν ἕξι ἐθνικῶν «σοσιαλδημοκρατικῶν ὁμάδων»: τῆς γερμανικῆς, τῆς τσέχικης, τῆς πολωνικῆς, τῶν ρουσίνων *, τῆς ἰταλικῆς καί τῆς νοτιοσλαβικῆς. ῞Ολες αὐτές οἱ ὁμάδες συνδέονταν μεταξύ τους μόνο μέ τό κοινό συνέδριο καί τήν κοινή Κεντρική Διοίκηση. Στό συνέδριο τοῦ Μπρύνν (σημερινό Μπρνό) τό 1899 ἡ Κεντρική Διοίκηση τοῦ κόμματος μετασχηματίστηκε σέ ὁμοσπονδιακό ὄργανο, πού ἀπαρτιζόταν ἀπό τίς Ἐκτελεστικές ἐπιτροπές τῶν ἐθνικῶν σοσιαλδημοκρατικῶν κομμάτων. — *147.*

162 *«῎Ισκρα»* («Σπίθα») («ἡ παλιά») — ἡ πρώτη πανρωσική παράνομη μαρξιστική ἐφημερίδα, πού ἱδρύθηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. ῎Εβγαινε στά 1900-1903 (ἀπό τό 52ο φύλλο οἱ μενσεβίκοι μετέτρεψαν τήν «῎Ισκρα» σέ ὄργανό τους· ἄρχισε νά βγαίνει ἡ «νέα», ἡ μενσεβίκικη «῎Ισκρα»). Ἡ «῎Ισκρα» ἔπαιξε ἀποφασιστικό ρόλο στή δημιουργία τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξιστικοῦ κόμματος, ἦταν τό κέντρο τῆς συνένωσης τῶν κομματικῶν δυνάμεων, τῆς συγκέντρωσης καί διαπαιδαγώγησης τῶν κομματικῶν στελεχῶν. Μέ πρωτοβουλία τοῦ Λένιν καί μέ τήν ἄμεση συμμετοχή του ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «῎Ισκρα» ἐπεξεργάστηκε τό σχέδιο προγράμματος τοῦ κόμματος καί προετοίμασε τό ΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ. — *147.*

163 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό «Σχέδιο ὅρων τῆς συνένωσης τῆς Μπούντ μέ τό ΣΔΕΚΡ», πού ψηφίστηκε στό IV (Ἑνωτικό) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ, τό ὁποῖο ἔγινε στίς 10-25 τοῦ Ἀπρίλη (23 τοῦ Ἀπρίλη — 8 τοῦ Μάη) 1906 (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, 1954, σελ. 134-135). — *148.*

164 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. ῎Ενγκελς. ῞Απαντα, 2η ρωσ. ἐκδ., τόμ. 24ος, σελ. 534. — *149.*

165 *«Hamburger Echo»* («Ἠχώ τοῦ Ἀμβούργου») — καθημερινή ἐφημερίδα, ὄργανο τῆς ὀργάνωσης τοῦ Ἀμβούργου τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας. Ἱδρύθηκε τό 1875 σάν «Hamburg-Altonaer Volksblatt» («Λαϊκό Φυλλάδιο τοῦ Ἀμβούργου-῎Αλτονος»). Ἀπό τό 1887 ὥς τά σήμερα βγαίνει μέ τόν τίτλο «Hamburger Echo». Τό Μάρτη τοῦ 1933 ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε ἀπό τήν κυβέρνηση τῶν ναζί. ῎Αρχισε νά βγαίνει μετά τόν Ἀπρίλη τοῦ 1946. — *149.*

166 Τό γράμμα τοῦ Χάαζε ἀναφέρθηκε στό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Κάλλιο ἀργά, παρά ποτέ», πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 8 τῆς 11 τοῦ Γενάρη 1913. — *149.*

---

* Ρουσίνοι — ἔτσι ὀνομάζονταν στήν ἐπίσημη αὐστρογερμανική, καθώς καί στήν πολωνική καί τή ρωσική φιλολογία ὥς τό 1940 ὁ οὐκρανικός πληθυσμός τῆς Γαλικίας, τῶν Παρακαρπαθίων καί τῆς Βουκοβίνας. *(Σημ. μετ.).*

167 Τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν εἶναι ἀπάντηση στό γράμμα τοῦ διευθυντῆ τοῦ ἀρχείου τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας στό Βερολίνο Γκ. Μ. Βιαζμένσκι. Στό γράμμα του ὁ Βιαζμένσκι παρακαλοῦσε τόν Λένιν νά τοῦ στείλει γιά τή συμπλήρωση τοῦ ἀρχείου τήν πολωνική παράνομη φιλολογία, καθώς ἐπίσης καί ὅλες τίς παράνομες ἐκδόσεις τοῦ ΣΔΕΚΡ. Πρότεινε νά σταλεῖ ἡ «Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ» τοῦ 1907, πού εἶδε ὁ Λένιν ὅταν ἐπισκέφθηκε γιά πρώτη φορά τό ἀρχεῖο τό καλοκαίρι τοῦ 1912 καί πού τοῦ χρειαζόταν πάρα πολύ. — *150.*

168 *«Ἰζβέστιγια τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ»* — παράνομη μπολσεβίκικη ἐφημερίδα. Ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 16 (29) τοῦ Ἰούλη ὥς τίς 11 (24) τοῦ Ὀχτώβρη 1907. Βγῆκαν τρία φύλλα. Ὅπως ἀναφερόταν στό 1ο φύλλο, ἡ «Ἰζβέστιγια» ἔβγαινε προσωρινά «ἐπειδή εἶναι ἀδύνατο νά ἀρχισει ἄμεσα ἡ ἔκδοση τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου τοῦ Κόμματος». Στήν «Ἰζβέστιγια» δημοσιεύονταν ἀποσπάσματα ἀπό τά πρακτικά τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, ἀποφάσεις τῶν ὀργανώσεων Πετρούπολης καί Μόσχας τοῦ ΣΔΕΚΡ πάνω στά τρέχοντα πολιτικά ζητήματα, πληροφορίες γιά τά ἐπαναστατικά γεγονότα στή Ρωσία. — *151.*

169 Πρόκειται γιά τό συστατικό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τόν Γκ. Μ. Βιαζμένσκι γιά τόν Ν. Β. Κουζνετσόφ (Σαποζκόφ), πού στάλθηκε στό Παρίσι· σ' αὐτό ὁ Λένιν παρακαλοῦσε, ὅπως φαίνεται, τόν Κουζνετσόφ νά δόσει στόν Βιαζμένσκι παράνομη σοσιαλδημοκρατική φιλολογία γιά τό σοσιαλιστικό ἀρχεῖο στό Βερολίνο. Σύμφωνα μέ ἀνακοίνωση τοῦ Βιαζμένσκι, ὁ ἴδιος ἦταν στό Παρίσι τό Γενάρη-Φλεβάρη τοῦ 1913 καί ὁ Κουζνετσόφ τοῦ ἔδοσε μερικά πολύτιμα φύλλα παράνομων ἐφημερίδων τῶν μπολσεβίκικων ἐπιτροπῶν τῶν Οὐραλίων. — *151.*

170 Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν *«Γιά τό μπολσεβικισμό»,* τό ὁποῖο γράφτηκε γιά τόν δεύτερο τόμο τοῦ βιβλίου τοῦ Ν. Α. Ρουμπάκιν «Ἀνάμεσα στά βιβλία» (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 290-292). Στίς 10 τοῦ Γενάρη (νέο ἡμερ.) 1913 ὁ Ρουμπάκιν στό γράμμα του πρός τόν Λένιν παρακαλοῦσε νά δόσει μιά «σύντομη (ὄχι πάνω ἀπό μιά σελίδα φύλλου ἐπιστολῆς)... ἔκθεση *τῆς οὐσίας* τοῦ μπολσεβικισμοῦ καί νά ὑποδείξει τά βιβλία, στά ὁποῖα ὑπάρχει ἡ ἔκθεση τῆς οὐσίας αὐτῆς» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν δημοσιεύτηκε χωρίς ἀλλαγές στό II τόμο τοῦ βιβλίου «Ἀνάμεσα στά βιβλία», ὅμως μέ τήν παρακάτω σημείωση: «ἐκτέθηκε μέ παράκλησή μας ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. Τό γράμμα τοῦ Λένιν... δημοσιεύεται χωρίς καμιά ἀλλαγή καί ὁρισμένες ἐκτιμήσεις τοῦ κ. Λένιν ἀφήνονται στήν εὐθύνη τοῦ συγγραφέα». — *151.*

171 Στή «Λούτς» ἀρ. φύλ. 4 τῆς 5 τοῦ Γενάρη 1913 τόν Β. Ι. Λένιν, ὅπως φαίνεται, τόν ἐνδιέφερε τό σημείωμα «Γιά τήν ἀντιπροσώπευση στό Διεθνές γραφεῖο», τό ὁποῖο γράφτηκε σ' ἀπάντηση στό σημείωμα μέ τόν ἴδιο τίτλο στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 201 τῆς 23 τοῦ Δεκέμβρη 1912. Οἱ λικβινταριστές δήλωναν στή «Λούτς», ὅτι θεωροῦν τήν ἀντιπροσώπευση τοῦ ΣΔΕΚΡ στό ΔΣΓ (Λένιν καί Πλεχάνοφ) μονόπλευρη καί ἔβαζαν ζήτημα γιά τήν ἔλλειψη στό ΔΣΓ ἀντιπροσώπου τῆς μενσεβίκικης ΟΕ. — *152.*

172 Πρόκειται γιά τήν άναδιοργάνωση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» μέ βάση τίς ἀποφάσεις τῆς σύσκεψης τῆς Κρακοβίας τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ κομματικά στελέχη. Ἡ ἔλλειψη πληροφοριῶν γιά τήν ἔναρξη τῆς ἀναδιοργάνωσης τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς προκαλοῦσε σοβαρή ἀνησυχία στόν Β. Ι. Λένιν, γιατί τό Γενάρη τοῦ 1913 ἡ «Πράβντα» ἔκανε ξανά μιά σειρά λάθη στή δουλιά της. Στίς 15 καί στίς 23 τοῦ Γενάρη στήν ἐφημερίδα δημοσιεύτηκαν γράμματα πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ βουλευτῆ-πεπεεσοβικοῦ Ε. Ι. Γιαγγέλλο, στά ὁποῖα διαφήμιζε τόν ἑαυτό του σάν ἀντιπρόσωπο τῆς πολωνικῆς ἐργατικῆς τάξης· στίς 24 τοῦ Γενάρη δημοσίευσε στήν πρώτη σελίδα διαφημιστικές ἀνακοινώσεις γιά τήν ἔκδοση τῶν τακτικῶν φύλλων τοῦ ὀργάνου τῆς Μπούντ — τῆς λικβινταριστικῆς ἐφημερίδας «Τσάιτ»· παρουσίαζε ἀναποφασιστικότητα στήν πάλη κατά τῶν λικβινταριστῶν· παρά τήν ὑπόδειξη τῆς σύσκεψης τῆς Κρακοβίας, δέν δημοσίευσε μερικά ἄρθρα πού τά ἔστειλε τό Γραφεῖο Ἐξωτερικοῦ τῆς ΚΕ γιά δημοσίευση στήν ἐφημερίδα κ.ἄ.

Βασικό κώλυμα, πού ἐμπόδισε τά κομματικά στελέχη τῆς Πετρούπολης νά ἐκπληρώσουν γρήγορα τά καθήκοντα τῆς ἀναδιοργάνωσης τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἦταν ἡ ἔλλειψη τήν περίοδο ἐκείνη στήν Πετρούπολη νόμιμων στελεχῶν, τά ὁποῖα θά μποροῦσαν νά συμπληρώσουν τό μηχανισμό τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας. Οἱ συμφιλιωτιστές καί ὁ καμουφλαρισμένος προβοκάτορας Μαλινόβσκι πού διείσδυσε στή Συντακτική ἐπιτροπή ἐμπόδιζαν μέ κάθε τρόπο τή δουλιά της. Στίς 22 τοῦ Γενάρη (παλιό ἡμερ.) ἔγινε κοινή συνεδρίαση τῶν μελῶν τοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στή Ρωσία μέ τά στελέχη τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Πράβντα», στήν ὁποία παραβρέθηκαν 12 ἄτομα, ἀνάμεσά τους τά μέλη τῆς ΚΕ — Γ. Μ. Σβερντλόφ, Γκ. Ι. Πετρόβσκι, Φ. Ι. Γκολοστσιόκιν, ἡ Γραμματέας τοῦ Γραφείου τοῦ ΣΔΕΚΡ Β. Ν. Λόμποβα κ.ἄ. Στή συνεδρίαση ἔγινε εἰσήγηση γιά τίς ἀποφάσεις τῆς ΚΕ καί τῆς σύσκεψης τῆς Κρακοβίας σχετικά μέ τήν ἀναδιοργάνωση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς· διευθυντής τῆς ἐφημερίδας μέ δικαίωμα veto καί λογοκρισίας ὅλων τῶν ἄρθρων ἐγκρίθηκε ὁ Γ. Μ. Σβερντλόφ, στή σύνθεση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς μπῆκε ἕνα μέλος τῆς ΚΕ γιά τήν πιό στενή σύνδεση μέ τίς μπολσεβίκικες ὀργανώσεις τῆς Πετρούπολης, γραμματέας τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς ἐγκρίθηκε ἡ Κ. Ν. Σαμόιλοβα.

Σάν ἀποτέλεσμα τῶν μέτρων πού πάρθηκαν ἤδη στίς ἀρχές τοῦ Φλεβάρη τό γενικό ἐπίπεδο τῆς ἐφημερίδας ἀνέβηκε, στίς σελίδες τῆς «Πράβντα» καθημερινά σχεδόν ἄρχισαν νά δημοσιεύονται ἄρθρα τοῦ Λένιν, ζωντάνεψαν σοβαρά τέτιες στῆλες τῆς «Πράβντα», ὅπως οἱ στῆλες «Ἐργατικό κίνημα», «Κρατική δούμα», «Ἀγροτική ζωή». Ἄρχισαν νά παίρνουν δραστήρια μέρος στήν ἐφημερίδα μέ ἄρθρα τους οἱ μπολσεβίκοι-βουλευτές. Ἀπό τίς 10 τοῦ Φλεβάρη (παλιό ἡμερ.) ὀργανώθηκε ἡ ἔκδοση κυριακάτικων πρόσθετων φύλλων. Μεγάλωσε τό τιράζ τῆς ἐφημερίδας. Σέ μιά σειρά μεταγενέστερα γράμματά του ὁ Λένιν σημείωνε τή σημαντική βελτίωση στή δουλιά τῆς ἐφημερίδας.

«Τσάιτ» («Χρόνος») — ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα, ὄργανο τῆς Μπούντ· ἔβγαινε στήν ἑβραϊκή γλώσσα στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 20 τοῦ Δεκέμβρη 1912 (2 τοῦ Γενάρη 1913) ὥς τίς 5 (18) τοῦ Μάη 1914. — *152.*

173 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του, ὅπως φαίνεται, τό σημείωμα «Μικρή συκοφαντία», πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 6 τῆς 8 τοῦ Γενάρη

1913. Στό σημείωμα αὐτό ἡ «Πράβντα» ξεσκέπαζε τήν ὄχι σωστή συμπεριφορά τῆς ἐφημερίδας «Λούτς», ἔκανε ὅμως τό λάθος πού προκάλεσε διενέξεις μέ τή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ περιοδικοῦ «Ραμπότσι Γκόλος» γιά ὄχι θεμελιακά ζητήματα.

Τό περιοδικό «Ραμπότσι Γκόλος» πού ἑτοιμαζόταν γιά τύπωμα — ὄργανο τοῦ συνδικάτου τῶν ἐργατῶν καί ἐργατριῶν ὑφαντουργίας — δέν ἐκδόθηκε. — *152.*

174 Πρόκειται γιά τήν ἐφημερίδα *«Νάς Πούτ»* («Ὁ Δρόμος μας»). Ὁ Λένιν τόνιζε τήν ἀνάγκη τῆς ἔκδοσης μιᾶς νόμιμης ἐργατικῆς ἐφημερίδας στή Μόσχα ἀκόμη ἀπό τό καλοκαίρι τοῦ 1912 (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 448). Ἡ καμπάνια ὅμως γιά τό χρηματικό ἔρανο γιά τήν ἐφημερίδα τῆς Μόσχας ἄρχισε μόνο ἀπό τό Νοέμβρη τοῦ 1912. Στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 176 τῆς 24 τοῦ Νοέμβρη (παλιό ἡμερ.) 1912 δημοσιεύτηκε «Γράμμα μιᾶς ὁμάδας ἐργατῶν τῆς Μόσχας», στό ὁποῖο τονιζόταν ἡ δυνατότητα καί ἡ ἐπικαιρότητα τῆς ἔκδοσης ἐργατικῆς ἐφημερίδας στή Μόσχα. Ἡ ἔκκληση νά ὀργανωθοῦν ἔρανοι γιά τό ταμεῖο τῆς ἐφημερίδας ὑποστηρίχθηκε θερμά ἀπό τούς ἐργάτες. Ὡστόσο ἡ ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας καθυστέρησε ἐξαιτίας τῆς σύλληψης τό Φλεβάρη 1913 μιᾶς ὁμάδας μπολσεβίκων — πρωτεργατῶν τῆς ἐφημερίδας.

Τό πρῶτο φύλλο τῆς ἐφημερίδας «Νάς Πούτ» βγῆκε στίς 25 τοῦ Αὐγούστου (7 τοῦ Σεπτέμβρη) 1913. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔπαιρνε ἐνεργό μέρος στήν ἐφημερίδα. Ἀνάμεσα στούς συνεργάτες τῆς ἐφημερίδας ἦταν οἱ Α. Μ. Γκόρκι, Ντεμιάν Μπέντνι, Μ. Σ. Ὀλμίνσκι, Ι. Ι. Σκβορτσόφ-Στεπάνοφ, καθώς καί οἱ μπολσεβίκοι βουλευτές τῆς IV Κρατικῆς δούμας. Ἡ ἐφημερίδα «Νάς Πούτ» ἦταν πολύ δημοφιλής ἀνάμεσα στούς ἐργάτες, 395 ἐργατικές ὁμάδες ἐνίσχυαν τήν ἐφημερίδα μέ χρηματικούς ἐράνους. Στίς 12 (25) τοῦ Σεπτέμβρη 1913 ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε. Συνολικά βγῆκαν 16 φύλλα. Οἱ ἐργάτες τῆς Μόσχας ἀπάντησαν μέ ἀπεργία στό κλείσιμο τῆς ἐφημερίδας, ὅμως δέν κατορθώθηκε ἡ ἐπανέκδοσή της. — *153.*

175 *«Νόβαγια Σιμπίρ»* («Νέα Σιβηρία») — καθημερινή κοινωνικοπολιτική καί φιλολογική ἐφημερίδα φιλελεύθερης κατεύθυνσης· ἔβγαινε στό Ἰρκούτσκ ἀπό τίς 6 (19) τοῦ Δεκέμβρη 1912 ὥς τήν 1 (14) τοῦ Φλεβάρη 1913. Συνολικά βγῆκαν 46 φύλλα. Οὐσιαστικά διευθυντής τῆς ἐφημερίδας ἦταν ὁ λικβινταριστής Ν. Ροζκόφ. — *153.*

176 Πρόκειται γιά τό γράμμα τοῦ Α. Α. Τρογιανόβσκι πού ζοῦσε τόν καιρό ἐκεῖνο στή Βιέννη καί ἦταν μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἐξωτερικοῦ τοῦ περιοδικοῦ «Προσβεστσένιγε». — *155.*

177 Πρόκειται, ὅπως φαίνεται, γιά τίς φῆμες σχετικά μέ τό ἐνδεχόμενο ἐξέγερσης στήν τουρκική Ἀρμενία μέ τήν καθοδήγηση τοῦ ἀστικο-ἐθνικιστικοῦ κόμματος τῆς Ἀρμενίας Ντασνακτσουτιόν. Γιά τό ἐνδεχόμενο τῆς ἐξέγερσης αὐτῆς ἀναφερόταν στό ἄρθρο «Οἱ ἀρμένιοι τῆς Τουρκίας καί ἡ Ρωσία» στήν ἐφημερίδα «Ρούσκογε Σλόβο», ἀρ. φύλ. 7 τῆς 9 τοῦ Γενάρη 1913. — *155.*

178 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο «Οἱ ἐργατικές μάζες καί ἡ παρανομία», πού δημοσιεύτηκε στή μενσεβικικο-λικβινταριστική ἐφημερίδα «Λούτς», ἀρ. φύλ. 15 (101) τῆς 19 τοῦ Γενάρη 1913. Τό ἄρθρο στρεφόταν ἐνάντια στό παράνομο ἐργατικό κόμμα. Ἡ ἐνέργεια αὐτή τῶν λικβινταριστῶν

ξεσκεπάστηκε άπό τόν Β. Ι. Λένιν στό άρθρο του «Πρός τούς σοσιαλδημοκράτες», πού έκδόθηκε στήν Κρακοβία σάν πολυγραφημένη προκήρυξη (βλ. "Απαντα, 5η έκδ., τόμ. 22ος, σελ. 323-328). — *157.*

179 Πρόκειται γιά τό βιβλίο τοῦ Β. Ι. Λένιν *«Μέσα σέ 12 χρόνια. Συλλογή άρθρων. Τόμος πρῶτος. Δυό κατευθύνσεις στό ρωσικό μαρξισμό καί στή ρωσική σοσιαλδημοκρατία»*, πού έκδόθηκε στήν Πετρούπολη άπό τό έκδοτικό «Ζερνό» στά μέσα τοῦ Νοέμβρη 1907 (στήν προμετωπίδα γράφτηκε 1908). Άπό τούς σχεδιαζόμενους γιά έκδοση τρεῖς τόμους κατορθώθηκε νά βγοῦν ὁ πρῶτος τόμος καί τό πρῶτο μέρος τοῦ δεύτερου. Ὁ πρῶτος τόμος κατασχέθηκε άμέσως μετά τήν έκδοσή του, ὅμως ἕνα σημαντικό μέρος τοῦ τιράζ κατορθώθηκε νά σωθεῖ καί τό βιβλίο συνέχιζε νά κυκλοφορεῖ παράνομα. Τό 1918 βγῆκε ἡ δεύτερη έκδοση τοῦ βιβλίου. — *158.*

180 Στίς 30 τοῦ Γενάρη (παλιό ήμερ.) 1913 στήν έφημερίδα «Πράβντα» άρ. φύλ. 28 δημοσιεύτηκε γράμμα τοῦ Α. Μπογκντάνοφ πρός τή Συντακτική έπιτροπή, στό ὁποῖο διαμαρτυρόταν γιατί οἱ ὀπαδοί τῆς «Πράβντα» άρνήθηκαν νά κλείσουν συμφωνία μέ τούς λικβινταριστές κατά τήν άνάδειξη έργάτη-βουλευτῆ γιά τήν IV Κρατική δούμα. Σέ ύποσημείωση στό γράμμα ἡ Συντακτική έπιτροπή τῆς έφημερίδας περιορίστηκε νά τονίσει ὅτι ἡ συμφωνία δέν ἔγινε άπό ύπαιτιότητα τῶν λικβινταριστῶν. — *159.*

181 *Ἡ έρώτηση τῶν έργατῶν τῆς Ρίγας* τῆς 19 τοῦ Γενάρη 1913 δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα», άρ. φύλ. 24 τῆς 30 τοῦ Γενάρη 1913. Ἡ «Ὁμάδα έργατῶν-ναρόντνικων καί σοσιαλδημοκρατῶν — άναγνωστῶν τῆς «Πράβντα» πού ύπόγραψαν, παρακαλοῦσαν τή Συντακτική έπιτροπή νά πεῖ τή γνώμη της πάνω στό ζήτημα «Γιά τή συνένωση μέ τόν άριστερό ναροντνικισμό». Τό άρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Γιά τό ναροντνικισμό» μέ τό ὁποῖο πρότεινε νά συνδεθεῖ ἡ έρώτηση αὐτή, δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα», άρ. φύλλων 16 καί 17 τῆς 20 καί 22 τοῦ Γενάρη 1913 (βλ. "Απαντα, 5η έκδ., τόμ. 22ος, σελ. 318-322). — *160.*

182 Πρόκειται γιά τό παρακάτω γράμμα τῶν μπολσεβίκων-βουλευτῶν τῆς IV Κρατικῆς δούμας Α. Ε. Μπαντάγεφ, Γκ. Ι. Πετρόβσκι, Φ. Ν. Σαμόιλοφ καί Ν. Ρ. Σάγκοφ γιά τήν άποχώρησή τους άπό συνεργάτες τῆς έφημερίδας τῶν λικβινταριστῶν «Λούτς»: «Στίς 18 τοῦ Δεκέμβρη 1912, σύμφωνα μέ τήν άπαίτηση τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς 15 τοῦ Δεκέμβρη, δεχτήκαμε τήν πρόταση τῆς έφημερίδας «Λούτς» γιά νά μποῦμε στή σύνθεση τῶν συνεργατῶν της.

Άπό τότε πέρασε πάνω άπό ἕνας μήνας. Σέ ὅλο τό διάστημα αὐτό ἡ «Λούτς» δέν ἔπαψε νά παίρνει θέση σάν φανατικός άντίπαλος τοῦ άντιλικβινταρισμοῦ. Τό κήρυγμά της γιά «νόμιμο» έργατικό κόμμα, τίς έπιθέσεις της ένάντια στό παράνομο κόμμα, στίς σημερινές συνθῆκες τῆς ρωσικῆς ζωῆς, τίς θεωροῦμε άπαράδεκτες καί έπιζήμιες.

Θεωρώντας ὅτι δέν μποροῦμε νά καλύπτουμε μέ τά ὀνόματά μας τίς λικβινταριστικές άπόψεις πού κηρύσσει ἡ «Λούτς», παρακαλοῦμε τή Συντακτική έπιτροπή νά μᾶς βγάλει άπό τή σύνθεση τῶν συνεργατῶν» («Λούτς», άρ. φύλλου 24 τῆς 30 τοῦ Γενάρη 1913). — *161.*

183 Πρόκειται γιά τίς ύποψίες τοῦ Α. Μ. Γκόρκι σχετικά μέ τόν μή εὐσυνείδητο

χειρισμό τῶν ὑποθέσεων ἀπό τό διευθυντή-χειριστή τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου τῆς Πετρούπολης «Ζνάνιγε» Κ. Π. Πιάτνιτσκι. Ἡ ὑπόθεση δέν ἔφτασε ὥς τό δικαστήριο. — *162.*

184 *Τό προσχέδιο λόγου σχετικά μέ τόν προϋπολογισμό,* πού ἑτοίμασε ὁ Β. Ι. Λένιν γιά νά μιλήσει στήν IV Κρατική δούμα ἕνας ἀπό τούς μπολσεβίκους-βουλευτές πάνω στό ζήτημα τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1913, δέν βρέθηκε, ἄν ἐξαιρέσουμε τά δυό κομμάτια πού φυλάγονται στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ.

Στόν 22ο τόμο αὐτῆς τῆς ἔκδοσης δημοσιεύτηκε τό σχέδιο λόγου σχετικά μέ τόν προϋπολογισμό, τό ὁποῖο ἀποτέλεσε τή βάση τῆς ὁμιλίας τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας στήν 54 συνεδρίαση τῆς Δούμας τῆς 13 (26) τοῦ Μάη 1913 (βλ. σελ. 415-418). — *163.*

185 Πρόκειται γιά τά γράμματα τῶν μπολσεβίκων-βουλευτῶν τῆς IV Κρατικῆς δούμας, πού δημοσιεύτηκαν στήν «Πράβντα» τό Γενάρη-Φλεβάρη τοῦ 1913 μέ τό γενικό τίτλο «Ἐντυπώσεις τῶν βουλευτῶν τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας ἀπό τίς ἐπαρχίες». — *163.*

186 Τά ἄρθρα τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ἀπάντηση στόν Μαγιέβσκι», «Ὁ Μπουλγκάκοφ γιά τούς ἀγρότες» καί τά δυό ἄρθρα γιά τήν ἠθική, πού ἀναφέρονται στό γράμμα, δέν βρέθηκαν. — *164.*

187 *«Ρούσκαγια Μολβά»* («Ρωσική Φήμη») — καθημερινή ἐφημερίδα, ὄργανο τοῦ κόμματος τῶν προοδευτικῶν· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 9 (22) τοῦ Δεκέμβρη 1912 ὥς τίς 20 τοῦ Αὐγούστου (2 τοῦ Σεπτέμβρη) 1913.

Ὁ Β. Ι. Λένιν, ὅπως φαίνεται, ἔχει ὑπόψη του τήν «Ἐπισκόπηση τοῦ Τύπου» στή «Ρούσκαγια Μολβά», ἀρ. φύλ. 48 τῆς 28 τοῦ Γενάρη 1913, στήν ὁποία παρατίθενται ἀποσπάσματα ἀπό τό ἄρθρο «Στό δρόμο πρός τήν ἑνότητα», πού δημοσιεύτηκε στή «Λούτς», ἀρ. φύλ. 22 τῆς 27 τοῦ Γενάρη 1913. Παραθέτοντας ἀπόσπασμα ἀπό τό γράμμα τοῦ βουλευτῆ τῆς Κρατικῆς δούμας Ν. Ρ. Σάγκοφ («Πράβντα», ἀρ. φύλ. 22 τῆς 27 τοῦ Γενάρη 1913) γιά τό ὅτι «οἱ ἐργάτες τοῦ κυβερνείου Κοστρομά θεωροῦν τή συνένωση ἀπαραίτητη, ὅμως μέ τόν ὅρο ὅτι αὐτή θά γίνει ἀπό τά «κάτω» καί ὅτι οἱ λικβινταριστές δέν θά κάνουν πάλη ἐνάντια στό «παράνομο κόμμα», καί οἱ ἴδιοι θά εἶναι σ' αὐτό», ὁ συγγραφέας τῆς «Ἐπισκόπησης τοῦ Τύπου» σημειώνει: «Μά τό παράνομο κόμμα ἀποτελεῖ ἐκεῖνο τό βασικό κακό, ἐνάντια στό ὁποῖο παλεύουν οἱ μενσεβίκοι». — *164.*

188 Στήν 30ή ἐπέτειο τοῦ θανάτου τοῦ Κ. Μάρξ, 1 τοῦ Μάρτη 1913, δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 50 τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Τά ἱστορικά πεπρωμένα τῆς διδασκαλίας τοῦ Κάρλ Μάρξ» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 1-4). Τό ἐπετειακό φύλλο τῆς «Πράβντα» βγῆκε στίς 3 (16) τοῦ Μάρτη 1913· στήν πρώτη σελίδα τῆς ἐφημερίδας δημοσιεύτηκαν τά πορτραῖτα τοῦ Κ. Μάρξ καί τοῦ Φ. Ἔνγκελς. — *164.*

189 Πρόκειται γιά τά ἄρθρα τοῦ Π. Ν. Ντιεβνίτσκι «Γιά τό πόσο γρήγορα ξεχνοῦν καί γιατί ξεχνοῦν γρήγορα οἱ λικβινταριστές», πού δημοσιεύτηκαν στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλλων 30, 32, 33, 35, 36 καί 37 τῆς 6, 8, 9, 12, 13 καί 14 τοῦ Φλεβάρη 1913. — *165.*

190 Τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν, μέ κριτική τῆς τακτικῆς τοῦ μποϋκοτάζ, πού ἀναφέρεται στό γράμμα, δέν βρέθηκε. — *165*.

191 Πρόκειται γιά τή λαθεμένη στάση τοῦ Ν. Γκ. Πολετάγεφ σχετικά μέ τήν ἔξοδο τῶν μπολσεβίκων-βουλευτῶν ἀπό τή σύνθεση τῶν συνεργατῶν τῆς λικβινταριστικῆς ἐφημερίδας «Λούτς». Ὁ Πολετάγεφ θεωροῦσε πώς μπορεῖ νά γίνει ἀμοιβαία συνεργασία τῶν μπολσεβίκων καί τῶν λικβινταριστῶν στήν «Πράβντα» καί στή «Λούτς». Ἡ ἄποψη αὐτή καταδικάστηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. — *167*.

192 Μετά τήν ἔκδοση τοῦ πρώτου φύλλου τῆς «Πράβντα» ὁ Ν. Γκ. Πολετάγεφ ἔφυγε ἀπό τήν Πετρούπολη καί ἀποχώρησε ἀπό τήν ἐφημερίδα. Χωρίς αὐτόν σταμάτησε νά βγαίνει ἡ «Νιέβσκαγια Ζβεζντά» («ἡ μεγάλη ἀδελφή»). Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔδινε μεγάλη σημασία στή συμμετοχή τοῦ Πολετάγεφ στήν «Πράβντα». — *167*.

193 Τό 1913 ὁ Α. Μπογκντάνοφ ἄρχισε νά ἐκδίδει τήν ἐργασία του «Καθολική ὀργανωτική ἐπιστήμη (Τεκτολογία)», πού ἦταν παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς ἐμπειριομονιστικῆς ἄποψής του. — *168*.

194 Ἐννοεῖται ἡ «Ἀνακοίνωση γιά τήν κομματική συνδιάσκεψη τῆς 21, 22 καί 23 τοῦ Ἰούλη 1907», πού ἔκδοσε ἡ ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ σέ χωριστό φυλλάδιο (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, 1954, σελ. 173-181). — *170*.

195 Ἐννοεῖται τό διάταγμα γιά τήν ἀμνηστία, πού δημοσιεύτηκε στά 300χρονα τῆς δυναστείας τῶν Ρομάνοφ. — *170*.

196 Πρόκειται γιά τή διαμαρτυρία τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ ΣΔΕΚΡ στό συνέδριο τῆς Βασιλείας ἐνάντια στίς ὄχι σωστές ἐνέργειες τῆς Γραμματείας τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου, πού δήλωσε ὅτι οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ΣΔΕΚΡ δέν εἶχαν τό δικαίωμα νά ἐπικυρώσουν τά πληρεξούσια τῶν ἀντιπροσώπων τῆς πολωνικῆς ἀντιπολίτευσης στό συνέδριο τῆς Βασιλείας καί ὅτι στά πρακτικά γιά τό συνέδριο τά ἐπίθετα τῶν πέντε ἀντιπροσώπων τῆς πολωνικῆς ἀντιπολίτευσης, πού πῆραν μέρος στίς συνεδριάσεις, θά σημειωθοῦν μέ τό γράμμα «Χ». — *171*.

197 Τό Μάρτη-Ἀπρίλη τοῦ 1913 ὁ Β. Ι. Λένιν γράφει τό ἄρθρο του «Μιά ἀνεπιτυχής συμπλήρωση τοῦ Μάρξ ἀπό τή Ρόζα Λούξεμπουργκ», γράφει τό σχέδιο τοῦ ἄρθρου, καταρτίζει στατιστικούς πίνακες, γράφει ἀποσπάσματα ἀπό τό «Κεφάλαιο» τοῦ Κ. Μάρξ. Τό ἄρθρο γιά τό βιβλίο τῆς Ρ. Λούξεμπουργκ δέν δημοσιεύτηκε. — *173*.

198 *Ἡ ἑφτάδα* — οἱ ἑφτά μενσεβίκοι-λικβινταριστές βουλευτές πού ἀνῆκαν στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς IV Κρατικῆς δούμας. — *174*.

199 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ πού ψηφίστηκε στή συνεδρίασή της τό Φλεβάρη τοῦ 1913. Στήν ἀπόφαση αὐτή ἡ ΕΠ σημείωνε ὅτι ἦταν ὀρθή ἡ πολιτική γραμμή πού ἐφάρμοζαν οἱ μπολσεβίκοι-βουλευτές στήν IV Κρατική δούμα καί καταδίκαζε τή στάση τῶν μενσεβί-

κων βουλευτῶν πού ὑποστήριζαν τή λικβινταριστική ἐφημερίδα «Λούτς» (βλ. «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», ἀρ. φύλ. 31 τῆς 15 (28) τοῦ Ἰούνη 1913). — *175.*

200 Ἡ Ἐπιτροπή Πετρούπολης στή συνεδρίασή της τό Φλεβάρη τοῦ 1913 πῆρε ἀπόφαση γιά τήν ἔκδοση τῆς «Ἰζβέστιγια τῆς ΕΠ τοῦ ΣΔΕΚΡ» καί καθόρισε τό περιεχόμενο τοῦ πρώτου φύλλου· ἡ ἔκδοση δέν πραγματοποιήθηκε (βλ. «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», ἀρ. φύλλου 31 τῆς 15 (28) τοῦ Ἰούνη 1913). — *175.*

201 Πρόκειται γιά τήν ἀποκάλυψη τῶν ὀνομάτων τῶν ἀρθρογράφων τῶν ἄρθρων πού δημοσιεύτηκαν στή λενινιστική «Ἴσκρα», «Προλετάρι» καί «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» χωρίς ὑπογραφές.

«Προλετάρι» («Προλετάριος») — μπολσεβίκικη παράνομη ἐφημερίδα. Ἔβγαινε ἀπό τίς 21 τοῦ Αὐγούστου (3 τοῦ Σεπτέμβρη) 1906 ὥς τίς 28 τοῦ Νοέμβρη (11 τοῦ Δεκέμβρη) 1909 μέ διευθυντή τόν Β. Ι. Λένιν. Οὐσιαστικά ἦταν Κεντρικό Ὄργανο τῶν μπολσεβίκων. Πιό λεπτομερειακά γιά τήν ἐφημερίδα βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 15ος, σημείωση 1. — *175.*

202 *«Σέβερνιγε Ζαπίσκι»* («Σημειώσεις γιά τό Βορά») — φιλολογικο-πολιτική μηνιαία ἐπιθεώρηση. Ἔβγαινε στήν Πετρούπολη στά 1913-1917. — *176.*

203 Πρόκειται, ὅπως φαίνεται, γιά τήν μπροσούρα τοῦ Λ. Μπ. Κάμενεφ «Ἡ οὐσία τοῦ λικβινταρισμοῦ», τήν ὁποία ἐπρόκειτο νά ἐκδόσει τό ἐκδοτικό «Πριμπόι». — *176.*

204 Στίς 13 (26) τοῦ Ἀπρίλη 1913 ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε διάλεξη στή Λειψία πάνω στό θέμα: «Ἡ κοινωνική ἄνοδος στή Ρωσία καί τά καθήκοντα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν». — *177.*

205 Γιά ποιό «φυλλάδιο» τῆς ΚΕ τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας πρόκειται δέν ἐξακριβώθηκε ἀπόλυτα. Ὅπως φαίνεται, αὐτό ἦταν ἡ ἀνακοίνωση γιά τή σύγκληση τοῦ IV συνεδρίου τοῦ ΣΔΠΛ *, πού ἐκδόθηκε στό ἐξωτερικό λίγο καιρό πρίν τή σύγκληση τοῦ συνεδρίου καί δημοσιεύτηκε στό ΚΟ «Zihņa» («Ὁ Ἀγώνας») στίς 29 τοῦ Μάρτη 1913.

Ἀναδημοσιεύοντας τήν ἀνακοίνωση αὐτή τό ὄργανό τους «Biletens» («Δελτίο»), οἱ καθοδηγητές τῶν λεττονῶν μπολσεβίκων ἔκαναν μιά σειρά κριτικές παρατηρήσεις σχετικά μέ τήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου πού κατάρτισε ἡ λικβινταριστική ΚΕ, γιατί σ' αὐτή ἐκδηλωνόταν ἡ ἐπιδίωξη νά παρακαμφθοῦν τά βασικότερα θεμελιακά ζητήματα: ἰδιαίτερα ἐπιτέθηκαν δριμύτατα ἐνάντια στό σημεῖο τῆς ἀπόφασης τῆς ΚΕ, στό ὁποῖο ἡ ΚΕ ἀνακοίνωνε ὅτι σκοπεύει νά ἀρχίσει τήν προετοιμασία τοῦ συνεδρίου μόνο τότε, ὅταν γιά τό σκοπό αὐτό στό ταμεῖο τῆς ΚΕ θά κατατεθοῦν 3000 ρούβλια. Αὐτό οἱ λεττονοί μπολσεβίκοι τό θεωροῦσαν σάν νέα προσπάθεια ἀναβολῆς τῆς σύγκλησης τοῦ συνεδρίου, πού ἐπίμονα ἀπαιτοῦσε ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν μελῶν τοῦ κόμματος. — *178.*

206 Οἱ λεττονοί μπολσεβίκοι, ἀκολουθώντας τίς ὑποδείξεις τοῦ Β. Ι. Λένιν, ἔκθεσαν στό IV συνέδριο τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας τή δική

* ΣΔΠΛ — Σοσιαλδημοκρατία περιοχῆς Λεττονίας *(Σημ. μετ.).*

τους πλατφόρμα καί τό σχέδιο άποφάσεων. Τό σχέδιο πλατφόρμας γιά τό συνέδριο τό έγραψε ό Λένιν τό Μάρτη τοῦ 1913 καί δημοσιεύτηκε τόν Αὔγουστο τοῦ 1913 στήν ἐφημερίδα «Cinas Biedrs», άρ. φύλ. 4. Τό Νοέμβρη τοῦ 1913 τό σχέδιο ἐκδόθηκε σέ ξεχωριστό ἀνάτυπο ἀπό τό «Μπιουλλετέν», άρ. φύλ. 8 μέ τόν τίτλο «Ἡ πλατφόρμα μας γιά τό IV συνέδριο τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας», μετά τό σχέδιο πλατφόρμας δημοσιεύτηκε σάν κύριο ἄρθρο στό «Μπιουλλετέν», άρ. φύλ. 9-10, πού βγῆκε στίς 20 τοῦ Νοέμβρη 1913. Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ «Μπιουλλετέν» κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν συμφιλιωτιστικῶν στοιχείων, πού ἀνῆκαν σ' αὐτή, κατά τή δημοσίευση τοῦ λενινιστικοῦ κειμένου παρέλειψε ἕνα σπουδαῖο μέρος πού ἦταν ἀφιερωμένο στό ἐθνικό ζήτημα καί ὥς ἕνα βαθμό συντόμευσε καί τροποποίησε τά ἄλλα μέρη.

Στίς ἐκδόσεις τῶν Ἁπάντων τοῦ Λένιν τό σχέδιο πλατφόρμας δημοσιεύεται ὁλόκληρο σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο στά ρωσικά πού διαφυλάχτηκε (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 204-212). — *178.*

207 Στό «Προσβεστσένιγε», τεῦχος τοῦ Μάη 1913 δέν ὑπάρχουν ἔργα τοῦ Α. Μ. Γκόρκι· στό τεῦχος τοῦ Ἰούνη δημοσιεύτηκε τό διήγημά του «Ἡ Κλοπή». — *180.*

208 Οἱ ἐκλογές διοίκησης τῶν συνδικάτων ἐργατῶν μετάλλου τῆς Πετρούπολης ἔγιναν στίς 21 τοῦ Ἀπρίλη (4 τοῦ Μάη) 1913. Στή συνέλευση πῆραν μέρος 800 ἄτομα καί πάνω ἀπό 400 ἄτομα δέν μπόρεσαν νά παραβρεθοῦν στή συνέλευση γιατί ἡ αἴθουσα δέν χωροῦσε ἄλλο. Οἱ μπολσεβίκοι πρότειναν τόν κατάλογο ὑποψηφίων γιά διοίκηση πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», άρ. φύλλου 91 καί κυκλοφόρησε ἀνάμεσα σ' αὐτούς πού πῆραν μέρος στή συνέλευση. Παρά τήν ἀπαίτηση τῶν λικβινταριστῶν νά γίνουν οἱ ἐκλογές «χωρίς διάκριση κατευθύνσεων», ἡ πλειοψηφία αὐτῶν πού πῆραν μέρος στή συνέλευση ψήφισε τό ψηφοδέλτιο τῆς «Πράβντα»· ἀπό τά 14 μέλη τῆς διοίκησης τά 10 ἐκλέχτηκαν μέ βάση τό μπολσεβίκικο ψηφοδέλτιο. — *180.*

209 Τό ἐπετειακό φύλλο τῆς «Πράβντα» (άρ. φύλ. 92), ἀφιερωμένο στήν πρώτη ἐπέτειο τῆς ἔκδοσης τῆς ἐφημερίδας βγῆκε στίς 23 τοῦ Ἀπρίλη (6 τοῦ Μάη) 1913. Στό φύλλο αὐτό δημοσιεύτηκαν τά ἔργα τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ἡ ἐπέτειος τῆς «Πράβντα»» καί «Λίγα λόγια γιά τά ἀποτελέσματα καί τά γεγονότα» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 96-99, 100-103). — *181.*

210 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔστειλε τό γράμμα τοῦ Α. Α. Τρογιανόβσκι τῆς 15 τοῦ Μάη (νέο ἡμερ.) 1913. Στό γράμμα αὐτό ὁ Τρογιανόβσκι παρακαλοῦσε τόν Λ. Κάμενεφ νά ἀπαντήσει στό ἄρθρο τοῦ μενσεβίκου-λικβινταριστῆ Σ. Σεμκόβσκι (Σ. Γ. Μπρονστέιν) «Ἡ ἀναγέννηση τοῦ ρωσικοῦ προλεταριάτου» («Die Wiederbelebung des russischen Proletariats»), πού δημοσιεύτηκε στό περιοδικό «Der Kampf», τεῦχ. 8, 1 τοῦ Μάη 1913. Γιά τή δημοσίευση τοῦ ἄρθρου στό περιοδικό «Der Kampf» ὑποσχόταν ὑποστήριξη ἀπομέρους τοῦ Ντ. Μπ. Ριαζάνοφ.

«Der Kampf» («Ὁ Ἀγώνας») — μηνιαῖο περιοδικό, ὄργανο τῆς αὐστριακῆς σοσιαλδημοκρατίας. Ἔβγαινε στή Βιέννη ἀπό τό 1907 ὥς τό 1934. Ἀκολουθοῦσε ὀπορτουνιστική, κεντριστική θέση, σκεπάζοντάς την μέ ἀριστερές φράσεις. Συντάκτες τοῦ περιοδικοῦ ἦταν οἱ Ο. Μπάουερ, Α. Μπράουν, Κ. Ρέννερ, Φ. Ἄντλερ καί ἄλλοι. — *181.*

211 Πρόκειται γιά τό Διεθνές συνέδριο τῆς ΙΙ Διεθνοῦς πού ἐπρόκειτο νά γίνει στή Βιέννη τόν Αὔγουστο τοῦ 1914. Ἐπειδή ἄρχισε ὁ παγκόσμιος ἰμπεριαλιστικός πόλεμος τό συνέδριο δέν ἔγινε. — *181.*

212 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο τοῦ Μ. Σ. Ὀλμίνσκι (Α. Βιτίμσκι) «Ποιός μέ ποιόν;», πού δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 106 τῆς 10 τοῦ Μάη 1913. Τό ἄρθρο ἦταν ἀφιερωμένο στήν πολεμική ἐνάντια στή «Λούτς» ἀπ' ἀφορμή τή σύσκεψη τῶν συντακτῶν τῶν ἀστικῶν ἐκδόσεων μέ ἀντιπροσώπους τοῦ ἐργατικοῦ τύπου. Ἡ σύσκεψη συγκαλοῦνταν μέ σκοπό νά ψηφιστεῖ διαμαρτυρία κατά τῆς χειροτέρευσης τῶν νόμων γιά τόν τύπο. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς «Πράβντα» πρότειναν δικό τους σχέδιο ἀπόφασης, πού δέν τό ἔβαλε ὁ πρόεδρος σέ ψηφοφορία, καί μαζί μέ τούς ἀντιπροσώπους μιᾶς σειρᾶς συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων ἀρνήθηκαν νά ὑπογράψουν τήν ἀπόφαση τῶν φιλελευθέρων συντακτῶν. Ἡ ἀπόφαση ὑπογράφτηκε ἐκτός ἀπό τή «Ρέτς», «Ρούσκαγια Μολβά», «Σοβρεμέννογε Σλόβο», «Ντιέν» κτλ. μόνο ἀπό τούς ἀντιπροσώπους τῆς «Λούτς» καί τοῦ «Νάσα Ζαριά», πού τάχθηκαν ἔτσι κατά τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων πού ἀντιπροσωπεύτηκαν στή σύσκεψη. — *183.*

213 Τό ἄρθρο τοῦ Α. Α. Μπογκντάνοφ «Ἰδεολογία» (ἀπό τή σειρά «Ἀπό τό λεξικό τῶν ξένων λέξεων») μέ ἐπιμονή τοῦ Β. Ι. Λένιν δέν δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα», σάν ἀντιμαρξιστικό. Σχετικά μέ τή δήλωση τοῦ Μπογκντάνοφ, πού ἐπακολούθησε, γιά ρήξη μέ τήν «Πράβντα», ὁ Λένιν ἔγραψε τό «Γράμμα πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή», τό ὁποῖο δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πούτ Πράβντι», ἀρ. φύλλου 9 τῆς 31 τοῦ Γενάρη 1914 (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 24ος, σελ. 301-302). — *183.*

214 *Ἡ Γενική ἀπεργία στό Βέλγιο* κράτησε ἀπό τίς 14 ὥς τίς 24 τοῦ Ἀπρίλη (νέο ἡμερ.) 1913. Οἱ βέλγοι ἐργάτες ζητοῦσαν τροποποίηση τοῦ Συντάγματος, γενικό καί ἴσο ἐκλογικό δικαίωμα. Ἡ ἀπεργία πῆρε μεγάλη ἔκταση: ἀπό τό σύνολο τῶν ἐργατῶν, πού ξεπερνοῦσε τό ἕνα ἑκατομμύριο, πῆραν μέρος στήν ἀπεργία 400-500 χιλιάδες. Ἡ «Πράβντα» φώτιζε συστηματικά τήν πορεία τῆς ἀπεργίας, δημοσίευε εἰδήσεις γιά τούς ἐράνους τῶν ρώσων ἐργατῶν ὑπέρ τῶν ἀπεργῶν. Πιό λεπτομερειακά γιά τήν ἀπεργία βλ. τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Τά διδάγματα τῆς ἀπεργίας τοῦ Βελγίου» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 149-150). — *183.*

215 Πρόκειται γιά τό δεύτερο ἄρθρο τοῦ Γ. Α. Μπέρζιν ἀπό τή σειρά «Σημειώματα γιά τήν τακτική», πού δημοσιεύτηκε τό Μάη τοῦ 1913 στό «Μπιουλλετέν» ἀρ. φύλ. 2-3 τοῦ Γραφείου τῶν ὁμάδων ἐξωτερικοῦ τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας, μέ τόν ὑπότιτλο «Οἱ βάσεις τῆς κομματικῆς ἑνότητας». Στό ἄρθρο αὐτό ὁ Μπέρζιν ἀνέπτυσσε ὄχι σωστά τήν ἀπόφαση τοῦ IV (Ἑνωτικοῦ) συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ (1906) γιά τούς ὅρους συνένωσης τοῦ ΣΔΕΚ τῆς Λεττονίας μέ τό ΣΔΕΚΡ. — *185.*

216 Πρόκειται γιά τίς ἀποφάσεις τοῦ IV (Ἑνωτικοῦ) συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ: 1) «Οἱ ὅροι συγχώνευσης τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πολωνίας καί Λιθουανίας μέ τό ΣΔΕΚΡ»· 2) «Σχέδιο ὅρων γιά τή συνένωση τοῦ Λεττονικοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος μέ τό ΣΔΕΚΡ»· 3) «Σχέδιο ὅρων γιά τή συνένωση τῆς Μπούντ μέ τό ΣΔΕΚΡ» (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν

συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, 1954, σελ. 132-135). — *185.*

217 Βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, 1954, σελ. 203. — *186.*

218 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐννοεῖ τήν ἀπόφαση τῆς VI Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ «Γιά τήν ἀπουσία ἀπό τή γενική κομματική συνδιάσκεψη ἀντιπροσώπων τῶν ἐθνικῶν κέντρων» (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 141-142). — *186.*

219 Πρόκειται γιά τίς ἐπαναληπτικές ἐκλογές τῆς διοίκησης τοῦ συνδικάτου ἐργατῶν μετάλλου τῆς Πετρούπολης. Ἡ συνέλευση ἔγινε στίς 25 τοῦ Αὐγούστου (7 τοῦ Σεπτέμβρη) 1913. Πῆραν μέρος περίπου τρεῖς χιλιάδες ἄτομα. Παρά τίς προσπάθειες τῶν λικβινταριστῶν νά προδιαθέσουν τούς συγκεντρωθέντες κατά τῆς μπολσεβίκικης διοίκησης τοῦ συνδικάτου, ψηφίστηκε μέ τεράστια πλειοψηφία καί μέ χειροκροτήματα ἀπόφαση πού ἐξέφραζε τίς εὐχαριστίες στή διοίκηση γιά τή δουλιά της. Τό ψηφοδέλτιο τῶν λικβινταριστῶν συγκέντρωσε μόνο 150 περίπου ψήφους. Τό μπολσεβίκικο ψηφοδέλτιο, πού δημοσιεύτηκε προκαταρκτικά στήν ἐφημερίδα «Σέβερναγια Πράβντα», ἔγινε δεκτό ἀπό τή συντριπτική πλειοψηφία. — *188.*

220 Γραμματέας τῆς διοίκησης τοῦ συνδικάτου ἐργατῶν μετάλλου τῆς Πετρούπολης μέχρι τίς 25 τοῦ Αὐγούστου (7 τοῦ Σεπτέμβρη) 1913 ἦταν ὁ λικβινταριστής Β. Ἀμπρόσιμοφ, πού ξεσκεπάστηκε ἀργότερα σάν προβοκάτορας. — *188.*

221 Σέ πιό μεγάλο μέγεθος ἡ «Πράβντα» ἄρχισε νά βγαίνει ἀπό τίς 29 τοῦ Μάη (11 τοῦ Ἰούνη) 1913 (ἀπό τό φύλλο 122). — *188.*

222 Στίς 22 τοῦ Μάη (4 τοῦ Ἰούνη) 1913 στήν IV Κρατική δούμα, ὕστερα ἀπό συζήτηση γιά τόν προϋπολογισμό τῆς διεύθυνσης τῶν ταχυδρομείων-τηλεγραφείων, μπῆκε σέ ψηφοφορία ἡ ἐπιθυμία τῆς καντέτικης ὁμάδας γιά 7-ωρη ἐργάσιμη μέρα τῶν ὑπαλλήλων τῶν ταχυδρομείων-τηλεγραφείων. Ἡ σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα μέ βάση τήν παράγραφο 3 (3) τῆς ἀπόφασης «Γιά τή Σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας», πού ψήφισε ἡ V (Πανρωσική) συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ τοῦ 1908, κράτησε ἀποχή κατά τήν ψηφοφορία. Σάν ἀποτέλεσμα ἡ παράγραφος τῆς ψηφοφορίας τῶν ταχυδρομείων-τηλεγραφείων ἀπορίφτηκε. Ἡ «Πράβντα», κάνοντας πολεμική ἐνάντια στή «Λούτς», στά ἄρθρα «Μιά ἀποτυχία τῶν φιλελευθέρων» στό φύλλο 117 τῆς 23 τοῦ Μάη καί «Ἡ «Λούτς», ἐνάντια στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα» στό φύλλο 119 τῆς 25 τοῦ Μάη 1913 ὑπεράσπιζε τή λαθεμένη στάση τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας στή Δούμα.

Μετά τήν ὑπόδειξη τοῦ Λένιν τό λάθος διορθώθηκε· στό φύλλο 131 τῆς 9 τοῦ Ἰούνη ἡ «Πράβντα» δημοσίευσε τό ἄρθρο «Ἡ Δούμα καί ἡ τακτική τῆς σοσιαλδημοκρατίας», χωρίς ὑπογραφή μέ τή σημείωση ὅτι ἡ Συντακτική ἐπιτροπή στήν πλατιά της σύνθεση ἐξέτασε ξανά τό ζήτημα τῆς ψηφοφορίας τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας γιά τόν προϋπολογισμό τῆς διεύθυνσης τῶν ταχυδρομείων-τηλεγραφείων, καί στό φύλλο 132 τῆς 11 τοῦ Ἰούνη δημοσιεύτηκε ἡ ἀνακοίνωση τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς Δούμας ὅτι «τήν

ἀποχή της κατά τήν ψηφοφορία τῆς ΙΙΙ παραγράφου τῆς καντέτικης διατύπωσης γιά τόν προϋπολογισμό τῆς διεύθυνσης τῶν ταχυδρομείων-τηλεγραφείων... στή συνεδρίαση τῆς Κρατικῆς δούμας τῆς 22 τοῦ Μάη... τήν ἀναγνώρισε λαθεμένη στή συνεδρίασή της τῆς 23 τοῦ Μάη».

Στήν ἀπόφαση τῆς σύσκεψης τοῦ Πορόνιν τῆς ΚΕ μέ τή συμμετοχή κομματικῶν στελεχῶν, πού ἔγινε τό 1913 «Ἡ δουλιά τῆς σοσιαλδημοκρατίας στή Δούμα» ἡ παράγραφος 3 (3) ἀναθεωρήθηκε καί ἐγκρίθηκε νέα, βελτιωμένη διατύπωση. — *189.*

223 Τό ἄρθρο τοῦ Μ. Σ. Ὀλμίνσκι (Βιτίμσκι) «Ἡ Πράβντα», ἀφιερωμένο στήν ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας σέ πιό μεγάλο μέγεθος, δημοσιεύτηκε στό φύλλο 123 τῆς 30 τοῦ Μάη 1913.

Στό ἴδιο φύλλο τῆς «Πράβντα» δημοσιεύτηκε ἀπόσπασμα ἀπό τό ποίημα τοῦ ἀμερικανοῦ ποιητῆ, πρώην ἐργάτη Τρόμπελ «Ἄνδρες καί γυναῖκες μόνο...» πού τό μετάφρασε ἡ Λ. Στάλ. — *190.*

224 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐννοεῖ τό γράμμα-δήλωση τοῦ Α. Μπογκντάνοφ «Μιά οὐσιαστική ἐπεξήγηση» πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 120 τῆς 26 τοῦ Μάη 1913. Στό γράμμα αὐτό ὁ Μπογκντάνοφ προσπάθησε νά ἀνατρέψει τό γεγονός πού σημείωσε ὁ Λένιν στό ἄρθρο του «Ἐπίμαχα ζητήματα», ὅτι ἡ ἄρνηση τῆς δουλιᾶς στή Δούμα καί τῆς χρησιμοποίησης ἄλλων νόμιμων δυνατοτήτων συνδεόταν μέ τόν «βπεριοντοφισμό» (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 73). Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα» δημοσίευσε τή δήλωση τοῦ Μπογκντάνοφ μέ τό ὑστερόγραφο: «Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή, συμμεριζόμενη ὁλοκληρωτικά τήν ἄποψη πού ἀναπτύχθηκε στό ἄρθρο «Ἐπίμαχα ζητήματα», ἀρ. φύλλου 95, γιά ἀνιδιοτελεῖς σκοπούς θεωρεῖ δυνατό νά δημοσιεύσει τήν παρακάτω δήλωση τοῦ μόνιμου συνεργάτη της σ. Μπογκντάνοφ». Τό ὑστερόγραφο αὐτό προκάλεσε τήν ἔντονη διαμαρτυρία τοῦ Λένιν, ὁ ὁποῖος ἔστειλε στήν «Πράβντα» μαζί μέ τό γράμμα «Σχετικά μέ τό ζήτημα τοῦ κ. Μπογκντάνοφ καί τῆς ὁμάδας «Βπεριόντ»», (βλ. στό ἴδιο, σελ. 246-247) ἕνα σημείωμα κατά τῆς διαστρέβλωσης ἀπό τόν Μπογκντάνοφ τῆς ἱστορίας τοῦ Κόμματος (τό σημείωμα αὐτό δέν δημοσιεύτηκε τότε καί ὥς τώρα δέν βρέθηκε). Ὁ Λένιν στά γράμματά του ἐπανειλημμένα προειδοποιοῦσε τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα» ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτη ἡ συνεργασία τοῦ Μπογκντάνοφ σέ μπολσεβίκικη ἐφημερίδα. Μετά τό γράψιμο τοῦ ἄρθρου «Ἰδεολογία» πού περιεῖχε ἀνοιχτή προπαγάνδα τῶν μαχιστικῶν ἀπόψεων, ὁ Μπογκντάνοφ ἀποκλείστηκε ἀπό συνεργάτης τῆς «Πράβντα». — *190.*

225 Τόν Ἀπρίλη-Ἰούνη 1913 στήν «Πράβντα» δημοσιεύτηκαν τά ἄρθρα τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ «Κάτω ἀπό καταιγιστικά πυρά (Πεταχτές σημειώσεις)». Ἕνα ἀπ' αὐτά στρεφόταν κατά τοῦ Α. Ν. Πότρεσοφ: «Ὁ κύριος Πόρτεσοφ στό ρόλο τοῦ κατηγόρου μου» (ἀρ. φύλλων 112 καί 114 τῆς 17 καί 19 τοῦ Μάη 1913). Μετά, μέχρι τίς 7 Ἰούνη, ἡ «Πράβντα» δέν δημοσίευσε ἄρθρα τοῦ Πλεχάνοφ, ἐνῶ ὁ Πότρεσοφ στό χρονογράφημα «Στή μέγκενη τοῦ παρελθόντος του (Γιά τόν Πλεχάνοφ)», πού δημοσιεύτηκε στή «Λούτς», ἀρ. φύλλων 119, 121 καί 122 τῆς 25, 28 καί 29 τοῦ Μάη 1913, συνέχιζε νά «ρίχνει βρωμιά» στόν Πλεχάνοφ. Κριτική τοῦ δημοσιεύματος τοῦ Πότρεσοφ κατά τοῦ Πλεχάνοφ ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε στό ἄρθρο του «Τό ἐργατικό κόμμα καί οἱ

ξιπασμένοι φιλελεύθεροι (Γιά τόν Πότρεσοφ)». (Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 224-225). — *191.*

226 *«Bulletin périodique du Bureau Socialiste International»* («Περιοδικό Δελτίο τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου») — ἐκδιδόταν στά γαλλικά, ἀγγλικά καί γερμανικά στίς Βρυξέλλες στά 1910-1914. — *195.*

227 Πρόκειται γιά τήν ἔκδοση τῆς ἔκθεσης δράσης τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς IV Κρατικῆς δούμας. Ἡ ἔκδοση αὐτή δέν πραγματοποιήθηκε. — *195.*

228 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τίς διαφωνίες σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς προσχώρησης τοῦ βουλευτῆ τῆς IV Κρατικῆς δούμας ἀπό τή Βαρσοβία Ε. Ι. Γιαγγέλλο στή σύνθεση τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σημείωση 125). — *196.*

229 Πρόκειται γιά τή σύλληψη τοῦ Γ. Μ. Σβερντλόφ καί τῆς Κ. Τ. Νοβγκορότσεβα (Σβερντλόβα) στό διαμέρισμα τοῦ βουλευτῆ τῆς IV Κρατικῆς δούμας Γκ. Ι. Πετρόβσκι στίς 10 (23) τοῦ Φλεβάρη 1913 μέ κατάδοση τοῦ προβοκάτορα Μαλινόβσκι. — *196.*

230 *«Νικίτιτσεβσκι»,* δηλ. αὐτός πού ἔχει σχέση μέ τόν Νικίτιτς. «Νικίτιτς» — ἐπαναστατικό ψευδώνυμο τοῦ Λ. Μπ. Κράσιν. Μπορεῖ νά ἐπρόκειτο γιά τόν σοσιαλδημοκράτη Β. Ν. Μαλιαντόβιτς πού ζοῦσε στήν Ὀδησσό στά 1901-1907 καί ἦταν ἀδελφός τοῦ μοσχοβίτη δικηγόρου Π. Ν. Μαλιαντόβιτς. — *198.*

231 Ὁ Α. Μ. Γκόρκι ἦταν ἀντιπρόσωπος στό V (τοῦ Λονδίνου) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἔγινε στίς 30 τοῦ Ἀπρίλη — 19 τοῦ Μάη (13 τοῦ Μάη — 1 τοῦ Ἰούνη) 1907. — *200.*

232 Πρόκειται γιά τή διένεξη ἀνάμεσα στήν IV Κρατική δούμα καί τήν κυβέρνηση, ἡ ὁποία προκλήθηκε ἀπό τήν ὁμιλία τοῦ μαυροεκατονταρχίτη Μάρκοφ τοῦ 2ου, πού δήλωσε, ἀπευθυνόμενος πρός τούς ἀντιπροσώπους τοῦ ὑπουργείου Οἰκονομικῶν: «δέν πρέπει νά κλέβουμε». Ἡ Δούμα δέν πῆρε καθόλου θέση σχετικά μέ τή δήλωση αὐτή. Τό ὑπουργικό Συμβούλιο, θεωρώντας ὅτι ἡ προσβολή ἔγινε σέ ὅλη τήν κυβέρνηση, κατήγγειλε τόν Μάρκοφ τό 2ο στό δικαστήριο γιά συκοφαντία καί ἀπαίτησε ὅπως ὁ πρόεδρος Ροτζιάνκο καταδικάσει τήν ὁμιλία του ἀπό τό βῆμα τῆς Δούμας. — *200.*

233 Ἡ «Πράβντα» κλείστηκε στίς 5 (18) τοῦ Ἰούλη 1913 μέ ἀπόφαση τοῦ Ἐφετείου τῆς Πετρούπολης καί μέ πρόταση τοῦ ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν Ν. Α. Μακλάκοφ. Ἀπό τίς 13 (26) τοῦ Ἰούλη τοῦ ἴδιου χρόνου ἡ «Πράβντα» ἄρχισε νά βγαίνει μέ τόν τίτλο «Ραμπότσαγια Πράβντα». — *200.*

234 Τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Σχετικά μέ τό ζήτημα τοῦ Κ. Μπογκντάνοφ καί τῆς ὁμάδας «Βπεριόντ» (Γιά τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα»)» πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 247-249). — *201.*

235 Πρόκειται γιά τή δεύτερη συνδιάσκεψη τῆς Ὀργάνωσης Ἐξωτερικοῦ τοῦ

ΣΔΕΚΡ, πού ἔγινε στή Βέρνη στίς 20-21 τοῦ Ἰούλη (2-3 τοῦ Αὐγούστου) 1913. Στίς 21 τοῦ Ἰούλη (3 τοῦ Αὐγούστου) ὁ Λένιν ἔκανε ἔκθεση στή συνδιάσκεψη πάνω στό θέμα «Ἡ κατάσταση τοῦ Κόμματος». Τό κείμενο τῆς ἔκθεσης δέν βρέθηκε μέχρι τώρα· σύντομη ἀνακοίνωση γιά τήν ἔκθεση ἔγινε στό «Μπιουλλετέν Κομιτέτα Ζαγκρανίτσνοϊ Ὀργκανιζάτσιϊ τοῦ ΣΔΕΚΡ», ἀρ. φύλ. 3 τῆς 2 (15) τοῦ Ὀχτώβρη 1913. — *202.*

236 Ὅπως φαίνεται, πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Π. Γκριστσένκο «Ὁ διεθνισμός καί τό χωριστικό κίνημα στό Οὐκρανικό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα». — *202.*

237 Πρόκειται γιά τό δεύτερο πανουκρανικό συνέδριο τῶν φοιτητῶν, πού ἔγινε στό Λβόφ στίς 19-22 τοῦ Ἰούνη (2-5 τοῦ Ἰούλη) 1913· τό συνέδριο ὀργανώθηκε ἔτσι ὥστε νά συμπέσει μέ τό γιορτασμό τοῦ ἰωβιλαίου τοῦ Ἰβάν Φρανκό, μεγάλου οὐκρανοῦ συγγραφέα, ἐπιστήμονα, κοινωνικοῦ παράγοντα, ἐπαναστάτη δημοκράτη. Στίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου πῆραν μέρος καί ἐκπρόσωποι τῶν οὐκρανῶν φοιτητῶν τῆς Ρωσίας. Στό συνέδριο τήν εἰσήγηση «Ἡ οὐκρανική νεολαία καί ἡ σημερινή κατάσταση τοῦ ἔθνους» τήν ἔκανε ὁ οὐκρανός σοσιαλδημοκράτης Ντοντσόφ, πού ὑπεράσπιζε τό σύνθημα τῆς «ἀνεξαρτησίας» τῆς Οὐκρανίας. Τό συνέδριο αὐτό ὑποστηρίχθηκε ἀπό τούς ἐθνικοδημοκράτες, ὅμως προκάλεσε διαμαρτυρία ἀπομέρους τῆς ὁμάδας τῶν οὐκρανῶν σοσιαλδημοκρατῶν, ἐμιγκρέδων ἀπό τή Ρωσία. Ἡ διαμαρτυρία δέν ὑποστηρίχθηκε ἀπό τό συνέδριο καί σάν ἀποτέλεσμα τῶν συζητήσεων ψηφίστηκε ἡ ἀπόφαση τοῦ Ντοντσόφ, πού διατύπωνε τό πρόγραμμα τῶν οὐκρανῶν ὀπαδῶν τοῦ χωριστικοῦ κινήματος. — *204.*

238 *«Ζιβάγια Ζίζν»* («Ζωντανή Ζωή») — καθημερινή νόμιμη ἐφημερίδα τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν, πού ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 11 (24) τοῦ Ἰούλη 1913· ἦταν συνέχεια τῆς λικβινταριστικῆς ἐφημερίδας «Λούτς». Συνολικά βγῆκαν 19 φύλλα· τήν 1η (14) τοῦ Αὐγούστου ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε.

Κριτική ἀνάλυση τοῦ ἄρθρου τῆς Β. Ι. Ζασούλιτς «Ἀπ' ἀφορμή ἕνα ζήτημα» ἔκανε ὁ Β. Ι. Λένιν στήν ἐργασία του «Πῶς ἡ Β. Ζασούλιτς χαντακώνει τό λικβινταρισμό» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 24ος, σελ. 23-45). — *206.*

239 Πρόκειται γιά τό μηχανικό Μπ. Ν. Σμιρνόφ, πού τότε ζοῦσε στή Βέρνη. Κατά τή γνώμη τοῦ Κασπάροφ, μποροῦσε ἀπό τόν Σμιρνόφ νά παρθεῖ οἰκονομική ἐνίσχυση γιά τό Κόμμα. — *207.*

240 *«Σέβερναγια Πράβντα»* («Ἀλήθεια τοῦ Βορᾶ») — ἕνας ἀπό τούς τίτλους, μέ τούς ὁποίους ἔβγαινε ἡ μπολσεβίκικη «Πράβντα» ἀπό τήν 1 (14) τοῦ Αὐγούστου ὥς τίς 7 (20) τοῦ Σεπτέμβρη 1913. Βγῆκαν 31 φύλλα. — *207.*

241 *«Ραμπότσαγια Πράβντα»* («Ἐργατική Ἀλήθεια») — καθημερινή μπολσεβίκικη ἐφημερίδα· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 13 (26) τοῦ Ἰούλη ὥς τήν 1 (14) Αὐγούστου 1913 στή θέση τῆς «Πράβντα» πού κλείστηκε στίς 5 (18) τοῦ Ἰούλη 1913. — *207.*

242 *«Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα»* («Νέα Ἐργατική Ἐφημερίδα») — καθημερινή ἐφημερίδα τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη στή θέση τῆς «Ζιβάγια Ζίζν» ἀπό τίς 8 (21) τοῦ Αὐγούστου 1913 ὥς τίς 23 τοῦ

Γενάρη (5 τοῦ Φλεβάρη) 1914. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐπανειλημμένα τήν ἀποκάλεσε «Νόβαγια Λικβιντάτορσκαγια Γκαζέτα». — *207.*

243 Σέ ἀπάντηση στό γράμμα αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν πῆρε γράμμα ἀπό τόν Σ. Γκ. Σαουμιάν, γραμμένο στίς 7 τοῦ Σεπτέμβρη 1913 ἀπό τό Ἀστραχάν. Ὁ Σαουμιάν ἔγραφε ὅτι θά στείλει στατιστική τῶν ἐθνικοτήτων τοῦ Καυκάσου, γιά τήν ὥρα ὅμως ἔδινε γενικά στοιχεῖα — μουσουλμάνοι 5 ἑκατομμύρια, ἀρμένιοι, γεωργιανοί — ἀπό 2 ἑκατομμύρια. Σχετικά μέ τήν κατανομή τῶν ἐθνικοτήτων κατά νομούς, κυβερνεῖα καί πόλεις — στήν Τιφλίδα, Μπακού, Μπατούμ, Ἐλισαβετόπολ καί ἄλλες — πρότεινε νά χρησιμοποιήσει τό ἐτήσιο «Ἡμερολόγιο τοῦ Καυκάσου». Ἔστελνε τή μπροσούρα πού ὑποσχέθηκε καί τή μετάφραση δυό εἰσηγήσεων γιά τίς ἀρμένικες ὑποθέσεις. — *208.*

244 *«Ζιβάγια Μίσλ»* («Ζωντανή Σκέψη») — ἀριστερή ναροντνικιστική (ἐσέρικη) νόμιμη ἐφημερίδα· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τόν Αὔγουστο τοῦ 1913 ὥς τόν Ἰούλη τοῦ 1914. Ἡ ἐφημερίδα ἄλλαξε κάμποσες φορές τόν τίτλο της: «Βέρναγια Μίσλ», «Μίσλ Τρουντά», «Σέβερναγια Μίσλ», «Στόικαγια Μίσλ» κ.ἄ. — *209.*

245 Πρόκειται γιά τό συνέδριο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Κόμματος τῆς Γερμανίας, πού ἔγινε στήν Ἰένα στίς 14-20 τοῦ Σεπτέμβρη (νέο ἡμερολ.) 1913. Ἀντιπρόσωπος τοῦ ΣΔΕΚΡ στό συνέδριο ἦταν ὁ Α. Μπεκζαντιάν.

Οἱ μπολσεβίκοι, ἐπωφελούμενοι τοῦ συνεδρίου, ἤθελαν νά τελειώσουν τήν ὑπόθεση μέ τά «μεσεγγυητικά» χρήματα. Ἡ ὑπόθεση παρατράβηξε, γιατί ὁ Λ. Τίσκα καί ἡ Ρ. Λούξεμπουργκ, ἐκμεταλλευόμενοι τίς στενές σχέσεις τους μέ τούς «μεσεγγυητές» — τούς Κ. Τσέτκιν, Κ. Κάουτσκι καί Φ. Μέρινγκ καί συμπαθώντας τούς συμφιλιωτιστές, ἐμπόδιζαν μέ κάθε τρόπο τήν ἐπιστροφή τῶν χρημάτων στούς μπολσεβίκους. — *209.*

246 Σύμφωνα μέ πληροφορίες τοῦ Γκ. Μ. Βιάζμενσκι ὁ Β. Μ. Κασπάροφ τό 1913 χρησιμοποίησε τά ὑλικά τοῦ ἀρχείου τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας στό Βερολίνο μέ βάση συστατικό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν. — *210.*

247 Πρόκειται γιά τό τηλεγράφημα τοῦ Α. Μ. Γκόρκι ἀπό τό Ρίμινι πρός τήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπ' ἀφορμή τό θάνατο τοῦ Α. Μπέμπελ· τό τηλεγράφημα δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 4, τῆς 4 τοῦ Αὐγούστου 1913. — *210.*

248 *«Πράβντα Τρουντά»* (Ἡ Ἀλήθεια τῆς Δουλιᾶς») — καθημερινή μπολσεβίκικη ἐφημερίδα· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 11 (24) τοῦ Σεπτέμβρη ὥς τίς 9 (22) τοῦ Ὀχτώβρη 1913 στή θέση τῆς «Σέβερναγια Πράβντα», πού κλείστηκε στίς 7 (20) τοῦ Σεπτέμβρη. Βγῆκαν συνολικά 20 φύλλα. — *212.*

249 Σάν ἀπάντηση στό γράμμα αὐτό ὁ Λένιν πῆρε γράμμα ἀπό τόν Γκ. Ντίτς, πού τόν εὐχαριστοῦσε γιά τά συγχαρητήρια. «Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ, ἔγραφε ὁ Ντίτς, γιά τίς πολυάριθμες ἐκδηλώσεις φιλικῶν διαθέσεων, πού μοῦ ἐκφράσατε μέ τήν εὐκαιρία τῶν ἑβδομηντάχρονών μου». — *213.*

250 *«Ζά Πράβντου»* («Γιά τήν Ἀλήθεια») — ἕνας ἀπό τούς τίτλους, μέ τούς ὁποίους ἔβγαινε ἡ μπολσεβίκικη «Πράβντα» ἀπό τήν 1η (14) τοῦ Ὀχτώβρη

ὥς τίς 5 (18) τοῦ Δεκέμβρη 1913. Βγῆκαν συνολικά 52 φύλλα, ἀπό τά ὁποῖα 21 φύλλα κατασχέθηκαν καί γιά τά δυό ἐπιβλήθηκε πρόστιμο.

Ὁ οἰκονομικός ἀπολογισμός, ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται στό γράμμα, δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Ζά Πράβντου», ἀρ. φύλλου 9 τῆς 13 τοῦ Ὀχτώβρη. — *213*.

251 Τό ἄρθρο *«Σύσκεψη μαρξιστῶν»* στό φύλλο 8 τῆς ἐφημερίδας «Ζά Πράβντου» τῆς 12 τοῦ Ὀχτώβρη 1913 δίνει λεπτομερειακές πληροφορίες γιά τή σύσκεψη τοῦ Πορόνιν τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ συμμετοχή κομματικῶν στελεχῶν, πού ἔγινε στίς 23 τοῦ Σεπτέμβρη — 1 τοῦ Ὀχτώβρη (6-14) τοῦ Ὀχτώβρη) 1913. Τό ἄρθρο αὐτό τό ἔγραψε ὁ Μ. Τσερνομάζοφ, ὁ ὁποῖος ὅπως ἀποκαλύφθηκε ἀργότερα, ἦταν πράκτορας τῆς ἀσφάλειας. — *214*.

252 Πρόκειται γιά τά ἄρθρα τοῦ Γκ. Ι. Πετρόβσκι «Σχετικά μέ τίς ἐντυπώσεις μου» (γιά τό ταξίδι στό Κίεβο, Αἰκατερινοσλάβ, στά κυβερνεῖα Χερσώνας καί Πολτάβας), «Βρωμερό μέσο» (σχετικά μέ τήν ὑπόθεση τοῦ Μπέιλις) καί τό ἄρθρο τοῦ πρώην «συμφιλιωτιστῆ» — Ν. Μπόριν (Ν. Κρεστίνσκι) «Δυό ἠθικά κριτήρια». Τά ἄρθρα αὐτά δέν ἀναδημοσιεύτηκαν. — *214*.

253 *Χ* — εἶναι ὁ Κ. Α. Κομαρόβσκι (Μπ. Γκ. Ντάνσκι). Τό 1911 μπῆκε στό ΣΔΕΚΡ, συνεργαζόταν στή «Ζβεζντά» καί τήν «Πράβντα», ἔπαιρνε μέρος στό ἀσφαλιστικό κίνημα· στά 1913-1914 ἦταν μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ μπολσεβίκικου περιοδικοῦ «Βοπρόσι Στραχοβάνιγια». Οἱ λικβινταριστές γιά νά δυσφημήσουν τούς μπολσεβίκους, κατηγόρησαν τόν Ντάνσκι ὅτι παίρνει μέρος στόν ἀστικό τύπο. Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματος, ἀφοῦ ἐξέτασε τήν ὑπόθεση, διαπίστωσε ὅτι ἀπό τότε πού ὁ Ντάνσκι μπῆκε στό μπολσεβίκικο κόμμα ἔπαψε νά δουλεύει στόν ἀστικό τύπο καί γι' αὐτό τόν θεώρησε τίμιο μέλος τοῦ Κόμματος, ἐνῶ τίς κατηγορίες τῶν λικβινταριστῶν τίς θεώρησε συκοφαντικές.

Γιά τή συκοφαντική καμπάνια τῶν λικβινταριστῶν ἐνάντια στόν Κομαρόβσκι ὁ Β. Ι. Λένιν ἀναφέρει στήν ἔκθεση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στή σύσκεψη τῶν Βρυξελλῶν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 395-396). — *215*.

254 Τό ζήτημα τοῦ Κομαρόβσκι ἐξετάστηκε ξανά στήν ἐπιτροπή πού ἀποτελέστηκε ἀπό ἀντιπροσώπους τῆς ἐφημερίδας «Ζά Πράβντου», τῶν περιοδικῶν «Προσβεστσένιγε», «Βοπρόσι Στραχοβάνιγια», τῶν 6 ἐργατικῶν βουλευτῶν, τῶν συνεργατῶν τοῦ ἐκδοτικοῦ «Πριμπόι» καί τοῦ ἀντιπροσώπου τῶν «ὀργανωμένων μαρξιστῶν ἐργατῶν». Στήν ἐφημερίδα «Ζά Πράβντου», ἀρ. φύλλου 32 τῆς 10 τοῦ Νοέμβρη 1913, δημοσιεύτηκε τό πόρισμα τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς μέ τόν τίτλο «Τέλος τῆς συκοφαντίας», στό ὁποῖο ἀναφέρεται: «Ἡ ἐπιτροπή δέν συναντᾶ ἀπολύτως κανένα ἐμπόδιο γιά τήν παραπέρα συνεργασία τοῦ Χ στίς μαρξιστικές ἐκδόσεις καί γιά τήν παραμονή του στό συντροφικό περιβάλλον». — *217*.

255 *«Βοπρόσι Στραχοβάνιγια»* («Ζητήματα Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων») — μπολσεβίκικο νόμιμο περιοδικό· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1913 ὥς τό Μάρτη τοῦ 1918, μέ διακοπές. Ἔκανε πάλη ὄχι μόνο γιά τήν πραγματοποίηση τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων τῶν ἐργατῶν, ἀλλά καί γιά τά μπολσεβίκικα «ἀκουτσούρευτα συνθήματα» — 8ωρη ἐργάσιμη ἡμέρα, δήμευση τῆς γῆς τῶν τσιφλικάδων καί λαοκρατική δημοκρατία. Στό περιοδικό

συνεργάζονταν ἐπιφανεῖς παράγοντες τῆς καμπάνιας τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων — οἱ μπολσεβίκοι Ν. Α. Σκρίπνικ, Π. Ι. Στούτσκα, Α. Ν. Βινοκούροφ, Ν. Β. Σβέρνικ καί ἄλλοι. — *218.*

256 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή «Δήλωση» τῶν μπολσεβίκων-βουλευτῶν πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Ζά Πράβντου», ἀρ. φύλλου 13 τῆς 18 τοῦ Ὀχτώβρη 1913, μέ τήν ἀπαίτηση ἀπό τό μενσεβίκικο τμῆμα της σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς IV Κρατικῆς δούμας νά ἀναγνωρίσει τήν ἰσοτιμία τῆς «ἑξάδας» ἀπέναντι στήν «ἑφτάδα» κατά τή λύση ὅλων τῶν ζητημάτων στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας. Στήν ἔκκλησή τους πρός τούς ἐργάτες οἱ μπολσεβίκοι-βουλευτές πρότειναν νά συζητηθοῦν οἱ ἀπαντήσεις τῆς «ἑξάδας» καί νά βοηθήσουν τούς ἐργάτες βουλευτές στήν ἀποκατάσταση τῆς ἑνότητας τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς Δούμας. Ἡ ἐφημερίδα «Ζά Πράβντου» μέ ὑπόδειξη τοῦ Λένιν ἄρχισε πλατιά καμπάνια ἐνάντια στήν ἀποδιοργανωτική δράση τῆς «ἑφτάδας». Ἐξηγοῦσε τό νόημα τῆς πάλης πού γινόταν μέσα στήν ὁμάδα καί δημοσίευε ἀριθμητικά στοιχεῖα πού ἐπιβεβαίωναν ὅτι ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν εἶναι μέ τό μέρος τῶν μπολσεβίκων-βουλευτῶν.

Στίς 19 τοῦ Ὀχτώβρη (1 τοῦ Νοέμβρη) 1913 στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ ὑποβλήθηκε σχέδιο ἀπόφασης, στό ὁποῖο μέ βάση τήν ἀπόφαση τῆς κομματικῆς σύσκεψης τοῦ Πορόνιν ἔγινε πρόταση στήν «ἑξάδα» νά συγκροτήσει ἀμέσως αὐτοτελή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς IV Δούμας καί νά εἶναι ἐκπρόσωπος τοῦ ΣΔΕΚΡ στή Δούμα.

Στίς 23 τοῦ Ὀχτώβρη (7 τοῦ Νοέμβρη) ἡ «ἑφτάδα» στήν ἐπίσημη ἀπάντησή της ἀρνήθηκε νά ἀναγνωρίσει τήν ἰσότητα μέ τήν «ἑξάδα». Τότε οἱ μπολσεβίκοι-βουλευτές ἔκαναν δυό ἐκκλήσεις «Πρός ὅλους τούς ἐργάτες» (δημοσιεύτηκαν στήν ἐφημερίδα «Ζά Πράβντου», ἀρ. φύλ. 15 καί 20 τῆς 20 καί 26 τοῦ Ὀχτώβρη), στίς ὁποῖες ἀφοῦ ἀνάφεραν τήν ἱστορία τῆς διάσπασης, καλοῦσαν τούς ἐργάτες νά ὑποστηρίξουν τήν μπολσεβίκικη «ἑξάδα». Σέ ἀπάντηση στήν «ἑφτάδα» οἱ μπολσεβίκοι-βουλευτές δήλωσαν ὅτι συγκροτοῦν αὐτοτελή ὁμάδα. Πῆραν τήν ὀνομασία πού τούς σύστησε ὁ Λένιν «Ρωσική σοσιαλδημοκρατική ἐργατική ὁμάδα» τῆς IV Κρατικῆς δούμας (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο σελ. 225). — *218.*

257 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο «Ἀπειλή κατά τῆς ἑνότητας τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας», πού δημοσιεύτηκε στή λικβινταριστική «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα», ἀρ. φύλλου 60 τῆς 18 τοῦ Ὀχτώβρη 1913. — *218*

258 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἀπαντᾶ στό γράμμα τοῦ Κ. Χούισμανς τῆς 29 τοῦ Ὀχτώβρη (νέο ἡμερ.) 1913, στό ὁποῖο ρωτοῦσε ποιός εἶναι ἐκπρόσωπος τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο. — *221.*

259 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση «Ἡ σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας» πού ψηφίστηκε στή σύσκεψη τοῦ Πορόνιν τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ τή συμμετοχή κομματικῶν στελεχῶν. Ἡ ἀπόφαση δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Ζά Πράβντου», ἀρ. φύλλου 12 τῆς 17 τοῦ Ὀχτώβρη 1913 (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα. 5η ἔκδ., τόμ. 24ος, σελ. 56-57). — *222.*

260 Πρόκειται γιά τίς ἀποφάσεις τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης, πού δημοσιεύτη-

καν ἀπό τίς 22 τοῦ Ὀχτώβρη (4 τοῦ Νοέμβρη) στήν ἐφημερίδα «Ζά Πράβντου». Τό γενικό συμπέρασμα τῶν ἀποφάσεων ἀναφέρεται στό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ἡ ἀπήχηση πού εἶχε στούς ἐργάτες ἡ δημιουργία τῆς Ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ἐργατικῆς ὁμάδας στήν Κρατική δούμα» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 408-416). — *222.*

261 Τό ἀπόσπασμα ἀπό τή νουβέλλα τοῦ Β. Βοϊτίνσκι «Τά κύματα» μέ τήν ἐπικεφαλίδα «Ἀχτίδα φωτός μέσα στή νύχτα» δημοσιεύτηκε στό περιοδικό «Προσβεστσένιγε», τεῦχ. 4 τοῦ 1914. Ἀπό τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τόν Α. Μ. Γκόρκι, πού τό ἔγραψε στά μέσα τοῦ Νοέμβρη 1913 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 229-230) φαίνεται πώς ὁ Γκόρκι ἦταν *κατά* τῆς δημοσίευσης τῆς νουβέλλας τοῦ Βοϊτίνσκι στό «Προσβεστσένιγε». Δέν ἐξακριβώθηκε ἄν ἡ ἀλληλογραφία ἀφοροῦσε ἀκριβῶς αὐτό τό ἀπόσπασμα. — *224.*

262 Ἡ δήλωση τῶν μπολσεβίκων βουλευτῶν («Ἀπάντηση στούς 7 βουλευτές») γιά τή συγκρότηση αὐτοτελοῦς Ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ἐργατικῆς ὁμάδας τῆς IV Κρατικῆς δούμας δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Ζά Πράβντου», ἀρ. φύλλου 22 τῆς 29 τοῦ Ὀχτώβρη 1913. — *225.*

263 Τό γράμμα τοῦ Λένιν γράφτηκε λόγω τῆς ἐμφάνισης στήν ἐφημερίδα «Ρούσκογε Σλόβο», ἀρ. φύλ. 219 τῆς 22 τοῦ Σεπτέμβρη 1913, τοῦ ἄρθρου τοῦ Α. Μ. Γκόρκι «Γιά τόν καραμαζοφισμό», στό ὁποῖο διαμαρτυρόταν ἐνάντια στή σκηνοθέτηση ἀπό τό Καλλιτεχνικό Θέατρο τῆς Μόσχας τοῦ ἀντιδραστικοῦ μυθιστορήματος τοῦ Φ. Ν. Ντοστογιέβσκι «Δαίμονες». Ὁ ἀστικός τύπος ὑπερασπίστηκε τό ἔργο τοῦ Ντοστογιέβσκι. Ὁ Γκόρκι ἀπάντησε μέ ἕνα νέο ἄρθρο — «Καί πάλι γιά τόν καραμαζοφισμό», πού δημοσιεύτηκε στή «Ραμπότσεγε Σλόβο», ἀρ. φύλ. 248 τῆς 27 τοῦ Ὀχτώβρη 1913.

Μεγάλα ἀποσπάσματα ἀπό τήν ἀπάντηση τοῦ Γκόρκι, ὅμως χωρίς τήν τελική παράγραφο, δημοσιεύτηκαν στίς 28 τοῦ Ὀχτώβρη (10 τοῦ Νοέμβρη) στήν ἐφημερίδα «Ρέτς», ἀρ. φύλ. 295. Τήν ἑπόμενη μέρα τό ἄρθρο αὐτό τοῦ Γκόρκι, συμπεριλαμβανομένης ἐπίσης καί τῆς τελικῆς παραγράφου, τήν ὁποία ὁ Λένιν παραθέτει ὁλόκληρη στό γράμμα, ἀναδημοσιεύτηκε ἀπό τή λικβινταριστική «Νόβαγια Γκαζέτα», ἀρ. φύλ. 69. — *226.*

264 Τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν *«Ὑλικά γιά τό ζήτημα τῆς πάλης μέσα στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας»*, πού πρωτοδημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Ζά Πράβντου» ἀρ. φύλ. 22 τῆς 29 τοῦ Ὀχτώβρη 1913 (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 24ος, σελ. 94-110), δέν δημοσιεύτηκε ξανά στήν ἐφημερίδα. Τό ἄρθρο ξαναδημοσιεύτηκε τό 1914 στή συλλογή «Ὁ μαρξισμός καί ὁ λικβινταρισμός» μέ τόν τίτλο «Ὑλικά γιά τήν ἱστορία τῆς δημιουργίας τῆς Ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ἐργατικῆς ὁμάδας στή Δούμα».

Τό φύλλο ἀρ. 22 τῆς ἐφημερίδας «Ζά Πράβντου» κατασχέθηκε γιά τό κύριο ἄρθρο «ὁ Μπέϊλις δικαιώθηκε». — *229.*

265 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τά λόγια τοῦ Φ. Ἔνγκελς ἀπό τό ἄρθρο «Ἡ κριτική τοῦ σχεδίου τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ προγράμματος τοῦ 1891» (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 239). — *234.*

266 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε *διάλεξη γιά τό ἐθνικό ζήτημα* στή Ζυρίχη, Γενεύη, Λωζάνη καί στή Βέρνη στίς 26, 27, 28 καί 30 τοῦ Ἰούνη (9, 10, 11 καί 13 τοῦ

Ἰούλη) 1913. Οἱ «Θέσεις πάνω στό ἐθνικό ζήτημα» καί τά σχέδια τῆς διάλεξης δημοσιεύτηκαν στά Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 315-323., 444-448. — *235.*

267 Τό γράμμα πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Ζά Πράβντου» ἦταν τό δεύτερο γράμμα πού ἔγραφε ὁ Β. Ι. Λένιν ἀπό τή στιγμή πού πῆρε τίς πρῶτες πληροφορίες γιά τίς ἀποφάσεις τῆς συνόδου τοῦ Δεκέμβρη τοῦ Διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ γραφείου τῆς ΙΙ Διεθνοῦς σχετικά μέ τό ζήτημα γιά τή συνένωση τοῦ ΣΔΕΚΡ (βλ. ἐπίσης τό γράμμα τοῦ Λένιν «Σχετικά μέ τίς ἀποφάσεις τοῦ Γραφείου» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 24ος, σελ. 186-188).

Ἡ σύνοδος τοῦ Δεκέμβρη τοῦ Διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ γραφείου ἔγινε στό Λονδίνο στίς 13 καί 14 τοῦ Δεκέμβρη (νέο ἡμερ.) 1913· σ' αὐτή συζητήθηκαν τά ζητήματα: ἡ συνένωση τῶν ἀγγλικῶν σοσιαλιστικῶν καί ἐργατικῶν κομμάτων, τό συνέδριο τῆς Βιέννης, οἱ ρωσικές ὑποθέσεις κ.ἄ. Τό ζήτημα τῆς συνένωσης τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας μπῆκε γιά συζήτηση ὅταν τελείωναν οἱ ἐργασίες τῆς συνόδου. Λόγω τοῦ ὅτι ἦταν ἀργά, τό ζήτημα αὐτό δέν συζητήθηκε λεπτομερειακά καί τό Γραφεῖο περιορίστηκε στήν ψήφιση τῆς ἀπόφασης πού πρότεινε ὁ Κάουτσκι ἐξονόματος τῆς γερμανικῆς ἀντιπροσωπείας. Στήν ἀπόφαση ἐπιφορτιζόταν ἡ Ἐκτελεστική ἐπιτροπή τοῦ ΔΣΓ νά συγκαλέσει σύσκεψη ἀντιπροσώπων «ὅλων τῶν ὁμάδων τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῆς Ρωσίας, συμπεριλαμβανομένης καί τῆς ρωσικῆς Πολωνίας, πού ἀναγνωρίζουν τό πρόγραμμα τοῦ κόμματος, ἤ τά προγράμματά τους εἶναι ἀντίστοιχα μέ τό πρόγραμμα τῆς σοσιαλδημοκρατίας, γιά τήν ἀμοιβαία ἀνταλλαγή γνωμῶν (Aussprache) πάνω στά ζητήματα πού τούς χωρίζουν». Ὁ Κάουτσκι, στηρίζοντας τήν ἀπόφαση αὐτή, στό λόγο του στίς 14 τοῦ Δεκέμβρη δήλωσε ὅτι «τό παλιό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Ρωσίας ἐξαφανίστηκε». Πρέπει νά τό ἀνασυγκροτήσουμε, στηριζόμενοι στήν ἐπιθυμία γιά ἑνότητα τῶν ρώσων ἐργατῶν. Στά ἄρθρα «Μιά καλή ἀπόφαση καί μιά ἄσχημη ὁμιλία» καί «Γιά ἕνα ἀπαράδεκτο λάθος τοῦ Κάουτσκι», ὁ Λένιν ἀποκάλυψε τό περιεχόμενο τῆς ἀπόφασης καί ἐκτίμησε τό λόγο τοῦ Κάουτσκι σάν τερατώδικο (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 24ος, σελ. 207-209 καί 226-227).

Στή σύσκεψη, πού ἔγινε τόν Ἰούλη τοῦ 1914 στίς Βρυξέλλες, σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τοῦ ΔΣΓ, οἱ καθοδηγητές τῆς ΙΙ Διεθνοῦς μέ τή μορφή τῆς «συμφιλίωσης» τῶν μπολσεβίκων μέ τούς λικβινταριστές ἀπαίτησαν ἀπό τούς μπολσεβίκους νά σταματήσουν τήν κριτική στούς λικβινταριστές. Οἱ μπολσεβίκοι ἀρνήθηκαν νά ὑποταχθοῦν στήν ἀπαίτηση αὐτή και συνέχισαν τήν ἀνειρήνευτη πάλη κατά τῶν λικβινταριστῶν, ἐχθρῶν τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. — *236.*

268 Ἀπ' ἀφορμή τή σύνοδο τοῦ Δεκέμβρη τοῦ Διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ γραφείου ἡ λικβινταριστική «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα», ἀρ. φύλ. 67 τῆς 3 τοῦ Δεκέμβρη 1913, δημοσίευσε ἕνα τηλεγράφημα ἀπό τό Λονδίνο, στό ὁποῖο ἀναφερόταν ὅτι τό ΔΣΓ ἀπόριψε δῆθεν τήν ἀπαίτηση τῶν μπολσεβίκων νά συμπεριληφθεῖ ὁ ἐκπρόσωπος τῆς «ἑξάδας» στή σύνθεση τῆς διακοινοβουλευτικῆς ὁμάδας τῆς ΙΙ Διεθνοῦς. Στό ἀναμεταξύ τό ΔΣΓ δέν συζήτησε τό θέμα αὐτό καί οἱ μπολσεβίκοι δέν πρόβαλαν τήν ἀπαίτηση αὐτή, γιατί, σύμφωνα μέ τό καταστατικό τῆς διακοινοβουλευτικῆς ὁμάδας, ἀντιπροσωπευόταν σ' αὐτή μόνο μιά σοσιαλιστική ὁμάδα κάθε βουλῆς, ἐκείνης πού ἔχει τούς περισσότερους βουλευτές. Γι' αὐτό καί στή σύνθεση τῆς ὁμάδας ἀπό

τήν Κρατική δούμα τῆς Ρωσίας ἦταν ἐκπρόσωπος τῆς λικβινταριστικῆς «έφτάδας», πού εἶχε τυπική πλειοψηφία. Τό ζήτημα αὐτό ἐξηγήθηκε λεπτομερειακά ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στό ἄρθρο «Πῶς οἱ λικβινταριστές ἐξαπατοῦν τούς ἐργάτες» ("Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 24ος, σελ. 201-203). — *237.*

269 Πρόκειται γιά τήν ὁμιλία τοῦ Κάουτσκι στή συνεδρίαση τοῦ Διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ γραφείου στίς 14 τοῦ Δεκέμβρη 1913 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σημείωση 267). — *238.*

270 *«Προλετάρσκαγια Πράβντα»* («Προλεταριακή 'Αλήθεια») — ἕνας ἀπό τούς τίτλους, μέ τόν ὁποῖο ἔβγαινε ἡ ἐφημερίδα «Πράβντα» ἀπό τίς 7 (20) τοῦ Δεκέμβρη 1913 ὥς τίς 21 τοῦ Γενάρη (3 τοῦ Φλεβάρη) 1914. Συνολικά βγῆκαν 34 φύλλα. — *241.*

271 "Οπως φαίνεται, πρόκειται γιά ἕνα ἀπό τά ἄρθρα τοῦ Β. Ι. Λένιν σχετικά μέ τήν ἀπόφαση τῆς συνόδου τοῦ Δεκέμβρη τοῦ ΔΣΓ καί τή συκοφαντική καμπάνια πού ξεσήκωσαν οἱ λικβινταριστικές ἐφημερίδες γύρω ἀπό τήν ἀπόφαση τῆς συνόδου γιά τή σύγκληση τῆς «ἑνωτικῆς» σύσκεψης τοῦ ΣΔΕΚΡ. Στίς 17 (30) τοῦ Δεκέμβρη 1913 στήν «Προλετάρσκαγια Πράβντα» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ψήφισμα σχετικά μέ τήν ἀπόφαση τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου», πού καθόρισε τήν ἐπίσημη στάση τῶν μπολσεβίκων ἀπέναντι σ' αὐτό τό ζήτημα (βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 24ος, σελ. 228-230).

Στήν ἀπόφαση τῆς σύσκεψης τῆς Κρακοβίας τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ συμμετοχή κομματικῶν στελεχῶν «Γιά τήν ἀναδιοργάνωση καί τή δουλιά τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»» τονιζόταν ὅτι ὅλα «τά ἄρθρα πού ἡ ΚΕ θεωρεῖ ὑποχρεωτικά γιά δημοσίευση πρέπει νά δημοσιεύονται (μέ συνθηματική ὑπογραφή) χωρίς καθυστέρηση» (βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 280). Αὐτή τή συνθηματική ὑπογραφή ἀποτέλεσαν τά γράμματα «ΚΚΚ». Τό Δεκέμβρη τοῦ 1913 ἡ ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ σέ συνεδρίασή της ἐπικυρώνει ξανά τήν ἀπόφαση αὐτή: «Παραμένει σέ ἰσχύ ἡ προηγούμενη ἀπόφαση ὅτι τά ἀποστελλόμενα ἄρθρα μέ τρία συνθηματικά γράμματα δημοσιεύονται ἀμέσως καί χωρίς ἀλλαγές» («Ἱστορίτσεσκι 'Αρχίβ», τεῦχ. 4, 1959, σελ. 42). — *241.*

272 Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Ν. Ι. Μπουχάριν «Οἱ ταχυδακτυλουργίες τοῦ κυρίου Στροῦβε» πού δημοσιεύτηκε στό περιοδικό «Προσβεστσένιγε», τεῦχ. 12 τοῦ 1913, τό ὁποῖο ἦταν βιβλιοκρισία τοῦ βιβλίου τοῦ Π. Μπ. Στροῦβε «Οἰκονομία καί τιμή — Μέρος Ι. Οἰκονομία καί κοινωνία. — Τιμή — ἀξία». Πετρούπολη-Μόσχα, ἐκδ. Ριαμπουσίνσκι, 1913. Τό μέρος γιά τή φεουδαρχική οἰκονομία μέ τή συμβουλή τοῦ Β. Ι. Λένιν ἀφαιρέθηκε. — *242.*

273 *«"Εμπιστα πρόσωπα»* (πληρεξούσιοι) — πρωτοπόροι ἐργάτες πού διαλέχτηκαν γιά τήν καθιέρωση μόνιμης ζωντανῆς σύνδεσης ἀνάμεσα στήν ΚΕ καί στίς τοπικές σοσιαλδημοκρατικές ὁμάδες, καθώς ἐπίσης καί γιά τή δημιουργία εὐλύγιστων μορφῶν καθοδήγησης τῆς τοπικῆς δουλιᾶς στά μεγάλα κέντρα τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Τό καθῆκον γιά τή δημιουργία τοῦ συστήματος τῶν ἔμπιστων προσώπων (πληρεξουσίων) εἶχε μπεῖ ἀπό τή σύσκεψη τῆς Κρακοβίας τοῦ 1913 τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, ἡ ἀναγκαιότητα τῆς ἐκπλήρωσής του ἐπικυρώθηκε ἀπό τή σύσκεψη τοῦ Πορόνιν (βλ. Β. Ι. Λένιν. "Απαντα. 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 271 καί τόμ. 24ος, σελ. 53). — *242.*

[274] *«Ὁδηγός τοῦ ἐργάτη γιά τό 1914»* — ἡμερολόγιο τῆς τσέπης πού ἔβγαλε τό ἐκδοτικό τοῦ κόμματος «Πριμπόι» τό Δεκέμβρη τοῦ 1913. Τό ἡμερολόγιο ἐξαντλήθηκε μέσα σέ μιά μέρα. Τό Φλεβάρη τοῦ 1914 βγῆκε δεύτερη ἔκδοση ξαναδουλεμένη.

Ὁ Λένιν δημοσίευσε στόν «Ὁδηγό τοῦ Ἐργάτη» τό ἄρθρο «Οἱ ἀπεργίες στή Ρωσία» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 24ος, σελ. 210-214). — *243.*

[275] Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἑτοιμασία γιά τήν ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ «Ραμπότνιτσα» («Ἐργάτρια»), πού τό πρῶτο τεῦχος του βγῆκε στήν Πετρούπολη στίς 23 τοῦ Φλεβάρη (8 τοῦ Μάρτη) 1914. — *243.*

[276] Πρόκειται γιά τή μετάβαση τοῦ ἀντιπροσώπου στό IV συνέδριο τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας, πού ἔγινε στίς 13-26 τοῦ Γενάρη (26 τοῦ Γενάρη-8 τοῦ Φλεβάρη) 1914 στίς Βρυξέλλες. Γιά ποιόν ἀκριβῶς γίνεται λόγος δέν κατορθώθηκε νά ἐξακριβωθεῖ. Λεπτομέρειες γιά τό συνέδριο βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 24ος, σημείωση 110. — *244.*

[277] Ὁ Β. Ι. Λένιν ἀναχώρησε γιά τό Βερολίνο τό Γενάρη τοῦ 1914 γιά νά συναντηθεῖ μέ τούς λεττονούς μπολσεβίκους λόγω τῆς σύγκλησης τοῦ IV συνεδρίου τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας. — *245.*

[278] Ἡ συνάντηση τοῦ Β. Ι. Λένιν μέ τόν Ι. Ρούντις-Γκίπσλις καί τόν Ι. Ε. Γκέρμαν ἔγινε στό Βερολίνο, στό διαμέρισμα τοῦ Γκέρμαν. — *247.*

[279] Ὅπως φαίνεται, ὁ Β. Ι. Λένιν παρακάλεσε τόν Β. Π. Μιλιούτιν νά τοῦ στείλει τό ἄρθρο «Μερικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῆς φιλοσοφίας τοῦ Α. Μπογκντάνοφ». Τό ἄρθρο αὐτό δημοσιεύτηκε τό Φλεβάρη τοῦ 1914 στό περιοδικό «Προσβεστσένιγε», τεῦχ. 2 μέ τήν ὑπογραφή Βλ. Βλάσοφ (Β. Π. Μιλιούτιν). — *251.*

[280] Στίς 9 (22) τοῦ Γενάρη ὁ Β. Ι. Λένιν μίλησε στό Παρίσι σέ δυό συγκεντρώσεις τῶν σοσιαλδημοκρατῶν, πού ἦταν ἀφιερωμένες στήν ἐπέτειο τῆς 9 τοῦ Γενάρη 1905. — *252.*

[281] Τήν παραμονή τοῦ IV συνεδρίου τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας, τό βράδυ στίς 25 τοῦ Γενάρη (νέο ἡμερ.) 1914, ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε διάλεξη γιά τό ἐθνικό ζήτημα στούς ἀντιπροσώπους τοῦ συνεδρίου στίς Βρυξέλλες, στήν ὁποία ἀνάπτυξε τή θεωρία καί τήν τακτική τοῦ μπολσεβικισμοῦ πάνω στό ἐθνικό ζήτημα. Κάλεσε τούς μαρξιστές τῆς Λεττονίας νά δυναμώσουν τήν πραγματική καί ὄχι τήν εἰκονική ἑνότητα τοῦ κόμματος, νά προφυλάξουν τίς γραμμές του ἀπό τούς ταλαντευόμενους καί τούς λικβινταριστές. Τή διάλεξη τοῦ Λένιν τήν ἄκουσαν μέ τεράστια προσοχή. Ἡ συνάντησή του μέ τούς ἀντιπροσώπους τοῦ συνεδρίου ἦταν ἐξαιρετικά ἐγκάρδια.

Τό συνέδριο πού ἄρχισε τίς ἐργασίες του τήν ἑπόμενη μέρα ἀποτέλεσε στροφή στήν ἱστορία τοῦ ΣΔΠΛ. Τό συνέδριο πάνω σχεδόν σέ ὅλα τά ζητήματα ψήφισε ἀποφάσεις μπολσεβίκικου χαρακτήρα, ἐκτός ἀπό μερικές τροποποιήσεις, τίς ὁποῖες μπόρεσαν νά περάσουν οἱ μενσεβίκοι καί οἱ συμφιλιωτιστές. Ἡ πιό μεγάλη ἐπιτυχία ἦταν ἡ ἐκλογή στό συνέδριο Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, πού ὑπεράσπιζε τίς μπολσεβίκικες θέσεις, καθώς ἐπίσης καί τό πέρασμα

στά χέρια τῶν ὀπαδῶν τῶν μπολσεβίκων τοῦ κεντρικοῦ ὀργάνου τῆς ΣΔΠΛ, τῆς «Zihna». — *252.*

282 *«Μπιουλλετέν τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ»* («Δελτίο τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ») — ἐκδόθηκε μέ ἀπόφαση τῆς σύσκεψης τοῦ Πορόνιν γιά τήν ἐνημέρωση σχετικά μέ τή δράση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, τή δουλιά τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων. Ὁ Λένιν ἔδινε μεγάλη σημασία στήν ἔκδοση αὐτή. Ἐπεξεργάστηκε τίς ὁδηγίες γιά τήν ἵδρυση τοῦ «Μπιουλλετέν», θεώρησε τά ὑλικά τοῦ πρώτου φύλλου καί ἔκανε μόνος του τή διόρθωση.

Τό πρῶτο φύλλο τοῦ «Μπιουλλετέν» ἐκδόθηκε τό Γενάρη τοῦ 1914 στό Παρίσι. Τό «Μπιουλλετέν» ἦταν σέ μικρό σχῆμα, τυπώθηκε σέ τσιγαρόχαρτο. Ἐκδόθηκε μόνο τό πρῶτο φύλλο· λόγω ἔλλειψης χρημάτων ἡ ἔκδοση σταμάτησε. — *253.*

283 Πρόκειται γιά τά πρακτικά τοῦ V συνεδρίου (τοῦ Λονδίνου) τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἔγινε στίς 30 τοῦ Ἀπρίλη — 19 τοῦ Μάη (13 τοῦ Μάη-1 τοῦ Ἰούνη) 1907. — *256.*

284 Τό Γενάρη τοῦ 1914 ὁ Ι. Α. Ποπόφ, εὑρισκόμενος στίς Βρυξέλλες, ἀπόκτησε ἐπαφή μέσω τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων τοῦ βελγικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος μέ βέλγους ναῦτες πού ἀναχωροῦσαν σέ ἐμπορικά πλοῖα ἀπό τήν Ἀμβέρσα γιά τά νότια ρωσικά λιμάνια. Ὁ Ποπόφ παρακάλεσε τούς ναῦτες νά μεταφέρουν στή Ρωσία παράνομα κομματικά ὑλικά. Ἡ πρόταση αὐτή τοῦ Ποπόφ ἐγκρίθηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. Ὅταν ὁ Λένιν ἦρθε στίς Βρυξέλλες στό IV συνέδριο τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας συναντήθηκε μέ δυό ἀντιπροσωπεῖες τῶν βέλγων ναυτῶν καί συζήτησε μαζί τους γιά τίς συνθῆκες τῆς ἐπαναστατικῆς δουλιᾶς στή Ρωσία. — *256.*

285 Στό γράμμα του στίς 29 τοῦ Γενάρη (νέο ἡμερ.) 1914 ὁ Κ. Χούισμανς ἔκφρασε τή λύπη του πού δέν συνάντησε τόν Β. Ι. Λένιν στό συνέδριο τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας, παρακάλεσε τόν Λένιν νά κάνει προσωπικά μιά σύντομη ἔκθεση γιά τήν κατάσταση στό ΣΔΕΚΡ πρίν ἀναχωρήσει ἀπό τίς Βρυξέλλες, πρότεινε νά συναντηθοῦν στίς 8.30΄ τό βράδυ στόν Οἶκο τοῦ Λαοῦ τῶν Βρυξελλῶν. — *258.*

286 Πρόκειται, ὅπως φαίνεται, γιά τήν ἀπόφαση τῆς VI Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ «Γιά τήν περιουσία πού βρίσκεται στά χέρια τοῦ πρώην μεσεγγυητῆ καί γιά τούς οἰκονομικούς λογαριασμούς» (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 161). — *259.*

287 *«Πούτ Πράβντι»* («Ὁ Δρόμος τῆς Ἀλήθειας») — ἕνας ἀπό τούς τίτλους μέ τόν ὁποῖο ἔβγαινε ἡ ἐφημερίδα «Πράβντα» ἀπό τίς 22 τοῦ Γενάρη (4 τοῦ Φλεβάρη) ὥς τίς 21 τοῦ Μάη (3 τοῦ Ἰούνη) 1914. Συνολικά βγῆκαν 92 φύλλα. — *260.*

288 Ἡ Γραμματέας τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Πράβντα» Κ. Ν. Σαμόιλοβα στό γράμμα της τῆς 25 τοῦ Γενάρη (7 τοῦ Φλεβάρη) 1914 ἔκανε γνωστό στήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ ὅτι κλείστηκε ἡ ἐφημερίδα «Προλετάρσκαγια Πράβντα» καί ὅτι εἶναι ἐνδεχόμενο νά κλειστεῖ καί ἡ ἐφημερίδα «Πούτ Πράβντι». Ἀφορμή γιά μιά τέτια ὑπόθεση ἔδοσε ἡ ἄσκηση δίωξης κατά τοῦ Γκ. Ι. Πετρόβσκι γιά τή δημοσίευση στήν «Πούτ Πράβντι» τῆς 23 τοῦ Γενάρη 1914 τοῦ ἄρθρου

«Γι' αὐτό καί ὑπάρχει...» μέ τήν ὑπογραφή «Μ. Φ.» (Μ. Φίριν, προβοκάτορας Μ. Ε. Τσερνομάζοφ, πού ξεσκεπάστηκε ἀργότερα)· στό ὁποῖο ἀποκαλυπτόταν ἡ διαδοχή τῶν διάφορων τίτλων τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα», «Ραμπότσαγια Πράβντα», «Σέβερναγια Πράβντα», «Πράβντα Τρουντά» κτλ. — *260.*

289 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ταξίδι του τό Γενάρη — ἀρχές Φλεβάρη 1914 στό Παρίσι, Βρυξέλλες, Λιέγη καί στή Λειψία λόγω τῶν ἐργασιῶν τοῦ IV συνεδρίου τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας καί τῶν διαλέξεών του γιά τό ἐθνικό ζήτημα. — *260.*

290 *«Μπορμπά»* («Ἀγώνας») — περιοδικό τοῦ Τρότσκι· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 22 τοῦ Φλεβάρη (7 τοῦ Μάρτη) ὥς τόν Ἰούλη τοῦ 1914. Βγῆκαν 7 τεύχη. Στό περιοδικό συνεργάζονταν οἱ τροτσκιστές, οἱ λικβινταριστές, ἕνα μέρος τῶν «βπεριοντοφικῶν». Ὁ Τρότσκι, καλυπτόμενος πίσω ἀπό τή μάσκα τῆς «μή συμμετοχῆς σέ φράξιες», διεξήγαγε πάλη στίς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ κατά τοῦ Λένιν, κατά τοῦ μπολσεβίκικου κόμματος. — *260.*

291 Στό IV συνέδριο τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας, πού ἔγινε στίς 13-26 τοῦ Γενάρη (26 τοῦ Γενάρη — 8 τοῦ Φλεβάρη) 1914 στίς Βρυξέλλες σάν ἀποτέλεσμα τῆς έντατικῆς πάλης τοῦ Β. Ι. Λένιν καί τῶν λεττονῶν μπολσεβίκων ἐνάντια στίς συμφιλιωτιστικές τάσεις, ἐπιτεύχθηκε ἡ ἔξοδος τῶν λεττονῶν σοσιαλδημοκρατῶν ἀπό τή μενσεβίκικη Ὀργανωτική ἐπιτροπή. Τήν ἔξοδο τῶν λεττονῶν ἀπό τό συνασπισμό τοῦ Αὐγούστου ὁ Λένιν τήν ἐκτίμησε σάν «θανάσιμο πλῆγμα» ἐνάντια στήν τροτσκιστική ἕνωση, (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 224-226). — *261.*

292 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν μπροσούρα «Ἀπό τήν ἱστορία τοῦ ἐργατικοῦ τύπου τῆς Ρωσίας», πού βγῆκε μέ τή μορφή τοῦ 1ου φύλλου τῆς ἐφημερίδας «Ραμπότσι» στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1914. Τό φύλλο ἦταν ἀφιερωμένο ὁλοκληρωτικά στόν ἐργατικό τύπο τῆς Ρωσίας. Σ' αὐτό εἶχαν δημοσιευτεῖ τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «Ἀπό τό παρελθόν τοῦ ἐργατικοῦ τύπου τῆς Ρωσίας» καί «Τά καθήκοντά μας» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 93-101 καί 102-105). — *261.*

293 Πρόκειται γιά τή βιβλιοκρισία τοῦ Β. Γιάν-σκι (Σ. Σ. Ντανίλοφ) τοῦ βιβλίου τοῦ Β. Λεβίτσκι (Β. Τσεντερμπάουμ) «Ἄουγκουστ Μπέμπελ. Ἡ ζωή καί ἡ δράση του». Στή βιβλιοκρισία ἀναφέρεται: «Προσπαθεῖ ὁ Λεβίτσκι νά ἐφιστήσει ἰδιαίτερα τήν προσοχή τοῦ ἀναγνώστη καί στή στάση τοῦ Μπέμπελ ἀπέναντι στούς «συμβιβασμούς», στίς συμφωνίες μέ τούς φιλελευθέρους, ἔχοντας ὑπόψη ἔτσι νά παρουσιάσει τόν Μπέμπελ σάν παράδειγμα σέ ὁρισμένους... ἡ ἔκθεση τοῦ Λεβίτσκι δέν εἶναι ξένη πρός τό φραξιονισμό, περιγράφει τό μεγάλο γερμανό ἀρχηγό καί τίς ἀπόψεις του ἐσφαλμένα...». — *261.*

294 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔπαιρνε τήν ἐφημερίδα «Vorwärts» σέ ἀνταλλαγή μέ μπολσεβίκικες ἐκδόσεις. Στίς 4 τοῦ Μάρτη (νέο ἡμερ.) 1914 ὁ Β. Μ. Κασπάροφ ἀπάντησε στόν Β. Ι. Λένιν ὅτι ἦταν στό τμῆμα Διεκπεραίωσης τῆς «Vorwärts», ὅπου τόν πληροφόρησαν ὅτι στέλνουν τακτικά φιλολογία στόν Λένιν, καί ἄν δέν τήν παίρνει, αὐτό σημαίνει ὅτι τήν κατάσχουν. — *262.*

295 *«Πριμπόιτσι»* — συνεργάτες τοῦ νόμιμου μπολσεβίκικου ἐκδοτικοῦ Οἴκου

«Πριμπόι». Τό ἐκδοτικό αὐτό ἱδρύθηκε στήν Πετρούπολη στίς ἀρχές τοῦ 1913 καί δούλευε κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τῆς ΚΕ τοῦ κόμματος. Τό ἐκδοτικό «Πριμπόι» ἀπαντοῦσε στά διάφορα ζητήματα τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Τό ἐκδοτικό, πού ἱδρύθηκε στήν περίοδο τῆς λεγόμενης «ἀσφαλιστικῆς καμπάνιας», ἔκδοσε πολλή φιλολογία πάνω στά ζητήματα τῆς κοινωνικῆς ἀσφάλισης τῶν ἐργατῶν. Ἀργότερα μέ ὑπόδειξη τῆς ΚΕ τοῦ κόμματος τό ἐκδοτικό ἔδινε πολλή προσοχή στήν ἔκδοση ἐκλαϊκευτικῶν μπροσούρων μέ χαρακτήρα ζύμωσης-προπαγάνδας πάνω σέ κοινωνικο-πολιτικά καί κομματικά ζητήματα. Στίς ἀρχές τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, λόγω τοῦ ὅτι δυνάμωσαν οἱ διώξεις ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση τοῦ ἐργατικοῦ τύπου, τό ἐκδοτικό «Πριμπόι» ἀναγκάστηκε νά σταματήσει τή δράση του καί τήν ἐπανέλαβε μόλις τό Μάρτη τοῦ 1917. Τό 1918 τό ἐκδοτικό «Πριμπόι» συγχωνεύτηκε στό ἐκδοτικό «Κομμουνίστ», πού ἱδρύθηκε μέ τή συγχώνευση μιᾶς σειρᾶς ἐκδοτικῶν («Βολνά», «Ζίζν ί Ζνάνιγε» κ.ἄ.). — *262.*

296 Στό περιοδικό «Προσβεστσένιγε», τεῦχ. 3 τοῦ Μάρτη 1914 δημοσιεύτηκε ἕνα σχόλιο τοῦ Λ. Κάμενεφ γιά τό βιβλίο τοῦ Α. Μπογκντάνοφ «Εἰσαγωγή στήν Πολιτική Οἰκονομία», πού ἐξέδιδε ὁ ἐκδοτικός Οἶκος «Πριμπόι». — *262.*

297 *«Ὁ μαρξισμός καί ὁ λικβινταρισμός. Συλλογή ἄρθρων γιά τά βασικά ζητήματα τοῦ σύγχρονου ἐργατικοῦ κινήματος. Μέρος ΙΙ»* ἐκδόθηκε τόν Ἰούλη τοῦ 1914 στό κομματικό ἐκδοτικό «Πριμπόι». Στά χειρόγραφα τοῦ Λένιν γιά τό σχέδιο αὐτῆς τῆς συλλογῆς σημειώνονταν τά ἄρθρα πού ὁ Λένιν θεωροῦσε ἀπαραίτητα νά συμπεριληφθοῦν στή συλλογή, καθώς καί ὁ κατάλογος τῶν φύλλων τῶν ἐφημερίδων, ἀπ' ὅπου ἔπρεπε νά παρθοῦν αὐτά τά ἄρθρα (στή συλλογή ὁ Λένιν ἄλλαξε τούς τίτλους μιᾶς σειρᾶς ἄρθρων). Σύμφωνα μέ τό σχέδιο αὐτό, ἡ συλλογή ἔπρεπε νά ἀποτελεστεῖ ἀπό δυό μέρη, πού τό περιεχόμενό τους ἀνακοινώθηκε στήν ἐφημερίδα «Πούτ Πράβντι», ἀρ. φύλ. 42 τῆς 21 τοῦ Μάρτη 1914.

Τό πρῶτο μέρος τῆς συλλογῆς δέν ἐκδόθηκε. Μερικές δεκάδες ἀντίτυπα τοῦ δεύτερου μέρους τῆς συλλογῆς, πού τό ἐκδοτικό δέν πρόλαβε νά πάρει ἔγκαιρα ἀπό τό τυπογραφεῖο, κατασχέθηκαν. Τό μεγαλύτερο μέρος τῶν ἀντιτύπων κατορθώθηκε νά κυκλοφορήσει. Στό δεύτερο μέρος τῆς συλλογῆς μπῆκαν 14 ἐργασίες τοῦ Λένιν, ἐκτός ἀπό τόν πρόλογο καί τόν ἐπίλογο, πού ἔγραψε ἐπίσης ὁ Λένιν. — *263.*

298 Πρόκειται γιά τή σύσκεψη πού κάλεσε ὁ Πανρωσικός φιλολογικός σύλλογος τό Γενάρη τοῦ 1914 λόγω τοῦ ὅτι δυνάμωσαν οἱ διώξεις τοῦ τύπου καί ἑτοιμαζόταν τό ἀντιδραστικό κυβερνητικό νομοσχέδιο γιά τόν τύπο. Στή σύσκεψη ἀποφασιστικό ρόλο ἔπαιξαν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν φιλελεύθερων καί τῶν λικβινταριστῶν· ψηφίστηκε ἡ ἀπόφαση τῶν φιλελευθέρων. — *263.*

299 Πρόκειται γιά τή σοσιαλιστική ἑβραϊκή ἐφημερίδα «Vorwärts» («Ἐμπρός») πού ἔβγαινε στή Νέα Ὑόρκη ἀπό τό 1897.

Τά ὑλικά (Census Reports. Twelfth Census of the United States, taken in the year 1900. Vol. V. Agriculture. Washington, 1902. Thirteenth Census of the United States, taken in the year 1910. Vol. V. Agriculture. Washington, 1913), πού ἀναφέρει ἐδῶ ὁ Λένιν, τά πῆρε ἀπό τίς ΕΠΑ, ὁρισμένα τό Μάη τοῦ 1914 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 287), τά ὑπόλοιπα λίγο πρίν ἀρχίσει ὁ παγκόσμιος ἰμπεριαλιστικός πόλεμος καί ἀποτέλεσαν τή βάση τῆς ἐργασίας

τοῦ Λένιν «Νέα στοιχεῖα γιά τούς νόμους ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ στή γεωργία. Τεῦχος Ι. Ὁ καπιταλισμός καί ἡ γεωργία στίς Ἑνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 131-229). — *265.*

300 *«Novy Mir»* («Νέος Κόσμος») — ἐφημερίδα μενσεβίκικης κατεύθυνσης· ἐκδιδόταν ἀπό μιά ὁμάδα ρώσων προσφύγων στή Νέα Ὑόρκη στά 1911-1917. Διευθυντής τῆς ἐφημερίδας στά 1912-1916 ἦταν ὁ J. Ellert (N. N. Νακοριάκοφ). — *265.*

301 Πρόκειται γιά τή συγκέντρωση χρημάτων γιά τό συνέδριο τοῦ κόμματος. Συμφωνία γιά χρηματική ἐπιχορήγηση ὑπῆρχε μέ μερικούς ἡγέτες τοῦ φιλελεύθερου ἀστικοῦ κόμματος τῶν προοδευτικῶν, ἰδιαίτερα μέ τόν Α. Ι. Κονοβάλοφ («Πριάνικ») (βλ. τό περιοδικό «Ἰστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 6, 1958, σελ. 8-13). — *268.*

302 Στίς 3 τοῦ Μάρτη (νέο ἡμερ.) 1914 ὁ Κ. Χούισμανς ἔστειλε γράμμα στόν Β. Ι. Λένιν, στό ὁποῖο ἀπαιτοῦσε νά στείλει ὅσο μπορεῖ πιό γρήγορα τήν ἔκθεσή του στό Διεθνές σοσιαλιστικό γραφεῖο, καί τοῦ ἔκανε γνωστό ὅτι πῆρε πληροφορίες ἀπό τούς λικβινταριστές γιά τήν κατάσταση στό ΣΔΕΚΡ. — *268.*

303 Στό γράμμα του τῆς 12 τοῦ Μάρτη (νέο ἡμερ.) 1914 ὁ Ι. Ρούντις-Γκίπσλις ἔκανε κριτική στό συμφιλιωτιστικό χαρακτήρα μερικῶν ἀποφάσεων τοῦ IV συνεδρίου τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας καί ἰδιαίτερα στήν πρόταση τοῦ συμφιλιωτιστῆ Γ. Γιανσόν-Μπράουν γιά τή στάση ἀπέναντι στό ΣΔΕΚΡ πού μπῆκε στήν ἀπόφαση, ἡ ὁποία ὑποχρέωνε τή Σοσιαλδημοκρατία τῆς περιοχῆς Λεττονίας προσωρινά, «ὥσπου ἡ ὑπόθεση τῆς συνένωσης δέν τοποθετηθεῖ σέ στέρεη βάση», νά μή συνδέεται ὀργανωτικά οὔτε μέ τήν ΚΕ, οὔτε μέ τό ΚΟ. Ἀνάφερε ὅτι οἱ σύντροφοι τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων εἶναι ἐπίσης δυσαρεστημένοι ἀπό τίς συμφιλιωτιστικές ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου καί θεωροῦν ὅτι θά ὑποχρεωθοῦν νά συνεχίσουν τήν πάλη ἐνάντια στούς συμφιλιωτιστές. — *270.*

304 Μετά τό IV συνέδριο τοῦ ΔΣΠΛ ἕνα μέρος τῶν ἀντιπροσώπων του μέ τό γυρισμό τους στή Ρωσία συνελήφθη, ἀνάμεσά τους καί μέλη τῆς νεοεκλεγμένης ΚΕ. Κατά τήν ὀργάνωση τοῦ συνεδρίου ἡ μενσεβίκικη ΚΕ τῆς ΣΔΠΛ καί ἡ Ἐπιτροπή Ἐξωτερικοῦ παραβίασαν τίς πιό στοιχειώδεις συνωμοτικές ἀρχές.

Πληροφορίες γιά τούς ἀντιπροσώπους τοῦ συνεδρίου ἡ ἀσφάλεια μποροῦσε νά πάρει καί ἀπό τούς παρεβρισκόμενους στό συνέδριο προβοκάτορες Μαλινόβσκι (ἦταν ἀντιπρόσωπος τῆς «ἐξάδας» τῆς Δούμας) καί τόν ἀντιπρόσωπο τῆς Λιμπάβα Καλνέτις (Ἄουγκουλς), πού ξεσκεπάστηκε σύντομα μετά τό συνέδριο. — *270.*

305 Ἄρθρα γιά τό IV συνέδριο τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας μέ ἀποσπάσματα ἀπό τίς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου δημοσιεύτηκαν στό παράρτημα τοῦ φύλλου ἀρ. 50 τῆς «Πούτ Πράβντι» τῆς 30 τοῦ Μάρτη 1914 μέ τόν τίτλο «Περιοχή τῆς Βαλτικῆς». — *270.*

306 Στό γράμμα του τῆς 10 τοῦ Μάρτη (νέο ἡμερ.) 1914 ὁ Κ. Χούισμανς παρακαλοῦσε τόν Ι. Φ. Ποπόφ νά φέρει ὅσο μπορεῖ πιό γρήγορα τήν ἔκθεση τοῦ Β. Ι. Λένιν στό Διεθνές σοσιαλιστικό γραφεῖο.

Τήν ἴδια μέρα ὁ Χούισμανς ἔστειλε γράμμα στόν Λένιν καί τοῦ ζητοῦσε συγνώμη γιά τόν είρωνικό τόνο τοῦ προηγούμενου γράμματός του πού τό ἔγραψε ἀνεπίσημα. — *271.*

307 Οἱ ἐκλογές γιά τό *Συμβούλιο τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων* στήν Πετρούπολη ἔγιναν στίς 2 (15) τοῦ Μάρτη 1914. Γύρω ἀπό τίς ἐκλογές ἄναψε ἕνας πεισματικός ἀγώνας ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους, ἀπό τό ἕνα μέρος, καί στούς λικβινταριστές καί τούς ἀριστερούς ναρόντνικους (ἐσέρους), ἀπό τό ἄλλο. Στήν πάλη αὐτή ἔπαιξε τεράστιο ρόλο ἡ ἐφημερίδα «Πράβντα». Ἀπ' ἀφορμή τίς ἐκλογές γιά τό Συμβούλιο τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων εἶχε δημοσιευτεῖ στήν ἐφημερίδα «Προλετάρσκαγια Πράβντα», στό περιοδικό «Βοπρόσι Στραχοβάνιγια» καί κατόπιν στήν «Πούτ Πράβντι» ἡ μπολσεβίκικη ἐντολή πρός τούς ἀντιπροσώπους τῶν ἐργατῶν στά γραφεῖα τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων καί στό Συμβούλιο τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων. Οἱ λικβινταριστές δημοσίευσαν στή «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα» τή δική τους ἐντολή, πού διατύπωνε τήν ἀπαίτηση νά ἀποτελέσουν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργατῶν μιά αὐτοτελή ὁμάδα, ἀνεξάρτητη ἀπό τό κόμμα.

Στίς 2 (15) τοῦ Μάρτη στίς ἐκλογές τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐργατῶν γιά τό Συμβούλιο τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων παρουσιάστηκαν 47 πληρεξούσιοι. Μέ πλειοψηφία ἐκλέχτηκαν οἱ ὑποψήφιοι τοῦ ψηφοδελτίου τῆς «Πούτ Πράβντι». Στίς ἐκλογές γιά τό Συμβούλιο τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων οἱ λικβινταριστές ἔπαθαν ὁλοκληρωτική ἥττα — τά τρία τέταρτα τῶν ἐκλεκτόρων πού πῆραν μέρος στή συνέλευση ἐκφράστηκαν ὑπέρ τῆς μπολσεβίκικης ἐντολῆς καί ἀπόριψαν τήν ἐντολή πού πρότεινε ὁ συνασπισμός τῶν λικβινταριστῶν καί τῶν ἐσέρων. Τήν ἀποτυχία τῶν λικβινταριστῶν τήν ἀπόδειξαν ἀνάγλυφα καί οἱ ἐκλογές στό Πανρωσικό ἵδρυμα τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων. Ἀπό τούς 57 πληρεξούσιους τά 82% ἦταν πραβντιστές. — *272.*

308 *Κυρία Καγιό* — γυναίκα τοῦ Ζοζέφ Καγιό, κρατικοῦ παράγοντα τῆς Γαλλίας, ριζοσπάστη, ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν τό 1913. Σ' ἀπάντηση στή συκοφαντία πού ξεσήκωσε ἐνάντια στόν Ζ. Καγιό ὁ ἐθνικιστής Καλμέτ, διευθυντής τῆς ἐφημερίδας «Le Figaro» («Φιγκαρό»), ἡ κυρία Καγιό τό Μάρτη τοῦ 1914 πυροβόλησε μέ περίστροφο καί τραυμάτισε θανάσιμα τόν Καλμέτ. Ἐξαιτίας αὐτοῦ ὁ Ζ. Καγιό ἀναγκάστηκε νά παραιτηθεῖ. — *272.*

309 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἀπόφαση τῆς ὁμάδας τῶν ἐργατῶν τῆς ἀχτίδας Βίμποργκ «Σχετικά μέ τήν ἔξοδο τοῦ σ. Μπουριάνοφ ἀπό τήν «ἑφτάδα»» καί τό «Ἀνοιχτό γράμμα πρός τόν Α. Φ. Μπουριάνοφ» μέ τήν ὑπογραφή τῆς ὁμάδας βοήθειας τῆς Ζυρίχης πρός τό ΣΔΕΚΡ.

Στήν ἀπόφασή τους οἱ ἐργάτες τοῦ Βίμποργκ, χαιρετίζοντας τήν ἔξοδο τοῦ Μπουριάνοφ ἀπό τήν «ἑφτάδα», σάν μιά ἐπιπλέον ἐπιβεβαίωση ὅτι εἶναι πολιτικά ἀβάσιμη ἡ «ἑφτάδα», καταδίκασαν σάν ὄχι σωστή τήν οὐδέτερη στάση πού πῆρε. Ἡ ὁμάδα τῆς Ζυρίχης, πού ἡ πλειοψηφία της ἀποτελοῦνταν ἀπό μενσεβίκους, ἀντίθετα, χαρακτήρισε τήν πράξη σάν ἕνα μεγάλο βῆμα πρός τή συνένωση τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς Δούμας. Καί τά δυό ντοκουμέντα δημοσιεύτηκαν στήν ἐφημερίδα «Πούτ Πράβντι», ἀρ. φύλ. 22, τῆς 26 τοῦ Φλεβάρη 1914. — *373.*

310 Τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν ἦταν ἀπάντηση στό γράμμα τοῦ Β. Μπ. Στανκέβιτς, μέλους τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ περιοδικοῦ «Σοβρεμέννικ», τῆς 9 (22)

τοῦ Μάρτη 1914. Στό γράμμα του ὁ Στανκέβιτς ἔγραφε ὅτι τό περιοδικό «θά εἶναι ὄργανο ἀπό ἄποψη ἀρχῶν διαομαδικό» «θά ἀποδείχνουμε ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά ἑνωθοῦν ὀργανωτικά πλήρως ὅλα τά σοσιαλιστικά ρεύματα» καί παρακαλοῦσε τόν Λένιν «νά δόσει τό ὄνομά του σάν συνεργάτης». Γιά τή στάση τοῦ Λένιν ἀπέναντι στήν ὁμάδα πού ἦταν ἑνωμένη γύρω ἀπό τό περιοδικό «Σοβρεμέννικ», βλ. τό ἄρθρο του «Ἡ ἑνότητα τῶν ἐργατῶν καί τά «ρεύματα» τῶν διανοουμένων» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25, σελ. 151-154). — *277.*

311 Τό *«Σαχτιόρσκι Λιστόκ»* («Δελτίο τῶν ἀνθρακωρύχων») — βγῆκε στίς 16 τοῦ Μάρτη 1914 σάν παράρτημα τῆς ἐφημερίδας «Πούτ Πράβντι», ἀρ. φύλ. 38. Τό φύλλο ἐκδόθηκε μέ πρωτοβουλία τῶν ἀνθρακωρύχων καί μέ χρήματα πού μάζεψαν οἱ ἴδιοι. Τό δεύτερο «Σαχτιόρσκι Λιστόκ» δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πούτ Πράβντι», ἀρ. φύλ. 77 τῆς 4 τοῦ Μάη 1914.

Ἡ *«Ἔκκληση πρός τούς οὐκρανούς ἐργάτες»* δημοσιεύτηκε στά οὐκρανικά στήν «Τρουντοβάγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 28 τῆς 29 τοῦ Ἰούνη 1914 μέ τήν ὑπογραφή τοῦ Ὄξεν Λόλα. Τό χειρόγραφο τοῦ σχεδίου «Ἔκκλησης» τοῦ Λένιν δέν διαφυλάχτηκε. Τό περιεχόμενο τοῦ ντοκουμέντου πού δημοσιεύτηκε στήν «Τρουντοβάγια Πράβντα» μᾶς δίνει τό δικαίωμα νά θεωρήσουμε ὅτι πιθανόν ἦταν τοῦ Β. Ι. Λένιν.

«Ἡ Σημείωση «τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς»» στήν «Ἔκκληση πρός τούς οὐκρανούς ἐργάτες» τοῦ Ὄξεν Λόλα» γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 360). — *277.*

312 *«Γεντίνστβο»* («Ἑνότητα») νόμιμη ἐφημερίδα. Ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τήν ὁμάδα τῶν κομματικῶν μενσεβίκων μέ ἐπικεφαλῆς τόν Γκ. Β. Πλεχάνοφ καί τῶν συμφιλιωτιστῶν-μπολσεβίκων ἀπό τό Μάη ὥς τόν Ἰούνη τοῦ 1914· βγῆκαν 4 φύλλα. — *279.*

313 *«Σέβερναγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα»* («Ἐργατική Ἐφημερίδα τοῦ Βορρᾶ») — καθημερινή ἐφημερίδα τῶν μενσεβίκων λικβινταριστῶν· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη στή θέση τῆς «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα» ἀπό τίς 30 τοῦ Γενάρη (12 τοῦ Φλεβάρη) ὡς τήν 1 (14) τοῦ Μάη 1914. — *279.*

314 Ἡ συλλογή *«Νατσάλο»* («Ἀρχή») ἐκδόθηκε στό Σαράτοφ τό 1914. Πρῶτο ἄρθρο σ' αὐτή τή συλλογή ἦταν τό ἄρθρο τοῦ Ν. Βλαντίμιροφ «Συναντήσεις καί σκέψεις», στό ὁποῖο περιγράφονταν οἱ συναντήσεις μέ τούς Γκ. Β. Πλεχάνοφ, Π. Μπ. Ἀξελρόντ, Β. Ι. Λένιν, Λ. Μάρτοφ, Α. Ν. Πότρεσοφ καί Α. Μ. Γκόρκι. — *281.*

315 Πρόκειται γιά τήν καμπάνια πού ξεσήκωσε ἡ ὁμάδα «Βπεριόντ» καί ὁ Γκ. Α. Ἀλέξινσκι ἐνάντια στό μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ὀργάνωσης ἐξωτερικοῦ τοῦ ΣΔΕΚΡ Α. Β. Ἀντόνοφ (Μπρίτμαν) πού τόν κατηγοροῦσαν ὅτι κατέδοσε αὐτούς πού δικάζονταν μαζί του στήν ἀνάκριση γιά τήν ὑπόθεση τῆς ὀργάνωσης τῆς Κρονστάνδης τοῦ ΣΔΕΚΡ τοῦ 1906. Ἡ κατηγορία αὐτή ἀπορίφθηκε σάν ἀβάσιμη ἀκόμη τό 1907 μέ τήν ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς τῶν δέκα καταδίκων στά κάτεργα (μπολσεβίκων, μενσεβίκων καί ἐξωκομματικῶν), στήν ὁποία ἦταν ἔξι ἀπό αὐτούς πού δικάζονταν μαζί μέ τόν Ἀντόνοφ. Ἡ ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς τόν ἴδιο κιόλας χρόνο ἔγινε γνωστή στόν Β. Ι. Λένιν καί στήν

ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, ἡ ὁποία δέν θεωροῦσε τόν 'Αντόνοφ ἔνοχο καί δέν περιόρισε καθόλου τά δικαιώματά του σάν μέλους τοῦ κόμματος. Τό 1912-1914 ὁ 'Αλέξινσκι ἀνακίνησε ξανά τήν «ὑπόθεση» τοῦ 'Αντόνοφ μέ σκοπό νά τή χρησιμοποιήσει ἐνάντια στούς μπολσεβίκους, πού δῆθεν «κάλυπταν τόν προδότη».

Στίς 18 τοῦ 'Απρίλη (νέο ἡμερ.) 1914 ἡ ὁμάδα τοῦ Παρισιοῦ τῆς 'Οργάνωσης 'Εξωτερικοῦ τοῦ ΣΔΕΚΡ ψήφισε ἀπόφαση, στήν ὁποία ἔκφρασε τήν ἀγανάκτηση ἀπ' ἀφορμή τή συμπεριφορά τοῦ 'Αλέξινσκι καί δήλωσε ὅτι παύει νά ἔχει κάθε εἶδους σχέσεις μαζί του. Στίς 10 τοῦ 'Ιούνη 1914 ἡ ΕΟΕ στήν ἀπόφασή της κάλεσε τίς σοσιαλιστικές ὀργανώσεις τοῦ Παρισιοῦ καί ὅλα τά κομματικά κέντρα (ρωσικό καί ἐθνικό) νά ἀποκρούσουν ἀποφασιστικά τίς ἐπιθέσεις τοῦ 'Αλέξινσκι καί τῶν μελῶν τῆς ὁμάδας «Βπεριόντ», νά μήν θεωροῦν τήν ὁμάδα «Βπεριόντ» πολιτική ὀργάνωση καί νά μήν ἔχουν κανενός εἶδους σχέσεις μ' αὐτή. Στήν ἀπόφαση αὐτή τῆς ΕΟΕ στίς 20 τοῦ 'Ιούνη προσχώρησε ἡ γενική συνέλευση τῆς ὁμάδας τοῦ Παρισιοῦ τῆς 'Οργάνωσης 'Εξωτερικοῦ τοῦ ΣΔΕΚΡ. Γιά τό γεγονός αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν γράφει στήν ἔκθεση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ πρός τή σύσκεψη τῶν Βρυξελλῶν (βλ. Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 396). — *281.*

316 'Ο Β. Ι. Λένιν ἔστειλε στήν Ι. Φ. 'Αρμάντ τό γράμμα τοῦ Ο. Λόλα (Στεπανιούκ) τῆς 22 τοῦ 'Απρίλη (νέο ἡμερ.) 1914, στό ὁποῖο ὁ Λόλα ἔγραφε ὅτι συμφωνεῖ ὁλοκληρωτικά μέ τό περιεχόμενο τῆς «Ἔκκλησης πρός τούς οὐκρανούς ἐργάτες», ὅμως παρακαλοῦσε νά δημοσιευτεῖ ἐξονόματος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Πράβντα» καί ὄχι μέ τήν ὑπογραφή του. — *281.*

317 Τό *«Πρόγραμμα καί τό Καταστατικό τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ 'Εργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας»* μέ τίς ἀλλαγές πού ἔγιναν στό καταστατικό ἀπό τήν VI κομματική συνδιάσκεψη (τῆς Πράγας) τοῦ 1912 ἐκδόθηκαν ἀπό τήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ τό 1914 στό Παρίσι. — *282.*

318 Τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν εἶναι ὑστερόγραφο στό γράμμα τοῦ Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ περιοδικοῦ «Ντζβίν», στό ὁποῖο ὁ Ζηνόβιεφ ἔκανε γνωστές τίς διαπραγματεύσεις του μέ τό μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς Λ. Γιουρκέβιτς γιά τούς ὅρους ἐνδεχόμενης συνεργασίας τῶν μπολσεβίκων στό περιοδικό.

Οἱ ἐκφράσεις γιά ξεχωρισμό τῶν οὐκρανῶν ἐργατῶν σέ ἰδιαίτερη σοσιαλδημοκρατική ὀργάνωση, πού προκάλεσαν τήν ἀγανάκτηση τοῦ Λένιν, διατυπώθηκαν στόν πρόλογο τοῦ Γιουρκέβιτς στό βιβλίο τοῦ Λεβίνσκι «Δοκίμιο γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ οὐκρανικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος στή Γαλικία» (Κίεβο, 1914). Δριμύτατη κριτική τῶν ἀπόψεων τοῦ ἀστοῦ ἐθνικιστῆ Γιουρκέβιτς πάνω στό ἐθνικό ζήτημα ὁ Λένιν ἔκανε στό ἄρθρο του «Γιά τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν» (βλ. Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 314-315).

«Ντζβίν» («Καμπάνα») — μηνιαῖο νόμιμο ἀστικο-ἐθνικιστικό περιοδικό, ἔβγαινε στήν οὐκρανική γλώσσα στό Κίεβο ἀπό τό Γενάρη τοῦ 1913 ὥς τά μέσα τοῦ 1914. Συνολικά βγῆκαν 18 τεύχη. Στό περιοδικό συνεργάζονταν οἱ Β. Λεβίνσκι, Β. Βιννιτσένκο, Λ. Γιουρκέβιτς (Ριμπάλκα), Ντ. Ντοντσόφ, Σ. Πετλιούρα, Γκ. 'Αλέξινσκι, Π. 'Αξελρόντ, Λ. Τρότσκι κ.ἄ. Μόλις ἄρχισε ὁ παγκόσμιος ἰμπεριαλιστικός πόλεμος τό περιοδικό ἔπαψε νά βγαίνει. — *283.*

319 Τό τηλεγράφημα τοῦ Β. Ι. Λένιν στάλθηκε μέ τήν εὐκαιρία τῆς γιορτῆς τῆς

Ἡμέρας τοῦ Τύπου, πού καθορίστηκε νά γίνει στή δεύτερη ἐπέτειο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα», τό πρῶτο φύλλο τῆς ὁποίας βγῆκε στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη (5 τοῦ Μάη) 1912 (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σημείωση 152). — *284.*

320 Στίς 3 τοῦ Μάη (νέο ἡμερ.) 1914 ὁ Φ. Ν. Σαμόιλοφ ἔγραψε στόν Β. Ι. Λένιν γράμμα, στό ὁποῖο τόν πληροφοροῦσε ὅτι βρίσκεται στό σανατόριο τῆς πόλης Βέρνης, ὅτι ὁ γιατρός-εἰδικός γιά τίς ἀρώστιες τῶν νεύρων τόν συμβουλεύει νά ἀσχοληθεῖ λίγο μέ χειρωνακτική δουλιά.

Ὁ Γκ. Λ. Σκλόβσκι στίς 12 τοῦ Μάη ἔκανε γνωστό στόν Λένιν ὅτι βρέθηκε δουλιά γιά τόν Σαμόιλοφ στόν καθαρό ἀέρα. — *285.*

321 Στό γράμμα του τῆς 15 τοῦ Μάη (νέο ἡμερ.) 1914 ὁ Ι. Ρούντις-Γκίπσλις συμφωνοῦσε νά βγεῖ ἡ «Πράβντα» μέ πρόσθετα φύλλα, πού σκόπευαν νά ἐκδόσουν καί τά ὁποῖα θά ἦταν ἀφιερωμένα στήν κατάσταση ὁρισμένων περιοχῶν τῆς Ρωσίας καί πρότεινε νά ἐκδοθεῖ πρόσθετο φύλλο στά λεττονικά. Τόν πληροφοροῦσε ὅτι ἔστειλε τά ἄρθρα του στό λεττονικό «μαρξιστικό» περιοδικό, ὅμως δέν δημοσιεύτηκαν, γιατί στή Συντακτική ἐπιτροπή κυριαρχοῦσαν οἱ συμφιλιωτιστές, τόν ρωτοῦσε πότε θά βγεῖ τό ΚΟ ἤ «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» καί πρότεινε νά σταλεῖ ἕνα ἄρθρο γιά τό συνέδριο τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας. Ὅπως φαίνεται ἀπό τά ἑπόμενα γράμματα τοῦ Ρούντις-Γκίπσλις, δέν ἔγραψε τό ἄρθρο πού ὑποσχέθηκε.

Στήν ἐρώτηση τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τή στάση του ἀπέναντι στόν Ι. Ε. Γκέρμαν ὁ Ρούντις-Γκίπσλις ἀπάντησε ὅτι τόν θεωρεῖ ἕναν ἀπό τούς καλύτερους λεττονούς μαρξιστές. — *286.*

322 *«Τσίνια» («Zihņa»,* «Ἀγώνας») — ἐφημερίδα, κεντρικό ὄργανο τῆς λεττονικῆς σοσιαλδημοκρατίας. Ἱδρύθηκε τό Μάη τοῦ 1904. Ἔβγαινε παράνομα στή Ρίγα μέ μεγάλες διακοπές ὥς τόν Αὔγουστο τοῦ 1909 καί σέ συνέχεια στό ἐξωτερικό. Τόν Ἀπρίλη τοῦ 1917 ἡ «Zihņa» ἄρχισε νά βγαίνει νόμιμα στήν Πετρούπολη σάν κεντρικό ὄργανο τῶν μπολσεβίκων τῆς Λεττονίας, κατόπιν ἐκδιδόταν στή Ρίγα καί σέ ἄλλες πόλεις. Ἀπό τόν Αὔγουστο τοῦ 1919, μετά τήν προσωρινή νίκη τῆς ἀντεπανάστασης στή Λεττονία, ἄρχισε νά βγαίνει καί πάλι παράνομα στή Ρίγα. Μετά τή νίκη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στή Λεττονία, τόν Ἰούνη τοῦ 1940, ἡ ἐφημερίδα ἔγινε ὄργανο τῆς ΚΕ τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Λεττονίας καί τοῦ Ἀνωτάτου Σοβιέτ τῆς ΣΣΔ Λεττονίας. — *286.*

323 Ὅπως φαίνεται, πρόκειται γιά τό δεύτερο τόμο τοῦ βιβλίου τοῦ Ν. Ρουμπάκιν «Ἀνάμεσα στά βιβλία», γιά τό ὁποῖο ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε βιβλιοκρισία πού δημοσιεύτηκε στό περιοδικό «Προσβεστσένιγε», τεῦχ. 4 τοῦ Ἀπρίλη 1914 (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 111-114). Ὅπως φαίνεται ἀπό τό γράμμα, τόν πρῶτο τόμο ὁ Λένιν δέν τόν εἶχε. — *288.*

324 Πρόκειται γιά τή μετάβαση στό Διεθνές σοσιαλιστικό συνέδριο πού ἔπρεπε νά συνέλθει στή Βιέννη τόν Αὔγουστο τοῦ 1914. — *288.*

325 Ἡ ἡμερομηνία «19/V» σβήστηκε ἀπό τήν Ν. Κ. Κρούπσκαγια καί μπῆκε ἡ ἡμερομηνία ἀποστολῆς τοῦ γράμματος — «4/VI», καί στά πλαίσια γράφτηκε: «Γιά (μιά λέξη πολύ σβησμένη — *Ἡ Σύντ.)* **ἐπεῖγον»**. Στό γράμμα ὑπάρχει τό

ὑστερόγραφο τῆς Κρούπσκαγια: «Ἐξαιτίας «τοῦ νομοσχεδίου» τό γράμμα ἔμεινε χωρίς νά σταλεῖ δυό ἑβδομάδες. Πήρατε ἄραγε τό προηγούμενο γράμμα πού στάλθηκε στήν ἴδια διεύθυνση; Γιά ποιό λόγο δέν ἀπαντήσατε; Θερμό χαιρετισμό!». — *288.*

326 Πρόκειται γιά τήν μπροσούρα τοῦ Σ. Γκ. Σαουμιάν «Γιά τήν ἐθνικο-πολιτιστική αὐτονομία» πού τήν ἔγραψε στήν ἀρμενική γλώσσα τό 1913. Ἡ μπροσούρα ἦταν ἀπάντηση στό ἄρθρο τοῦ ἀρμένιου ἀστοῦ ἐθνικιστῆ Ντ. Ἀνανούν (Ἄν) «Τό ἐθνικό ζήτημα καί ἡ δημοκρατία».

Στό περιοδικό «Προσβεστσένιγε» δέν δημοσιεύτηκε ἀνακοίνωση ἀπομέρους τοῦ συγγραφέα γιά τό περιεχόμενο τῆς μπροσούρας. Τή μετάφραση τῆς μπροσούρας τοῦ Σαουμιάν βλ. Σ. Γκ. Σαουμιάν. Ἐκλεκτά ἔργα σέ δυό τόμους, τόμ. 1ος, 1957, σελ. 417-460. — *288.*

327 Τό ἀναφερόμενο στό γράμμα σχέδιο νόμου ἀποτέλεσε τή βάση τοῦ *«Σχεδίου Νόμου γιά τήν ἰσοτιμία τῶν ἐθνῶν καί τήν προστασία τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐθνικῶν μειονοτήτων»* πού ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 135-137). Τό σχέδιο προοριζόταν γιά νά ὑποβληθεῖ ἀπό τήν μπολσεβίκικη ὁμάδα στήν IV Κρατική δούμα. Δέν κατορθώθηκε νά ὑποβληθεῖ τό νομοσχέδιο στή Δούμα. — *291.*

328 Στίς 12 τοῦ Μάη (νέο ἡμερ.) 1914 ὁ Α. Α. Τρογιανόβσκι ἔγραψε γράμμα στόν Β. Ι. Λένιν στό ὁποῖο ἔβαζε ζήτημα νά τακτοποιηθεῖ ἡ δουλιά στή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ περιοδικοῦ «Προσβεστσένιγε» καί πρότεινε ἕνα σχέδιο «κανονισμοῦ» γιά τήν ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς αὐτῆς.

Τό ἄρθρο τοῦ Τρογιανόβσκι γιά τό ἐθνικό ζήτημα δέν ἐμφανίστηκε στό «Προσβεστσένιγε». — *292.*

329 Στό περιοδικό «Μπορμπά» ὁ Μ. Ν. Ποκρόβσκι δημοσίευσε μιά σειρά μελέτες «Ἀπό τήν ἱστορία τῶν κοινωνικῶν τάξεων στή Ρωσία» (βλ. τά τεύχη 1-2, 4-5, 7-8, Φλεβάρης-Μάρτης, Ἀπρίλης-Μάης, Ἰούλης τοῦ 1914). — *292.*

330 Πρόκειται γιά τή συνεργασία τῶν Λ. Μάρτοφ, Φ. Ι. Ντάν καί Γκ. Β. Πλεχάνοφ στό περιοδικό «Σοβρεμέννικ». — *293.*

331 Τό Μάη τοῦ 1914 ὁ Ρ. Β. Μαλινόβσκι, φοβούμενος νά μήν ξεσκεπαστεῖ κατάθεσε τήν πληρεξουσιότητα τοῦ βουλευτῆ καί ἔφυγε στό ἐξωτερικό. Μετέπειτα ἐξακριβώθηκε ὅτι ὁ Μαλινόβσκι ἦταν προβοκάτορας. Τό 1918 μέ ἀπόφαση τοῦ Ἀνωτάτου δικαστηρίου τῆς ΠΚΕΕ ὁ Μαλινόβσκι τουφεκίστηκε. — *293.*

332 Πρόκειται γιά τό μυθιστόρημα τοῦ οὐκρανοῦ συγγραφέα, ἀστοῦ ἐθνικιστῆ Β. Βιννιτσένκο «Ὑποθῆκες τῶν πατέρων». — *294.*

333 Ἐννοεῖται ἡ «ἑνωτική» σύσκεψη τῶν Βρυξελλῶν, πού συγκάλεσε ἡ Ἐκτελεστική ἐπιτροπή τοῦ ΔΣΓ στίς 16-18 τοῦ Ἰούλη (νέο ἡμερ.) 1914. Λεπτομερειακά γιά τή σύσκεψη βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σημείωση 142. — *297.*

334 Μέ ἐπιμονή τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ ἡ «πολωνική ἀντιπολίτευση» (Γ. Σ. Γκανέ-

τσκι, Α. Μ. Μαλέτσκι κ.ά.) κλήθηκε ἀπό τό ΔΣΓ στήν «ἑνωτική» σύσκεψη τῶν Βρυξελλῶν. — *299.*

335 Ἐννοοῦνται τά πρακτικά τοῦ τέταρτου (Ἑνωτικοῦ) συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἔγινε τόν Ἀπρίλη-Μάη τοῦ 1906 στή Στοκχόλμη.

Στό περιοδικό «Νάσα Ζαριά», τεῦχ. 3 τοῦ Μάρτη 1914 δημοσιεύτηκαν ἄρθρα τῶν Φ. Α. Μπούλκιν καί Λ. Μάρτοφ πού στρέφονταν κατά τῶν μπολσεβίκων. Δριμύτατη κριτική τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Μπούλκιν καί Μάρτοφ ὁ Λένιν ἔκανε στά ἄρθρα του «Ἡ ἰδεολογική πάλη μέσα στό ἐργατικό κίνημα», «Ὁ Πλεχάνοφ πού δέν ξέρει τί θέλει», «Ἡ παραβίαση τῆς ἑνότητας πού καλύπτεται μέ κραυγές γιά ἑνότητα», «Οἱ μέθοδοι πάλης τῆς ἀστικῆς διανόησης ἐνάντια στούς ἐργάτες» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 131-134, 167-170, 183-206, 322-354). — *299.*

336 Πρόκειται γιά τούς ἀντιπροσώπους στή Διεθνή σοσιαλιστική συνδιάσκεψη τῶν γυναικῶν στή Βιέννη, πού ὁρίστηκε νά γίνει τόν Αὔγουστο τοῦ 1914, ὅμως λόγω τοῦ πολέμου ἔγινε μόνο στίς 26-28 τοῦ Μάρτη 1915 στή Βέρνη. — *303.*

337 *«Στόικαγια Μίσλ»* («Ἀκλόνητη Σκέψη») — μιά ἀπό τίς ὀνομασίες τῆς ἀριστερῆς ναροντνικιστικῆς (ἐσέρικης) ἐφημερίδας «Τρουντοβόι Γκόλος». Ἔβγαινε στήν Πετρούπολη τό 1914 τρεῖς φορές τήν ἑβδομάδα. — *307.*

338 Στίς 4 (17) τοῦ Ἀπρίλη 1914 στήν Πετρούπολη μέ ἔκκληση τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ ἔγινε διαδήλωση πού ἀποτελοῦσε ἀπάντηση στό λοκάουτ πού κήρυξαν οἱ ἐργοστασιάρχες τῆς Πετρούπολης. Ἡ διαδήλωση εἶχε συνδυαστεῖ μέ τή δεύτερη ἐπέτειο τῶν αἱματηρῶν γεγονότων στό Λένα. Τήν ἡμέρα αὐτή δημοσιεύτηκε στήν «Πούτ Πράβντι» ἕνα ἄρθρο τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς, τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Γιά τίς μορφές τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος (Λοκάουτ καί μαρξιστική τακτική)» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 56-59). Στήν ἔκθεση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στή σύσκεψη τῶν Βρυξελλῶν ὁ Λένιν ἀσχολήθηκε ἰδιαίτερα μέ τή σημασία τῆς διαδήλωσης αὐτῆς καί ξεσκέπασε τή συμπεριφορά τῶν λικβινταριστῶν (βλ. στό ἴδιο, σελ. 379-383). — *307.*

339 Πρόκειται γιά τήν ἔκθεση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ πού συντάχθηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν γιά τήν «ἑνωτική» σύσκεψη τῶν Βρυξελλῶν. Ἡ ἔκθεση μέ ἐπιστολή τοῦ Λένιν διαβάστηκε στή σύσκεψη ἀπό τήν Ι. Φ. Ἀρμάντ (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 363-407). — *307.*

340 Τό γράμμα τοῦ Κάουτσκι ἐνάντια στή Ρόζα Λούξεμπουργκ ἀπ' ἀφορμή τόν ἀπολογισμό γιά τή συνεδρίαση τοῦ ΔΣΓ δημοσιεύτηκε στό κεντρικό ὄργανο τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας στήν ἐφημερίδα «Vorwärts», ἀρ. φύλ. 339 τῆς 24 τοῦ Δεκέμβρη (νέο ἡμερ.) 1913 καί ἀναδημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Προλετάρσκαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 12 τῆς 20 τοῦ Δεκέμβρη (παλιό ἡμερ.) 1913 μέ ἐπίλογο γραμμένο ἀπό τόν Λένιν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 24ος, σελ. 250-251). Τό γράμμα τοῦ Κάουτσκι ἦταν ἀπάντηση στό γράμμα τῆς Ρόζας Λούξεμπουργκ πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Vorwärts». — *311.*

341 *«Τρουντοβάγια Πράβντα»* («Ἐργατική Πράβντα») — ἕνας ἀπό τούς τίτλους, μέ

τόν όποῖο ἔβγαινε ἡ διωκόμενη ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση μπολσεβίκικη ἐφημερίδα «Πράβντα» ἀπό τίς 23 τοῦ Μάη (5 τοῦ Ἰούνη) ὥς τίς 8 (21) τοῦ Ἰούλη 1914. Βγῆκαν 35 φύλλα. — *313.*

342 Στήν ἀπόφαση τῆς VI Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ «Γιά τήν ἀνακήρυξη τῆς συνδιάσκεψης» (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 139-141). — *315.*

343 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τῆς VI συνδιάσκεψης (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ «Γιά τό χαρακτήρα καί τίς ὀργανωτικές μορφές τῆς κομματικῆς δουλιᾶς» καί τήν ἀπόφαση τῆς σύσκεψης τῆς Κρακοβίας («τοῦ Φλεβάρη») τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ τή συμμετοχή κομματικῶν στελεχῶν πού ἔγινε τό 1913 «Συγκρότηση τῆς παράνομης ὀργάνωσης» (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 150-151 καί τόμ. 22ος, σελ. 270-272). — *315.*

344 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τῆς σύσκεψης τῆς Κρακοβίας («τοῦ Φλεβάρη») τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ τή συμμετοχή κομματικῶν στελεχῶν, πού ἔγινε τό 1913 «Γιά τή στάση ἀπέναντι στό λικβινταρισμό καί τήν ἑνότητα» (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 275-277). — *315.*

345 Ὁ Γ. Σ. Γκανέτσκι καί ὁ Α. Μ. Μαλέτσκι ἦταν ἀντιπρόσωποι στήν «ἑνωτική» σύσκεψη τῶν Βρυξελλῶν ἀπό τή λεγόμενη «ροζλαμοφική» ἀντιπολίτευση τῆς ΣΔΒΠ καί Λ. Ἕνα ἀπό τά διαφιλονικούμενα ζητήματα ἀνάμεσα στήν Κεντρική Διοίκηση τοῦ Πολωνικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Κόμματος, στό όποῖο ἀνῆκε ὁ Τίσκα, καί στούς «ροζλαμοφικούς» ἦταν τό ζήτημα τῆς στάσης ἀπέναντι στούς λικβινταριστές καί τό ΠΠΣ. Ὁ Β. Ι. Λένιν καταδίκασε ἀποφασιστικά τήν πολιτική τῆς Κεντρικῆς Διοίκησης καί μέ συμπάθεια φερόταν ἀπέναντι στούς «ροζλαμοφικούς». — *318.*

346 Ἀνάμεσα στίς 12 καί 19 τοῦ Ἰούλη (νέο ἡμερ.) 1914 στό Πορόνιν γίνονταν συνεδριάσεις τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν, μέ τή συμμετοχή τῶν Γκ. Ι. Πετρόβσκι, Α. Σ. Κισελιόφ, Ν. Π. Γκλέμποφ-Ἀβίλοφ καί τῆς Α. Ν. Νικηφόροβα πού ἦρθαν ἀπό τή Ρωσία. Οἱ συνεδριάσεις ἦταν ἀφιερωμένες κυρίως στό ζήτημα τῆς προετοιμασίας τοῦ κομματικοῦ συνεδρίου — γιά τό χρόνο σύγκλησής του, μέ τό πῶς θά περάσουν οἱ ἀντιπρόσωποι τά σύνορα κτλ. — *318.*

347 Τόν Αὔγουστο τοῦ 1914 σχεδιαζόταν νά συγκληθεῖ τακτικό συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ. Οἱ μπολσεβίκοι ἔκαναν μεγάλη δουλιά γιά τήν προετοιμασία τοῦ συνεδρίου. Κατά τά τέλη τοῦ Ἰούλη ἕνα μεγάλο μέρος τῶν ἀντιπροσώπων εἶχαν ἐκλεγεῖ, οἱ ἐντολές εἶχαν ἐπεξεργαστεῖ, τά πληρεξούσια εἶχαν συγκεντρωθεῖ. Εἶχε τελειώσει ἐπίσης καί ἡ ὀργάνωση τῆς τεχνικῆς προετοιμασίας — οἱ τόποι συναντήσεων, τά δρομολόγια, καί τά διαβατήρια. Ὅμως ὁ παγκόσμιος πόλεμος πού ἄρχισε ἐμπόδισε τή σύγκληση τοῦ συνεδρίου. — *318.*

348 Πρόκειται γιά τή σύσκεψη πού συγκάλεσαν τό 1914 ἡ ΟΕ, οἱ ὁμάδες «Βπεριόντ» καί «Γεντίνστβο», ἡ Μπούντ, ἡ Κεντρική Διοίκηση τοῦ ΣΔΒΠ καί Λ, τό ΠΠΣ καί ἄλλες ὀργανώσεις. — *319.*

349 Στίς 4 τοῦ Ἰούλη 1914 στήν ἐφημερίδα «Τρουντοβάγια Πράβντα», ἀρ. φύλλου

32, δημοσιεύτηκε ή άπόφαση «Γιά τήν τρέχουσα στιγμή καί τήν ένότητα» μέ τήν ύπογραφή «Τό καθοδηγητικό δργανο τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας» (ΚΕ τῆς ΣΔΠΛ). Ἡ ἀπόφαση, ἀφοῦ ὑπογράμμισε «τήν ἀνάγκη τῆς ἑνότητας τῶν δυνάμεων καί τῆς δράσης τῆς ἐργατικῆς τάξης», σάν βάρη τῆς ἑνότητας ἔβαλε τά παρακάτω: 1) «ἀκουτσούρευτες διεκδικήσεις»· 2) ἀναγνώριση τοῦ παράνομου κόμματος· 3) ἑνότητα ἀπό τά κάτω· 4) «ἀναγνώριση τῆς δημοκρατικῆς πλειοψηφίας καί ὄχι ὁμοσπονδία»· 5) πάλη «ἐνάντια στούς λικβινταριστές τόσο ἀπό τά δεξιά, ὅσο καί ἀπό τά ἀριστερά». — *319.*

350 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἀπόφαση «Γιά τήν ἀπουσία ἀπό τή γενική κομματική συνδιάσκεψη ἀντιπροσώπων τῶν ἐθνικῶν κέντρων», πού ψήφισε ἡ VI Πανρωσική συνδιάσκεψη (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 141-142). — *320.*

351 Πρόκειται γιά τό «Σχέδιο τῶν ὅρων συνένωσης τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Λεττονίας μέ τό ΣΔΕΚΡ» πού ψηφίστηκε στό IV (Ἑνωτικό) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ τόν Ἀπρίλη-Μάη τοῦ 1906 στή Στοκχόλμη (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, 1954, σελ. 133-134). — *320.*

352 Πρόκειται γιά τή μενσεβίκικη-λικβινταριστική «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα» πού ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό Μάη ὥς τόν Ἰούλη τοῦ 1914. — *321.*

353 Ἡ πολωνική ἀντιπολίτευση πού πῆγε στή συνδιάσκεψη τῶν Βρυξελλῶν μαζί μέ τούς μπολσεβίκους καί τούς λεττονούς σοσιαλδημοκράτες, ψήφισε στήν τελευταία συνεδρίαση τήν ἀπόφαση τοῦ Διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ γραφείου, τήν ὁποία ἐπεξεργάστηκε ὁ Κ. Κάουτσκι (βλ. γι' αὐτό: Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 431, 432-433). — *321.*

354 *Ἐπαναστατικές μέρες στή Ρωσία* — μέρες ἀπεργιῶν καί διαδηλώσεων πού ἔγιναν στήν Πετρούπολη, στό Μπακού, στή Ρίγα καί σέ ἄλλες πόλεις στή διάρκεια τοῦ Ἰούλη 1914. — *322.*

355 *«Berliner Tageblatt und Handelszeitung»* («Καθημερινό Δελτίο τοῦ Βερολίνου καί Ἐμπορική Ἐφημερίδα») — γερμανική ἀστική ἐφημερίδα· ἔβγαινε ἀπό τό 1872 ὥς τό 1939. — *322.*

356 Σέ ἀπάντηση στό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν τό ἐκδοτικό Γκρανάτ στίς 12 τοῦ Ἰούλη (παλιό ἡμερ.) 1914 τοῦ ἔκανε γνωστό τά παρακάτω: «Συνδέοντας ἀκριβῶς μ' αὐτό τό ἄρθρο πολλές σπουδαῖες πλευρές γιά ὅλο τό χαρακτήρα τοῦ Λεξικοῦ, δέν μποροῦμε νά συμφωνήσουμε μέ μιά ἀδιάφορη-μέση ἑρμηνεία τοῦ θέματος αὐτοῦ, ἐπιδιώκουμε ἐπίμονα ὅλο τόν καιρό γιά τό θέμα αὐτό ἐπιστημονικά σοβαρή καί καλή ἐπεξεργασία... Ἀπαριθμώντας ὄχι μόνο τούς ρώσους, ἀλλά καί τούς ξένους, δέν μποροῦμε νά βροῦμε συγγραφέα. Σᾶς παρακαλοῦμε πάρα πολύ νά μείνει γιά Σᾶς τό ἄρθρο αὐτό... Συμφωνᾶμε... γιά σημαντική παράταση: μέχρι τίς 15 τοῦ Αὐγούστου... Θά θέλαμε ἀκόμη μιά φορά νά Σᾶς παρακαλέσουμε ἐπίμονα νά μήν ἀρνηθεῖτε τό ἄρθρο, βλέποντας μαζί μέ μᾶς σέ ἕνα τέτιο ἄρθρο μιά δουλιά πολύτιμη καί ἀναγκαία». (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *325.*

357 *«Ραμπότσι»* («Ἐργάτης») — ἕνας ἀπό τούς τίτλους, μέ τούς ὁποίους ἔβγαινε ἡ διωκόμενη ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση μπολσεβίκικη «Πράβντα» ἀπό τίς 22 τοῦ Ἀπρίλη (5 τοῦ Μάη) ὥς τίς 7 (20) τοῦ Ἰούλη 1914. Βγῆκαν 9 φύλλα. — *326.*

358 Ἀπαντώντας στά ζητήματα τοῦ Λένιν, πού ἔβαλε στό γράμμα του ὁ Ι. Ρούντις-Γκίπσλις στίς 29 τοῦ Ἰούλη 1914 ἔγραφε ὅτι στούς λεττονούς ὑπάρχει πραγματικά «ἀριστερή ἀντιπολίτευση» στή λεττονική ΚΕ καί αὐτός, ὁ Γκίπσλις, εἶναι ὀπαδός της· οἱ ἐκδηλώσεις τῆς ἀντιπολίτευσης ἐνάντια στήν ΚΕ εἶναι αὐστηρά νομιμόφρονες, ἡ λεττονική ΚΕ ἀριστερίζει. Ὁ Γκίπσλις πληροφοροῦσε ὅτι ὄχι μόνο ἡ 4η ἀχτίδα τῆς Ρίγας, ἀλλά καί ὅλοι οἱ συνειδητοί λεττονοί ἐργάτες θεωροῦν ἀπαραίτητο νά ἀποκαταστήσουν πιό στενές σχέσεις μέ τή Ρωσική ΚΕ, ὅτι ἡ Μπούντ ἀνάμεσα στούς λεττονούς ἐργάτες ἔχει ἐντελῶς ἀσήμαντη ἐπιρροή καί ἡ πλειοψηφία τους «πάντα θά ὑποστηρίζει τή δραστήρια καί ἀμείλικτη πάλη τῶν ρώσων συντρόφων ἐνάντια στούς ὀπαδούς τοῦ χωριστικοῦ κινήματος, τούς ἐθνικιστές καί τούς ὀπορτουνιστές, ὅποιοι καί ἄν εἶναι αὐτοί». Ὁ Γκίπσλις ἔγραφε ὅτι πῆρε τούς «14 ὅρους» πού διατύπωσε ὁ Λένιν γιά τήν «ἑνωτική» σύσκεψη τῶν Βρυξελλῶν. — *328.*

359 Ἡ 4η ἀχτίδα τῆς ὀργάνωσης Ρίγας τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας ἦταν ἡ μεγαλύτερη στή Ρίγα. Τήν ἄνοιξη καί τό καλοκαίρι τοῦ 1914 γίνονταν συνδιασκέψεις καί συνελεύσεις τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων τῆς ΣΔΠΛ. Ἡ 4η ἀχτίδα τῆς ὀργάνωσης Ρίγας καί ἄλλες τοπικές ὀργανώσεις ἐκφράστηκαν ὑπέρ τῆς ἕνωσης τῆς ΣΔΠΛ μέ τό ΣΔΕΚΡ ἀμέσως καί χωρίς κανένα ὅρο. — *329.*

360 Πρόκειται γιά τήν «Ἀπόφαση γιά τό ἐθνικό ζήτημα» πού ψηφίστηκε στή σύσκεψη τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ τή συμμετοχή κομματικῶν στελεχῶν πού ἔγινε τό καλοκαίρι τοῦ 1913 (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 24ος, σελ. 59-61). — *329.*

361 Ὅπως φαίνεται, ἡ τηλεγραφική ἀπάντηση ἦταν ἀπαραίτητη στόν Β. Ι. Λένιν, γιατί, στήν περίπτωση αὐτή πού ἦταν ἀδύνατο στόν Φ. Ν. Σαμόιλοφ νά πάει στό συνέδριο, προλάβαινε νά καλέσει γιά συμμετοχή στό συνέδριο κανέναν ἄλλον ἀπό τή Ρωσία. — *331.*

362 Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ «Νέα ἄνοδος», πού δημοσιεύτηκε στό φυλλάδιο τῶν παρισινῶν ὁμάδων τῶν μενσεβίκων καί τῶν συμφιλιωτιστῶν «Ζά Πάρτιγιου», ἀρ. φύλ. 5. Στή «Vorwärts», ἀρ. φύλ. 59 τῆς 1 τοῦ Μάρτη 1914 δημοσιεύτηκε ἡ μετάφραση τοῦ πρώτου μέρους τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ. — *332.*

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Α

* Τά ὑπογραμμισμένα στήν παρένθεση εἶναι τά πραγματικά ὀνοματεπώνυμα.

Γ

Γκολοστσέκιν, Φ. Ι. (Φράμ) (1876-1941) — μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1903. Ἔκανε κομματική δουλιά στήν Πετρούπολη, στήν Κρονστάνδη, στό Σεστρορέτσκ, στή Μόσχα καί σέ ἄλλες πόλεις. Ἐπανειλημμένα ὑποβλήθηκε σέ διώξεις ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση. Πῆρε δραστήριο μέρος στήν ἐπανάσταση 1905-1907. Ἀπό τό 1906 — μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ. Τό 1909 ἦταν μέλος τῆς κομματικῆς ἐπιτροπῆς Μόσχας. Τό 1912 στήν VI συνδιάσκεψη (τῆς Πράγας) ἐκλέχτηκε στήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση — σέ ὑπεύθυνη κομματική καί σοβιετική δουλιά: γραμματέας τῆς Ἐπιτροπῆς περιοχῆς Οὐραλίων καί μέλος τοῦ Γραφείου Σιβηρίας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), πρόεδρος τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Σαμάρας, γραμματέας τῆς Ἐπιτροπῆς περιοχῆς Καζαχστάν τοῦ ΠΚΚ (μπ). Ἀπό τό 1933 — ἀρχιδιαιτητής τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς ΕΣΣΔ. — *152.*

Γκόριεφ, Μπ. Ι. (Γκόλντμαν, Μπ. Ι., Ἰγκόρεφ, Ἴγκορ) (1874-1937) — σοσιαλδημοκράτης. Τό 1905 — μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ, μπολσεβίκος. Τό 1907 προσχώρησε στούς μενσεβίκους. Συνεργάστηκε στά ὄργανα τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν, στήν ἐφημερίδα «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» καί στό περιοδικό «Νάσα Ζαριά». Τό 1912 πῆρε μέρος στήν ἀντικομματική συνδιάσκεψη τοῦ Αὐγούστου στή Βιέννη. Τόν Αὔγουστο τοῦ 1920 δήλωσε ὅτι ἀποχωρεῖ ἀπό τή μενσεβίκικη ὀργάνωση. Ἀργότερα ἀσχολοῦνταν μέ τήν παράδοση μαθημάτων σέ μιά σειρά ἀνώτερα ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα. — *17, 35.*

Γκόριν (Γκάλκιν), Β. Φ. (1863-1925) — ἐπαγγελματίας ἐπαναστάτης, μπολσεβίκος. Πολύ καιρό ἔζησε ἐμιγκρές στή Γενεύη. Τό 1917 ἐπέστρεψε στή Ρωσία. Στά 1918-1920 ἔκανε πολιτική δουλιά στόν Κόκκινο Στρατό. Ἀπό τό 1920 δούλευε στή Γενική στρατιωτική ἐκπαίδευση. — *39, 96.*

Γκόρκι, Μαξίμ (Πεσκόφ, Α. Μ.) (1868-1936) — μεγάλος προλεταριακός συγγραφέας, θεμελιωτής τοῦ σοσιαλιστικοῦ ρεαλισμοῦ, γενάρχης τῆς Σοβιετικῆς λογοτεχνίας. — *1-2, 3-5, 11-14, 31-32, 33-34, 37-38, 44-48, 80-81, 83-85, 88, 97, 100, 103, 105-106, 116, 137-138, 139-142, 143, 150, 152-155, 160-163, 168, 170-171, 180-181, 198, 199-200, 202, 204-205, 210-211, 224, 226-229, 229-230, 230-233.*

Γκόρτερ (Gorter), *Χέρμαν* (1864-1927) — ὀλλανδός σοσιαλδημοκράτης, δημοσιολόγος. Τό 1907 ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἱδρυτές τῆς ἐφημερίδας «De Tribune» («Τό Βῆμα») — ὀργάνου τῆς ἀριστερῆς πτέρυγας τοῦ Ὀλλανδικοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος πού διαμορφώθηκε τό 1909 σέ Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Ὀλλανδίας (κόμμα τῶν «τριμπουνιστῶν»). Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου — διεθνιστής, ὀπαδός τῆς «ἀριστερᾶς τοῦ Τσίμμερβαλντ». Στά 1918-1921 ἀνῆκε στό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Ὀλλανδίας καί ἔπαιρνε μέρος στή δουλιά τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς· κρατοῦσε ὑπεραριστερή, σεχταριστική στάση. Τό 1921 ἀποχώρησε ἀπό τό Κομμουνιστικό κόμμα καί ὕστερα ἀποσύρθηκε ἀπό τήν ἐνεργό πολιτική δράση. — *251.*

Γκούλικο. — *263.*

Γκούρβιτς, Ι. Α. (1860-1924) — οἰκονομολόγος. Τό 1881 ἐξορίστηκε στή Σιβηρία γιά τήν ὑπόθεση τοῦ τυπογραφείου τῶν ναρόντνικων. Ὅταν γύρισε ἀπό τήν ἐξορία ἔκανε ἐπαναστατική προπαγάνδα ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί ἦταν ἕνας

Ε

Στό ἐπαναστατικό κίνημα πῆρε μέρος ἀπό τό 1886. Στά 1900-1905 δούλευε στίς ὀργανώσεις τῆς «Ἴσκρα», στίς μπολσεβίκικες παράνομες ἐφημερίδες. Ἔπαιρνε δραστήριο μέρος στήν ἔκδοση τῶν ἐργασιῶν τοῦ Β. Ι. Λένιν. Ἔκανε ἐπαναστατική δουλιά στή Μόσχα, στό Σαράτοφ, στήν Πετρούπολη. Στά 1912-1914 συνεργαζόταν στά μπολσεβίκικα ὄργανα «Πράβντα», «Προσβεστσένιγε», «Ραμπότνιτσα». Συνελήφθη ἐπανειλημμένα. Τό 1917 ἦταν γραμματέας τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» καί διευθυντής τοῦ περιοδικοῦ «Τκάτς» («Ὑφαντουργός»). Στά 1918-1921 δούλευε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας. Πῆρε δραστήριο μέρος στήν ὀργάνωση τοῦ Ἰνστιτούτου Λένιν, καί ἦταν ἐπιστημονικός συνεργάτης του. Ἔγραψε μιά σειρά ἀναμνήσεις γιά τόν Β. Ι. Λένιν καί ἄλλες φιλολογικές ἐργασίες. — *263-264.*

Ἔνγκελς (Engels), *Φρίντριχ* (1820-1895) — ἕνας ἀπό τούς θεμελιωτές τοῦ ἐπιστημονικοῦ κομμουνισμοῦ, ἀρχηγός καί δάσκαλος τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου, φίλος καί συναγωνιστής τοῦ Κ. Μάρξ (βλ. τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Φρίντριχ Ἔνγκελς». Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμος 2ος, σελ. 1-14). — *234.*

Ἐνουκίτζε, Α. Σ. (Ἀβέλ) (1877-1937) — μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1898, μπολσεβίκος. Ἔκανε κομματική δουλιά στήν Τιφλίδα, στό Μπακού, στό Ροστόβ τοῦ Ντόν, στήν Πετρούπολη καί σέ ἄλλες πόλεις. Ἐπανειλημμένα ὑποβλήθηκε σέ διώξεις ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση. Τό 1910 δούλεψε στήν ὀργάνωση τοῦ Μπακοῦ, ἦταν μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Μπακοῦ. Τό 1911 πιάστηκε καί φυλακίστηκε ὥς τόν Ἰούλη τοῦ 1912. Μετά τήν ἀποφυλάκισή του δούλεψε στήν Πετρούπολη ὥς τό 1914.

Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση — στό στρατιωτικό τμῆμα τῆς ΠΚΕΕ, ἀπό τό 1918, γραμματέας τῆς ΠΚΕΕ, ἀπό τό 1923 ὥς τό Μάρτη τοῦ 1935 — γραμματέας τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ. Στά συνέδρια XIII, XIV, XV καί XVI ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕΕ, καί στό XVII συνέδριο τοῦ κόμματος ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΠΚΚ (μπ). — *44, 197, 208, 209, 303.*

Ἐρμολάγεφ, Κ. Μ. (Ρομάν) (1884-1919) — σοσιαλδημοκράτης, μενσεβίκος. Στά 1904-1905 δούλευε στήν Πετρούπολη καί στό λεκανοπέδιο τοῦ Ντονιέτς. Ἀντιπρόσωπος στό V συνέδριο (τοῦ Λονδίνου) τοῦ ΣΔΕΚΡ· βγῆκε στήν ΚΕ ἀπομέρους τῶν μενσεβίκων. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης ἔγινε λικβινταριστής. Τό 1910 ἦταν ἕνας ἀπό τούς 16 μενσεβίκους πού ὑπόγραψαν τό «Ἀνοιχτό γράμμα» γιά τή διάλυση τοῦ κόμματος. Τό 1917 ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ τοῦ κόμματος τῶν μενσεβίκων καί ἦταν μέλος τῆς ΠΚΕΕ τῆς πρώτης περιόδου. — *17.*

Ζ

Ζαγκόρσκι (Λουμπότσκι), Β. Μ. (1883-1919) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ μπολσεβίκικου κόμματος. Στό ἐπαναστατικό κίνημα πῆρε μέρος ἀπό τό 1902. Ἔκανε ἐπαναστατική δουλιά στό Νίζνι Νόβγκοροντ, στό Σόρμοβο. Τό 1904 κατέφυγε στή Γενεύη. Τό 1905-1908 ἔκανε κομματική δουλιά στή Μόσχα. Τό 1910, ὕστερα ἀπό δίχρονη παραμονή στό Λονδίνο, ἐπέστρεψε στή Ρωσία, ὅμως γρήγορα ἀναγκάστηκε νά φύγει ξανά στό ἐξωτερικό. Διαμένοντας στή Λειψία, δούλευε ἐκτελώντας τίς ἐντολές τοῦ μπολσεβίκικου κέντρου. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση δούλευε στή Σοβιετική πρεσβεία στό Βερολίνο. Τόν

I

ραπείας ἀσθενειῶν τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος καί παθήσεων τοῦ θυρεοειδῆ ἀδένα καί εἰδικότερα τῆς βασεδωφείου ἀρώστιας. — *179, 201, 204, 205.*

Κράς — βλ. Πολετάγεφ, Ν. Γκ.

Κράσιν, Λ. Μπ. (Νικίτιτς) (1870-1926) — στό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα πῆρε μέρος ἀπό τή δεκαετία 1890-1900. Μετά τό ΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ μπολσεβίκος. Πῆρε δραστήριο μέρος στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση. Στό ΙΙΙ καί IV συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ, στό V συνέδριο — ἀναπληρωματικό μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ. Τό 1908 κατέφυγε στό ἐξωτερικό. Ἕνα ὁρισμένο διάστημα ἀνῆκε στήν ἀντικομματική ὁμάδα «Βπεριόντ». Ἀργότερα ἀποσύρθηκε ἀπό τήν πολιτική, δούλευε μηχανικός στό ἐξωτερικό καί στή Ρωσία. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση κατεῖχε μιά σειρά ὑπεύθυνες θέσεις. — *10, 22.*

Κρεστίνσκι, Ν. Ν. (Μπόριν) (1883-1938) — μέλος τοῦ κόμματος ἀπό τό 1903. Ἀπό τό 1907 — δούλευε στήν Πετρούπολη, στό συνδικαλιστικό κίνημα, στίς ὁμάδες τῆς Δούμας καί στόν μπολσεβίκικο τύπο. Τό 1917 ἦταν ἀντιπρόεδρος τῆς Κομματικῆς Ἐπιτροπῆς περιοχῆς Αἰκατερινμπούργκ, καί μετά πρόεδρος τῆς Κομματικῆς Ἐπιτροπῆς περιοχῆς Οὐραλίων. Στά 1918-1921 δούλευε Λαϊκός ἐπίτροπος Οἰκονομικῶν τῆς ΣΟΣΔΡ, γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). Ἀργότερα ἦταν πρεσβευτής τῆς ΕΣΣΔ στή Γερμανία καί ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου τῶν Ἐξωτερικῶν. — *214.*

Κριλένκο, Ν. Β. (Ἀμπράμτσικ) (1885-1938) — μέλος τοῦ μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1904. Τό 1907 ἀποχώρησε ἀπό τή σοσιαλδημοκρατία, ἔβγαλε τό βιβλίο «Ἀναζητώντας τήν «Ὀρθοδοξία»» (κυκλοφόρησε τήν ἄνοιξη τοῦ 1909) πού εἶχε συνδικαλιστική παρέκκλιση. Ἀπό τό 1911, δούλευε ξανά στήν μπολσεβίκικη ὀργάνωση, συνεργαζόταν στή «Ζβεζντά» καί κατόπιν στήν «Πράβντα», τοῦ ἀνατέθηκε ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή δουλιά στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας. Τό Δεκέμβρη τοῦ 1913 πιάστηκε. Πῆρε ἐνεργό μέρος στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Συμμετεῖχε στήν πρώτη Σοβιετική κυβέρνηση σάν μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τίς ὑποθέσεις τοῦ Στρατοῦ καί τοῦ Στόλου, ἀργότερα ἦταν ἀνώτατος στρατιωτικός διοικητής. Ἀπό τό 1918 δούλευε στά ὄργανα τῆς σοβιετικῆς δικαιοσύνης. Στό XV καί XVI συνέδριο τοῦ κόμματος ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕΕ. — *72, 254.*

Κρούπσκαγια, Ν. Κ. (1869-1939) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους· σύζυγος καί συνεργάτης τοῦ Β. Ι. Λένιν.

Μετά τό ΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ γραμματέας τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῶν μπολσεβίκικων ἐφημερίδων «Βπεριόντ» καί «Προλετάρι». Πῆρε ἐνεργό μέρος στήν προετοιμασία τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου τοῦ κόμματος. Δουλεύοντας στό ἐξωτερικό, διατηροῦσε πλατιά ἀλληλογραφία μέ τίς κομματικές ὀργανώσεις τῆς Ρωσίας. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης πῆρε ἐνεργό μέρος στήν πάλη ἐνάντια στούς λικβινταριστές καί τούς ὀτζοβιστές· τό 1911 δούλευε στήν κομματική σχολή τοῦ Λονζιμό· μετά τή συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ στήν Πράγα (1912) βοηθοῦσε τόν Β. Ι. Λένιν νά ἀποκαταστήσει σύνδεση μέ τίς κομματικές ὀργανώσεις τῆς Ρωσίας, μέ τήν ἐφημερίδα «Πράβντα» καί μέ τήν μπολσεβίκικη ὁμάδα τῆς IV

«Λίγους ἀνθρώπους ἀγαπῶ καί ἐκτιμῶ τόσο, ὅσο αὐτόν» — ἔγραφε ὁ Κ. Μάρξ γιά τόν Λοπάτιν ("Απαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 403). Μαζί μέ τόν Ν. Φ. Ντανιέλσόν μετέφρασε στά ρωσικά τόν πρῶτο τόμο τοῦ «Κεφαλαίου». Γιά τήν ἐπαναστατική του δράση πιάστηκε ἐπανειλημμένα. Τό 1887 καταδικάστηκε σέ θάνατο πού μετατράπηκε σέ διαρκῆ καταναγκαστικά ἔργα, ἐξέτισε τήν ποινή του στήν ἀπομόνωση στό φρούριο Σλίσελμπουργκ. Τό 1905 ἀμνηστεύτηκε καί ἀφέθηκε ἐλεύθερος, ἀργότερα ἀποχώρησε ἀπό τήν πολιτική δράση. — *4, 11, 12.*

Λοσίτσκι. — *14.*

Λουνατσάρσκι, Α. Β. (1875-1933) — στό ἐπαναστατικό κίνημα μπῆκε στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας 1890-1900. Μετά τό II συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ μπολσεβίκος. Ἦταν μέλος τῶν Συντακτικῶν ἐπιτροπῶν τῶν μπολσεβίκικων ἐφημερίδων «Βπεριόντ», «Προλετάρι» καί ἀργότερα τῆς «Νόβαγια Ζίζν». Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης ἀπομακρύνθηκε ἀπό τό μαρξισμό, συμμετεῖχε στήν ἀντικομματική ὁμάδα «Βπεριόντ», ζητοῦσε τή συνένωση τοῦ μαρξισμοῦ μέ τή θρησκεία. Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ὁ Λουνατσάρσκι ἀκολουθοῦσε διεθνιστικές θέσεις. Στίς ἀρχές τοῦ 1917 προσχώρησε στήν ὁμάδα μεζραγιόντσι καί μαζί της ἔγινε δεκτός στό κόμμα στό VI συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ).

Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἔγινε ἐπιφανής σοβιετικός κρατικός παράγοντας καί ὥς τό 1929 ἦταν Λαϊκός ἐπίτροπος Παιδείας, ἔπειτα πρόεδρος τῆς Ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ. Συγγραφέας πολλῶν ἐργασιῶν γιά τά ζητήματα τῆς τέχνης καί τῆς λογοτεχνίας. — *1, 19, 49, 75, 122, 140-141, 152, 161, 176, 180, 194, 231, 285-286.*

Λόυντ Τζώρτζ (Lloyd George), *Ντάβιντ* (1863-1945) — ἄγγλος κρατικός παράγοντας καί διπλωμάτης, ἀρχηγός τοῦ κόμματος τῶν φιλελευθέρων. Ἀπό τό 1890 μέλος τοῦ κοινοβουλίου. Στά 1905-1908 ὑπουργός Ἐμπορίου· στά 1908-1915 ὑπουργός Οἰκονομικῶν. Ἔπαιξε καθοριστικό ρόλο στόν καθορισμό τῆς πολιτικῆς γραμμῆς τῆς κυβέρνησης τῆς Ἀγγλίας, πού ἀπόβλεπε στήν προετοιμασία τοῦ πρώτου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Τασσόταν ἐνάντια στό ἐπαναστατικό κίνημα τοῦ προλεταριάτου. Μέ τίς κολακεῖες, τά ψέματα καί τίς ὑποσχέσεις πρός τούς ἐργάτες προσπαθοῦσε νά ἀποτρέψει τή δημιουργία ἐπαναστατικοῦ κόμματος τῆς ἐργατικῆς τάξης. Στά 1916-1922 πρωθυπουργός, προσπαθοῦσε νά ἑδραιώσει τίς θέσεις τοῦ ἀγγλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ στήν Ἐγγύς καί Μέση Ἀνατολή, στά Βαλκάνια, κατέπνιγε σκληρά τό ἐθνικοαπελευθερωτικό κίνημα στίς ἀποικίες καί τίς ἐξαρτημένες χῶρες. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση στή Ρωσία ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἐμπνευστές καί ὀργανωτές τοῦ ἀποκλεισμοῦ καί τῆς στρατιωτικῆς ἐπέμβασης ἐνάντια στό Σοβιετικό κράτος. — *11.*

Λούξεμπουργκ (Luxemburg), *Ρόζα* (1871-1919) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος, μιά ἀπό τίς ἡγετικές φυσιογνωμίες τῆς ἀριστερῆς πτέρυγας τῆς II Διεθνοῦς. Ἦταν ἀπό τούς ἱδρυτές καί καθοδηγητές τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Πολωνίας. Ἀπό τό 1897 ἔπαιρνε ἐνεργό μέρος στό γερμανικό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα, πάλευε ἐνάντια στόν μπερνσταϊνισμό καί τό μιλλερανισμό. Ἡ Ρ. Λούξεμπουργκ πῆρε μέρος στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση (στή Βαρσοβία). Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης καί τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου κράτησε συμβιβαστική στάση ἀπέναντι στό λικβινταρισμό, τό 1912 τάχθηκε ἐνάντια στή λεγόμενη «ροζλαμοφική» ἀντιπολίτευση στήν πολωνική σοσιαλδημοκρατία, πού προσέγγιζε πιό πολύ πρός τούς μπολσεβίκους.

* Ἐπιτροπή συλλογῆς καί μελέτης ὑλικῶν τῆς ἱστορίας τῆς Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης καί τῆς ἱστορίας τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας. *Σημ. Μετ.*

οἱ μύθοι του διαπνέονταν ἀπό τό πνεῦμα τῆς ταξικῆς πάλης κατά τοῦ καπιταλιστικοῦ καθεστῶτος καί τῶν ὑπερασπιστῶν του. Στήν περίοδο τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου δούλεψε στά μέτωπα σάν ποιητής-διαφωτιστής. Στά χρόνια τοῦ Μεγάλου Πατριωτικοῦ πολέμου δημοσίευε στίς στῆλες τῆς «Πράβντα» ποιήματα γιά τό σοβιετικό πατριωτισμό. — *117, 180, 182.*

*Μπέρζιν (Μπέρζιν-*Ζιεμέλις), Γ. Α. (1881-1938) — ἕνας ἀπό τούς πιό παλιούς ἀγωνιστές τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῆς Λεττονίας καί ἀργότερα κομματικός καί κρατικός παράγοντας. Μέλος τοῦ κόμματος ἀπό τό 1902. Πῆρε μέρος στήν ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907. Τό 1908 ἔφυγε ἐμιγκρές στό ἐξωτερικό, ἦταν μέλος τοῦ Γραφείου τοῦ Ἐξωτερικοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (1910) καί τοῦ Γραφείου τῶν ὁμάδων τοῦ ἐξωτερικοῦ τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας. Ἀντιπρόσωπος στό IV συνέδριο τῆς Λεττονικῆς σοσιαλδημοκρατίας (Γενάρης τοῦ 1914). Μετά τό συνέδριο μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐξωτερικοῦ τῆς ΣΔΠΛ καί μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κεντρικοῦ ὀργάνου τοῦ κόμματος — τῆς ἐφημερίδας «Zihņa» («Ἀγώνας»). Τό καλοκαίρι τοῦ 1917 ἐπέστρεψε στήν Πετρούπολη, ὅπου πῆρε δραστήριο μέρος στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Μετέπειτα δούλεψε σέ ὑπεύθυνη διπλωματική καί κρατική δουλιά. — *113, 185-187, 306, 318.*

Μπέρνσταϊν (Bernstein), *Ἐντουαρντ* (1850-1932) — ἡγέτης τῆς ἄκρας ὀπορτουνιστικῆς πτέρυγας τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί τῆς II Διεθνοῦς, θεωρητικός τοῦ ἀναθεωρητισμοῦ καί τοῦ ρεφορμισμοῦ. Ὁ Μπέρνσταϊν διακήρυσσε σάν βασικό καθῆκον τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τήν πάλη γιά μεταρυθμίσεις πού ἀποβλέπουν στή βελτίωση τῆς οἰκονομικῆς κατάστασης τῶν ἐργατῶν στόν καπιταλισμό, διατύπωσε τήν ὀπορτουνιστική φόρμουλα: «Τό κίνημα εἶναι τό πᾶν, ὁ τελικός σκοπός δέν εἶναι τίποτε». Στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἀκολουθοῦσε κεντριστικές θέσεις, καλύπτοντας τό σοσιαλσωβινισμό μέ φρασεολογία γιά τό διεθνισμό. Στά ἑπόμενα χρόνια συνέχιζε νά ὑποστηρίζει τήν πολιτική τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης, τάχθηκε ἐνάντια στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί στό Σοβιετικό κράτος. — *13, 296.*

Μπλάνκ, Ρ. Μ. (γεν. τό 1866) — δημοσιολόγος, χημικός στήν ειδικότητα. Συνεργαζόταν στό περιοδικό «Ὀσβομποζντένιγε» ὄργανο τῆς ρωσικῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης, ἦταν μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς καί ἀργότερα ἔγινε διευθυντής τῆς ἐφημερίδας «Νάσα Ζίζν», συνεργαζόταν στήν ἐφημερίδα τῶν ἀριστερῶν καντέτων «Τοβάριστς». Ἦταν διευθυντής τοῦ περιοδικοῦ τῶν καντέτων, τῶν λαϊκῶν σοσιαλιστῶν καί τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν «Ζαπρόσι Ζίζνι». — *70, 82.*

Μπογκντάνοφ, (Μαλινόβσκι, Α. Α., Ραχμέτοφ) (1873-1928) — σοσιαλδημοκράτης, φιλόσοφος, κοινωνιολόγος, οἰκονομολόγος, γιατρός. Μετά τό II συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ προσχώρησε στούς μπολσεβίκους. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης καί τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου ἦταν ἐπικεφαλῆς τῶν ὀτζοβιστῶν, ἡγέτης τῆς ἀντικομματικῆς ὁμάδας «Βπεριόντ». Στά ζητήματα τῆς φιλοσοφίας προσπάθησε νά δημιουργήσει ἕνα δικό του σύστημα — τόν «ἐμπειριομονισμό» (μιά παραλλαγή τῆς ὑποκειμενικο-ἰδεαλιστικῆς μαχιστικῆς φιλοσοφίας), πού ὁ Β. Ι. Λένιν τό ὑπόβαλε σέ αὐστηρή κριτική στό ἔργο του «Ὑλισμός καί ἐμπειριοκριτικισμός». Τόν Ἰούνη τοῦ 1909 στή σύσκεψη τῆς εὐρείας Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας «Προ-

Ο

Π

βριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση πάλευε ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία, συνεργαζόταν στόν Τύπο τῶν λευκοφρουριτῶν στό Νότο τῆς χώρας, ἀργότερα ἔφυγε στό ἐξωτερικό· στά ἄρθρα καί στά βιβλία του συκοφαντοῦσε τή Σοβιετική Ἕνωση καί τό Κομμουνιστικό κόμμα. — *263.*

Ποστολόβσκι, Ντ. Σ. (Βαντίμ) (1876-1948) — σοσιαλδημοκράτης. Πῆρε μέρος στό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα ἀπό τό 1895. Ἔκανε κομματική δουλιά στήν Πετρούπολη, στή Βίλνα καί στήν Τιφλίδα. Ἀπό τήν ἄνοιξη τοῦ 1904 ἀντιπρόσωπος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, ὀπαδός τοῦ συμφιλιωτισμοῦ. Ἦταν ἐπίσημος ἐκπρόσωπος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στήν Ἐκτελεστική ἐπιτροπή τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης ἀποσύρθηκε ἀπό τήν πολιτική δράση. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση δούλευε στήν Κρατική ἐπιτροπή νομοσχεδίων τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς ΕΣΣΔ. Ἀπό τό 1932 ἦταν συνταξιοῦχος μέ προσωπική σύνταξη. — *25.*

Πότρεσοφ, Α. Ν. (1869-1934) — ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ μενσεβικισμοῦ. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης καί τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου ὑπῆρξε θεωρητικός τοῦ λικβινταρισμοῦ, ἔπαιζε καθοδηγητικό ρόλο στά περιοδικά «Βοζροζντένιγε», «Νάσα Ζαριά» καί ἄλλα ὄργανα τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν. Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἦταν σοσιαλσωβινιστής. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἐκπατρίστηκε καί στό ἐξωτερικό συνεργαζόταν στό ἑβδομαδιαῖο περιοδικό τοῦ Κέρενσκι «Ντνί», ἔκανε πολεμική ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία. — *23, 34, 191, 296.*

Πουρισκέβιτς, Β. Μ. (1870-1920) — μεγαλοτσιφλικάς, φανατικός ἀντιδραστικός-μαυροεκατονταρχίτης, μοναρχικός. Ἦταν ἕνας ἀπό τούς πρωτεργάτες τῆς δημιουργίας τῆς μαυροεκατονταρχίτικης «Ἕνωσης τοῦ Ρωσικοῦ Λαοῦ»· τό 1907 βγῆκε ἀπ' αὐτήν τήν Ἕνωση καί σχημάτισε νέα μοναρχική ἀντεπαναστατική ὀργάνωση — τό «Τάγμα τοῦ Ἀρχάγγελου Μιχαήλ». Βουλευτής στήν ΙΙ, ΙΙΙ καί IV Κρατική δούμα ἀπό τό κυβερνεῖο Βεσσαραβίας· ἔγινε πολύ γνωστός ἀπό τούς ἐμπρηστικούς, ἀντισημιτικούς λόγους του στή Δούμα. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση πάλεψε δραστήρια ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. — *231, 302.*

Πρέντκαλν (Πριγέντκαλν), Α. Γ. (1873-1923) — λεττονός σοσιαλδημοκράτης, γιατρός. Τό 1907 ἐκλέχτηκε στήν ΙΙΙ Κρατική δούμα, ἀνῆκε στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας καί προσχώρησε στούς μπολσεβίκους. Συνεργαζόταν στίς μπολσεβίκικες ἐφημερίδες «Ζβεζντά» καί «Πράβντα». Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἀσχολήθηκε μέ ἐπιστημονική δουλιά στόν τομέα τῆς ἰατρικῆς καί διηύθυνε τό παιδικό νοσοκομεῖο τῆς πόλης Ρίγας. — *94.*

Προκοπόβιτς, Σ. Ν. (1871-1955) — ἀστός οἰκονομολόγος καί δημοσιολόγος. Στά τέλη τῆς δεκαετίας 1890-1900 ἦταν ἐπιφανής ἐκπρόσωπος τοῦ «οἰκονομισμοῦ», ἕνας ἀπό τούς πρώτους κήρυκες τοῦ μπερνσταϊνισμοῦ στή Ρωσία. Ἀργότερα δραστήριο μέλος τῆς φιλελεύθερης-μοναρχικῆς ὀργάνωσης «Ἕνωση ἀπελευθέρωσης». Τό 1906 ἔγινε μέλος τῆς ΚΕ τῶν καντέτων. Διευθυντής καί ἐκδότης τοῦ μισοκαντέτικου μισομενσεβίκικου περιοδικοῦ «Μπέζ Ζαγκλάβιγια». Τό 1917 χρημάτισε ὑπουργός Ἐπισιτισμοῦ τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἀπελάθηκε ἀπό τήν ΕΣΣΔ γιά ἀντισοβιετική δράση. — *82.*

χρόνια τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἔκανε πολιτική δουλιά στό στρατό. Ἀπό τό 1921 σέ ὑπεύθυνη κομματική καί σοβιετική δουλιά. — *190, 286.*

Στάλιν, Ι. Β. (Τζουγκασβίλι, Ι. Β., Βασίλι, Βασίλιεφ, Ἰβάνοβιτς, Κόμπα) (1879-1953) — ἕνας ἀπό τούς ἐπιφανεῖς παράγοντες τοῦ ρωσικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος, τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Στό ΣΔΕΚΡ μπῆκε τό 1898· μετά τό ΙΙ συνέδριο τοῦ κόμματος — μπολσεβίκος. Ἔκανε κομματική δουλιά στήν Τιφλίδα, στό Βατούμ, στό Μπακού, στήν Πετρούπολη. Τό Γενάρη τοῦ 1912 μπῆκε στήν ΚΕ πού εἶχε ἐκλεγεῖ στήν VI συνδιάσκεψη (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ· ἔπαιρνε μέρος στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς μπολσεβίκικης ἐφημερίδας «Πράβντα». Στήν περίοδο τῆς προετοιμασίας καί διεξαγωγῆς τῆς Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ἦταν μέλος τοῦ Στρατιωτικοῦ Ἐπαναστατικοῦ κέντρου πού εἶχε δημιουργήσει ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή γιά τήν προετοιμασία τῆς ἐπανάστασης· στό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἐκλέχτηκε στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί ἀνέλαβε Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐθνοτήτων. Στήν περίοδο τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἦταν μέλος τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας καί βρισκόταν σέ μιά σειρά μέτωπα. Ἀπό τό 1922 ἐκλέχτηκε γενικός γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Ὁ Στάλιν ἔπαιξε μεγάλο ρόλο στήν πραγματοποίηση τοῦ λενινιστικοῦ σχεδίου ἐκβιομηχάνισης τῆς ΕΣΣΔ καί κολλεκτιβοποίησης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, στήν πάλη γιά τήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ, γιά τήν ἀνεξαρτησία τῆς Σοβιετικῆς χώρας, γιά τήν ἑδραίωση τῆς εἰρήνης. Σάν μεγάλος θεωρητικός καί ὀργανωτής, ὁ Στάλιν μαζί μέ ἄλλους καθοδηγητές τοῦ κόμματος ἦταν ἐπικεφαλῆς στήν πάλη ἐνάντια στούς τροτσκιστές, στούς δεξιούς ὀπορτουνιστές, στούς ἀστούς ἐθνικιστές, ἐνάντια στίς ἐπιβουλές τῆς καπιταλιστικῆς περικύκλωσης. Στήν ἰδεολογική-πολιτική πάλη κατά τῶν ἐχθρῶν τοῦ λενινισμοῦ ὁ Στάλιν μέ τά θεωρητικά του ἔργα καί τήν πρακτική δουλιά πρόσφερε μεγάλη συνεισφορά. Ἀπό τό 1941 ἦταν πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, μετά τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τῆς ΕΣΣΔ. Στά χρόνια τοῦ Μεγάλου Πατριωτικοῦ πολέμου (1941-1945) πρόεδρος τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Ἄμυνας, Λαϊκός ἐπίτροπος Ἄμυνας καί Ἀνώτατος Διοικητής τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων τῆς ΕΣΣΔ.

Στή δράση τοῦ Στάλιν, παράλληλα μέ τή θετική πλευρά ὑπῆρχε καί ἡ ἀρνητική. Ὁ Στάλιν, κατέχοντας σπουδαιότατες κομματικές καί κρατικές θέσεις ἔκανε θεωρητικά καί πολιτικά λάθη, κατάφωρες παραβιάσεις τῶν λενινιστικῶν ἀρχῶν τῆς συλλογικῆς καθοδήγησης καί τῶν κανόνων τῆς κομματικῆς ζωῆς, παραβιάσεις τῆς σοσιαλιστικῆς νομιμότητας, ἀστήριχτες μαζικές διώξεις ἐνάντια σέ ἐπιφανεῖς κρατικούς, πολιτικούς καί στρατιωτικούς παράγοντες τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης καί σέ ἄλλους τίμιους σοβιετικούς ἀνθρώπους.

Τό κόμμα καταδίκασε ἀποφασιστικά καί ἔβαλε τέρμα στήν ξένη πρός τό μαρξισμό-λενινισμό προσωπολατρεία τοῦ Στάλιν καί στίς συνέπειές της, ἐνέκρινε τή δουλιά τῆς ΚΕ γιά τήν ἀποκατάσταση καί τήν ἀνάπτυξη τῶν λενινιστικῶν ἀρχῶν καθοδήγησης καί τῶν κανόνων τῆς κομματικῆς ζωῆς σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς κομματικῆς, κρατικῆς καί ἰδεολογικῆς δουλιᾶς, πῆρε μέτρα γιά τήν ἀποτροπή παρόμοιων λαθῶν καί διαστρεβλώσεων στό μέλλον. — *53, 114, 117-118, 121, 122-125, 126-129, 130, 134-135, 143, 156, 162, 169, 172, 173.*

Στανκέβιτς, Β. Μπ. — ὑφηγητής τοῦ ποινικοῦ δικαίου. Τό 1914 ἦταν μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ περιοδικοῦ «Σοβρεμέννικ». Ἦταν ἐπίτροπος τῆς

Χ

E

J

L

M

P

Z

X

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

* Μέ ἀστερίσκο σημειώνονται τά ντοκουμέντα πού δημοσιεύονται γιά πρώτη φορά.

1912

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Τυπώθηκε τό Σεπτέμβρη τοῦ 1984
σέ 5 000 ἀντίτυπα
Τυπογραφικά φύλλα 32

ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

ΛΕΝΙΝ
ΑΠΑΝΤΑ
48